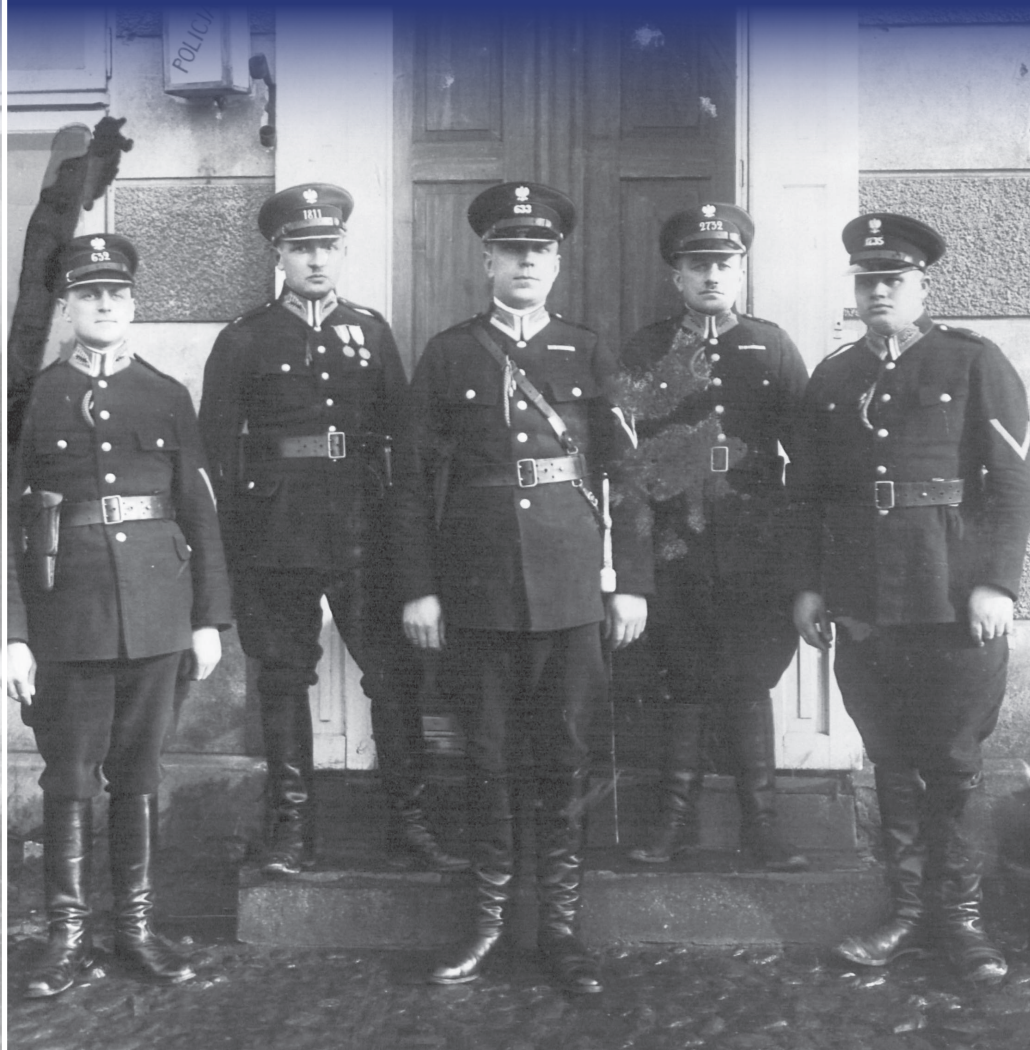

KALISKA POLICJA I POLICJANCI W OKRESIE II RZECZYPOSPOLITEJ

KALISKA POLICJA I POLICJANCI W OKRESIE II RZECZYPOSPOLITEJ

ZEBRAŁ I OPRACOWAŁ
GRZEGORZ WALIŚ

Kalisz 2019
Archiwum Państwowe w Kaliszu

Redakcja:
dr Grażyna Schlender

Korekta:
Anna Bestian Zając

Indeks:
Grzegorz Waliś

Skany:
Tomasz Dalinkiewicz

Streszczenie angielskie:
Agnieszka Ewiak

Na okładce wykorzystano fotografie ze zbiorów Pawła Borowskiego przedstawiające policjantów Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przed Posterunkiem PP w Koźminku (przód) oraz przed Komisariatem PP w Kaliszu (tył)

Publikacja ukazała się dzięki finansowemu wsparciu
Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych

© Copyright by Archiwum Państwowe w Kaliszu

Wydawca:
Archiwum Państwowe w Kaliszu
ul. Poznańska 207, 62-800 Kalisz
www.archiwum.kalisz.pl
sekretariat@archiwum.kalisz.pl
tel./fax (+48) 62767 10 22

ISBN 978-83-950226-2-3

Kalisz 2019

Skład i druk
Edytor Kalisz

PRZEDMOWA

Publikacja pt. *Kaliska policja i policjanci w okresie II Rzeczypospolitej* jest wydawnictwem jubileuszowym przygotowanym z okazji stulecia powołania Policji Państwowej w Polsce. Praca oparta jest na licznych źródłach archiwalnych i składa się z trzech części. Pierwsza z nich to chronologiczno-tematyczny zarys dziejów kaliskich sił porządkowych od ich utworzenia tj. od tajnego Komitetu Straży Obywatelskiej (4 września 1918 r.). Członkowie Straży Obywatelskiej pamiętni bestialstwa żołdaków Preuskera w 1914 r. zamierzali rozbroić Niemców, przejąć władzę w Kaliszu i pilnować ładu w mieście. Mieli poparcie głównych sił wojskowych POW, dowórczyków i Komitetu Wojskowego Ziemi Kaliskiej. Po utworzeniu Milicji Miejskiej 11 listopada 1918 r. wielu członków Straży Obywatelskiej wstąpiło w jej szeregi. Kolejnymi formacjami porządkowymi były Policja Komunalna i Powiatowa Policja Państwowa. W okresie tworzenia państwa polskiego Kalisz na krótko miał wysoką rangę w strukturze sił porządkowych, bowiem wiosną 1919 r. zamierzano utworzyć w Polsce nie policję, lecz straż, i w czerwcu 1919 r. zaproponowano podział Królestwa Polskiego na okręgi straży, siedziba jednego z tych okręgów miała się mieścić w Kaliszu. Wydarzenia potoczyły się jednak inaczej, 24 lipca 1919 r. Sejm powołał Policję Państwową, w której obowiązywał podział na okręgi, potem województwa, dla Kalisza siedziba okręgu mieściła się w Łodzi. Natomiast w Kaliszu znajdowała się Komenda Powiatowa.

Prócz genezy w książce przedstawiona jest struktura przedwojennej policji kaliskiej z uwzględnieniem komendy, komisariatu, posterunków i wartowni, będących niższą formacją od posterunku. Omówiono też liczebność, nabór i formy szkolenia policjantów. W pierwszej części przedstawiono także podstawy prawne i organizacyjne działalności Policji Państwowej, a w dalszej części różne formy działalności i aktywności policji w Kaliszu, nie tylko dotyczące utrzymywania porządku w mieście i w powiecie, ale także systemu motywacyjnego, a nawet aktywności kaliskiej policji na płaszczyźnie sportowej.

Drugą część książki stanowi wykaz 944 kaliskich policjantów z krótkimi notami biograficznymi. Wykaz ten zamyka pięć dłuższych życiorysów funkcjonariuszy i jednego pracownika cywilnego Komendy PP w Kaliszu. Wszystkie życiorysy

są ułożone w porządku alfabetycznym. W części tej możemy też znaleźć Odezwę Komendanta Głównego PP po zamordowaniu prezydenta RP Gabriela Narutowicza oraz fragmenty rozkazów Komendanta Wojewódzkiego PP w Łodzi dotyczące kaliskich policjantów.

Ostatnia część książki ma charakter ikonograficzny. W publikacji zamieszczono 73 ilustracje. Są to przede wszystkim zdjęcia policjantów, pojedyncze i zbiorowe, fotografie budynków policyjnych. Zamieszczono tu fotografie Komendy Powiatowej Policji Państwowej w Kaliszu, która przed wojną w latach trzydziestych mieściła się przy ulicy Niecałej w budynku będącym do dziś własnością parafii prawosławnej w Kaliszu. W książce znajduje się też zdjęcie komisariatu policyjnego, ten z kolei miał swoją siedzibę w tym okresie w zespole pojezuickim, gdzie w XIX w. rezydował gubernator Daragan, a obecnie znajduje się tam Starostwo Powiatowe w Kaliszu. Zamieszczono też archiwalne fotografie przedwojennych posterunków w Tyńcu i Koźminku oraz Policyjnego Klubu Sportowego. Ta część ma nie tylko charakter ikonograficzny i związany z fotografiami starego Kalisza, ale niesie też duży ładunek emocjonalny. Dzięki tej książce możemy wejść w świat, którego już nie ma.

Korzystanie z publikacji ułatwia zamieszczony aparat pomocniczy, na który składają się wykaz skrótów, wykaz ilustracji, szczegółowa bibliografia, streszczenie w języku angielskim i bardzo pomocny dla czytelnika indeks geograficzny. Całość zamyka tableau policjantów z okresu międzywojennego.

Aby zachęcić do zapoznania się z tą książką pragnę przedstawić sylwetki kilku kaliskich policjantów, którzy byli kimś więcej niż zwykłymi funkcjonariuszami. Były to postacie nadzwyczaj barwne, czasem heroiczne lub tragiczne. Wielu z nich przypomina bohaterów filmów sensacyjnych czy wojennych. Pochód ten otwiera nestor kaliskich policjantów Bolesław Robaczyński. Urodził się on w 1878 r., czyli w okresie zaborów. Był na tyle aktywny politycznie, że władze rosyjskie aresztowały go i zesłały na Sybir, ale to go nie uspokoiło, wkrótce po powrocie z zesłania wstąpił do Legionów Piłsudskiego, by walczyć o Polskę, a w 1918 r. do policji.

Dla większości kaliskich policjantów II wojna światowa była tragedią, wielu z nich jej nie przeżyło. Część z nich poniosła śmierć z rąk Niemców, jak na przykład Franciszek Bieniaszczyk czy Franciszek Rostalski, którzy zginęli w Auschwitzu. Przy najmniej dwóch kaliskich policjantów, którzy usiłowali walczyć z okupantem zostało rozstrzelanych przez Niemców. Kierownik kaliskiego Wydziału Śledczego Komendy Powiatowej Policji Romuald Kabulski był człowiekiem niezmiernie aktywnym. Należał do POW, w 1917 r. wstąpił do Legionów Piłsudskiego, był internowany w Szczypiornie. W 1939 r. jak wielu innych uciekał na Wschód, został aresztowany przez NKWD pod Zaleszczykami. Udało mu się uciec z transportu i w grudniu 1939 r. dotarł do Warszawy, gdzie na początku 1940 r. założył podziemną organizację Kadra Bezpieczeństwa. Organizacja ta weszła w skład Armii Krajowej. Kabulski został w listopadzie 1943 r. aresztowany przez Niemców i rozstrzelany 31 grudnia najprawdopodobniej podczas zbiorowej egzekucji na ulicy Towarowej lub na Pawiaku. Bardzo

podobnie wyglądały ostatnie chwile następnego kaliskiego policjanta, posterunkowego Narcyza Górczyńskiego. W 1939 r. udało mu się przedostać na Litwę, gdzie został internowany w obozie jenieckim, a następnie przekazany Niemcom ze względu na ciężki stan zdrowia i rozstrzelany podczas powstania warszawskiego 7 sierpnia 1944 r. w Hali Mirowskiej.

W czasie II wojny światowej radziecka policja polityczna NKWD zamordowała dużo więcej kaliskich policjantów niż Niemcy. Scenariusz był prawie zawsze taki sam. Policjanci uciekali na Wschód, mając nadzieję, że Rosjanie przestrzegają konwencji międzynarodowych. Rosjanie jednak aresztowali polskich policjantów i przewozili do obozu w Ostaszkowie, a potem do Tweru, gdzie znajdowało się duże więzienie NKWD o grubych murach. Tam Polacy byli mordowani przez funkcjonariuszy NKWD. Tak zginął starszy posterunkowy Ignacy Białasiewicz. Z kolei Michał Binduga w 1920 r. brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej. Był wtedy wzięty przez bolszewików do niewoli i udało mu się uciec z obozu w Ostaszkowie. Do policji wstąpił w 1923 r., a do Kalisza został przydzielony w 1926 r. We wrześniu 1939 r. otrzymał zadanie konwojowania na Wschód wziętych do niewoli Niemców. Tam został schwytany przez Rosjan, którzy ponownie uwięzili go w obozie w Ostaszkowie. Tym razem nie zdołał uciec. Został zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje. Jednocześnie Sąd Grodzki w Kaliszu w październiku 1949 r. uznał go za zmarłego, ustalając datę zgonu na 9 maja 1946 r. bez podania miejsca zgonu. Jest to typowy przykład sądowego kłamstwa katyńskiego.

Podobnie wyglądały ostatnie chwile kolejnych bohaterów tej publikacji. Józef Rapalski, który urodził się w XIX w. w Kakawie koło Godziesza, przed wstąpieniem do policji w 1926 r. zdążył brać udział w wojnie polsko-bolszewickiej, między innymi w bitwach pod Lidą, Głębokiem, Połockiem i Warszawą. Wraz z wybuchem II wojny światowej został z rodziną ewakuowany na Wschód, a następnie uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze i pochowany w Miednoje. Jednocześnie usłużny Sąd Grodzki w Kaliszu w lipcu 1949 r. uznał go za zmarłego ustalając datę zgonu na 9 maja 1946 r. bez podania miejsca. Opierając się na zeznaniach żony, która jeszcze 9 stycznia 1940 r. otrzymała pocztówkę od męża, który pisał że znajduje się w obozie w Ostaszkowie, gubernia Kalinin. Żona napisała kilka listów, na które nie otrzymała odpowiedzi. Po wojnie zwróciła się do Ambasady RP w Moskwie skąd otrzymała odpowiedź, że Rapalski „figuruje na liście osób zamordowanych przez hitlerowców w Katyniu”. To kolejny przykład kłamstwa katyńskiego odnoszący się do kaliskiego policjanta. Z kolei Andrzej Gola urodzony w 1885 r. w Żelazkowie w swoim niezbyt długim życiu zdążył brać udział w powstaniu wielkopolskim, walczył też w wojnie polsko-bolszewickiej. Do policji wstąpił w lutym 1920 r. Jako powstaniec wielkopolski został w 1939 r. ewakuowany z innymi policjantami na Wschód (Niemcy bardzo prześladowali powstańców wielkopolskich). Podobnie jak wcześniej wymienieni Gola został uwięziony w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze i pochowany w Miednoje. Bardzo aktywnym i praworządnym obywatelem był kolejny kaliski policjant Adam Kozłowski

w 1918 r. członek Straży Obywatelskiej w Kaliszu, a od 1919 r. policjant, który walcie przyczynił się do ujęcia Józefa Pacholka, przywódcy najgroźniejszej w tym okresie bandy. Grób Adama Kozłowskiego także znajduje się w Miednoje.

Zupełnie inaczej potoczyły się losy Bolesława Borowskiego, który do kaliskiej policji przeszedł z województwa białostockiego w 1928 r. W czasie kampanii wrześniowej walczył w Grupie Operacyjnej „Stryj”. 21 września 1939 r. został internowany na Węgrzech, skąd uciekł do Palestyny, gdzie wstąpił do Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich, walczył pod Tobrukiem i Monte Cassino. Po 1947 r. wrócił do Polski i zdołał się dostosować do panujących warunków.

Losy kaliskiego posterunkowego Józefa Kaźmierczaka są pod wieloma względami wyjątkowe, ponieważ największe represje spadły na niego ze strony, z której się nie spodziewał. W czasie I wojny światowej służył jako ochotnik w 29 Pułku Strzelców Kaniowskich. W Komendzie Powiatowej PP pracował w Urzędzie Śledczym, gdzie rozpracowywał głównie wrogą agenturę komunistyczną i nazistowską, niemiecką. Po agresji niemieckiej został wcielony do Policji Granatowej, współpracował tam z podziemiem antyhitlerowskim. Do Kalisza wrócił w październiku 1945 r., a w 1947 r. wyjechał do Olsztyna, gdzie w 1951 r. usłużny komunistyczny sąd skazał go na 15 lat więzienia za służbę w przedwojennej policji politycznej. W procesie rewizyjnym w 1953 r. Sąd Najwyższy utrzymał wyrok, podkreślając, że „jako zwiadowca brygady politycznej PP udzielał pomocy swoim władzom zwierzchnim do rozbijania rewolucyjnego ruchu robotniczego”. Między innymi KPP i KZMP. Ostatecznie w więzieniu przebywał 5 lat, a w latach 90-tych XX wieku był członkiem Związku Kombatanów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych. Zmarł w Kaliszu w wieku 99 lat.

Podobnie wyglądały losy Bolesława Ostrowskiego, prócz ostatnich lat życia. Był członkiem bojówki PPS, a potem żołnierzem Legionów Polskich, w 1917 r. został internowany w Szczypiornie, a w 1919 r. został mianowany komendantem Milicji Ludowej w Kaliszu. Brał udział w wojnie polsko bolszewickiej, a potem w kampanii wrześniowej w 1939 r. w Armii „Prusy”. Po kapitulacji udało mu się przedostać na Zachód, gdzie był żołnierzem II Korpusu Polskiego na Zachodzie, który toczył ciężkie walki, m.in. we Włoszech. Po wojnie nie wrócił jednak do Polski. Zamieszkał w Argentynie.

Losy kaliskich policjantów są częścią dziejów Kalisza i przypadają najczęściej na lata 1918–1940. Tylko kilku funkcjonariuszy prowadziło działalność polityczną już w okresie zaborów, zdołało przeżyć obie wojny i było aktywnych po II wojnie światowej w PRL czy też w Argentynie. Chyba najciekawszą częścią książki są biogramy funkcjonariuszy ponieważ obejmują one nie tylko okres służby, ale też często czas przed wstąpieniem do policji oraz lata po jej likwidacji w 1939 r. przez III Rzeszę i Związek Radziecki. Chyba właśnie losy wojenne i powojenne stanowią najciekawszą część życiorysów policjantów kaliskich.

Książka adresowana jest przede wszystkim do regionalistów, badaczy, naukowców, policjantów i ludzi zainteresowanych historią kaliskiej policji. Wydawnictwo ma charakter źródłowy. Wykorzystano w nim materiały trzech archiwów państwowych, to jest kaliskiego, łódzkiego, poznańskiego i dwóch warszawskich archiwów centralnych Archiwum Akt Nowych oraz Narodowego Archiwum Cyfrowego.

Jeżeli chodzi o kaliski zasób archiwalny mający związek z przedwojenną policją państwową należy wymienić spuściznę aktową Komendy Powiatowej Policji Państwowej w Kaliszu z lat 1918–1939. Bardzo pomocna okazała się być kartoteka ewidencyjno-adresowa Kalisza z lat 1931–1950 oraz księgi ludności stałej, rejestry mieszkańców i księgi kontroli ruchu ludności powiatu kaliskiego z lat 1932–1939. Wykorzystano też akta metrykalne, które pomogły ustalić pisownię wielu nazwisk i faktyczne daty urodzin. Dużo materiałów przechowywanych jest w Archiwum Akt Nowych w Warszawie, gdzie znajduje się zespół Komenda Główna Policji Państwowej w Warszawie. Przeprowadzono też kwerendę w Muzeum Katyńskim, które stanowi część Muzeum Wojska Polskiego i gdzie znaleziono wiele informacji i zdjęć odnoszących się do kaliskich policjantów zamordowanych na Wschodzie w 1940 r.

Sporo materiałów zachowało się w Archiwum Państwowym w Łodzi, ponieważ od utworzenia państwa polskiego w 1918 r. do 1938 r. Kalisz znajdował się w województwie łódzkim, później przeszedł do województwa poznańskiego. Stąd większość materiałów dotyczących Komendy Powiatowej Policji Państwowej z okresu II RP znajduje się w łódzkim Archiwum w zespole Komenda Wojewódzka Policji Państwowej w Łodzi. Dużo mniej archiwaliów udało się znaleźć w Archiwum Państwowym w Poznaniu. Należy dodać jeszcze, że przy opracowaniu wykazu policjantów wykorzystano akta metrykalne i stanu cywilnego, które znajdują się nadal w USC w Kaliszu oraz dokumenty przechowywane w Archiwum Zakładowym Urzędu Miejskiego w Kaliszu. Ciekawe materiały znaleziono też w Gminnej Bibliotece Publicznej im. Braci Gillerów w Opatówku. Wartościowe, archiwalne pamiątki rodzinne udostępnili też potomkowie przedwojennych kaliskich policjantów.

Publikacja ta ma charakter archiwalny, faktograficzny i jest ważna dla lokalnej społeczności i policji, ponieważ dotychczas ukazało się niewiele opracowań poświęconych tej tematyce. Z najważniejszych pozycji dotyczących przedwojennej policji wymienić należy pracę Roberta Litwińskiego pt. *Korpus Policji II Rzeczypospolitej. Służba i życie prywatne* wydaną w Lublinie w 2010 r. Jeżeli chodzi o ujęcie lokalne to do najważniejszych publikacji należą opracowania Krystiana Bedyńskiego, m.in. *Z dziejów policji państwowej na ziemi kaliskiej 1918–1944* (Kalisz 1994 r.) oraz *Kaliszanie – ofiary zbrodni katyńskiej* (Kalisz 2010). Najnowsze opracowanie Bedyńskiego pt. *Z dziejów państwowej policji w Kaliszu 1918–1944* znajduje się w „Roczniku Kaliskim” w tomie XLV z 2019 r. Należy tu jeszcze dodać, że Policja Państwowa w Kaliszu w 2019 r. przeniosła się z ulicy Jasnej do nowej siedziby przy ulicy Kordeckiego i z okazji jubileuszu 100-lecia powołania policji państwowej wydała pamiątkowy

album *Kaliszka Policja wczoraj i dziś*¹ ze wstępem Komendanta Miejskiego Policji w Kaliszu insp. Dariusza Bieńka.

Można jeszcze dodać, że do powstania wydawnictwa Archiwum Państwowego w Kaliszu przyczyniły się informacje i fotografie pochodzące od osób spokrewnionych z policjantami będącymi bohaterami tej książki. Wymienić należy: Jerzego i Krystynę Kazimierczaków z Kalisza, Pawła Borowskiego z Kalisza i Kazimierza Miśko z Jażyńca, a także lokalnych historyków – Andrzeja Bernata z Zagórowa, Zdzisławę Flisińską z Chocza i Marka Króla z Błaszek.

Pragnę złożyć podziękowania wszystkim, którzy przyczynili się do wydania tej książki, pracownikom Archiwum Państwowego w Kaliszu, a zwłaszcza Grzegorzowi Walisiowi, który zebrał i przygotował do druku materiały zamieszczone w niniejszej publikacji. Przede wszystkim pragnę jednak złożyć wyrazy wdzięczności Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych Panu dr. Pawłowi Pietrzykowi, który przekazał pieniądze dzięki, którym ta publikacja mogła się w ogóle ukazać. Książka ta nie tylko rzuca światło na historię kaliskiej policji, ale jest też przyczynkiem poruszającym inne aspekty dziejów miasta niż przemysł, handel, kultura, architektura, literatura i szkolnictwo.

dr Grażyna Schlender
Dyrektor Archiwum Państwowego w Kaliszu

¹ Album zawiera rozbudowaną część ikonograficzną, są to przede wszystkim fotografie policjantów, budynków policyjnych, komend i komisariatów, a także kopie dokumentów. Na przykład Rota ślubowania funkcjonariusza policji według Ustawy o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 r. Natomiast w części ilustracyjnej przedstawiono m.in. trzy budynki kaliskiej policji z różnych epok. Przedwojenny komisariat policji mieszczący się w budynku obecnego starostwa powiatowego, kolejne zdjęcie to siedziba Komendy Wojewódzkiej, a następnie Komendy Miejskiej Policji w Kaliszu przy ulicy Jasnej 1-3. Autorzy albumu zamieścili też zdjęcie obecnej siedziby Komendy Miejskiej Policji w Kaliszu przy ulicy Kordeckiego 36. Wydawca publikacji przypomniał też, że od 1990 r. na służbie życie straciło 122 policjantów. Poświęcone im tablice epitafijne znajdują się w Komendzie Głównej Policji w Warszawie. Wydawnictwo zredagowali: asp. Anna Jaworska-Wojnicz, Blanka Sobczak, Piotr Maciejewski.

ZARYS DZIEJÓW POLICJI PAŃSTWOWEJ W KALISZU I POWIECIE KALISKIM W LATACH 1918-1939

1. Organy bezpieczeństwa publicznego w Kaliszu i powiecie kaliskim do lipca 1919 r.

Przygotowanie, zorganizowanie i uruchomienie działalności polskiego, państwowego aparatu bezpieczeństwa publicznego było jedną z kluczowych kwestii, jakie wiązały się z odrodzeniem państwa polskiego w listopadzie 1918 r.¹. Tworzenie takiego aparatu odbywało się równocześnie z budową polskiej administracji oraz wojska, często się z nimi przeplatając i zakończyło się wraz z uchwaleniem przez Sejm ustawy o Policji Państwowej w lipcu 1919 r. Był to proces dość skomplikowany, na który składały się zarówno inicjatywy lokalne, jak i działania prawne i organizacyjne władz państwowych. Podobnie było i w Kaliszu. W okresie od listopada 1918 r. do lipca 1919 r. w Kaliszu i powiecie kaliskim działało pięć formacji bezpieczeństwa publicznego, ale tylko trzy z nich dały początek kaliskiej Policji Państwowej.

Pierwszą z nich stanowiła Milicja Miejska. W dniu 11 kwietnia 1917 r. Rada Miejska w Kaliszu zwróciła się do okupacyjnych władz niemieckich z prośbą o jej tworzenie. Wniosek został odrzucony, ponieważ uznano, że „niewyćwiczeni mieszczanie” nie są w stanie zapewnić bezpieczeństwa i porządku w mieście i okolicy w czasie wojny, jak również przeciwdziałać przemytnictwu. Jednocześnie Naczelnik Powiatu wyraził gotowość przyjęcia do policji niemieckiej praktykantów „o ile Magistrat jest w możliwości osoby takie przedstawić”². Wspólnie z cesarsko-niemiecką policją ładu i spokoju w Kaliszu i okolicy (nie określono jak daleko sięga ta okolica) strzegła bliżej nieokreślona milicja miejska, w której służyło 40 osób³. Obie te formacje były zresztą dotowane, zapewne przymusowo, przez miasto w wysokości 66 700 mk w 1917 r. i 74 000 mk w roku następnym⁴. Kaliscy radni jednakże nie zrezygnowali i w sierpniu oraz w listopadzie 1917 r. polecili Magistratowi ponowić zabiegi u władz okupacyjnych w sprawie utworzenia własnej jednostki milicyjnej⁵. Trudno powiedzieć, czy zabiegi

¹ M. Mączyński, *Policja Państwowa w II Rzeczypospolitej. Organizacyjno-prawne podstawy funkcjonowania*, Kraków 1997, s. 13.

² *Posiedzenie Rady Miejskiej*, „Gazeta Kaliska” (cyt. dalej GK), 1917, nr 40, s. 1.

³ W lipcu milicjanci ci zamiast grubych pałek otrzymali krótkie pałasze, zob. *Uzbrojenie milicjantów*, GK, 1918, nr 77, s. 2.

⁴ *Z Rady Miejskiej*, GK, 1917, nr 50, s. 2; *Z Rady Miejskiej*, tamże, nr 89, s. 1.

⁵ *Z Rady Miejskiej*, tamże, nr 68, s. 2; *Z Rady Miejskiej*, tamże, nr 93, s. 2.

te odniosły skutek, czy też radni, ze względu na ogólną sytuację polityczno-militarną, przestali zabiegać o pozwolenie u władz okupacyjnych, ale na posiedzeniu Rady Miejskiej 31 października 1918 r. zdecydowali o utworzeniu milicji miejskiej, całkowicie zależnej od władz miasta i przez nie utrzymywanej. Ze względów finansowych miała ona składać się tylko z 6 przodowników i 36 posterunkowych. Na jej czele stał naczelnik, mianowany i odwoływany przez Magistrat za zgodą Rady Miejskiej, wspierany przez 2 komisarzy (do spraw ogólnych i sądowych), 2 urzędników do spraw śledczych, 2 sekretarzy, 2 kancelistów i woźnego. Budżet uchwalono na poziomie 232 000 mk, z których 138 000 mk (tj. 69%) przeznaczono na pensje. Naczelnik miał zarabiać 8000 mk, komisarz 5000 mk, przodownik i urzędnik śledczy 3600 mk, sekretarz 4000 mk, posterunkowy 2400 mk, kancelista 2000 mk, a woźny 1800 mk. Z pozostałych środków miano opłacić: umundurowanie 55 000 mk, uzbrojenie 15 000 mk, materiały piśmienne, opał i światło – 5000 mk oraz siły pomocnicze i wydatki nieprzewidziane 10 000 mk. Dodatkowo każdy funkcjonariusz miał otrzymać dodatek drożyźniany w wysokości 100 mk miesięcznie⁶. Jednakże po weryfikacji planu finansowego przez Komisję Finansów Rady Miejskiej, radni na kolejnym posiedzeniu 7 listopada 1918 r. musieli dokonać daleko idących korekt w swojej ostatniej uchwale. Budżet zmniejszono do 125 000 mk (w okresie od 1 grudnia do 1 kwietnia roku następnego, poprzednio nie podano okresu budżetowego) i na razie postanowiono zatrudnić tylko 48 posterunkowych. Zróżnicowano także dodatek drożyźniany (dla posiadających rodzinę po 100 mk, żonaty bezdzietnych po 60 mk, a kawalerów po 40 mk miesięcznie). Dla pokrycia wydatków postanowiono podnieść podatek od nieruchomości, mieszkaniowy i repartycyjny o 60% oraz zaciągnąć pożyczkę krótkoterminową. Rada zobowiązała także Magistrat do zorganizowania milicji najpóźniej do 1 grudnia. Przy okazji rabin Lipszyc „wyraził życzenie”, aby przy naborze nie czynić różnicy wyznaniowej, a z kolei Stanisław Herbach wnioskował, aby przyszli milicjanci umieli czytać i pisać po polsku⁷.

Okoliczności zewnętrzne spowodowały jednak, że formacja rozpoczęła działalność wcześniej (przynajmniej formalnie). W odezwie z 11 listopada 1918 r. Rada Miejska w Kaliszu poinformowała mieszkańców, że powołała Milicję Miejską jako „środek ku zabezpieczeniu ładu i porządku w mieście (...), złożoną z mieszkańców Kalisza, cieszących się zaufaniem ludności”⁸. W jej zadaniach wspierać ją miała Straż Obywatelska: „Równocześnie z Milicją, obywatelska straż bezpieczeństwa czuwać będzie nad życiem i mieniem ludności”⁹. Informacja o powstaniu Milicji Miejskiej była jednak raczej deklaracją niż oddaniem stanu faktycznego, bowiem formacja ta była dopiero w trakcie organizacji: „W sprawie utworzenia milicji miejskiej dowiadujemy się, iż odpowiednie przygotowania są poczynione, składem zaś jej osobowym zajmie się odpowiedni komitet, składający się z 5 osób”¹⁰. W przyszłości za symboliczny początek miejskiej policji państwowej uznawano dzień 13 listopada 1918 r., kiedy to obywatel miasta Zygmunt

⁶ *Z Rady Miejskiej*, tamże, 1918, nr 137, s. 3; *Z Rady Miejskiej*, „Kurier Powszechny” (cyt. dalej KP), 1918, nr 28, s. 3.

⁷ *Z Rady Miejskiej*, GK, 1918, nr 143, s. 2; *Z Rady Miejskiej*, KP, 1918, nr 35, s. 3.

⁸ *Odezwia Rady Miejskiej do mieszkańców miasta Kalisza*, GK, 1918, nr 146, s. 1.

⁹ *Odezwia Rady Miejskiej*, dz. cyt.

¹⁰ *Nadzwyczajne posiedzenie Rady Miejskiej*, KP, 1918, nr 39, s. 3.

Mrowiński, z polecenia Rady Miejskiej, „wszedł do biura ówczesnej policji niemieckiej i oświadczył, że od tej chwili obejmuje komendę policji polskiej”¹¹. Na razie główny ciężar zapewnienia bezpieczeństwa publicznego w mieście spadł na Straż Obywatelską, co wyraźnie stwierdzała jej odezwa: „zW dniu 12 b.m. [listopada – GW] o godzinie 1-ej po południu Straż Obywatelska objęła służbę bezpieczeństwa w mieście”¹².

Straż Obywatelska miasta Kalisza była konspiracyjną organizacją powstałą z inicjatywy miejscowego geometry Stanisława Mystkowskiego. Po serii spotkań w prywatnych mieszkaniach, 4 września 1918 r. powołano tajny Komitet Straży Obywatelskiej, którego zadaniem było jej zorganizowanie. W skład Komitetu weszli: dr med. Adam Drozdowski, Stanisław Mystkowski, nauczyciel gimnazjum Mieczysław Michalski, artysta-rzeźbiarz Stanisław Kulczyński i inż. Janusz Dzierżawski, porucznik byłej polskiej formacji gen. Dowbór-Muśnickiego. „Celem organizacji – jak wspominał po latach Stefan Koźmiński – miała być obrona miasta i ludności wobec spodziewanego zwycięstwa koalicji nad Niemcami i Austrią, aby przeciwdziałać i nie dopuścić do powtórzenia się wypadków z 1914 r. spalenia Kalisza i pastwienia się nad ludnością cywilną przez wkraczające do miasta wojska niemieckie. Zarówno zadaniem Straży Obywatelskiej było sposobienie się z organizacjami wojskowymi do współczynu uwolnienia Polski od wroga”¹³. W ramach organizacji Straży Obywatelskiej powołano komendanta – Janusza Dzierżawskiego, podzielono miasto na 8 okręgów, powołano setników, którzy mieli powołać dziesiętników, a ci szeregowych. Nawiązano współpracę ze środowiskiem dowborczyków i Polską Organizacją Wojskową. Wieczorem 10 listopada 1918 r. te trzy organizacje utworzyły Sztab Wojskowy Ziemi Kaliskiej¹⁴. Następnego dnia, 11 listopada, członkowie organizacji należących do Sztabu rozpoczęli rozbrajanie Niemców i zajmowanie obiektów użyteczności publicznej. Po opuszczeniu miasta przez okupanta Straż Obywatelska, do której należało wtedy około 1000 mężczyzn, czuwała nad bezpieczeństwem i spokojem publicznym¹⁵. W dniu 19 listopada 1918 r. znaczna część Straży Obywatelskiej przestała pełnić swoje obowiązki¹⁶, a 12 grudnia 1918 r. Sztab Wojskowy rozwiązał się¹⁷. Część członków Straży wstąpiła do Milicji¹⁸, młodszy do wojska, niektórzy zaangaż-

¹¹ *Rocznica istnienia policji polskiej w Kaliszu*, GK, 1919, nr 290, s. 3.

¹² *Do mieszkańców m. Kalisza*, tamże, 1918, nr 147, s. 1 oraz KP, 1918, nr 40, s. 1.

¹³ S. Koźmiński, *Zarys historyczny Straży Obywatelskiej miasta Kalisza z 1918 r.*, cz. 1, „Echo Kaliskie Ilustrowane”, 1938, nr 86, s. 8.

¹⁴ Tamże.

¹⁵ Tamże, cz. 3, „Echo Kaliskie Ilustrowane”, nr 88, s. 8. Z kolei według innych źródeł w Straży Obywatelskiej miało służyć 750 osób, z których 600 zrzekło się wynagrodzenia, natomiast dla pozostałych 150 członków „ze sfer niezamożnych” na pokrycie kosztów i wynagrodzenie za stracony czas Rada Miejska 21 listopada 1918 r. uchwaliła wypłacić 5000 mk, *Z Rady Miejskiej*, GK, 1918, nr 156, s. 4.

¹⁶ *Ze Straży Obywatelskiej*, tamże, 1918, nr 158, s. 3.

¹⁷ *Dzieje Sztabu Wojskowego Ziemi Kaliskiej*, tamże, nr 176, s. 3.

¹⁸ Członkami powstałego w 1937 r. Stowarzyszenia Byłej Straży Obywatelskiej w Kaliszu było czterech policjantów: Mieczysław Kaczmarek, Kazimierz Pijaś, Adam Kozłowski, Lucjan Szulc (dwaj ostatni służyli w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu), zob. J. Wypych, *Rola Straży Obywatelskiej w wyzwoleniu Kalisza 11 listopada 1918 r.*, „Rocznik Kaliski”, t. XLIV, 2018, s. 136-137.

żowali się w tworzenie administracji państwowej i samorządowej, pozostali wrócili do swych codziennych zajęć¹⁹. 17 grudnia 1918 r. odbyło się posiedzenie Komitetu Straży Obywatelskiej, na którym postanowiono, z powodu braku funduszu i szerszego zainteresowania, zawiesić działalność, wybierając jednocześnie komisję likwidacyjną²⁰.

Stopniowo obowiązki Straży Obywatelskiej zaczęła przejmować Milicja Miejska²¹. Na posiedzeniu 20 listopada 1918 r. Rada Miejska zatwierdziła na stanowisku naczelnika Zygmunta Mrowińskiego²². Pod koniec listopada biura Kaliskiej Milicji Miejskiej zostały przeniesione do dawnego budynku parafii prawosławnej przy ul. Niecałej²³, a 28 grudnia 1918 r. do gmachu pofranciszkańskiego, oprócz biura adresowego, które zostało w budynku byłej Izby Skarbowej²⁴.

Na mocy rozporządzenia ministra spraw wewnętrznych z 14 marca 1919 r. milicja miejska w Kaliszu z dniem 17 marca została przekształcona w policję komunalną²⁵. Odbyło się to z mocy dekretu o organizacji policji komunalnej z 9 stycznia 1919 r., który stanowił, że jest to organ samorządu miejskiego lub powiatowego, który „ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobistego i porządku publicznego, sprawuje nadzór nad wykonaniem przepisów prawa i rozporządzeń w zakresie działania policji miejscowej oraz jest organem wykonawczym władz państwowych i komunalnych”²⁶. Nadzór nad nią sprawował minister spraw wewnętrznych, który też mianował kierowników wszelkich stopni. Policja komunalna była służbą mundurową, zorganizowaną na wzór wojskowy, której funkcjonariusze musieli spełniać określone warunki, a za przewinienia służbowe podlegali surowej odpowiedzialności dyscyplinarnej²⁷. Kandydat na funkcjonariusza policji komunalnej powinien mieć przynajmniej 21 lat, znać poprawnie język polski, być zdrowym, mieć „należyte uzdolnienia” oraz „nieskazitelność obywatelską”²⁸.

Na początku maja 1919 r. do Kalisza przybył inspektor Okręgu Łódzkiego PP Krzyski. Jego zadaniem miało być sprawne i właściwe przekształcenie milicji miejskiej w komunalną²⁹. Powołana z jego inicjatywy Komisja Kwalifikacyjna, na czele której stanął Komisarz Rządu Marian Rembowski, 17 maja 1919 r. dokonała weryfikacji dotychczasowych milicjantów miejskich pod kątem wymagań określonych w ww. dekrete (po wcześniejszym badaniu lekarskim). Do przeglądu stanęło 78 funkcjonariuszy, z których zakwalifikowano pozytywnie „prawie wszystkich”³⁰.

¹⁹ S. Koźmiński, dz. cyt., cz. 4, „Echo Kaliskie Ilustrowane”, 1938, nr 89, s. 8.

²⁰ *Straż Bezpieczeństwa*, GK, 1918, nr 180, s. 3; *W sprawie Straży Obywatelskiej*, KP, 1918, nr 74, s. 3.

²¹ S. Koźmiński, dz. cyt., cz. 4, „Echo Kaliskie Ilustrowane”, 1918, nr 89, s. 8.

²² *Z Rady Miejskiej*, KP, 1918, nr 49, s. 3.

²³ *Zmiana lokalów biur*, GK, 1918, nr 157, s. 3.

²⁴ *Przeniesienia Biura Milicji Miejskiej*, tamże, nr 183, s. 4.

²⁵ *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawie przekształcenia obecnie istniejących Milicji Miejskich i Policji na Policje Komunalne*, „Monitor Polski” (cyt. dalej MP), 1919, nr 62, s. 1; *Reorganizacja milicji miejskich*, GK, 1919, nr 65, s. 3. Przekształcenie miało się zakończyć do 1 kwietnia.

²⁶ *Dekret o organizacji policji komunalnej*, MP, 1919, nr 6, poz. 98.

²⁷ Tamże.

²⁸ Tamże.

²⁹ *Przekształcenie milicji miejskiej na policję komunalną*, GK, 1919, nr 184, s. 3.

³⁰ *Przemiana milicji miejskiej na komunalną*, KP, 1919, nr 119, s. 3.

Kolejną formacją bezpieczeństwa publicznego była Państwowa Policja Powiatowa, utworzona z polecenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych³¹. Miała liczyć 3 sierżantów, 20 kaprali i 74 szeregowców, jej organizowanie powierzono podporucznikowi Antoniemu Wesołowskiemu, a siedzibę umieszczono w Kaliszu w gmachu byłego Rządu Gubernialnego. Nabór, rozpoczęty 12, a zakończony 30 listopada 1918 r., skierowany był do byłych wojskowych z powiatu kaliskiego, którzy wraz z podaniem winni byli dostarczyć: życiorys, wyciąg metrykalny, świadectwa szkolne, poświadczenie odbytej służby wojskowej oraz „nazwiska 2 znanych w Kaliszu obywateli, którzy o petencie udzielić by mogli informacji”³². Policja Powiatowa rozpoczęła działalność 18 grudnia 1918 r. Powiat kaliski został podzielony na 3 okręgi policyjne w Błaszczkach, Opatówku i Stawiszynie z sierżantami na czele. Do każdej gminy został delegowany kapral i kilku szeregowców. Istniejące milicje gminne mogły działać dalej, ale zostały podporządkowane właściwym terytorialnie sierżantom³³.

Poza wyżej wymienionymi formacjami służby bezpieczeństwa, w Kaliszu w pierwszym półroczu 1919 r. funkcjonowała jeszcze czwarta, o której mało co wiemy, i jak na razie trudno ją powiązać z policją państwową powstałą w lipcu 1919 r. Była nią Milicja Ludowa, powstała w Kaliszu na przełomie stycznia i lutego 1919 r.³⁴. Pisząc o niej trzeba się cofnąć do listopada 1918 r. Organizowanie służb zapewniających bezpieczeństwo i porządek publiczny przebiegało w sposób żywiołowy i nieskoordynowany, brały w nim udział władze lokalne, najczęściej miejskie, ale także organizacje partyjne (np. Milicja Ludowa PPS). W celu zapewnienia sobie kontroli nad nimi, władze państwowe na terytorium Królestwa Polskiego, powołały dekretem z 5 grudnia 1918 r. Milicję Ludową³⁵. Była to formacja o charakterze wojskowym, jednolicie umundurowana, uzbrojona, skoszarowana i pozostająca na żołdzie, a jej celem było zapewnienie porządku i bezpieczeństwa w całym kraju. Rozwiązano jednocześnie dotychczasowe samorządne i ochotnicze formacje ochronne, ich członkowie mogli wstępować do wojska, powstającej Milicji Ludowej lub milicji ciał samorządowych, które jako jedyne mogły dalej działać. Nowa formacja miała współpracować w razie potrzeby z zależnymi od samorządu milicjami miejskimi lub powiatowymi, a zasady tej współpracy miały określić w przyszłości specjalne przepisy i postanowienia³⁶. Cały kraj podzielony został na okręgi Milicji Ludowej, dostosowane do podziału administracyjnego. Taki okręg powstał m.in. w Łodzi i Kaliszu, gdzie komendantem okręgowym został wojskowy

³¹ Archiwum Państwowe w Kaliszu (cyt. dalej APK), Starostwo Powiatowe w Kaliszu 1918-1939 (cyt. dalej SPwK), sygn. 53, s. 34. Reprodukację dokumentu umieszczono w: *Sto dokumentów na stulecie. Wybór materiałów archiwalnych z zasobu Archiwum Państwowego w Kaliszu*, pod red. G. Schlender, Kalisz 2019, s. 139.

³² *Formowanie policji powiatowej*, GK, 1918, nr 160, s. 3; *Państwowa Policja pow. Kaliskiego*, KP, 1918, nr 53, s. 4.

³³ *Policja powiatowa*, GK, 1918, nr 184, s. 3; *Państwowa policja powiatowa*, KP, 1918, nr 73, s. 3.

³⁴ (as), *Milicja Ludowa*, tamże, 1919, nr 32, s. 1-2.

³⁵ *Przepisy o organizacji Milicji Ludowej*, „Dziennik Praw Państwa Polskiego” (cyt. dalej DzPPP), 1918, nr 19, poz. 53; *Dekret w przedmiocie uzupełnienia przepisów o organizacji Milicji Ludowej*, tamże, poz. 153.

³⁶ Tamże.

porucznik Bolesław Ostrowski. W przeciwieństwie do Łodzi, Milicja Ludowa w okręgu kaliskim nie nabrała większego znaczenia³⁷. Według „Kuriera Powszechnego” wstąpiło do niej tylko kilkudziesięciu ochotników, przede wszystkim z powodu ostrej selekcji kandydatów³⁸. Słaby rozwój formacji spowodowany był prawdopodobnie funkcjonowaniem wcześniej powstałych milicji miejskiej (komunalnej) i policji powiatowej, co w konsekwencji doprowadziło do tego, że 29 marca 1919 r. „o godz. 9-ej rano milicja ludowa wyjechała do Warszawy”³⁹.

W czerwcu 1919 r. do sejmu trafił projekt ustawy o nowym, ogólnokrajowym, państwowym organie policyjnym o nazwie Straż Bezpieczeństwa. Komendant Główny Policji Komunalnej i Milicji Ludowej, nie czekając na decyzję parlamentu, zaczął projekt wprowadzać w życie wydając rozkaz nr 1 z 17 czerwca 1919 r. Ustawa przewidywała m.in. podział Królestwa Polskiego na Okręgi Straży. Jeden z nich (nr III) miał znajdować się w Kaliszu i obejmować obwody: 1) nieszawski, 2) łaski, 3) kaliski, 4) kolski, 5) koniński, 6) sieradzki, 7) słupecki, 8) turecki, 9) wieluński, 10) włocławski. Z misją jego zorganizowania do Kalisza został wysłany inspektor, kaliszanie Ignacy Krzymuski, który do miasta przybył z początkiem lipca 1919 r.⁴⁰. Niestety ostateczny podział terytorialny policji nie przewidywał siedziby okręgu w Kaliszu i inspektor pod koniec lipca został odwołany do Warszawy⁴¹.

2. Podstawy prawne i struktura organizacyjna Policji Państwowej

Proces ujednolicenia organów bezpieczeństwa w państwie zakończyła ustawa z 24 lipca 1919 r. powołująca do życia policję państwową⁴², zmieniona następnie w 1928 r.⁴³. Była to państwowa organizacja służby bezpieczeństwa, zorganizowana na wzór wojskowy,

³⁷ P. Zawilski, *Powstanie i organizacja policji państwowej w województwie łódzkim*, „Rocznik Łódzki”, t. XLI, 1994, s. 95-96.

³⁸ (as), *Milicja Ludowa*, dz. cyt.

³⁹ *Wyjazd Milicji Ludowej*, tamże, 1919, nr 73, s. 4.

⁴⁰ Archiwum Akt Nowych (cyt. dalej AAN), Komenda Główna Policji Państwowej w Warszawie (cyt. dalej KGPPW), sygn. 1, s. 1-3.

⁴¹ *Osobiste*, GK, 1919, nr 146, s. 4; *Osobiste*, KP, 1919, nr 145, s. 3; *Przeniesienie Okręgu policyjnego*, tamże, nr 165, s. 3; *Skasowanie inspektoratu policji*, GK, 1919, nr 166, s. 3.

⁴² *Ustawa z dnia 24 lipca 1919 roku o policji państwowej*, DzPPP, 1919, nr 61, poz. 363 (cyt. dalej *Ustawa z 1919 r.*). Trzeba jednak pamiętać, że scalenie różnych służb bezpieczeństwa w jednolitą PP przebiegało stopniowo. Dopiero w listopadzie 1919 r. włączono do niej galicyjską Żandarmerię Krajową, 19 stycznia 1920 r. Straż Kolejową, 1 marca 1920 r. Żandarmerię Polową z Galicji wschodniej, w kwietniu 1920 r. Straż Rzeczną, 13 grudnia 1920 r. Żandarmerię Polową z terenów operacyjnych byłego frontu wschodniego, a 12 lipca 1922 r. Policję Państwową Litwy Środkowej. Utworzoną w czerwcu 1920 r. Komendę PP byłej Dzielnicy Pruskiej zniesiono 25 maja 1921 r., powołując komendy okręgowe w Poznaniu i Toruniu. Poza PP pozostała, utworzona w czerwcu 1922 r., autonomiczna Policja Województwa Śląskiego, zob. Z. Pustuła, *Policja Państwowa*, [w:] *Encyklopedia historii Drugiej Rzeczypospolitej*, red. nauk. Andrzej Garlicki, Warszawa 1999, s. 310; J. Mikitin, G. Grześkowiak, *Policja Województwa Śląskiego 1922-1939*, Piekary Śląskie-Warszawa 2008.

⁴³ *Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o Policji Państwowej*, „Dziennik Ustaw” (cyt. dalej DzU), 1928, nr 28, poz. 257 (cyt. dalej *Rozporządzenie z 1928 r.*).

organ wykonawczy władz państwowych i samorządowych, mający za zadanie ochronę bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego. Jej organizacja była dostosowana do podziału administracyjnego kraju, dzieląc się na: komendy okręgowe (od 1924 wojewódzkie⁴⁴), komendy powiatowe, komisariaty (obejmujące większe miasta w powiatach lub ich dzielnice) oraz posterunki, obejmujące jedną lub kilka gmin. Na czele policji stał komendant główny, zależny od ministra spraw wewnętrznych, któremu podlegali komendanci okręgowi (wojewódzcy), a tym komendanci powiatowi. W miastach wydzielonych komisariaty stanowiły odrębne komendy powiatowe lub okręgowe.

W zakresie administracji, zaopatrzenia, uzupełnień i szkolenia policja podlegała swoim policyjnym przełożonym, w zakresie utrzymania bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego oraz czynności wykonawczych administracji państwowej – komisarzom rządowym (później starostom) i wojewodom, a w czynnościach dochodzeniowych i ścigania przestępstw władzom prokuratorskim i sądowniczym, stosownie do obowiązujących ustaw postępowania karnego i przepisów szczegółowych.

Wydzielonym pionem w policji była służba dochodzeniowa, której zadaniem było zapobieganie, ujawnianie i ściganie przestępstw. Komenda Główna rozkazem z 3 listopada 1919 r. tworzyła przy każdej komendzie okręgowej urzędy śledcze, którym podlegały ekspozytury tworzone przy komendach powiatowych⁴⁵. Powodowało to spory kompetencyjne i stąd w 1922 r. postanowiono, że ekspozytury będą funkcjonować w miastach wydzielonych oraz będących siedzibami sądów okręgowych, będąc częścią miejscowej policji i podlegając służbowo lokalnym komendom policji⁴⁶. Kolejną zmianę organizacyjną przeprowadzono w 1926 r., kiedy zlikwidowano ekspozytury zostawiając tylko urzędy śledcze, które powoływał (i likwidował) minister spraw wewnętrznych, w razie potrzeby, przy komendach powiatowych, komendach policji państwowej w miastach, komisariatach i innych jednostkach wykonawczych policji państwowej⁴⁷. Już w następnym roku powrócono do rozwiązań z 1922 r. i obowiązywały one już do końca II Rzeczypospolitej⁴⁸.

Zasady organizacji służby śledczej zostały wyłożone w rozkazie Komendanta Głównego PP z 19 maja 1927 r. Zasadniczo zadania policji w zakresie zapobiegania przestępstwom, ich ujawniania i ścigania wykonywały wszystkie jednostki wykonawcze PP. Przy komendach wojewódzkich tworzone urzędy śledcze, których zadaniem był:

- a) nadzór nad pełnieniem służby śledczej przez organa PP na terenie województwa,
- b) koordynowanie i kierowanie wspólną akcją śledczą kilku jednostek na obszarze woje-

⁴⁴ *Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 grudnia 1924 r. o reorganizacji okręgowych komend policji państwowej*, DzU, 1924, nr 114, poz. 1014.

⁴⁵ P. Zawilski, dz. cyt., s. 95-96.

⁴⁶ *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 stycznia 1922 r. o organizacji urzędów śledczych*, DzU, 1922, nr 7, poz. 54.

⁴⁷ *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 lipca 1926 r. o organizacji urzędów śledczych*, tamże, 1926, nr 8, poz. 455.

⁴⁸ *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 8 kwietnia 1927 r. o wydziałach i urzędach śledczych*, tamże, 1927, nr 40, poz. 358, zastąpione przez *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 7 kwietnia 1930 r. o wydziałach i urzędach śledczych*, tamże, 1930, nr 28, poz. 254 (które generalnie było powtórzeniem uchylonego).

wództwa, c) prowadzenie poszukiwań (pościgów) wojewódzkich, statystyk, rejestracji rozpoznawczych i informacyjnych, d) prowadzenie we własnym zakresie dochodzeń policyjnych w sprawach szczególnej wagi⁴⁹.

W powiatach, gdzie przestępczość była stosunkowo mała, czynności policyjno-śledcze wykonywali funkcjonariusze mundurowi pod kierunkiem komendanta powiatowego. Dochodzenia karne w poszczególnych rejonach prowadziły posterunki i komisariaty PP. Natomiast tam, gdzie zachodziła konieczność zatrudnienia wyszkolonych specjalistów w zakresie służby śledczej, mogli być oni przydzieleni, jako poszczególni funkcjonariusze bezpośrednio do komendy powiatowej (lub jednostki niższego rzędu) lub tworzono z nich oddzielną komórkę śledczą w ramach komend powiatowych pod nazwą wydziału śledczego⁵⁰.

Za całokształt działalności wydziału śledczego i ogólny nadzór nad nim odpowiadał komendant powiatowy, natomiast bezpośrednio fachowe kierownictwo należało do kierownika wydziału, który w tym zakresie był pomocnikiem komendanta powiatowego i referentem spraw śledczych. Do zadań wydziałów śledczych należało: a) prowadzenie dochodzeń policyjnych w sprawach przestępstw karnych wymagających fachowego przygotowania śledczego i środków technicznych przekraczających możliwości organów policji ogólnej oraz współdziałanie z lokalnymi organami policji ogólnej, która prowadziła dochodzenia w zakresie przestępstw administracyjnych, skarbowych oraz drobniejszych karnych, b) wywiad policyjny z polecenia władz administracyjnych, c) prowadzenie arkuszy informacyjnych zawodowych przestępców na terenie swego działania, d) prowadzenie albumu fotograficznego przestępców, e) rejestracja poszukiwanych umieszczanych w „Gazecie Śledczej” i zarządzeń pościgowych wojewódzkich, f) ewidencja osób pozostających pod dozorem policji, g) prowadzenie wykazów rzeczy zaginionych, h) opracowanie okresowych zestawień statystycznych przestępstw dokonanych i wykrytych⁵¹.

Służba śledcza zajmowała się nie tylko przestępstwami kryminalnymi, ale także przestępstwami o charakterze politycznym. Przed październikiem 1919 r. w Komendzie Głównej powołano Inspektorat Defensywy Politycznej zajmujący się sprawami politycznymi, natomiast w terenie należały one do obowiązków służby śledczej w urzędach i ekspozyturach śledczych. W sierpniu 1920 r. utworzono w strukturach policji specjalistyczne komórki zajmujące się zwalczaniem przestępczości politycznej. W Komendzie Głównej zajmował się tym Wydział IV D, na szczeblu okręgu utworzono podległe mu ekspozytury, a przy komendach powiatowych agentury. W wyniku sporów kompetencyjnych między policją a administracją rządową, w kwietniu 1923 r. cały pion Wydziału IV D przekształcono w Służbę Informacyjną, włączając w struktury administracji ogólnej (odpowiednio: Departamentu Bezpieczeństwa Publicznego i Prasy MSW, wydziałów bezpieczeństwa urzędów wojewódzkich i referatów bezpieczeństwa starostw). Jednak już w 1924 r. powrócono do wcześniejszych rozwiązań. W ramach Komendy Głównej Policji Państwowej utworzono autonomiczny Wydział V Policji Politycznej, przy Okręgowych Komendach PP okręgowe urzędy policji politycznej (OUPP), a w powiatach

⁴⁹ AAN, KGPPwW, sygn. 9, s. 52.

⁵⁰ Tamże, s. 51.

⁵¹ Tamże.

i miastach wydzielonych ich ekspozytury. W 1926 r. zlikwidowano policję polityczną, a jej zadania rozdzielono pomiędzy Departament Wydziału Bezpieczeństwa MSW a poszczególne Wydziały Komendy Głównej PP oraz między wydziały bezpieczeństwa urzędów wojewódzkich a komendy wojewódzkie PP oraz nowo powołane urzędy i wydziały śledcze⁵².

Przepisy wykonawcze do ustawy z 1919 r., wydane przez ministra spraw wewnętrznych 4 grudnia tego roku, stanowiły, że na czele policji w powiecie stał powiatowy komendant policji, podległy bezpośrednio komendantowi okręgowemu⁵³. Do jego zadań należało wykonywanie czynności przynależnych policji zgodnie z ww. ustawą, nadzór służbowy nad podległymi mu funkcjonariuszami oraz załatwianie spraw z zakresu organizacji, administracji, zaopatrzenia, uzupełnienia i wyszkolenia funkcjonariuszy. Podlegali mu wszyscy funkcjonariusze w powiecie. Swoje zadania wykonywał przy pomocy urzędu pod nazwą Powiatowa Komenda Policji Państwowej. W jej skład wchodził: powiatowy komendant, jego zastępca, komisarze i jego zastępcy, biura z odpowiednim personelem oraz stałe posterunki policji. Policja w miastach stanowiących samodzielną jednostkę administracyjną, była wyłączona spod kompetencji komendantów powiatowych i zorganizowana na prawach komend powiatowych i okręgowych⁵⁴. Rozporządzenie z 1928 r. nie wniosło w tym względzie nic nowego. Nadal obowiązki policji w powiecie wykonywał komendant powiatowy przy pomocy swojego organu pomocniczego o nieco zmienionej nazwie tj. Komenda Powiatowa Policji Państwowej⁵⁵.

W sierpniu 1926 r. Komendant Główny PP ustalił zasady organizacyjne jednostek wykonawczych policji niższego rzędu⁵⁶. Podstawowym typem jednostki wykonawczej PP był posterunek, czyli oddział policji mający za zadanie wykonywanie czynności w zakresie utrzymania porządku i bezpieczeństwa publicznego, dochodzenia przestępstw oraz czynności w charakterze organu wykonawczego władz administracyjnych, sądowych i samorządowych na swoim terenie. Posterunek mógł obejmować więcej niż jedną gminę, jednocześnie w jednej gminie, o ile wymagały tego warunki, mógł być więcej niż jeden posterunek. Jeżeli w miejscowości zachodziła konieczność zaprowadzenia stałej służby policyjnej, ale bez potrzeby powołania samodzielnej jednostki, tworzone wartownie policyjne. Obsadzone one były przez jednego lub kilku funkcjonariuszy, podlegały komendantowi posterunku i nie prowadziły żadnej biurowości. Oprócz posterunków gminnych mogły być tworzone posterunki specjalne (kolejowe, rzeczne, graniczne), mogły one podlegać ogólnemu nadzorowi posterunków gminnych i wówczas nosiły nazwę podposterunków. Na czele posterunku stał komendant (powi-

⁵² M. Mączyński, *Policja Państwowa...*, dz. cyt., s. 53-61; K. Halicki, *Policja polityczna w województwie pomorskim w latach 1920-1939*, Łódź 2015.

⁵³ Podział na okręgi został ustalony 2 sierpnia 1919 r., a podany do wiadomości rozkazem nr 6 Komendanta Głównego PP z 20 sierpnia. Powiat kaliski został przydzielony do III Okręgu PP w Łodzi, AAN, KGPPwW, sygn. 1, s. 9.

⁵⁴ *Przepisy o organizacji powiatowych komend Policji*, wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych na podstawie art. 5 i 8 ustawy z dnia 24 lipca 1919 roku o Policji Państwowej, DzU, 1919, nr 94, poz. 940.

⁵⁵ *Rozporządzenie z 1928 r.*, art. 26.

⁵⁶ Rozkaz nr 329 z 9 sierpnia 1926 r., AAN, KGPPwW, sygn. 8, s. 103-105.

nien to być starszy przodownik lub przodownik), który kierował całością służby, nadzorował podległych sobie funkcjonariuszy, odpowiadał za stan uzbrojenia i wyszkolenia podwładnych oraz prowadził kancelarię i sprawy gospodarcze. Służba prewencyjna na posterunkach wykonywana była przez obchody (patrole) i posterunki na ulicach⁵⁷.

Rodzajem posterunku, tyle że umiejscowionym w miastach, był komisariat, który mógł też obejmować gminy podmiejskie, w całości lub w części. Służba wykonywana była na trzy zmiany w ciągu doby i opierała się na obchodach (patrolach) miejskich i posterunkach ulicznych. Także w tym przypadku mogły być tworzone jednostki podległe jak: podkomisariaty, podkomisariaty specjalne, posterunki i, w wyjątkowych przypadkach, wartownie policyjne⁵⁸. Kierownictwo komisariatu należało wyłącznie do wyższego funkcjonariusza PP odpowiedzialnego za całokształt działalności urzędu określonej przepisami prawnymi, zarządzeniami i rozkazami władz zwierzchnich oraz przełożonych. Służący w jednostce szeregowi PP podzieleni byli na trzy grupy: 1) do wykonywania służby bezpieczeństwa, 2) do służby administracyjno-policyjnej i 3) do służby biurowej. Głównym zadaniem pierwszej grupy było pełnienie służby na posterunkach, w obchodach (patrolach), eskortowanie, wystąpienia w oddziałach i wszystkie inne czynności, które należały do obszaru działań prewencyjno-represyjnych. Grupa dzieliła się na trzy plutony o różnej lub tej samej liczebności, na czele których stali komendanci w stopniu przodownika lub starszego przodownika. Każdy pluton pełnił 8-godzinną służbę, do której wliczano także półgodzinną przerwę na posiłek. Komendant rozdzielał służbę, wysyłał zmiany, kontrolował wykonywanie służby na posterunkach i patrolach, instruował podwładnych w zakresie przepisów policyjnych, odpowiadał za ich wyszkolenie oraz za prowadzenie książek służbowych. Jeżeli skład osobowy wszystkich trzech plutonów wynosił razem minimum 45 ludzi, nie licząc komendantów, to posiadali oni swych zastępców tzw. sekcyjnych⁵⁹. Szczegółowe obowiązki komendanta plutonu i sekcyjnego zostały wyszczególnione w dodatkach B i D do par. 18 „Tymczasowej instrukcji dla Policji Państwowej”⁶⁰.

Bezpośredni nadzór służbowy nad wszystkimi trzema plutonami, szkolenie policjantów pod względem zawodowym i wojskowym, zarząd koszarami i przepisami koszarowymi oraz wszystkie funkcje administracji wewnętrznej w zakresie spraw osobowych i gospodarczych dotyczących plutonów należały do wyznaczonego starszego przodownika noszącego tytuł instruktora. Był on przełożonym wszystkich szeregowych wchodzących w skład plutonów. W komisariatach, gdzie liczebność wszystkich plutonów nie przekraczała 30 ludzi, funkcję instruktora pełnił jeden z komendantów plutonu. Czynności administracyjno-policyjne w komisariatach wykonywali dzielnicowi, a zadania biurowe funkcjonariusze biurowi lub urzędnicy cywilni⁶¹.

W kancelarii każdego komisariatu odbywały się całodobowe dyżury przodowników. Do zadań dyżurnego należało przyjmowanie zgłoszeń i zawiadomień o wszyst-

⁵⁷ Tamże, s. 103-104.

⁵⁸ Tamże, s. 108-109.

⁵⁹ Tamże, s. 109.

⁶⁰ *Tymczasowa instrukcja dla Policji Państwowej*, Warszawa, 1920, s. 37-38, 43-44 (cyt. dalej *Tymczasowa instrukcja*).

⁶¹ AAN, KGPPwW, sygn. 8, s. 109.

kich wypadkach i przestępstwach na terenie działania jednostki, wydawanie w związku z tym poleceń, komunikowanie się w tych sprawach z władzami i przełożonymi, przyjmowanie telefonicznych zarządzeń w sprawach pilnych, przyjmowanie aresztantów lub zatrzymanych, zarządzanie aresztem komisariatu. W godzinach nieurzędowych sprawował nadzór nad całym urzędem i zastępował kierownika komisariatu w sprawach niecierpiących zwłoki. Wspomniane dyżury pełnili dzielnicowi i komendanci plutonów. Długość dyżuru nie mogła być krótsza niż 8 godzin, ale też mogła, w razie potrzeby zostać wydłużona i wynosić 12 lub 24 godziny⁶².

Przy każdym komisariacie miejskim tworzone było jedno lub kilka stanowisk dzielnicowych. Zalecano, aby na jednego dzielnicowego przypadało 4-10 tys. osób, zakładając, że w dużych miastach jego praca będzie trudniejsza, niż w mniejszych. Dzielnicowym mógł zostać niższy funkcjonariusz (starszy przodownik, przodownik, wyjątkowo starszy posterunkowy) o nieskazitelnym zachowaniu na służbie i poza nią, dużym wyrobieniu życiowym, posiadający dobrą kwalifikację służbową i co najważniejsze, dobrze znający przydzieloną mu dzielnicę. Ze względu na rodzaj służby, konieczność stałego przebywania o różnych porach w dzielnicy, powinien on mieszkać w niej lub w jej pobliżu. Dzielnicowy nie wchodził w skład plutonów i zmian, nie pełnił służby patrolowej, natomiast zajmował się sprawami administracyjnymi, pełnił ogólnopolicyjny nadzór i zbierał informacje na użytek władz zwierzchnich w swoim rewirze. Był obowiązany śledzić z własnej inicjatywy wszystko co wydarzyło się na podległym mu terenie, a inni funkcjonariusze obowiązani informować go o ważniejszych wypadkach, które miały tam miejsce. Dzielnicowy asystował przy rewizjach, aresztowaniach i obławach przeprowadzanych w jego rewirze przez policję śledczą, natomiast sam prowadził dochodzenia w sprawach o przekroczenie przepisów administracyjnych oraz te sprawy karne, które wymagały nie tyle specjalistycznej wiedzy z zakresu służby śledczej, ile znajomości lokalnych uwarunkowań i przestępczego środowiska. Dzielnicowy obowiązany był także kontrolować na swoim terenie posterunkowych o różnych porach, a szczególnie w godzinach zamykania sklepów, czyszczenia ulic, w czasie gołoledzi, śnieżycy i roztopów. Bezpośrednia kontrola nad terminowym i właściwym załatwieniem przydzielonych spraw przez dzielnicowych należała do jednego z zastępców kierownika komisariatu⁶³.

3. Struktura organizacyjna Komendy Powiatowej PP w Kaliszu

Na początku lipca 1919 r. w powiecie kaliskim funkcjonowały dwie formacje policyjne: policja komunalna oraz państwowa policja powiatowa. Z chwilą wejścia w życie ustawy o policji państwowej z 1919 r. ta pierwsza stała się Komendą Miejską z prawami przysługującymi komendom powiatowym, a ta druga Komendą Powiatową obejmującą działaniem powiat kaliski. Organizatorem i naczelnikiem (komendantem) Milicji Miejskiej, potem Komunalnej i wreszcie Komendy Miejskiej był kaliszanie Zygmunt Mrowiński. Z kolei komendantem Policji Powiatowej, a następnie Komendy Powiatowej był porucznik Antoni Wesołowski⁶⁴.

⁶² Tamże.

⁶³ Tamże, s. 114-116.

⁶⁴ Zob. noty biograficzne w wykazie policjantów.

Z dniem 1 kwietnia 1920 r. Komendę Miejską wcielono do Komendy Powiatowej⁶⁵. Zygmunt Mrowiński podał się do dymisji, a nowym komendantem powiatowym został nadkomisarz Stanisław Weinkranc. Po nim to stanowisko zajmowali: ponownie komisarz Antoni Wesołowski (od 1 sierpnia 1922 r., z dniem 2 lutego 1925 r. delegowany, a od 1 maja 1925 r. przeniesiony do Komendy PP Okręgu Poleskiego), Wiktor Gorczyński (od 1 lutego do 15 maja 1925 r. jako p.o. komendanta powiatowego), komisarz Rajmund Stoczewski (od 15 czerwca 1925 r.), nadkomisarz Wojciech Dzierzgowski (od 13 lutego 1926 r. p.o., od 1 kwietnia 1926 r. komendant), nadkomisarz Aleksander Domański (od 1 stycznia 1927 r.), komisarz Franciszek Nowak (od 23 kwietnia 1929 r.) oraz nadkomisarz Adam Litwiński (od 1 sierpnia 1936 r.)⁶⁶.

Większość kaliskich komendantów powiatowych piastowało swoje stanowisko krótko, co utrudnia ocenę ich działalności. Wyjątkiem był Franciszek Nowak przebywający w Kaliszu przez 7 lat. Odchodząc na nowe stanowisko, żegnając się ze swoimi współpracownikami i podwładnymi rozkazem z 17 sierpnia 1936 r., podsumował także swoją pracę jako kierownika policji w powiecie kaliskim: „Na ostatnie siedmioletcie przypada kryzys ekonomiczny, wzmożona demagogia polityczna i narodowościowa. Wiemy, że w takich warunkach bezpieczeństwo publiczne jest więcej narażone na szwank, niż z w latach normalnych. Mimo ciężkich warunków, w jakich wypadło nam pracować, utrzymany został spokój i zapewniono obywatelom bezpieczeństwo. Główne nasze zadanie zostało osiągnięte. W tym samym okresie czasu dokonano szeregu prac mających na celu usprawnienie działalności policji w powiecie. Przede wszystkim więc przeprowadzono terytorialną reorganizację Komisariatu w Kaliszu i wszystkich posterunków w powiecie. Następnie doprowadzono do wymogów służby łączność telefoniczną na posterunkach. Wreszcie z dużym wysiłkiem, przeważnie we własnym zakresie, doprowadzono do należytego stanu lokale policyjne. W dziedzinie wyszkolenia zorganizowano kilka kursów dokształcających. Poza zagadnieniami ściśle zawodowymi w szeregach policji powiatu kaliskiego znajdowałem zawsze duże zrozumienie w sprawach społecznych, realizowanych bądź to w stowarzyszeniach policyjnych, jak Rodzina Policyjna i Klub Sportowy, bądź też w organizacjach poza korpusem policji. To też w tej dziedzinie niejednokrotnie zdołaliśmy osiągnąć dodatnie rezultaty w pracy obywatelskiej, humanitarnej i sportowej”⁶⁷. Jego następca, nadkomisarz Adam Litwiński, wydając powitalny rozkaz 26 sierpnia 1936 r., określił także swoje wymagania: „Moje wymagania będą niewielkie i dadzą się ująć w kilku życzeniach: 1) zapewnienie bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego w powiecie, 2) obowiązkowość i trzeźwość w pracy, 3) lojalność i szczerłość wobec przełożonych i 4) odpowiednie obchodzenie się z ludnością”⁶⁸.

W tym czasie siedziba Komendy Miejskiej (wraz z aresztem), przekształconej po wcieleniu w Komisariat, mieściła się w gmachu należącym do oo. franciszkanów. Nie była to dobra lokalizacja „ponieważ spokój klasztoru i przyległego przy nim kościoła

⁶⁵ APK, Komenda Powiatowa Policji Państwowej w Kaliszu (cyt. dalej KPPW), sygn. 3, s. 30.

⁶⁶ Zob. noty biograficzne w wykazie policjantów.

⁶⁷ APK, KPPW, sygn. 3, s. 312.

⁶⁸ Tamże, s. 313.

jest ciągle naruszany przez niewłaściwe zachowanie się aresztowanych, tak że istnienie klasztoru w podobnych warunkach staje się niemożliwe⁶⁹. Ponadto brak miejsca i odpowiedniego oświetlenia oraz wilgoć czyniły pomieszczenia klasztorne nieodpowiednimi na urząd policyjny. Dlatego w 1921 r. postanowiono przenieść Komisariat do gmachu po byłej plebani prawosławnej przy ul. Niecałej, po wcześniejszym wykwaterowaniu stamtąd Inspektora Pracy i Wojskowego Zarządu Budownictwa Kwaterunkowego⁷⁰. Przeprowadzka jednak przeciągała się, bo jeszcze w 1927 r. w budynku przy ul. Niecałej mieściło się Dowództwo 25 Dywizji Piechoty, natomiast Komisariat i Komenda Powiatowa ulokowane były w gmachu Starostwa Powiatowego w Kaliszu przy Placu św. Józefa⁷¹. Nie wiadomo kiedy dokładnie biura Komendy Powiatowej przeniesiono na ulicę Niecałą⁷², Komisariat pozostawiono natomiast w dawnej lokalizacji. Komenda Powiatowa posiadała jeszcze garaże i stajnie przy ul. Nowy Świat⁷³.

Po połączeniu obu jednostek Komenda Powiatowa PP w Kaliszu swoją właściwością obejmowała miasto wydzielone Kalisz oraz powiat kaliski. W 1921 r. na tym terenie mieszkało 180 320 osób (w tym w Kaliszu 44 613, w powiecie 135 707), a w 1931 r. 195 744 (w tym w mieście 55 007, a w powiecie 140 737)⁷⁴. O ile Kalisz był dość dużym ośrodkiem przemysłowym, to powiat był obszarem typowo rolniczym⁷⁵. W 1919 r. powiat kaliski obejmował gminy wiejskie: Błaszki, Brudzew, Ceków, Chocz, Godziesze, Iwanowice, Kalisz, Kamień, Kościelec, Koźminek, Marchwacz, Opatówek, Ostrów Kaliski, Pamięcin, Staw, Strzałków, Tyniec, Zbiersk, Zborów i Żydów. W powiecie znajdowały się dwa miasta: Błaszki i Stawiszyn, który 4 lutego 1919 r. odzyskał prawa miejskie odebrane przez władze rosyjskie w 1870 r. Po odzyskaniu niepodległości powiat kaliski został włączony do województwa łódzkiego, a z dniem 1 kwietnia 1938 r. przeniesiony do województwa poznańskiego. W tym samym roku z gminy Staw wyłączono gromady: Górę, Czartki Wielkie i Gać Warcką i włączono do gminy Bartochów w powiecie sieradzkim. Z tej gminy z kolei przeniesiono gromadę Orzeżyn do gminy Błaszki, która powiększyła się również o wieś i kolonię Żeliszaw z gminy Gruszyczce, także z powiatu sieradzkiego. Ze zmian terytorialnych należy jeszcze wymienić przyłączenie

⁶⁹ APK, SPwK, sygn. 59, k. 16.

⁷⁰ Tamże.

⁷¹ M. Szachówna, *Kalisz i jego okolice*, Kalisz 1927, s. 179.

⁷² Nazwę ulicy zmieniono 20 czerwca 1934 r. na Bolesława Pierackiego, APK, Akta miasta Kalisza (cyt. dalej AmK), sygn. 378, s. 7.

⁷³ *Spis alfabetyczny ulic i nieruchomości położonych na terenie m. Kalisza*, Kalisz 1931, s. 24.

⁷⁴ *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej opracowany na podstawie wyników pierwszego Powszechnego Spisu Ludności z dn. 30 września 1921 r. i innych źródeł urzędowych*, t. II, *Województwo łódzkie*, Warszawa 1925, s. 11-22, *Drugi Powszechny Spis Ludności z dn. 9 XII 1931 r. Mieszkania i gospodarstwa domowe. Ludność, stosunki zawodowe. Województwo łódzkie bez miasta Łodzi*, Warszawa 1938, s. 27.

⁷⁵ W. Bonusiak, *Rozwój gospodarczy Kalisza w latach 1918-1939. Gospodarka komunalna*, [w:] *Dzieje Kalisza*, praca zb. pod red. W. Rusińskiego, Poznań 1977, s. 565-588; *Fabryki Kalisza i okolic*, oprac. J. Dolat, Kalisz 2016, s. 37-40; R. Pacanowska, *Powiat kaliski i samorządowa administracja powiatu w okresie II Rzeczypospolitej*, „Rocznik Kaliski”, t. XXXI, 2005, s. 89-114.

do Kalisza 11 kwietnia 1934 r. terenów podmiejskich z gmin: Kalisz, Tyniec i Żydów⁷⁶. W konsekwencji z dniem 1 stycznia 1936 r. gminy te zlikwidowano, część miejscowości włączono do gmin Pamięcin i Godziesze, a z pozostałych utworzono nową gminę wiejską Podgrodzie Kaliskie z siedzibą w Kaliszu⁷⁷.

Opierając się na rozkazach komendanta powiatowego, w którego kompetencji było przenoszenie policjantów z jednego posterunku do drugiego, można stwierdzić, że w 1920 r. w każdej gminie znajdował się Posterunek PP⁷⁸. W Błaszczach były początkowo nawet dwa posterunki – miejski i gminny, połączone ostatecznie 10 kwietnia 1920 r. w jeden⁷⁹. Trzeba jednak pamiętać, że posterunki nie zawsze były w miejscowościach, gdzie znajdowały się urzędy gmin. W gminie Ostrów Kaliski placówka PP była w Brzezinach, w gminie Brudzew w Blizanowie. W gminie Marchwacz urząd gminy miał siedzibę w Rajsku i tam też ulokowana była placówka policji. W gminie Żydów posterunek początkowo był we wsi Żydów, ale przynajmniej od września 1921 r. w Szczypiornie. Jeszcze inna sytuacja występowała w gminie Strzałków. Za czasów rosyjskich należała ona do powiatu tureckiego. Staraniem proboszcza liskowskiego ks. Wacława Blizińskiego, który w styczniu 1919 r. został posłem do Sejmu Ustawodawczego, gmina została przeniesiona do powiatu kaliskiego, jako „bardziej kulturalnego”. Formalnie stało się to dopiero z dniem 1 lipca 1922 r. Kilka lat później, w 1925 r., do Liskowa przeniesiono siedzibę gminy, natomiast posterunek policji funkcjonował tam już w 1920 r.⁸⁰

Z dniem 31 stycznia 1920 r. Policja Państwowa przejęła służbę na kolei. Na podstawie rozkazu nr 41 Komendanta Głównego z 4 marca 1920 r. w Kaliszu utworzono Komisariat Kolejowy PP Odcinka Kaliskiego, który obejmował linię kolejową na trasie Skalmierzyce-Kalisz-Chojno⁸¹. Wkrótce wydano też instrukcję „Szczegółowe obowiązki policji pełniącej służbę na kolejach”⁸². Od 1 lutego 1921 r. komisariaty i posterunki kolejowe zostały podporządkowane komendom powiatowym, na terenie których działały, pod względem administracyjnym, służbowym i gospodarczym⁸³. Kaliski komisariat został zdegradowany do Posterunku PP, podległego Komisariatowi PP w Kaliszu⁸⁴. Przy okazji Komenda Okręgowa PP w Łodzi, wydała 10 lutego 1921 r. „Instrukcję dla posterunków kolejowych”, w której opisano m.in. typowe przestępstwa popełniane na

⁷⁶ M. Bandurka, *Rozwój administracyjno-terytorialny powiatu kaliskiego oraz powiatów sąsiednich w XIX i XX wieku (do 1945 r.)*, tamże, t. IX, 1976, s. 203-208. Tu też zmiany w sądownictwie.

⁷⁷ *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 grudnia 1935 r. o zmianie granic niektórych gmin w powiecie kaliskim, województwie łódzkim*, DzU, 1935, nr 96, poz. 607.

⁷⁸ APK, KPPPwK, sygn. 3, passim.

⁷⁹ Tamże, sygn. 3, s. 24.

⁸⁰ W. Bliziński, *Wspomnienia z mego życia i pracy*, oprac. G. Waliś, Kalisz 2003, s. 46, 191; *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 kwietnia 1922 r. o włączeniu gminy Strzałków do powiatu kaliskiego*, DzU, 1922, nr 36, poz. 308.

⁸¹ AAN, KGPPwW, sygn. 2, s. 46.

⁸² Tamże, s. 90-92.

⁸³ Archiwum Państwowe w Łodzi (cyt. dalej APL), Komenda Wojewódzka Policji Państwowej w Łodzi (cyt. dalej KWPPwŁ), sygn. 9, k. 9v.

⁸⁴ APK, KPPPwK, sygn. 5 s. 244.

kolejach⁸⁵. W momencie likwidacji w Komisariacie pracowało: 2 urzędników, 1 starszy przodownik, po 4 przodowników i starszych posterunkowych oraz 76 posterunkowych. Kierował nimi komisarz Tadeusz Szczepkowski. Do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przydzielono 2 urzędników i 57 funkcjonariuszy, do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu – 22, a do Komendy Powiatowej PP w Łasku – 9.

W skład Komendy Powiatowej PP w Kaliszu wchodził również Oddział Konny. W źródłach wzmiankowany jest najwcześniej w 1920 r., najpóźniej w 1926 r. Nie wiemy, ilu funkcjonariuszy w nim służyło, za to wiemy, ile koni posiadał. W dniu 1 stycznia 1921 r. na stanie Komendy było 13 koni i 2 źrebięta⁸⁶. Oddział Konny miał funkcjonować w strukturze Komendy Powiatowej do 1927 r.⁸⁷

Przed 1923 r. część posterunków zlikwidowano, choć tworzone też nowe. Z początkiem 1923 r. w Kaliszu zorganizowano dwa nowe posterunki: Posterunek PP w Obozie dla Internowanych Nr 5 oraz Posterunek PP w Obozie dla Internowanych Nr 10 (zlikwidowany z dniem 1 stycznia 1925 r.), podległe personalnie Komendzie Powiatowej⁸⁸. Oba ośrodki odosobnienia przeznaczone były dla internowanych żołnierzy ukraińskich⁸⁹. Z dniem 1 marca 1930 r. została utworzona druga wartownia policyjna w Państwowym Monopolu Tytoniowym „na przedmieściu m. Kalisza”, tj. na Tyńcu, w obsadzie starszego posterunkowego jako komendanta oraz 2 posterunkowych. Placówka podlegała Komii-

⁸⁵ „(...) Mąka przewożona bywa w małych ilościach na plecach, brzuchu, nogach, w specjalnie na ten cel uszytych fartuchach, w koszach pod jagodami, masłem itd. W większych ilościach przez kolejarzy w ich wagonach służbowych, w tendrze pod węglem, w wagonach pocztowych między przesyłkami, a nawet w kotle z wodą. Spirytus w specjalnych płaskich blaszankach nakładanych na boki i nogi przewożącego, w wydrążonych bochenkach chleba o długim formacie. Tytoń w pace gazet z których środek został wycięty (...). Cukier w bańkach od mleka, wydrążonych bochenkach chleba, w opakowaniu od cykorii, a nawet w harmonii do grania. Pieniądze-monety w dolnej bieliźnie, w kołnierzach od palt, guzikach, dolnym brzegu palt i rękawów. Znajdowano je również w garnkach z powidłami lub w koszyku jajek zapakowanych w miseczkę”, APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 26 i nst.

⁸⁶ APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 25.

⁸⁷ K. Bedyński, *Z dziejów policji państwowej na ziemi kaliskiej 1918-1944*, Kalisz 1994, s. 12.

⁸⁸ APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 90v., sygn. 13, k. 6v.

⁸⁹ Obóz Nr 5 to dawny obóz jeniecki założony przez Niemców na początku 1915 r. w podkaliskiej wsi Szczypiorno, w 1917 r. internowani w nim byli m.in. legionści Józefa Piłsudskiego. Po przejęciu obozu przez władze polskie w listopadzie 1918 r., nadal wykorzystywany był jako miejsce odosobnienia. Początkowo przebywali w nim żołnierze armii gen. Bałachowicza i Denikina, następnie armii bolszewickiej, internowana prewencyjnie inteligencja ukraińska w czasie walk o Galicję i jako ostatni, jesienią 1921, żołnierze Ukraińskiej Republiki Ludowej tzw. petlurowcy. Obóz został zamknięty w 1924 r. Geneza obozu nr 10 była podobna. Na początku wojny Niemcy urządzili w pobliżu dworca kolejowego w Kaliszu drugi obóz jeniecki, który mógł pomieścić ok. 4 tys. jeńców. Został on wkrótce zamieniony na obóz kwarantannowy dla żołnierzy niemieckich wracających do Niemiec ze wschodniego frontu, w latach 1920-1924 funkcjonował tam obóz internowania dla żołnierzy ukraińskich, a potem, do 1939 r., Stanica Ukraińska, zob. A. Kolańczuk, *Internowani żołnierze Armii UNR w Kaliszu 1920-1939*, Kalisz-Przemyśl-Lwów 1995, s. 4, 9-10, 49; *Materiały źródłowe do dziejów legionistów internowanych w Szczypiornie w 1917 roku*, wybór i oprac. G. Waliś, Kalisz 2017, s. 15 i nst.

sariatowi PP w Kaliszu⁹⁰. Być może pierwszą stanowiła wartownia w Zagorzynku, którą się wymienia w źródłach w 1932 r.⁹¹. Decyzją wojewody łódzkiego z 24 czerwca 1931 r. dotychczasowa Wartownia PP w Zbiersku została skasowana, a na jej miejscu 31 sierpnia 1931 r. utworzono Posterunek PP⁹². Odwrotny zabieg zrobiono w stosunku do Posterunku PP na stacji kolejowej w Kaliszu, który 1 czerwca 1932 r. został przekształcony w wartownię Komisariatu PP w Kaliszu⁹³. Ostatnią zmianą w sieci organizacyjnej było utworzenie z dniem 1 sierpnia 1933 r. wartowni policyjnej w Liskowie, podległej Posterunkowi PP w Koźminku⁹⁴. Odtąd aż do wybuchu wojny w skład jednostki wchodziły: Komenda Powiatowa w Kaliszu, Komisariat w Kaliszu, Wydział Śledczy w Kaliszu oraz 14 posterunków: Blizanów, Błaszki, Brzeziny, Ceków, Godziesze, Chocz, Iwanowice, Koźminek, Opatówek, Stawiszyn, Staw, Szczypiorno, Tyniec i Zbiersk.

Tabela 1. Stan osobowy Posterunków PP podlegających Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu w latach 1930-1938

Posterunek PP	Stan na:							
	30 XI 1930	31 XII 1930	28 II 1935	31 VIII 1935	30 IX 1935	30 XI 1935	1 I 1938	1 III 1938
Blizanów	4	4	5	5	5	5	5	5
Błaszki	8	8	5	5	5	5	5	5
Brzeziny	4	4	3	3	3	3	3	3
Ceków	5	5	5	5	5	5	4	4
Godziesze	3	3	3	3	3	3	3	3
Chocz	3	3	3	3	3	3	3	3
Iwanowice	3	3	2	2	2	2	2	2
Koźminek	6	6	6	6	6	6	6	6
Opatówek	5	5	4	4	4	4	4	4
Stawiszyn	8	8	5	5	5	5	4	4
Staw	6	6	4	4	4	4	4	4
Szczypiorno	5	5	5	5	5	5	5	5
Tyniec	6	6	6	5	6	5	5	5
stacja kolejowa Kalisz	3	3	-	-	-	-	-	-
Zbiersk	-	-	3	3	3	3	3	3
Razem	69	69	59	58	59	58	56	56

Źródło: APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 4, 12, 47, 59, 61, 64-67.

⁹⁰ APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 269.

⁹¹ APK, KPPPwK, sygn. 4, s. 33.

⁹² APŁ, KWPPwŁ, sygn. 15, k. 41.

⁹³ Tamże, sygn. 16, k. 26v.

⁹⁴ Tamże, sygn. 17, k. 45v.

Teren działania posterunków nie pokrywał się z obszarem gmin. Posterunek PP w Tyńcu miał pod swoją opieką obszar 4 gmin: Tyniec, część Zborowa, Pamięcin i Kamień, łącznie 56 wsi, Posterunek PP w Chocz u gminę Brudzew, za wyjątkiem 3 wsi oraz Pamięcin, bez 6 wsi – ogółem nadzorował 50 miejscowości⁹⁵.

Jak wynika z powyższego zestawienia obsada kadrowa Posterunków PP zmalała w ciągu 8 lat o prawie 19%. Wbrew pozorom najwięcej stracił nie Posterunek PP w Stawiszynie (zmniejszenie obsady spowodowane było przede wszystkim utworzeniem Posterunku PP w Zbiersku, dotychczasowej Wartowni), ale Posterunek PP w Błaszczach – prawie 40% i w Stawie – 33%. W przypadku 4 placówek liczba policjantów pozostała taka sama, 5 straciły po 1 funkcjonariuszu, a tylko jeden Posterunek zyskał – w Bliznowie.

Zgodnie z „Instrukcją o dzielnicowych” z końcem 31 października 1926 r. Kalisz został podzielony na 10 dzielnic, które zostały przydzielone następującym policjantom:

- 1) Dzielnic nr 1: Plac Kilińskiego – prawa strona, Turecka – prawa strona, Winiarska, Szosa Turecka (przodownik Michał Michalski),
- 2) Dzielnic nr 2: Stawiszyńska, Skarszewska, Garncarska, Turecka – lewa strona (przodownik Ignacy Pasik),
- 3) Dzielnic nr 3: Nowy Rynek, 3 Maja – prawa strona, Stawiszyńska – do rzeki, Majkowska, Babina, Plac Kilińskiego – lewa strona, Nowa, Szopena do Babiny – prawa strona (starszy posterunkowy Władysław Witzak),
- 4) Dzielnic nr 4: Babina, Ciasna, Szopena, Nowa od Babina do Szopena – lewa strona, Piskorzewie, Wodna, Rzeźnicza (przodownik Ignacy Wolny),
- 5) Dzielnic nr 5: Plac Konstytucyjny, Parkowa, Kolegialna, Sukiennicza, Rybna, Nadwodna, Mariańska, św. Stanisława, Narutowicza, Garbarska, Warszawska, Piskorzewie, Kanonicka, Złota, Szklarska, Poprzeczno-Warszawska, Poprzeczno-Wrocławska, Główny Rynek (posterunkowy Jan Jabłoński),
- 6) Dzielnic nr 6: Plac św. Józefa, Starostwo, Łazienna, Piekarska, Browarna, Bulwar Kazimierzowski, Wielki Park, Mały Park, Szosa Rypinkowska do Nowego Świata, Czaszkowska od Rypinkowskiej do Fabrycznej, Fabryczna, Wiejska, Aleja Józefiny i Wrocławska do Fabrycznej i Alei (starszy posterunkowy Władysław Biernacki),
- 7) Dzielnic nr 7: Wrocławska od Kościuszki po lewej stronie do nr 60, Lipowa, Staszica, Nowy Świat, Łączna, Czaszkowska do Fabrycznej (przodownik Józef Burchacki).
- 8) Dzielnic nr 8: Wrocławska od rzeki do Dobrzeckiej lewa strona, Kościuszki, Dobrzecka – prawa strona, Towarowa, Podgórze, Piaskowa, Ciasna do rzeki, Poprzeczno-Dobrzecka (starszy przodownik Zdzisław Lendzion),
- 9) Dzielnic nr 9: Wrocławska – lewa strona od nr 60 do dworca kolejowego, Zgodna, Nowo-Lipowa, Asnyka, Nowo-Kolejowa, Staszica do Lipowej, Polna do Górnośląskiej i Dworcowa (przodownik Henryk Kartasiński),

⁹⁵ APK, KPPPwK, sygn. 4, s. 71, 75.

10) Dzielnica nr 10: Górnioślaska – prawa strona, Dobrzecka – lewa strona, Cmentarna, Młynarska, Wąska, Górna, Widok, Domy Miejskie, Staszica, Polna od Górnioślaskiej, Szpital Zakaźny (starszy przodownik Feliks Woliński)⁹⁶.

Jak już wyżej wspomniano do 1926 r. służba śledcza działała we własnych ramach organizacyjnych. W 1919 r. utworzono w Kaliszu dwie Ekspozytury Śledcze – jedną przy Komendzie Miejskiej PP, drugą przy Komendzie Powiatowej PP. Po wcieleniu 1 kwietnia 1920 r. Komendy Miejskiej do Komendy Powiatowej, taki sam los spotkał Ekspozyturę Śledczą na m. Kalisz⁹⁷.

Do kompetencji Ekspozytur Śledczych należało m.in.: prowadzenie ogólnego dziennika spraw karnych Komendy Powiatowej, prowadzenie dochodzeń w tych przypadkach, gdy dany posterunek nie był w stanie ich przeprowadzić samodzielnie z powodu braku wykwalifikowanej kadry, realizowanie poleceń władz sądowych i prokuratorskich w zakresie śledztw wstępnych w ważniejszych sprawach karnych, poszukiwanie osób ściganych, rejestracja osób karanych pochodzących z danego powiatu, zarządzanie aresztem i kuchnią aresztancką w Komendzie Powiatowej, uzupełnianie albumu fotograficznego przestępców, prowadzenie dokładnej ewidencji teatrów, kin, banków, kantorów, hoteli, zajazdów, restauracji, paserów, stróży, osób prowadzących domy publiczne, prostytutek i osób pozostających pod dozorem policyjnym, utrzymywanie stałego dyżuru telefonicznego, ewidencja rzeczy znalezionych i zagubionych, prowadzenie rejestru osób zaginionych⁹⁸.

Realizując reorganizację służby śledczej w 1922 r., Komendant Okręgu Łódzkiego utworzył 13 lipca Urząd Śledczy w Łodzi i trzy Ekspozytury Urzędu Śledczego m.in. w Kaliszu dla powiatów: kaliskiego, kolskiego, konińskiego, sieradzkiego, słupeckiego, tureckiego i wieluńskiego⁹⁹. Ekspozytury zostały przydzielone miejscowym Komendom Powiatowym, które wykonywały nad nimi „nadzór służbowo-administracyjny” i które, każda we własnym zakresie, regulowały wewnętrzne relacje służbowe i organizacyjne. Ekspozyturze Śledczej w Kaliszu przydzielono 11 etatów: kierownika, starszego przodownika, 2 starszych posterunkowych i 6 posterunkowych¹⁰⁰. Jednym z zadań kaliskiej Ekspozytury było utworzenie albumu fotograficznego przestępców z podległych sobie powiatów, wykorzystując zdjęcia przesłane jej z tamtejszych Komend. Prawdopodobnie właśnie Ekspozytura dysponowała jedynym wyszkolonym psem policyjnym Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (w całym Okręgu Łódzkim było ich 5)¹⁰¹. W 1926 r. ekspozytury śledcze zlikwidowano, a czynności policyjno-śledcze pełniła Komenda Powiatowa PP poprzez komisariaty i posterunki¹⁰². Kolejna reorganizacja nastąpiła już w następnym

⁹⁶ APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 248. Trzeba jednak zauważyć, że dzielnicowi funkcjonowali i wcześniej. W maju 1920 r. mieli przypilnować właścicieli domów, aby ci zaopatrzyli się w odpowiednie skrzynie do śmieci oraz by na słupach ogłoszeniowych nie wisały strzepy starych afiszy, tamże, s. 32.

⁹⁷ Tamże, s. 26.

⁹⁸ Tamże, s. 21.

⁹⁹ Był to obszar właściwości Sądu Okręgowego w Kaliszu.

¹⁰⁰ APŁ, KWPPPwŁ, sygn. 10, k. 83-84v.

¹⁰¹ Był to pies „Benno”, rasy wilk; tamże, k. 88v.

¹⁰² Tamże, sygn. 10, k. 228v.

roku. Rozkazem nr 362 z 19 maja 1927 r. Komendant Główny PP, na polecenie Ministra Spraw Wewnętrznych, utworzył Urząd Śledczy w Łodzi oraz Wydział Śledczy przy Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, jeden z 32 działających w całym kraju¹⁰³.

W 1929 r. w Wydziale Śledczym w Kaliszu, poza kierownikiem, służyło 8 funkcjonariuszy, z których tylko 1 delegowany był do spraw politycznych (był nim zastępca kierownika Teodor Stęperski)¹⁰⁴. W pierwszym półroczu 1935 r. pracowało w nim już 14 policjantów. Kierownikiem był komisarz Wacław Mika, który specjalizował się zarówno w sprawach kryminalnych i politycznych. Poza nim sprawami politycznymi zajmował się Michał Drytkiewicz – kierownik Brygady Politycznej oraz 2 wywiadowców. Natomiast sprawami kryminalnymi zajmowało się, poza Miką, 9 wywiadowców i 1 przewodnik psa policyjnego. Jeden z wywiadowców od spraw kryminalnych, Władysław Pastuszek, pełnił także funkcję zastępcy kierownika Wydziału¹⁰⁵. W tym czasie Wydział dysponował aparatem fotograficznym, aparatem migawkowym „Leica” i aparatem typowym oraz improwizowanym atelier fotograficznym¹⁰⁶.

Na koniec 1930 r. Komenda Powiatowa dysponowała 1 samochodem i 8 rowerami (po 1 miały Komisariat i Wydział Śledczy). Skoszarowanych było 16 policjantów i była to optymalna liczba „z powodu szczupłych ubikacji” (tj. pomieszczeń)¹⁰⁷.

W 1935 r. powszechnym środkiem lokomocji były rowery, każdy posterunek je posiadał, z tym że część z nich stanowiły rowery prywatne policjantów np. w Błaszczach, Koźminku, Opatówku, ale także w kaliskim Komisariacie¹⁰⁸.

W 1934 r. Komenda Powiatowa nadal posiadała tylko jeden samochód. Był to używany, osobowy „Chevrolet”¹⁰⁹. W razie nagłej potrzeby, gdy nie było auta służbowego, wynajmowano taksówki¹¹⁰. W tym czasie, jak stwierdzono w czasie kontroli Komendy Wojewódzkiej PP w Łodzi, „pomieszczenia zarówno Komendy Powiatowej, jak i wszystkich jednostek w powiecie odpowiednie do potrzeb i czysto utrzymane. Połączenie telefoniczne ze wszystkimi posterunkami są czynne”¹¹¹.

4. Korpus Policji Państwowej

4.1. Warunki naboru

Zasady tworzenia korpusu PP określały ustawa z 1919 r. i rozporządzenie z 1928 r., akta wykonawcze do nich oraz okólniki Ministra Spraw Wewnętrznych oraz Komendanta Głównego PP.

¹⁰³ AAN, KGPPwW, sygn. 9, s. 39.

¹⁰⁴ APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 10.

¹⁰⁵ Tamże, s. 54.

¹⁰⁶ Tamże, sygn. 4, s. 65.

¹⁰⁷ Tamże, sygn. 5 s. 244.

¹⁰⁸ Tamże, sygn. 4, passim.

¹⁰⁹ Tamże, s. 47.

¹¹⁰ Tamże, sygn. 5, s. 306-308.

¹¹¹ Tamże, sygn. 4, s. 47.

Ustawa z 1919 r. dzieliła funkcjonariuszy policji na wyższych i niższych. Do pierwszej grupy należeli: komendant główny, zastępca komendanta głównego, komendant okręgowy, zastępca komendanta okręgowego (wojewódzkiego), komendant powiatowy, zastępca komendanta powiatowego, komisarz, zastępca komisarza, naczelnik Urzędu Śledczego, a do drugiej: starszy przodownik, przodownik, starszy posterunkowy, posterunkowy¹¹². Natomiast rozporządzenie z 1928 r. dzieliło korpus na oficerów i szeregowych Policji Państwowej. Oficerami byli (w kolejności stopni): generalny inspektor PP, nadinspektor PP, inspektor PP, podinspektor PP, nadkomisarz PP, komisarz PP, podkomisarz PP, aspirant PP, natomiast szeregowymi byli: starszy przodownik PP, przodownik PP, starszy posterunkowy PP, posterunkowy PP¹¹³.

Do nowopowstałej policji wcieleni zostali wszyscy funkcjonariusze policji komunalnej, państwowej, samorządowej, milicji ludowej, straży kolejowej oraz istniejących urzędów śledczych na ogólnych zasadach ustalonych w ustawie z 1919 r. Określały one, że warunkiem przyjęcia do służby było: obywatelstwo polskie¹¹⁴, nieskazitelna przeszłość, wiek od 23 do 45 lat, zdrowa i silna budowa ciała, odpowiedni wzrost, znajomość języka polskiego w mowie i piśmie oraz umiejętność liczenia. Wykształcenie obowiązywało tylko wyższych funkcjonariuszy. Komendant główny, jego zastępca i komendant okręgowy (wojewódzki) powinien ukończyć studia, pozostali szkoły średnie. Nie chcąc zamykać drogi awansu zdolnym i zasłużonym starszym przodownikom dopuszczono składanie przez nich odpowiednich egzaminów. Nominację na funkcjonariusza poprzedzała półroczna służba przygotowawcza, wliczana do stażu pracy¹¹⁵.

Rozporządzenie z 1928 r. powielало część wcześniejszych kryteriów (obywatelstwo, nieskazitelna przeszłość), jednocześnie zmieniło cenzus wiekowy od 21 do 35 lat (choć przewidywało też wyjątki od tej reguły), ale przed wszystkim zaostrzało wymagania co do wykształcenia. Kandydat na szeregowego musiał posiadać biegłą znajomość języka polskiego w mowie i piśmie oraz wykształcenie ogólne w zakresie co najmniej 4 klas szkoły powszechnej, natomiast kandydaci na oficerów posiadać wykształcenie co najmniej średnie. Osoby wydalone ze służby państwowej lub karane sądownie mogły zostać przyjęte do pracy w policji za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych, za wyjątkiem osób ukaranych za przestępstwa z chęci zysku. Nowo przyjęty szeregowy musiał zobowiązać się do czteroletniej służby w PP¹¹⁶.

Z przeprowadzonych w 1923 r. badań wynikało, że wśród szeregowych 82,1% posiadało wykształcenie elementarne, 11% domowe, a 6,9% wyższe niż elementarne. Niewiele lepsza sytuacja była wśród oficerów PP. Wyższym wykształceniem mogło się pochwalić tylko 9,7%, niepełnym wyższym – 19,2%, średnim – 49,6%, elementarnym – 20,5%, domowym 0,4% oraz innym – 0,5%¹¹⁷.

¹¹² Ustawa z 1919 r.

¹¹³ Rozporządzenie z 1928 r.

¹¹⁴ Nie do końca było to respektowane, zapewne z konieczności. W 1923 r. w województwie wołyńskim w powiecie ostrogskim obywatelstwa polskiego nie miało 41% policjantów, a w powiecie krzemienieckim 65%, O. Razyhrayev, *Policja Państwowa w województwie wołyńskim w okresie międzywojennym*, Warszawa 2019, s. 279.

¹¹⁵ Ustawa z 1919 r.

¹¹⁶ Rozporządzenie z 1928 r.

¹¹⁷ M. Kania, *Policja Państwowa w powiecie zawierciańskim 1927-1939. Struktury, działalność, wojenne i powojenne losy funkcjonariuszy*, Katowice-Warszawa 2019, s. 44.

4.2. Liczebność

Zdolność do wykonywania zadań postawionych przed PP zależała m.in. od jej liczebności. Na początku października 1919 r. w policji służyło 14 678 funkcjonariuszy, przy stanie etatów 28 170¹¹⁸. Najwyższy stan osobowy osiągnięto 1 stycznia 1924 r. – 44 937 (etatów 47 557). W kolejnych latach stan liczbowy policji zaczął się zmniejszać, by w 1932 r. osiągnąć poziom 28 368 funkcjonariuszy. W kolejnych latach można zaobserwować powolny wzrost do stanu 30 774 na dzień 31 sierpnia 1939 r.¹¹⁹. Niestety w przypadku Komendy Powiatowej PP posiadamy dane liczbowe tylko do lat 30. XX w. Do okresu wcześniejszego posiadamy pewne dane tylko z maja 1919 r. i odnoszące się wyłącznie do Milicji Miejskiej. Do weryfikacji przy przekształceniu jej w Policję Komunalną stanęło 8 przodowników, 66 szeregowców i 4 urzędników¹²⁰. Jak już wyżej wspomniano w listopadzie policja powiatowa miała liczyć 97 policjantów. Jeżeli tak było faktycznie, to w maju 1919 r. w mieście i powiecie kaliskim mogło służyć 175 policjantów.

Tabela 2. Stan liczbowy funkcjonariuszy Komendy Powiatowej PP w Kaliszu w latach 1930-1939

Urząd	Stan na:									
	30 XI 1930	31 XII 1930	12 X 1934	28 II 1935	31 VIII 1935	30 IX 1935	30 XI 1935	1 I 1938	1 III 1938	1 IX 1939
Komenda Powiatowa	10	9	11	12	11	11	10	10	10	-
Komisariat w Kaliszu	97	96	88	89	93	92	93	86	84	-
Wydział Śledczy	8	7	12	12	14	14	14	17	16	-
Posterunki	69	69	61	59	58	59	58	56	56	-
Razem (stan faktyczny)	184	181	172	172	176	176	175	169	166	280
w tym kobiet służby ogólnej	1	1	b.d.	1	1	1	1	1	1	1
w tym kobiet służby śledczej	0	0		0	0	0	0	2	2	2
Etat	191	191		192	192	192	192	192	192	-

Źródło: APK, KPPWwK, sygn. 1, s. 4, 12, 47, 59, 61, 64-67, sygn. 4, s. 46; APP, KWPPwP, sygn. 68, s. 2.

Z tabeli wynika, że w latach 30. XX w. liczba funkcjonariuszy Komendy Powiatowej PP w Kaliszu od 1930 r. generalnie się zmniejszała (w przeciwieństwie do tendencji ogólnokrajowej), by w okresie od 1 marca 1938 r. do 1 września 1939 r. wzrosnąć

¹¹⁸ Te dwa stany liczbowe (faktyczny i etatowy) rzadko się pokrywały w historii międzywojennej policji, jedynym rokiem, kiedy były identyczne był 1929 r. – 31 311, R. Litwiński, *Korpus Policji w II Rzeczypospolitej. Służba i życie prywatne*, Lublin 2010, s. 99.

¹¹⁹ Tamże, s. 99.

¹²⁰ *Przemiana milicji miejskiej na komunalną*, KP, 1919, nr 119, s. 3.

o 64%. Było to spowodowane włączeniem w przededniu wojny do służby rezerwistów: 2 oficerów i 108 podoficerów i szeregowych¹²¹. Podczas kontroli w 1934 r. podinspektor Złotowski z Komendy Wojewódzkiej PP w Łodzi stwierdził: „Obecny stan jest ledwie wystarczający, ale przydział 5-6 szeregowych, aczkolwiek wskazany, nie jest kwestią pilną”¹²².

Trzeba też pamiętać, że stan faktyczny jednostki w ciągu roku nie był stały. Wpływ na to miały redukcje etatów, wydalenia lub zwolnienia ze służby, delegacje na kursy lub do innych jednostek policyjnych, urlopy, długotrwałe choroby i zgony.

W latach 1930-1935 jedynymi niższymi funkcjonariuszami do czynności pomocniczych byli dwaj woźni, zatrudnieni na kontrakcie w Komendzie Powiatowej i Komisariacie. Czynności biurowe wykonywali za to szeregowi: 3 w Komendzie Powiatowej, 3 w Wydziale Śledczym i 4 w Komisariacie. Szeregowi pełnili też rolę szoferów (początkowo 2, od listopada 1938 r. – 1)¹²³.

Podobnie jak w całym kraju także w kaliskiej Komendzie były problemy z obsadzeniem wszystkich etatów. W przypadku szeregowych służby mundurowej w listopadzie 1930 r. brakowało 4 policjantów, w grudniu 1930 r. – 8, w lutym i listopadzie 1935 r. – 21, w sierpniu i wrześniu 1935 r. – 20, w styczniu 1938 r. – 31. Teoretycznie przez cały ten okres nie obsadzony był 1 etat oficerski (z 3) w służbie mundurowej, ale w tym przypadku był on wykorzystany w Wydziale Śledczym, dla którego formalnie nie było przeznaczonego etatu¹²⁴. Wydział Śledczy był zresztą ciekawym przypadkiem polityki kadrowej w Komendzie, bo od lutego 1935 r. liczba zatrudnionych przewyższała etat od 3 do 8 osób (wliczając w to oficera)¹²⁵.

W 1936 r. w policji pojawiła się nowa kategoria pracowników – kandydatów kontraktowych. Byli to kandydaci na szeregowych policji, przyjęci do służby przygotowawczej na zasadzie kontraktu, który stosunkowo łatwo można było rozwiązać. Po przesłужeniu trzech miesięcy mogli być mianowani posterunkowymi (o ile były wolne etaty). Kandydaci kontraktowi byli skoszarowani, otrzymywali umundurowanie, bieliznę, wyżywienie, 8-groszowy żołd dziennie i 45-złotowy dodatek miesięczny. Utrzymywani bezpośrednio przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, nie byli częścią korpusu PP, ale podlegali takim samym przepisom służbowym co policjanci. Służbę przygotowawczą wprowadzono przede wszystkim w celu doboru jak najlepszych szeregowych. Stanowili oni również rezerwę policyjną wykorzystywaną do specjalnych zadań np. pacyfikacji zbiorowych wystąpień¹²⁶.

Funkcjonariuszy wspierali urzędnicy i niżsi funkcjonariusze do czynności pomocniczych (tzw. służba niższa) tj. woźni, gońcy, kanceliści. Podlegali oni przepisom państwowej służby cywilnej, a służbowo swoim policyjnym zwierzchnikom. Głównie zajmowali

¹²¹ Archiwum Państwowe w Poznaniu (cyt. dalej APP), Komendant Wojewódzki Policji Państwowej w Poznaniu (cyt. dalej KWPPwP), sygn. 68, s. 2.

¹²² APK, KPPPwK, sygn. 4, s. 46.

¹²³ Tamże, sygn. 1, s. 4, 12, 47, 59, 61, 64-67; APP, KWPPwP, sygn. 68, s. 2.

¹²⁴ De facto w Komendzie w latach 30. XX w. było zawsze 3 oficerów: komendant powiatowy, kierownik Komisariatu i kierownik Wydziału Śledczego.

¹²⁵ Obliczenia własne na podstawie: APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 4, 12, 47, 59, 61, 64-67.

¹²⁶ R. Litwiński, dz. cyt., s. 131-133.

się sprawami kancelaryjnymi i gospodarczymi. W 1925 r. mianowanych urzędników postanowiono zastąpić funkcjonariuszami mundurowymi. Z dniem 31 grudnia 1925 r. rozwiązano umowy ze wszystkimi osobami pozostającymi na etacie urzędnika. Część z nich przemianowano, za ich zgodą, do służby mundurowej, przeznaczono do służby prowizorycznej lub zawarto z nimi kontrakty, a pozostałych zwolniono. Nie zlikwidowano jednak całkowicie etatów urzędniczych¹²⁷. W całym kraju do służby mundurowej przeszło 81 urzędników¹²⁸. W Kaliszu z tej możliwości skorzystała kancelista Eleonora Hauke.

Dla porównania obecna Komenda Miejska PP w Kaliszu (obejmującej miasto Kalisz i powiat kaliski) dysponuje 393 etatami dla policjantów, ale faktycznie zatrudnia ich 380, w tym 89 kobiet. Wspomaga ich 86,35 pracowników cywilnych (94,55 etatów), z których aż 55 to kobiety¹²⁹.

Biorąc pod uwagę ilość mieszkańców przypadającą na jednego policjanta, międzywojenna Polska należała do państw o najniższym „upolicynieniu” na świecie. W 1932 r. na jednego funkcjonariusza przypadało w: Chile 235 mieszkańców, w Austrii – 405, Turcji – 451, Czechosłowacji – 476, Prusach – 783, Japonii – 970, Francji – 969 i Polsce – 1053. W kolejnych latach liczba mieszkańców jeszcze wzrosła, w 1933 r. było to 1080, a w 1937 r. 1053 osób¹³⁰. W powiecie kaliskim w 1931 r. ten wskaźnik wynosił około 1082 mieszkańców na jednego policjanta, był więc nieco wyższy niż średnia krajowa¹³¹. Obecnie jest to 483 osób¹³², trzeba jednak pamiętać, że dzisiejszy powiat kaliski jest mniejszy niż ten przedwojenny.

4.3. Wyszukolenie

Polska policja państwowa była organem jednolitym, obejmującym wszystkie dziedziny bezpieczeństwa w państwie. Wymagało to dużych kompetencji całej kadry, a służyć temu miała częsta rotacja miejsca służby oraz szkolenia. Ustawa z 1919 r. zakładała, że każdy funkcjonariusz musiał skończyć specjalistyczną szkołę, a przy każdej komendzie okręgowej zostaną zorganizowane szkoły dla posterunkowych i przodowników policji oraz kursy dla wywiadowców służby śledczej¹³³. Wyższych funkcjonariuszy kształciła powołana w 1920 r. w Warszawie Główna Szkoła Policji. Istniała też możliwość eksternistycznego zdawania egzaminów z przedmiotów wykładanych w szkole policyjnej, a skorzystać z niej mogli funkcjonariusze, którzy ukończyli odpowiednie szkoły zawodowe w byłych państwach zaborczych lub też „przez obecną swą praktykę

¹²⁷ Tamże, s. 133-134.

¹²⁸ Tamże, s. 134.

¹²⁹ Stan na 22 listopada 2019 r.; inf. z Komendy Miejskiej Policji w Kaliszu.

¹³⁰ M. Kania, dz. cyt., s. 40-41.

¹³¹ Do obliczenia wzięto stan Komendy Powiatowej z grudnia 1930 r. oraz liczbę mieszkańców miasta i powiatu kaliskiego ze spisu powszechnego z 1931 r.

¹³² Według stanu na 30 czerwca 2019 r. w Kaliszu mieszkało 100 482 osób, a w powiecie 83 008, inf. z Urzędu Statystycznego Poznaniu Oddział w Kaliszu.

¹³³ *Ustawa z 1919 r.*

wykazali dostateczną znajomość służby policyjnej, wyrobienie życiowe i subordynację służbową”¹³⁴.

Stworzony system szkolenia okazał się niewydolny. Na dzień 1 kwietnia 1921 r. w okręgu łódzkim przeszkolono 54% przodowników i 36% posterunkowych¹³⁵. Rok później, w marcu 1922 r. w PP ogółem niewyszkolonych było blisko 42% wyższych i 69% niższych funkcjonariuszy¹³⁶. Problem dostrzegła także Komenda Powiatowa PP w Kaliszu. W listopadzie 1922 r. komendant powiatowy w jednym ze swoich rozkazów stwierdził: „W fachowym wyszkoleniu funkcjonariuszy PP tutejszego powiatu widać bardzo nikłe postępy. Niektórzy funkcjonariusze służący po 4 lata w Policji nie umieją ani pisać, ani czytać, ani rachować, nie znają też najniezbędniejszych przepisów koniecznych do wykonywania służby. Podczas wizytacji stwierdzono brak wychowania, orientacji i rozwinięcia zmysłu spostrzegawczego u funkcjonariuszy PP. Stan taki nie może być nadal cierpiany”. Aby temu zaradzić komendant zapowiedział założenie każdemu policjantowi służby zewnętrznej arkusza wyszkolenia, na którym będą notowane postępy (lub nie) szkolenia. Równocześnie zapowiedział, że „przystąpi do bezwzględного usuwania z szeregów PP tych funkcjonariuszy PP, którzy okażą się nieukami, lenistwo bowiem i brak zamięłowania do służby to kamienie i chwast, które jako szkodliwe na naszej niwie niszczone być muszą”¹³⁷.

Pierwszą reformę szkolnictwa policyjnego rozpoczęto w lipcu 1924 r. W jej wyniku stworzono trzy etapy szkolenia: 1) podstawowe dla posterunkowych, 2) przodowników i 3) wyższych funkcjonariuszy, realizowane przez istniejące szkoły posterunkowych, przodowników, Główną Szkołę Policyjną w Warszawie i kompanie szkolne funkcjonujące przy powołanych w 1923 r. oddziałach rezerwy policyjnej (m.in. w Łodzi)¹³⁸.

Każdy nowo przyjęty do policji, a także nie przeszkolony posterunkowy i starszy posterunkowy, musiał ukończyć 6-tygodniowy kurs, którego program obejmował: musztrę formalną z władaniem bronią, podstawy organizacji i zadań PP ze szczególnym uwzględnieniem stosunku organów policji do władz państwowych, samorządowych i wojskowych, przepisy dyscyplinarne i mundurowe, zasady zachowania się, instrukcje służbowe, czynności na miejscu przestępstwa, przepisy porządku publicznego ze szczególnym uwzględnieniem zasad ruchu kołowego, sprawy sanitarne i paszportowe. Teoria, obejmująca od 150 do 180 godzin, uzupełniana była przez zajęcia praktyczne (75 godzin)¹³⁹. Program szkół posterunkowych wykorzystywany był również w 3-miesięcznych szkoleniach przeprowadzanych w kompaniach szkolnych w oddziałach rezerwy policyjnej¹⁴⁰. Na 3-miesięczny kurs do szkół przewodników kierowano zarówno przodowników

¹³⁴ APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 73.

¹³⁵ APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 79.

¹³⁶ R. Litwiński, dz. cyt., s. 79. Autor podkreśla jednak, że było to wynikiem także dużej rotacji kadrowej, wojny polsko-bolszewickiej oraz wykorzystywania słuchaczy szkół do doraźnych akcji policyjnych.

¹³⁷ APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 142.

¹³⁸ R. Litwiński, dz. cyt., s. 81.

¹³⁹ Tamże, s. 84.

¹⁴⁰ Oddziały rezerwy policyjnej były siłami szybkiego reagowania ówczesnej policji. Jedną z takich jednostek ulokowano w okręgu łódzkim, tamże, s. 84.

i starszych przodowników, którzy jeszcze nie przeszli stosownego przeszkolenia, jak i dobrze rokujących zawodowo szeregowych. Z kolei w Głównej Szkole Policyjnej przez 5 miesięcy uczyli się wyżsi funkcjonariusze do nadkomisarza włącznie¹⁴¹.

Zmiana systemu szkolenia przełożyła się na wzrost liczby przeszkolonych policjantów. W 15 okręgach wszyscy przodownicy zostali przeszkoleni, w okręgu łódzkim było to 96%. W przypadku posterunkowych odsetek ten wahał się od 15 do 70%, a wyższych funkcjonariuszy od 84 do 95%, w zależności od okręgu¹⁴².

Zmiany wprowadzone w późniejszym czasie wynikały zarówno z przyczyn oszczędnościowych, jak i chęci dalszego ujednolicania systemu szkoleniowego. W 1927 r. zlikwidowano szkoły posterunkowych i przodowników¹⁴³. Z dniem 28 maja 1928 r. minister spraw wewnętrznych utworzył Szkołę Oficerską PP w Warszawie oraz szkoły dla szeregowych PP w Żyrardowie, Sosnowcu i Mostach Wielkich. Przeznaczeniem pierwszej było kształcenie ogólnopolicyjne kandydatów na oficerów PP ze stanu szeregowych PP oraz nowo mianowanych oficerów PP przyjętych do służby spoza korpusu PP. Pozostałe placówki miały prowadzić ogólne szkolenie policyjne dla szeregowych PP¹⁴⁴.

Ponieważ szkoły nie były w stanie przeszkolić od razu wszystkich szeregowych, postanowiono stworzyć strukturę, która by doraźnie szkoliła niewyszkolonych szeregowych, a jednocześnie czuwała na stałym doksztalcaniem i aktualizacją wiedzy policjantów, którzy ukończyli szkoły policyjne. Dlatego we wrześniu 1930 r. w komendach powiatowych utworzono stanowiska instruktorów powiatowych, a Komendant Główny wydał „Instrukcję o szkoleniu na posterunkach”¹⁴⁵. Instruktor powiatowy podlegał komendantowi powiatowemu lub jego zastępcy, a do jego obowiązków należało: 1) kontrola wyszkolenia zawodowego, wojskowego, z zakresu obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej oraz wykształcenia ogólnego wszystkich szeregowych PP na terenie powiatu, 2) nadzór nad ich szkoleniem przez bezpośrednich przełożonych, 3) prowadzenie szkoleń policyjno-wojskowych¹⁴⁶.

Wkrótce potem przeprowadzono kolejną reorganizację szkolnictwa policyjnego. W 1931 r. utworzono trzy rodzaje szkół: 1) Szkoła dla Oficerów PP w Warszawie na 9-miesięcznych kursach kształciła nie przeszkolonych lub nowo mianowanych, pochodzących spoza korpusu policji, oficerów oraz kandydatów na oficerów spośród starszych przodowników; 2) Normalne Szkoły Fachowe dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich, Sosnowcu i Żyrardowie (dwie ostatnie zlikwidowane w 1931 r. i 1935 r.) miały z kolei w ciągu 5 miesięcy dostarczyć szeregowym ogólnej wiedzy zawodowej; 3) Śledcza szkoła fachowa, gdzie na 6-miesięcznym kursie kształcono szeregowych w zakresie służby śledczej. Musieli oni jednakże wcześniej ukończyć normalną szkołę fachową¹⁴⁷.

¹⁴¹ Tamże, s. 84.

¹⁴² Tamże, s. 84-85.

¹⁴³ G. Perz, *Wybrane zagadnienia historii Policji*, Legionowo 2013, s. 12.

¹⁴⁴ AAN, KGPPwW, sygn. 10, s. 47-49.

¹⁴⁵ Tamże, sygn. 12, s. 100-103.

¹⁴⁶ Tamże, s. 101.

¹⁴⁷ *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 kwietnia 1931 r. o organizacji szkół policyjnych*, „Dziennik Urzędowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych” (cyt. dalej DzUrz MSW), 1931, nr 3, poz. 71; r. Litwiński, dz. cyt., s. 89.

Ostatnie zmiany w szkolnictwie policyjnym wprowadzono w lipcu 1936 r. i były one spowodowane m.in. pojawieniem się w policji nowej kategorii pracowników – kandydatów kontraktowych. Zarządzenie ministra spraw wewnętrznych stanowiło, że dla praktycznego i teoretycznego wyszkolenia oficerów i szeregowych tworzy się następujące kursy: 1) zwykłe w szkołach policyjnych; 2) specjalne w szkołach policyjnych lub komendach wojewódzkich; 3) specjalne w batalionie rezerwy policyjnej. Oficerowie i szeregowi – kandydaci na oficerów mieli otrzymywać wyszkolenie w Szkole Oficerów PP, na kursach zwykłych lub specjalnych, zorganizowanych według odrębnych programów nauczania, dostosowanych do ogólnych lub specjalnych potrzeb służby bezpieczeństwa. Szeregowi oraz kandydaci kontraktowi takie wyszkolenie mieli dostawać w Szkole Szeregowych PP. Czas i miejsce trwania poszczególnych kursów ustalał Komendant Główny w zależności od posiadanych środków finansowych i programu jaki miał być zrealizowany¹⁴⁸.

Ze względu na dużą rotację zatrudnionych, szkolono przede wszystkim nowo zatrudnionych policjantów. Z powodu braku środków na szkolenia starszych stażem funkcjonariuszy, w 1935 r. zdecydowano uznać za wyszkolonych wszystkich tych, którzy wstąpili do policji przed obowiązywaniem rozporządzenia z 1928 r. i przesłużyli co najmniej 7 lat¹⁴⁹. Dla pozostałych zorganizowano w 1938 r. 5-dniowe kursy specjalne przy komendach wojewódzkich¹⁵⁰.

Oprócz wyszkolenia zawodowego ogólnego prowadzono również szereg kursów specjalnych: polityczne, śledcze, gospodarcze, wodne, konne, konserwacji broni, samochodowe, strzeleckie, daktyloskopijno-fotograficzne. Własny tryb szkoleniowy miały także policjantki¹⁵¹.

Realizując postanowienia ustawy z 1919 r. w okręgu łódzkim w 1920 r. utworzono szkołę dla przewodników w Łodzi i szkoły dla posterunkowych w Łodzi, Piotrkowie Trybunalskim, a w 1921 r. w Kaliszu i Słupcy¹⁵². Autor artykułu o policji w województwie łódzkim podaje jako datę uruchomienia szkoły w Kaliszu dzień 14 kwietnia 1921 r., ale jest to niemożliwe. Inne przekazy, zarówno prasowe, jak i archiwalne, wskazują na marzec 1920 r. Początkowo w rozkazach komendanta powiatowego PP w Kaliszu delegującego swoich podwładnych do placówki mowa jest ogólnie o szkole policyjnej lub szkole dla posterunkowych. Okręgowa Szkoła Policyjna dla Posterunkowych w Kaliszu pojawia się po raz pierwszy w rozkazie nr 6 z 11 marca 1922 r.¹⁵³. Być może początkowo należała ona do powiatowych szkół policyjnych, mających charakter pomocniczy, przeznaczonych dla przeszkolenia „posterunkowych tych powiatów lub komisariatów, dla których dana szkoła przez komendę okręgową została zorganizowana”¹⁵⁴.

¹⁴⁸ *Zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 25 lipca 1936 r. o wyszkoleniu Policji Państwowej*, DzUrz MSW, 1936, nr 21, poz. 145; r. Litwiński, dz. cyt., s. 92.

¹⁴⁹ *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 7 października 1935 r. o wyszkoleniu zawodowym oraz o zasadach doszkolenia szeregowych Policji Państwowej*, DzUrz MSW, 1935, nr 332, poz. 165.

¹⁵⁰ R. Litwiński, dz. cyt., s. 93.

¹⁵¹ Tamże, s. 93-95.

¹⁵² P. Zawilski, dz. cyt., s. 98.

¹⁵³ APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 93.

¹⁵⁴ AAN, KGPPwW, sygn. 2, s. 25.

Uroczyste otwarcie szkoły policyjnej w Kaliszu nastąpiło 24 marca 1920 r. Inicjatorem jej powstania był komendant PP m. Kalisza Zygmunt Mrowiński. Mieściła się ona w byłej fabryce Krauzego przy ul. Kościuszki (obok Szkoły Handlowej). Na parterze mieściła się kuchnia i „ubikacje” (pomieszczenia) gospodarcze, na I piętrze sale wykładowe, a na II internat dla zamieszcowych kursantów. Wykładowcami w szkole byli wtedy: sędzia Sądu Okręgowego Wiśniewski – prawo karne i cywilne, referent Starostwa Powiatowego Baranat – prawo administracyjne, Michał Szudek – historia i geografia Polski, Wiktor Kubik – język polski i matematyka, zastępca komendanta powiatowego PP Kostenko – instrukcja śledcza, podkomisarz Stanisławski – musztra i gimnastyka, sekretarz policji kolejowej Wiśniewski – sygnalizacja i specjalna służba kolejowa¹⁵⁵.

W marcu 1922 r. przy szkole zaczęto tworzyć bibliotekę dzieł naukowych, ogólnych i specjalnych, jak również literatury pięknej. W celu jak najszybszego zgromadzenia księgozbioru, komendant powiatowy Stanisław Weinkranc wezwał swoich podwładnych do ofiarowania nowej placówce po co najmniej 2 książek ogólnokształcących lub ich równowartość w gotówce¹⁵⁶.

Pierwszy kurs w kaliskiej szkole miał trwać 3 miesiące. Z 29 funkcjonariuszy skierowanych z Komendy Powiatowej w Kaliszu było 2 przodowników, 2 wywiadowców, pozostali stanowili posterunkowi¹⁵⁷. Od momentu kiedy szkoła otrzymała status szkoły okręgowej, większość kursantów pochodziła spoza właściwości Komendy Powiatowej w Kaliszu. Na przykład na IX kursie w 1926 r. wśród 42 kursantów tylko 5 było z kaliskiej jednostki. Pozostali uczniowie należeli do komend powiatowych: w Koninie, Kole, Słupcy, Turku i Wieluniu¹⁵⁸. Ostatni kurs (XI) w szkole zakończył się 30 października 1926 r.¹⁵⁹. Jeden z kursów (V) trwał od 1 marca 1924 r. aż do 13 marca 1925 r., a to z tej przyczyny, że kompania szkolna została delegowana do Komendy PP Okręgu Poleskiego¹⁶⁰. Szkoła w Kaliszu została zlikwidowana, podobnie jak i pozostałe szkoły dla posterunkowych, 27 stycznia 1927 r.¹⁶¹. W szkole zorganizowano także, zakończony 16 lutego 1922 r. kurs dla przodowników. Ukończyło go 49 posterunkowych, starszych posterunkowych i przodowników pochodzących z całego województwa łódzkiego, w tym 9 miejscowych¹⁶².

Po likwidacji placówki w Kaliszu niżsi funkcjonariusze kierowani byli w większości do szkoły policyjnej w Mostach Wielkich. Wyjeżdżający do niej w październiku 1930 r. kandydaci musieli posiadać „(...) w bardzo dobrym stanie płaszcz, czapkę, buty, o ile możliwości 2 bluzy i 2 pary spodni do butów, najmniej 3 koszule, 3 pary kałesonów, 6 chusteczek, 6 par skarpetek i parę rękawiczek koloru brązowego, karabin z pasem,

¹⁵⁵ *Otwarcie szkoły policyjnej w Kaliszu*, GK, 1920, nr 72, s. 3.

¹⁵⁶ APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 93.

¹⁵⁷ Tamże, s. 13.

¹⁵⁸ APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 190-190v.

¹⁵⁹ Tamże, k. 246-246v.

¹⁶⁰ APK, KPPPwK, sygn. 5, k. 137.

¹⁶¹ S. Kozdrowski, *Kształtowanie się modelu wyszkolenia policyjnego w II Rzeczypospolitej*, [w:] *Bezpieczeństwo wewnętrzne Drugiej Rzeczypospolitej*, red. nauk. A. Pepłoński, A. Szymanowicz, współlud. A. Gołębiowski, Wrocław 2010, s. 194.

¹⁶² APŁ, KWPPwŁ, sygn. 12, k. 239v.

bagnet, 1 podwójną ładownicę, pas główny, żabkę do bagnetu, 20 naboji, ewentualnie krótką broń palną (służbową lub własną), w miarę zasobów torbę służbową, kajdanki, latarkę elektryczną, lak, miarę taśmową, osobistą książeczkę służbową, notatnik służbowy, książeczkę wojskową, kartę chorych, kuferek lub walizkę o rozmiarach nie większych jak 35x55x85 cm, szczotki do ubrania i obuwia, szczoteczkę do zębów oraz przybory do szycia, nadto pożądanym jest, aby delegowani na kurs szeregowi dysponowali pewną gotówką (50 zł) na opłacenie menażu¹⁶³ szkolnego¹⁶⁴.

Z 234 funkcjonariuszy, co do których wiemy w jakiej szkole ukończyli kursy zawodowe, ponad połowa tj. 178 była absolwentami szkoły dla posterunkowych w Kaliszu, 40 skończyło równorzędne placówki w Mostach Wielkich, 10 w Łodzi, a 6 w Sosnowcu. Do Okręgowej Szkoły dla Przodowników w Łodzi uczęszczało 39 policjantów, a do szkół oficerskich PP w Warszawie 17. W 1936 r., w oparciu o przytaczane wcześniej rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z 7 października 1925 r., 56 policjantów uznano za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP¹⁶⁵.

Jak już wyżej wspomniano, poza kursami ogólnymi w szkołach, organizowano różnorodne kursy specjalne. W 1920 r. Piotr Roman i Bolesław Robakiewicz zostali skierowani na kurs z zakresu służby śledczej organizowany przy Komendzie Okręgowej w Łodzi¹⁶⁶. W 1924 r. posterunkowy Franciszek Ambrozik ukończył kurs z zakresu daktyloskopii w Wydziale IV Komendy Głównej PP. Na podobny 4-miesięczny kurs przy Szkole dla Oficerów PP w Warszawie w 1933 r. uczęszczał Józef Dominiak, posterunkowy służby śledczej. Posterunkowy Jan Marciniak w 1928 r. ukończył 6-tygodniowy kurs rzeczny przy Komisariacie Wodnym PP w Warszawie, a 2 lata później 4-tygodniowy kurs przeciwlodowy i przeciwpowodziowy w batalionie saperów w Poznaniu. Trzech funkcjonariuszy przeszło kurs tresury psów policyjnych: Stanisław Nurkowski w 1922 r. w Warszawie, a dwaj śledczy Władysław Dziadak i Czesław Rurański w Poznaniu (odpowiednio) w 1930 r. i 1934 r. W 1938 r. posterunkowy Stanisław Kowalski ukończył tygodniowe ćwiczenia w obsłudze i jeździe pojazdami mechanicznymi w Grupie Rezerwowej Policji w Warszawie, a posterunkowy Waław Wojtczak w 1939 r. kurs narciarski dla szeregowych województwa poznańskiego w Bukowinie Tatrzańskiej¹⁶⁷.

Dośkonale zdawano sobie sprawę z tego, że szkolenie policjantów powinno być permanentne. Już okólnik Komendy Głównej PP z 7 sierpnia 1919 r., dotyczący organizacji szkół posterunkowych, zalecał: „Niezależnie od tych szkół mają być wszyscy niżsi funkcjonariusze nauczani przez bezpośrednich przełożonych zbiorowo co najmniej dwa razy tygodniowo; cel – powtarzanie starych i nauczanie nowo wydanych ustaw, instrukcji i przepisów musztry”¹⁶⁸.

Jednym ze sposobów na podnoszenie wykształcenia zawodowego miało być czytelnictwo pism fachowych, zwłaszcza „Gazety Policji Państwowej” i „Na Posterunku”. Komenda Główna zalecała, aby komendy okręgowe prenumerowały je w ilość 2 egzem-

¹⁶³ Menaż - stołówka wojskowa.

¹⁶⁴ APK, KPPPwK, sygn. 5, s. 160.

¹⁶⁵ Obliczenia własne na podstawie wykazu policjantów.

¹⁶⁶ APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 31.

¹⁶⁷ Zob. odpowiednie noty biograficzne w wykazie.

¹⁶⁸ AAN, KGPPwW, sygn. 2, s. 25.

plarzy, a komendy powiatowe i komisariaty po 1 egzemplarzu. Miały one zostać oprawione i udostępniane wszystkim zainteresowanym. Jednocześnie komendanci okręgowi i powiatowi mieli zachęcać do prenumeraty: wyższych funkcjonariuszy i starszych przodowników „Gazety Policji Państwowej”, a pozostałych do „Na Posterunku”, która „prócz kształcenia zawodowego ma cel rozwijanie w niższych funkcjonariuszach zamiłowania do swego zawodu, rozszerzenie widnokągu umysłowego i budzenie ducha obywatelskiego”¹⁶⁹.

Aby móc szkolić swoich podwładnych przełożeni sami musieli być dobrze wyszkoleni. Miało temu służyć m.in. pisanie przez nich wypracowań na zadane przez Komendę Powiatową PP w Kaliszu tematy w rodzaju: „Co robi policjant eskortując kobietę morderczynię, która ucieka, biorąc pod uwagę, że przeciw kobietom nie wolno używać broni palnej” lub „Co robi policjant, jeżeli przyjdzie do pewnego osobnika celem przeprowadzenia rewizji, a osobnik ten stoi w pokoju przy otwartych drzwiach i trzyma siekierę w rękach i nic do policjanta nie mówi, a obok niego stoją jego 2-ch dorosłych synów, którzy na wezwanie policjanta stawiają opór bez narzędzi?”¹⁷⁰. Podsumowaniem cyklu szkoleniowego były egzaminy starszych przodowników i przodowników z zakresu Kodeksu Karnego, Kodeksu Postępowania Karnego, służby śledczej, prawa administracyjnego i musztry zorganizowane w miejscowej Komendzie Powiatowej w grudniu 1925 r.¹⁷¹.

Próbę uporządkowania szkolenia w najniższych jednostkach policyjnych stanowiła wspomniana wyżej „Instrukcja o szkoleniu na posterunkach” z 1930 r. Jednak dwa lata później komendant powiatowy PP w Kaliszu zarzucał komendantom posterunków i plutonów, że w dalszym ciągu lekceważą sprawę szkolenia: „Do szkolenia przystępują zupełnie nieprzygotowani i aby się stało zadość wymaganiom, poszczególne tematy odczytują z książki miast wyłożyć podkomendnym rzeczowo, zrozumiale i poprzez wykłady przykładami”, natomiast musztra ograniczona jest tylko do chwytów „na ramię” i „do nogi broni”. W celu przeciwdziałania tego typu praktykom, komendanci posterunków mieli zaprowadzić zeszyt z notatkami do każdego wykładu, który był kontrolowany podczas inspekcji¹⁷². Nadal też obowiązani byli przygotować w miesiącu 2 pisemne wypracowania na podany temat. W lipcu 1933 r. do opracowania były takie zagadnienia jak: sposoby opracowania odlewów śladów z gipsu i wosku, omówienia poszczególnych rozdziałów Kodeksu Karnego, partie polityczne w Polsce, objawy działania gazów, zakres działania sądów, wskazówki w zakresie ostrożnego obchodzenia się z bronią, jaka szkodę państwu wyrządza wybieranie z gniazda jaj i piskląt. Dbano także o ogólny poziom wykształcenia funkcjonariuszy. Świadczy o tym fakt, że dwóch komendantów miało przedstawić streszczenia przeczytanej w czerwcu książki, a inni przedłożyć rozprawki na temat: „Jak pożytek ma policjant uczęszczający do kina” oraz „Jaki osiąga pożytek policjant biorący udział w wycieczkach w obrębie powiatu lub województwa”¹⁷³. Kilka miesięcy wcześniej, w kwietniu 1933 r., komendanci musieli się wypowiedzieć na takie tematy jak: „Wykład

¹⁶⁹ Tamże, sygn. 2, s. 126.

¹⁷⁰ APK, KPPPwK, sygn. 3, k. 174, 179.

¹⁷¹ Tamże, k. 217.

¹⁷² Tamże, s. 256-257.

¹⁷³ Tamże, sygn. 5, s. 431.

o tajemnym porozumiewaniu się przestępców”, „Wykład ze służby śledczej o zabobonie z przytoczeniem przykładów”, „Co wiem o Hitleryzmie w Niemczech”, czy „Szkodliwe skutki bicia obywateli przez funkcjonariuszów PP”¹⁷⁴.

Natomiast zadania i obowiązki komendantów posterunków i dowódców plutonów wobec swych podwładnych w zakresie szkolenia określił komendant powiatowy PP w Kaliszu Franciszek Nowak w okólniku z 11 grudnia 1933 r. Jako wykładowcy powinni się do zajęć dokładnie przygotować: „Odczytywać wprost z książki nie wolno, można i wskazane jest posługiwanie się notatkami. Z wyłożonego materiału należy słuchaczy każdorazowo przepytać, a ponadto poważniejszy materiał zadać do samodzielnego nauczania się. Po upływie kilku lub kilkunastu dni przepytać czy zadany materiał został opanowany, a gdyby nie, nie iść dalej, a zmusić do opanowania materiału. Dopiero wtedy można dalej uczyć, gdy jest pewność, że poprzedni wyłożony materiał jest dobrze opanowany. Gdy stwierdzi się, że jakiś szeregowy wyraźnie się leni i nie uczy się, należy donieść o tym mnie dla ukarania dyscyplinarnego”¹⁷⁵. Poza wykładami komendanci mieli również nadzorować pisanie wypracowań przez podwładnych. Komendant powiatowy przestrzegał ich jednak przez zadawaniem pytań nieprzemysłanych, szablonowych lub takich jakie już wcześniej zadawał: „(...) polecam zadawać tematy takie, nad którymi należy porządnie pomyśleć, przeważnie związanych z wyszkoleniem i praktyką codzienną. Wymagać by w wypracowaniach były podawane przykłady życiowe. Tematy te należy porządnie poprawiać pod względem ortograficznym i stylistycznym, omawiając odpowiednie błędy w końcu opracowania i potem przedłożyć do Komendy. (...) Tematy wypracowania, w celu uniemożliwienia przepisywania z podręczników, należy pisać na posterunku w obecności komendanta posterunku”¹⁷⁶. Każdy szeregowy miał do napisania 2 wypracowania lub 2 dyktanda miesięcznie (w tym ostatnim przypadku dotyczyło to tych „którzy bardzo źle piszą”)¹⁷⁷. W samokształceniu miały pomagać szeregowemu biblioteczka Posterunku, jak i własna, w skład której winny wchodzić: rozporządzenia o PP, instrukcje służbowe, Kodeks Karny, Kodeks Postępowania Karnego, podręcznik z zakresu służby śledczej, nauki o gazach i obronie przed nimi, zbiór przepisów administracyjnych w opracowaniu Komendy Głównej PP, regulamin musztry, przepisy sanitarne, książki dotyczące historii i geografii Polski oraz „Polskie legalne stronnictwa polityczne” Tadeusza Selimowskiego (Warszawa 1930). Dodatkowo, każdy szeregowy powinien był miesięcznie przeczytać 2 książki z ambitnej literatury polskiej (np. Mickiewicz, Sienkiewicz, Żeromski, Reymont, Sieroszewski), co miało być odnotowywane w dzienniku szkolenia¹⁷⁸. Na każdym posterunku winna znajdować się także mapa Polski, służąca do nauki geografii.

Po kontroli Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeprowadzonej w 1934 r., podinspektor Złotowski z Komendy Wojewódzkiej PP w Łodzi uznał, że „stan zarówno fachowego, jaki ogólnego wykształcenia policjantów jest zadawalający”¹⁷⁹.

¹⁷⁴ Tamże, s. 426.

¹⁷⁵ Tamże, s. 422.

¹⁷⁶ Tamże, s. 423.

¹⁷⁷ Tamże.

¹⁷⁸ Tamże.

¹⁷⁹ Tamże, sygn. 4, s. 46.

4.4. Umundurowanie i uzbrojenie

Jedną z cech wyróżniających policjantów było ich umundurowanie i posiadanie broni. Zasady jednolitego umundurowania zostały wprowadzone w 1920 r. i generalnie, z małymi zmianami, obowiązywały do 1939 r.¹⁸⁰. Zasadniczym kolorem munduru był granatowy, natomiast dystynkcje miały barwy błękitną i srebrną. W skład umundurowania wchodziły: płaszcz, kurtka zapinana pod szyję z kołnierzem stojąco-wykładanym, spodnie bryczesy, buty z cholewami (wysokie), dla policji konnej dodatkowo z ostrogami, czapka okrągła z daszkiem skórzanym czarnym okutym, pas skórzany z paskiem poprzecznym podtrzymującym (koalicijką), hełm z godłem państwowym. W 1935 r. dla kobiet wprowadzono kurtkę o kroju frencza z wykładanym kołnierzem marynarkowym, spódniczka, sznurowane trzewiki z cholewką do połowy łydki. W 1930 r. w policji zaczęto używać białych pokrowców na denka czapek policyjnych. Nosili je wszyscy mundurowi od 15 maja do 30 września, a zadaniem ich było zmniejszyć szkodliwe działania promieni słonecznych w czasie wielogodzinnych patroli. W 1937 r. wprowadzono dla oficerów i szeregowych letnie umundurowanie koloru khaki, które jako jaśniejsze i wykonane z lżejszego materiału było wygodniejsze i praktyczniejsze w upalne dni. Noszono je od 15 maja do 15 października. Zmianom ulegały także oznaczenia stopni policyjnych¹⁸¹.

Z umundurowaniem wiązała się ściśle sprawa ogólnego wyglądu i higieny funkcjonariuszy. A z tym nie musiało być najlepiej, o czym świadczyłby rozkaz komendanta okręgowego PP w Łodzi z maja 1920 r.: „Co tydzień przodownicy posterunków obowiązani są osobiście sprawdzać czystość ciała i odzieży podkomendnych, zwracać uwagę na czystość nóg, rąk, paznokci i uszu. Wobec zbliżającej się ciepłej pory należy nakazać wszystkim podkomendnym nosić włosy krótko ostrzyżone. W oddziałach skoszarowanych baczyć, aby każdy funkcjonariusz miał szczotki do czyszczenia ubrania i butów, grzebień i szczoteczkę do zębów. Przestrzegać, aby wieczorem, przed udaniem się na spoczynek, funkcjonariusze policyjni umyli czysto twarz, ręce i wyczyścili zęby za pomocą szczoteczki. Jeżeli proszek kredowy jest za drogi, należy oczyścić zęby proszkiem z węgla drzewnego (najlepiej lipowego), co nadaje połysk zębom i utrzymuje jamę ustną w czystości. Każdy funkcjonariusz policji obowiązany jest mieć przy sobie chustkę do nosa i takowej używać w razie potrzeby. Nosa palcami nie wycierać, ani palców po takiej operacji nie wycierać o ubranie (połę munduru lub o spodnie). Podczas jedzenia przełożeni obowiązani [są] uczyć podkomendnych przyzwoitego zachowania przy stole. Przy spożywaniu mięsa należy używać noża i widelca, nie rozrywać mięsa palcami, lecz pokrajać drobno nożem, a następnie spożyć przy pomocy widelca. Przestrzegać, aby przy jedzeniu nie plamić mundurów zupą lub sosem, w tym celu należy pod brodę założyć kawałek papieru z braku serwety. Każdy funkcjonariusz policyjny winien zawsze

¹⁸⁰ *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych w przedmiocie umundurowania i uzbrojenia policji państwowej*, DzU, 1920, nr 26, poz. 159.

¹⁸¹ M. Kania, dz. cyt., s. 47-48; r. Litwiński, dz. cyt., s. 257-268.

być czysto ubrany, umyty, uczesany i swoim zachowaniem winien zawsze i wszędzie dawać przykład”¹⁸².

Rozporządzenie z 1920 r. określało również rodzaje broni używanej przez policję. Był to dla niższych funkcjonariuszy: karabin, rewolwer lub pistolet oraz szabla typu kawalerskiego dla oddziałów konnych, a dla wyższych szarż pałasz i rewolwer. W początkowym okresie policja używała broni z demobilu, niemal każde województwo, czy nawet powiat dysponowało innym jej typem, co powodowało chociażby problemy w zaopatrzeniu w amunicję i w naprawach. Jeszcze większy problem występował w przypadku broni krótkiej. W wielu przypadkach była to prywatna broń policjanta¹⁸³. Jeszcze w listopadzie 1932 r. w służbie używano 15 tys. rewolwerów państwowych i 10 tys. prywatnych¹⁸⁴.

W 1927 r. rozpoczęto akcję ujednolicania broni długiej. W ciągu 2 lat wycofano 24 typów karabinów zastępując je przerobionym rosyjskim karabinem Mossin wzór 91, które z kolei w 1934 r. zostały wymieniane na karabiny i karabinki Mannlicher wzór 95. Od 1934 r. do policji zaczęto wprowadzać rewolwery Nagant, ale do końca 1939 r. nie udało się ujednolicić broni krótkiej w PP¹⁸⁵.

Na koniec 1930 r. Komenda Powiatowa PP w Kaliszu posiadała 172 karabiny, z których 77 było na wyposażeniu posterunków gminnych, a 95 w dyspozycji Komisariatu, który dysponował również jedynym karabinem maszynowym. Brakowało więc około 10 karabinów, aby każdy policjant miał własny. O wiele gorsza sytuacja występowała w dostępie do broni krótkiej, którą posiadało niecałe 40% policjantów. Kaliscy funkcjonariusze posiadali bowiem tylko 70 pistoletów i rewolwerów: 54 w Komisariacie, po 8 w Wydziale Śledczym i w powiecie (czyli w gminach broń krótką posiadało niecałe 12% kadry)¹⁸⁶.

4.5. System motywacyjny (wynagrodzenie, kary dyscyplinarne, nagrody)

Pierwszym aktem prawnym regulującym wynagrodzenie funkcjonariuszy PP była specjalna ustawa z 1920 r. która stanowiła, że płaca policjanta składała się z: 1) płacy zasadniczej uzależnionej od stopnia służbowego, 2) dodatku służbowego w wysokości 2,5% płacy zasadniczej za każdy rok pracy, 3) dodatku za wykształcenie wyższe – 5% płacy zasadniczej za każdy rok studiów, maksymalnie 20%, 4) dodatku w wysokości 20% płacy zasadniczej w przypadku pełnienia służby śledczej, 5) dodatku drożyznianego, którego wysokość uzależniona była od stanu cywilnego i liczby posiadanych dzieci¹⁸⁷.

Od 1923 r. płace policjantów było regulowane ogólnymi przepisami dla pracowników służby państwowej. Było to relatywne pogorszenie warunków ich pracy, gdyż

¹⁸² APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 32-33.

¹⁸³ W początkowym okresie policjanci kupowali nie tylko broń, ale także latarki, czy instrukcje służbowe, APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 2, 11.

¹⁸⁴ R. Litwiński, dz. cyt. 272.

¹⁸⁵ M. Kania, dz. cyt., s. 48-49; R. Litwiński, dz. cyt., s. 269-273.

¹⁸⁶ Tamże, sygn. 5 s. 244.

¹⁸⁷ *Ustawa z dnia 13 lipca 1920 r. o uposażeniu wyższych i niższych funkcjonariuszy policji państwowej*, DzU, 1920, nr 65, poz. 431.

otrzymywali wynagrodzenie takie, jak pozostali funkcjonariusze państwowi, za pracę bardziej uciążliwą i niebezpieczną¹⁸⁸.

Materialna sytuacja policjantów poprawiła się po wprowadzeniu nowych uregulowań w latach 1933-1938. Pensja funkcjonariusza PP składała się wówczas z:

- 1) uposażenia zasadniczego uzależnionego od stopnia służbowego: komendant główny – 1000 zł, nadinspektor i inspektor – 700 zł, podinspektor – 500 zł, nadkomisarz – 430 zł, komisarz – 335 zł, podkomisarz – 270 zł, aspirant – 240 zł, starszy przodownik – 200 zł, przodownik – 180 zł, starszy posterunkowy – 160 zł, posterunkowy – 150 zł miesięcznie,
- 2) dodatku służbowego uzależnionego od stopnia służbowego, np.: komisarz – 210 zł w służbie śledczej/165 zł w służbie ogólnej, podkomisarz – 170/135 zł, aspirant – 150/120 zł, starszy przodownik – 100/65 zł, przodownik – 90/60 zł, starszy posterunkowy 80/55 zł, posterunkowy – 60/40 zł miesięcznie,
- 3) dodatku służbowego uzależnionego od zajmowanego stanowiska, np.: komendant główny – 800 zł, komendant powiatowy – 250 zł, kierownik Komisariatu – 225 zł, kierownik Wydziału Śledczego – 225 zł, szeregowy komendant posterunku – 80 zł miesięcznie¹⁸⁹,
- 4) dodatku mundurowego dla oficerów PP, przy pierwszej nominacji 430 zł, a po upływie 2 lat do roku po 251 zł (szeregowi PP otrzymywali wyekwipowanie na koszt Skarbu Państwa),
- 5) dodatków lokalnych płaconych m.in. na Helu, w Gdyni, czy w Warszawie (w stolicy w zależności od grupy uposażenia od 25 do 150 zł),
- 6) zasiłku wyrównawczego dla funkcjonariuszy otrzymujących wynagrodzenie niższe do dotychczas pobieranego.

Policjanci nie płacili też podatku dochodowego, ani składki emerytalnej. Ze względu na rodzaj pracy posiadali prawo przejścia na wcześniejszą emeryturę, która wynosiła wtedy 40% pensji. W razie śmierci podczas pełnienia służby wdowa i dzieci mogły starać się o jednorazową zapomogę w wysokości 3-krotnej rocznej pensji¹⁹⁰.

Generalnie uposażenie zasadnicze i dodatki nie zmieniły się do wybuchu II wojny światowej. Dla porównania zarobki w przedsiębiorstwie „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”, które również posiadało 11 grup uposażenia, w 1935 r. wahały się od 100 do 1000 zł miesięcznie, do tego dochodziły dodatki służbowe przydzielane do niektórych stanowisk służbowych wynoszące od 30 do 500 zł miesięcznie. W 1933 r. tygodniowy zarobek w hutnictwie wnosił 46,2 zł, górnictwie – 37,7 zł, handlu – 22,5 zł, w drobnym

¹⁸⁸ M. Mączyński, *Zasady naboru i kwalifikacji kandydatów do służby w Policji Państwowej w latach 1919-1945*, [w:] *Policja Państwowa w Drugiej Rzeczypospolitej. Wybrane aspekty organizacji i funkcjonowania*, red. A. Tyszkiewicz, Kraków 2015, s. 67-68.

¹⁸⁹ Trzeba jednak dodać, że funkcjonariusz mógł pobierać tylko jeden wybrany dodatek.

¹⁹⁰ *Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu oficerów i szeregowych Policji Państwowej i Straży Granicznej*, DzU, 1933, nr 86, poz. 666; M. Mączyński, *Zasady naboru...*, dz. cyt., s. 68-70; O. Razyhrayev, *Policja Państwowa...*, dz. cyt., s. 323-325; M. Kania, dz. cyt., 53-58.

przemysle przetwórczym – 22,8 zł, rzemiośle – 18,4 zł, robotach publicznych – 14,1 zł. Jednocześnie roczne płace stałych robotników rolnych w województwach centralnych spadły z 1937 zł w roku 1927/28 do 855 zł w roku 1933/34¹⁹¹.

W początkowym okresie funkcjonowania PP w jej szeregi wstępowali ludzie, którzy zazwyczaj nie mieli odpowiedniego przygotowania zawodowego i moralnego. W 1923 r. szeregowi popełnili w całym kraju 25 198 wykroczeń, za które ukarano 55,2% wszystkich niższych funkcjonariuszy. W tym samym czasie wyżsi funkcjonariusze popełnili 171 wykroczeń. Z biegiem czasu dyscyplina poprawiała się. W 1935 r. odsetek ukaranych szeregowych spadł do 29% (w łódzkim do 13,5%), a w 1937 r. do 20%¹⁹².

Zgodnie z art. 21 ustawy z 1919 r. funkcjonariuszom policji za wykroczenia służbowe groziły następujące kary dyscyplinarne: nagana, areszt do 7 dni, przeniesienie na urząd o mniejszych dodatkach funkcyjnych, degradacja i wydalenie¹⁹³. W rozporządzeniu o policji z 1928 r. obok odpowiedzialności dyscyplinarnej wprowadzono również odpowiedzialność karną. Zróżnicowano także kary dla szeregowych i oficerów PP. Tych pierwszych można było ukarać karą: nagany, aresztu od 1 do 7 dni, degradacji o jeden stopień, zwolnieniem ze służby, wydaleniem ze służby. Z kolei dla oficerów przewidziano takie kary jak: upomnienie, nagana, areszt domowy lub na odwachu¹⁹⁴ od 1 do 14 dni, zwolnienie ze służby, wydalenie ze służby¹⁹⁵. Znaczącym novum, zwłaszcza dla ukaranych policjantów, było wprowadzenie kary dyscyplinarnego zwolnienia ze służby, która, w przeciwieństwie do wydalenia ze służby, nie pociągała za sobą utraty praw nabytych służbą, w tym emerytury, chociaż musiała ona być zmniejszona, maksymalnie do 50% normalnego wymiaru zaopatrzenia¹⁹⁶.

W Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu w latach 1920-1939 ze służby wydano 34 funkcjonariuszy. W uzasadnieniach podawano takie przyczyny jak: „przywłaszczenie obrazu olejnego” (posterunkowy, 1923 r.), „przywłaszczenie pieniędzy skarbowych w sumie 49 977 383 marek, które zwrócił po paru dniach przy wszczęciu dochodzenia oraz przetrzymywanie pieniędzy pochodzących z grzywien w celu używania czasowego dla celów osobistych” (posterunkowy, 1924 r.), „opilstwo poza służbą” (starszy posterunkowy, maj 1924 r.; miesiąc wcześniej został zdegradowany ze stopnia przodownika za „nie wypłacenie podkomendnym całkowitych poborów za miesiąc marzec i dawanie kłamliwych zeznań przez władzę zwierzchnią”), „dwukrotne pijaństwo poza służbą, nietaktowne zachowanie się wobec kobiety, zakłócanie spokoju publicznego, symulację choroby, pobicie i poszarpanie na człowieku wierzchniej odzieży” (posterunkowy, 1924 r.), „pijaństwo podczas służby do utraty przytomności i zezwolenie jeżdżenia osobom cywilnym na policyjnym koniu” (posterunkowy z Oddziału Konnego, 1925 r.), „uprawianie pijaństwa, niezgłoszenie się na służbę, symulowanie choroby, oszustwa wekslowe, nie wykonanie rozkazu przełożonego, sprzedaż mebli oddanych mu pod dozór, bezprawną rewizję osobistą obywatela i zabranie mu przemocą

¹⁹¹ *Mały rocznik statystyczny 1935*, Warszawa 1935, s. 163-164, 169.

¹⁹² R. Litwiński, dz. cyt., s. 181-189.

¹⁹³ *Ustawa z 1919 r.*

¹⁹⁴ Odwach – siedziba warty głównej garnizonu wraz z biurem komendy i aresztem.

¹⁹⁵ *Rozporządzenie z 1928 r.*

¹⁹⁶ Tamże.

weksli, gotówki oraz różnych przedmiotów” (posterunkowy, 1933 r.). Jednocześnie 28 policjantów zwolniono dyscyplinarnie ze służby za: „przywłaszczenie sobie plecaka oraz 1 i pół funta słoniny, które powinien oddać w Komendzie Powiatowej” (posterunkowy, 1921 r.), „wymuszanie poczęstunku w formie trunków od transportowanych aresztantów, wstąpienie z aresztantami do szynku i upicie się” (posterunkowy, 1921 r.), „za czynne i słowne znieważenie wyższego szarż” z jednoczesnym zmniejszeniem emerytury o 25% (posterunkowy, 1930 r.), „słowne i czynne znieważenie podkomendnego, niedbalstwo i tchórzostwo w służbie, nietaktowne zachowanie się oraz pijaństwo” z jednoczesnym zmniejszeniem emerytury o 25% (przodownik, 1930 r.), „niewłaściwą interwencję, obrazę innego wyznania religijnego oraz czynne znieważenie obywatela” z jednoczesnym zmniejszeniem uposażenia emerytalnego o 1% (starszy przodownik, 1934 r.), „uzależnienie czynności urzędowej od otrzymania dla siebie korzyści materialnej, pijaństwo poza służbą, lekkomyślne zaciąganie długów, lekceważenie obowiązków służbowych i zniszczenie doniesienia administracyjnego” z jednoczesnym zmniejszeniem odprawy lub uposażenia emerytalnego o 1% (posterunkowy, 1938 r.)¹⁹⁷. W niektórych przypadkach nie kończyło się tylko na przymusowym odejściu z policji. W 1921 r. posterunkowy z Posterunku PP w Szczypiornie został najpierw zwolniony dyscyplinarnie za podżeganie do kradzieży, wzięcie łapówki 2000 marek i za niewykonanie obowiązków służbowych, a kilka miesięcy później skazany przez Sąd Okręgowy na 5 lat ciężkiego więzienia oraz pozbawienie praw, co komendant powiatowy wykorzystał do dyscyplinowania swoich podkomendnych: „Komenda z ubolewaniem podnosi, że jednak pomimo rozkazów, pouczeń i ostrzeżeń, znalazł się niegodziwiec, który splamił cześć i honor funkcjonariuszy tutejszej Komendy, podkopał autorytet i zaufanie ludności do policji. Podając powyższy nader smutny fakt do wiadomości, Komenda jeszcze raz ostrzega wszystkich funkcjonariuszy, że wszelkiego rodzaju nadużycia będzie tępić i żywi nadzieję, że podobny fakt lub inne nadużycia służbowe się nie powtórzą”¹⁹⁸. Kara wydalenia ze służby mogła być anulowana i zamieniona na inną. Spośród kaliskich policjantów spotkało to jednego ze starszych posterunkowych. Najpierw w maju 1925 r. został wydalony za „wywołanie poza służbą kłótni i bójki na ulicy, zakłócenie spokoju publicznego, czynne znieważenie kolegi posterunkowego i nieodpowiednie zachowanie się wobec wyższego szarż w miejscu publicznym” (cyt. z rozkazu), ale komendant wojewódzki PP w Łodzi rozkazem z 25 czerwca 1925 r. zmienił je na 7-dniowy areszt. Przyszłość pokazała, że była to dobra decyzja, bo w następnym dziesięcioleciu Nurkowski był jednym z najbardziej utytułowanych śledczych w kaliskiej Komendzie Powiatowej.

Wydalenie lub zwolnienie ze służby była karą drastyczną i ostateczną. Najczęściej stosowaną karą w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu był areszt, którą otrzymało (przynajmniej raz) 204 policjantów oraz nagana, którą ukarano (przynajmniej raz) 118 funkcjonariuszy¹⁹⁹. Naganą karano najczęściej za: niedbalstwo służbowe, spóźnianie się na służbę lub zbiórki, niewłaściwe zachowanie się na służbie, ale także za nieusprawie-

¹⁹⁷ Analiza własna na podstawie wykazu policjantów. Wszystkie cytaty z rozkazów komendanta powiatowego lub wojewódzkiego.

¹⁹⁸ APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 94; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 173.

¹⁹⁹ Analiza własna na podstawie wykazu policjantów.

dliwione zejście z posterunku, nietaktowne zachowanie się wobec obywatela, niedbanie o broń, nieuregulowanie we właściwym czasie długu. Karę aresztu otrzymywano m.in. za pijaństwo na służbie lub poza nią, za brutalne obchodzenie się z obywatelem, niewykonanie polecenia służbowego, nieusprawiedliwione zejście z posterunku, spanie podczas służby, niewłaściwe zachowanie się w miejscach publicznych, zagubienie broni, brak nadzoru nad podkomendnymi, niedbalstwo służbowe (np. w prowadzeniu służbowej dokumentacji), okłamywanie przełożonego, wykorzystywanie stanowiska służbowego do celu prywatnych (np. bezpłatne korzystanie z zabiegów w zakładzie fryzjerskim), przebywanie w lokalach zakazanych, a nawet palenie papierosa podczas służby²⁰⁰. Rzadko natomiast stosowano karę degradacji. W Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu były 3 takie przypadki. W 1928 r. jeden ze starszych posterunkowych został zdegradowany do posterunkowego za „niewłaściwe i krnąbrne zachowanie względem komendanta powiatowego”²⁰¹. W drugim przypadku starszy przodownik został w 1932 r. przodownikiem „za picie wódki w koszarach policyjnych, niewykonanie rozkazu zwierzchnika, niesubordynacyjne zachowanie się, tudzież odgrażanie się pod adresem przełożonego”²⁰². W ostatnim przypadku starszy posterunkowy został ukarany degradacją na okres jednego roku za „bezczyność władzy, niewłaściwe prowadzenie się w życiu prywatnym i nadużycie władzy”²⁰³.

Zarówno przepisy dyscyplinarne dla PP z 1919 r., jak i z 1938 r. pozwalały na uchYLENIE kary i wykreślenie jej z formularza służbowego, na wniosek bezpośredniego przełożonego, po upływie 3 lat od jej wykonania i nienagannej służby funkcjonariusza w tym czasie²⁰⁴.

Wydaje się, że o wiele rzadziej niż kary w systemie motywacyjnym PP stosowano nagrody. W latach 1920-1939 policjantom z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu udzielono 73 pochwał, uznań i nagród²⁰⁵, z tym że niektórzy z nich otrzymywali je wielokrotnie. Najczęściej honorowano pracowników służby śledczej, bo to oni mieli najczęściej okazji do wykazania się bohaterską postawą. Pochwał lub wyrazów uznania udzielali komendanci wszystkich szczebli w swoich rozkazach, które były podawane do publicznej wiadomości. Z jednej strony był to wyraz uznania, ale i zarazem motywacji dla wyróżnionego policjanta (policjantów), z drugiej miały zachęcić innych funkcjonariuszy do naśladowania. Komendanci udzielali pochwał z własnej inicjatywy lub na prośbę innych instytucji. W dniu 15 sierpnia 1922 r. czterej policjanci z Posterunku PP w Opatówku otrzymali pochwałę komendanta powiatowego na wniosek Rady Gminy Opatówek „za gorliwe spełnianie swych obowiązków, czuwanie nocami nad całością mienia gminianków i tropienia przestępców”²⁰⁶. W 1926 r. Komendant Wojewódzki PP w Łodzi umieścił w swoim rozkazie pismo sędziego pokoju I Okręgu w Koninie

²⁰⁰ APK, KPPPwK, sygn. 3, *passim*.

²⁰¹ APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 134v-135.

²⁰² Tamże, sygn. 16, k. 10.

²⁰³ Tamże, sygn. 14, k. 14.

²⁰⁴ M. Kania, *dz. cyt.* s. 19.

²⁰⁵ Zob. aneks źródłowy nr 9-19 oraz analiza własna na podstawie wykazu policjantów.

²⁰⁶ APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 117.

podnoszącego zasługi Rajmunda Stoczewskiego w organizacji służby bezpieczeństwa w powiecie konińskim w 1918 r.²⁰⁷.

Bardziej wymierną formą wyróżnienia policjanta była nagroda pieniężna. W 1932 r. Komendant Wojewódzki PP w Łodzi za schwytanie groźnego bandyty Pachółka udzielił 17 funkcjonariuszom różnych szczebli pochwały, a oprócz tego 5 z nich udzielił nagrody po 50 zł²⁰⁸. Większość nagród pochodziła ze środków własnych policji, ale także od instytucji i osób prywatnych. W 1922 r. posterunkowy Wiktor Karasiński otrzymał od kaliskiego Magistratu 4000 mk nagrody „za dobrze pojętą opiekę nad plantacjami miejskimi”²⁰⁹. W tym samym roku przełóżeni pozwolili posterunkowemu Adamowi Dałkowi za przyjęcie 750 mk nagrody od osoby prywatnej „za szybkie i energiczne poszukiwania dorożkarza, który dopuścił się przekroczenia przepisów”²¹⁰. Nagrody fundowały także instytucje państwowe. W 1931 r. posterunkowy Konstanty Szymański dostał nagrodę finansową Warszawskiego Okręgu Legalizacji Narzędzi Mierniczych „za gorliwe spełnianie nadzoru nad rzetelnością obrotu publicznego i obowiązków przewidzianych w art. 23 dekretu o miarach z 1929 r.”²¹¹. W 1933 r. komendant powiatowy PP w Kaliszu Franciszek Nowak oraz kierownik Wydziału Śledczego Romuald Kabulski otrzymali po 100 zł nagrody ufundowanej przez Izbę Skarbową w Łodzi za „gorliwe kierownictwo” akcją zwalczania nadużyć na szkodę Państwowego Monopolu Spirytusowego²¹².

Inną formą wyróżnienia było przyznanie policjantowi orderu lub odznaczenia państwowego. W II Rzeczypospolitej nie było specjalnych odznaczeń policyjnych i funkcjonariusze otrzymywali odznaczenia związane z:

- 1) działalnością niepodległościową: Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921 – 16 funkcjonariuszy, Krzyż Niepodległości – 7, Medal Niepodległości – 2;
- 2) służbą wojskową: Virtuti Militari – 2 (w tym komendant powiatowy Litwiński, były wojskowy), Krzyż Walecznych – 18;
- 3) służbą państwową na polu służby bezpieczeństwa: Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości – 21, Medal za Długoletnią Służbę – 5, Złoty Krzyż Zasługi – 6, Srebrny Krzyż Zasługi – 9, Brązowy Krzyż Zasługi – 40²¹³.

W 1928 r. ustanowiono nowe odznaczenie Krzyż Zasługi za Dzielność przyznawane zasłużonym funkcjonariuszom PP, Korpusu Ochrony Pogranicza i Straży Celnej. Do 1939 r. nadano 403 takich odznaczeń, z czego 303 przypadło policjantom²¹⁴. Wśród nich byli posterunkowy Józef Doktor i przodownik służby śledczej Stanisław Nurkowski,

²⁰⁷ Zob. biogram w wykazie policjantów.

²⁰⁸ Zob. aneks źródłowy nr 12.

²⁰⁹ APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 114.

²¹⁰ Przy podziale nagród obowiązywała zasada, że 75% należało do policjanta/policjantów który/którzy przyczynili się do wykrycia przestępstwa, pozostałymi 25% dowolnie dysponował komendant okręgowy, tamże, s. 112.

²¹¹ APŁ, KWPPwŁ, sygn. 15, k. 24.

²¹² Tamże, sygn. 17, k. 5v.

²¹³ Analiza własna na podstawie wykazu policjantów.

²¹⁴ R. Litwiński, dz. cyt., s. 251.

obaj otrzymali go 29 października 1938 r. za czyn wyjątkowej odwagi w służbie bezpieczeństwa publicznego (niestety nie podano szczegółów)²¹⁵.

Kolejnym bodźcem motywacyjnym w pracy policjanta był awans służbowy, traktowany jako element kariery zawodowej, potwierdzenie pozytywnej oceny służby, związany także z podwyższeniem wynagrodzenia, co również stanowiło silną zachętę do dalszej pracy. Awansowano według starszeństwa służbowego lub poza kolejnością, z wyboru podyktowanego zasługami i uzdolnieniami policjanta. Generalnie funkcjonariusze mogli być awansowani po odświeżeniu określonego czasu w danym stopniu, wliczając w to także okres próbny. W stopniu posterunkowego limit czasowy wynosił 1 rok, starszego posterunkowego i przodownika – 1,5 roku, aspiranta – 2 lata, podkomisarza – 3 lata, komisarza – 3 lata, nadkomisarza – 4 lata, inspektora – 4 lata. W wyjątkowych przypadkach (wykształcenie, szczególne zdolności, wybitne zasługi) można było ten okres skrócić²¹⁶.

Robert Litwiński do systemu motywacyjnego zalicza także przeniesienia służbowe policjantów. Z jednej strony były one konsekwencją awansu, a z drugiej mogły wynikać z nałożenia kary dyscyplinarnej, która uniemożliwiała pozostanie w dotychczasowym miejscu lub wręcz ją zastępowała²¹⁷.

4.6. Życie społeczno-kulturalne

Pisząc o kaliskich policjantach nie sposób pominąć ich życia społecznego i kulturalnego. Pomagało im ono odpocząć od wykonywania codziennych obowiązków, zregenerować siły fizyczne i psychiczne, ale także podnieść poziom wykształcenia, zintegrować się w gronie kolegów i rodzin. Niestety stan źródeł pozwala jedynie na pobieżne przedstawienie tego obszaru działalności funkcjonariuszy Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, a także ich żon.

Pierwszą inicjatywą w tym zakresie było założenie, z inicjatywy komendanta Weinkranca, orkiestry złożonej z funkcjonariuszy miejscowej Komendy Powiatowej. Muzycy zadebiutowali w czerwcu 1920 r. na tradycyjnych wiankach nad Prosną²¹⁸. W 1920 r. przodownik Kartasiński wystąpił do starosty kaliskiego o pozwolenie na urządzenie 13 listopada wieczoru muzyczno-wokalnego w celu zgromadzenia pieniędzy na zapłacenie instrumentów orkiestry policyjnej. Program imprezy obejmował wystawienie 1-aktowego obrazu dramatycznego Majchera „Posiew Wolności”, 1-aktowej farsy Zachajkiewicza „To polityka”, a chór funkcjonariuszy miał wykonać pieśni „Hej kiedzy”, „Zawiedziona”, „Nasza pieśń” i „Góry norweskie”. W antraktach miała przygrywać orkiestra²¹⁹. Dalsze jej losy są nieznane. Jeżeli była finansowana z budżetu policyjnego, została zlikwidowana na mocy rozkazu komendanta głównego PP z 31 października 1925 r., który skasował z powodów finansowych i służbowych zespoły muzyczne

²¹⁵ APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 179.

²¹⁶ R. Litwiński, dz. cyt., 231-232.

²¹⁷ Tamże, s. 214.

²¹⁸ *Nowa orkiestra*, GK, 1920, nr 129, s. 2.

²¹⁹ APK, SPwK, sygn. 27, s. 374.

w całym kraju²²⁰. Zamiłowanie do muzyki wśród kaliskich policjantów było jednak na tyle silne, że w latach 30. XX w. założyli oni zespół mandolinistów²²¹.

Prawdopodobnie w listopadzie 1922 r. powstało Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe Funkcjonariuszy PP Powiatu Kaliskiego. W wyniku wyborów, przeprowadzonych w tym czasie, członkami zarządu zostali: komendant powiatowy Antoni Wesołowski, podkomisarz Grzywak, starszy przodownik Krawczyk, posterunkowy Simiński, starszy przodownik Witczak, starszy przodownik Kartasiński, starszy przodownik Kowalski, a do Komisji Rewizyjnej weszli: starszy przodownik Korny, aspirant Początek, przodownik Kościuszko, przodownik Glinkowski i starszy przodownik Krysiak²²². Jeszcze w tym samym miesiącu Józef Pacholski, komendant Posterunku PP w Chocz, wpłacił na fundusz kulturalno-oświatowy 1000 mk, które otrzymał od Franciszka Drygasa, rolnika ze wsi Pacanowice, za „przyczynienie się do odnalezienia zabłąkanej świni”²²³.

Okazją do integracji środowiska i zaprezentowania talentów artystycznych policjantów były różne uroczystości. Jedną z nich była 4 rocznica powstania PP obchodzona w Kaliszu 29 listopada 1922 r. Po nabożeństwie i wspólnym śniadaniu, „(...) Wieczorem odbył się w sali Stowarzyszenia Rzemieślników wieczór rozmaitości w wykonaniu funkcjonariuszy Policji Państwowej. Pierwszą część programu wypełniły chóry pod kierunkiem p. Jasińskiego. Jako całość przedstawia chór bardzo dobry materiał, ale słabo jeszcze przygotowany. Na drugą część złożyły się: deklamacja – p. Blicharski i śpiew solowy – p. Odziemski, przy akompaniamencie pana Jasińskiego. Miły i sympatyczny głos p. O. zyskał sobie ogólne uznanie, chociaż p. O. nie był wczoraj przy głosie. Na trzecią i czwartą część złożyły się dwie jednoaktówki: „*Miecz Demoklesa*” i „*Hotel Wanc*”. W pierwszej wyróżniał się swą grą p. Odziemski. Szczерze nieśmiałym był p. Kartasiński w roli Karola – terminator Walek był bez zarzutu, jak również p. Odziemska i p. Kasprzak. W drugiej fraszce Toma cały zespół był dobrze przygotowany, wywołując swoją grą burzę oklasków. Po udanym wieczorze w tejże sali odbyły się tańce. Goście rozeszli się nad ranem wynosząc miłe wrażenia z tak pięknie spędzonych chwil”²²⁴.

W 1927 r. trzech funkcjonariusze Komendy Powiatowej: Julian Andrzejewski, Henryk Kartasiński oraz Władysław Macniak założyli stowarzyszenie „Świetlica Niższych Funkcjonariuszy Policji Państwowej w Kaliszu”, przeznaczone dla niższych funkcjonariuszy Komendy Powiatowej PP w Kaliszu i Komisariatu m. Kalisza. Celem organizacji było „stworzenie środowiska dla podniesienia i wykształcenia zawodowego i ogólnokształcącego oraz rozwoju życia towarzyskiego w gronie swoich członków”, a chciano to osiągnąć poprzez otaczanie opieki nad dziećmi członków, założenie biblioteki z czytelnią, organizowanie odczytów, pogadanek i wycieczek krajoznawczych, uprawianie sportu oraz posiadanie własnego lokalu z bufetem bezalkoholowym²²⁵.

²²⁰ AAN, KGPPwW, sygn. 7, s. 133.

²²¹ K. Bedyński, *Kaliszanie - ofiary zbrodni katyńskiej*, Kalisz 2010, s. 25 (fot.).

²²² APK, KPPPwK, sygn. 3, k. 137.

²²³ Tamże, sygn. 3, s. 142.

²²⁴ *Z obchodu 4-lecia istnienia policji*, GK, 1922, nr 274, s. 3.

²²⁵ APK, SPwK, sygn. 173, k. 1-6.

W Kaliszu działał również oddział ogólnopolskiego Stowarzyszenia „Rodzina Policyjna” powstałego w 1929 r. Początkowo należeć do niego mogły tylko kobiety związane ze środowiskiem policyjnym, ale od 1937 r. przyjmowano także mężczyzn²²⁶. Zgodnie ze statutem celem stowarzyszenia było: „a) samopomoc wśród rodzin policyjnych funkcjonariuszy zarówno służby czynnej, jak i emerytowanych; b) wytworzenie łączności ideowej i rozbudzenie współzycia kulturalnego, towarzyskiego i sportowego wśród rodzin policyjnych”. Założenia statutu chciano realizować poprzez gromadzenie funduszy, otaczanie opieki nad rodzinami zmarłych policjantów i policyjnymi inwalidami, zakładanie instytucji gospodarczych, warsztatów, pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, prowadzenie działalności kulturalnej, oświatowej i sportowej, m.in. zakładanie bibliotek i czytelni²²⁷. W 1938 r. przewodniczącą kaliskiej „Rodziny Policyjnej” była żona komendanta powiatowego Irena Litwińska, a wspierały ją Zofia Biernacka, żona przodownika Władysława Biernackiego, Wiktoria Dobrzyńska, żona starszego przodownika Adama Dobrzyńskiego oraz Stanisława Wisłocka, żona starszego przodownika Jana Wisłockiego²²⁸. W Opatówku funkcjonowało Grono Przyjaciół Rodziny Policyjnej, które w lutym 1936 r. zorganizowało zabawę karnawałową w sali byłej Preparandy Nauczycielskiej²²⁹.

Wspomnieć należy także o organizacjach samopomocowych, które wynikały z problemów finansowych, zwłaszcza niższych funkcjonariuszy PP. Jedną z pierwszych w kraju była powstała w 1919 r. Kasa Pożyczkowo-Oszczędnościowo-Zapomogowa przy Komendzie PP m. Łodzi, która następnie rozszerzyła swoją działalność na całe województwo²³⁰. Składki na Kasę potrącane były z poborów, ale zdarzały się także dobrowolne wpłaty. W listopadzie 1922 r. „celem zasilenia funduszu wdowiego i sierot po zabitych i zmarłych funkcjonariuszach PP Okręgu Łódzkiego” na rzecz Kasy dwaj posterunkowi z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu wpłacili swoje nagrody: Konstanty Kopeć 2250 mk za pomoc przy gaszeniu pożaru, a Andrzej Matuszkiewicz 1500 mk za wykrycie kradzieży²³¹. W 1925 r. ujednolicono policyjne organizacje samopomocowe tworząc Kasę Samopomocy Wyższych Funkcjonariuszy PP oraz wojewódzkie Kasy Samopomocy Niższych Funkcjonariuszy PP²³². W listopadzie 1926 r. z Kasy Samopomocy Niższych Funkcjonariuszy PP Województwa Łódzkiego zapomogę z Komendy kaliskiej otrzymał Józef Rapalski (76 zł), a pożyczki Stefan Szwedziński (100 zł) i Antoni

²²⁶ R. Litwiński, s. 415-416.

²²⁷ *Statut Stowarzyszenia „Rodzina Policyjna”*, Warszawa 1929, s. 3-4.

²²⁸ APK, SPwK, sygn. 24, k. 214.

²²⁹ Inf. Jadwigi Miłuskiej-Stasiak z Opatówka. Bilety wejściowe na imprezę kosztowały 50 groszy dla pań, 75 groszy dla panów.

²³⁰ R. Litwiński, s. 411.

²³¹ APŁ, KWPwŁ, sygn. 10, k. 143.

²³² Członek Kasy musiał wpłacić wpisowe i płacił składkę miesięczną w wysokości 1,5%. Środki finansowe dzieliły się na fundusz ubezpieczeniowy (A) i fundusz pożyczkowo-zapomogowy (B). Z pierwszego wypłacane były odprawy pośmiertne i inwalidzkie w wysokości 6-miesięcznych poborów stowarzyszonego, z drugiego zapomogi i pożyczki, oprocentowane na 4% rocznie, „Ofiarom obowiązku”. *Wydawnictwo poświęcone pamięci poległych funkcjonariuszów policyjnych państwa polskiego z kalendarzem na rok 1926*, t. III, 1926, s. 220-221.

Rojek (150 zł)²³³. Z kolei w lipcu 1927 r. zapomogę doraźną w wysokości 50 zł otrzymał Józef Kaźmierczak²³⁴. Pożyczki i zapomogi wypłacane były w związku z trudną sytuacją życiową członka stowarzyszenia. W 1930 r. sześciu funkcjonariuszy PP z Kalisza otrzymało zapomogi w wysokości od 20 do 50 zł, o które wnioskowali ze względu na kształcenie dzieci, choroby swoje lub członka rodziny, zakup opału i żywności na zimę²³⁵.

W przypadku choroby policjanci mogli uzyskać pomoc z Ambulatorium Policijnego w Łodzi, założonego w 1922 r. oraz ze stowarzyszenia „Policyjny Dom Zdrowia”, o ile byli rzecz jasna jego członkami. Statut organizacji, założonej w 1924 r., zakładał: „Przyjście z pomocą funkcjonariuszom policji państwowej chorym i ozdrowieńcom oraz ich najbliższej rodzinie przez stworzenie i utrzymanie własnych domów zdrojowych, domów leczniczych, domów dla ozdrowieńców oraz stacji i kolonii odpoczynkowych i zabezpieczenie tamże pomieszczeń dla nich oraz, w miarę możliwości i wolnych miejsc, dla pozostałych po nich wdów i sierot”. Obowiązywało jednorazowe wpisowe w wysokości podwójnej składki członkowskiej, która wynosiła 70 groszy od funkcjonariuszy i urzędników niższych, a od pozostałych 1 zł²³⁶. W 1937 r. do stowarzyszenia należało 96,7% oficerów i 93,9% szeregowych²³⁷.

W przypadku kaliskich policjantów były to sprawy istotne, ponieważ stan ich zdrowia nie był najlepszy. W 1936 r., w ciągu 5 miesięcy zanotowano 96 zachorowań, z czego 78 przypadało na Komisarjat, co w stosunku rocznym dawało ponad 100% stanu osobowego. Zdaniem podinspektora Złotowskiego z Komendy Wojewódzkiej PP w Łodzi: „Stosunki zdrowotne w powiecie ze względu na malaryczność okolicy nie są pomyślne; wielu policjantów zapada na choroby dróg oddechowych i reumatyzmu”²³⁸. Innego zdania był komendant powiatowy Litwiński, który uważał, że duża absencja „(...) świadczy raczej o braku obowiązkowości u niektórych policjantów i chęci wykręcania się od służby. W związku z tym polecam zaostrzyć kontrole domowe nad chorującymi policjantami, a w wypadku stwierdzenia symulacji należy wyciągać odpowiednie konsekwencje służbowe w stosunku do winnych. Prócz tego należy podać do wiadomości policjantom, że częste choroby ujemnie wpłyną na ich kwalifikacje służbowe, świadczyć będą o ich nieprzydatności do służby policyjnej i co w konsekwencji pociągnie zwolnienie ich z policji, gdyż chorzy ludzie tej służby pełnić nie mogą”²³⁹.

4.7. Działalność sportowa

Uprawianie sportu i ogólnie wychowanie fizyczne było w policji wręcz traktowane jako część obowiązków służbowych policjanta. Komendant powiatowy PP w Kaliszu w rozkazie z 29 lutego 1932 r. stwierdził, że: „(...) na posterunkach został zupełnie zanie-

²³³ APŁ, KWPWŁ, sygn. 13, k. 247v-248.

²³⁴ Tamże, sygn. 14, k. 70.

²³⁵ APK, KPPPwK, sygn. 5, s. 212.

²³⁶ „Ofiarom obowiązku”, dz. cyt., s. 231 i nst.

²³⁷ R. Litwiński, s. 497.

²³⁸ APK, KPPPwK, sygn. sygn. 4, s. 46.

²³⁹ Tamże, sygn. 3, s. 315, 317.

dbany sport i są wypadki, że policjanci po kilka miesięcy nie trenują żadnych sportów. Jest to stan zupełnie niedopuszczalny. Nie wyobrażam sobie policjanta, któryby nie uprawiał jakiegokolwiek sportu, gdyż jeśli stan zdrowia nie pozwala uprawiać jednego sportu, to może on z powodzeniem uprawiać inny. Komendanci posterunków i plutonów powinni świecić przykładem uprawiając osobiście sport”²⁴⁰.

Poszczególne komendy wojewódzkie PP organizowały zawody sportowe, które były jednocześnie eliminacjami do zawodów ogólnopolskich. W dniach 3 i 4 sierpnia 1929 r. na strzelnicy wojskowej na Polesiu Konstantynowskim odbyły się Wojewódzkie Zawody Eliminacyjne PP, w których udział wzięło 134 zawodników. Bardzo dobrze wypadli na nich policjanci z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu. Posterunkowy Wacław Domalski zdobył I miejsce w strzelaniu z karabinu oraz w strzelaniu z broni długiej małokalibrowej oraz III miejsce w strzelaniu z pistoletu, starszy przodownik Józef Walczyński zajął III miejsce w strzelaniu z rewolweru i III miejsce w pchnięciu kulą, a posterunkowy Piotr Jarzębski II miejsce w biegu na 5 km²⁴¹. Wkrótce potem we wrześniu w Katowicach odbyły się IV Ogólnokrajowe Zawody Sportowe PP. W drużynie policji Okręgu Łódzkiego znaleźli się także i kaliscy policjanci. W kwalifikacji indywidualnej Józef Ferdynus zajął III miejsce w strzelaniu z pistoletu (kaliber 7,65), a Wacław Domalski IV miejsce w strzelaniu z broni małokalibrowej krótkiej. W punktacji zespołowej we wszystkich konkurencjach zawodów strzeleckich zespół z Łodzi zajął V miejsce²⁴².

Rozwój sportu w szeregach PP wspierały Policyjne Kluby Sportowe (PKS). W 1929 r. w całym kraju działało 101 takich klubów, posiadających 272 sekcje i skupiających 9891 członków²⁴³. Od 1938 r. we wszystkich klubach policyjnych obowiązywał jednolity statut, jednolite barwy sportowe oraz takie same zasady administracyjne²⁴⁴.

W kaliskim PKS szczególnie aktywna była sekcja wioślarska. Powstała prawdopodobnie w 1932 r., a przynajmniej od tego roku była zrzeszona w Polskim Związku Towarzystw Wioślarskich (PZTW). W punktacji za 1934 r. klub zajął 19 miejsce na 41 stowarzyszeń należących do PZTW, w 1937 r. osiągnął to samo miejsce na 43 drużyny, licząc wtedy 14 zawodników i jednego sternika. Większość sukcesów policyjni wioślarze odnosili na miejscowych zawodach, co nie znaczy, że były one mniej wartościowe. Trzeba pamiętać, że w tym czasie w Kaliszu działały jeszcze trzy inne kluby wioślarskie, zwykle wyżej notowane niż PKS (Kaliskie Towarzystwo Wioślarskie, Wojskowy Klub Sportowy „Prosna” i Klub Wioślarski z 1930 r.). Przynajmniej od czerwca 1934 r. przy klubie istniała także żeńska sekcja wioślarska. W 1938 r. panie zajęły 5 miejsce w klasyfikacji rocznej, wyprzedzając jeszcze 7 innych drużyn (w tym Towarzystwo Wioślarek z Kalisza). W tym czasie sekcja liczyła 9 zawodniczek i 2 sterniczki, startowała w 3 konkurencjach, wygrywając 2 z nich. Wyjątkowo szczęśliwe dla obu sekcji był regaty w Kaliszu 20 czerwca 1937 r. Z ośmiu biegów zawodnicy i zawodniczki policyjnego

²⁴⁰ Tamże, s. 257.

²⁴¹ APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 226-226v.

²⁴² Tamże, k. 227.

²⁴³ R. Litwiński, s. 434.

²⁴⁴ J. Dworzecki, *Sport w szeregach Policji Państwowej II Rzeczypospolitej*, „Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa”, 2010, nr 4, s. 122.

klubu wygrali po 2 biegi i ostatecznie całe zawody²⁴⁵. O ile w rankingu wszystkich klubów wioślarskich kaliski PKS należał do średniaków, to wśród policyjnych klubów wioślarskich należał do czołówki. W klasyfikacji za 1938 r. wyprzedził swoich kolegów z Warszawy, Bydgoszczy i Wilna, a czwórka ze sternikiem wygrała na zawodach wioślarskich PP w Warszawie w II połowie lat 30 XX w.²⁴⁶

Sukcesy były możliwe dzięki posiadanej przez klub odpowiedniej infrastruktury. W grudniu 1934 r. Starostwo Powiatowe w Kaliszu udzieliło pozwolenia na wybudowanie przystani wioślarskiej na lewym brzegu rzeki Prosną przy Wale Piastowskim (w pobliżu Nowego Parku). Przystań miała służyć do krzewienia sportu wioślarskiego oraz życia kulturalno-oświatowego wśród policjantów. Klub wybudował na przystani murowany, jednopiętrowy, wolnostojący budynek, oddany do użytku 10 maja 1937 r. (formalnie, bo faktycznie już 1 maja)²⁴⁷. Fundusze na budowę pochodziły m.in. z dobrowolnych wpłat policjantów, którzy w 1932 r. zakupili cegielek na sumę 600 zł²⁴⁸.

W klubie funkcjonowała także sekcja piłki siatkowej. W lipcu 1938 r. rozegrała ona mecz z kaliską drużyną KSMM (Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej?) wygrywając 2:1²⁴⁹.

Klub organizował także dla swoich członków i ich rodzin wycieczki turystyczne. W czerwcu 1938 r. 100 osób pojechało autobusami do Zbierska²⁵⁰.

Kaliszki PKS posiadał oddział w Błazkach, który 26 lutego 1938 r. zorganizował bal. Zysk miał być przeznaczony, po połowie, na najbiedniejszych mieszkańców miasta i na potrzeby Klubu²⁵¹. Świetlica PKS mieściła się w Kaliszu przy ul. Pułaskiego 13²⁵².

W 1930 r. ustanowiono państwową odznakę sportową dla osób, które ukończyły 14 rok życia i poddawały się okresowej próbie sprawności fizycznej. Odznaka dzieliła się na 3 klasy (złotą, srebrną i brązową), a każda z nich miała 4 stopnie. W 1933 r. posiadało ją 60% funkcjonariuszy policji województwa łódzkiego²⁵³. W Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu w 1932 r. złotą odznakę posiadało 18 policjantów, srebrną – 41, a brązową – 32²⁵⁴.

²⁴⁵ E. Lenartowicz, *Bilans wioślarski za ubiegły rok*, „Sport Wodny”, 1932, nr 15, s. 287; J.B., *Regaty międzyklubowe w Kaliszu dn. 24 czerwca 1934 r.*, tamże, 1934, nr 12, s. 231-232; W. Długoszewski, *Sezon wioślarski 1934 r.*, tamże, nr 22, s. 424-426; tenże, „*Winien i Ma*” sezonu wioślarskiego, tamże, 1937, nr 22, s. 340-342; J. Bojańczyk, *Regaty Międzyklubowe w Kaliszu dnia 3 lipca 1938 r.*, tamże, 1938, nr 11, s. 162; W. Długoszewski, *Wioślarstwo kobiece w r. 1938*, tamże, nr 22, s. 329-331.

²⁴⁶ Zachowało się zdjęcie zwycięskiej drużyny, niestety niedatowane, zob. Narodowe Archiwum Cyfrowe w Warszawie, Koncern Ilustrowany Kurier Codzienny – Archiwum Ilustracji, sygn. 199.

²⁴⁷ Tamże, sygn. 3286, 3287; APK, AmK, sygn. 2520, s. 9, 18.

²⁴⁸ Tamże, KPPPWK, sygn. 4, s. 37.

²⁴⁹ *PKS Kalisz*, „Na Posterunku”, 1938, nr 25, s. 831.

²⁵⁰ Tamże.

²⁵¹ Tamże, SPWK, sygn. 25, k. 208.

²⁵² Tamże, sygn. 4, s. 48.

²⁵³ J. Dworzecki, dz. cyt., 129-130.

²⁵⁴ Analiza własna na podstawie wykazu policjantów.

W klubach sportowych gromadzili się jednakże tylko policjanci, którzy uprawiali sport z zamiłowania. Natomiast ogólny poziom sprawności fizycznej był raczej niski, a mogło to negatywnie wpływać na należyte wykonywanie obowiązków służbowych. Komendant Główny PP gen. Kordian Zamorski był zdania, że: „Policjant, fizycznie mało wyrobiony i niezdarny, niejednokrotnie nie wykona należycie swych obowiązków mając za przeciwnika przestępcę przeważnie zwinnego i sportowo dobrze wyrobionego” i dlatego rozkazem z 12 marca 1938 r. wprowadził wychowanie fizyczne (wf) we wszystkich jednostkach policyjnych i który obowiązywał wszystkich policjantów do 38 roku życia²⁵⁵. W każdej komendzie wojewódzkiej utworzono stanowiska kierowników wf, którzy powinni posiadać specjalistyczne wykształcenie. W komendach powiatowych, komisariatach i kompaniach rezerwy za wykształcenie mieli odpowiadać instruktorzy wf posiadający 5-tygodniowe przeszkolenie. Wiodąca rola na tym polu miała przypaść jednak PKS, które powinny być organizowane przy każdej większej jednostce policyjnej i skupiać wszystkich policjantów danej jednostki, a nawet ich rodziny²⁵⁶.

Co roku we wszystkich jednostkach policyjnych miano przeprowadzać wielobój sportowy, obowiązkowy dla wszystkich szeregowych i oficerów do 38 roku życia, policjanci starsi mogli w nim brać udział na ochotnika. Obejmował on: bieg na 200 metrów z przeszkodami i strzelaniem, strzelanie z broni krótkiej na 25 metrów, pływanie na 100 metrów stylem dowolnym, rzut granatem, jazdę na rowerze na 20 km lub marsz na 10 km. Wszystkie konkurencje, poza pływaniem, były wykonywane w pełnym umundurowaniu²⁵⁷.

W lipcu 1938 r. zawody w wieloboju przeprowadzono w Komendzie Powiatowej w Kaliszu. Wzięło w nim udział 43 szeregowych. W biegu na 200 metrów z przeszkodami i strzelaniem zwyciężył posterunkowy Augustyniak (36 sekund), w pływaniu na 100 metrów stylem dowolnym najlepszym okazał się przodownik Laskowski (2 minuty 20 sekund), w rzucie granatem 500-gramowym przodownik Leśniewski (47 metrów), w jeździe na rowerze posterunkowy Kowalski (44 minuty), a w strzelaniu z browningów na odległość 25 metrów przodownik Ferdynus, który zgłosił się na ochotnika (miał wtedy 52 lata). W ogólnej punktacji I miejsce zdobył posterunkowy Rykiert (384 punkty), a II posterunkowy Augustyniak (309 punktów)²⁵⁸. W sporządzonym przez Komendę Wojewódzką PP w Poznaniu podsumowaniu za 1938 r., okazało się, że w Komendzie kaliskiej w wieloboju udział wzięło 91% wszystkich szeregowych do 38 roku życia, co stanowiło 17% wszystkich szeregowych (tylko w sześciu komendach, na 28 istniejących w województwie poznańskim, w ćwiczeniach wzięło udział więcej szeregowych)²⁵⁹. Wydaje się więc, że z uprawianiem sportu i sprawnością fizyczną w kaliskiej jednostce nie było najgorzej, co potwierdzała opinia podinspektora Złotowskiego z Komendy Wojewódzkiej PP w Łodzi, który w protokole pokontrolnym z 1934 r. napisał: „W dziedzinie sportu i wychowania fizycznego pracują policjanci z dobrymi wynikami”²⁶⁰.

²⁵⁵ AAN, KGPPwW, sygn. 20, s. 22.

²⁵⁶ Tamże, s. 23-24.

²⁵⁷ R. Litwiński, s. 441.

²⁵⁸ *Wielobój sportowy w jednostkach policji woj. poznańskiego*, „Na Posterunku”, 1938, nr 35, s. 35.

²⁵⁹ APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 174-175.

²⁶⁰ APK, KPPPwK, sygn. 4, s. 46.

5. Zadania policji w zakresie porządku i bezpieczeństwa publicznego

Do ustawowych zadań policji należało zapewnienie porządku, spokoju publicznego oraz bezpieczeństwa publicznego osób i ich mienia, jak również wykonywanie prawnych rozporządzeń władz państwowych i samorządowych wydanych w tym zakresie²⁶¹.

Najważniejszym zadaniem policjanta było „zapobieganie przestępstwom i ściganie winnych”²⁶². Z kolei w systemie prewencyjnym ważnym elementem były patrole. Szczegółowe wskazówki, jak patrole powinny wyglądać, na wsi i w mieście, w dzień i w nocy, na co powinien policjant zwracać uwagę, kiedy reagować itp. zawierał dodatek A do „Tymczasowej instrukcji dla Policji Państwowej”. Dodatkowo swoje wytyczne co do patroli wydawał też komendant powiatowy w Kaliszu. W lutym 1920 r. instruował swoich podwładnych: „Każdy posterunkowy winien pełnić 56 godzin, każdy przodownik 35 godzin służby zewnętrznej w ciągu jednego tygodnia. Jeżeli warunki danego rejonu lub rewiru tego wymagają, należy pełnić służbę zewnętrzną bez względu na ilość godzin, tak długo dokąd stosunki bezpieczeństwa danego rejonu nie poprawią się. (...) Patrole w sile dwóch ludzi muszą być wysyłane w różnych kierunkach i w różnych porach, szczególnie w nocy i do miejscowości, w których zdarzają się napady bandyckie. Należy na drogach zarządzać od czasu do czasu czaty, drogi takie często patrolować. Patrole policyjne przeznaczone do służby tego rodzaju muszą zachować ścisłą tajemnicę co do kierunku i czasu trwania służby. Ludność miejscowa nie powinna wiedzieć, kiedy patrol policyjny przybędzie oraz kiedy i w jakim kierunku z miejscowości się wydali. Patrole należy w ten sposób naznaczyć, że patrol policyjny przybywszy do pewnej miejscowości np. o godz. 10 w nocy, patroluje tam jedną godzinę, udaje się do drugiej i następnie do trzeciej miejscowości, stamtąd wraca do miejscowości pierwszej, patroluje powtórnie w tej samej miejscowości, udaje się do czwartej miejscowości, skąd nad ranem po raz trzeci wraca do miejscowości pierwszej itp. W ten sposób swoją częstą obecnością w różnych miejscowościach i w różnym czasie Policja zapobiega popełnianiu przestępstw. Komendanci, którzy się nie troszczą o bezpieczeństwo w przydzielonych im rejonach, będą pociągani do surowej odpowiedzialności”²⁶³. O skuteczności prewencji decydowało jednakże, poza samym policjantem, wiele innych czynników: liczba policjantów na posterunku, dodatkowe obowiązki nie mające nic wspólnego z dbaniem o porządek i bezpieczeństwo (o których dalej), obszar przypadający na jednego policjanta (od 0,04 km² w Warszawie, 7,77 km² w województwie łódzkim, do 27,30 km² w województwie poleskim). W przypadku gdy policjant był często przenoszony nie był w stanie dokładnie poznać terenu i mieszkańców²⁶⁴.

Wraz z rozwojem ruchu samochodowego coraz większego znaczenia zaczęły nabierać sprawy związane z zapewnieniem bezpieczeństwa na drodze. W 1931 r. i 1932 r. kaliscy policjanci prowadzili akcję w zakresie regulowania ruchu pieszego w Kaliszu: „1) W czerwcu ub.r. [1931] Komisariat przeprowadził tzw. tydzień nauki chodzenia po

²⁶¹ *Tymczasowa instrukcja*, s. 1.

²⁶² Tamże.

²⁶³ APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 8.

²⁶⁴ R. Litwiński, dz. cyt., s. 293 i nst.

ulicach. W ciągu tego tygodnia policjanci specjalnie na najruchliwszych ulicach regulowali ruch pieszego, zwracając szczególną uwagę na kierowanie przechodniów po prawej stronie chodnika oraz zabraniając chodzenia po jezdni. Niezależnie od tego były wysyłane ustawicznie patrole i obchody na ul. Marszałka Piłsudskiego, Al. Józefiny i Plac 11 Listopada specjalnie do regulowania ruchu pieszego. 2) W dniu 25 maja 1932 r. wydano zarządzenie regulowania ruchu pieszego na ulicach: Marszałka Piłsudskiego, Al. Józefiny, Plac 11 Listopada i Tadeusza Kościuszki dzielnicowym dzielnic 5, 6 i 7, przy czym do pomocy każdemu z tych dzielnicowych przydzielono jednego policjanta z plutonu. Dzielnicowi ci regulowali ruch w dniu targowym od godz. 8 do 14, w soboty od 17 do 21 i w niedzielę od 12 do 13.30 i od 17 do 20. Zarządzenie to dłuższy czas prowadzone, w związku z ostatnimi napadami na pewien czas przerwane, jednak obecnie jest nadal kontynuowane²⁶⁵. Mimo tych zabiegów w czerwcu 1932 r. delegat Polskiego Touringu Klubu na Powiat Kaliski skarżył w piśmie do starosty kaliskiego, że: „(...) Szanowni Obywatele Kaliscy spacerują przeważnie po jezdniach, co najczęściej ma miejsce na ul. Marszałka Piłsudskiego, gdzie utrudniają ruch automobilowy, wnosząc niekiedy pretensje, że ich się nie wymija, a jeśli zostanie ktoś z takich spacerowiczów potrącony, to winowajcą jest kierowca, co w danym wypadku jest niesłuszne. Sygnał trąbki dla spacerowiczów nie jest ostrzeżeniem, zmuszony jest kierowca dawać sygnał elektryczny (szosowy), który jest wprawdzie po mieście wzbroniony, ale jest się zmuszonym, bo inaczejby nie przejechał (...)”²⁶⁶.

Odrębnym pionem w policji była służba śledcza, generalnie powołana do walki z przestępczością. Cele i rodzaje czynności policyjno-śledczych zostały określone w „Instrukcji inwigilacyjnej” wprowadzonej rozkazem komendanta głównego PP z dnia 9 lutego 1925 r.: „Inwigilacja, w najogólniejszym tego słowa znaczeniu, ma na celu zapobieganie i ujawnianie przestępstw oraz wykrycie sprawców przestępstwa, ich pochwycenie i udowodnienie dokonania czynu występnego”²⁶⁷. Rozróżniano trzy główne rodzaje inwigilacji: 1) obserwację (ogólną i indywidualną bezpośrednią), 2) pościg (bezpośredni i pośredni), 3) poszukiwania inwigilacyjne (lokalne, okręgowe, państwowe)²⁶⁸. Same czynności policyjno-śledcze wyłożone były w podręcznikach dla służby śledczej²⁶⁹ oraz w instrukcji policyjnej z 1935 r.²⁷⁰. Przebieg akcji policyjnych znamy bądź z rozkazów komendantów (głównego, wojewódzkiego, powiatowego), bądź z notatek prasowych²⁷¹.

²⁶⁵ APK, SPwK, sygn. 167, s. 61.

²⁶⁶ Tamże, s. 64.

²⁶⁷ AAN, KGPPwW, sygn. 7, s. 9.

²⁶⁸ Tamże.

²⁶⁹ Przykładowo: *Służba śledcza. Podręcznik do użytku Policji Państwowej*, Warszawa 1920, *Służba śledcza. Pytania i odpowiedzi dla użytku Policji Państwowej*, Warszawa 1925.

²⁷⁰ *Instrukcja policyjna z dnia 16 sierpnia 1935 r. wydana przez Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych w sprawie stosunku do władz sądowych i prokuratorskich oraz czynności dochodzenia przestępstw*, DzUrz MSW, 1935, nr 27, poz. 154.

²⁷¹ Przykładowe opisy zawiera aneks źródłowy nr 10-19.

W marcu 1920 r. komendant powiatowy PP w Kaliszu oceniał, że 90% sprawców kradzieży, zwłaszcza na wsi, nie udaje się wykryć²⁷². Według danych z 1923 r. w całym kraju wykryto 72,4% wszystkich przestępstw, a rok później już 76,3%²⁷³.

Zachowane źródła nie pozwalają na zbudowanie kompletnego obrazu przestępczości w Kaliszu i w powiecie w okresie międzywojennym. Pierwsze dane statystyczne posiadamy z początku 1920 r., ale dotyczą one tylko powiatu. Od początku swej działalności do 1 stycznia 1920 r. Policja Powiatowa zajmowała się 11 540 sprawami różnej wagi, z których 1545 skierowano na drogę sądową. Z tej liczby 930 dotyczyło konfiskat „szmugłów”, 329 kradzieży, 145 konfiskaty broni, 112 wykrycia nielegalnych gorzelnii, 21 napadów i 8 morderstw. Dodatkowo 200 spraw skierowano do sędziego śledczego do dalszego postępowania²⁷⁴.

W styczniu 1935 r. na terenie działania miasta i powiatu zanotowano 3 przypadki oporu wobec władzy, 16 zniewag i czynnej napaści na urzędnika, 1 nawoływanie do przestępstwa, wykryto 3 przypadki fałszywych banknotów, 18 fałszywych monet i 1 przypadek fałszowania dokumentów, ponadto 2 przestępstwa na tle seksualnym, 1 zabójstwo, 1 usiłowanie zabójstwa, 2 przypadki porzucenia dzieci, ponadto kradzieże: 6 kieszonek, 15 z wozu, 9 rowerów, 1 na kolei, 47 mieszkaniowych, 9 z pola, 44 z lasu, 188 innych, wykryto 10 przypadków paserstwa, odebrano 18 sztuk nielegalnej broni, stwierdzono 58 przypadków „opilstwa” i 143 zakłócenia spokoju publicznego, odebrano 1 zestaw narzędzi złodziejskich.

Tabela 3. Fragment wykazu przestępczości od grudnia 1935 r. do września 1936 r. w powiecie kaliskim

	Okres sprawozdawczy									
	XII 1935	I 1936	II 1936	III 1936	IV 1936	V 1936	VI 1936	VII 1936	VIII 1936	IX 1936
Suma strat powstałych wskutek kradzieży i rozbojów	8742,05	13853,20	14427,10	25258,25	11654,80	14027,55	11919	16674,66	9123,16	9347,46
Ilość dokonanych rewizji	243	241	231	310	219	249	185	151	163	168
Liczba osób przesłuchanych	1945	2210	1592	2185	2430	2377	2338	2089	2026	1865
Ilość zatrzymanych komunistów	-	-	-	22	-	-	3	-	-	-

Źródło: APK, SPwK, sygn. 175, k. 113-152.

²⁷² APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 17.

²⁷³ R. Litwiński, dz. cyt., s. 326.

²⁷⁴ *Z ogólnej działalności Policji Powiatowej*, KP, 1920, nr 40, s. 2.

Najstraszniejszą akcją policyjną z zakresu spraw kryminalnych w okresie międzywojennym było rozbicie grupy przestępczej na czele której stał Józef Pacholek (tzw. banda Pacholka). „Kaliski Al Capone” urodził się w 1890 r. w Słuszkowie w pow. kaliskim. Prowadził burzliwe i awanturnicze życie. W czasie pobytu na „saksach” w Niemczech w 1912 r. dopuścił się gwałtu na jednej z robotnic. Uciekając przed odpowiedzialnością karną wstąpił do armii rosyjskiej, z której po 5 miesiącach zdezerterował. Ukrywał się w okolicach Wrocławia, gdzie zorganizował szajkę złodziejską. Następnie zatrudnił się na statku handlowym jako palacz, pływał do Indii, Chin i Japonii. Na dłużej zatrzymał się w Norwegii, gdzie powrócił do złodziejskiego fachu. Stamtąd popłynął do Ameryki, założył sklepik fryzjerski i jak sam zeznawał w śledztwie, chciał się ustatkować i zerwać ze swoim dotychczasowym życiem. Jednakże w 1925 r. nawiązał kontakt z handlarzami żywym towarem z Kanady. Jedną z dziewczyn, Leokadia Piasecka, została jego towarzyszką życia. Na krótki czas trafił do więzienia, po wyjściu zmienił nazwisko na John Góra i zaczął szmuglować alkohol dla słynnego Al’a Capone. W 1926 r. wrócił do Polski i założył sklepik spożywczy przy ul. Poznańskiej 8. Bankrutuje jednak i nie mając środków do życia zakłada „szajkę bandycką”, do której werbuje przyrodniego brata Kazimierza Pacholka i Franciszka Maćkowskiego. Od grudnia 1931 r. do czerwca 1932 r. wspólnie dokonali 7 napadów na sklepy w Kaliszu i w Piwonicach. Ostatnimi ofiarami było 9 kupców żydowskich wracających z jarmarku w Raszkowie, których grupa napadła w Noskowie 16 czerwca. Przypadkowo świadkami zdarzenia zostało dwóch strażników granicznych – Grabowski i Wróblewski, którzy jechali na rowerach z Kalisza do Ostrowa. Doszło do strzelaniny, w czasie której pierwszy ze strażników został zabity, a ciężko ranny woźnica Ehrlich zmarł po przewiezieniu do szpitala. Bracia Pacholkowie mieli jeszcze na sumieniu posterunkowego Ryszarda Łuczyńskiego, którego ciężko postrzelili w nocy z 15 na 16 lutego 1932 r., kiedy ten chciał ich wylegitymować²⁷⁵. Obławy robione przez policję nie dawały rezultatów, dopiero informacja otrzymana od konfidenta doprowadziła funkcjonariuszy do domu przy ul. Ogrody 4 w Kaliszu, w którym mieli przebywać przestępcy: „Po otoczeniu całej dzielnicy wkroczyli do mieszkania Miśkiewicza kierownik Kabulski oraz wywiadowcy Kozłowski i Pawłowski. Pierwszy wkroczył kierownik Kabulski i zobaczył stojącego przy szafie jakiegoś jegomościa, który ręce trzymał w tyle. Niewiele myśląc Kabulski rzucił się nagłym ruchem na bandytę i wytrącił mu z rąk dwa wielkie rewolwery. Bandytę okuto z miejsca w kajdanki. Należy ze szczególnym uznaniem podkreślić brawurowe zachowanie się kierownika Kabulskiego, który mimo że widział, że bandyta jest gotów w każdej chwili strzelać, z narażeniem własnego życia obezwładnił go. W innych ubikacjach w łóżkach spało dwóch jeszcze opryszków. Wszystkich okuto

²⁷⁵ Próba zabójstwa posterunkowego była jednocześnie zemstą Józefa Pacholka za zniewagę, jakiej doznał w przeszłości od policjanta, U., *Dwie sensacje z Kalisza*, „Tajny Detektyw”, 1932, nr 36, s. 4-6. Według raportu: „Kula przeszła z prawej strony powyżej nasady nosa i ugrzęzła poza gałką oczną. Leżącego na ziemi posterunkowego sprawcy kilkakrotnie uderzyli w głowę, po czym zabrawszy mu broń służbową zbiegli. Rannego w dn. 25 b.m. przewieziono na operację do Krakowa. Zachodzi obawa utraty oka”, APK, SPwK, sygn. 165, k. 23.

w kajdany i osadzono w więzieniu”²⁷⁶. Sąd Doraźny w Kaliszu na posiedzeniu 12 lipca 1932 r. skazał Józefa Pachółka na karę śmierci przez powieszenie. Wyrok został wykonany jeszcze tego samego dnia w kaliskim więzieniu. Jednocześnie Kazimierz Pacholek i Franciszek Maćkowski zostali skazani na „bezterminowe więzienie z pozbawieniem praw”²⁷⁷. W sierpniu 1932 r. Franciszek Pacholek został jeszcze skazany dwa razy po 12 lat ciężkiego więzienia za rozbój oraz usiłowanie zabójstwa policjanta, które nie były przedmiotem rozprawy przed Sądem Doraźnym²⁷⁸.

Specyficzną działalność prowadzili funkcjonariusze policji politycznej (defensywy politycznej). Po jej likwidacji część kompetencji związanych z zapobieganiem i ściganiem przestępstw politycznych przejęły służby śledcze. Ich zadaniem było zwalczanie wszelkiej działalności antypaństwowej, ze szczególnym zwróceniem uwagi na szpiegostwo i działalność ugrupowań komunistycznych, a w latach 30. XX w. także niemieckich²⁷⁹. Faktycznie obserwowano wszelkie przejawy życia politycznego, także partii i organizacji działających legalnie. Na podstawie meldunków, informacji, notatek służbowych i sprawozdań funkcjonariuszy, zarówno służby śledczej, jak i ogólnej, można odtworzyć działalność organizacji politycznych: strukturę organizacyjną, powstawanie, rozwój, charakterystykę miejscowego kierownictwa, rodzaj prowadzonej działalności (zebrania, odczyty, wiece). Rzadko można spotkać materiały ogólnopartyjne, najczęściej wytyczne organizacyjne (Stronnictwo Ludowe, Obóz Wielkiej Polski, Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem). Obrazu życia organizacyjno-politycznego dopełniają wykazy członków i sympatyków, karty monograficzne poszczególnych ugrupowań oraz układ sił politycznych i narodowościowych w radach gmin, radach miejskich i sejmiku powiatu kaliskiego. W jednym poszycie zostały zgromadzone informacje na temat mniejszości narodowych, głównie żydowskiej. Są to zarówno meldunki i sprawozdania policjantów z zebrań, odczytów, zjazdów i wieców organizacji żydowskich, ich karty monograficzne, jak i informacje o sytuacji w szpitalu żydowskim w 1931 r., wystąpieniach antyżydowskich i bojkocie handlu żydowskiego. Dane o mniejszości niemieckiej ograniczają się do

²⁷⁶ APK, AmK, sygn. 4434, s. 506-509, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Kościelec, sygn. 119, akt urodzenia nr 26/189; U., *Wampiry Kalisza*, „Tajny Detektyw”, 1932, nr 26, s. 1, 4-6; *Sto dokumentów...*, dz. cyt., s. 168-169; *Więzenie kaliskie 1846-2015*, oprac. E. Pietrzak, Kalisz 2016, s. 51, 162; zob. też aneks nr 12.

²⁷⁷ APK, Zbiór czasopism, sygn. 93 (U., *Zbrodnicza trójka*, „Tajny Detektyw”, 1932, nr 29, s. 4-6). Gazeta podaje co prawda, że Pachółka powieszono o 12.54 w nocy, a więc 13 lipca, ale nawet jeżeli tak było, to w akcie zgonu podano datę 12 lipca. W dokumencie jako zawód skazanego podano – fryzjer, USC w Kaliszu, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej św. Józefa Kalisz, akt zgonu nr 273/1932.

²⁷⁸ U., *Dwie sensacje z Kalisza*, dz. cyt. Karę więzienia K. Pacholek odbywał w Rawiczu. Jesienią 1939 r. wrócił do Kalisza, został następnie w 1941 r. wywieziony na roboty do Niemiec, a w 1942 r. osadzony w więzieniu w Sieradzu, skąd 7 grudnia 1942 r. przetransportowano go do obozu koncentracyjnego w Mauthausen, gdzie prawdopodobnie zmarł, APK, Sąd Powiatowy w Kaliszu, sygn. 1346, passim. Z kolei Maćkowski przebywał w więzieniu na Świętym Krzyżu. Z karty meldunkowej wynika, że w październiku 1939 r. wrócił do Kalisza, by miesiąc później znowu zostać wymeldowanym do więzienia (nie podano do którego), APK, AmK, sygn. 4569, s. 1649-1650.

²⁷⁹ Zob. aneks źródłowy nr 1.

kart monograficznych, a mniejszości ukraińskiej do meldunków o akademiach i zebraniach emigrantów ukraińskich w Stanicy Ukraińskiej. Dwie jednostki dotyczą wystąpień antyrządowych (strajki rolne, strajki w cegielniach, protesty przeciwko ordynacji wyborczej z 1935 r.) i działalności antypaństwowej (obserwacje podejrzanych osób, protokoły rewizji).

Zadaniem policji było także tłumienie wystąpień antyrządowych i pacyfikowanie nielegalnych zgromadzeń. Do największych doszło w lutym 1926 r. w Kaliszu (tzw. wypadki lutowe). Tłum bezrobotnych wtargnął do ratusza, kilku policjantów zostało rannych, zdemolowano też stajnie Oddziału Konnego. Powszechnie uważano, że policja zachowywała się biernie i nieudolnie, prawdopodobnie z tego powodu kierownik Komisariatu PP w Kaliszu został zwolniony ze służby z dniem 31 marca 1926 r.²⁸⁰. Wystąpienia zdarzały się i w późniejszym okresie. Przykładowo 19 lipca 1932 r. „bezrobotni w Kaliszu łącznie z miejskimi robotnikami sezonowymi, którzy porzucili pracę na poparcie bezrobotnych, w liczbie około 300 usiłowali urządzić demonstrację przed Magistratem i Starostwem. Około godz. 10 m. 30 zebrani wyruszyli z lokalu ZZP przy ul. Ks. Skorupki i pochodem kierowali się w kierunku Magistratu. Przy zbiegu ulic Marszałka Piłsudskiego i Franciszkańskiej oddział policji zatrzymał demonstrantów i wezwał do rozejścia się. Kiedy demonstrujący nie usłuchali trzykrotnego wezwania policji, zostali przez policję rozproszeni przy użyciu pałek gumowych. Na miasto wysłano patrole policyjne. Na razie panuje spokój”²⁸¹.

Policjanci zabezpieczali także wizyty dostojników państwowych w Kaliszu np. marszałka Józefa Piłsudskiego w 1927 r.²⁸² oraz różne uroczystości państwowe, takie jak przeniesienie w 1932 r. zwłok legionistów z cmentarza poobozowego w Szczypiornie do specjalnie wybudowanego w Kaliszu Mauzoleum²⁸³.

Do obowiązków PP należało również wykonywanie różnych innych zadań nie wynikających bezpośrednio z ustawy. Należały do nich m.in.: 1) doręczanie zawiadomień sądów pokojów o umorzeniu spraw i o wyrokach wydanych zaocznie, 2) ściąganie grzywien z tytułów wykonawczych oraz kar za niestawiennictwo świadków i oskarżonych, 3) doręczanie firmom handlowym pism z wezwaniem do rejestracji i zawiadomień o jej dokonaniu, 4) ściąganie grzywien administracyjnych, 5) sporządzanie spisów bydła i zwierząt pociągowych, 6) zbieranie informacji o stanie majątkowym osób ubiegających się o zapomogi, 7) wykonywanie poleceń władz samorządowych, 8) wykonywanie poleceń władz skarbowych, asystowanie przy ściąganiu podatków oraz nakazów komorniczych, 9) doręczanie nakazów płatniczych, 10) ściąganie należności za uszkodzenie

²⁸⁰ Szerzej zob. M. Sobczak-Waliś, *Kaliskie wypadki lutowe 1926 roku w świetle materiałów źródłowych*, „Rocznik Kaliski”, t. XLIII, 2017, s. 119-159; APK, Zbiór czasopism, sygn. 94 (*Krwawe rozruchy w Kaliszu*, „Światowid” nr 8 z 20 lutego 1926 r. publikujący m.in. 4 fotografie: zdemolowany pokój w magistracie, dwóch rannych policjantów na tle koszar, zdewastowane koszary policji konnej, szpital św. Trójcy).

²⁸¹ APK, SPwK, sygn. 586, s. 21.

²⁸² Zob. aneks źródłowy nr 9.

²⁸³ Tamże, KPPPwK, sygn. 3, s. 270. Rozkaz komendanta powiatowego PP w Kaliszu organizującego służbę w czasie tej uroczystości został wydany drukiem, zob. *Materiały źródłowe do dziejów legionistów*, dz. cyt., s. 250-251.

mienia kolejowego i jazdę bez biletu, 11) prowadzenie rejestracji młynów wodnych i innych zakładów znajdujących się na terenie służbowym i wiele innych. W 1925 r. szacowano, że około 40% czynności wykonywanych przez policjantów nie należało do ich podstawowych zadań²⁸⁴. Rozkazem z 28 maja 1932 r. komendant powiatowy PP w Kaliszu polecił swoim podkomendnym sprawdzać bilety autobusowe i w razie „stwierdzenia przewożenia pasażerów bez biletów lub biletami niewłaściwymi, należy w autobusach zdejmować znaki rejestracyjne, które z protokołami kierować do Starostwa”. Rozkaz został powtórzony 30 września 1932 r.²⁸⁵.

Na koniec należy jeszcze wspomnieć o obowiązkach policji w zakresie utrzymania porządku. Na tym tle dochodziło do sporów z władzami samorządowymi, które oczekiwały od policji większego zaangażowania w utrzymaniu czystości w Kaliszu. Spowodowało to nawet prasową ripostę komendanta Komendy PP m. Kalisza Zygmunta Mrowińskiego: „(...) Przede wszystkim place i nieruchomości miejskie oraz spalone przez Niemców domy są obsługiwane przez stróżów miejskich, których liczba jest niewystarczająca i ci są główną przyczyną nieporządków, omawianych przez Radę Miejską. Jeżeli jednak oni są winni, to Rada Miejska zamiast bezcelowej dyskusji mogłaby powziąć uchwałę o powiększeniu liczby stróżów miejskich i podwyższeniu normy ich płac. Również tabor asenizacyjny jest słaby i nie może nadążyć wywozić nagromadzonych na kupy nieczystości, które leżą całymi dniami i są rozdeptywane, rozrzucone przez przechodniów i przejezdnych, należałoby tabor także powiększyć to byłoby jakieś skutki, a tak są tylko oratorskie popisy pp. Radnych, które nic prawie nie pomogą. Policja może tylko karać winowajców i w ubiegłym miesiącu przedstawiła do sądu i władz administracyjnych 356 protokołów o wykroczenia przez mieszkańców przeciw porządkom policyjnym. Ilość nałożonych kar idzie w dziesiątki tysiące marek miesięcznie – zapobiegać zaś przekroczeniom porządku może tylko dobra gospodarka. Co do kradzieży to ilość takowych rzeczywiście w ostatnich czasach wzrosła, ale jest to objaw nie tutejszy specjalnie, tylko ogólny, spowodowany bezrobociem, trudnościami aprowizacyjnymi i drożyzną. Specjalne trudności dla policji sprawia w Kaliszu brak oświetlenia dla ułatwienia pościgu podejrzanych w mocy. Prosiłem Magistrat o stawienie 17 nowych latarni na rogach ulic, ale prośba moja uwzględnioną nie została, być może, że z powodu braku węgla i zatargu z gazownią było to niemożliwym, ale dla rzezimieszków jest to pomocą i ułatwieniem procederu. Mniej deklamacji, mniej oratorskich występów, a więcej pracy i zrozumienia potrzeb, więcej solidarności i wyrozumiałości, a stosunki się wyrównają”²⁸⁶. Według „Tymczasowej instrukcji dla Policji Państwowej” policjant w czasie patrolu powinien zwracać uwagę na m.in.: uszkodzenia ulicy lub chodnika, zatłokane odpływy kanałów, martwe zwierzęta w rynsztokach, śmieci leżące na ulicy lub w rowach, stan oblodzenia zimą²⁸⁷. W maju 1925 r. komendant powiatowy PP w Kaliszu zalecał, aby funkcjonariusze „nie dopuszczali na zewnątrz doniczek i skrzynek z kwiatami bez należytego ich usta-

²⁸⁴ R. Litwiński, dz. cyt., s. 296.

²⁸⁵ APK, KPPwK, sygn. 3, s. 263, 267.

²⁸⁶ Z. Mrowiński, *Wyjaśnienie*, „Gazeta Kaliska”, 1920, nr 12, s. 2.

²⁸⁷ *Tymczasowa instrukcja*, s. 30 i nst.

wiania i umocowania. Również należy zwracać uwagę, aby podlewanie kwiatów na balkonach odbywało się z zachowaniem należytej ostrożności w porach dnia, gdy ruch przechodniów stosunkowo jest najmniejszy²⁸⁸. Policjanci mieli również przeciwdziałać znęcaniu się nad zwierzętami²⁸⁹.

Funkcjonariusze PP wzięli także aktywny udział w obronie i ochronie granicy z Rosją radziecką. W czasie wojny polsko-bolszewickiej masowo zgłaszali się na ochotnika do wojska, np. w województwie łódzkim chęć wstąpienia do armii wyraziło 80% policjantów²⁹⁰. Władze państwowe niechętnie się jednak na to godziły, wołały raczej, aby policjanci strzegli bezpieczeństwa, spokoju i porządku na terenie kraju²⁹¹, a zwłaszcza na terenach przyfrontowych. Ostatecznie do wojska pozwolono iść 16 ochotnikom (2 przodownikom i 14 posterunkowym)²⁹². Prawdopodobnie służyli oni w ochotniczym 213 Policyjnym Pułku Piechoty, ponieważ jeden z nich, posterunkowy Michał Wawrzyniak, został potem ranny i hospitalizowany w szpitalu właśnie jako żołnierz tej jednostki²⁹³. Jednocześnie jeden przodownik i 16 posterunkowych zostało przydzielonych do formacji przyfrontowych policji²⁹⁴. Po zakończeniu wojny PP została tymczasowo przydzielona do ochrony granicy wschodniej. Jej głównym zadaniem była kontrola ruchu osobowego oraz zwalczanie dywersji i agitacji działaczy komunistycznych przedostających się z Rosji Radzieckiej²⁹⁵. Wymagało to zgrupowania na całej granicy policjantów z całego kraju. Z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu wysłano funkcjonariuszy do Okręgu Nowogródzkiego (55 osób), Okręgu Wileńskiego (39), Okręgu Poleskiego (36) i Okręgu Wołyńskiego (7), z tym że niektórzy byli delegowani dwa razy²⁹⁶. Na rok do Okręgu Poleskiego PP została delegowana cała kompania szkolna z Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu²⁹⁷. Delegowano zresztą nie tylko ludzi, ale także zwierzęta. W 1921 r. z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do okręgów wschod-

²⁸⁸ APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 174.

²⁸⁹ *Tymczasowa instrukcja*, s. 36.

²⁹⁰ R. Litwiński, dz. cyt., s. 358.

²⁹¹ Wspierały ją w tym różne organizacje paramilitarne, m.in. utworzone na terenie byłego zaboru rosyjskiego stowarzyszenie Straż Obywatelska, zatwierdzone 28 lipca 1920 r., celem którego „było niesienie pomocy organom bezpieczeństwa publicznego w zakresie ochrony bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego”, działająca pod kierownictwem i nadzorem władz administracyjno-politycznych. Struktura organizacji miała odzwierciedlać strukturę organizacyjną PP, APK, SPwK, sygn. 174, s. 1. W powiecie kaliskim Straże Obywatelskie utworzono w gminach: Kamień (21 członków), Zbiersk (25), Żydów (16), Błaszki (42), Stawiszyn (16), Kalisz (15), Ostrów Kaliski (43), Koźminek (50), Chocz (29), Opatówek (21), Tyniec (45), Pamięcin (35) oraz jedną wspólną dla wsi: Stare Miasto, Zawodzie, Rypinek, Zagorzynek i Piwonice, tamże, *passim*.

²⁹² Tamże, KPPPwK, sygn. 3, k. 48.

²⁹³ Tamże, sygn. 3, s. 50.

²⁹⁴ Tamże, s. 55, 68.

²⁹⁵ O. Razyhrayev, *Policja Państwowa...*, dz. cyt., s. 143-158; r. Litwiński, dz. cyt., 364-376.

²⁹⁶ Analiza własna na podstawie not biograficznych; O. Razyhrayev, *Udział Policji Państwowej województwa wołyńskiego w ochronie granicy wschodniej w latach 1921-1924*, „Pamięć i Sprawiedliwość”, 2010, nr 1, s. 221.

²⁹⁷ APK, KPPPwK, sygn. 5, k. 137.

nich wysłano 8 koni²⁹⁸. Akcję zakończono wraz z utworzeniem Korpusu Ochrony Pogranicza w 1924 r., choć np. wspomniana kompania szkolna przebywała na wschodzie od 13 marca 1925 r.

Wypełnianie obowiązków służbowych w zakresie walki z przestępczością zagrażało zdrowiu, a nawet życiu policjantów. Znamy trzy przypadki śmierci kaliskich policjantów w czasie pełnienia przez nich służby. W nocy z 14 na 15 stycznia 1924 r. posterunkowy Jan Kujawa został postrzelony przez złodzieja gęsi i królików w okolicach Szczypiorna²⁹⁹. Dwaj pozostali to: posterunkowy Kazimierz Talarek, który zginął 12 lipca 1922 r. delegowany do Okręgu Nowogródzkiego oraz starszy posterunkowy Stanisław Blicharski, który zginął 2 listopada 1924 r. podczas delegacji w Okręgu Poleskim. W tym drugim przypadku to mógłby być wypadek podczas służby, bo za zabójstwo Blicharskiego (tak to określono w rozkazie) z policji został wydalony Bronisław Starosta.

Dokładna liczba policjantów, którzy doznali większego lub mniejszego uszczerbku na zdrowiu, nie jest znana. W materiale źródłowym znaleziono tylko kilka takich przykładów. W listopadzie 1930 r. posterunkowy Holewski będąc na patrolu we wsi Borków Stary dowiedział się o kłusownikach na polach majątku Borków „wobec czego z karabinem na pasie i rewolwerem w ręku udał się we wskazanym kierunku. W marchwi dominium Borków, w odległości około 10 metrów od siebie zauważył leżących dwóch kłusowników, do których zwrócił się z zapytaniem *kto tam*, w odpowiedzi na to ze strony kłusowników padły dwa strzały z fuzji, z których pierwszy strzał ranił go w lewe ramię, z drugiego śrut przeleciał mu obok głowy. Posterunkowy Holewski w kierunku kłusowników dał dwa strzały z rewolweru, jeden z pozycji stojącej i drugi w pozycji leżącej, więcej strzałów nie mógł dać, dlatego, że rewolwer zabrudził się ziemią i zaciął się, jak również karabinu nie mógł użyć do strzału, gdyż lewe ramię było bezwładne”. W konsekwencji policjant był hospitalizowany w szpitalu w Kaliszu³⁰⁰. O postrzeleniu posterunkowego Ryszarda Łuczyńskiego był już mowa wyżej. W 1935 r. podczas patrolu na targu Kaliszu kilka ciosów nożem przy próbie aresztowania złodzieja otrzymał posterunkowy Franciszek Wajer³⁰¹. Niekiedy starcia z przestępcami kończyły się mniej dramatycznie, choć boleśnie. W listopadzie 1930 r. posterunkowy Józef Cajdler, przy próbie doprowadzenia do Komisariatu dwóch osób za zakłócanie spokoju publicznego i awantury na ulicy, przy ich czynnym oporze, odniósł lekkie uszkodzenia ciała: „uderzenie w lewą skroń, prawe ucho, prawą część ciemienia i prawą rękę z nadwyrężeniem skóry oraz wywichnięciem palca lewej ręki”³⁰². W 1934 r. posterunkowy Tomaszewski w czasie szamotaniny z zatrzymanym, został przez niego pogryziony³⁰³.

Kres istnienia Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przyniósł wybuch II wojny światowej. W założeniach policja stanowić miała część sił zbrojnych, zapewniając bezpieczeństwo i porządek na zapleczu frontu. Wraz z wojskiem na wschód ewakuowali się

²⁹⁸ Były to: ogier „Bankier”, klacze „Wiśka” i „Wizyta” oraz wałachy: „Brylant”, „Ryś”, „Bernard”, „Apollo”, „Borys”, APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 13.

²⁹⁹ Zob. notę biograficzną i aneks źródłowy nr 7.

³⁰⁰ APK, KPPwK, sygn. 5, s. 290.

³⁰¹ Zob. aneks źródłowy nr 7.

³⁰² APK, KPPwK, sygn. 5, s. 290.

³⁰³ Tamże, sygn. 4, s. 46.

także kaliscy policjanci (w trzech rzutach: 1, 2 i 3 września). Ich dalsze losy różnie się ułożyły. 45 policjantów dostało się do niewoli sowieckiej, w której zostali zamordowani³⁰⁴. Część powróciła do Kalisza, skąd zostali przymusowo skierowani do służby w Policji Polskiej Generalnego Gubernatorstwa (tzw. Policja Granatowa)³⁰⁵, głównie na Lubelszczyznę, ci którzy przeżyli wojnę byli potem często szykanowani przez władze komunistyczne³⁰⁶.

³⁰⁴ K. Bedyński, *Kaliszanie*, dz. cyt., Kalisz 2010, s. 63 i nst.

³⁰⁵ Tenże, *Z dziejów policji*, dz. cyt., s. 39 i nst.

³⁰⁶ O wojennych i powojennych losach kaliskich policjantów, zob. tenże, *Z dziejów Państwowej Policji w Kaliszu 1918-1944 (1956)*, „Rocznik Kaliski”, t. XLV, 2019, s. 53-81.

WYKAZ POLICJANTÓW I PRACOWNIKÓW SŁUŻBY CYWILNEJ POLICJI KOMUNALNEJ ORAZ POLICJI PAŃSTWOWEJ W KALISZU

ADACH KONSTANTY (nr ewid. 4783), stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 12 maja 1925 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 177.

ADAMCZYK MARCIN (nr ewid. 3604), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 18 grudnia 1922 r. skierowany do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 19 grudnia 1922 r., delegowany do Komendy PP Okręgu Wileńskiego (od 8 lutego do 16 marca 1923 r.) oraz Komendy PP Okręgu Wołyńskiego (od 10 maja do 26 czerwca 1923 r.), zwolniony z dniem 31 sierpnia 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 150; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 158v, sygn. 11, k. 21, 41, 67v, 95, 121v.

ADAMKIEWICZ WINCENTY (nr ewid. 506), stanowisko i stopień służbowy: urzędnik, starszy posterunkowy (od 1 stycznia 1922 r.). Przebieg pracy i służby: początkowo zatrudniony jako pracownik cywilny w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, od 1 stycznia 1922 r. jako funkcjonariusz w Komisariacie Kolejowym PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zm. 3 kwietnia 1923 r. w Kaliszu. Stan cywilny: żona Zofia z d. Kuczyńska; zezwolenie na ślub z 23 marca 1921 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 81, sygn. 5, s. 326; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 37v-38, sygn. 11, k. 59.

ADAMSKI JÓZEF (nr ewid. 400), syn Leonarda i Teofili z d. Wilgockiej, ur. 10 marca 1892 r. w Zduńskiej Woli. Stopień służbowy: przodownik (1937 r.). Stopień wojskowy: strzelec. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 8 czerwca 1936 r. na własną prośbę z Komisariatu Powiatowego PP w Sieradzu, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, zawieszony w urzędowaniu z dniem 11 czerwca 1937 r., przywrócony z dniem 3 lipca 1937 r., przeniesiony z dniem 4 października 1937 r. do Rezerwy Szeregowych przy Komendzie Główn-

nej w Żyrardowie. Kary: 7-dniowy areszt w 1937 r. Stan cywilny: żona Janina z d. Krajewska, córka Juliana i Marii z d. Piaseckiej, ur. 21 grudnia 1903 r. w Żelowie; ślub 12 sierpnia 1922 r. w Zduńskiej Woli; dzieci: Barbara Krystyna (ur. 16 kwietnia 1923 r. w Zduńskiej Woli), Ryszard Kazimierz (ur. 11 stycznia 1926 r. w Sieradzu).

APK, AmK, sygn. 4326, s. 779-780, KPPPwK, sygn. 3, s. 325; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 20, k. 35, sygn. 21, k. 34, 47, 49.

AMBROZIK FRANCISZEK (nr ewid. 1694, 3795, 1805, 1701), syn Kazimierza i Antoniny z d. Gajewskiej, ur. 30 września 1898 r. w Kaliszu. Stanowisko i stopień służbowy: woźny, posterunkowy (od 1 marca 1920), posterunkowy służby śledczej (od 1 grudnia 1924 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Kaliszu, 1 marca 1920 r. skierowany na I kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu, delegowany do Wydziału IV Komendy Głównej PP w celu odbycia kursu z zakresu daktyloskopii (od 7 marca do 26 maja 1924 r.), 21 grudnia 1925 r. ukończył XII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dostatecznym. Przebieg pracy i służby: woźny Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przyjęty 1 lutego 1920 r. w charakterze posterunkowego w tejże Komendzie, zwolniony ze służby na własną prośbę z dniem 31 października 1922 r., ponownie przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 16 lutego 1923 r., pracował w Ekspozyturze Urzędu Śledczego w Kaliszu, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony ze służby z dniem 31 marca 1929 r. z powodu przejścia do pracy w sądownictwie. Stan cywilny: żona Maria z d. Gałęcka, córka Leona i Magdaleny z d. Krygier, ur. 27 stycznia 1904 r. w Kaliszu; ślub w 1929 r. w Kaliszu; dzieci: Maria Teresa (ur. 12 sierpnia 1935 r. w Kaliszu, zmarła), Janusz Franciszek (ur. 17 września 1936 r. w Kaliszu), Wiesław Marian (ur. 1 stycznia 1947 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany w lutym 1943 r. w nieznanym kierunku, „rzekomo do Generalnego Gubernatorstwa” (cyt. z karty meldunkowej), do miasta wrócił 30 października 1945 r.

APK, AmK, sygn. 4327, s. 1384-1385, sygn. 4499, s. 33-34, KPPPwK, sygn. 3, s. 13, 20, 132, 195, 198, 225, sygn. 5, s. 11, sygn. 10, k. 125, 131; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 25, sygn. 12, k. 17, 96, 120v, 131, sygn. 13, k. 150, sygn. 14, k. 190v.

AMBROZIK KAZIMIERZ, przebieg służby: w czerwcu 1919 r. pilnował porządku w parku miejskim w Kaliszu („policjant parkowy”).

Przykre nieposłuszeństwo, KP, 1919, nr 136, s. 3.

ANDRZEJAK FRANCISZEK, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38.

ANDRZEJAK JÓZEF (nr ewid. 1695), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 maja 1920 r., przydzielony do Komendy Powiatowej PP

w Kaliszu, w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, a z dniem 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 26, s. 131; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 122.

ANDRZEJEWSKI JULIAN (nr ewid. 1696, 1330, 308), syn Michała i Stanisławy z d. Wojciechowskiej, ur. 4 stycznia 1890 r. w Cekowie (pow. kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 września 1923 r.), przodownik (od 1 grudnia 1926 r.), starszy przodownik (od 1 lutego 1937 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, 6 sierpnia 1921 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu, 5 lipca 1924 r. ukończył IX kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1919 r., 10 kwietnia 1920 r. przeniesiony „ze względu na zbyt rozległe tak familijne, jak i innego rodzaju stosunki” (cyt. z rozkazu) z Posterunku PP w Błaszach do Posterunku PP w Stawie, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przynajmniej od 1925 r. służył w Komisariacie PP w Kaliszu, delegowany do Rezerwy Konnej i Pieszej Komendy PP w Łodzi, z której powrócił 21 października 1925 r., z dniem 16 stycznia 1932 r. przeniesiony do Posterunku PP w Szczypiornie na komendanta, a z dniem 9 marca 1937 r. do Komendy Powiatowej PP w Łęczycy na komendanta Posterunku PP w Łęczycy, współzałożyciel stowarzyszenia „Świetlica Niższych Funkcjonariuszy Policji Państwowej w Kaliszu” w 1927 r. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Nagrody: pochwała komendanta powiatowego z 10 maja 1920 r. za złożenie na Komendzie Powiatowej 5000 marek otrzymanych jako łapówkę. Kary: nagana w 1928 r. (wykreślona w 1931 r.). Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 17 marca 1934 r. Stan cywilny: żona Feliksa z d. Pilińska, córka Feliksa i Bronisławy z d. Wozińskiej, ur. 11 listopada 1897 r. w Zbiersku (pow. kaliski); zezwolenie na ślub z 22 września 1921 r., ślub 8 października 1921 r.; dzieci: Barbara Feliksa (ur. 9 października 1922 r. w Koźminku), Anna Marianna (ur. 12 kwietnia 1924 r. w Koźminku), Wojciech (ur. 11 marca 1926 r. w Kaliszu), Teresa (ur. 2 października 1930 r. w Kaliszu).

APK, AmK, sygn. 4328, s. 2195-2196, sygn. 4999, k. 1128-1129, 1387-1388; KPPPwK, sygn. 2, s. 40, sygn. 3, s. 13, 24, 28, 143, 206, 208, 250, 324, 239; sygn. 5, s. 7, SPwK, sygn. 173, k. 1-6; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 135, 153, sygn. 10, k. 145, sygn. 11, k. 96, 123, sygn. 12, k. 78v, 109v, sygn. 13, k. 174v, 231v, sygn. 15, k. 36, sygn. 16, k. 3v, sygn. 17, k. 5v, 9, sygn. 18, k. 10, sygn. 21, k. 3, sygn. 21, k. 15v.

ANDRZEJEWSKI STANISŁAW (nr ewid. 1697), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na próbną służbę z dniem 1 stycznia 1921 r., w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, zwolniony dyscyplinarnie z dniem 6 czerwca 1922 r., za to, że będąc delegowanym na kresy nie wykonał wraz z innymi rozkazu przeprowadzenia patrolu pasa granicznego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 111; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 4, 129v, sygn. 10, k. 72v.

ANGIERMAN MARCIN (nr ewid. 2591), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: delegowany z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (od 10 do 13 lutego 1926 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 177v.

ANTCZAK JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Łasku.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

ANTECKI FELIKS, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony 1 czerwca 1920 r. ze służby z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z powodu choroby.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 33.

ARENDT STEFAN (nr ewid. 1698), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w 1922 r. służył w Komisariacie PP w Kaliszu, delegowany: do Komendy Powiatowej PP w Brzezinach k. Łodzi (od 8 czerwca do 8 lipca 1922 r.), na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Blizanowie (od 4 do 6 listopada 1922 r.) oraz do Komendy PP Okręgu Wileńskiego (od 8 lutego do 5 marca 1923 r.), wydany ze służby z dniem 30 lipca 1923 r. za „pijaństwo, dwukrotne zejście z Posterunku i awanturowanie się” (cyt. z rozkazu). Kary: nagana formalna w 1921 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Urszula Janina (ur. 27 listopada 1921 r., zm. 3 marca 1923 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 91, 105, 113, 116, 139; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 57v, 76v, sygn. 11, k. 21, 50-50v, 118v.

AUGUSTYNIAK STANISŁAW (nr ewid. 548), ur. ok. 1891 r. Stopień służbowy: starszy posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 6 klas szkoły powszechnej, szkoła policyjna. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 stycznia 1919 r., do Komendy PP Powiatu Kaliskiego przeniesiony z dniem 1 września 1925 r. z Komendy PP Powiatu Kolskiego, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, z dniem 21 września 1925 r. przeniesiony do Posterunku PP w Stawiszynie, potem ponownie w kaliskim Komisariacie (styczeń 1933 r.). Kary: 1- i 2-dniowy areszt w 1933 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 198, 203, 210, 219, 275, sygn. 5, s. 7.

AUGUSTYNIAK WACŁAW (nr ewid. 1645), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 5-miesięczny kurs instruktorów wf dla szeregowych w Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie od 10 października 1938 r. do 13 lutego 1939 r., którego nie ukończył z powodu dłuższej choroby. Przebieg służby: przeniesiony z Posterunku PP w Kole do Komisariatu PP w Kaliszu z dniem 25 czerwca 1938 r. Sport: w 1939 r. uprawiał z powodzeniem wielobój.

APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 129, 172, 229, 273, *Z dziejów policji*, s. 16.

AUGUSTYŃSKI STANISŁAW (nr ewid. 624), syn Antoniego i Teofili, ur. 16 kwietnia 1891 r. Stopień służbowy: starszy posterunkowy. Stopień wojskowy: bombardier. Przebieg służby: w 1921 r. służył w Komendzie Powiatowej PP w Kole, w 1925 r. w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, potem na Posterunku PP w Stawiszynie, z którego przeniesiony na własną prośbę z dniem 1 lipca 1932 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, zawieszony w urzędowaniu z dniem 29 listopada 1934 r., zwolniony ze służby z dniem 3 stycznia 1935 r. z jednoczesnym zmniejszeniem uposażenia emerytalnego o 1% za „przywłaszczenie wyegzekwowanych grzywien z doraźnych mandatów karnych, niemoralne prowadzenie się w życiu prywatnym, lekkomyślne zaciąganie długów i niezgłoszenie się do służby z powodu stanu opilstwa” (cyt. z rozkazu). Kary: 3-dniowy areszt w 1921 r., 2-dniowy areszt w 1925 r. (obie kary wykreślone w 1929 r.). Stan cywilny: żonaty; dzieci: 3.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 6, 25, 32, APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 228v, sygn. 15, k. 32, sygn. 18, k. 53v, sygn. 19, k. 4.

BABASIAK WAWRZYNIEC, ur. 24 grudnia 1887 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Noskowie (ob. Kalisz), szkoła policyjna. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1919 r., w 1925 r. służył w Komisariacie PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 5, s. 11; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 183.

BACZYŃSKI SABIN (nr ewid. 1699, 607), syn Józefa i Teofili, ur. 4 grudnia 1891 r. w Kolonii Mieduchowo koło Bobrujska. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 stycznia 1924 r.), przodownik (od lipca 1939 r.), aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła elementarna, 6 sierpnia 1921 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu, 5 lipca 1924 r. ukończył IX kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dobrym. Przed służbą w PP: nauczyciel, żołnierz Legionów Polskich, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej w 1920 r. Przebieg służby: do policji wstąpił 12 sierpnia 1920 r., przeniesiony 1 października 1920 r. z Komisariatu PP w Kaliszu do Posterunku PP w Kościelcu, w 1922 r. służył na Posterunku PP w Opatówku, w 1925 r. w Komisariacie PP w Kaliszu, 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z kaliskiego Komisariatu PP przeniesiony z dniem 15 lipca 1929 r. na stanowisko komendanta Posterunku PP w Iwanowicach, w 1939 r. był dzielnicowym w Komisariacie PP w Kaliszu, aktywnie uczestniczył w rozpracowywaniu niemieckich grup dywersyjnych. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa przyznana w 1932 r. Nagrody: pochwała komendanta powiatowego z 15 sierpnia 1922 r., „za gorliwe spełnianie swych obowiązków, czuwanie nocami nad całością mienia gliniaków i tropienia przestępców” (cyt. z rozkazu), udzielona na wniosek Rady Gminy Opatówek. Kary: nagana i 3-dniowy areszt w 1936 r., 7-dniowy areszt w 1938 r. Stan cywilny: żona Józefa z d. Broniszewska; ślub prawdopodobnie w 1921 r.; dzieci: 3, m.in. Eugenia Sabina (ur. 24 maja 1922 r.), Krystyna Halina (ur. 13 września 1925 r. w Kaliszu). Losy wojenne

i powojenne: ujęty przez Rosjan w okolicy Tarnopola, uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 026/1 z 13 kwietnia 1940 r., poz. 9).

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 6, sygn. 2, s. 41, sygn. 5, s. 7, 55, 67, 114, 117, 193, 196, 198, 203, 311, 319; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 84v, sygn. 11, k. 39v, 169, sygn. 12, k. 78v, sygn. 13, k. 110, sygn. 14, k. 213, sygn. 17, k. 5v; APP, KWPPwP, sygn. 24, s. 160; Muzeum, sygn. rb2337, *Kaliszanie*, s. 63, *Miednoje*, s. 14, (fot.), *Mieszkańcy*, s. 97 (fot.), *Z dziejów policji*, s. 55-56.

BAJER ZYGMUNT (nr ewid. 3008, 1364), ur. 31 maja 1899 r., początkowo występuje jako Jan. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 3 klasy gimnazjum w Łodzi, 24 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 stycznia 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat pracy w policji, służył w Oddziale Konnym (1925 r.) i Komisariacie PP w Kaliszu (1926 r.), z dniem 15 sierpnia 1926 r. przeniesiony do Oddziału Konnego Komendy PP na m. Łódź. Kary: 1-dniowy areszt w 1923 r., 6-dniowy areszt w 1924 r., 1-dniowy areszt w 1925 r. (wszystkie kary wykreślono w 1929 r.). Stan cywilny: żona Cecylia Strojs; zezwolenie na ślub z 8 stycznia 1925 r., ślub 3 lutego 1925 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 157, 164, 174, 193, 195, 241, sygn. 5, s. 32; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 35, sygn. 11, k. 2, sygn. 12, k. 120, sygn. 13, k. 1v, 32v, 48v, 85v, 197, 206v, 220.

BAJSAROWICZ JAN KAZIMIERZ (nr ewid. 1141), syn Jana i Anny, ur. 14 lipca 1910 r. we wsi Przemiwółki (pow. żółkiewski), prezencja zewnętrzna dobra, wzrost 169 cm. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lutego 1935 r.), starszy posterunkowy służby śledczej (od 1 marca 1938 r.). Stopień wojskowy: plutonowy podchorąży. Wykształcenie ogólne i zawodowe: matura w gimnazjum humanistycznym w Żółkwi, znajomość języka niemieckiego i ruskiego (ukraińskiego), 14 grudnia 1933 r. ukończył kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich, 19 maja 1937 r. delegowany na 6-tygodniowy kurs specjalny szeregowych – kandydatów na kurs oficerski przy Szkole Oficerskiej PP w Warszawie. Przebieg służby: do policji wstąpił 16 czerwca 1933 r., do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 1 listopada 1934 r. z Komendy Powiatowej PP w Łasku, z dniem 28 grudnia 1935 r. przeniesiony na własną prośbę z Posterunku PP w Szczypiornie do Posterunku PP w Blizanowie, jako p.o. komendanta, od 27 sierpnia 1936 r. komendant, z dniem 3 marca 1938 r. przydzielony do służby śledczej, z dniem 7 marca 1938 r. przeniesiony do Komendy PP m. Łodzi z przydziałem do Wydziału Śledczego, według opinii bezpośredniego przełożonego z 1938 r.: „Zrównoważony, ambitny, inteligentny, posiada dużo inicjatywy i energii, w pracy orientuje się bardzo szybko i trafnie. Z funkcji kmdta [komendanta] poster[unku] wywiązuje się bez zarzutu; potrafi utrzymać swój autorytet w stosunku do swych podkomendnych; jako wychowawca i wykładowca bardzo dobry, koleżeński, pilny i pracowity; wyrobienie życiowe i towarzyskie duże. St. post. Bajsarowicz po przesłужeniu jeszcze 3-4 lat i przejściu wyszkolenia oficerskiego w zupełności nadawać się będzie na oficera policji”. Stan cywilny: kawaler.

APK, KPPPwK, sygn. 2, s. 44, sygn. 3, s. 277; APL, KWPPwŁ, sygn. 18, k. 46, sygn. 20, k. 5v, 44v, sygn. 21, k. 24, sygn. 22, k. 21-21v.

BAKIER JAN (nr ewid. 3124), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: z dniem 31 stycznia 1922 r. przedzielony z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 85.

BALCERZAK IGNACY (nr ewid. 531, 1332, 625, 262), syn Jana i Antoniny z d. Czaï, ur. 18 lipca 1888 r. w miejscowości Tubądzin (pow. sieradzki). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 września 1921 r.), przodownik (od 1 lipca 1927 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 4 klasy szkoły powszechnej, w sierpniu 1921 r. ukończył kurs w szkole policyjnej z wynikiem bardzo dobrym, 5 lipca 1924 r. ukończył IX kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 21 lipca 1919 r., z dniem 28 kwietnia 1920 r. przeniesiony jako p.o. komendanta do Posterunku PP w Iwanowicach, komendant od 25 listopada 1922 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 20 maja 1931 r. przeniesiony z Posterunku PP w Blizanowie na Posterunek PP w Godzieszach na stanowisko komendanta, stąd z dniem 16 czerwca 1934 r. na własną prośbę do Komisariatu PP w Kaliszu, zawieszony w urzędowaniu z dniem 11 czerwca 1937 r., przywrócony z dniem 3 lipca 1937 r. Losy wojenne i powojenne: 12 października 1939 r. wyprowadził się z Kalisza do Blizanowa. Kary: nagana w 1928 r., 3-dniowy areszt w 1928 r., nagana w 1930 r., 3-dniowy areszt w 1930 r., 3-dniowy areszt w 1933 r. (wszystkie kary wykreślono w 1936 r.), nagana w 1936 r. Stan cywilny: żony: 1) Marianna z d. Klauze, córka Franciszka i Józefy z d. Zgórz, ur. 29 sierpnia 1894 r. w Sieradzu, zm. 25 października 1933 r. w Godzieszach; 2) Helena z d. Leszczyńska, córka Walentego i Marianny z d. Jędrasiak, ur. 8 grudnia 1911 r. w Blizanowie (pow. kaliski); ślub 26 maja 1934 r. w Blizanowie; dzieci: Jan (ur. 5 stycznia 1920 r. w Iwanowicach, zm. 29 stycznia 1934 r. w Godzieszach), Maria Stanisława (ur. 2 lutego 1922 r. w Iwanowicach), Zbigniew (ur. 1 czerwca 1925 r. w Blizanowie), Teresa (ur. 8 sierpnia 1929 r. w Blizanowie, zm. 26 grudnia 1938 r.), Włodzimierz (ur. 2 marca 1935 r. w Kaliszu).

APK, AmK, sygn. 4330, s. 629-630, sygn. 4501, s. 1303-1304, 1376-1377, KPPPwK, sygn. 1, s. 26, sygn. 3, s. 91, 139, 219, 245, 275, 319, sygn. 5, s. 7, 26, Księgi, sygn. 223, s. 92; APL, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 112, sygn. 10, k. 25, sygn. 11, k. 96, sygn. 12, k. 78v, sygn. 14, k. 60, sygn. 15, k. 27, sygn. 18, k. 29, sygn. 20, k. 14, sygn. 21, k. 34.

BALIN FRANCISZEK, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: z dniem 10 stycznia 1920 r. przeniesiony z Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu na stanowisko p.o. komendanta Posterunku PP w Liskowie, w sierpniu 1920 r. wstąpił jako ochotnik do armii polskiej, w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, zawieszony w urzędowaniu z dniem 12 lutego 1923 r., przywrócony z dniem 24 marca 1923 r., przeniesiony z dniem 10 kwietnia

1923 r. do Komendy Powiatowej PP w Łęczycy. Nagrody: pochwała komendanta powiatowego z 20 lipca 1920 r. za złożenie przy meldunku 500 marek ofiarowanych mu jako łapówka. Kary: 7-dniowy areszt w 1923 r. Stan cywilny: żona Janina z d. Kalita; zezwolenie na ślub z 27 maja 1921 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 5, 39, 48; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 72, 129v, sygn. 11, k. 30v, 46.

BANASIAK JAN (nr ewid. 1701), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 20 sierpnia 1920 r. z Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony z dniem 15 października 1923 r. na zasadzie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Franciszek (ur. 25 stycznia 1923 r., zm. 2 lutego 1923 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 44; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 21, 26, 39v, 145.

BANASIAK WAWRZYNIEC (nr ewid. 1702, 1704), syn Wojciecha i Józefy z d. Śmiłowicz, ur. 29 lipca 1887 r. w Sulisławicach (gm. Żydów, pow. kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1934 r.). Stopień wojskowy: starszy szeregowiec. Wykształcenie zawodowe: 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1919 r., podczas służby w Komisariacie PP w Kaliszu delegowany na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Blizanowie (od 4 do 6 listopada 1922 r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, następnie przydzielony do Posterunku PP w Obozie Internowanych nr 10 w Kaliszu, a po jego likwidacji przeniesiony z dniem 5 stycznia 1924 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, gdzie służył jeszcze w 1936 r. Losy wojenne i powojenne: na karcie meldunkowej brak jest adnotacji z czasów okupacji niemieckiej, w 1949 r. mieszkał w Kaliszu przy ul. Limanowskiego (ob. Lipowa). Sport: Złota Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: nagana w 1929 r. (wykreślona w 1932 r.). Stan cywilny: żona Stanisława; ślub 12 stycznia 1913 r. w Dobrzeczu (ob. Kalisz), zm. w 1954 r. w Kaliszu; dzieci: Bronisława (ur. 14 marca 1914 r. w Kaliszu), Irena (ur. 29 kwietnia 1915 r. w Sulisławicach), Wanda (ur. 5 maja 1944 r. w Jarkowece na Syberii).

APK, AmK, sygn. 4331, s. 388-389; KPPPwK, sygn. 3, s. 139, 154, 301; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 18v, sygn. 16, k. 22, sygn. 17, k. 5v, 9, sygn. 18, k. 16v.

BARANEK KAROL (nr ewid. 613), stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 15 listopada 1932 r. z Komisariatu PP w Kaliszu do Posterunku PP w Blizanowie.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 273.

BARANOWSKI FRANCISZEK. Stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 30 czerwca 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 83v.

BARANOWSKI TOMASZ (nr ewid. 4414, 306), ur. 7 marca 1885 r. Stopień służbowy: przodownik (od 1 czerwca 1924 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, szkoła policyjna. Przed służbą w PP: 11 lat, 11 miesięcy i 16 dni służył w żandarmerii austriackiej. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 czerwca 1924 r., z dniem 12 czerwca 1925 r. przeniesiony z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, delegowany do Komendy PP Województwa Białostockiego (od 22 czerwca do 28 lipca 1925 r.), 16 lipca 1925 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony z dniem 31 lipca 1927 r. na podstawie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z przyznaniem odprawy w wysokości 3-miesięcznych poborów. Kary: nagana formalna w 1925 r., 24-godzinny areszt w 1926 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 182, 191, 195, 218-219, 224, 241, sygn. 5, s. 38; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 6, k. 6, sygn. 13, k. 61v, 69, 79, 87, sygn. 14, k. 61.

BARAŃSKI WALENTY (nr ewid. 1728), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 stycznia 1923 r., zwolniony z dniem 31 marca 1924 r. z powodu choroby.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 1v, sygn. 12, k. 130.

BARCZYK MATEUSZ (nr ewid. 1820), syn Jana i Katarzyny z d. Pałki, ur. 12 września 1889 r. w Braciejówce (gm. Jangrot, pow. olkuski). Stopień służbowy: starszy posterunkowy (od 1 maja 1932 r.). Stopień wojskowy: starszy szeregowiec. Wykształcenie zawodowe: 26 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Łodzi z wynikiem dobrym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: w 1936 r. służył w Komisariacie PP w Kaliszu. Sport: Odznaka Strzelecka III klasy przyznana w 1932 r. Kary: nagana w 1929 r. (wykreślona w 1932 r.), 3-dniowy areszt i nagana w 1936 r. Stan cywilny: żona Zofia Leopolda z d. Dytz, córka Feliksa i Stanisławy z d. Piechowskiej, ur. 11 listopada 1893 r. w Zbijewie (pow. włocławski), zm. 24 grudnia 1951 r. w Kaliszu. Losy wojenne i powojenne: służył w Policji Granatowej na Chełmszczyźnie, za kolaborację z Niemcami skazany przez Wojskowy Sąd Specjalny AK na śmierć, udało mu się uciec do Kalisza, w którym się ukrywał, tutaj zm. 12 września 1949 r.

APK, AmK, sygn. 4332, s. 81-82, sygn. 4502, s. 516-517; KPPPwK, sygn. 3, s. 301, 309, 323; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 197v, sygn. 16, k. 20v, 50, sygn. 17, k. 9; *Z dziejów policji*, s. 42.

BART ERWIN (nr ewid. 3009), stopień służbowy: posterunkowy służby śledczej. Przebieg służby: w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu przynajmniej od 1921 r., 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony na własną prośbę z dniem 15 listopada 1923 r. Stan cywilny: żona Aurelia z d. Wendland; zezwolenie na ślub w grudniu 1921 r., ślub 7 stycznia 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 81, 85; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 6v, sygn. 11, k. 39v, 156v.

BARTCZAK FRANCISZEK (nr ewid. 2125), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 15 listopada 1921 r. z Komendy Powiatowej PP w Łęczycy, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, delegowany na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Godzieszach (od 4 do 6 listopada 1922 r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 16 lutego 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Brzezinach k. Łodzi. APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 140; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 168, sygn. 11, k. 96v, sygn. 12, k. 142.

BARTKOWIAK MICHAŁ (nr ewid. 3606, 1706), syn Michała i Katarzyny z d. Marosz, ur. 7 września 1893 r. w Ratajach (ob. Poznań). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (1 lutego 1937 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 3 oddziały szkoły elementarnej w Ratajach, 10 grudnia 1922 r. skierowany do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia, 3 października 1925 r. ukończył VII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji przyjęty 10 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu (1925-1928), z dniem 10 lutego 1928 r. przeniesiony do Posterunku PP na Stacji Kolejowej w Kaliszu. Sport: Odznaka Strzelecka III klasy przyznana w 1932 r. Kary: nagana w 1929 r. (wykreślona w 1932 r.). Stan cywilny: żona Marianna z d. Walczak, córka Józefa i Józefy z d. Nawrockiej, ur. 26 grudnia 1898 r. w Krępie (pow. ostrowski); dzieci: Jadwiga (ur. 22 września 1922 r. w Nowych Skalmierzycach), Irena Marianna (ur. 26 czerwca 1924 r. w Nowych Skalmierzycach), Kazimierz Michał (ur. 11 lutego 1928 r. w Nowych Skalmierzycach, zm. 19 sierpnia 1931 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 9 lutego 1940 r. do gm. Rachanie (pow. tomaszowski), skąd powrócił w listopadzie w 1945 r., zm. 26 stycznia 1948 r. w Kaliszu.

APK, AmK, sygn. 4332, s. 497-498, KPPPwK, sygn. 5, s. 11, sygn. 3, s. 150, 208, 235, 302, 324; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 161, sygn. 12, k. 76v, 120, sygn. 13, k. 118v, sygn. 14, k. 111v, sygn. 16, k. 22, sygn. 17, k. 9, sygn. 21, k. 3.

BARTOSZEWSKI WŁADYSŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 20 sierpnia 1920 r. z Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 28 lutego 1921 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 44; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 32v.

BARUTOWICZ STANISŁAW (nr ewid. 696, 315), syn Jana i Pauliny z d. Potczałowicz, ur. 1 lipca 1894 r. w Zaściance (pow. tarnopolski). Stopień służbowy: przodownik. Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie zawodowe: 22 lipca 1925 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi. Przebieg

służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 1 października 1929 r. z Komendy Powiatowej PP w Łodzi, z dniem 14 października 1929 r. przydzielony do Posterunku PP w Opatówku na stanowisko komendanta, z dniem 24 grudnia 1935 r. przeniesiony na własną prośbę do Komisariatu PP w Kaliszu. Kary: 1-dniowy areszt w 1932 r. Stan cywilny: żony: 1) Antonina z d. Błyskowiak, 2) Józefa; dzieci: Jadwiga (ur. 10 sierpnia 1919 r. w Płoskirowie), Stanisława i Helena (ur. 2 lipca 1921 r. w Łodzi). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 29 stycznia 1940 r. w niewiadomym kierunku, dalsze losy nieznane.

APK, AmK, sygn. 4333, s. 3-4, sygn. 4502, s. 2087-2094; KPPPwK, sygn. 1, s. 18, sygn. 2, k. 41, sygn. 3, s. 273, 292; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 222, 235v, sygn. 20, k. 5v.

BASIŃSKI MARCIN (nr ewid. 1702), syn Jana i Antoniny z d. Nowaczyk, ur. 23 września 1894 r. w Ociążu (pow. ostrowski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lipca 1927 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 6 oddziałów szkoły powszechnej w Charlottenburgu, 6 sierpnia 1921 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policijnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: do policji wstąpił 15 czerwca 1919 r., w sierpniu 1920 r. zaciągnął się jako ochotnik do armii polskiej, służył na Posterunku PP na Stacji Kolejowej w Kaliszu (1922 r.), przeniesiony do Oddziału Konnego z dniem 12 lipca 1925 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przeniesiony z dniem 20 grudnia 1929 r. z Komisariatu PP w Kaliszu do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu. Sport: Odznaka Strzelecka III klasy przyznana w 1932 r. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 15 maja 1939 r. za zasługi w służbie bezpieczeństwa publicznego. Stan cywilny: żona Maria z d. Bardzińska, córka Antoniego i Władysławy z d. Zauer, ur. 1 lutego 1902 r. w Warszawie; ślub 24 października 1922 r. w Kaliszu w parafii NMP; po wojnie wyszła za mąż za Kazimierza Wasilewskiego. Losy wojenne i powojenne: zm. 14 września 1939 r. w miejscowości Narol w pow. zamojskim.

APK, AmK, sygn. 4333, s. 57-58, sygn. 4503, s. 43-44, 61-62; KPPPwK, sygn. 2, s. 41, sygn. 3, s. 13, 48, 143, 189, sygn. 5, s. 11, SPwK, sygn. 24, k. 904; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 113v, 141v, sygn. 11, k. 96, sygn. 14, k. 60v, 249, sygn. 17, k. 9.

BASZTRA WALENTY (nr ewid. 2014), stopień służbowy: starszy posterunkowy, przodownik (od 1 lutego 1937 r.). Przebieg służby: w 1937 r. służył w Komisariacie PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 324.

BATLAK STANISŁAW, stanowiska służbowe: dietariusz, urzędnik (od 1 sierpnia 1920 r., awansowany „Za gorliwą, sumienną i ze znajomością rzeczy wykonywaną pracę oraz gorliwą i taktowną postawę i zachowanie się służbowe” – cyt. z rozkazu), p.o. kancelisty (od października 1922 r.). Przebieg pracy: zatrudniony w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony z powodu redukcji etatów z dniem 31 sierpnia 1921 r. (rozkaz odwołano w październiku 1921 r.), zwolniony na własną prośbę z dniem 31 września 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 46, 132; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 90v, 151, sygn. 10, k. 122v.

BAUMERT WIKTOR (nr ewid. 3008), stopień służbowy: przodownik służby śledczej. Przebieg służby: zwolniony ze służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu na własną prośbę z dniem 31 lipca 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 117; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 96v.

BĄCZKOWSKI JÓZEF (nr ewid. 1771), stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: w 1936 r. służył na Posterunku PP w Brzezinach.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 302.

BĄCZYŃSKI IGNACY, stanowisko służbowe: dietariusz, urzędnik (od 1 września 1920 r.). Przebieg pracy: w 1920 r. zatrudniony w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51.

BEDNAREK JÓZEF, stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: delegowany do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z Rezerwy Szeregowych przy Komendzie Głównej w Żyrardowie z dniem 2 lutego 1938 r.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 67.

BERLIŃSKI JAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Łasku.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

BĘBNOWSKI FRANCISZEK, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Łasku.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

BI(E)NIASZCZYK FRANCISZEK (nr ewid. 13-D), syn Wojciecha i Katarzyny z d. Matuszczak, ur. 28 września 1898 r. w Osuchowie (gm. Koźminek, pow. kaliski). Przebieg pracy: woźnica, prowizoryczny woźny, woźny (od 9 grudnia 1931 r.). Stopień wojskowy: kapral. Przebieg pracy: zatrudniony w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu od 1 lutego 1924 r., umowę kontraktową rozwiązano z dniem 31 lipca 1930 r., ponownie przyjęty do pracy z dniem 1 listopada 1930 r. na próbną służbę, jako woźny. Stan cywilny: żona Józefa z d. Krauze, córka Stanisława i Józefy z d. Marczak, ur. 1 maja 1898 r. w Czartkach (pow. kaliski); ślub 20 stycznia 1918 r. w Kamieniu?; dzieci: Józef (ur. 1 stycznia 1919 r. w Biernatkach, gm. Kamień), Jan (ur. 16 kwietnia 1923 r. w Biernatkach). Losy wojenne: zm. w Auschwitz (Oświęcimiu) 16 sierpnia 1942 r. (inf. z karty meldunkowej).

APK, AmK, sygn. 4334, s. 767-768, sygn. 4505, s. 2194-2200, KPPPwK, sygn. 3, s. 208, 235, 239, APŁ, KWPPwŁ, sygn. 12, k. 120v, sygn. 14, k. 292, 310, sygn. 15, k. 61.

BIALASIEWICZ IGNACY (nr ewid. 1879), syn Marcelego i Apolonii, ur. 23 października 1891 r. w Kaliszu. Stopień służbowy: starszy posterunkowy, aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Przebieg służby: do policji wstąpił w 1919 r., przeniesiony z Komendy Powiatowej PP w Koninie do Komisariatu PP w Kaliszu z dniem 15 października 1926 r., gdzie służył do września 1939 r. Stan cywilny: żona Janina z d. Pec, córka Henryka i Marianny z d. Osec, ur. 12 maja 1898 r. w Kaliszu; dzieci: Helena (ur. 14 maja 1907 r. w Moskwie), Kazimierz (ur. 29 stycznia 1922 r. w Ślesinie), Józef (ur. 20 stycznia 1924 r. w Ślesinie). Losy wojenne i powojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 045/3 z 13 kwietnia 1940 r., poz. 65).

APK, AmK, sygn. 4505, s. 697-702, 707-708, 711-712, KPPPwK, sygn. 3, s. 318; *Kaliszanie*, s. 64, *Miednoje*, s. 38, *Mieszkańcy*, s. 117.

BIALKOWSKI ANDRZEJ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 30 kwietnia 1921 r. APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38, 53v.

BIBIKOWSKI JÓZEF (nr ewid. 3796), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 16 lutego 1923 r., zwolniony na własną prośbę z dniem 31 stycznia 1924 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby [!].

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 25, sygn. 12, k. 30v, 120v.

BIEDAK HENRYK, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty na służbę w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu w lipcu 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 42.

BIELAK TOMASZ (nr ewid. 1704), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, wydany z dniem 23 lutego 1924 r. za „opilstwo poza służbą do utraty przytomności skutkiem czego nie mógł pełnić służby następnego dnia” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38, sygn. 11, k. 39v, sygn. 12, k. 140v.

BIELSKI STANISŁAW, stopień służbowy: przodownik. Wykształcenie zawodowe: we wrześniu 1920 r. ukończył III kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi. Przebieg służby: w 1920 r. służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 26, 51.

BIERNACKI WŁADYSŁAW (nr ewid. 3111, 608), syn Stanisława i Władysławy z d. Mikołajczyk, ur. 27 kwietnia 1896 r. w Łodzi. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1924 r.), przodownik (od 1 lipca 1927 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 4 oddziały szkoły powszechnej, 20 maja 1922 r. ukończył III kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym, 16 lutego 1924 r. ukończył kurs przodowników w tejże szkole z wynikiem dobrym. Przed służbą w PP: z zawodu tapicer, 11 listopada 1918 r. wstąpił na ochotnika do organizującej się w Kaliszu armii polskiej, brał udział w powstaniu wielkopolskim i wojnie polsko-bolszewickiej. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1921 r., służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1925-1926), 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, aktywnie zwalczał dywersję niemiecką. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 2-dniowy areszt w 1923, nagana w 1928 r., 1-dniowy, 2-dniowy, 3-dniowy i 4-dniowy areszt w 1928 r., 3-dniowy areszt w 1929 r. (wszystkie kary wykreślono w 1932 r.). Stan cywilny: żona Zofia z d. Kardak, córka Józefa i Stanisławy z d. Wyżnickiej, ur. 30 października 1900 r. w Błaszczach; zezwolenie na ślub z 13 grudnia 1923 r., ślub 26 grudnia 1923 r. w parafii NMP; 1 1938 r. aktywnie działała w Przysposobieniu Wojskowym Kobiet i Rodzinie Policyjnej w 1938 r.; dzieci: Maria Jadwiga (ur. 14 sierpnia 1924 r. w Kaliszu), Bożena Władysława (ur. 20 września 1930 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: po powrocie do Kalisza ukrywał się, Niemcy zmusili go do ujawnienia się i wstąpienia do Policji Granatowej, aresztując jego żonę, wymeldowany z Kalisza do Kielc 30 sierpnia 1940 r., tam cała rodzina włączyła się w prace na rzecz organizacji niepodległościowych m.in. przygotowując opatrunki, kolportując konspiracyjne wydawnictwa i udzielając schronienia partyzantom, aresztowany 11 listopada 1941 r. za wrogi stosunek do państwa niemieckiego, m.in. za udział w powstaniu wielkopolskim, wysłany do obozu koncentracyjnego na Majdanku, gdzie został stracony 5 marca 1943 r.

APK, AmK, sygn. 4334, s. 845-846; KPPPwK, sygn. 3, s. 188, 197, 200, 248, sygn. 5, s. 7, SPwK, sygn. 24, k. 214; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 168, sygn. 10, k. 134v, sygn. 11, k. 39v, 167, sygn. 12, k. 53v, 139v, 158v, sygn. 14, k. 60, 135, 154v, 210, sygn. 16, k. 50, sygn. 17, k. 5v, 9, *Kaliszka Policja*, nlb, *Z dziejów policji*, s. 43, 57-58.

BILSKI KAZIMIERZ (nr ewid. 4784, 1362), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 3 października 1925 r. ukończył VII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 21 lipca 1925 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi, z przydziałem do kaliskiego Komisariatu, zwolniony z dniem 17 lipca 1926 r. na podstawie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z odprawą w wysokości 3-miesięcznego uposażenia.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 192; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 82v, 118v, 207v.

BINDUGA MICHAŁ (nr ewid. 4953, 1821, 1504), syn Pawła i Józefy z d. Biszczak, urodził się 18 września 1899 r. w Janówce (pow. tomaszowski). Stopień służbowy:

posterunkowy, aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: saper. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 4 klasy szkoły poszechniej, 26 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla posterunkowych w Łodzi z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przed służbą w PP: uczestnik wojny polsko-bolszewickiej, wzięty do niewoli, uciekł z obozu w Ostaszkowie, na karcie meldunkowej zawód szewc. Przebieg służby: do policji wstąpił 16 czerwca lub 16 grudnia 1923 r., z dniem 22 marca 1926 r. przeniesiony z Komendy PP Okręgu Wileńskiego do Komendy PP Województwa Łódzkiego, po ukończeniu szkoły przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu (1926-1935), delegowany do Komisariatu PP w Zgierzu (od 19 do 21 marca 1927 r.), następnie z dniem 18 stycznia 1935 r. przeniesiony do Posterunku PP w Tyńcu, skąd z dniem 30 stycznia 1936 r. wrócił do kaliskiego Komisariatu na własną prośbę. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 20 grudnia 1930 r. „za spostrzegawczość, spryt, energię i odwagę wykazaną w nocy 8 listopada rb. przy ujęciu zawodowego złodzieja” (cyt. z rozkazu) i odebraniu mu tytoniu wartość 9 tys. zł skradzionego ze składu Spółdzielni Związku Spożywców w Kaliszu. Kary: 2-dniowy areszt w 1925 r., nagana w 1928 r., 1-dniowy areszt w 1931 r. (wszystkie kary wykreślono w 1934 r.), 1-dniowy areszt w 1936 r., 2-dniowy areszt w 1937 r. Odznaczenia: Krzyż Walecznych, Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości nadany 31 maja 1929 r. Stan cywilny: żona Janina z d. Trzęsowska, córka Józefa i Anastazji z d. Mielcarek, ur. 28 lipca 1909 r. w Tyńcu; ślub 13 sierpnia 1928 r. w Kaliszu w parafii NMP; dzieci: Czesław (ur. 5 sierpnia 1929 r. w Tyńcu), Zdzisław (ur. 14 stycznia 1931 r. w Tyńcu), Danuta (ur. 19 kwietnia 1935 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: we wrześniu 1939 r. konwojował na Wschód aresztowanych Niemców, uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 027/3 z 13 kwietnia 1940 r., poz. 8), jednocześnie Sąd Grodzki w Kaliszu, postanowieniem z 14 października 1949 r. uznał go za zmarłego, ustalając zgon na 9 maja 1946 r., bez podania miejsca.

APK, AmK, sygn. 4506, s. 708-717, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej św. Józefa Kalisz, sygn. 85, akt urodzenia nr 345/1909 (żona), KPPPwK, sygn. 1, s. 16, sygn. 3, s. 254, 278, 302, 309, 326, SGwK, sygn. 1054; APL, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 200v, sygn. 8, k. 7, sygn. 13, k. 178, 197v, sygn. 14, s. 318, sygn. 17, k. 5v, 9, sygn. 18, k. 51, sygn. 19, k. 6, sygn. 20, k. 8; Muzeum, sygn. m3148, rb2727, *Kaliszanie*, s. 64, *Miednoje*, s. 47 (fot.), *Mieszkańcy*, s. 132 (fot.), *Z dziejów policji*, s. 58-59; zob. też s. 345.

BINEK STANISŁAW (nr ewid. 1301), syn Pawła i Antoniny z d. Kuras, ur. 9 stycznia 1906 r. we wsi Małusy Wielkie. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 14 grudnia 1933 r. ukończył 6-miesięczny kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, do Posterunku PP w Iwanowicach, skąd z dniem 4 stycznia 1935 r. przeniesiony na własną prośbę do Posterunku PP w Błaszczach. Stan cywilny: żona Marianna Osuch, córka Wawrzyńca i Tekli z d. Stopnickiej, ur. 7 września 1906 r. w Chmielniku (ob.

Kalisz); dzieci: Stanisław Jan (ur. 2 grudnia 1930 r. w Częstochowie), Ryszard Paweł (ur. 21 lutego 1935 r. w Błaszczach), Wojciech Bronisław (ur. 29 marca 1938 r. w Błaszczach).

APK, KPPPwK, sygn. 1, k. 14, sygn. 2, s. 45, Księgi, sygn. 759, s. 23; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 17, k. 65, sygn. 19, k. 6; zob. też s. 345.

BIRSKI WALENTY, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 10 stycznia 1921 r. z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 10, 39.

BISKUP JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 1 marca 1920 r. skierowany na I kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: przeniesiony 6 stycznia 1920 r. z Posterunku PP w Opatówku do Rezerwy Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, delegowany 14 lutego 1920 r. na zakup artykułów żywnościowych i furazżu, wstąpił jako ochotnik do armii polskiej w sierpniu 1920 r., po powrocie przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 28 lutego 1921 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 1, 7, 13, 48; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 23v.

BLEK ANTONI (nr ewid. 3607), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 10 grudnia 1920 r. skierowany do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przyjęty do PP 10 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, potem w Komisariacie PP w Kaliszu (1925 r.). Kary: nagana formalna w 1924 r. Odznaczenia: Krzyż Walecznych nadany w 1923 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 150, 159; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 161, sygn. 11, k. 127, sygn. 12, k. 121.

BLICHARSKI STANISŁAW (nr ewid. 1705), stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 maja 1922 r.). Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego (od sierpnia 1921 r. do 4 maja 1922 r.), następnie służył na Posterunku PP w Tyńcu, z dniem 25 listopada 1922 r. przeniesiony do Komisariatu PP w Kaliszu, stąd delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego z dniem 26 maja 1924 r., zm. 2 listopada 1924 r., Litwiński wymienia go wśród policjantów, którzy zginęli podczas służby, ale podaje złą datę - 2 grudnia 1924 r., został zabity przez innego policjanta (zob. **STAROSTA BRONISŁAW**).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 103, 105, 139, 176; KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39, 129v, sygn. 10, k. 52, 56v, sygn. 12, k. 21, 27, 99, r. Litwiński, *Korpus Policji w II Rzeczypospolitej. Służba i życie prywatne*, Lublin 2010, s. 549, poz. 338.

BLISZKIEWICZ WINCENTY, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, stąd 1 października 1920 r. przydzielony do Posterunku PP w Strzałkowie, a z dniem 26 lipca 1921 do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51, 55; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 115.

BŁASZCZYŃSKI, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: odwołany ze służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu 11 marca 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 17.

BŁASZCZYŃSKI ANTONI (nr ewid. 1706), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 14 lutego 1920 r. z Posterunku PP w Stawiszynie do Posterunku PP w Liskowie, potem w Komisariacie PP w Kaliszu, skąd delegowany na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Choczcu (od 4 do 6 listopada 1922 r.) oraz do Komendy PP Okręgu Wołyńskiego (od 10 do 18 maja 1923 r.), zawieszony w urzędowaniu z dniem 24 maja 1923 r., przywrócony z dniem 16 czerwca 1923 r., zwolniony z dniem 15 października 1923 r. na zasadzie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. Kary: 7-dniowy areszt w 1922 r. i 1923 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Tadeusz Stefan (ur. 24 marca 1922 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 7, 103, 139, 151; KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 52v, sygn. 11, k. 67v, 79, 88, 98v, 143, 145.

BOBIK WŁODZIMIERZ (nr ewid. 4409), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 maja 1924 r., zwolniony z dniem 31 października 1924 r. na własną prośbę.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 12, k. 34, 103.

BOŃCZYK BRONISŁAW (nr ewid. 1060), syn Leona i Marianny z d. Goździejewskiej, ur. 28 stycznia 1896 r. w Łodzi. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 marca 1932 r.). Stopień wojskowy: strzelec. Wykształcenie zawodowe: 30 marca 1931 r. ukończył 5-miesięczny kurs w Szkole Szeregowych PP w Mostach Wielkich z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 1 marca 1930 r. z Komisariatu PP w Kaliszu do Biura Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, a 7 maja 1931 r. z powrotem do Komisariatu ze względów służbowych. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Stan cywilny: żona Janina z d. Kisiurska, córka Władysława i Antoniny z d. Marciniak, ur. 27 lipca 1907 r. w Czaszkach (ob. Kalisz); ślub 12 października 1929 r. w Łodzi w parafii św. Krzyża; dzieci: Jadwiga Bronisława (ur. 24 lipca 1932 r. w Kaliszu), Leon Bolesław (ur. 14 czerwca 1934 r. w Kaliszu), Stefan Władysław (ur. 8 czerwca 1939 r. w Kaliszu, zm. 9 października 1939 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: postanowieniem Sądu Grodzkiego w Kaliszu z dnia 8 października 1948 r., na wniosek żony, uznany za zmarłego, datę zgonu ustalono na 9 maja 1946 r., bez podania miejsca, zgodnie z oświadczeniami świad-

ków (innych policjantów) Bończyk wraz z oddziałem policjantów ewakuował się 3 września 1939 r. w kierunku Lubelszczyzny i tam wszelki ślad po nim zaginął, a poszukiwania przez Czerwony Krzyż nie dały żadnego rezultatu.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 18, AmK, sygn. 4337, s. 709-710, SGwK, sygn. 695; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 151v, 264, sygn. 15, k. 21v, 24v, sygn. 16, k. 11v, sygn. 17, k. 5v, 9.

BORKIEWICZ FELIKS (nr ewid. 1818, 1705, 427), syn Antoniego i Heleny z d. Makowskiej, ur. 19 maja 1898 r. w Izabelowie. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lipca 1927 r.), starszy posterunkowy służby śledczej (od 1 kwietnia 1930 r.), przodownik służby śledczej (od 1 kwietnia 1933 r.), aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Zduńskiej Woli, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policijnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem bardzo dobrym, 29 października 1935 r. ukończył 6-miesięczny kurs w Śledczej Szkole Fachowej dla Szeregowych w Warszawie. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 stycznia 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przeniesiony z dniem 1 marca 1930 r. z Komisariatu PP w Kaliszu do Biura Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, przydzielony do służby śledczej w Wydziale Śledczym Komendy od 1 kwietnia 1930 r., gdzie był wywiadowcą w sprawach kryminalnych. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznana w 1932 r. Nagrody: 1) pochwała i nagroda pieniężna 50 zł komendanta wojewódzkiego z 27 października 1930 r. udzielone za umiejętne, sumienne i celowe przeprowadzenie wywiadów i dochodzenia, dzięki którym wykryto i ujęto szajkę włamywaczy na terenie Kalisza, 2) pochwała komendanta wojewódzkiego z 27 października 1931 r. za gorliwe i umiejętne przeprowadzenie wywiadów, wskutek których współprzyczynił się do wykrycia sprawcy morderstwa, 3) pochwała komendanta wojewódzkiego z 24 maja 1932 r. za wyteżoną pracę, energię i umiejętne prowadzenie dochodzenia w sprawie kradzieży z włamaniem w Sądzie Grodzkim w Kaliszu, dzięki którym sprawcy zostali ujęci; 4) pochwała i nagroda 50 zł komendanta wojewódzkiego z 15 września 1932 r. za aktywne uczestnictwo w dochodzeniu zakończonym wykryciem i ujęciem bandy Pachółka; 5) pochwała i nagroda 25 zł komendanta wojewódzkiego z 16 stycznia 1934 r. za wykrycie sprawców morderstw w Stoku Niemieckim 26 października 1933 r. oraz w Chlewie 9 listopada 1933 r.; 6) pochwała komendanta wojewódzkiego z 15 września 1934 r. za zlikwidowanie szajki fałszerzy monet działającej na terenie powiatów kaliskiego i tureckiego. Kary: 2-dniowy areszt w 1924 r., nagana w 1929 r. (obie kary wykreślono w 1932 r.). Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 19 marca 1937 r. Stan cywilny: żona Maria z d. Malczewska, córka Stanisława i Franciszki z d. Morawskiej, ur. 20 sierpnia 1903 r. w Łodzi; ślub 24 października 1931 r. w Kaliszu w parafii św. Mikołaja. Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszku, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 4 z kwietnia 1940 r., poz. 73), na karcie meldunkowej adnotacja: wymeldowany z Kalisza w niewiadomym kierunku 25 października 1939 r.

APK, AmK, sygn. 4338, s. 587-588, sygn. 4508, s. 433-434, KPPPwK, sygn. 1, s. 54, sygn. 5, s. 11; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 1v, 128, sygn. 12, k. 120, sygn. 14, k. 60v, 264, 270v, 304, sygn. 15, k. 52v, sygn. 16, k. 12v, 20, 44-44v, sygn. 17, k. 5v, 9, 24, sygn. 18, k. 1, 36, sygn. 19, k. 23v, 47v, sygn. 21, k. 15; *Kaliszanie*, s. 64, *Miednoje*, s. 60, *Mieszkańcy*, s. 132 (fot.); zob. też aneks źródłowy nr 10-13.

BORKIEWICZ MARIA z d. **MALCZEWSKA** (nr ewid. 2718, 653), córka Stanisława i Franciszki z d. Morawskiej, ur. 20 sierpnia 1903 r. w Łodzi. Stanowisko i stopień służbowy: p.o. kancelisty (od 22 maja 1924 r.), posterunkowy (od 1 grudnia 1927 r.). Wykształcenie zawodowe: uznana rozkazem komendanta powiatowego nr 150 z 16 marca 1936 r. za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg pracy i służby: w 1924 r. zatrudniona jako urzędnik w Komendzie Okręgowej PP w Łodzi, do służby mundurowej przyjęta od 1 grudnia 1927 r. w Komendzie PP na m. Łódź, z dniem 1 października 1929 r. przydzielona do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z dniem 1 marca 1930 r. przeniesiona z kaliskiego Wydziału Śledczego do Biura Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, a stąd z dniem 15 grudnia 1930 r. do Komendy Powiatowej PP w Słupcy, następnie przeniesiona z powrotem do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydzieleniem do Komisariatu PP w Kaliszu z dniem 10 kwietnia 1932 r. Stan cywilny: zob. Borkiewicz Feliks. Losy wojenne i powojenne: według zapisu z karty meldunowej ewakuowana z Kalisza 15 lutego 1940 r., do miasta wróciła 18 października 1945 r.

APK, AmK, sygn. 4508, s. 435-436, KPPPwK, sygn. 3, s. 302; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 12, k. 103, sygn. 14, k. 89, 222, 264, 314, sygn. 16, k. 16v.

BOROŃ STANISŁAW, stopień służbowy: przodownik służby śledczej. Przebieg służby: przydzielony do Ekspozytury Urzędu Śledczego w Kaliszu, zwolniony z dniem 30 czerwca 1921 r. „z innych powodów” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 108v.

BOROWIAK MICHAŁ (nr ewid. 3497), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 11 listopada 1922 r. z Komendy PP Okręgu Lwowskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, stąd przydzielony z dniem 7 maja 1923 r. do Komendy Powiatowej PP w Turku.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 143 APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 141v, sygn. 11, k. 67.

BOROWSKI BOLESŁAW (nr ewid. 83), syn Stefana i Adolfiny z d. Żydeckiej, ur. 25 sierpnia 1899 r. w Michajłówce na Wołyniu. Stopień służbowy: przodownik (od 1 listopada 1923 r.) starszy przodownik (od 1 lipca 1927 r.). Stopień wojskowy: sierżant. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 6 klas gimnazjum, z dniem 13 marca 1930 r. delegowany na 8-tygodniowy kurs instruktorów powiatowych do Szkoły dla Szeregowych PP w Żyrardowie, 15 grudnia 1934 r. ukończył 11-miesięczny kurs oficerski w Szkole dla Oficerów PP w Warszawie. Przebieg służby: do policji wstąpił 15 stycznia 1923 r., przeniesiony z dniem 27 marca 1928 r. z Komendy PP Województwa Białostockiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, potem w Komisariacie PP

w Kaliszu, mianowany inspektorem powiatowym z dniem 20 grudnia 1930 r., od 1 stycznia 1931 r. w Biurze Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z dniem 15 maja 1935 r. z powrotem w kaliskim Komisariacie, z dniem 8 października 1936 r. przeniesiony do Rezerwy Szeregowych przy Komendzie Głównej w Żyrardowie, początkowo zastępca komendanta Rezerwy, od grudnia 1937 r. p.o. dowódcy 9 Kompanii Rezerwowej w Białymstoku. Sport: Odznaka Strzelecka III klasy przyznana w 1932 r. Nagrody: uznanie w imieniu służby komendanta powiatowego z 30 lipca 1935 r. za energiczne i umiejętne pokierowanie dochodzeniem w sprawie kradzieży bielizny wartości 400 zł w dniu 4 lipca 1935 r. w Kaliszu. Odznaczenia: m.in. Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921, Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości, Brązowy Krzyż Zasługi nadany 31 grudnia 1930 r. za zasługi w służbie bezpieczeństwa publicznego, Krzyż Walecznych (1947 r.), Brązowy i Srebrny Krzyż Zasługi z Mieczami, Krzyż Pamiątkowy Monte Cassino (1945 r.), Medal Wolności i Zwycięstwa (1966 r.), Odznaka Grunwaldzka (1968 r.). Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa przyznana w 1932 r. Stan cywilny: żona Helena Antonina z d. Lewandowska, córka Ignacego i Pelagii z d. Ulańskiej, ur. 26 listopada 1905 r. w Kłodawie; ślub w 1930 r. w Kaliszu w parafii św. Mikołaja; dzieci: Andrzej Bolesław (ur. 18 lutego 1932 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: w czasie kampanii wrześniowej walczył w Grupie Operacyjnej „Stryj” (do 21 września 1939 r.), internowany na Węgrzech, skąd uciekł do Palestyny, gdzie wstąpił do Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich (od 18 sierpnia 1940 r. do 17 czerwca 1947 r.), po ukończeniu Szkoły Podchorążych Piechoty awansowany na ppor. i adiutanta Brygady, walczył m.in. pod Tobrukiem i Monte Cassino, po powrocie do kraju pracował w spółdzielczości pracy (w 1972 r. Wielobranżowa Spółdzielnia Pracy w Kaliszu), udzielał się społecznie w Kaliskim Towarzystwie Wioślarskim (20 lat w Zarządzie) i Związku Bojowników o Wolność i Demokrację, zm. 6 października 1976 r. w Kaliszu, pochowany na cmentarzu tyńieckim.

AAN, KGPPwW, sygn. 846, s. 19; APK, AmK, sygn. 4339, s. 89-90, sygn. 4508, s. 1062-1063, 1145-1146; KPPPwK, sygn. 3, s. 272, 283, 318, sygn. 5, s. 157; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 124, 271v, sygn. 15, k. 1-1v, sygn. 17, k. 5v, 9, sygn. 18, k. 3v, 55v, sygn. 19, k. 26, sygn. 20, k. 52; USC w Kaliszu, akt zgonu nr 794/1976; *Kaliszka Policja*, nlb (fot.); inf. wnuka Pawła Borowskiego z Kalisza; zob. też s. 340-341, 344-345, 357.

BORSUK JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, od 6 grudnia 1920 r. do 3 stycznia 1921 r. urlopowany dla poratowania zdrowia po przebyciu choroby tyfusu brzuszego, z dniem 14 stycznia 1921 r. przeniesiony do Komendy Okręgowej PP w Wilnie.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51, 68; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 7.

BORUCKI FELIKS (nr ewid. 3179), stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 20 maja 1922 r. ukończył III kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem bardzo dobrym, 7 października 1923 r. ukończył VIII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji przyjęty

20 listopada 1921 r. z równoczesnym skierowaniem do szkoły policyjnej w Kaliszu, w 1922 r. służył w Komisariacie PP w Kaliszu, 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Tyńcu (od 4 do 6 listopada 1922 r.), z dniem 1 grudnia 1923 r. przeniesiony do Komendy Okręgowej PP w Łodzi, w późniejszym okresie delegowany do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z Komendy Powiatowej PP w Turku (od 10 do 12 lutego 1926 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 140; APL, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 179, sygn. 10, k. 134, sygn. 11, k. 39v, 142, 160, sygn. 13, k. 166.

BRAJCZEWSKI HIERONIM, syn Jana i Marianny z d. Perkowskiej, ur. 25 grudnia 1891 r. Stopień służbowy: aspirant (od 1 lipca 1923 r.), podkomisarz (od 1 kwietnia 1933 r.). Stopień wojskowy: podporucznik. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 lipca 1923 r., z dniem 27 lutego 1932 r. przeniesiony z Komendy Powiatowej PP w Koninie do Komisariatu PP w Kaliszu, od 23 lipca 1932 r. p.o. kierownika Komisariatu, z dniem 13 sierpnia 1934 r. przeniesiony do PP Województwa Poznańskiego na stanowisko komendanta powiatowego PP w Gostyniu, w późniejszym okresie zastępca komendanta powiatowego PP w Łucku (od września 1937 r.) i kierownik Komisariatu I PP w Grodnie. Odznaczenia: Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921, Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości. Stan cywilny: żona Henryka z d. Chudoba, córka Gustawa i Marianny z d. Rach, ur. 18 czerwca 1903 r. w Złoczowie w Małopolsce; dzieci: Maria (ur. 27 października 1923 r. w Sieradzu).

APN, KGPPwW, sygn. 7, s. 83, sygn. 847, s. 13; APK, AmK, sygn. 4338, s. 73-74, sygn. 4508, s. 1647-1652, KPPPwK, sygn. 3, s. 265; APL, KWPPwŁ, sygn. 16, k. 11v, 35v, sygn. 17, k. 23, k. 18, k. 32.

BREZA FRANCISZEK (nr ewid. 2345), syn Franciszka i Jadwigi, ur. 31 października 1904 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: starszy strzelec. Wykształcenie zawodowe: 27 lipca 1932 r. ukończył kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich z wynikiem dobrym. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły skierowany na służbę do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z dniem 19 kwietnia 1934 r. przeniesiony do PP Województwa Poznańskiego. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r.

APK, KWPPwK, sygn. 1, k. 14; APL, KWPPwŁ, sygn. 16, k. 35, sygn. 17, k. 5v, 9, sygn. 18, k. 19.

BRONISZEWSKI KAZIMIERZ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51.

BROUKAL WACŁAW (nr ewid. 2579, 493), syn Wacława i Marii z d. Melen, ur. 26 sierpnia 1891 r. w Czechosłowacji (tak w karcie meldunkowej, często pisany jako

Bronkał). Stopień służbowy: starszy przodownik (1921 r.), przodownik (od 24 lutego 1932 r.). Stopień wojskowy: wachmistrz żandarmerii. Wykształcenie zawodowe: 5 lipca 1925 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Wilnie. Przebieg służby: z dniem 14 stycznia 1921 r. przeniesiony z Komendy Powiatowej PP w Brzezinach k. Łodzi do Komendy Okręgowej PP w Wilnie, stamtąd z dniem 25 kwietnia 1927 r. do Komendy Powiatowej PP w Piotrkowie z przydziałem do Komisariatu PP w Piotrkowie, z dniem 1 sierpnia 1927 r. przeniesiony do Posterunku PP w Klukach, z dniem 26 lutego 1932 r. przydzielony z Rezerwy Pieszej PP w Łodzi do Komisariatu PP w Kaliszu, stąd z dniem 15 grudnia przeniesiony na własną prośbę na komendanta Posterunku PP w Tyńcu, pozbawiony stanowiska z dniem 27 czerwca 1935 r. z pozostawieniem na Posterunku, z dniem 25 listopada 1935 r. przeniesiony na własną prośbę do kaliskiego Komisariatu, zawieszony w urzędowaniu z dniem 9 listopada 1937 r. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: degradacja do stopnia przodownika „za picie wódki w koszarach policyjnych, niewykonanie rozkazu zwierzchnika, niesubordynacyjne zachowanie się, tudzież odgrażanie się pod adresem przełożonego” (cyt. z rozkazu), nagana, 5-dniowy i 1-dniowy areszt w 1935 r., 1-dniowy areszt w 1936 r., 1-dniowy areszt w 1937 r., 7-dniowy areszt w 1938 r. Stan cywilny: żona Zofia, córka Bazylego i Julii z d. Hahn, ur. 14 listopada 1894 r. w Piotrkowie Trybunalskim; dzieci: Jerzy (ur. 20 listopada 1922 r. w Piotrkowie Trybunalskim), Irena Jadwiga (ur. 17 stycznia 1926 r. w Piotrkowie Trybunalskim). Losy wojenne i powojenne: wyjechał z Kalisza do Warszawy 8 listopada 1940 r., służył w Policji Granatowej w Chełmie, za kolaborację z Niemcami skazany przez Wojskowy Sąd Specjalny AK na śmierć, wyrok wykonano.

APK, AmK, sygn. 4339, s. 867-868, sygn. 4509, s. 579-582, KPPPwK, sygn. 3, s. 256, 281, 286, 309, 326; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 7, sygn. 14, k. 39, k. 65v, sygn. 16, k. 10, 11a, sygn. 17, k. 3v, 5v, 9, sygn. 19, k. 30v, 49v, sygn. 21, k. 53; APP, KWPPwP, sygn. 24, s. 145, *Z dziejów policji*, s. 42.

BROZIAK WOJCIECH (nr ewid. 1707), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu, delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego (od sierpnia 1921 r. do 4 maja 1922 r.), zwolniony na własną prośbę z dniem 31 marca 1923 r. Stan cywilny: żony: 1) Marianna, zm. 16 stycznia 1922 r.; 2) Anna z d. Śliwińska; zezwolenie na ślub z 24 czerwca 1922 r.; dzieci: Władysław (zm. 3 kwietnia 1922 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 87, 105, 109, 113; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 12, 45, 56v, 65, 74.

BROŹDZIAK (BRÓŹDZIAK) ROCH (nr ewid. 2609), syn Jana i Jadwigi, ur. 4 sierpnia 1899 r. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lipca 1930 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 4 marca 1930 r. ukończył 5-miesięczny kurs w Szkole dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji przyjęty drugi raz, „w drodze wyjątku” (cyt. z rozkazu), przez Komendę Główną w charakterze p.o. posterunkowego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 18 lipca 1927 r., z przydziałem do Posterunku PP

w Błaskach, 6 marca 1928 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem PP województwa łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, w kaliskiej policji służył przynajmniej do 1938 r. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Nagrody: pochwała i nagroda 25 zł komendanta wojewódzkiego z 16 stycznia 1934 r. za wykrycie sprawców morderstw w Stoku Niemickim 26 października 1933 r. oraz w Chlewie 9 listopada 1933 r. Kary: 4-dniowy areszt w 1935 r. (wykreślony w 1938 r.). Stan cywilny: żonaty; dzieci: 1.

APK, KPPwK, sygn. 1, s. 17, sygn. 2, s. 45, sygn. 5, s. 139; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 65v, 111, 235v, 264v, 290v, sygn. 17, k. 5v, 9, sygn. 18, k. 34, sygn. 19, k. 44; APP, KWPPwP, sygn. 24, s. 170; zob. też aneks źródłowy nr 13.

BRUŚ FRANCISZEK, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38.

BRUŹDZIAK ANDRZEJ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony z dniem 30 kwietnia 1921 r. na własną prośbę.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38, 53v.

BRZEG CZESŁAW HENRYK (nr ewid. 2782, 804), syn Andrzeja i Pelagii z d. Ponieckiej, ur. 11 lipca 1900 r. w Zagórowie. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy przodownik służby śledczej, aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: szkoła elementarna w Zagórowie, 5 marca 1938 r. ukończył 5-dniowy kurs dla niewyszkolonych szeregowych z wynikiem dobrym. Przed służbą w PP: członek organizacji harcerskich i POW w Zagórowie, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. Przebieg służby: przyjęty do służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 2 lipca 1929 r. z przydziałem do Posterunku PP w Blizanowie, z dniem 16 czerwca 1934 r. przeniesiony na własną prośbę do Biura Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, w 1939 r. w Wydziale Śledczym. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa przyznana w 1932 r. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 31 maja 1933 r. za „niestrudzoną pracę i wybitny udział w wykryciu w dwa dni po wypadku sprawców morderstwa Rafała Śmigielskiego, zamordowanego w dniu 28 kwietnia 1933 r. na szosie obok Blizanowa” (cyt. z rozkazu). Kary: 3-dniowy areszt (1932 r.). Odznaczenia: Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921, Medal Niepodległości, Krzyż Kampanii Wrześniowej 1939 (Londyn 1985 r.). Stan cywilny: żona Bronisława z d. Madajewska, córka Ludwika i Urszuli z d. Woldańskiej, ur. 14 sierpnia 1905 r. w Zagórowie; ślub 19 lipca 1927 r. w Zagórowie; dzieci: Mieczysław (ur. 8 czerwca 1928 r. w Zagórowie), Włodzimierz Jan (ur. 20 września 1930 r. w Blizanowie). Losy wojenne: ewakuowany z Kalisza 3 września 1939 r. wraz z kancelarią Wydziału Śledczego i archiwum Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na wschodnie tereny RP, uwięziony

w obozie NKWD w Ostaszkowie (w 1940 r. rodzina otrzymała 2 karty pocztowe z obozu), zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 026/3 z 13 kwietnia 1940 r., poz. 58).

APK, AmK, sygn. 4340, s. 393-394, sygn. 4509, s. 1634-1641, KPPPwK, sygn. 3, s. 268, Księgi, sygn. 107, s. 124; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 208v, sygn. 17, k. 5v, 33, sygn. 18, k. 29, sygn. 22, k. 18; Muzeum, sygn. r800-801; inf. Andrzeja Bernata z Zagórowa, *Kaliszanie*, s. 19 (fot.), 64, *Miednoje*, s. 72 (fot.), *Mieszkańcy*, s. 141-142 (fot.), *Zawsze wierni*, s. 67, 86-88; zob. też s. 340, 344.

BRZONKOWSKI MIECZYŚLAW (nr ewid. 3538, 1703), ur. 31 grudnia 1898 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 2-klasowa szkoła w Łodzi, 5 grudnia 1922 r. skierowany do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 5 grudnia 1922 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat pracy w policji, służył na Posterunku PP w Stawie (1925-1926), przeniesiony na własną prośbę z dniem 1 maja 1931 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu. Stan cywilny: żona Zofia z d. Szymańska; zezwolenie na ślub z 7 maja 1925 r., ślub 1 czerwca 1925 r.; dzieci: 1.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 149, 174, 182, 241, sygn. 5, s. 11; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 33v, sygn. 10, k. 152, sygn. 11, k. 128v, sygn. 12, k. 120, sygn. 13, k. 47, 62v, sygn. 15, k. 24v.

BUCZKOWSKI JÓZEF (nr ewid. 1822), syn Wojciecha i Stanisławy z d. Koper, ur. 14 marca 1898 r. w Łasku. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 1 klasa progimnazjum, 7 sierpnia 1925 r. ukończył Okręgową Szkołę Policyjną dla Posterunkowych w Łodzi z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 16 grudnia 1923 r., z dniem 16 czerwca 1934 r. przeniesiony na własną prośbę z Komisariatu PP w Kaliszu do Posterunku PP w Blizanowie, stąd z dniem 21 czerwca 1936 r. do Posterunku PP w Cekowie, także na własną prośbę. Stan cywilny: żona Stefania z d. Kortus, córka Jana Nepomucena i Zofii z d. Karbowiak, ur. 22 października 1899 r. w Herbstein w Niemczech; ślub 17 września 1927 r. w Kaliszu w parafii NMP. Losy wojenne i powojenne: do Kalisza wrócił z Cekowa 25 października 1939 r., dalsze losy nieznane, żona wyjechała do Łasku 1 grudnia 1945 r.

APK, AmK, sygn. 4340, s. 912-913, sygn. 4510, s. 39-40, KPPPwK, sygn. 3, s. 302, Księgi, sygn. 108, s. 20, sygn. 141, s. 84; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 8, k. 7, sygn. 18, k. 29v, sygn. 20, k. 38v.

BUGAJNY JÓZEF (nr ewid. 1708), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: 20 maja 1922 r. wrócił z delegacji z Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, zwolniony ze służby z powodu redukcji etatów z dniem 31 stycznia 1923 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 109; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 63v, sygn. 11, k. 7v.

BURCHACKI JÓZEF (nr ewid. 1709, 307), syn Karola i Wiktorii z d. Kaczmarek, ur. 15 lutego 1884 r. w Skarszewie (gm. Tyniec, pow. kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 sierpnia 1922 r.), przodownik (od 1 stycznia 1924 r.), starszy przodownik (od 1 lipca 1927 r.). Stopień wojskowy: kanonier. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, 8 marca 1923 r. ukończył VII kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Przodowników w Łodzi w wyniku dobrym, 20 lipca 1929 r. ukończył kurs dzielnicowych przy Komendzie PP m.st. Warszawy. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 lipca 1919 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu (1922-1926). Sport: Odznaka Strzelecka III klasy nadana w 1932 r. Kary: nagana i 3-dniowy areszt w 1928 r. (wykreślone w 1931 r.). Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 19 marca 1935 r. Stan cywilny: żona Stanisława z d. Pawlak, córka Stanisława i Marianny z d. Skrzypczak, ur. 13 maja 1885 r. we wsi Morgi; ślub 13 lutego 1911 r. w Dębie; dzieci: Zygmunt Józef (ur. 19 czerwca 1913 r. w Skarszewie). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany 23 stycznia 1940 r. do Wojsławic w pow. chełmskim, służył w Policji Granatowej, m.in. jako komendant posterunku w Rejowcu, współpracował z partyzantami, w 1948 r. był świadkiem (jako rolnik ze wsi Dęba) w sprawie o stwierdzenie zgonu innego policjanta – Jana Jabłońskiego.

APK, AmK, sygn. 4341, s. 527-528, sygn. 4509, s. 1448-1449, KPPWk, sygn. 1, s. 27, sygn. 3, s. 117, 124, 154, 161, 201, 218, 248, sygn. 5, s. 29, SGWk, sygn. 359, k. 29v; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 93, sygn. 11, k. 33, 96, sygn. 12, k. 2, sygn. 14, k. 60, 209, 235v, 209, 235v, sygn. 15, k. 53v, sygn. 17, k. 9, sygn. 19, k. 19, *Z dziejów policji*, s. 42.

CABAN IGNACY (nr ewid. 2260), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony na własną prośbę z dniem 2 maja 1937 r. z Komendy Powiatowej PP w Radomsku, zawieszony w urzędowaniu z dniem 3 czerwca 1937 r., zwolniony ze służby z dniem 16 września 1937 r. ze zmniejszeniem o 1% uposażenia emerytalnego „za niemoralne prowadzenie się i niewykonanie rozkazu przełożonego” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 21, k. 24, 30, 47.

CAJDLER JÓZEF (nr ewid. 1823), syn Jana i Stanisławy z d. Jurek, ur. 17 lutego 1899 r. w Czachulcu (gm. Skarżyn, pow. turecki). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: starszy strzelec. Wykształcenie zawodowe: 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: w policji kaliskiej przynajmniej od 1928 r., w 1936 r. służył w Komisariacie PP w Kaliszu. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 2-dniowy areszt w 1922 r., dwie nagany w 1928 r. i jedna w 1929 r., 1-dniowy, 3-dniowy i 5-dniowy areszt w 1929 r., 3-dniowy areszt w 1930 r., 2-dniowy areszt w 1931 r. (wszystkie kary wykreślono w 1934 r.). Stan cywilny: żona Aniela z d. Podymaska, córka Józefa i Anny z d. Kiber, ur. 25 stycznia 1908 r. w Tyńcu (ob. Kalisz); ślub 25 października 1931 r. w Kaliszu w parafii NMP; dzieci: Edward Józef (ur. 21 września 1932 r. w Kaliszu), Jan Zbigniew (ur. 1 stycznia, zm. 16 lutego 1937 r. w Kaliszu), Sławomir Józef (ur. 15 stycznia 1939 r. w Kaliszu), Teresa (ur.

1 czerwca 1944 r. w Żmudzi, pow. chełmski). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany, bez daty, do Chełma Lubelskiego, dalsze losy nieznane, żona mieszkała w Kaliszu w 1945 r.

APK, AmK, sygn. 4342, s. 51-54, sygn. 4511, s. 107-108, 122-123, 150-151, KPPPwK, sygn. 1, s. 38, sygn. 3, s. 302; APL, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 141v, sygn. 17, k. 5v, 9, sygn. 18, k. 22.

CEGIELKA JÓZEF (nr ewid. 3537), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 7 grudnia 1922 r. skierowany do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przyjęty 7 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, zwolniony z dniem 31 stycznia 1923 r. na własną prośbę.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 149; APL, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 155, sygn. 11, k. 14v.

CEL(L)ARY JAN (nr ewid. 4825, 1709), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 3 października 1925 r. ukończył VII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 21 lipca 1925 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, z dniem 20 kwietnia 1927 r. przeniesiony do Komendy PP Województwa Wołyńskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 192, 235; APL, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 82v, 118v, sygn. 14, k. 33v.

CHABINKA STANISŁAW ANDRZEJ (nr ewid. 403), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: w 1938 r. ukończył kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły skierowany do policji województwa poznańskiego z przydziałem do Posterunku PP w Brzezinach z dniem 1 czerwca 1938 r. Sport: w 1939 r. uprawiał z powodzeniem wielobój.

APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 125, *Z dziejów policji*, s. 16.

CHEŁMIŃSKI JAN (nr ewid. 3627), ur. 3 stycznia 1923 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne: 3 oddziały szkoły ludowej w Jędrzejowie. Przebieg służby: do policji wstąpił 3 stycznia 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Oddziału Konnego PP w Kaliszu, przeniesiony z dniem 23 lutego 1925 r. do Posterunku PP w Opatówku, zwolniony z dniem 30 listopada 1925 r. na zasadzie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z jednorazowym 3-miesięcznym odszkodowaniem. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Stanisław Zdzisław (ur. 1 stycznia 1925 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 155, 161, 203, 212, 217, sygn. 5, s. 32; APL, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 35, sygn. 12, k. 120, sygn. 11, k. 4, sygn. 13, k. 8v, 135.

CHEĆIŃSKI JAN (nr ewid. 2955), stopień służbowy: starszy przodownik służby śledczej. Przebieg służby: delegowany z Komendy PP na m. Łódź do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (wrócił 15 czerwca 1924 r.).

APL, KWPPwŁ, sygn. 12, k. 90.

CHMIELARSKI BOLESŁAW STANISŁAW (nr ewid. 701), syn Stanisława i Heleny, ur. 28 sierpnia 1906 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: starszy strzelec. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przydzielony z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu z dniem 24 września 1935 r., z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, zawieszony w urzędowaniu z dniem 18 marca 1936 r., przywrócony z dniem 8 czerwca 1936 r., przeniesiony z dniem 21 czerwca 1936 r. do Komendy Powiatowej PP w Koninie z przydziałem do Posterunku PP w Słupcy. APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 35, 57; APL, KWPPwŁ, sygn. 20, k. 30, 35v, 40v, 43.

CHODOROWSKI WŁADYSŁAW (nr ewid. 2126), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 20 maja 1922 r. ukończył III kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem bardzo dobrym. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 15 listopada 1921 r. z Komendy Powiatowej PP w Łęczycy do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, przydzielony z dniem 15 grudnia 1922 r. do Komendy Powiatowej PP w Piotrkowie. Kary: 7-dniowy areszt w 1922 r. APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 83, 150-151; APL, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 168, sygn. 10, k. 134, 150, 152v.

CHOJECKI WŁADYSŁAW (nr ewid. 3535, 3553, 1708), syn Stanisława i Katarzyny z d. Marianowskiej, ur. 8 grudnia 1897 r. we wsi Lipnica (pow. turecki). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lipca 1927 r.), przodownik (od 1 maja 1932 r.), aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarno-domowe, 14 marca 1925 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem bardzo dobrym. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 6 grudnia 1922 r., delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (wrócił 8 grudnia 1923 r.), 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 26 maja 1924 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego, w 1925 r. służył w Komisariacie PP w Kaliszu. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Odznaczenia: Krzyż Walecznych nadany w 1923 r. Stan cywilny: żona Helena z d. Piłacik, córka Ignacego i Tekli z d. Leśnik, ur. 8 listopada 1903 r. w Łodzi; dzieci: Zdzisław Władysław (ur. 18 lipca 1923 r.), Zofia Zdzisława (ur. 6 maja 1926 r. w Kaliszu). Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostasz-kowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 012/1 z 13 kwietnia 1940 r., poz. 11).

APK, AmK, sygn. 4343, s. 71-72, sygn. 4512, s. 617-618, KPPPwK, sygn. 5, s. 11, 169, 219; APL, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 152v, 138v, sygn. 11, k. 127, sygn. 12, k. 8v, 99, 120, sygn. 13, k. 36, sygn. 14, k. 60v, sygn. 16, k. 20, sygn. 17, k. 5v, 9; *Kaliszanie*, s. 64, *Miednoje*, s. 98 (fot.), *Mieszkańcy*, s. 159 (fot.).

CHOJNACKI WŁADYSŁAW (nr ewid. 3533), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 5 grudnia 1922 r. skierowany do Okręgowej Szkoły Policyj-

nej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu 5 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę. APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 149.

CHOLEWSKI (HOLEWSKI) STANISŁAW (nr ewid. 3630, 1734), syn Wincentego i Kazimierza z d. Zbytniewskiej, ur. 30 października 1894 r. w Wilczynie. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła ludowa w Wilczynie, 14 marca 1925 r. ukończył V kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na próbną służbę z dniem 8 stycznia 1923 r., delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 16 maja do 8 grudnia 1924 r.), przydzielony do Posterunku PP w Tyńcu (1925-1929), delegowany do Komisariatu PP w Zgierzu (od 19 do 21 marca 1927 r.), przeniesiony z dniem 31 stycznia 1932 r. w stan spoczynku z zachowaniem praw emerytalnych. Kary: 5-dniowy areszt w 1926 r., 2-dniowy areszt w 1930 r. Stan cywilny: żona Helena z d. Kempieńska, córka Kazimierza i Anieli z d. Gieszek, ur. 31 sierpnia 1900 r. w Kaliszu; dzieci: Zenon (ur. 4 maja 1932 r. w Kaliszu), Kazimierz (ur. 24 listopada 1934 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: w czasie okupacji niemieckiej i zaraz po niej (listopad 1945 r.) mieszkał w Kaliszu.

APK, AmK, sygn. 4536, s. 1634-1641, KPPPwK, sygn. 3, s. 159, 169, 189, 241, sygn. 5, s. 14, 254; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 4, sygn. 12, k. 8v, 99, sygn. 13, k. 36, 191, sygn. 14, k. 276, sygn. 15, k. 4.

CIEMIENGA PIOTR (nr ewid. 2007, 94), syn Franciszka i Kornelii z d. Adrjanczyk, ur. 23 lipca 1890 r. we wsi Kawęczyna (pow. kielecki). Stopień służbowy: starszy przodownik (od 1 października 1921 r.). Stopień wojskowy: sierżant. Przebieg służby: do policji wstąpił prawdopodobnie 1 października 1921 r., przeniesiony z dniem 16 czerwca 1926 r. z Komendy Powiatowej PP w Piotrkowie do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do kancelarii Komisariatu PP w Kaliszu, z dniem 25 lipca 1927 r. przydzielony do Posterunku PP w Błazskach, a z dniem 25 października 1931 r. do Komendy Powiatowej w Piotrkowie na stanowisko komendanta Posterunku PP w Łękawie. Stan cywilny: żona Józefa z d. Barwińska (zm. przed 1932 r.); dzieci: 4, m.in. Leszek (ur. 2 listopada 1928 r. w Błazskach).

APK, KPPPwK, sygn. 1, k. 6, sygn. 3, s. 243, Księgi, sygn. 757, s. 53; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 170, sygn. 13, sygn. 196v, sygn. 14, k. 65v, sygn. 15, k. 67v.

CIESIELSKI JAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v.

CIEŚLA ANDRZEJ (nr ewid. 3036), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 15 listopada 1921 r. z Rezerwy Okręgowej w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, zwolniony z dniem 31 maja 1922 r. na własną prośbę.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 109; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 168, sygn. 10, k. 65.

CIEŚLAK ANTONI, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 10 stycznia 1921 r. z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu, zwolniony dyscyplinarnie z dniem 30 kwietnia 1921 r. za „przywłaszczenie sobie plecaka oraz 1 i pół funta słoniny, które powinien oddać w Komendzie Powiatowej” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 10, 39, 56.

CIEŚLAK ANTONI, ur. 6 stycznia 1874 r. Stopień służbowy: komisarz (od 1 stycznia 1921 r.). Przebieg służby: od 1 maja 1919 r. naczelnik, od 15 maja 1919 r. pomocnik naczelnika Policji Komunalnej w Kaliszu, we wrześniu 1919 r. zastępca komendanta miejskiego PP w Kaliszu, następnie komendant powiatowy PP w Koninie, w styczniu 1920 r. powrócił na poprzednie stanowisko w Kaliszu, w marcu 1920 r. wykładowca w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu, po połączeniu komendy miejskiej i powiatowej kierownik Komisariatu PP w Kaliszu i p.o. zastępcy komendanta powiatowego, z dniem 1 lipca 1922 r. przeniesiony do Komendy PP na m. Łódź, gdzie służył do 31 stycznia 1936 r., kiedy został przeniesiony w stan spoczynku z powodu ukończenia 60 lat i uzyskania prawa do zaopatrzenia emerytalnego.

AAN, KGPPwW, sygn. 3, s. 43, sygn. 7, s. 65; APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 111; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 20, k. 5v; *Zmiany w Milicji Miejskiej*, GK, 1919, nr 99, s. 2, *Nominacja*, KP, 1919, nr 116, s. 3, *Osobiste*, KP, 1920, nr 1, s. 3, *Osobiste*, KP, 1920, nr 19, s. 2, *Otwarcie szkoły policyjnej w Kaliszu*, GK, 1920, nr 72, s. 3; zob. też aneks źródłowy nr 9.

CIEŚLAK FRANCISZEK, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 1 maja 1920 r. na własne żądanie.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 26.

CIEŚLAK FRANCISZEK (nr ewid. 1830), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w 1928 r. służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu. Kary: 5-dniowy areszt w 1928 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 127v.

CIEŚLAK JÓZEF (nr ewid. 1710), syn Jakuba i Marianny, ur. 22 kwietnia 1889 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień służbowy: saper. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 3 oddziały szkoły powszechnej w Kaliszu, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 lutego 1920 r., przeniesiony 20 sierpnia 1920 r. z Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przeniesiony prawdopodobnie 15 lipca 1922 r. z Komisariatu PP m. Kalisza do Posterunku PP w Stawie, służył następnie w Komisariacie PP w Kaliszu, skąd był delegowany na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Iwanowicach (od 4 do 6 listopada 1922 r.), w lipcu

1925 r. na Posterunku PP w Brzezinach, stąd z dniem 20 maja 1931 r. przeniesiony na własną prośbę na Posterunek PP w Tyńcu, przeniesiony w stan spoczynku z dniem 31 marca 1935 r. z zachowaniem praw emerytalnych „z powodu trwałej niezdolności do służby państwowej w ogóle” (cyt. z rozkazu). Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 7-dniowy areszt w 1932 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Ryszard (ur. 3 kwietnia 1922 r. w Kaliszu), Zdzisław Ryszard (ur. 2 marca 1923 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 26, sygn. 3, s. 44, 105, 116, 140, 217, sygn. 5, s. 11; APL, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 25v, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 57v, sygn. 11, k. 39v, 128, sygn. 12, k. 6, sygn. 15, k. 27, sygn. 16, k. 59v, sygn. 17, k. 5v, 9, sygn. 19, k. 16.

CIEŚLAK WŁADYSŁAW (nr ewid. 3989, 1707), syn Wawrzyńca i Marianny, ur. 3 grudnia 1899 r. w Łodzi. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1934 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: ukończył 3 klasy gimnazjum, 23 stycznia 1926 r. ukończył VIII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym, w 1936 r. uznany za wyszkolonego funkcjonariusza policji. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 czerwca 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Posterunku PP w Szczypiornie (1925-1933), stąd delegowany do Komisariatu PP w Zgierzu (od 19 marca do 21 marca 1927 r.), z dniem 1 marca 1933 r. przeniesiony na własną prośbę do Komendy Powiatowej w Łasku z przydziałem do Posterunku PP w Łasku, gdzie służył do 1939 r. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 5-dniowy i 3-dniowy areszt w 1923 r., 7-dniowy areszt i nagana w 1925 r. (wszystkie kary wykreślono w 1929 r.). Stan cywilny: żona Stanisława z d. Edyk; dzieci: Jadwiga Helena (zm. 9 marca 1924 r.), Bogumił Władysław (ur. 27 maja 1925 r.), Bogdan, Eligiusz, Teresa, Dariusz. Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 0372/2 poz. 35 z 20 kwietnia 1940 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 157, 186-187, 207, 240, 254; APL, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 83v, sygn. 12, k. 117v, 120v, sygn. 13, k. 60, 71, 161v, sygn. 14, k. 228v, sygn. 17, k. 5v, 9, 18; *Kaliszanie*, s. 64, *Miednoje*, s. 109 (fot.), *Funkcjonariusze*, s. 95.

CIEŻAREK JAN (nr ewid. 956), syn Hipolita i Rozalii, ur. 14 października 1890 r. w Kozłowie Biskupim (pow. sochaczewski). Stopień służbowy: posterunkowy, aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: kanonier. Wykształcenie zawodowe: 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: początkowo służył w policji m.st. Warszawy, 23 września 1930 r. przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem na Posterunek PP w Koźminku, z dniem 1 października 1931 r. przeniesiony do Biura Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, od 20 listopada 1935 r. w Komisariacie PP w Kaliszu. Kary: nagana w 1936 r. Stan cywilny: żona Janina, córka Mateusza i Michaliny, ur. 1 kwietnia 1897 r. w Warszawie; dzieci: Stanisława (ur. 3 maja 1921 r. w Kaliszu), Henryk (ur. 21 maja 1923 r. w Kaliszu). Losy wojenne: uwięziony

w obozie NKWD w Ostaszkwie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 020/3 z 9 kwietnia 1940 r., poz. 14).

APK, AmK, sygn. 4345, s. 207-208, sygn. 4513, s. 2569-2576, KPPPwK, sygn. 1, s. 25, sygn. 3, s. 302, 323, Księgi, sygn. 345, s. 126; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 15, k. 53, sygn. 18, k. 22, sygn. 19, k. 49, sygn. 20, k. 32; *Kaliszanie*, s. 64, *Miednoje*, s. 110, *Mieszkańcy*, s. 167-168 (fot.); zob. też s. 342.

CIURA PIOTR (nr ewid. 1507, 1824), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 26 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Łodzi z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu, stąd z dniem 25 maja 1927 r. przeniesiony do Posterunku PP w Opatówku, zawieszony w urzędowaniu z dniem 13 października 1929 r. ze zmniejszonym do połowy uposażeniem, przywrócony z dniem 27 stycznia 1930 r., zwolniony dyscyplinarnie z dniem 27 stycznia 1930 r. z jednoczesnym zmniejszeniem emerytury o 25% „za czynne i słowne znieważenie wyższego szarż” (cyt. z rozkazu). Kary: 38-godzinny areszt w 1927 r. Stan cywilny: żonaty.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 253, sygn. 6, s. 7; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 197v, sygn. 14, k. 48v, 242v, 257-257v.

COZAŚ, przebieg służby: w listopadzie 1919 r. służył w Komendzie PP m. Kalisza.

Rocznica istnienia policji polskiej w Kaliszu, GK, 1919, nr 280, s. 3.

COZAŚ JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 21 lipca 1920 r. do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 44.

COZAŚ PAWEŁ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 stycznia 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 14v.

CYDZIK JAN, stanowisko służbowe: urzędnik. Przebieg pracy: zatrudniony w Komisariacie Kolejowym PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony z powodu redukcji etatów z dniem 31 sierpnia 1921 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38, 90v.

CYGAŃSKI JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 10 stycznia 1921 r. z Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 10.

CZAJCZYŃSKI KONSTANTY, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na próbną służbę z dniem 1 stycznia 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 4.

CZAPLICKI JAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w 1920 r. służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu. Kary: 3-dniowy areszt w 1920 r.
APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 50.

CZARNOTA JÓZEF (nr ewid. 1354), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: w 1938 r. ukończył kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Przebieg służby: po szkole przeniesiony do policji województwa poznańskiego z przydziałem do Posterunku PP w Zbiersku z dniem 1 czerwca 1938 r.
APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 124.

CZERWIŃSKI FRANCISZEK (nr ewid. 678), syn Rocha i Teodozji z d. Beńskiej, ur. 14 września 1898 r. w Kochowie (pow. koniński). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: plutonowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu (przyjechał z Łodzi 12 kwietnia 1938 r.), przeniesiony w stan spoczynku z dniem 30 czerwca 1939 r. z powodu trwałej niezdolności do służby (5 czerwca 1939 r. wymeldowany do Łodzi).
APK, AmK, sygn. 4515, s. 1364-1365; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 280.

DALEWSKI FRANCISZEK (nr ewid. 4730, 1711), syn Stanisława i Marianny z d. Grześ, ur. 16 lutego 1900 r. w Manichowie. Stopień służbowy: posterunkowy, aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie zawodowe: 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 21 lipca 1925 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu (służył w nim jeszcze w 1936 r.), 14 stycznia 1926 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komisariatu PP w Zgierzu (od 19 do 21 marca 1927 r.). Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 1-dniowy i 2-dniowy areszt w 1930 r., nagana w 1931 r. (wszystkie kary wykreślone w 1934 r.), nagana w 1936 r. Stan cywilny: kawaler. Losy wojenne i powojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszku, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 038/1 z 30 kwietnia 1940 r., poz. 100).
APK, AmK, sygn. 4348, s. 52-53, KPPPwK, sygn. 3, s. 192, 217, 226, 254, 302, 307; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 82v, 152, sygn. 17, k. 5v, 9, sygn. 18, k. 37; *Kaliszanie*, s. 64, *Miednoje*, s. 131, *Mieszkańcy*, s. 181 (fot.).

DALEK ADAM (nr ewid. 1712), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 10 stycznia 1924 r. przeniesiony do Posterunku PP w Chocz, zawieszony w urzęd-

waniu z dniem 16 kwietnia 1925 r., wydany ze służby z dniem 30 kwietnia 1925 r. za „niestawienie się na służbę bez usprawiedliwienia i opilstwo w służbie do utraty przytomności” (cyt. z rozkazu). Nagrody: rozkazem z 15 października 1922 r. udzielono pozwolenie na przyjęcie 750 mk tytułem nagrody „za szybkie i energiczne poszukiwania dorożkarza, który dopuścił się przekroczenia przepisów” (cyt. z rozkazu). Kary: 5-dniowy areszt (1924). Stan cywilny: żonaty; dzieci: Tadeusz Zygmunt (ur. 9 marca 1922 r., zm. 14 kwietnia 1922 r.), Józef Bronisław (ur. 14 marca 1924 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 100, 103, 131, 154-155, 172, 174; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 43, 53, sygn. 11, k. 96, 128, sygn. 12, k. 112v, sygn. 13, k. 43, 47v.

DALEK FRANCISZEK (nr ewid. 3774), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 lutego 1923 r., zwolniony z dniem 15 lutego 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 18, 30v.

DASZKIEWICZ JAN PIOTR (nr ewid. 178), syn Jana i Marianny z d. Rutkowskiej, ur. 1 kwietnia 1892 r. w Brzezinach pow. brzeziński. Stopień służbowy: starszy posterunkowy (od 27 listopada 1918 r.), przodownik (od 1 września 1920 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Przebieg służby: do policji wstąpił prawdopodobnie 27 listopada 1918 r., do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 1 września 1927 r. z Komendy PP na m. Łódź, a z dniem 14 kwietnia 1932 r. do Komendy PP m.st. Warszawy. Stan cywilny: żona Leokadia z d. Lich, córka Józefa i Sabiny z d. Mierzejewskiej, ur. 16 marca 1903 r. w Łodzi; ślub 25 maja 1923 r. w Łodzi w parafii św. Anny; dzieci: Irena Leokadia (ur. 13 grudnia 1923 r. w Łodzi), Halina Maria (ur. 1 lutego 1928 r. w Łodzi), Janina Krystyna (ur. 15 marca 1931 r. w Kaliszu).

AmK, sygn. 4348, s. 352-353, sygn. 4516, s. 703-710, 713-714, APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 163, sygn. 14, k. 68, sygn. 16, k. 16.

DĄBROWSKI STANISŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem do kaliskiego Komisariatu, z dniem 1 października 1920 r. przydzielony do Posterunku PP w Choczu, a z dniem 26 lipca 1921 r. do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51, 55; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 115.

DEJEWSKI PAWEŁ (nr ewid. 3663), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., zwolniony z dniem 28 lutego 1923 r. na własną prośbę.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, 30.

DEPCZYŃSKI FRANCISZEK (nr ewid. 3608), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: skierowany 10 grudnia 1922 r. do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przy-

jęty 10 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, zwolniony z dniem 29 lutego 1924 r. na własną prośbę.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 150; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 161, sygn. 12, k. 143.

DĘBOWSKI IGNACY (nr ewid. 610), stopień służbowy: przodownik. Przebieg służby: delegowany z Komendy Powiatowej PP w Turku do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (od 10 do 12 lutego 1926 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 166.

DIZNER KAROL (nr ewid. 1709), syn Karola i Anny z d. Neuman, ur. 27 listopada 1904 r. w Turku. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie zawodowe: 16 marca 1936 r. uznany za wykształconego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: przyjęty z dniem 1 lutego 1928 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę, w 1936 r. w Komisariacie PP w Kaliszu. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: nagana w 1929 r. (wykreślona w 1932 r.), nagana i 1-dniowy areszt w 1936 r. Stan cywilny: kawaler. Losy wojenne: wymeldowany z Kalisza 25 października 1939 r. w niewiadomym kierunku.

APK, AmK, sygn. 4349, s. 701-702, sygn. 4517, s. 424-425, KPPPwK, sygn. 3, s. 302, 311, 316; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 111, sygn. 16, k. 50, sygn. 17, k. 5v, 9.

DIŻAK ŁUKASZ (nr ewid. 301, 309), ur. 28 października 1882 r. Stopień służbowy: starszy posterunkowy (od 18 października 1920 r.), przodownik (od 1 listopada 1920 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, szkoła policyjna. Przed służbą w PP: 11 lat, 9 miesięcy i 13 dni służby w żandarmerii austriackiej. Przebieg służby: do policji wstąpił 18 października 1920 r., do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 1 czerwca 1923 r. z Komendy Powiatowej PP w Koninie, delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego (wrócił 7 listopada 1924 r.), służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1925-1926), 22 października 1925 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony 16 maja 1927 r. na podstawie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z przyznaniem praw emerytalnych. Kary: 1-dniowy areszt w 1925 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 189, 208, 218-219, sygn. 5, s. 38, 47; APŁ, WPPwŁ, sygn. 6, k. 4v, sygn. 11, k. 67, sygn. 12, k. 25, sygn. 13, k. 122, sygn. 14, k. 40.

DOBROWOLSKI WOJCIECH (nr ewid. 1714, 1716), syn Michała i Eleonory, ur. 23 kwietnia 1890 r. Stopień służbowy: posterunkowy, posterunkowy służby śledczej (od 1 kwietnia 1927 r.), starszy posterunkowy służby śledczej (od 1 lipca 1930 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: 4 oddziały szkoły powszechnej w Tyńcu, 14 marca 1925 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 lutego 1920 r., służył w Komisariacie Kolejowym PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1922-1928), dele-

gowany: na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Szczypiornie (od 4 do 6 listopada 1922 r.), do Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 26 maja do 8 grudnia 1923 r.) oraz od 5 czerwca 1925 r. do Posterunku PP w Stawie, z dniem 1 kwietnia 1928 r. przeniesiony z Komisariatu PP w Kaliszu do Wydziału Śledczego przy miejscowej Komendzie Powiatowej, gdzie był wywiadowcą w sprawach kryminalnych. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 31 maja 1933 r. za „niestrudzoną pracę i wybitny udział w wykryciu w dwa dni po wypadku sprawców morderstwa Rafała Śmigielskiego, zamordowanego w dniu 28 kwietnia 1933 r. na szosie obok Blizanowa” (cyt. z rozkazu). Stan cywilny: żonaty; dzieci: Helena (ur. 13 marca 1921 r.), Maria (ur. 11 czerwca 1922 r., zm. 1 marca 1925 r.), Irena (ur. 1 stycznia 1924 r., zm. 1 marca 1925 r.), Eugeniusz (ur. 5 listopada 1925 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 25, 54, sygn. 2, s. 45, sygn. 3, s. 116, 139, 163, 169, 180, sygn. 5, s. 12; APL, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38, 157, sygn. 10, k. 86v, sygn. 12, k. 8v, 99, 152v, sygn. 13, k. 28v, 36, 132, sygn. 14, k. 120, 290v, sygn. 17, k. 33; zob. też aneks źródłowy nr 19.

DOBRYŃSKI ADAM JÓZEF (nr ewid. 4842, 62), syn Ludwika i Wiktorii z d. Wojech, ur. 14 października 1900 r. w Sędowie (gm. Niewiesz, pow. turecki). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy przodownik (1937 r.). Stopień wojskowy: sierżant. Przebieg służby: delegowany z Komendy Powiatowej PP w Turku do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (od 10 do 12 lutego 1926 r.), z dniem 2 listopada 1936 r. przeniesiony z Komendy Powiatowej PP w Koninie do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 25 października 1937 r. (po raz drugi). Stan cywilny: żona Wiktorii z d. Pawłowska, córka Bolesława i Karoliny z d. Witkowskiej, ur. 16 października 1909 r. w Turku, aktywnie działała w Przysposobieniu Wojskowym Kobiet i Rodzinie Policijnej w 1938 r.; dzieci: Jerzy (ur. 9 marca 1933 r. w Kaliszu), Halina Maria (ur. 10 marca 1936 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany 21 listopada 1939 r. do Sędowa (pow. opoczyński), dalsze losy nieznane.

AmK, sygn. 4350, s. 407-408, sygn. 4517, s. 1526-1527, SPwK, sygn. 23, k. 280, sygn. 24, k. 214; APL, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 166, sygn. 14, k. 281, sygn. 20, k. 56, sygn. 21, k. 51.

DOKTÓR JÓZEF (nr ewid. 1308, 2574), syn Wincentego i Marianny z d. Wdowczyk, ur. 17 lutego 1891 r. w Kucharach (pow. jarociński). Stopień służbowy: posterunkowy (od 15 kwietnia 1922 r.), starszy posterunkowy (od 1 stycznia 1938 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił prawdopodobnie w 1922 r., z dniem 11 kwietnia 1927 r. przeniesiony z Komendy PP Województwa Wołyńskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, w grudniu 1927 r. służył na Posterunku PP w Szczypiornie, z dniem 4 stycznia 1935 r. przeniesiony na własną prośbę do Komisariatu PP w Kaliszu. Odznaczenia: Krzyż Zasługi za Dzielność za czyn wyjątkowej odwagi w służbie bezpieczeństwa publicznego przyznany 29 października 1938 r. (po raz pierwszy). Stan cywilny: żona Władysława z d. Mikołajczyk, córka Ludwika i Franciszki z d. Garstki, ur. 25 listopada 1901 r. w Karminku (pow. jarociński); dzieci: Władysław Piotr (ur. 10 czerwca 1929 r. w Szczypiornie),

Henryka Irena. Losy wojenne i powojenne: wymeldowany 16 września 1940 r. do Zawady w pow. lubelskim, dalsze losy nieznane.

APK, AmK, sygn. 4350, s. 529-530, sygn. 4517, s. 1736-1737, KPPPwK, sygn. 3, s. 302, sygn. 5, s. 139; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 33v, sygn. 19, k. 6. sygn. 22, k. 6v; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 179.

DOLACIŃSKI JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51.

DOLASKI, stopień służbowy: starszy przodownik. Przebieg służby: od 20 lipca 1920 r. odpowiedzialny za magazyn ekwipunkowy w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 43.

DOMALSKI WACŁAW (nr ewid. 4714, 1718), syn Wincentego i Marianny, ur. 6 września 1896 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: starszy ułan. Wykształcenie zawodowe: 3 października 1925 r. ukończył VII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 21 lipca 1925 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu (służył w nim jeszcze w 1936 r.), 14 stycznia 1926 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby. Sport: III miejsce w strzelaniu z karabinu na dystans 200 metrów wśród niższych funkcjonariuszy na Wojewódzkich Zawodach Sportowych PP w Łodzi (19-20 lipca 1927 r.), II miejsce w tej samej dyscyplinie oraz III miejsce ze strzelania z rewolwerów na eliminacyjnych zawodach sportowych PP Województwa Łódzkiego (15-17 czerwca 1928 r.), I miejsce w strzelaniu z karabinu i z broni długiej małokalibrowej oraz II miejsce w strzelaniu z pistoletu na Wojewódzkich Zawodach Eliminacyjnych PP w Łodzi (3-4 sierpnia 1929 r.), IV miejsce w strzelaniu z broni małokalibrowej krótkiej na IV Ogólnopolskich Zawodach Sportowych PP w Katowicach (5-8 września 1929 r.), Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa przyznana w 1932 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 1.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 7, 18, sygn. 3, s. 192, 226, 239, 302; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 82v, 118v, 152, sygn. 14, k. 63v, 137v, 226, 227, sygn. 17, k. 5v.

DOMAŃSKI ALEKSANDER, syn Andrzeja i Marii z d. Barańskiej, ur. 24 lutego 1887 r. w Łodzi. Stopień służbowy: p.o. aspiranta, podkomisarz (od 1 stycznia 1921 r.), komisarz (od 1 lipca 1924 r.), nadkomisarz (od 1 stycznia 1927 r.). Przed służbą w PP: członek partii „Proletariat” i PPS. Przebieg służby: od 18 listopada 1918 r. w Milicji Ludowej w Łodzi, w policji od 1 sierpnia 1919 r., z dniem 1 stycznia 1921 przydzielony do Ekspozytury Urzędu Śledczego m. Łodzi, z dniem 1 stycznia 1927 r. przeniesiony z Komendy Powiatowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, na stanowisko komendanta powiatowego, z dniem 24 kwietnia 1929 r. przeniesiony

do Komendy PP Województwa Poleskiego, gdzie był komendantem powiatowym w Pińsku (1929) i Brześciu nad Bugiem (1931), potem służył w Komendzie PP m.st. Warszawy (1931), Komendzie Głównej (1933), Komendzie Wojewódzkiej PP we Lwowie (1935-1936) i w Komendzie Wojewódzkiej PP w Tarnopolu (1936-1939). Odznaczenia: Medal Niepodległości, Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości. Stan cywilny: żonaty. Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszku, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 023/5 z 10 kwietnia 1940 r., poz. 49).

AAN, KGPPwW, sygn. 3, s. 43-44, sygn. 7, s. 69; APK, KPPPwK, sygn. 1, k. 6, sygn. 3, s. 253; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 4, 197; *Kaliszanie*, s. 65, *Miednoje*, s. 147; zob. też aneks źródłowy nr 9.

DOMAŃSKI JÓZEF (nr ewid. 4301, 1716, 1717), syn Ludwika i Marianny, ur. 1 marca 1897 r. w Łodzi. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lipca 1929 r.), starszy posterunkowy służby śledczej (od 1 lutego 1934 r.), przodownik służby śledczej (od 1 lutego 1935 r.), aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Łodzi, 16 lutego 1924 r. ukończył kurs przodowników w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 5 maja 1926 r. ukończył kurs w Okręgowym Urzędzie Policji Politycznej w Łodzi. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 25 września 1923 r., służył w Komisariacie PP w Kaliszu, 8 stycznia 1925 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przeniesiony z dniem 1 marca 1930 r. do Biura Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, przynajmniej od 1935 r. wywiadowca w Wydziale Śledczym (sprawy polityczne – sekcja ukraińska). Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 15 września 1932 r. za aktywne uczestnictwo w dochodzeniu zakończonym wykryciem i ujęciem bandy Pachółka. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 28 września 1938 r. za zasługi w służbie bezpieczeństwa publicznego. Stan cywilny: żona Anna; dzieci: Zofia (ur. 21 maja 1925 r. w Kaliszu), Irena. Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszku, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 030/1 z 14 kwietnia 1940 r., poz. 16).

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 17, sygn. 2, s. 46, 54, sygn. 3, s. 157, 184, 198, 277, sygn. 5, s. 12; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 140, sygn. 12, k. 139v, sygn. 13, k. 1v, 66, sygn. 14, k. 208v, 264, sygn. 16, k. 44, sygn. 17, k. 5v, 9, sygn. 18, k. 4v, sygn. 19, k. 5; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 181; *Kaliszanie*, s. 65, *Miednoje*, s. 148, *Mieszkańcy*, s. 191 (fot.); zob. też aneks źródłowy nr 12.

DOMINIAK ANTONI (nr ewid. 103-D), stanowisko służbowe: goniec. Przebieg pracy: zatrudniony w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu 16 listopada 1924 r. na tymczasową próbę, zwolniony z dniem 30 czerwca 1925 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 184; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 12, k. 23v, sygn. 13, k. 67.

DOMINIAK IGNACY (nr ewid. 1713, 1715), syn Szczepana i Anny z d. Matuszewskiej, ur. 25 lipca 1888 r. w Żeliszawiu (pow. kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lipca 1928 r.). Stopień wojskowy: sierżant. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Błaszczach, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego (od sierpnia 1921 r. do 22 maja 1922 r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, następnie przydzielony do Posterunku PP w Błaszczach, skąd delegowany do Komisariatu PP w Zgierzu (od 19 do 21 marca 1927 r.), przeniesiony do Komisariatu PP w Kaliszu z dniem 15 lipca 1929 r. Sport: Złota Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: nagana w 1921 r., 1-dniowy areszt w 1925 r. (ostatnią karę wykreślono w 1929 r.). Stan cywilny: żona Helena z d. Szczesniewska, córka Józefa i Anieli z d. Kowalskiej, ur. 21 grudnia 1892 r. w Prusinowicach (pow. sieradzki); ślub w parafii Tokary; dzieci: Regina Leokadia (ur. 30 marca 1921 r. w Błaszczach), Zdzisław Józef (ur. 2 kwietnia 1923 r. w Błaszczach), Felicja Anna (ur. 20 lipca 1924 r. w Błaszczach). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 4 lutego 1940 r. do Tomaszowa Lubelskiego, do miasta wrócił 3 listopada 1945 r.

APK, AmK, sygn. 4351, s. 277-278, sygn. 4518, s. 23-24, 437-438, KPPPwK, sygn. 1, s. 26, sygn. 3, s. 109, 254, sygn. 5, s. 12; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 125v, 129v, sygn. 10, k. 63v, sygn. 11, k. 55v, 128, sygn. 12, k. 67v, sygn. 14, k. 136v, 213, 228v, sygn. 17, k. 5v, 9.

DOMINIAK JÓZEF (nr ewid. 3112, 1712, 1713), syn Michała i Magdaleny z d. Henczke, ur. 2 stycznia 1898 r. w Dobrzeczu Małym (ob. Kalisz). Stopień służbowy: posterunkowy, posterunkowy służby śledczej (od 1 stycznia 1932 r.), starszy posterunkowy służby śledczej (od 1 kwietnia 1934 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła ludowa w Kaliszu, 20 maja 1922 r. ukończył III Kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem bardzo dobrym, 30 października 1931 r. ukończył 5-miesięczny kurs w Śledczej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich z wynikiem dobrym, 7 czerwca 1933 r. ukończył 4-miesięczny kurs daktyloskopijno-fotograficzny przy Szkole dla Oficerów PP w Warszawie. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1921 r., służył w Komisariacie PP w Kaliszu, skąd był delegowany na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Błaszczach (od 4 do 6 listopada 1922 r.), 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, następnie służył na Posterunku PP w Błaszczach i Posterunku PP w Iwanowicach (1925 r.), z dniem 20 grudnia 1928 r. przeniesiony do Komisariatu PP w Kaliszu, potem w Wydziale Śledczym (przynajmniej od 1935 r.), gdzie był wywiadowcą w sprawach kryminalnych. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Nagrody: 1) pochwała komendanta wojewódzkiego z 13 października 1930 r. za „odwagę, gorliwość i energię wykazaną 19 września rb. przy ujęciu niebezpiecznego więźnia Trybu-

lewicza Jana, skazanego na 20 lat ciężkiego więzienia” (cyt. z rozkazu); 2) pochwała komendanta wojewódzkiego z 15 września 1932 r. za aktywne uczestnictwo w dochodzeniu zakończonym wykryciem i ujęciem bandy Pachółka. Kary: 3-dniowy areszt w 1925 r., 5-dniowy areszt w 1925 r., nagana w 1928 r., nagana w 1929 r. (wszystkie kary wykreślone w 1932 r.), 3-dniowy areszt (wykreślony w 1938 r.). Stan cywilny: żona Helena z d. Handke, córka Karola i Apolonii z d. Śmiałowicz, ur. 15 marca 1898 r. w Kaliszu; ślub w 1921 r. w Kaliszu w parafii św. Gotarda; dzieci: Józef Rajmund (ur. 23 września 1923 r. w Kaliszu), Janina (ur. 28 lipca 1921 r. w Kaliszu), Krystyna Katarzyna (ur. 12 października 1925 r. w Iwanowicach). Losy wojenne i powojenne: na karcie meldunkowej brak wpisów z okresu okupacji niemieckiej, jak i późniejszego, w 1948 r. był świadkiem w sprawie o uznanie za zmarłego policjanta Bronisława Bończyka (był wtedy emerytem i mieszkał w Kaliszu).

APK, AmK, sygn. 4351, s. 87-88, sygn. 4518, s. 484-485, KPPWk, sygn. 1, s. 17, 54, sygn. 2, k. 46, sygn. 3, s. 139, 219, 222, 235, 283, sygn. 5, s. 12, SGWk, sygn. 695, k. 1, 23v; APŁ, KWPPWŁ, sygn. 9, k. 168, sygn. 10, k. 134, sygn. 11, k. 39v, 149, sygn. 13, k. 143, 169v, sygn. 14, k. 93v, 302, sygn. 15, k. 58, sygn. 16, k. 7, 44, 50-50v, sygn. 17, k. 5v, 9, 16v, 35v-36, sygn. 18, k. 16v; APP, KWPPWp, sygn. 24, s. 170; zob. też aneks źródłowy nr 12.

DOMŻAŁ JÓZEF (nr ewid. 4728), ur. 27 marca 1899 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 4-klasowa szkoła ludowa w Brzezińcu, szkoła policyjna. Przebieg służby: do policji wstąpił 12 lipca 1923 r., przeniesiony z dniem 12 maja 1925 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, od 25 lipca do 21 sierpnia 1925 r. na urlopie nadzwyczajnym z prawem wyjazdu do pow. oświęcimskiego celem poratowania zdrowia, 14 stycznia 1926 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zm. 21 marca 1926 r., pochowany na bocznym cmentarzu w Tyńcu.

APK, KPPWk, sygn. 3, s. 177, 182, 196, 214, 226, 241, sygn. 5, s. 12, 326; APŁ, KWPPWŁ, sygn. 5, k. 40, sygn. 13, k. 50v, 150, 179v.

DOPIERAŁA STEFAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 31 sierpnia 1921 r. na własną prośbę. APŁ, KWPPWŁ, sygn. 9, k. 112v.

DREWICZ MICHAŁ (nr ewid. 1715, 1714), syn Andrzeja i Kazimiery z d. Bugajnej, ur. 22 września 1892 r. w Skarszewie (pow. kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy, aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: strzelec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Skarszewie, 22 stycznia 1922 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu, delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, zwieszony w urzędowaniu z dniem 26 maja 1925 r., przywrócony z dniem 19 czerwca 1925 r., po odbyciu próbnej służby mianowany etatowym funkcjonariuszem PP Województwa Łódzkiego z okresem zaliczenia wcześniejszej służby (rozkaz nr 3 z 18 stycznia 1926 r.), przeniesiony z dniem 21 czerwca 1936 r. z Posterunku

PP w Cekowie do Posterunku PP w Blizanowie na własną prośbę, gdzie pozostawał do września 1939 r. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 3-dniowy areszt w 1921 r., 2-dniowy i 5-dniowy areszt w 1924 r., 7-dniowy areszt w 1925 r., 2-dniowy areszt w 1927 r., 3-dniowy areszt w 1930 r. (wszystkie kary wykreślono w 1933 r.), 1-dniowy areszt w 1934 r. (wykreślony w 1938 r.). Stan cywilny: żony: 1) Józefa z d. Napierała; 2) Marianna z d. Jamroziak, córka Józefa i Marianny z d. Skotowskiej, ur. 29 sierpnia 1897 r. w Nakwasinie; ślub 17 kwietnia 1921 r. w Koźminku; dzieci: Józef (ur. 12 października 1919 r. w Koźminku), Marianna (ur. 21 marca 1922 r. w Koźminku), Eugenia Genowefa (ur. 28 marca 1926 r. w Cekowie), Czesław (ur. 18 lutego 1928 r. z Kaliszu), Lucjan Julian (ur. 8 listopada 1930 r. w kol. Ceków). Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 3 z 1 kwietnia 1940 r., poz. 92), jednocześnie Sąd Grodzki w Kaliszu, postanowieniem z 6 maja 1949 r., uznał go za zmarłego, ustalając datę zgonu na 9 maja 1946 r., bez podania miejsca, w oparciu o zeznanie żony: „Mąż mój Michał Drewicz, jako funkcjonariusz Policji Polskiej [!] w Blizanowie ewakuowany został z chwilą wybuchu wojny w kierunku wschodnim. Jak słyszałam od kolego męża Ignacego Kozłowskiego, zam. w Oszczeklinie gm. Rąjsków [!], widział on po raz ostatni męża dn. 17 września 1939 r. w Kowlu w czasie gdy był prowadzony do niewoli przez wojska radzieckie. Od innych kolegów męża, których adresów wskazać nie potrafię, a którzy byli razem, słyszałam, że mąż był w Ostaszkowie, gdzie wszelki ślad po nim zaginął. Do dnia dzisiejszego żadnej wiadomości o mężu nie mam”.

APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Koźminek, sygn. 96, akt urodzenia nr 89/1897; KPPPwK, sygn. 2, s. 47, sygn. 5, s. 12, Księgi, sygn. 107, s. 137, sygn. 141, s. 17, SGwK, sygn. 883; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 16, k. 5v, 30v, sygn. 17, k. 9, sygn. 20, k. 38v, sygn. 22, k. 5av; *Kaliszanie*, s. 65, *Miednoje*, s. 152, *Mieszkańcy*, s. 197 (fot.; tu ur. 2 marca 1892 r.).

DRYTKIEWICZ MICHAŁ (nr ewid. 3609, 621), syn Walentego i Antoniny z d. Kupaj, ur. 16 września 1897 r. w Pamiątkowie (gm. Iwanowice, pow. kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 grudnia 1926 r.), przodownik (od 1 lipca 1929 r.), przodownik służby śledczej (od 1 lutego 1930 r.), starszy przodownik służby śledczej (od 1 marca 1936 r.). Stopień wojskowy: strzelec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Iwanowicach, 5 sierpnia 1923 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu, 5 lipca 1924 r. ukończył IX kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem bardzo dobrym, 29 stycznia 1926 r. ukończył kurs w Okręgowym Urzędzie Policji Politycznej w Łodzi. Przebieg służby: przyjęty do policji 10 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, początkowo przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu, przeniesiony z dniem 9 lutego 1925 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, od 1 lutego 1930 r. w Wydziale Śledczym (kierownik brygady policyjnej). Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 3-dniowy areszt w 1930 r. Odznaczenia: Krzyż Walecznych nadany w 1923 r., Brązowy Krzyż

Zasługi nadany 18 marca 1932 r. Stan cywilny: żona Marcjanna z d. Krzemińska, córka Józefa i Marianny z d. Boreckiej, ur. 21 kwietnia 1897 r. w Dankowicach (gm. Kuźniczka, pow. częstochowski); dzieci: Czesław (ur. 2 sierpnia 1919 r. w Dankowicach), Edward (ur. 9 września 1922 r. w Kaliszu), Eugenia (ur. 1 lipca 1924 r., zm. 25 stycznia 1926 r.), Kazimiera (ur. 23 stycznia 1927 r. w Kaliszu, zm. 3 września 1939 r.). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany 23 maja 1940 r. do Zamościa, po wojnie zamieszkał w Nysie, 25 lipca 1950 r. został aresztowany, skazany przez Sąd Wojewódzki w Poznaniu 24 października 1951 r. na 12 lat więzienia, oskarżany o to, że: „1) W czasie od 1926 r. do września 1939 r. w Kaliszu i na terenie powiatu kaliskiego, działając w ciągłości czynu doprowadził do dręczenia osób osadzonych w areszcie i zakładzie karnym z powodu ich działalności politycznej i przez to, że jako pracownik referatu politycznego Starostwa Powiatowego, później jako funkcjonariusz Brygady Politycznej Wydziału Śledczego Policji Państwowej, pełniąc od 1932 r. funkcję kierownika tej Brygady, werbował konfidentów i delegował ich do lewicowych organizacji politycznych i społecznych, zbierał samodzielnie i przy pomocy sieci tych konfidentów informacje o działalności osób czynnych w tych organizacjach, a w szczególności w Komunistycznej Partii Polski i Komunistycznym Związku Młodzieży Polskiej, a następnie w toku śledztwa i na rozprawach sądowych składał obciążające zeznania przeciwko tym osobom, pociągany do odpowiedzialności w oparciu o wspomniane informacje, w wyniku czego osoby te skazywane były na kary długoletniego więzienia i ulegały prześladowaniom, zarówno w czasie śledztwa, jak i w czasie odbywania kary; 2) we wrześniu w Kaliszu jako funkcjonariusz Brygady Politycznej Wydziału Śledczego Policji Państwowej dręczył Władysława Lipczyńskiego przetrzymywanego w areszcie z powodu jego działalności politycznej, bijąc go wielokrotnie w toku przesłuchania pałką gumową po głowie i rękach”, 7 stycznia 1953 r. Sąd Najwyższy w Warszawie, w wyniku rewizji wyroku, zmniejszył wymiar kary do 10 lat, Drytkiewicz zmarł w więzieniu we Wronkach 7 sierpnia 1955 r. „na przerwie kary” (cyt. z gazety).

APK, AmK, sygn. 4352, s. 277-278, sygn. 4518, s. 2398-2399, 2414-2415, 2430-2431, KPPPwK, sygn. 1, s. 53, sygn. 2, s. 45, sygn. 3, s. 150, 159, 198, 233, 250, 301, sygn. 5, s. 12, Martyn, sygn. 377, s. 1-3; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 161, sygn. 11, k. 127, sygn. 12, k. 78v, 120, sygn. 13, k. 164v, 232, sygn. 14, k. 208v, 256-257, sygn. 16, k. 14, sygn. 17, k. 5v, 9, sygn. 20, k. 17; *Lista zmarłych więźniów Zakładu Karnego we Wronkach z lat 1945-1956*, „Wronieckie Sprawy”, 1993, nr 6, s. 4; zob. też s. 331.

DUDKA LEON (nr ewid. 4738, 1713), ur. 31 marca 1900 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 3 października 1925 r. ukończył VII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 czerwca 1924 r., przeniesiony z dniem 21 lipca 1925 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, delegowany do Komisariatu PP w Zgierzu (od 19 do 21 marca 1927 r.), z dniem 1 grudnia 1927 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Kole.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 192, 215, 223, 235, 254; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 45, sygn. 13, k. 82v, 118v, sygn. 14, k. 89v.

DUDKIEWICZ KAZIMIERZ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do Komendy PP w Wilnie z dniem 14 stycznia 1921 r.
APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 48.

DUDZIAK JAN (nr ewid. 1508, 1825), syn Franciszka i Jadwigi z d. Lasik, ur. 13 maja 1901 r. w Grodzisku (pow. leszczyński). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lutego 1937 r.). Stopień wojskowy: sierżant. Wykształcenie zawodowe: 26 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Łodzi z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu (1935-1937), delegowany do Oddziału Konwojowania Pociągów w Radomsku (od 21 stycznia do 29 sierpnia 1935 r.). Sport: Odznaka Strzelecka III klasy przyznana w 1932 r. Kary: nagana w 1929 r. (wykreślona w 1932 r.), 1-dniowy areszt w 1934 r., nagana w 1935 r. Stan cywilny: żona Marcjanna z d. Florczak, córka Jana i Agnieszki z d. Jerzykowskiej, ur. 2 września 1903 r. w Brylewie (pow. leszczyński); ślub w 1927 r. w Garzynie; dzieci: Janina (ur. 25 września 1924 r. w Lesznie), Jan (ur. 8 czerwca 1927 r.). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 31 października 1940 r. do Majdanu Sopockiego (pow. zamojski), służył jako posterunkowy w Policji Granatowej, współpracował z partyzantami, do miasta wrócił 12 listopada 1945 r., był świadkiem w sprawie o uznanie za zmarłego policjanta Andrzeja Goli (pracował wtedy jako urzędnik w Starostwie Powiatowym w Kaliszu).

APK, AmK, sygn. 4352, s. 727-728, sygn. 4519, s. 766-767, KPPWwK, sygn. 3, s. 278, 292, 302, 323-324, SGwK, sygn. 648, k. 16; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 197v, sygn. 16, k. 12v, sygn. 17, k. 9, sygn. 18, k. 30, sygn. 21, k. 3; *Z dziejów policji*, s. 42.

DURKALEC KRZYSZTOF, ur. 25 października 1891 r. Stopień służbowy: podkomisarz (od 20 lipca 1920 r.). Przebieg służby: delegowany z dniem 14 sierpnia, a przeniesiony od 1 października 1923 r. z Komendy PP na m. Łódź do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, kierownik Komisariatu PP w Kaliszu, zwolniony z dniem 31 marca 1926 r. na podstawie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z zachowaniem praw emerytalnych. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Zbigniew (ur. 5 października 1923 r.).

AAN, KGPPwW, sygn. 7, s. 72; APK, KPPWwK, sygn. 3, s. 184, 195; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 123v, 136, 148v, sygn. 13, k. 182v.

DZIADAK WŁADYSŁAW (nr ewid. 1826, 1509, 2566), syn Kacpra i Lucyny, ur. 26 czerwca 1900 r. w Dziadach (pow. wieluński). Stopień służbowy: posterunkowy, posterunkowy służby śledczej (od 1 stycznia 1934 r.), starszy posterunkowy służby śledczej (od 1 kwietnia 1934 r.). Stopień wojskowy: starszy szeregowiec. Wykształcenie zawodowe: 26 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Łodzi z wynikiem dobrym, 15 grudnia 1930 r. ukończył kurs przewodników psów policyjnych w Poznaniu, 20 lutego 1935 r. ukończył 5-miesięczny VIII kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich.

Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu, delegowany do Komisariatu PP w Zgierzu (od 19 do 21 marca 1927 r.), z dniem 1 lutego 1931 r. przeniesiony z Komisariatu PP w Kaliszu do Wydziału Śledczego w Kaliszu, gdzie był wywiadowcą w sprawach kryminalnych i zastępcą przewodnika psa policyjnego. Sport: Odznaka Strzelecka III klasy przyznana w 1932 r. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 15 września 1934 r. za zlikwidowanie szajki fałszerzy monet działającej na terenie powiatów kaliskiego i tureckiego. Kary: nagany w 1928 r., w 1929 r. i 1930 r. (wszystkie wykreślone w 1934 r.). Stan cywilny: żona Wanda Walentyna z d. Mazurek, córka Walentego i Pelagii z d. Lamer, ur. 15 stycznia 1911 r. w Majkowie (ob. Kalisz); ślub 4 czerwca 1932 r. w Kaliszu w parafii św. Mikołaja; dzieci: Aleksander Wiesław (ur. 7 kwietnia 1933 r. w Kaliszu), Bożena Teresa (ur. 20 września 1938 r. w Kaliszu), Anna Janina (ur. 30 września 1935 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 3 kwietnia 1941 r. do Chełma Lubelskiego, do miasta wrócił 28 sierpnia 1944 r. i jest to ostatni zapis na karcie meldunkowej.

APK, AmK, sygn. 4354, s. 127-128, sygn. 4520, s. 617-626, KPPPwK, sygn. 1, s. 15, 54, sygn. 2, s. 37, sygn. 3, s. 254, 279; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 197v, sygn. 14, k. 187, 270v, sygn. 15, k. 3, 7, 8v, sygn. 17, k. 9, sygn. 18, k. 16v, 22v, 36-36v, 39, sygn. 19, k. 11v.

DZIERZGOWSKI WOJCIECH, ur. 20 marca 1893 r. Stopień służbowy: nadkomisarz (od 1 listopada 1922 r.). Przebieg służby: delegowany z dniem 13 lutego 1926 r. z Komendy PP Województwa Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu w charakterze p.o. komendanta powiatowego, przeniesiony i mianowany z dniem 1 kwietnia 1926 r. komendantem, przeniesiony z dniem 7 stycznia 1927 r. do Komendy PP Województwa Wołyńskiego.

AAN, KGPPwW, sygn. 7, s. 61; APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 239, 243, 252; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 166, 182, sygn. 14, k. 4.

DZIĘCIELSKI JÓZEF (nr ewid. 1716), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w 1921 r. służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony z dniem 30 listopada 1924 r. na zasadzie art. 115 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Apolonia (ur. 17 września 1921 r.), Cecylia (ur. 4 stycznia 1923 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 144, sygn. 11, k. 45, 96, sygn. 12, k. 19.

DZIKOWSKI FRANCISZEK, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty 21 lutego 1920 r. na próbną służbę do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 20.

EWERTOWSKI ANTONI (nr ewid. 3660), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., zwolniony z dniem 31 sierpnia 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, 124.

FERDYNUS JÓZEF (nr ewid. 1717, 1877, 606), syn Tomasza i Franciszki z d. Cieciek, ur. 16 marca 1887 r. w Kamionce (gm. Chotynin, pow. wieluński). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 grudnia 1926 r.), przodownik (od 1 lipca 1930 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 4 oddziały szkoły powszechnej w Bolesławicach, 14 marca 1925 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem bardzo dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 lutego 1920 r., służył w Komisariacie Kolejowym PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 26 maja do 3 listopada 1924 r.), z dniem 1 grudnia 1925 r. przydzielony do Biura Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, gdzie zajmował się sprawami gospodarczymi; według opinii bezpośredniego przełożonego z 1926 r.: „1) Zalety osobiste (charakter, poczucie honoru, odwaga, ambicja, wyrobienie życiowe, zachowanie się poza służbą, obycie towarzyskie): charakter ustalony, ambitny, reszta dobry; 2) Inteligencja (bystrość umysłu, zmysł orientacyjny, zdolności do nauki): bardzo dobre; 3) Zdolności wykonawcze, zdolności kierownicze, inicjatywa, energia i stanowczość: wykonawca dobry, zdolności kierownicze dobre, energiczny, stanowczy; 4) Zdolności wychowawcze, zdolności w kierunku fachowego i wojskowego szkolenia funkcjonariuszów Policji: instruktor dobry; 5) Zalety służbowe (wykształcenie zawodowe, wojskowe, doświadczenie fachowe, zachowanie w służbie, stosunek do podwładnych kolegów i interesantów, obowiązkowość i pilność, wydatność pracy, specjalność służbowa): szkołę poster[unkowych] ukończył, fachowiec wyrobiony w służbie dobry, koleżeński, obowiązkowy, grzeczny, bardzo pilny; 6) Wniosek na przydatność (czy odpowiada na obecnym stanowisku? czy nadaje się na inne stanowiska i na jakie?): nadaje się; 7) Ogólna ocena kwalifikacji (bardzo dobra – dobra – dostateczna – niedostateczna): bardzo dobra”. Sport: II miejsce w strzelaniu z karabinu oraz z broni długiej małokalibrowej na Wojewódzkich Zawodach Eliminacyjnych PP w Łodzi (3-4 sierpnia 1929 r.), III miejsce w strzelaniu z pistoletu na IV Ogólnopolskich Zawodach Sportowych PP w Katowicach (5-8 września 1929 r.), Złota Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka II klasy przyznane w 1932 r. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 15 maja 1939 r. za zasługi w służbie bezpieczeństwa publicznego. Stan cywilny: żona Sabina z d. Wykrot, córka Teodora i Weroniki, ur. 1 września 1889 r. w Sokolnikach (pow. wieluński); dzieci: Walentyna (ur. 15 lutego 1915 r. w Kaliszu), Wanda Serafina (ur. 24 kwietnia 1921 r. w Kaliszu), Anna Cecylia (ur. 6 listopada 1927 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 21 października 1940 r. do Izbicy nad Wieprzem (pow. krasnostawski), zm. w Lublinie 21 stycznia 1950 r.

APK, AmK, sygn. 4357, s. 717-718, KPPPwK, sygn. 1, s. 26, sygn. 2, s. 1 (opinia z 1926 r.), sygn. 3, s. 132, 169, 206, 208, 217, 250, sygn. 5, s. 12, SPwK, sygn. 24, k. 905; APL, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38, sygn. 11, k. 39v, sygn. 12, k. 30, 99, 232, sygn. 14, k. 226, 227, 290v, sygn. 17, k. 5v, 9; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 111; USC w Lublinie, akt zgonu nr 197/1950.

FIBINGER JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 sierpnia 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39, 123v.

FICIŃSKI FRANCISZEK, stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 1 marca 1920 r. skierowany na I kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 13.

FICIŃSKI IGNACY, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do policji 29 grudnia 1919 r., zwolniony w lipcu 1920 r. na własną prośbę.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 1, 42.

FICIŃSKI STEFAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 10 stycznia 1921 r. z Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 10.

FIDALA STANISŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

FIGURKOWSKI WACŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, skąd 1 października 1920 r. został przeniesiony do Posterunku PP w Godzieszach, 24 listopada 1920 r. skierowany na tereny przyfrontowe.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51, 55, 68.

FILIPCZAK TOMASZ (nr ewid. 1718, 1719), ur. 5 grudnia 1891 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Koźminku, 24 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 lutego 1920 r., służył w Komisariacie Kolejowym PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu, 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Blizanowie (od 4 do 6 listopada 1922 r.), potem przeniesiony do Posterunku PP w Obozie Internowanych nr 10 w Kaliszu, a po jego likwidacji od 1 stycznia 1924 r. z powrotem do Komisariatu, zwolniony z dniem

27 marca 1929 r. na podstawie art. 151 rozporządzenia o policji państwowej z 1928 r., z przyznaniem praw emerytalnych. Kary: nagana formalna w 1926 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 3, m.in. Helena (ur. 15 marca 1921 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 139, 154, 206, 233-234, sygn. 5, s. 13; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 24v, sygn. 9, k. 38, 157, sygn. 11, k. 39v, sygn. 13, k. 197, sygn. 14, k. 190v.

FILIPOWICZ ALEKSANDER, syn Andrzeja i Anny, ur. 28 lutego 1887 r. Stopień służbowy: aspirant. Stopień wojskowy: starszy sierżant. Przebieg służby: z dniem 2 sierpnia 1937 r. przeniesiony z policji województwa kieleckiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na stanowisko kierownika Komisariatu PP w Kaliszu, przeniesiony w stan spoczynku z dniem 31 sierpnia 1938 r. (7 września wyjechał do Złoczewa).

APK, AmK, sygn. 4523, s. 617-618; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 21, k. 39; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 143.

FORMAŃSKI JAN (nr ewid. 417, 750), syn Michała i Teofili z d. Krup, ur. 3 grudnia 1890 r. w Ciężeniu (pow. słupecki). Stopień służbowy: przodownik (od 5 grudnia 1918 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony na własną prośbę z dniem 1 października 1934 r. z Komendy Powiatowej PP w Koninie z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, z dniem 7 maja 1937 r. mianowany komendantem Posterunku PP w Godzieszach. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 2 sierpnia 1938 r. za zasługi w służbie bezpieczeństwa publicznego. Stan cywilny: żona Józefa z d. Makowska, córka Adama i Rozalii z d. Bystrzyckiej, ur. 13 lutego 1895 r. w Słupcy; ślub 30 kwietnia 1921 r. w Słupcy.

APK, AmK, sygn. 4361, s. 601-602, sygn. 4524, s. 77-78, 87-88, Księgi, sygn. 223, s. 84; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 161v, sygn. 18, k. 41, sygn. 21, k. 23; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 171; *Zawsze wierni*, s. 65.

FRANKOWSKI JAN WŁADYSŁAW, ur. w 1887 r. Stopień służbowy: podkomisarz, komisarz, nadkomisarz (od 1 lutego 1935 r.). Wykształcenie ogólne: 6 klas gimnazjum. Przed służbą w PP: służył w I Korpusie Polskim (1917-1918). Przebieg służby: do policji wstąpił w 1919 r., długoletni funkcjonariusz łódzkiej policji (kierownik jednego z komisariatów, oficer inspekcyjny miasta, zastępca komendanta PP m. Łodzi, komendant powiatowy PP w Łodzi), delegowany z dniem 10 lutego 1926 r. z Komendy PP na m. Łódź do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, od 1935 r. komendant PP m. Wilna. Odznaczenia: Krzyż Walecznych, Krzyż Niepodległości, Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości, Złoty i Srebrny Krzyż Zasługi.

AAN, KGPPwW, sygn. 850, s. 6; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 166; zob. też aneks źródłowy nr 9.

FRASZCZYŃSKI ADAM, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 10 stycznia 1921 r. z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 10, 39.

FRĄCZYK ANTONI (nr ewid. 3554), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: skierowany 6 grudnia 1922 r. do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: przyjęty z dniem 6 grudnia 1922 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 16 marca 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej w Łasku. APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 149; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 152v, sygn. 11, k. 128, sygn. 12, k. 120, 129v.

FRONTCZAK FRANCISZEK (nr ewid. 3536), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 5 grudnia 1922 r. skierowany do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przyjęty 5 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, zwolniony z dniem 30 kwietnia 1923 r. na własną prośbę. APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 149; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 152, sygn. 11, k. 55v.

FUKS GUSTAW, stopień służbowy: przodownik. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu. APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

FULDE LEONARD (nr ewid. 3532), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 5 grudnia 1922 r. skierowany do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przyjęty 5 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, zwolniony z dniem 30 lipca 1923 r. na własną prośbę. APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 148; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 152, sygn. 11, k. 107v.

FURMAŃSKI EDMUND (nr ewid. 1792), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 stycznia 1923 r. APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 1v.

GABARSKI ADAM, syn Antoniego i Franciszki z d. Krawczyńskiej, ur. 12 lutego 1879 r. w Gorzechowie (gm. Brudzeń, pow. plocki). Przebieg służby: według karty meldunkowej był „nadzorcą przodowników PP”, do Kalisza przyjechał 2 lutego 1927 r. z Warszawy, 4 października 1933 r. wymeldowany do Opatówka. Stan cywilny: żona Marianna z d. Białkowska, córka Walentego i Ewy z d. Pietrzak, ur. 9 sierpnia 1879 r. w Robertowie (pow. gostyński). APK, AmK, sygn. 4362, s. 17-18, sygn. 4525, s. 18-21.

GAJ WŁADYSŁAW (nr ewid. 2571), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: delegowany z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (od 10 do 13 lutego 1926 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 177v.

GAJEWSKI STANISŁAW (nr ewid. 3773, 1380, 611, 1359), syn Piotra i Józefy z d. Kazimierczyk, ur. 8 maja 1890 r. w Pasiece (pow. kutnowski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 grudnia 1926 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 2 klasy szkoły miejskiej w Warszawie, 23 stycznia 1926 r. ukończył VIII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 1 lutego 1923 r. na tymczasową próbną służbę, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, pracował w Biurze Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (1924-1926), z dniem 15 maja 1929 r. przeniesiony z Komisariatu PP w Kaliszu na Posterunek PP w Cekowie, stąd z dniem 16 czerwca 1934 r. na własną prośbę do Posterunku PP w Tyńcu, a dalej z dniem 21 czerwca 1936 r. na własną prośbę do Komisariatu PP w Kaliszu. Kary: nagana formalna w 1925 r., nagana w 1936 r. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 2 sierpnia 1938 r. za zasługi w służbie bezpieczeństwa publicznego. Stan cywilny: żony: 1) Karolina (zm. 6 lutego 1925 r.); 2) Maria z d. Bogacz; zezwolenie na ślub z 16 lipca 1925 r., ślub 25 lipca 1925 r., córka Marcina i Katarzyny z d. Chabinskiej, ur. 23 lipca 1899 r. w Rychnowie (pow. kaliski); dzieci: Janina Stanisława (ur. 16 stycznia 1922 r. w Kutnie), Stanisława (ur. 29 listopada 1924 r., zm. 3 lutego 1925 r.), Roman Edward (ur. 27 lipca lub 9 sierpnia 1926 r. w Kaliszu), Alicja (ur. 30 stycznia 1928 r. w Kaliszu), Julian Stanisław (ur. 18 czerwca 1929 r. w Cekowie). Losy wojenne i powojenne: wyjechał 18 marca 1940 r. do Sosnowicy (gm. Wołosków, pow. chełmski), dalsze losy nieznane.

APK, AmK, sygn. 4362, s. 411-412, sygn. 4525, s. 684-685, 812-813; KPPPwK, sygn. 3, s. 157, 159, 161, 169, 189, 192, 197, 210, 232-233, 239, 250, 301, 323, sygn. 5, s. 14, Księgi, sygn. 141, s. 43; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 18, sygn. 12, k. 120v, sygn. 13, k. 1v, 18v, 20v, 79v, 96, 161v, 232, sygn. 14, k. 200v, sygn. 18, k. 29, sygn. 20, k. 38; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 171.

GALEWSKI LEON (nr ewid. 3849, 1930, 1720), syn Jana i Józefy z d. Kubik, ur. 23 lipca 1896 r. w Nowych Chojnach (pow. łódzki). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 stycznia 1931 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: 4 oddziały szkoły powszechnej w Łodzi, 14 marca 1925 r. ukończył V kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 2 marca 1923 r., do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 20 marca 1923 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi, skierowany na Posterunek PP w Blizanowie (mieszkał tam od 15 października 1923 r.), stąd delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 26 maja do 8 grudnia 1924 r.), 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 1 sierpnia 1932 r. przenie-

siony na własną prośbę do Komendy PP m. Łodzi. Kary: 4-dniowy areszt w 1926 r., nagana w 1928 r. (obie wykreślono w 1932 r.). Stan cywilny: żona Janina z d. Ham, córka Jana i Weroniki z d. Wójcik, ur. 8 września 1903 r. w Piotrkowie; zezwolenie na ślub z 23 kwietnia 1925 r., ślub 23 maja 1925 r. w Łodzi; dzieci: Krystyna Irena (ur. 3 września 1929 r. w Blizanowie).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 169, 172, 174, 184, 200, 241, sygn. 5, s. 13, Księgi, sygn. 108, s. 20; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 40v, sygn. 12, k. 8v, 99, 120v, sygn. 13, k. 36, 42v, 66, 187, sygn. 15, k. 6v, sygn. 16, k. 12v, 35v.

GALIŃSKI ANTONI (nr ewid. 3628, 1721, 862), syn Andrzeja i Zofii z d. Reces (lub Rens), ur. 14 czerwca 1893 r. w Pichlicach (pow. wieluński). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lutego 1935 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 4 oddziały szkoły elementarnej w Praszce, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 8 stycznia 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Posterunku PP w Godzieszach, od 15 lipca 1925 r. na Posterunku PP w Stawie, delegowany do Komisariatu PP w Zgierzu (od 19 do 21 marca 1927 r.), z dniem 1 czerwca 1933 r. przeniesiony na własną prośbę do Posterunku PP w Opatówku, a z dniem 10 sierpnia 1938 r. na własną prośbę do Komisariatu PP w Kaliszu. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: dwie nagany w 1929 r. (wykreślone w 1933 r.). Stan cywilny: żona Maria (Marianna) z d. Niziołek, córka Andrzeja i Marianny z d. Grobelnej, ur. 30 sierpnia 1906 r. w Woli Droszewskiej (pow. kaliski); zezwolenie na ślub z 19 lutego 1925 r., ślub 25 lutego 1925 r.; dzieci: Eugeniusz Antoni (ur. 23 grudnia 1925 r. w Woli Droszewskiej), Aleksandra Maria (Marianna) (ur. 20 lutego 1931 r. w Stawie), Józef (ur. 10 maja 1932 r. w Stawie). Losy wojenne i powojenne: wyjechał z Kalisza 28 września 1940 r. do Cycowa (pow. chełmski), służył jako posterunkowy w Policji Granatowej m.in. w Rejowcu, współpracował z partyzantami, dalsze losy nieznane, żona wróciła do miasta 14 listopada 1945 r.

APK, AmK, sygn. 4362, s. 619-620, sygn. 4525, s. 1310-1311, 1328-1329, KPPPwK, sygn. 2, s. 50, sygn. 3, s. 189, 214, 226, 254, 278, sygn. 5, s. 14, Księgi, sygn. 536, s. 25; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 4, 128, sygn. 12, k. 120, sygn. 13, k. 20v, 26v, 152v, sygn. 17, k. 5v, 9, 13v, 35v, sygn. 19, k. 5; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 143, *Z dziejów policji*, s. 42.

GAŁĘCKI BRONISŁAW (nr ewid. 4120), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 16 czerwca 1923 r. na tymczasową próbną służbę, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony z dniem 30 listopada 1924 r. na zasadzie art. 115 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Henryka Anna (ur. 25 lipca 1923 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 106v, 134, sygn. 12, k. 19, 120v.

GAŚSIOR WACŁAW (nr ewid. 3955), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 15 maja 1923 r., zwolniony z dniem 31 października 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 71v.

GIESZCZ JÓZEF (nr ewid. 358), ur. 20 lutego 1895 r. Stopień służbowy: przodownik (od 1 stycznia 1919 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, 5 lipca 1924 r. ukończył IX kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 stycznia 1919 r., do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 1 lutego 1923 r. z Komendy Powiatowej PP w Piotrkowie, komendant Posterunku PP w Szczypiornie (1925-1926), 22 października 1925 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zawieszony z dniem 2 marca 1926 r., wydany z dniem 13 kwietnia 1926 r. za „niedbalstwo służbowe i przywłaszczenie pieniędzy skarbowych” (cyt. z rozkazu). Kary: 5-dniowy areszt w 1926 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 208, 215, 217, 226, 239, sygn. 5, s. 37; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 63, sygn. 11, k. 7, sygn. 12, k. 78v, sygn. 13, k. 122, 175, 186v.

GISZCZYŃSKI FRANCISZEK (nr ewid. 462), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 17 marca 1939 r. z Posterunku PP Leszno wieś do Posterunku PP w Choczu.

APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 250.

GLAPA WŁADYSŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, od 1 października 1920 r. na Posterunku PP w Stawiszynie, zwolniony z dniem 31 lipca 1920 r. na własną prośbę.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51, 55, 57; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 100v.

GLAPIŃSKI STEFAN, syn Stanisława i Anieli z d. Czermak, ur. 22 lipca 1902 r. we wsi Lipie (pow. wrzesiński). Stopień służbowy: posterunkowy (inf. z karty meldunkowej). Stopień wojskowy: kapral. Przebieg służby: do Kalisza przybył 11 maja 1939 r. z Międzychodu. Stan cywilny: kawaler. Losy wojenne i powojenne: wymeldowany 25 października 1939 r. w niewiadomym kierunku.

APK, AmK, sygn. 4527, s. 1211-1212.

GLINKOWSKI ANTONI (nr ewid. 255), stopień służbowy: starszy posterunkowy (1919 r.), przodownik. Przebieg służby: w październiku 1919 r. służył w Komendzie Miejskiej PP w Kaliszu, z dniem 25 listopada 1922 r. przeniesiony z Komisariatu PP w Kaliszu do Posterunku PP w Blizanowie jako komendant, członek Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego Funkcjonariuszy PP Powiatu Kaliskiego (1922 r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy

PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony z dniem 31 stycznia 1924 r. na własną prośbę. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Henryk (ur. 6 grudnia 1921 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 85, 138-139; APL, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 6v, sygn. 11, k. 96, sygn. 12, k. 153; *Z policji miejskiej*, GK, 1919, nr 231, s. 4.

GŁOWACKI ANTONI (nr ewid. 3528), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 5 grudnia 1922 r. skierowany do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przyjęty 5 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Białostockiego z dniem 11 lipca 1923 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 148; APL, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 152, sygn. 11, k. 97v-98.

GMIŃSKI PIOTR (nr ewid. 4768, 1389), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 21 lipca 1925 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, zwolniony z dniem 30 listopada 1926 r. na podstawie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z przyznaniem odprawy w wysokości 3-miesięcznego uposażenia.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 192, 201, 241, 250; APL, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 82v, 241.

GOGOL (GOGÓŁ) IGNACY (nr ewid. 2621), syn Szymona i Józef z d. Itkowiak, ur. 22 lipca 1885 r. w Bieżynie (pow. kościański). Stopień służbowy: posterunkowy (od 1 kwietnia 1920 r.), starszy posterunkowy (od 1 sierpnia 1924 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Przebieg służby: do policji wstąpił prawdopodobnie 1 kwietnia 1920 r., przeniesiony z dniem 3 sierpnia 1927 r. z Komendy PP Województwa Lwowskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z dniem 1 lutego 1929 r. przeniesiony z Posterunku PP w Opatówku (gdzie służył przynajmniej od grudnia 1927 r.) do Komisariatu PP w Kaliszu, przeniesiony w stan spoczynku z dniem 31 października 1937 r. z powodu trwałej niezdolności do służby. Kary: nagana w 1929 r. Stan cywilny: żona Katarzyna z d. Sobecka (lub Solecka), córka Antoniego i Anastazji z d. Stępniewicz, ur. w Jutrkowie (pow. kępiński); dzieci: Maria Gertruda (ur. 21 listopada 1911 r. w Kirchlinde w Niemczech), Elżbieta Irena (ur. 17 czerwca 1913 r. w Niemczech), Maria Franciszka (ur. 30 stycznia 1918 r. w Niemczech), Emilia (ur. 20 maja 1925 r. w Podzamczu, pow. kępiński). Losy wojenne: zm. w Kaliszu 21 stycznia 1943 r.

APK, AmK, sygn. 4366, s. 25-28, sygn. 4528, s. 455-456, KPPPwK, sygn. 1, s. 27, sygn. 5, s. 139; APL, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 65v, 256v, sygn. 16, k. 50, sygn. 21, k. 54; USC w Kaliszu, akt zgonu nr 70/1943.

GOLA ANDRZEJ (nr ewid. 1720, 1724), syn Walentego i Rozalii z d. Pabiszczak, ur. 22 stycznia 1885 r. w Żelazkowie (pow. kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy, aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Żelazkowie, szkoła policyjna. Przed służbą w PP: robotnik, brał udział w powstaniu wielkopół-

skim, walczył w wojnie polsko-bolszewickiej. Przebieg służby: do policji wstąpił 20 lutego 1920 r., przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu (1922-1939), delegowany: na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Szczypiornie (od 4 do 6 listopada 1922 r.), do Komendy PP Okręgu Pomorskiego (od 20 do 24 czerwca 1924 r.) i od 11 czerwca 1925 r. do Posterunku PP w Opatówku, 14 stycznia 1926 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 6-dniowy areszt w 1925 r., 3-dniowy areszt i nagana formalna w 1926 r., 1-dniowy i 3-dniowy areszt w 1929 r., 7-dniowy areszt w 1931 r. (wszystkie kary wykreślono w 1935 r.), 1-dniowy areszt w 1936 r. (wykreślony w 1939 r.). Odznaczenia: Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921, Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości. Stan cywilny: żona Maria z d. Sobczyk, córka Ignacego i Melanii z d. Nowakowskiej, ur. 31 stycznia 1882 r. w Mielęcinie; ślub 28 lutego 1908 r. w Pleszewie; dzieci: Stanisław, Ewa. Losy wojenne i powojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 05/4 z 5 kwietnia 1940 r., poz. 42), jednocześnie Sąd Grodzki w Kaliszu, na wniosek żony, postanowieniem z 29 listopada 1948 r. uznał go za zmarłego, ustalając datę śmierci na 9 maja 1945 r., bez podania miejsca, opierając się m.in. na zeznaniach innego policjanta Jana Dudziaka: „Andrzeja Gołę znałem od r. 1926. Pracowałem z nim razem do 1 września 1939 r. w Kom[isariacie] PP w Kaliszu. W dniu 3 września 1939 r. cały personel Kom[isariatu] PP w Kaliszu został ewakuowany z Kalisza. Andrzej Gola jako zawodowy policjant również został ewakuowany. Co się stało później z Andrzejem Gołą nie wiem. Do dnia dzisiejszego nie powrócił i nie ma o nim wiadomości. Andrzej Gola był powstańcem wielkopolskim i przez Zarząd Główny w Poznaniu został uznany za zaginionego”.

APK, AmK, sygn. 4366, s. 73-74, sygn. 4528, s. 507-508, KPPWk, sygn. 3, s. 20, 139, 178, 180, 206, 226, 234, 239, 309, sygn. 5, s. 13, SGWk, sygn. 648; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 25v, sygn. 12, k. 87v, 56, sygn. 13, k. 152, sygn. 15, k. 58v, sygn. 17, k. 5v, 9, sygn. 19, k. 9; APP, KWPPwP, sygn. 24, s. 217; USC w Kaliszu, akt zgonu nr 28/1949; *Kaliszanie*, s. 65, *Miednoje*, s. 219, *Mieszkańcy*, s. 245.

GOLASIŃSKI JAN (nr ewid. 1723, 1728), ur. 4 stycznia 1884 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Kaliszu, 16 kwietnia 1926 r. ukończył IX kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1919 r., delegowany z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego (od sierpnia 1921 r. do 4 maja 1922 r.), 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, następnie przydzielony do Oddziału Konnego, z którego od 5 kwietnia 1925 r. przeniesiony do Komisariatu PP w Kaliszu, delegowany z dniem 8 czerwca 1928 r. do dyspozycji Komendanta Wojewódzkiego PP we Lwowie, 4 lutego 1929 r. powrócił z delegacji z Mostów Wielkich, zwolniony z dniem 27 marca 1929 r. na podstawie art. 151 rozporządzenia o policji państwowej

z 1928 r., z przyznaniem praw emerytalnych. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 4, m.in. Eugeniusz Henryk (ur. 31 stycznia 1924 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 105, 164, 167, 174, 177, 210, 217, sygn. 5, s. 32; KWPPwŁ, sygn. 5, 18, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 56v, sygn. 12, k. 120, 152v, sygn. 13, k. 190v, sygn. 14, k. 134v, 182, 190.

GOŁASZEWSKI EDWARD STEFAN (nr ewid. 1606, 1506), syn Tomasza i Stefanii, ur. 1 czerwca 1910 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 6 grudnia 1934 r. ukończył Normalną Szkołę Fachową dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Stopień wojskowy: bombardier. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły skierowany do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, w 1936 r. służył na Posterunku PP w Szczypiornie, zawieszony w urzędowaniu z dniem 26 czerwca 1936 r., przywrócony z dniem 28 sierpnia 1936 r., przeniesiony z dniem 19 grudnia 1936 r. do Komendy Powiatowej PP w Koninie na własną prośbę. Kary: 7-dniowy areszt (1936 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 32, sygn. 2, s. 51, sygn. 3, s. 316; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 18, k. 54v, sygn. 20, k. 40v, 51, sygn. 21, k. 2.

GOŁĄB STANISŁAW (nr ewid. 3473), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 20 marca 1923 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z dniem 16 lutego 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Brzezinach k. Łodzi.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 40v, sygn. 12, k. 142.

GOŁYGA ANDRZEJ (nr ewid. 1719, 1722), syn Tomasza i Anny z d. Migackiej, ur. 26 listopada 1880 r. w Czartkach (pow. kaliski), często pisany jako Gałyga. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1934 r.), aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Błaszczach, 14 marca 1925 r. ukończył V kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 lutego 1920 r., służył w Komisariacie Kolejowym PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 26 maja do 8 grudnia 1924 r.), przynajmniej od połowy 1925 r. służył na Posterunku PP w Błaszczach, stąd z dniem 16 czerwca 1934 r. przeniesiony do Posterunku PP w Godzieszach. Stan cywilny: żona Józefa z d. Juźwiak, córka Stanisława i Marianny z d. Jeżak, ur. 30 października 1885 r. w Leśmierzu; dzieci: Eugenia (ur. 15 września 1910 r. w Zduńskiej Woli), Józef (ur. 9 marca 1915 r. w Warszawie). Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 044/1 z 22 kwietnia 1940 r., poz. 70), postanowieniem Sądu Grodzkiego w Kaliszu z 29 listopada 1948 r. uznany za zmarłego w dniu 10 maja 1946 r., bez podania miejsca, w oparciu o zeznanie posterunkowego Teofila

Szczegodzińskiego (razem 3 września 1939 r. ewakuowali się do Warszawy, gdzie się rozdzielili).

APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Borków, sygn. 56, akt urodzenia nr 58/1880, KPPPwK, sygn. 2, s. 49, sygn. 3, s. 169, sygn. 5, s. 13, Księgi, sygn. 223, s. 92, SGwK, sygn. 770; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 24, sygn. 9, k. 39, sygn. 11, k. 39v, sygn. 12, k. 8v, 99, sygn. 13, k. 36, sygn. 17, k. 16v, sygn. 18, k. 29; *Kaliszanie*, s. 65, *Miednoje*, s. 199, *Mieszkańcy*, s. 231 – w opracowaniach wszędzie Gałyga.

GOMÓŁKA LEON (nr ewid. 256, 1311, 312), ur. 21 czerwca 1888 r. Stopień służbowy: przodownik (od 1 lutego 1920 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, szkoła policyjna. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 lutego 1920 r., służył w Komisariacie Kolejowym PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, służył w Komisariacie PP w Kaliszu, 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego od 26 maja 1924 r., przeniesiony z dniem 11 lutego 1926 r. do Posterunku PP w Choczach jako komendant, po powrocie do Komisariatu, zastępował komendanta Posterunku PP w Choczach od 5 do 16 września 1926 r., zwolniony z dniem 30 września 1927 r. na podstawie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z odprawą w wysokości 3-miesięcznego uposażenia.

APK, KPPPwK, sygn. 5, s. 29, 218, 223, 233, 245; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 6, k. 3v, sygn. 9, k. 38, sygn. 12, k. 99, sygn. 14, k. 71v.

GORCZYŃSKI WIKTOR, ur. 16 czerwca 1885 r. Stopień służbowy: nadkomisarz (od 1 kwietnia 1919 r.), podinspektor (od 1 lipca 1930 r.). Wykształcenie ogólne: seminarium nauczycielskie, 4 lata w Szkole Nauk Politycznych w Warszawie. Przebieg służby: do policji wstąpił w 1918 r., inspektor Komendy Okręgowej PP w Łodzi, delegowany do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (od 21 sierpnia do 22 września 1924 r. oraz od 1 lutego do 15 maja 1925 r., p.o. komendanta powiatowego), od 1928 r. komendant powiatowy PP w Krzemieńcu, od 1930 r. oficer inspekcyjny PP w Wilnie i Tarnopolu. Odznaczenia: Złoty i Srebrny Krzyż Zasługi, Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości.

AAN, KGPPwW, sygn. 7, s. 59, sygn. 851, s. 4; APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 176; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 12, k. 45v, sygn. 13, k. 14v, 54v.

GORGOLEWSKI JAN (nr ewid. 1722), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, delegowany: do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego (w sierpniu 1921 r.) oraz do Komendy PP Okręgu Wileńskiego (z dniem 1 października 1922 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 131; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39, 129v, sygn. 10, k. 122.

GOSŁAWSKI MARIAN (nr ewid. 3541), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 5 grudnia 1922 r. skierowany do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 5 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, zwolniony z dniem 30 czerwca 1923 r. na własną prośbę.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 149; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 152v, sygn. 11, k. 85.

GÓRCZYŃSKI NARCYZ (nr ewid. 1721, 1723, 1519), syn Karola i Marcjanny z d. Śmiałowskiej, ur. 19 lipca 1888 r. w Choczu. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: sierżant. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła ludowa w Choczu, 23 stycznia 1926 r. ukończył VIII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 15 stycznia 1919 r., w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego, a potem do Komendy PP Okręgu Wileńskiego (wrócił 16 października 1922 r.), służył w Oddziale Konnym (1925 r.), potem w Komisariacie PP w Kaliszu (1926-1938), 14 stycznia 1926 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, 23 stycznia 1935 r. powrócił z delegacji z Konwojowego Oddziału PP w Radomsku, we wrześniu 1939 r. miał pracować na Posterunku PP w Choczu. Sport: Złota Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 1-dniowy areszt w 1925 r. (wykreślono w 1929 r.), 1-dniowy areszt w 1930 r., 3-dniowy areszt w 1931 r., 3-dniowy areszt w 1933 r. (wszystkie kary wykreślono w 1936 r.). Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 28 września 1938 r. za zasługi w służbie bezpieczeństwa publicznego. Stan cywilny: żona Józefa z d. Pietrzak, córka Wincetego i Marcjanny z d. Świątek, ur. 6 lutego 1897 r. w Kaliszu; zezwolenie na ślub prawdopodobnie z listopada 1920 r.; dzieci: Karol Józef (ur. 11 kwietnia 1921 r. w Kaliszu), Stanisław Edward (ur. 13 września 1923 r. w Kaliszu), Wanda Gabriela (ur. 6 lutego 1925 r. w Kaliszu). Losy wojenne: w listopadzie 1939 r. przebywał jako internowany w obozie jenieckim na Litwie, miano go przekazać Niemcom ze względu na ciężki stan zdrowia, 7 sierpnia 1944 r. rozstrzelany w publicznej egzekucji w Hali Mirowskiej w czasie powstania warszawskiego.

APK, AmK, sygn. 4368, s. 273-274, sygn. 4529, s. 1868-1869, KPPPwK, sygn. 3, s. 62, 131, 167, 201-202, 226, 232, 278, 302, sygn. 5, s. 14; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 124v, sygn. 13, k. 34, 152, 161v, sygn. 14, k. 228v, sygn. 17, k. 6, 9, sygn. 20, k. 59v; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 181; *Kaliszanie*, s. 77, *Baza ofiar cywilnych Powstania Warszawskiego* [dokument elektroniczny]. — Tryb dostępu: <https://www.1944.pl/ofiary-cywilne.html> (dostęp: 12 listopada 2019 r.).

GÓRECKI JAN, stopień służbowy: starszy przodownik. Wykształcenie zawodowe: w 1921 r. ukończył V kurs przodowników w Szkole Okręgowej w Łodzi z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: w 1921 r. w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 167.

GÓROWSKI SZCZEPAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dnia 6 stycznia 1920 r. z Rezerwy Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do Posterunku PP w Kościelcu, zwolniony ze służby 1 grudnia 1920 r. na własną prośbę.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 1, 67.

GÓRSKI CZESŁAW (nr ewid. 2665, 1112, 809), syn Franciszka i Natalii z d. Stanisławskiej, ur. 17 października 1904 r. w Łodzi. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lutego 1935 r.), przodownik (od 1 czerwca 1939 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie zawodowe: 2 września 1934 r. ukończył kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich, 3 czerwca 1938 r. ukończył 3-miesięczny kurs specjalny szeregowych przeznaczonych na stanowiska podoficerskie przy Szkole Oficerów PP w Warszawie z wynikiem dobrym. Przebieg służby: przyjęty z dniem 24 września 1927 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę, z dniem 28 grudnia 1928 r. przeniesiony do Komendy PP m.st. Warszawy, z dniem 3 stycznia 1930 r. przydzielony z powrotem do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, do kaliskiego Komisariatu, skąd z dniem 31 sierpnia 1931 r. przeniesiony do Biura Komendy Powiatowej, by 2 października 1934 r. wrócić do Komisariatu, z dniem 5 marca 1937 r. przeniesiony do Posterunku PP w Koźminku, na Wartownię w Liskowie, gdzie zamieszkał (od 26 marca 1937 r.), z dniem 6 września 1938 r. przeniesiony na własną prośbę na stanowisko komendanta Posterunku PP w Blizanowie. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 15 września 1932 r. za aktywne uczestnictwo w dochodzeniu zakończonym wykryciem i ujęciem bandy Pachółka. Kary: 3-dniowy areszt w 1928 r. (wykreślony w 1931 r.). Sport: III miejsce w biegu na 400 metrów i I miejsce w biegu na 3 km na eliminacyjnych zawodach sportowych PP Województwa Łódzkiego (15-17 czerwca 1928 r.). Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 25 października 1937 r. Stan cywilny: żona Anna z d. Światła, córka Józefa i Antoniny z d. Goździk, ur. 16 lipca 1905 r. w Opatówku; dzieci: Teresa (ur. 21 kwietnia 1929 lub 1930 r. w Kaliszu), Sławomir Czesław (ur. 12 maja 1931 r. w Kaliszu).

APK, AmK, sygn. 4368, s. 743-744, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Opatówek, sygn. 127, akt urodzenia nr 83/1905, KPPPwK, sygn. 2, s. 50, sygn. 3, s. 278, Księgi, sygn. 107, s. 124, sygn. 591, s. 239, SPwK, sygn. 23, k. 280; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 74, 137v, 175v, 253, sygn. 15, k. 26, 42, sygn. 16, k. 44, sygn. 17, k. 6, 9, sygn. 18, k. 18v, 36v, 41, sygn. 19, k. 5, sygn. 21, k. 9, 51, sygn. 22, k. 22; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 121, 150, 277; zob. też aneks źródłowy nr 12.

GÓRSKI PIOTR, syn Antoniego i Nepomuceny z d. Krawczyk, ur. 8 czerwca 1887 r. w Drażnej (pow. koniński). Stopień służbowy: starszy posterunkowy, aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Przebieg służby: przyjęty do policji w Komendzie Powiatowej PP w Koninie w 1928 r., we wrześniu 1939 r. służył na Posterunku PP w Blizanowie. Stan cywilny: żona Antonina; dzieci: Władysław, Wojciech, Helena, Maria, Teodora. Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD

w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 037/2 z 20 kwietnia 1940 r., poz. 10).

Kaliszanie, s. 65, *Miednoje*, s. 233, *Mieszkańcy*, s. 251 (fot.).

GRABARCZYK STANISŁAW (nr ewid. 4739, 1729, 1820), syn Michała i Anny z d. Maluszcza, ur. 13 października 1899 r. we wsi Szczepno (pow. kościański). Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 24 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: z dniem 6 kwietnia 1925 r. przeniesiony z Komendy PP Okręgu Poleskiego do Komendy PP Okręgu Łódzkiego, przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu – Komisariatu PP w Kaliszu, z dniem 2 maja 1932 r. przeniesiony do policji województwa tarnopolskiego (27 czerwca 1932 r. wyjechał do Semenowa w pow. trembowelskim). Kary: 7-dniowy areszt w 1929 r., 7-dniowy areszt z ostrzeżeniem w 1932 r. Stan cywilny: żona Anna z d. Garsztecka, córka Jana i Anny z d. Surmy, ur. 12 lipca 1898 r. w Sierakowie; dzieci: Marian (ur. 30 sierpnia 1925 r.), Adam (ur. 15 czerwca 1927 r. w Kaliszu), Edmund (ur. 11 stycznia 1929 r. w Kaliszu).

APK, AmK, sygn. 4368, s. 969-970, KPPPwK, sygn. 3, s. 171, 200, 201, 215, 217, 224; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 38v, 106v, 197, sygn. 14, k. 247, sygn. 16, k. 18, 21.

GRABAREK ANTONI, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 10 stycznia 1921 r. z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 10, 39.

GRABLEWSKI JAN (nr ewid. 4700), ur. ok. 1897 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła elementarna, 3 października 1925 r. ukończył VII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 maja 1921 r., do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 21 lipca 1925 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, z dniem 7 grudnia 1925 r. wydany ze służby za: „1) spóźnienie się na capstrzyk 15 minut, dwukrotne samowolne opuszczanie koszar na 2 godziny i spędzanie tego czasu z kobietą lekkiego prowadzenia się; 2) niewłaściwe i niemoralne zachowanie się poza służbą w miejscu publicznym pod wpływem nadużycia alkoholu” (cyt. z rozkazu).

APK, KPPPwK, sygn. 5, s. 32, 192, 219; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 82v, 118v, 130v.

GRABOWSKI JÓZEF (nr ewid. 4743, 1395, 980), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 3 października 1925 r. ukończył VII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 21 lipca 1925 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, z dniem 15 sierpnia 1926 r. do Oddziału Konnego Komendy PP na m. Łódź, a z dniem 1 kwietnia 1927 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony

z dniem 28 lutego 1929 r. na podstawie art. 151 rozporządzenia o policji państwowej z 1928 r., z przyznaniem odprawy w wysokości 3-miesięcznych poborów. Kary: 2-dniowy areszt w 1925 r., 3-dniowy i 5-dniowy areszt w 1926 r., 7-dniowy areszt z ostrzeżeniem w 1927 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 192, 212, 217, 219, 233, 237, 241, 254; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 82v, 118v. 206v, sygn. 14, k. 27v, 53v, 184v.

GRABOWSKI STANISŁAW (nr ewid. 4739), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w 1925 r. przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 223.

GRACZYK JÓZEF (nr ewid. 257, 313), syn Franciszka i Teofili z d. Warszawskiej, ur. 8 stycznia 1880 r. w Oszczeklinie (pow. kaliski). Stopień służbowy: przodownik (od 17 grudnia 1918 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, w 1921 r. ukończył V kurs przodowników w Szkole Okręgowej w Łodzi z wynikiem dobrym. Przed służbą w PP: służył 8 lat, 3 miesiące i 15 dni w policji rosyjskiej. Przebieg służby: do policji wstąpił 17 grudnia 1918 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, w 1925 r. komendant Posterunku PP w Brzezinach, przeniesiony z dniem 31 maja 1931 r. w stan spoczynku z zachowaniem praw emerytalnych. Kary: 2-dniowy areszt w 1922 r. (wykreślony w 1929 r.), nagana formalna (1925 r.). Stan cywilny: żona Marianna, zm. przed 1932 r.

APK, AmK, sygn. 4369, s. 513-514, sygn. 4530, s. 985-986, KPPPwK, sygn. 3, s. 156, 208, 218, sygn. 5, s. 29; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 161v, sygn. 9, k. 167, sygn. 11, k. 96, sygn. 14, k. 228, sygn. 15, k. 27v.

GRALA JÓZEF (nr ewid. 636), stopień służbowy: starszy posterunkowy. Wykształcenie ogólne: szkoła powszechna w Skarszewie. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1919 r., przeniesiony 21 lipca 1920 r. do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego, z dniem 12 lutego 1921 r. przydzielony do Oddziału Lotnej Kontroli Kolejowej przy Rezerwie Okręgowej w Łodzi, z dniem 1 marca 1923 r. przeniesiony z Komendy PP na m. Łódź do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, delegowany do Komendy PP Okręgu Wołyńskiego (od 10 maja do 22 czerwca 1923 r.), następnie służył w Komisariacie PP w Kaliszu, od 10 maja do 3 lipca 1925 r. przebywał na urlopie zdrowotnym, zm. 25 stycznia 1926 r. w Kaliszu, pochowany na cmentrze tyńieckim.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 44, 161, 177, 178, 191, 232, sygn. 5, s. 3, 326; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 18, sygn. 11, k. 25v, 67v, 93v, sygn. 13, k. 163.

GRANKOWSKI MICHAŁ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z dniem 25 stycznia 1921 r. przeniesiony do Komendy PP na m. Łódź.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 10.

GRECZYŁO STANISŁAW WALERIAN, ur. 27 listopada 1882 r. Stopień służbowy: pomocnik komisarza (aspirant?) (od 27 maja 1919 r.), podkomisarz (od 1 lutego 1920 r.). Przebieg służby: przydzielony (prawdopodobnie) z dniem 1 czerwca 1919 r. do Policji Komunalnej w Kaliszu.

AAN, KGPPwW, sygn. 7, s. 71; *Mianowanie*, KP, 1919, nr 123, s. 3, *Z policji miejskiej*, GK, 1919, nr 124, s. 2.

GRENDA ANDRZEJ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do Komendy PP w Wilnie z dniem 14 stycznia 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 7.

GRĘBOWICZ PIOTR, syn Michała i Kazimiery, ur. 5 września 1902 w Krobanowie. Stopień służbowy: posterunkowy, aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Przebieg służby: we wrześniu 1939 r. służył na Posterunku PP w Godzieszach. Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 020/2 z 9 kwietnia 1940 r., poz. 74).

Kaliszanie, s. 65, *Miednoje*, s. 239, *Mieszkańcy*, s. 256 (fot.).

GROCHOWSKI ZYGMUNT (nr ewid. 75), syn Stanisława i Katarzyny z d. Rzemigały, ur. 10 października 1896 r. w Ozorkowie. Stopień służbowy: starszy przodownik. Stopień wojskowy: starszy sierżant. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 1 czerwca 1933 r. z Komendy Powiatowej PP w Wieluniu, z dniem 14 września 1936 r., przeniesiony do Komendy PP m. Łodzi. Stan cywilny: żona Janina z d. Pelc, córka Pawła i Weroniki z d. Cietraszak, ur. 20 czerwca 1900 r. w Rudzie Guzowskiej koło Żyrardowa; dzieci: Jerzy Zygmunt (ur. 31 sierpnia 1922 r. w Żyrardowie), Maciej Kazimierz (ur. 4 marca 1930 r. w Zgierzu).

APK, AmK, sygn. 4370, s. 479-480, sygn. 4531, s. 1055-1056, 1033-1034, 1049-1050, 1053-1056; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 17, k. 35v, sygn. 19, k. 37v.

GROCHULSKI ADAM, stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 1 marca 1920 r. skierowany na I kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 13.

GROCHULSKI WALENTY (nr ewid. 1724), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego, a z dniem 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 131; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 122.

GRODZICKI STEFAN (nr ewid. 3990), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 czerwca 1923 r., przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zawieszony w urzędowaniu z dniem 7 marca 1925 r., wydany ze służby z dniem 31 III 1925 r. za „opilstwo poza służbą do

utruty przytomności, zakłócenie spokoju publicznego, czynne znieważenie posterunkowego kolegi i nieodpowiednie zachowanie się wobec wyższego szarżą w miejscu publicznym” (cyt. z rozkazu). Odznaczenia: Krzyż Walecznych nadany w 1923 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Jadwiga (ur. 9 czerwca 1924 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 163, 167; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 83v, 127, sygn. 12, k. 86v, 120v, sygn. 13, k. 30v, 50.

GROHMAN RYSZARD (nr ewid. 299), stopień służbowy: przodownik służby śledczej. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 1 stycznia 1930 r. z Urzędu Śledczego w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, a z dniem 1 lipca 1930 r. do Komendy PP na m. Łódź.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 253v, 288.

GRUBSKI ANTONI (nr ewid. 58, 1730), syn Stanisława i Józefy z d. Piotrowskiej, ur. 8 listopada 1896 r. we wsi Dominikowice (pow. turecki). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lipca 1928 r.), przodownik (od 1 kwietnia 1933 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, 20 maja 1922 r. ukończył III kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym, 6 grudnia 1923 r. ukończył I kurs przysposobienia wojskowego zorganizowanego przez Dowództwo 10 DP w wyniku dobrym, 20 sierpnia 1934 r. ukończył kurs specjalny dla komendantów posterunków w Szkole Oficerów PP w Warszawie. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 lutego 1922 r., 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 15 lipca 1922 r. przeniesiony z Komisariatu PP w Kaliszu do Posterunku PP w Stawiszynie, gdzie służył przynajmniej do 1926 r., z dniem 7 września 1931 r. przeniesiony na p.o. komendanta Posterunku PP w Zbiersku, komendantem mianowany z dniem 24 maja 1932 r., od 1 czerwca 1933 r. przeniesiony na własną prośbę na komendanta Posterunku PP w Koźminku, z dniem 22 września 1937 r. na komendanta Posterunku PP w Brzezinach. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 27 października 1931 r. za gorliwe i umiejętne przeprowadzenie wywiadów, wskutek których współprzyczynił się do wykrycia sprawcy morderstwa. Odznaczenia: Virtuti Militari V klasy w 1923 r., Złoty Krzyż Zasługi nadany 14 czerwca 1937 r. Stan cywilny: żona Natalia z d. Dams, córka Augusta i Julianny z d. Laube, ur. 19 września 1901 r. w Długiej Wsi (pow. kaliski); zezwolenie na ślub z 16 kwietnia 1925 r., ślub 14 maja 1925 r. w Stawiszynie; dzieci: Waldemar Antoni (ur. 14 października 1926 r. w Długiej Wsi), Remigiusz Janusz (ur. 3 października 1928 r. w Długiej Wsi, zm. 19 lutego 1935 r. w Koźminku).

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 18, sygn. 2, s. 49, sygn. 3, s. 87, 116, 154, 171, 178, 198, 233, sygn. 5, s. 14; Księgi, sygn. 347, s. 36; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 12, 134v, sygn. 11, k. 39, 126v, sygn. 13, k. 39v, 55, sygn. 14, k. 136, sygn. 15, k. 45, 52v, sygn. 16, k. 23, sygn. 17, k. 5v, 9, 24, 35v, sygn. 18, k. 27v, sygn. 21, k. 32, 49; zob. też aneks źródłowy nr 11.

GRUDZIEŃ MARCIN (nr ewid. 215), stopień służbowy: przodownik. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 1 czerwca 1933 r. na własną prośbę z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do Komendy Powiatowej PP w Łasku z przydziałem do Posterunku w Łasku. Kary: nagana w 1932 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 16, k. 29, sygn. 17, k. 35v.

GRUSZCZYŃSKI JÓZEF (nr ewid. 1725, 1726), syn Antoniego i Marianny z d. Juszcak, ur. 10 lutego 1890 r. we wsi Kuchary Borowe (gm. Dąbroszyn, pow. koniński). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: starszy szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła elementarna, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 17 grudnia 1918 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Posterunku PP w Cekowie (przynajmniej od 1925 r.), przeniesiony z dniem 1 marca 1930 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, skąd delegowany do Posterunku PP w Zbiersku (od 25 sierpnia do 11 października 1937 r.). Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 5-dniowy areszt w 1929 r., 3-dniowy areszt w 1931 r., 1-dniowy areszt w 1932 r., nagana w 1933 r. (wszystkie kary wykreślono w 1936 r.). Stan cywilny: żona Stanisława z d. Dolna, córka Antoniego i Józefy z d. Bukwy, ur. 12 kwietnia 1890 r. w Chełmcach (pow. kaliski); dzieci: Zygmunt (ur. 30 września 1919 r. w Cekowie), Kazimiera Daniela (ur. 25 stycznia 1923 r. w Cekowie), Józefa Władysława (ur. 11 marca 1925 r. w Plewni, gm. Ceków), Wiktor (ur. 30 października 1927 r. w Cekowie). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 17 listopada 1939 r. do Jastrzębnik (pow. kaliski), dalsze losy nieznane.

APK, AmK, sygn. 4371, s. 165-166, sygn. 4531, s. 2148-2149, 2195-2196, KPPPwK, sygn. 3, s. 157, 169, 265, sygn. 5, s. 14; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 30, 96, 128, sygn. 13, k. 36v, sygn. 14, k. 264, sygn. 17, k. 6, 9, sygn. 20, k. 59v, sygn. 21, k. 41v, 51v.

GRUSZCZYŃSKI MICHAŁ, stopień służbowy: szeregowiec. Przed służbą w PP: przed I wojną światową pracował jako malarz, 8 września 1914 r. wstąpił do Legionów Polskich, internowany w Szczypiornie, po zwolnieniu z obozu zamieszkał w Iwanowicach. Przebieg służby: w listopadzie 1918 r. wstąpił do Milicji Miejskiej w Kaliszu, odszedł ze służby w czerwcu 1919 r. z powodu choroby, zm. 20 sierpnia 1919 r. w Kaliszu w Szpitalu św. Trójcy.

Zgon policjanta-Legionisty, GK, 1919, nr 190, s. 3.

GRUSZECKI STANISŁAW (nr ewid. 4209), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 6 sierpnia 1923 r., z dniem 16 lutego 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Łodzi.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 121, sygn. 12, k. 142.

GRECZYŁO STANISŁAW WALERIAN, przebieg służby: w maju 1919 r. mianowany pomocnikiem komisarza Policji Komunalnej w Kaliszu.

GK, 1919, nr 124, s. 3.

GRYZEL TADEUSZ (nr ewid. 3610), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 10 grudnia 1922 r. skierowany do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu 10 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego z dniem 26 maja 1924 r., zm. 22 czerwca 1924 r.
APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 150; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 161, sygn. 12, k. 89, 99, 120.

GRYZIŃSKI KONSTANTY, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na własne żądanie z dniem 1 maja 1920 r.
APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 26.

GRZEGOREK JAN (nr ewid. 3991, 1731), syn Pawła i Marianny z d. Rostalskiej, ur. 23 grudnia 1898 r. w Niemczech. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lutego 1935 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Skalmierzycach, 15 czerwca 1925 r. ukończył 6-tygodniowy kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 czerwca 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu (1924-1936), w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: nagana formalna w 1925 r. Stan cywilny: żona Wiktoria z d. Korsak, I voto Karolak, córka Józefa i Konstancji z d. Karklińskiej, ur. 12 lutego 1899 r. w Petersburgu; ślub 16 stycznia 1927 r. w Kaliszu w parafii św. Mikołaja; dzieci: 3, m.in. Henryk Kazimierz (ur. 4 marca 1929 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: wyjechał z Kalisza 10 października 1940 r. do wsi Świerże (pow. chełmski), dalsze losy nieznane.
APK, AmK, sygn. 4371, s. 749-750, sygn. 4532, s. 657-658, 771-772, KPPPwK, sygn. 1, s. 17, sygn. 3, s. 155, 167, 192, 195, 219, 301, sygn. 5, s. 13; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 11, k. 83v, sygn. 12, k. 120v, sygn. 13, k. 75, sygn. 17, k. 5v, 9v, sygn. 19, k. 5.

GRZEGOREK PIOTR (nr ewid. 1726), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: skierowany 1 marca 1920 r. na I kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: delegowany z dniem 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego.
APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 13, 131, APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 122.

GRZEGOREK STANISŁAW (nr ewid. 3692, 1727), ur. 27 listopada 1899 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Gniewkowie, 14 marca 1925 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił

20 lub 29 grudnia 1922 r., przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 26 maja do 8 grudnia 1924 r.), 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu (1926 r.), z dniem 1 stycznia 1928 r. przeniesiony do Posterunku PP w Koźminku, od 1 sierpnia 1930 r. na Posterunku PP w Chocz, z dniem 29 lipca 1932 r. zawieszony w urzędowaniu, przywrócony z dniem 15 września 1932 r., przeniesiony z dniem 1 października 1932 r. na własną prośbę do Komendy Powiatowej PP w Koninie. Kary: nagana w 1932 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 3, m.in. Henryk Stanisław (ur. 1 stycznia 1924 r.), Jerzy Józef (ur. 16 września 1925 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 169, 198, 241, 260, 265, sygn. 5, s. 13; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 34v, sygn. 11, k. 10, sygn. 12, k. 8v, 99, 140, sygn. 13, k. 36, 119v, 120v, sygn. 14, k. 93v, 292, sygn. 16, k. 48, 49.

GRZELAK FRANCISZEK (nr ewid. 3680, 1393), ur. 8 stycznia 1887 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła ludowa w Toruniu, 14 marca 1925 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 29 grudnia 1922 r., przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 26 maja do 8 grudnia 1924 r.), służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1925-1926), z dniem 17 lipca 1926 r. zwolniony na podstawie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z odpawą w wysokości 3-miesięcznego uposażenia. Kary: nagana formalna w 1925 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 169, 186, 207-208, 232, sygn. 5, s. 13; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 34, sygn. 11, k. 10, sygn. 12, k. 8v, 99, 120v, sygn. 13, k. 36, 207v.

GRZELAK KONSTANTY, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

GRZYBOWSKI ROMAN (nr ewid. 3010, 1725), ur. 16 listopada 1884 r. Stopień służbowy: posterunkowy, posterunkowy służby śledczej, posterunkowy służby mundurowej (od 1 lutego 1930 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: 3 oddziały szkoły ludowej w Kaliszu, 24 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., pracował w służbie śledczej w Ekspozyturze Urzędu Śledczego w Kaliszu (1922-1926), 14 stycznia 1926 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany z dniem 2 września 1928 r. do dyspozycji Komendanta Wojewódzkiego

PP we Lwowie, z dniem 1 lutego 1930 r. przeniesiony ze służby śledczej do mundurowej, od 1 marca 1930 r. z Wydziału Śledczego do Biura Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z dniem 1 sierpnia 1930 r. przeniesiony do Szkoły dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Anna Halina (ur. 6 lipca 1922 r.), Jerzy Ryszard (ur. 29 kwietnia 1924 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 143, 208, 226, 235, sygn. 5, s. 13; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 12v, sygn. 10, k. 145, sygn. 12, k. 91, sygn. 13, k. 152, 197, sygn. 14, k. 152, 256, 264, 292.

GRZYMKOWSKI STEFAN PIOTR (nr ewid. 1625), syn Bolesława i Pauliny z d. Frączak (Frontczak), ur. 23 lutego 1908 r. w Płońsku. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lutego 1935 r.). Stopień wojskowy: bombardier. Wykształcenie zawodowe: 6 grudnia 1934 r. ukończył Normalną Szkołę Fachową dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, skierowany do Posterunku PP w Stawie.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 32, sygn. 2, s. 52, Księgi, sygn. 536, s. 164; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 18, k. 54v, sygn. 19, k. 5.

GRZYWAK BOLESŁAW, ur. 22 marca 1887 r. Stopień służbowy: p.o. podkomisarza (od 20 lipca 1920 r.) podkomisarz (od 8 kwietnia 1922 r.). Przebieg służby: do policji wstąpił 20 lipca 1920 r., przeniesiony z dniem 1 marca 1921 r. z Komendy PP na m. Łódź do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, członek Zarządu Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego Funkcjonariuszy PP Powiatu Kaliskiego (1922 r.), z dniem 1 lipca 1923 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Brzezinach k. Łodzi, 4 stycznia 1936 r. mianowany komendantem powiatowym PP w Łasku.

AAN, KGPPwW, sygn. 2, s. 140, sygn. 7, s. 72; APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 96, 116, 137; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 28v, sygn. 10, k. 39, sygn. 11, k. 87, sygn. 20, k. 5.

GUROWSKI (GÓROWSKI) WOJCIECH (nr ewid. 331), syn Józefa i Anieli, ur. 14 kwietnia 1889 r. Stopień służbowy: przodownik. Stopień wojskowy: kapral. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu, zawieszony w urzędowaniu z dniem 4 stycznia 1936 r., przywrócony z dniem 25 maja 1936 r. Kary: nagana i 7-dniowy areszt w 1936 r. Losy wojenne: zaginął na Kresach Wschodnich w czasie II wojny światowej.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 26, 42, sygn. 3, s. 319; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 20, k. 32-32v; *Kaliszanie*, s. 77.

GUZANOWSKI FELIKS (nr ewid. 2269), syn Ignacego i Bronisławy, ur. 3 kwietnia 1902 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 25 lipca 1932 r. ukończył 5-miesięczny kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Sosnowcu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły przydzielony do Posterunku PP w Opatówku, z dniem 8 lipca 1937 r. przeniesiony na własną prośbę do Komendy PP m.st. Warszawy. Sport: Odznaka Strzelecka III klasy przyznana w 1932 r.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 15, 20, sygn. 2, s. 51, sygn. 3, s. 265; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 16, k. 32v, sygn. 17, k. 9, sygn. 21, k. 36v.

HAAS MARIAN (nr ewid. 2579, 1868, 565), syn Alojzego i Eleonory z d. Zwon, ur. 23 marca 1895 r. we Lwowie. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 stycznia 1938 r.), aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Wykształcenie zawodowe: 30 czerwca 1922 r. ukończył kurs w szkole policyjnej w Warszawie. Przebieg służby: przydzielony do Posterunku PP w Tyńcu, przeniesiony z dniem 30 stycznia 1936 r. na własną prośbę do Posterunku PP w Szczypiornie, skąd został z dniem 18 listopada 1938 r. przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu. Kary: 3-dniowy areszt w 1927 r., 1-dniowy areszt w 1928 r., nagana w 1928 r., 5-dniowy areszt w 1929 r., 5-dniowy areszt w 1930 r., 7-dniowy areszt w 1932 r., 3- i 7-dniowy areszt w 1933 r., 7-dniowy areszt w 1934 r., 7-dniowy areszt w 1935 r. (wszystkie kary wykreślono w 1938 r.). Stan cywilny: żona Wanda z d. Tyżańczyk, córka Piotra i Emilii z d. Medyńskiej, ur. 22 listopada 1885 r. w Bogdanowie. Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 020/2 z 9 kwietnia 1940 r., poz. 10).

APK, AmK, 4534, s. 49-50, 59-60, KPPPwK, sygn. 1, s. 32, sygn. 3, s. 281; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 19, k. 4, sygn. 20, k. 8, sygn. 22, k. 7; APP, KWPPwP, sygn. 24, s. 134, 192; *Kaliszanie*, s. 65, *Miednoje*, s. 256, *Mieszkańcy*, s. 266.

HADRYCH JÓZEF (nr ewid. 1998, 1893), ur. 22 października 1887 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła ludowa w Ligocie, 3 października 1925 r. ukończył VII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 20 lutego lub 1 marca 1920 r., z dniem 1 marca 1924 r. przeniesiony z Komendy Powiatowej PP w Łasku do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, służył na Posterunku PP w Obozie Internowanych nr 10 w Kaliszu, a po jego likwidacji przeniesiony z dniem 1 stycznia 1924 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, 14 stycznia 1926 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony z dniem 17 lipca 1926 r. na podstawie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z odprawą w wysokości 3-miesięcznego uposażenia. Kary: 5-dniowy areszt w 1924 r., 4-dniowy areszt w 1926 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 154, 172, 193, 208, 217, 226, sygn. 5, s. 32; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 25v, sygn. 12, s. 41v, 140, sygn. 13, k. 118v, 152, 186v, 207v.

HADRYSIAK MICHAŁ (nr ewid. 3629), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na próbną służbę z dniem 7 stycznia 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Posterunku PP w Szczypiornie (1925 r.), wydany ze służby z dniem 25 czerwca 1925 r. za „samowolne opuszczenie Posterunku i rozmowę prywatną” (cyt. z rozkazu). Kary: 3- i 7-dniowy areszt w 1925 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Helena (ur. 6 lutego 1924 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 157, 187-188; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 4, sygn. 12, k. 120, 131v, sygn. 13, k. 71, 73v.

HANKIEWICZ ANTONI, stopień służbowy: aspirant. Przebieg służby: delegowany z dniem 9 czerwca 1924 r. z Komendy Powiatowej PP w Wieluniu do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 12, k. 90.

HAUKE ELEONORA (nr ewid. 1335), ur. 14 października 1886 r. Stanowisko i stopień służbowy: p.o. kancelisty (1923 r.), kancelista, starszy posterunkowy (od 1 stycznia 1926 r.). Przebieg pracy i służby: zatrudniona na próbną służbę z dniem 1 września 1923 r. w Biurze Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniona z dniem 31 grudnia 1925 r. z powodu przejścia do służby mundurowej, a od 1 stycznia 1926 r. przyjęta ponownie do tegoż Biura w charakterze funkcjonariusza PP, gdzie zajmowała się sprawami kadrowymi, zwolniona z dniem 31 maja 1928 r. na podstawie art. 151 rozporządzenia o policji państwowej z 1928 r. z odprawą w wysokości 3-miesięcznego uposażenia; według opinii bezpośredniego przełożonego z 1926 r.: „1) Zalety osobiste (charakter, poczucie honoru, odwaga, ambicja, wyrobienie życiowe, zachowanie się poza służbą, obycie towarzyskie): charakter ustalony, ambitny, reszta dobry; 2) Inteligencja (bystrość umysłu, zmysł orientacyjny, zdolności do nauki): wrodzona inteligencja, zmysł orientacyjny bardzo dobry, do nauki bardzo zdolna; 3) Zdolności wykonawcze, zdolności kierownicze, inicjatywa, energia i stanowczość: zdolności wykonawcze bardzo dobre, zdolności kierownicze dobre, energiczna, stanowcza; 4) Zdolności wychowawcze, zdolności w kierunku fachowego i wojskowego szkolenia funkcjonariuszów Policji: -; 5) Zalety służbowe (wykształcenie zawodowe, wojskowe, doświadczenie fachowe, zachowanie w służbie, stosunek do podwładnych kolegów i interesantów, obowiązkowość i pilność, wydatność pracy, specjalność służbowa): obowiązkowa, grzeczna, sumienna, pewna w załatwianiu spraw służbowych. Pilność wzorowa; 6) Wniosek na przydatność (czy odpowiada na obecnym stanowisku? czy nadaje się na inne stanowiska i na jakie?): nadaje się; 7) Ogólna ocena kwalifikacji (bardzo dobra - dobra - dostateczna - niedostateczna): bardzo dobra”.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 189, 226; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 156, sygn. 11, k. 123, sygn. 13, 152v, 153v, sygn. 14, k. 130v.

HEBEL JAN (nr ewid. 3673, 1732, 1796), ur. 14 stycznia 1898 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Wejcherowie, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem bardzo dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 29 grudnia 1922 r., przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu, delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (wrócił 11 listopada 1924 r.), przeniesiony z dniem 25 listopada 1925 r. do Posterunku PP w Koźminku jako zastępca komendanta, stąd delegowany do Komisariatu PP w Zgierzu (od 19 do 21 marca 1927 r.), z dniem 1 grudnia 1927 r. przeniesiony do Komendy

Powiatowej PP w Kole. Kary: nagana formalna w 1925 r., 4-dniowy areszt i nagana formalna w 1926 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 188, 208, 212, 217, 240, 254, sygn. 5, s. 14; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 34v, sygn. 11, k. 10, 128, sygn. 12, k. 17, 120, sygn. 14, k. 89v.

HEL CZYK FRANCISZEK (nr ewid. 268), stopień służbowy: przewodnik. Wykształcenie zawodowe: we wrześniu 1920 r. ukończył III kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu, po odbyciu próbnej służby 29 października 1925 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony z dniem 31 stycznia 1926 r. na zasadzie art. 29 ustawy emerytalnej funkcjonariuszy państwowych z 1921 r., z zachowaniem praw emerytalnych. Kary: 5-dniowy areszt w 1925 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Leokadia (ur. 12 października 1921 r.), Józef Stanisław (ur. 3 stycznia 1923 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 26, 51, 161, 210, 218, 222, 226; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 157, sygn. 12, k. 71v, sygn. 13, k. 124, 143, 154.

HLADKI TEODOR (nr ewid. 3533, 1735), syn Michała i Zofii z d. Marjasz, ur. 20 sierpnia 1898 r. w Koropcu (pow. buczacki). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lipca 1930 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Korowcu, skierowany 5 grudnia 1922 r. do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia, 14 marca 1925 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Stopień wojskowy: saper. Przebieg służby: przyjęty do policji 5 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 26 maja do 8 grudnia 1924 r.), 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu (1925-1926), przeniesiony z dniem 11 lutego 1926 r. do Posterunku PP w Chocz, od 1 października 1930 r. do kaliskiego Komisariatu, stąd z dniem 10 kwietnia 1932 r. na własną prośbę przydzielony do Posterunku PP w Koźminku. Sport: Odznaka Strzelecka III klasy przyznana w 1932 r. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 30 marca 1931 r. za „inicjatywę, roztropność oraz sumienność wykazaną w służbie w nocy 19 stycznia rb. przy ujęciu w Kaliszu złodzieja, okradającego już od dłuższego czasu kramy na terenie m. Kalisza” (cyt. z rozkazu). Kary: 2-dniowy areszt w 1923 r., 1-dniowy areszt w 1924 r. (wszystkie kary wykreślono w 1929 r.), nagana w 1932 r. Stan cywilny: żona Józefa z d. Leszczyńska, córka Ignacego i Katarzyny z d. Fabrykowskiej, ur. 28 grudnia 1902 r. w Zgierzu; dzieci: Kazimierz (ur. 27 stycznia 1923 r., zm. 16 marca 1925 r. w Kaliszu), Halina (ur. 31 sierpnia 1925 r. w Zgierzu), Zofia (ur. w 1927 r. w Zgierzu), Irena Teodora (ur. w 1929 r. w Oleściu Starym w pow. kaliskim). Losy wojenne: wymeldowany z Koźminka 30 grudnia 1940 r. do Krakowa, dalsze losy nieznane.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 17, sygn. 2, s. 53, sygn. 3, s. 148, 159, 169, 171, 180, 201, 215, 233, 256, sygn. 5, s. 14, Księgi, sygn. 347, s. 34; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 152, sygn. 11, k. 25v, sygn. 12, k. 8v, 99, 120, sygn. 13, k. 36-36v, 132, sygn. 14, k. 228v, 290v, 302, sygn. 15, k. 15, sygn. 16, k. 16v, sygn. 17, k. 9; zob. też s. 343.

HOLLAS STANISŁAW, stopień służbowy: starszy wywiadowca. Przebieg służby: w 1920 r. służył w Komendzie Powiatowej w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 33.

HÜBNER BOLESŁAW (nr ewid. 3474, 1733), syn Stefana i Wandy z d. Jeska (lub Jennich), ur. 14 lub 17 stycznia 1898 r. w Łodzi. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 maja 1932 r.). Stopień wojskowy: starszy strzelec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła fabryczna w Łodzi, 23 stycznia 1926 r. ukończył VIII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym, 1 marca 1934 r. ukończył 5-miesięczny kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych w Mostach Wielkich, 21 stycznia 1935 r. ukończył VII kurs specjalny dla komendantów posterunków w Szkole Oficerów PP w Warszawie. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 listopada 1922 r., przeniesiony z dniem 20 marca 1923 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu (1925-1926), skąd z dniem 16 czerwca 1934 r. na własną prośbę przeniesiony na p.o. komendanta Posterunku PP w Godziszach, komendantem mianowany 10 grudnia 1935 r., z dniem 8 maja 1937 r. przeniesiony do Komisariatu PP w Kaliszu, a z dniem 22 grudnia 1937 r. na własną prośbę do Komendy Powiatowej PP w Piotrkowie na stanowisko p.o. komendanta Posterunku PP w Gorzkowicach. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: nagana formalna w 1925 r., 3-dniowy areszt w 1936 r. Stan cywilny: żona Janina z d. Pochwicka, córka Mikołaja i Marianny z d. Michalak, ur. 17 lutego 1899 r. w Pabianicach; ślub w 1918 r. w Sędziejowicach; dzieci: Halina (ur. 13 października 1918 r.), Stanisław (ur. 28 października 1922 r. w Pabianicach).

APK, AmK, sygn. 4375, s. 423-424, sygn. 4536, s. 3049-3050, 3097-3098, KPPPwK, sygn. 2, s. 53, sygn. 3, s. 164, 201, 214, 231, 319, sygn. 5, s. 32; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 33, sygn. 10, k. 134, sygn. 11, k. 40v, sygn. 12, k. 120, 161v, sygn. 16, k. 20v, sygn. 17, k. 5v, 9, 53v, sygn. 18, k. 10v, 29, 46v, sygn. 19, k. 6v, sygn. 20, k. 2, sygn. 21, k. 23, sygn. 22, k. 8.

HYBICHOW TERESA, stanowisko służbowe: p.o. kancelisty. Przebieg pracy: zatrudniona w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, zawieszona w urzędowaniu z dniem 1 stycznia 1922 r., zwolniona dyscyplinarnie z dniem 5 stycznia 1922 r. za „samowolne opuszczenia miejsca urzędowania i wyjazd bez żadnego zameldowania przełożonym” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 4v, 13.

ILKOW STANISŁAW (nr ewid. 572), stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 1 kwietnia 1922 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, który to rozkaz został odwołany, z dniem 8 czerwca 1922 r. delegowany do Komendy Powiatowej PP w Brzezinach k. Łodzi.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 109, 113; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 63, 76v.

IRCHIN ZENON (nr ewid. 130), stopień służbowy: starszy przodownik (od 1 lipca 1921 r.). Wykształcenie zawodowe: ukończył VIII kurs dla przodowników w Głównej Szkole Policyjnej w Warszawie z wynikiem bardzo dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 lipca 1921 r. w Komendzie Powiatowej PP w Turku, przeniesiony z dniem 10 lipca 1923 r. z Komendy Powiatowej PP w Słupcy do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem do Biura Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 26 maja do 8 grudnia 1924 r.), przeniesiony z dniem 7 lutego 1925 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, zwolniony ze służby na własną prośbę z dniem 31 marca 1925 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 159, 163-164; APL, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 112, sygn. 11, k. 98, 102, sygn. 12, k. 8v, 99, sygn. 13, k. 31v.

JABŁOŃSKI JAN FELIKS (nr ewid. 3611, 1401, 620), syn Franciszka i Józefy z d. Stasinowskiej, ur. 18 maja 1899 r. w Koźminku. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 grudnia 1926 r.), przodownik (od 1 lipca 1927 r.), aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: starszy saper. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła elementarna (według innego źródła: wykształcenie domowe w zakresie trzech klas gimnazjum), 10 grudnia 1922 r. skierowany do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w tejże szkole z wynikiem bardzo dobrym, 5 lipca 1924 r. ukończył IX kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dobrym. Przed służbą w PP: służba w Wojsku Polskim (od 23 czerwca 1919 r. do 14 czerwca 1922 r.). Przebieg służby: przyjęty do policji 10 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Posterunku PP na Stacji Kolejowej w Kaliszu, przeniesiony z dniem 5 czerwca 1926 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, długoletni komendant plutonu, dzielnicowy i ponownie od 1 stycznia 1936 r. komendant plutonu. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Nagrody: 1) pochwała i nagroda pieniężna 50 zł komendanta wojewódzkiego z 27 października 1930 r. udzielone za umiejętne, sumienne i celowe przeprowadzenie wywiadów i dochodzenia, dzięki którym wykryto i ujęto szajkę włamywaczy na terenie Kalisza; 2) pochwała komendanta wojewódzkiego z 18 maja 1936 r. za „szybką orientację, odważne wystąpienie, wytrwały i skuteczny pościg za przestępcą” (cyt. z rozkazu). Odznaczenia: Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921, Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości, Brązowy Medal „Za Długoletnią Służbę”. Kary: 3-dniowy areszt w 1924 r. (wykreślony w 1929 r.). Stan cywilny: kawaler. Losy wojenne: aresztowany przez NKWD we wrześniu 1939 r. w Dubnie, więziony w Równem i Dniepropietrowsku, aresztant tzw. Zachodniej Ukrainy, zamordowany w więzieniu w Kijowie, pochowany w Kijowie-Bykowni (lista wywozowa nr 042-115 z kwietnia 1940 r.), jednocześnie Sąd Grodzki w Kaliszu, na wniosek żony, postanowieniem z 28 czerwca 1948 r. ustalił datę jego śmierci na 18 września 1939 r. w Brześciu nad Bugiem, opierając się na zeznaniach świadków, według których policjant został rozstrzelany przez Niemców. Jednym z nich

był policjant Józef Burchacki: „Wiem, że Jabłoński był wyznaczony na komendanta eskorty zatrzymanych Niemców i miał ten transport Niemców odstawić do obozu koncentracyjnego [w Berezie Kartuskiej]. Dnia 18 września 1939 r. byłem w Łucku z 3 kompaniami policjantów i byliśmy przygotowani do obrony Lwowa. Tegoż dnia przyszło do nas 4 policjantów z Kalisza, nazwisk ich nie przypominam sobie, przypominam sobie tylko nazwisko jednego z nich, był to niejaki Wielgosz. Jeden z tych policjantów oświadczył mi, że przodownik policji Jabłoński i starszy posterunkowy Mikołajczyk nie żyją oraz że był świadkiem rozstrzelania ich przez Niemców”. Drugi świadek, Władysława Gadzinowska, w październiku 1939 r. w Brześciu nad Bugiem spotkała kaliskiego Żyda nazwiskiem Bicz, który oświadczył, że Jabłoński „nie żyje i jest pochowany w parku w Brześciu”.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 6, 16, sygn. 3, s. 150, 197, 241, 248, 250, sygn. 5, s. 15, SGwK, sygn. 359; APL, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 161, sygn. 11, k. 128, sygn. 12, k. 78v, 120, sygn. 13, k. 232, sygn. 14, k. 60, 228, 304, sygn. 17, k. 5v, 9, sygn. 20, k. 28; *Kaliszanie*, s. 75 (fot.), *Mieszkańcy*, s. 283 (fot.); zob. też aneks źródłowy nr 10, 16.

JABŁOŃSKI STANISŁAW (nr ewid. 1596), syn Piotra i Łucji, ur. 29 kwietnia 1901 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kapral. Przebieg służby: w policji przynajmniej od 1924 r., z dniem 1 lutego 1934 r. przeniesiony na własną prośbę z Posterunku PP w Zbiersku do Komisariatu PP w Kaliszu, zm. 3 lutego 1935 r. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 27 października 1931 r. za gorliwe i umiejętne przeprowadzenie wywiadów, wskutek których współprzyczynił się do wykrycia sprawcy morderstwa. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 1.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 7, 15, sygn. 3, s. 279; APL, KWPPwŁ, sygn. 15, k. 52v, sygn. 18, k. 5, sygn. 19, k. 11; zob. też aneks źródłowy nr 11.

JABŁOŃSKI WOJCIECH (nr ewid. 3588, 1736), syn Jana i Rozalii z d. Krawczyk, ur. 14 kwietnia 1897 r. w Topoli (pow. łączycki). Stopień służbowy: posterunkowy, posterunkowy służby śledczej (od 1 stycznia 1932 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Kozubach, skierowany 18 grudnia 1922 r. do Okręgowej Szkoły Policijnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w tejże szkole z wynikiem dobrym, 1 listopada 1931 r. ukończył 5-miesięczny kurs w Śledczej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: przyjęty do policji 18 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 1 lipca 1928 r. przeniesiony z Komendy PP na m. Łódź do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z dniem 29 stycznia 1932 r. przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Wieluniu. Kary: nagana w 1928 r. (wykreślona w 1931 r.). Stan cywilny: żona Franciszka z d. Bielińska, córka Józefa i Katarzyny z d. Jambrozik, ur. 26 października 1906 r. w Majkowie (ob. Kalisz); dzieci: Zdzisław (ur. 6 sierpnia 1930 r. w Kaliszu).

APK, AmK, sygn. 4378, s. 187-188, sygn. 4538, s. 243-244, 464-465, KPPPwK, sygn. 3, s. 149, sygn. 5, s. 15; APL, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 158, sygn. 11, k. 120, 128v, sygn. 14, k. 136v, sygn. 15, k. 54, 58, sygn. 16, k. 7-7v.

JACKOWSKI EUGENIUSZ (nr ewid. 2129), stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 15 listopada 1921 r. z Komendy Powiatowej PP w Łęczycy do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, zwolniony z dniem 28 lutego 1922 r. na mocy art. 46 tymczasowych przepisów dla urzędników państwowych z 1918 r. Kary: 3-dniowy areszt w 1922 r. APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 87, 91; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 168, sygn. 10, k. 25.

JADACH KONSTANTY (nr ewid. 4783, 627), ur. 28 listopada 1891 r. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 grudnia 1923 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, szkoła policyjna. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 lutego 1920 r., przeniesiony z dniem 12 maja 1925 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, najpierw służył w Komisariacie PP w Kaliszu, następnie przeniesiony z dniem 3 sierpnia 1925 r. do Posterunku PP w Stawiszynie, by powrócić do kaliskiego Komisariatu 21 września 1925 r., zwolniony z dniem 31 stycznia 1926 r. na zasadzie art. 29 ustawy emerytalnej funkcjonariuszy państwowych z 1921 r., z zachowaniem praw emerytalnych. APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 188, 195, 203, 232, 241, sygn. 5, s. 7; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 50v, sygn. 14, k. 67.

JAGIEŁŁO SZYMON, stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu. APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

JAJOR KAROL (nr ewid. 1838, 1403, 1737), syn Jana i Anieli z d. Kubickiej, ur. 2 sierpnia 1886 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: wykształcenie elementarno-domowe, 24 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 lutego 1923 r., służył na Posterunku PP w Tyńcu (1925 r.), zawieszony w urzędowaniu z dniem 3 listopada 1925 r., przywrócony 30 grudnia 1925 r., przeniesiony z dniem 1 stycznia 1926 r. do Komisariatu PP w Kaliszu (pracował tam jeszcze w marcu 1927 r.), 15 stycznia 1927 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem PP województwa łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zm. 14 marca 1928 r. w Kaliszu, w szpitalu św. Trójcy na gruźlicę płuc, pochowany na cmentarzu w Tyńcu. Kary: 7-dniowy areszt w 1926 r., 24-godzinny areszt w 1927 r. Stan cywilny: żona Marianna z d. Głowińska, córka Józefa i Marianny z d. Podgórskiej, ur. 1 grudnia 1891 r. we wsi Głębowie (pow. kolski); dzieci: Anna (ur. 20 grudnia 1914 r. w Niemczech), Genowefa (ur. 20 sierpnia 1919 r. w Niemczech), Kazimiera (ur. 13 grudnia 1924 r. w Niemczech), Bolesław Włodzimierz (ur. 11 marca 1922 r. w Budziszławiu). APK, AmK, sygn. 4538, s. 1433-1442, KPPPwK, sygn. 3, s. 212, 214, 224-225, 237, 253-254, sygn. 5, s. 15, 27, 326; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 18, sygn. 13, k. 128, 151v, 173v, 197v, sygn. 14, k. 4, 120v; USC w Kaliszu, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej św. Józefa Kalisz, akt zgonu nr 109/1928.

JANAS JAN (nr ewid. 3668), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego z dniem 29 grudnia 1922 r., zwolniony z dniem 31 marca 1923 r. na własną prośbę.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, 43.

JANCZAK IGNACY (nr ewid. 3915), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 kwietnia 1923 r., z dniem 16 lutego 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Łodzi. Kary: 3-dniowy areszt w 1923 r. (wykreślony w 1927 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 44v, sygn. 12, k. 142, sygn. 14, k. 54.

JANCZAK STEFAN (nr ewid. 1727), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 31 maja 1922 r. na własną prośbę.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 109; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 65.

JANIAK KONSTANTY, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony dyscyplinarnie z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 24 listopada 1921 r. za podżeganie do kradzieży, wzięcie łapówki, za niewykonanie obowiązków służbowych, a potem skazany 21 marca 1922 r. wyrokiem Sądu Okręgowego w Kaliszu za pogwałcenie przepisów służbowych na Posterunku w Szczypiornie w dniu 20 września 1921 r. i pobranie łapówki 2000 marek, na 5 lat ciężkiego więzienia oraz pozbawienie praw, co zostało przytoczone w rozkaze komendanta powiatowego z 27 marca 1922 r.: „Komenda z ubolewaniem podnosi, że jednak pomimo rozkazów, pouczeń i ostrzeżeń, znalazł się niegodziwiec, który splamił cześć i honor funkcjonariuszy tutejszej Komendy, podkopał autorytet i zaufanie ludności o policji. Podając powyższy nader smutny fakt do wiadomości, Komenda jeszcze raz ostrzega wszystkich funkcjonariuszy, że wszelkiego rodzaju nadużycia będzie tępić i żywi nadzieję, że podobny fakt lub inne nadużycia służbowe się nie powtórzą”.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 94; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 173.

JANIAK STEFAN (nr ewid. 3575), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: skierowany 12 grudnia 1922 r. do Okręgowej Szkoły Policynjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przyjęty 12 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, zawieszony w urzędowaniu z dniem 24 maja 1923 r., wydany z dniem 30 lipca 1923 r. za „przywłaszczenie obrazu olejnego” (cyt. z rozkazu). Stan cywilny: żonaty; dzieci: Zdzisław (ur. 7 lutego 1923 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 149; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 155, sygn. 11, k. 79, 118v.

JANICKI JÓZEF (nr ewid. 389), stopień służbowy: przodownik. Przebieg służby: zwolniony z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 31 stycznia 1928 r. na podstawie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z odprawą w wysokości 3-miesięcznego uposażenia.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 108v.

JANIK RAJMUND vel **REINCHOLD**, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 20 lipca 1920 r. z Komendy PP na miasto Łódź do Komendy PP w Kaliszu. Kary: nagana w 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 43, 67.

JANOWSKI ALEKSANDER (nr ewid. 258), ur. 30 stycznia 1888 r. Stopień służbowy: przodownik (od 1 lutego 1920 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, szkoła policyjna. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 lutego 1920 r., służył w Komisariacie Kolejowym PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, potem służył jako komendant na Posterunku PP w Godzieszach (1925-1926), 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zawieszony w urzędowaniu z dniem 23 marca 1926 r., wydany ze służby 21 kwietnia 1926 r. za dokonanie przestępstw przewidzianych w art. 578 i 667 Kodeksu Karnego, zrehabilitowany 30 października 1926 r. przez Komendanta Głównego PP wobec uniewinnienia go przez Sąd Okręgowy w Kaliszu od powyższych zarzutów, zwolniony z dniem 31 października 1926 r. na podstawie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z przyznaniem odprawy w wysokości 3-miesięcznego uposażenia. Kary: 2 nagany formalne w 1925 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Irena Józefa (ur. 19 marca 1922 r.), Cecylia (ur. 22 listopada 1923 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 103, 156, 161, 198, 218, 241, 247-248, sygn. 5, s. 29; KWPPwŁ, sygn. 5, k. 64 v, sygn. 9, k. 38, 129v, sygn. 10, k. 52v, sygn. 11, k. 39v, sygn. 12, k. 142v, sygn. 13, k. 71v, 179v, 186, 226.

JARKIEWICZ IGNACY, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 15 sierpnia 1920 r. z Komendy Powiatowej PP w Łęczycy do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony z dniem 30 września 1921 r. na własną prośbę.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 50; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 137.

JARMUSZ STANISŁAW (nr ewid. 3535), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 5 grudnia 1922 r. skierowany do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w tejże szkole z wynikiem dobrym. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 5 grudnia 1922 r., zwolniony z dniem 15 października 1923 r. na zasadzie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 149; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 128, 145, 152.

JARNUSZKIEWICZ STEFAN (nr ewid. 3923), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty z dniem 1 marca 1923 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę, zwolniony z dniem 31 maja 1923 r. na własną prośbę.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 44v, 49v, 77.

JAROSZ JAN, ur. ok. 1889 r. Stopień służbowy: przodownik. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 4 klasy gimnazjum w Krakowie, szkoła policyjna. Przed służbą w PP: przez 7 lat i 4 miesiące pracował w Magistracie m. Lwowa i Urzędzie Skarbowym w Krakowie. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 października 1920 r., w 1924 r. służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 5, s. 41.

JAROSZEWSKI WŁADYSŁAW (nr ewid. 1900), syn Michała i Anny z d. Jarzynek, ur. 12 marca 1907 r. w Miesiączkowie (pow. brodnicki). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 marca 1936 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 5 listopada 1930 r. ukończył 5-miesięczny kurs w Szkole dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich z wynikiem dostatecznym, powołany z dniem 4 lipca 1938 r. na 5-miesięczny kurs specjalny szeregowych kandydatów na stanowiska podoficerskie w służbie ogólnej przy Szkole Oficerskiej PP w Warszawie. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły skierowany do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem od 10 listopada 1930 r. do Posterunku PP w Stawie (od 4 marca 1937 r. p.o. komendanta, od 5 lutego 1938 r. komendant). Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Nagroda: 1) pochwała i nagroda 25 zł komendanta wojewódzkiego z 16 stycznia 1934 r. za wykrycie sprawców morderstw w Stoku Niemieckim 26 października 1933 r. oraz w Chlewie 9 listopada 1933 r.; 2) pochwała komendanta wojewódzkiego z 15 września 1934 r. za zlikwidowanie szajki fałszerzy monet działającej na terenie powiatów kaliskiego i tureckiego. Kary: nagana w 1937 r.

APK, KPPPwK, sygn. 2, s. 55, sygn. 3, s. 301, 326, sygn. 5, s. 167, Księgi, sygn. 536, s. 4; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 310v, sygn. 17, k. 6, 9v, sygn. 18, k. 1, 36, sygn. 20, k. 17v, sygn. 21, k. 10, sygn. 22, k. 12; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 286; zob. też aneks źródłowy nr 13.

JARZĄBKA BRONISŁAW (nr ewid. 695), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 1 czerwca 1938 r. ukończył Normalną Szkołę Fachową dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły przydzielony do policji województwa poznańskiego z przydziałem do Posterunku PP w Iwanowicach.

APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 124.

JARZĘBSKI PIOTR (nr ewid. 2311, 1738), syn Jana i Marii z d. Wędzak, ur. 11 października 1891 r. we wsi Niechcice (gm. Rozprza, pow. piotrkowski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 marca 1932 r.), aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: wykształcenie elementarno-domowe, 3 października 1925 r. ukończył VII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przed służbą w PP: w czasie I wojny światowej walczył w armii rosyjskiej, dostał się do niewoli niemieckiej. Przebieg służby: w listopadzie 1918 r. miał wstąpić do milicji miejskiej w Piotrkowie, inny przekaz podaje 6 czerwca 1919 r. jako datę przyjęcia do policji, do Komendy Powiatowej PP w Kali-

szu przeniesiony z dniem 1 lipca 1925 r. z Komendy Powiatowej PP w Piotrkowie, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu (1925-1936), delegowany do Oddziału Konwojowania Pociągów w Radomsku (od 26 sierpnia do 16 grudnia 1935 r.). Sport: II miejsce w biegu na 5 km na Wojewódzkich Zawodach Eliminacyjnych PP w Łodzi (3-4 sierpnia 1929 r.), Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 7-dniowy i 3-dniowy areszt w 1925 r. (obie kary wykreślono w 1929 r.). Odznaczenia: Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921, Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości. Stan cywilny: żona Janina z d. Stanisław, córka Kazimierza i Katarzyny z d. Skroboń, ur. 7 stycznia 1898 r. w Piotrkowie; dzieci: Maria (ur. 2 grudnia 1919 r. w Piotrkowie), Anna (ur. 4 listopada 1922 r. w Piotrkowie), Janina (ur. 19 kwietnia 1925 r. w Piotrkowie), Tadeusz (ur. 14 września 1926 r.), Czesława (ur. 28 listopada 1922 r. w Piotrkowie). Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszewie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 027/3 z 13 kwietnia 1940 r., poz. 55), na karcie meldunkowej adnotacja: wymeldowany 31 października 1939 r. do wojska.

APK, AmK, sygn. 4382, s. 229-230, sygn. 4541, s. 84-85, 118-119, KPPPwK, sygn. 1, s. 25, sygn. 3, s. 186, 196, 202, 210, 292, 301, sygn. 5, s. 15; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 107v, 118v, sygn. 14, k. 226v, 228v, sygn. 16, k. 11v, sygn. 17, k. 5v, 9; Muzeum, sygn. MK 151 M, MK 151.1 M, r3664-3666; *Kaliszanie*, s. 66; *Miednoje*, s. 300 (fot.; tu ur. w Sulejowie), *Mieszkańcy*, s. 298-299 (fot.; tu ur. w Mieściecach), *Z dziejów policji*, s. 59-60; zob. też s. 345.

JASZCZAK HERMAN (nr ewid. 3529), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: skierowany 5 grudnia 1922 r. do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w tejże szkole z wynikiem dobrym. Przebieg służby: przyjęty 5 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, zm. 9 stycznia 1924 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 148; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 152, sygn. 11, k. 128v, sygn. 12, k. 144v.

JATCZAK JAN (nr ewid. 3956), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 15 maja 1923 r., zwolniony z dniem 31 października 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 71v, 146, 149.

JAWORSKI MARCIN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 sierpnia 1920 r. z Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony z dniem 30 kwietnia 1921 r. na własną prośbę.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 50, 53v.

JELINEK KAROL (nr ewid. 3530), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 5 grudnia 1922 r., rozkaz odwołany 14 grudnia 1922 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 152, 157.

JESIONEK STANISŁAW (nr ewid. 1994, 657), syn Władysława i Anieli z d. Zięby, ur. 17 marca 1906 r. we wsi Nadbrzezie (pow. tarnobrzeński). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: starszy szeregowiec. Wykształcenie zawodowe: 14 grudnia 1933 r. ukończył 6-miesięczny kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, do Posterunku PP w Błaszczach, stąd z dniem 16 czerwca 1934 r. przeniesiony na własną prośbę do Posterunku PP w Blizanowie, następnie z dniem 15 maja 1939 r. do Posterunku PP w Stawiszynie, także na własną prośbę.

APK, KPPPwK, sygn. 1, k. 14; sygn. 2, s. 55, Księgi, sygn. 108, s. 65, sygn. 759, s. 29; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 17, k. 65, sygn. 18, k. 29v; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 271.

JESZ EDWARD, stopień służbowy: komisarz. Przebieg służby: z dniem 1 maja 1919 r. przeniesiony z Policji Komunalnej w Kaliszu do 20 Pułku Piechoty w stopniu kapitana.

Zmiany w Milicji Miejskiej, GK, 1919, nr 99, s. 2.

JEZIERSKI JAN (nr ewid. 530, 625), ur. ok. 1888 r. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 września 1921 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła elementarna, w sierpniu 1921 r. ukończył kurs w szkole policyjnej z wynikiem bardzo dobrym, 7 października 1923 r. ukończył VIII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dobrym. Przebieg służby: przyjęty 1 lutego lub 1 maja 1920 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, komendant Oddziału Konnego w 1925 r., potem na Posterunku PP w Stawie, skąd z dniem 1 lutego 1928 r. przeniesiony do Komisariatu PP w Kaliszu, a z dniem 1 września 1928 r. do Komendy Powiatowej PP w Wieluniu. Kary: degradacja do stopnia posterunkowego na rok od 21 marca 1928 r. za „bezczynność władzy, niewłaściwe prowadzenie się w życiu prywatnym i nadużycie władzy” (cyt. z rozkazu).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 26, 218-219, sygn. 5, s. 7; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 112, sygn. 11, k. 142, sygn. 14, k. 108v, 117v, 142v.

JEZIERSKI TEOFIL, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 10 stycznia 1921 r. z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 10, 39.

JĘDRAS(Ś) STEFAN (nr ewid. 834, 694), syn Szczepana i Marianny, ur. 27 grudnia 1898 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: starszy saper. Wykształcenie zawodowe: 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Województwa Białostockiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 19 sierpnia 1928 r., służył w Komisariacie PP w Kaliszu, z dniem 6 marca 1937 r. przeniesiony do Komendy

Powiatowej PP w Sieradzu na własną prośbę. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: nagana w 1928 r. i w 1929 r. (obie kary wykreślone w 1932 r.), nagana w 1936 r., 7- i 1-dniowy areszt w 1936 r. Stan cywilny: żonaty.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 7, 17, sygn. 3, s. 302, 311, 319; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 139, sygn. 16, k. 50v, sygn. 17, k. 6, 9, sygn. 21, k. 9v.

JONACZYK IGNACY (nr ewid. 2779), stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: delegowany do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z Komendy Powiatowej PP w Turku (od 10 do 12 lutego 1926 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 166.

JÓZEFOWICZ STANISŁAW (nr ewid. 1839), stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lipca 1928 r.). Przebieg służby: w 1928 r. służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 136v.

JÓŹWIAK JÓZEF (nr ewid. 3576), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 12 grudnia 1922 r., rozkaz odwołany 21 grudnia 1922 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 155, 160v.

JUNGTO ALFRED, stopień służbowy: wywiadowca. Wykształcenie zawodowe: 1 marca 1920 r. skierowany na I kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: w 1920 r. służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 13.

JURCZYŃSKI ANTONI (nr ewid. 4206), stopień służbowy: prowizoryczny posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 sierpnia 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 117.

JUSZCZAK MICHAŁ (nr ewid. 1729, 1739), ur. 28 września 1875 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Chełmcach, 23 stycznia 1926 r. ukończył VIII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 lutego 1920 r., służył w Komisariacie Kolejowym PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu (1922-1925) i Posterunku PP w Błaszczach (1925 r.), zwolniony z dniem 27 marca 1929 r. na podstawie art. 151 rozporządzenia o policji państwowej z 1928 r., z zachowaniem

praw emerytalnych. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 3, m.in. Zygmunt (ur. 10 stycznia 1921 r.), Marianna (zm. 3 listopada 1922 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 143, 206, 223, 232, sygn. 5, s. 15; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 24, sygn. 9, k. 39, sygn. 10, k. 145, sygn. 11, k. 39v, 136, sygn. 13, k. 162, sygn. 14, k. 185.

JUSZCZAK SEWERYN (nr ewid. 4203), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 sierpnia 1923 r., zawieszony w urzędowaniu z dniem 28 marca 1924 r., wydany z dniem 19 kwietnia 1924 r. za „przywłaszczenie pieniędzy skarbowych w sumie 49 977 383 marek, które zwrócił po paru dniach przy wszczęciu dochodzenia oraz przetrzymywanie pieniędzy pochodzących z grzywien w celu używania czasowego dla celów osobistych” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 117, sygn. 12, k. 115, 124.

JUSZCZYK PIOTR (nr ewid. 2128, 4888, 3264, 628), syn Stanisława i Rozalii z d. Orszulik, ur. 20 czerwca 1897 r. w Borzęcinie (pow. brzeski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 grudnia 1923 r.), aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła elementarna, 3 października 1925 r. ukończył VII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 października 1921 r., przeniesiony z dniem 15 listopada 1921 r. z Komendy Powiatowej PP w Łęczycy do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, delegowany na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Szczypiornie (od 4 do 6 listopada 1922 r.), 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany: do Komendy PP Okręgu Białostockiego z dniem 11 lipca 1923 r. oraz do Komendy PP Okręgu Wileńskiego (od 8 lutego do 16 marca 1923 r.), potem prawdopodobnie przeniesiony do Komendy PP Województwa Białostockiego, 5 sierpnia 1925 r. wrócił stamtąd do kaliskiego Komisariatu, z dniem 12 października 1925 r. przeniesiony do Posterunku PP w Błaszczach, stąd delegowany do Komisariatu PP w Zgierzu (od 19 do 21 marca 1927 r.), od 15 września 1929 r. na Posterunku PP w Stawiszynie, gdzie służył do wybuchu II wojny światowej. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa przyznana w 1932 r. Kary: 3- i 7-dniowy areszt w 1939 r. Stan cywilny: żona Józefa z d. Poniecka, córka Antoniego i Marianny z d. Dąbek, ur. w 1891 r. w Zagórowie; ślub 22 stycznia 1924 r. w Kaliszu w parafii NMP; dzieci: Marian. Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 045/2 z 22 kwietnia 1940 r., poz. 11), jednocześnie Sąd Grodzki w Kaliszu postanowieniem z 13 września 1948 r. uznał go za zmarłego, ustalając datę śmierci na 9 maja 1946 r., bez wskazania miejsca, opierając się tylko na zeznaniach żony: „Kiedy w 1939 r., 3 września, jako funkcjonariusz Policji Państw[owej] został ewakuowany w kierunku na Wschód, do tej pory więcej nie wrócił i nie miałam od niego żadnej wiadomości. Czy mąż mój brał udział w działa-

niach wojennych jako żołnierz nie wiem. Mąż mówił mi, że z chwilą wybuchu wojny zostanie wciągnięty do Wojska Polskiego”.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 17, sygn. 3, s. 139, 197, 207, 254, 301, sygn. 5, s. 7, SGwK, sygn. 581; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 153, sygn. 9, k. 168, sygn. 11, k. 21, 41, 39v, 98, sygn. 13, k. 91v, 118v, sygn. 14, k. 222, 228v, sygn. 17, k. 5v; APP, KWPPwP, sygn. 24, s. 190, 208; *Kaliszanie*, s. 66, *Miednoje*, s. 319 (fot.), *Mieszkańcy*, s. 311 (fot.).

JUŹKO JAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 20 sierpnia 1920 r. z Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 44.

KABAT JULIAN (nr ewid. 1730, 1740), syn Andrzeja i Marianny z d. Janowskiej, ur. 29 października 1883 r. w Donatkowicach (pow. piotrkowski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1934 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: wykształcenie elementarne domowe, szkoła policyjna. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., z powodu 30% utraty zdolności do pracy mianowany 10 stycznia 1920 r. profossem przy aresztach Komendy Powiatowej, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, potem w Komisariacie PP w Kaliszu, z dniem 27 listopada 1937 r. przeniesiony do Komendy PP m.st. Warszawy, do Kalisza wrócił 24 lipca 1939 r. Sport: Odznaka Strzelecka III klasy przyznana w 1932 r. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 16 marca 1935 r. za szybkie schwytanie sprawców kradzieży futer w mieszkaniach prywatnych w Kaliszu 6 stycznia 1935 r. Kary: nagana w 1937 r. Stan cywilny: żona Maria z d. Światłowska, córka Józefa i Antoniny z d. Goździk, ur. 16 lutego 1896 r. w Opatówku; ślub 20 maja 1917 r. w Kaliszu w parafii NMP; dzieci: Julia Maria (ur. 19 lutego 1919 r. w Opatówku), Stefan (ur. 4 czerwca 1921 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: okupację niemiecką spędził w Kaliszu, 16 maja 1940 r. został skazany przez Amtsgericht Kalisch (Sąd Obwodowy) za nielegalny handel na 21 marek grzywny lub 7 dni więzienia oraz przepadek wyrobów wędliniarskich, po wojnie mieszkał nadal w Kaliszu.

APK, AmK, sygn. 4387, s. 9-10, sygn. 4544, s. 17-18, 21-22, KPPPwK, sygn. 1, s. 29, sygn. 3, s. 5, 184, 325, sygn. 5, s. 16; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 96, sygn. 17, k. 9v, sygn. 18, k. 16v, sygn. 19, k. 13, sygn. 21, k. 56.

KABULSKI ROMUALD, syn Adama i Heleny z d. Bąkowskiej, ur. 7 lutego 1898 r. we wsi Sobienie Biskupie (pow. garwoliński). Stopień służbowy: starszy przodownik, aspirant (od 1 lipca 1927 r.), podkomisarz (od 1 kwietnia 1933 r.), nadkomisarz (od 1938 r.). Przed służbą w PP: członek Drużyny Harcerskiej im. R. Traugutta w Warszawie, Polskich Drużyn Strzeleckich (1912-1914), POW (1914-1917), 13 lutego 1917 r. wstąpił do Legionów Polskich, w lipcu 1917 r. internowany w Szczypiornie, od grudnia 1917 r. ponownie w POW, potem służba w Wojsku Polskim. Przebieg służby: w 1927 r. przeszedł z wojska do PP, początkowo kierownik Wydziału Śledczego w Wilnie, a od 1929 r. w Kielcach, z dniem 20 kwietnia 1931 r. przeniesiony na stano-

wisko kierownika Wydziału Śledczego w Kaliszu, a z dniem 26 września 1934 r. na równorzędne stanowisko do Komendy Powiatowej PP w Tczewie w województwie pomorskim, od 1934 r. zastępca naczelnika Urzędu Śledczego w Toruniu, a od 1938 r. w Łodzi. Stopień wojskowy: porucznik. Nagrody: 1) pochwała komendanta wojewódzkiego z 15 września 1932 r. za umiejętne kierowanie dochodzeniem i ujęciem bandy Pacholka; 2) nagroda 100 zł udzielona 18 grudnia 1933 r. przez Izbę Skarbową w Łodzi za gorliwe kierownictwo akcją zwalczania nadużyć na szkodę Państwowego Monopolu Spirytusowego. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Stan cywilny: żona Czesława z d. Sobolewska, córka Jana i Marii z d. Garniewicz, ur. 28 września 1898 r. w Wilnie; dzieci: Janina (ur. 15 września 1920 r. w Siedlcach), Lucyna (ur. 16 października 1922 r. w Wilnie), Bohdan (ur. 15 listopada 1924 r. w Wilnie). Losy wojenne: aresztowany przez NKWD pod Zaleszczykami uciekł z transportu i w grudniu 1939 r. dotarł do Warszawy, w styczniu 1940 r. założył podziemną organizację Kadra Bezpieczeństwa, która w 1942 r. weszła w skład Armii Krajowej, aresztowany w listopadzie 1943 r., rozstrzelany 31 grudnia tego samego roku, prawdopodobnie podczas zbiorowej egzekucji na ulicy Towarowej lub na Pawiaku.

AAN, KGPPwW, sygn. 9, s. 78; APK, AmK, sygn. 4544, s. 34-45; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 1, s. 28, sygn. 15, k. 24v, k. 16, k. 4, 44, sygn. 17, k. 4v, 8, 23, 63, sygn. 18, k. 39; T. K. Górecki, „Victor”, *Komendant, który ścigał komunistów w Kaliszu*, „7 Dni Kalisza”, 2018, nr 27, s. 18-19, K. Halicki, *Policja polityczna w województwie pomorskim w latach 1920-1939*, Łódź 2015, s. 449-450; zob. też aneks źródłowy nr 12; zob. też s. 345.

KACPRZAK WAWRZYNIEC (nr ewid. 3691), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., w 1925 r. służył na Posterunku PP w Koźminku. Kary: 5-dniowy areszt w 1925 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 210; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, sygn. 13, k. 125v.

KACZMAREK MICHAŁ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, urlopowany od 20 do 26 maja 1920 r. do Krotoszyńska w sprawie przeprowadzki, wstąpił jako ochotnik do armii polskiej w sierpniu 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 33, 48.

KACZMAREK ROMAN (nr ewid. 1847), syn Stanisława i Bronisławy z d. Gładkowskiej, ur. 6 sierpnia 1902 r. w Sławucie (pow. zasławski). Stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 1 października 1931 r. z Komendy Powiatowej PP w Turku, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, zawieszony w urzędowaniu z dniem 18 lutego 1933 r., wydany ze służby z dniem 10 czerwca 1933 r. za „uprawianie pijaństwa, niezgłoszenie się na służbę, symulowanie choroby, oszustwa wekslowe, nie wykonanie rozkazu przełożonego, sprzedaż mebli oddanych mu pod dozór, bezprawną rewizję osobistą obywatela i zabranie mu przemocą weksli, gotówki oraz różnych przedmiotów” (cyt. z rozkazu), wymeldowany 11 marca 1936 r. do Widawy. Sport: Brązowa Państwowa

Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: trzy razy 3-dniowy i raz 5-dniowy areszt w 1932 r. Stan cywilny: żona Marianna Anna, córka Józefa i Antoniny z d. Pawłowskiej, ur. 11 marca 1895 r. w Widawie.

APK, AmK, sygn. 4544, s. 756-757, 820-821, KPPWk, sygn. 3, s. 260, 268, 273; APŁ, KWPPWŁ, sygn. 15, k. 53, sygn. 17, k. 6, 9v, 18, 38v.

KACZMAREK WOJCIECH, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 14 stycznia 1921 r. z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do Komendy PP w Wilnie.

APŁ, KWPPWŁ, sygn. 9, k. 7.

KALINKA MICHAŁ (nr ewid. 1731), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, a z dniem 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego.

APK, KPPWk, sygn. 3, s. 131; APŁ, KWPPWŁ, sygn. 9, k. 38, 129v, sygn. 10, k. 122.

KALINOWSKI JÓZEF (nr ewid. 3555), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 6 grudnia 1922 r., zwolniony z dniem 15 października 1923 r. na zasadzie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r.

APŁ, KWPPWŁ, sygn. 10, k. 152v, sygn. 11, k. 145.

KALINOWSKI JÓZEF (nr ewid. 3677, 1412, 1746), syn Franciszka i Anny z d. Toczowskiej, ur. 2 czerwca 1899 r. w pow. brodnickim (Pokrzydowo?, Pokrzywnia?). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: ułan. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Cieszynie, skierowany 5 grudnia 1920 r. do Okręgowej Szkoły Policijnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia, 15 czerwca 1925 r. ukończył 6-tygodniowy kurs w tejże szkole z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: przyjęty 20 lub 29 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Pomorskiego (od 20 do 24 czerwca 1924 r.), służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1925-1937), zawieszony w urzędowaniu z dniem 7 września 1933 r., przywrócony z dniem 17 stycznia 1934 r. Sport: III miejsce w rzucie granatem wśród niższych funkcjonariuszy na Wojewódzkich Zawodach Sportowych Policji Państwowej w Łodzi (19-20 lipca 1927 r.), II miejsce w tej samej dyscyplinie na eliminacyjnych zawodach sportowych PP Województwa Łódzkiego (15-17 czerwca 1928 r.), Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa przyznana w 1932 r. Kary: 3-dniowy i 5-dniowy areszt w 1925 r., 7-dniowy areszt w 1927 r., 7-dniowy areszt w 1928 r., 7-dniowy areszt w 1934 r., nagana w 1935 r., dwa razy 1-dniowy areszt w 1936 r. oraz 5-dniowy areszt w 1937 r. Stan cywilny: żona Bronisława z d. Dajewska, córka

Marcela i Franciszki z d. Rykoczewskiej, ur. 12 kwietnia 1904 r. w Wąbrzeźnie na Pomorzu; ślub 31 stycznia 1922 r. w Wąbrzeźnie; dzieci: Kazimierz (ur. 2 lipca 1924 w Kaliszu), Józefa (ur. 12 marca 1926 r. w Błaszczach), Zofia Halina (ur. 24 stycznia 1928 r. w Kaliszu), Leszek (ur. 17 czerwca 1930 r. w Kaliszu), Teresa (ur. 20 sierpnia 1931 r. w Kaliszu), Halina (ur. 18 lipca 1934 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: okres okupacji spędził prawdopodobnie w Kaliszu, w 1945 r. mieszkał przy ulicy Młynarskiej, na jednej karcie meldunkowej występuje w tym czasie jako pracownik fizyczny, na drugiej jako urzędnik.

APK, AmK, sygn. 4387, s. 753-754, sygn. 4545, s. 491-492, KPPPwK, sygn. 3, s. 149, 164, 167, 191-193, 195, 212, 283, 302-303, 325, sygn. 5, s. 15; APL, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 34v, sygn. 12, k. 74, 87v, 120, sygn. 13, k. 75v, sygn. 14, k. 28, 64, 138, sygn. 17, k. 6, 53v, sygn. 18, k. 5.

KALUŻNY MIKOŁAJ (nr ewid. 259), stopień służbowy: posterunkowy, przodownik (przed 1922 r.). Wykształcenie zawodowe: 6 grudnia 1923 r. ukończył I kurs przysposobienia wojskowego zorganizowanego przez Dowództwo 10 DP w wyniku dobrego, 5 lipca 1924 r. ukończył IX kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem bardzo dobrym. Przebieg służby: z dniem 10 stycznia 1920 r. przeniesiony ze szkoły policyjnej na p.o. komendanta Posterunku PP w Kaliszu, 28 kwietnia 1920 r. przydzielony do Posterunku PP w Choczu, potem w Komisariacie PP w Kaliszu (1925 r.), zawieszony w urzędowaniu z dniem 7 marca 1925 r., wydany ze służby 3 kwietnia 1925 r. za „stawienie się w stanie nietrzeźwym służbowo w Komendzie Powiatowej, niewłaściwe zachowanie się oraz nieprzybycie na służbę” (cyt. z rozkazu). Kary: nagana w 1921 r., nagana formalna w 1922 r., 5-dniowy areszt w 1924 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 5, 159, 163, 167; APL, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 106, sygn. 12, k. 3, 7, 78v, sygn. 13, k. 30v, 50.

KAMAS JÓZEF (nr ewid. 1193), syn Wawrzyńca i Marianny z d. Papras, ur. 15 grudnia 1895 r. w Łodzi. Stanowisko i stopień służbowy: goniec, posterunkowy (od 1 lipca 1924 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: ukończył 5 klas szkoły powszechnej, w 1925 r. ukończył 6-tygodniowy kurs w Okręgowej Szkole dla Posterunkowych w Łodzi, w 1936 r. uznany za wyszkolonego funkcjonariusza policji. Przebieg pracy i służby: w policji od 1921 r., początkowo służył w Kaliszu, od 1 sierpnia 1922 r. w Komendzie PP m. Łodzi, gdzie najpierw pracował jako goniec, od 1 lipca 1924 r. przeniesiony do służby mundurowej, długoletni funkcjonariusz Komendy Rezerwy Pieszej, od stycznia 1938 r. w Wydziale Śledczym w Łodzi. Stan cywilny: żona Genowefa z d. Sagańska, ślub 9 listopada 1929 r. w Łodzi; dzieci: Jadwiga, Paweł. Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 058/2 z 10 maja 1940 r., poz. 89), postanowieniem Sądu Grodzkiego w Łodzi z 16 marca 1949 r. uznano go za zmarłego, ustalając datę śmierci na 9 maja 1946 r.

Muzeum, sygn. MK 48 IM, *Kaliszanie*, s. 66, *Miednoje*, s. 332 (fot.), *Funkcjonariusze*, s. 229.

KAMERA KAZIMIERZ (nr ewid. 3776), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną

służbę z dniem 1 lutego 1923 r., z dniem 16 lutego 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Wieluniu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 18, sygn. 12, k. 142v.

KAMIŃSKI ANTONI (nr ewid. 1732, 1741), syn Michała i Anny z d. Kempy, ur. 5 listopada 1886 r. w Wielkich Jeziorach (pow. średzki). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne-domowe, szkoła policyjna. Przebieg służby: do policji wstąpił 15 stycznia 1919 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Posterunku PP na Stacji Kolejowej w Kaliszu, z dniem 1 lutego 1928 r. został przeniesiony do Posterunku PP w Koźminku, od dnia 1 marca 1930 r. w Komisariacie PP w Kaliszu, przeniesiony z dniem 30 listopada 1934 r. w stan spoczynku z zachowaniem praw emerytalnych (wymeldowany 3 kwietnia 1935 r. do Skalmierzyc). Sport: Złota Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 3-dniowy areszt w 1929 r., 2-dniowy areszt w 1931 r., nagana w 1932 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 3.

APK, AmK, sygn. 4545, s. 2355-2356, KPPPwK, sygn. 1, s. 27, 32, sygn. 5, s. 17, 195, 258; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 96, sygn. 14, k. 108v, 207, 264, sygn. 15, k. 61v, sygn. 17, k. 6, 9, sygn. 18, k. 50v.

KARASIŃSKI KAZIMIERZ, syn Mariana i Wiktorii z d. Kazjer, ur. 8 grudnia 1882 r. we wsi Dobrzec Mały (ob. Kalisz), zm. 26 kwietnia 1939 r. w Kaliszu. Stopień służbowy: przodownik. Przebieg służby: przeniesiony 24 listopada 1920 r. na tereny przyfrontowe, na karcie meldunkowej z 1932 r. określony jako emeryt PP. Stan cywilny: żona Józefa z d. Jaworska, córka Stanisława i Józefy z d. Frankowskiej, ur. 29 czerwca 1884 r. w Kaliszu; dzieci Natalia Kazimiera (ur. 19 czerwca 1921 r. w mieście Beresteczku na Ukrainie), Zdzisław Leszek (ur. 3 sierpnia 1923 r. w Beresteczku na Ukrainie), Zbigniew Zygmunt (ur. 2 września 1925 r. we wsi Siniawka w pow. nieświeskim).

APK, AmK, sygn. 4388, s. 343-344, sygn. 4546, s. 720-721, 827-828, KPPPwK, sygn. 3, s. 68.

KARASIŃSKI WIKTOR (nr ewid. 1743), syn Piotra i Józefy z d. Michalak, ur. 21 sierpnia 1877 r. w Domaniewie (pow. kaliski), zmarł w Kaliszu 26 lipca 1949 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Kamieniu, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: 1 kwietnia 1919 r. wstąpił do policji komunalnej, 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przeniesiony w stan spoczynku z dniem 31 marca 1935 r. z zachowaniem praw emerytalnych „z powodu trwałej niezdolności do służby państwowej w ogóle” (cyt. z rozkazu). Nagrody: pochwała Komendy Powiatowej PP w Kaliszu w 1922 r. oraz nagroda kaliskiego Magistratu 4000 marek „za dobre pojętą opiekę nad plantacjami miejskimi”, przyznane przez kaliski Magistrat. Stan cywilny: żona Marianna z d. Majtas, córka Marcina i Józefy z d. Góral, ur. 30 maja

1877 r. w Kamieniu (pow. kaliski); ślub 22 maja 1898 r. w Dębie; dzieci: Józef (ur. 30 maja 1905 r. w Kamieniu).

APK, AmK, sygn. 4388, 347-348, sygn. 4546, s. 801-802, KPPPwK, sygn. 5, s. 16, 114; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 39v, 128v, sygn. 19, k. 16; *Skąd pochodzi?*, KP, 1919, nr 147, s. 3; inf. wnuczki Krystyny Kaźmierczak z Kalisza; zob. też s. 339, 346.

KARASZYŃSKI MICHAŁ, ur. 1 sierpnia 1882 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła elementarna, 2 października 1925 r. ukończył VII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: do policji wstąpił 23 grudnia 1919 r., w 1925 r. służył ma Posterunku PP w Stawiszynie.

APK, KPPPwK, sygn. 5, s. 17, 134; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 24.

KARCZEWSKI WŁADYSŁAW (nr ewid. 3681), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., z dniem 16 lutego 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Łodzi. Kary: 2 nagany formalne w 1923 r. (wykreślone w 1927 r.). Odznaczenia: Krzyż Walecznych nadany w 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, sygn. 12, k. 142, sygn. 14, k. 54.

KARKULEWSKI MICHAŁ (nr ewid. 3777), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 lutego 1923 r., przeniesiony z dniem 1 stycznia 1924 r. z likwidowanego Posterunku PP w Obozie Internowanych nr 10 w Kaliszu do Komisariatu PP w Kaliszu, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 1 lutego 1925 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP na m. Łódź.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 154; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 18, 124, sygn. 12, k. 120v, sygn. 13, k. 11v.

KARLIŃSKI FRANCISZEK (nr ewid. 3916, 3958, 1734, 1744), syn Andrzeja i Franciszki z d. Stępień, ur. 13 lipca 1899 r. we wsi Piwaki (gm. Ręczno, pow. piotrkowski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lutego 1935 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne-domowe, 15 czerwca 1925 r. ukończył 6-tygodniowy VI kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 4 sierpnia 1935 r. ukończył IX kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Przebieg służby: do policji wstąpił 21 marca 1923 r., do Kalisza przyjechał z Piotrkowa w 1924 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przynajmniej od 1925 r. służył na Posterunku PP w Tyńcu, następnie z dniem 20 maja 1931 r. przeniesiony na własną prośbę do Komisariatu PP w Kaliszu, a z dniem 21 czerwca 1936 r. z powrotem do Posterunku PP w Tyńcu, delegowany do Komisariatu PP w Zgierzu (od 19 do 21 marca 1927 r.). Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: nagana w 1926 r. Odznaczenia: Brązowy

Krzyż Zasługi nadany 9 lipca 1938 r. za zasługi w służbie bezpieczeństwa publicznego. Stan cywilny: żona Helena z d. Bugasińska, córka Andrzeja i Teofili z d. Ziębińskiej, ur. 9 sierpnia 1903 r. w Piotrkowie; dzieci: Zofia (ur. w 1923 r. w Piotrkowie), Irena (ur. 19 września 1925 r. w Tyńcu, gm. Kalisz, zm. 11 lipca 1940 r. w Kaliszu), Krystyna (ur. w 1928 r. w Tyńcu), Jerzy Sławomir (ur. 5 listopada 1931 r. w Tyńcu). Losy wojenne: wymeldowany z Kalisza 29 lutego 1940 r. do Izbicy (pow. krasnostawski), wrócił 15 lipca 1940 r., by dwa dni później znowu wyjechać do Izbicy, dalsze losy nieznane.

APK, AmK, sygn. 4388, s. 877-878 (tu Karoliński), sygn. 4546, s. 1329-1330, 1928-1929, 1936-1937, KPPPwK, sygn. 1, s. 16, sygn. 3, s. 167, 178, 192, 201, 206, 234, 254, 278, sygn. 5, s. 32, 133; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 12, k. 26v, 112v, 120v, sygn. 13, k. 75, 119v, sygn. 15, k. 27, sygn. 17, k. 6, 9, sygn. 19, k. 5, 13v, 34, sygn. 20, k. 38v.

KAROLAK JÓZEF (nr ewid. 260), stopień służbowy: przodownik. Wykształcenie zawodowe: w 1921 r. ukończył V kurs w Szkole Głównej dla Przodowników w Warszawie z wynikiem bardzo dobrym. Przebieg służby: przydzielony do Posterunku PP w Blizanowie, gdzie zm. 7 października 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 139, 326; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 138, sygn. 10, k. 132.

KAROLAK KAZIMIERZ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony ze służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 1 lutego 1920 r. na własne żądanie.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 7.

KAROLCZAK, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w lipcu 1919 r. służył w Policji Komunalnej w Kaliszu.

Zatrzymana mąka, PK, 1919, nr 158, s. 3.

KAROLCZAK LEON, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony dyscyplinarnie z dniem 24 listopada 1921 r. za „nałogowe pijaństwo i jako dwukrotnie karany dyscyplinarnie” (cyt. z rozkazu). Kary: 3-dniowy areszt w 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 67; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 172v.

KAROLEWSKI WACŁAW (nr ewid. 3797), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 16 lutego 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 25.

KARPIŃSKI JAN (nr ewid. 4122), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 16 czerwca 1923 r., zwolniony z dniem 31 października 1923 r., jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 106v, 142v.

KARSZYŃSKI MICHAŁ (nr ewid. 1735, 1742), ur. 1 sierpnia 1882 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 3 października 1925 r. ukończył

VII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 23 grudnia 1919 r., 4 maja 1922 r. wrócił z delegacji z Komendy Okręgu Nowogródzkiego, w 1925 r. na Posterunku PP w Stawiszynie, 14 stycznia 1926 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony z dniem 30 kwietnia 1928 r. na podstawie ust. 3 art. 95 rozporządzenia o policji państwowej z 1928 r. z przyznaniem odprawy w wysokości 3-miesięcznego uposażenia. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Leokadia (ur. 9 października 1925 r. w Stawiszynie).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 105, 215; APL, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 24, sygn. 10, k. 56v, sygn. 13, k. 118v, 132, 152, sygn. 14, k. 127v.

KARTASIŃSKI HENRYK (nr ewid. 71, 299, 29, 30), syn Władysława i Julii z d. Krzeszewskiej, ur. 2 stycznia 1886 r. w Warszawie. Stopień służbowy: starszy przodownik (od 12 kwietnia 1919 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, szkoła policyjna. Przebieg służby: do policji wstąpił 12 kwietnia 1919 r. przeniesiony z dniem 15 maja 1920 r. z Komisariatu PP w Kaliszu do miejscowej Okręgowej Szkoły Policyjnej jako pomocnik komendanta szkoły, następnie ponownie w Komisariacie, skąd został z dniem 1 września 1922 r. przydzielony do Posterunku PP w Tyńcu w charakterze komendanta Posterunku, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, członek Zarządu Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego Funkcjonariuszy PP Powiatu Kaliskiego (1922 r.), następnie służył w Biurze Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (1925 r.), Ekspozyturze Policji Politycznej (1926 r.) i ponownie w Komisariacie, jako dzielnicowy (1926 r.), z dniem 15 marca 1929 r. przeniesiony do Komendy PP m. Łodzi, przed wybuchem wojny był instruktorem wychowania fizycznego w Komendzie Wojewódzkiej PP w Łodzi, współzałożyciel stowarzyszenia „Świetlica Niższych Funkcjonariuszy Policji Państwowej w Kaliszu” w 1927 r. Sport: I miejsce w zawodach marszowych na dystansie 25 km wśród niższych funkcjonariuszy na Wojewódzkich Zawodach Sportowych Policji Państwowej w Łodzi (19-20 lipca 1927 r.), I miejsce w wojewódzkich policyjnych zawodach kolarskich (czerwiec 1928 r.), I miejsce w biegu na 50 km na eliminacyjnych zawodach sportowych PP Województwa Łódzkiego (15-17 czerwca 1928 r.), Złota Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany w 1931 r. Stan cywilny: żona Walentyna; dzieci: Jerzy, Henryka. Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 054/1 z 5 maja 1940 r., poz. 62).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 28, 117, 137, 171, 180, 197, 217, 237, 248, sygn. 5, s. 2, SPwK, sygn. 173, k. 1-6; APL, KWPPwŁ, sygn. 5, s. 168v, sygn. 11, k. 96, sygn. 14, k. 63v, 138, 184v; *Kaliszanie*, s. 66, *Miednoje*, s. 345, *Funkcjonariusze*, s. 239.

KARWACKI ANTONI, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 15 maja 1920 r. z Rezerwy Komendy PP w Kaliszu na Posterunek PP w Iwanowicach.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 28.

KASOWSKI TEODOR (nr ewid. 30), syn Jana i Stanisławy z d. Szymankiewicz, ur. 18 października 1908 r. w Czeszewie (pow. wrzesiński). Stopień służbowy: starszy posterunkowy służby śledczej, przodownik (od 1 kwietnia 1939 r.). Przebieg służby: przeniesiony z dniem 17 listopada 1938 r. z Komendy Powiatowej PP w Krotoszyźnie do Wydziału Śledczego w Kaliszu z przydzieleniem do służby śledczej. Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 6 listopada 1939 r. do Warszawy, dalsze losy nieznane.

APP, AmK, sygn. 4389, s. 217-218, sygn. 4547, s. 142-143, KWPPwP, sygn. 21, s. 190, 246.

KASPRZAK MIECZYSLAW (nr ewid. 3863). Stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 20 marca 1923 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z dniem 16 lutego 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Łęczycy. Odznaczenia: Krzyż Walecznych nadany w 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 40v, 127, sygn. 12, k. 142.

KASPRZAK STANISŁAW (nr ewid. 1736, 1748), ur. 8 listopada 1895 r. Stopień służbowy: posterunkowy, posterunkowy służby śledczej (od 1 kwietnia 1928 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Kaliszu, 24 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1919 r., przeniesiony z dniem 15 sierpnia 1922 r. z Komisariatu PP w Kaliszu do miejscowej Ekspozytury Urzędu Śledczego, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, w 1926 r. ponownie w Komisariacie, skąd z dniem 1 kwietnia 1928 r. przeniesiony do Wydziału Śledczego przy kaliskiej Komendzie Powiatowej, zm. 14 grudnia 1930 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 3, m.in. Sylwin Stanisław (ur. 24 września 1922 r., zm. 11 lutego 1926 r.), Aurelia (ur. 11 kwietnia 1924 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 117, 143, 235, sygn. 5, s. 15, sygn. 6, s. 7; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 18v, sygn. 10, k. 138, sygn. 11, k. 96, sygn. 12, k. 112v, sygn. 13, k. 169v, 197, sygn. 14, k. 120, sygn. 15, k. 4.

KASPRZAK WAWRZYNIEC (nr ewid. 3691, 1747, 599), syn Bartłomieja i Marcjanny z d. Różańskiej, ur. 29 lipca 1894 r. we wsi Suchałówka (pow. inowrocławski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1939 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Koźminku, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 29 grudnia 1922 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Posterunku PP w Koźminku (1925-1927), wydalony z dniem 31 lipca 1926 r. za pobicie obywatela na Posterunku, odwołane rozkazem komendanta wojewódzkiego z 15 listopada 1926 r., delegowany do Komisariatu PP w Zgierzu (od 19 do 21 marca 1927 r.), z dniem 1 listopada 1927 r. przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Łasku, z dniem 10 grudnia 1932 r. przeniesiony na własną prośbę z powrotem

do kaliskiego Komisariatu, a stąd z dniem 22 czerwca 1936 r. do Posterunku PP w Tyńcu, gdzie służył do 1939 r. Kary: 1-dniowy areszt w 1927 r. i 1935 r, nagana w 1936 r. (dwie ostatnie wykreślono w 1939 r.). Stan cywilny: żona Rozalia z d. Facher lub Facken, córka Fryderyka i Katarzyny z d. Tyc, ur. 3 września 1886 r. w Niemczech; ślub w 1920 r. w Toruniu; zm. 15 sierpnia 1953 r. w Kaliszu. Odznaczenia: Krzyż Walecznych nadany w 1923 r. Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 11 października 1939 r. do Krzyżówek (pow. kaliski), wrócił do miasta, 13 maja 1950 r. wymeldowany do więzienia.

APK, AmK, sygn. 4389, s. 379-380, sygn. 4547, s. 537-538, KPPWk, sygn. 3, s. 192, 250, 254, 291, 311, sygn. 5, s. 17; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 34v, sygn. 11, k. 128v, sygn. 12, k. 120v, 205, 234, sygn. 14, k. 83v, sygn. 16, k. 57, sygn. 20, k. 38v; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 247, sygn. 24, s. 215, USC w Kaliszu, akt zgonu nr 555/1953 (żona).

KASPRZAK WINCENTY (nr ewid. 3798), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 16 lutego 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony z dniem 31 sierpnia 1924 r. na własną prośbę.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 25, sygn. 12, k. 53v, 120v.

KASZUBA JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony dyscyplinarnie 1 października 1920 r. ze służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu „za dokonywanie czynności służbowych, jak rewizji osobistej i domowej w stanie nietrzeźwym, użycie nieprawnej broni i bicie publiczności” (cyt. z rozkazu).

APK, KPPWk, sygn. 3, s. 57.

KAŹMIERCZAK JÓZEF (nr ewid. 3992, 1745), syn Antoniego i Michaliny z d. Sobczak, ur. 6 marca 1899 r. we wsi Góry (pow. kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy, posterunkowy służby śledczej (od 1 lutego 1931 r.), starszy posterunkowy służby śledczej (od 1 maja 1932 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 15 czerwca 1925 r. ukończył 6-tygodniowy VI kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przed służbą w PP: służył jako ochotnik w 29 Pułku Strzelców Kaniowskich, brał udział w walkach z Ukraińcami i wojnie polsko-bolszewickiej. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 czerwca 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu, przeniesiony z dniem 1 marca 1930 r. do Biura Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, a stąd z dniem 5 lutego 1931 r. do Wydziału Śledczego w Kaliszu, od 2 sierpnia 1934 r. przydzielony do Urzędu Śledczego przy Komendzie Wojewódzkiej PP w Łodzi, z dniem 27 marca 1938 r. przeniesiony na własną prośbę do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zajmował się rozpracowywaniem organizacji komunistycznych, a później agentury niemieckiej. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 15 września 1932 r. za aktywne uczestnictwo w dochodzeniu zakończonym wykryciem i ujęciem bandy Pachółka. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi

nadany 25 października 1937 r. Stan cywilny: żona Stanisława z d. Paszyn, córka Józefa i Franciszki z d. Stodziesz, ur. 7 kwietnia 1908 r. w Dobrzecu (ob. Kalisz), zm. 20 kwietnia 1998 r. w Kaliszu; dzieci: Jerzy (ur. 1 czerwca 1929 r. w Kaliszu), Halina (ur. 5 czerwca 1931 r. w Kaliszu), Fiomin Józef (ur. 5 kwietnia 1939 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: po powrocie z ewakuacji w końcu września 1939 r. zarejestrował się w policji niemieckiej, pod koniec grudnia 1939 r. został wysłany do Zamościa do służby w Policji Granatowej, współpracował tam z podziemiem antyhitlerowskim, do Kalisza wrócił 12 października 1945 r., w 1947 r. wyjechał do Olsztyna, w 1951 r. skazany na 15 lat więzienia za służbę w policji politycznej, w procesie rewizyjnym w czerwcu 1953 r. Sąd Najwyższy w Warszawie, podtrzymując w części wcześniejszy wyrok, uznał go winnym tego, że jako pracownik kancelarii, a następnie wywiadowca brygady politycznej Wydziału Śledczego PP w Kaliszu udzielał pomocy swoim władzom zwierzchnim „do rozbijania rewolucyjnego ruchu robotniczego przez obserwację członków i sympatyków KPP i KZMP, przeprowadzanie u nich rewizji i aresztowań, przesłuchiwanie ich w śledztwie oraz składania zeznań na procesach antykomunistycznych, czym działał na szkodę Narodu Polskiego, idąc na rękę ruchowi faszystowskiemu” (cyt. z wyroku), ostatecznie w więzieniu przebywał 5 lat, w latach 90. XX w. członek Związku Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych, w 1990 r. odznaczony Krzyżem za Udział w Wojnie 1918-1921, Odznaką Weterana Walk o Niepodległość oraz awansowany na stopień podporucznika, zm. w Kaliszu 22 kwietnia 1998 r.

APK, AmK, sygn. 4390, s. 151-152, KPPWk, sygn. 3, s. 167, 192, 195, Martyn, sygn. 343; APŁ, KWPPWŁ, sygn. 11, k. 83v, sygn. 12, k. 120v, sygn. 13, k. 75, sygn. 14, k. 264, sygn. 15, k. 5, 9, sygn. 16, k. 20v, 44, sygn. 18, k. 31, sygn. 21, k. 51, sygn. 22, k. 23; inf. syna Jerzego Kaźmierczaka z Kalisza; *Z dziejów policji*, s. 60-61; zob. też aneks źródłowy nr 1, 12; zob. też s. 346.

KĘDZIOR ANTONI, syn Jana i Anny z d. Siudy, ur. 16 stycznia 1897 r. w Libiążu Małym (pow. chrzanowski). Stopień służbowy: aspirant. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 7 maja 1938 r. z policji województwa pomorskiego do Komisariatu PP w Kaliszu, którego od 6 października 1938 r. był kierownikiem. Stan cywilny: żona Janina Elżbieta z d. Łabisz, córka Bazylego i Wiktorii, ur. 7 lipca 1912 r. w Cieszanowie (pow. lubaczowski); ślub 4 czerwca 1938 r. w Chełmnie. Losy wojenne i powojenne: w 1940 r. skierowany do służby w Policji Granatowej w Bronowicach, ob. Kraków (na karcie meldunkowej adnotacja – wymeldowany 10 października 1940 r. w niewiadomym kierunku), gdzie m.in. pomagał deportowanym rodzinom kaliskich policjantów, dalsze losy nieznane.

APP, AmK, sygn. 4391, s. 1-2, KWPPWP, sygn. 21, s. 108-109, 171, *Z dziejów policji*, s. 41-42; zob. też s. 326.

KĘSIK KLEMENS, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: delegowany z dniem 23 grudnia 1920 r. z Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego do Komendy PP Terenów przyfrontowych i etapowych.

APŁ, KWPPWŁ, sygn. 9, k. 18v.

KIEDAJ PAWEŁ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do Komendy PP w Wilnie z dniem 14 stycznia 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 7.

KIWIOR PIOTR (nr ewid. 485), syn Józefa i Tekli z d. Murdza, ur. 27 września 1899 r. w Toruniu. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 maja 1927 r.), przodownik. Stopień wojskowy: kapral. Przebieg służby: do policji wstąpił 18 stycznia 1921 r., do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 1 lipca 1935 r. na własną prośbę z Komendy Powiatowej PP w Turku (przyjechał z Uniejowa), z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, od 20 września 1935 r. p.o. komendanta, od 1936 r. komendant Posterunku PP w Tyńcu, z dniem 2 lipca 1937 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Kole w charakterze komendanta Posterunku PP w Babiaku. Kary: 3-dniowy areszt w 1936 r. Stan cywilny: żona Maria z d. Frątczak, córka Wojciecha i Urszuli z d. Piotrowskiej, ur. 2 lutego 1897 r. w Burzeninie (pow. sieradzki); dzieci: Halina Maria (ur. 30 marca 1928 r. w Jeziorsku, gm. Ostrów Warty).

APK, AmK, sygn. 4392, s. 145-146, KPPPwK, sygn. 1, s. 38, 57, sygn. 3, s. 323; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 157v, sygn. 9, k. 29, sygn. 19, k. 30, 37v, sygn. 21, k. 34.

KLAT(T) TADEUSZ (nr ewid. 3631), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: z dniem 3 stycznia 1923 r. przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę, z dniem 19 kwietnia 1923 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Turku, rozkaz odwołano 17 maja 1923 r., zwolniony ze służby z dniem 30 kwietnia 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom”.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 4, 52, 69v, 77.

KLAWITER RUDOLF (nr ewid. 3562), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: skierowany 5 grudnia 1922 r. do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 6 grudnia 1922 r., zwolniony z dniem 31 grudnia 1922 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 149; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 152v, sygn. 11, k. 3.

KLECZEWSKI AMBROŻY (nr ewid. 261), stopień służbowy: przodownik. Wykształcenie zawodowe: w 1921 r. ukończył V kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dobrym. Przebieg służby: przeniesiony 6 stycznia 1920 r. z Posterunku PP w Żydowie na komendanta Posterunku PP w Kamieniu, od 1921 r. w Komisariacie PP w Kaliszu, zwolniony ze służby z dniem 31 sierpnia 1925 r. na zasadzie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z zachowaniem praw emerytalnych. Kary: nagana formalna i 24-godzinny areszt w 1920 r., 2-dniowy i 3-dniowy areszt oraz nagana formalna w 1925 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Pelagia (zm. 8 grudnia 1921 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 1, 7, 85, 169, 188, 191, 195-196; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 167, sygn. 10, k. 7, sygn. 13, k. 73v, 89.

KLEJHAMER MIECZYSLAW, stopień służbowy: przodownik. Wykształcenie zawodowe: skierowany 1 marca 1920 r. na I kurs Okręgowej Szkole Policyjnej w Kaliszu. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 28 kwietnia 1920 r. do Posterunku PP w Kaliszu, zwolniony ze służby 1 października 1920 r. w drodze dyscyplinarnej „za dokonywanie rewizji bezprawnej w nocy w stanie nietrzeźwym, uprzednio 4 razy karany” (cyt. z rozkazu). Kary: 24-godzinny areszt w 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 13, 26, 33, 57.

KLIMASZEWSKI JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

KLIMEK FRANCISZEK, stopień służbowy: aspirant, podkomisarz (od 1 stycznia 1930 r.). Przebieg służby: przeniesiony z dniem 2 lipca 1929 r. z Komendy PP na m. Łódź do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na stanowisko p.o. kierownika, a od 8 sierpnia 1929 r. kierownika Wydziału Śledczego w Kaliszu, z dniem 9 września 1930 r. przeniesiony do policji województwa wołyńskiego.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 214, 291, 253, 300.

KLIMEK STANISŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Łasku.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

KMIECIAK MIKOŁAJ (nr ewid. 1796, 1759, 1426), syn Antoniego i Ludwiki z d. Gorzkiewicz, ur. 12 listopada 1886 r. w Kaliszu. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1934 r.). Stopień wojskowy: starszy szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Kaliszu, 23 stycznia 1926 r. ukończył VIII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1919 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, początkowo w Ekspozyturze Urzędu Śledczego w Kaliszu, potem w Komisariacie PP w Kaliszu (grudzień 1925-1926) i Posterunku PP w Cekowie, skąd z dniem 1 lutego 1928 r. przeniesiony z powrotem do kaliskiego Komisariatu, od 31 sierpnia 1931 r. przydzielony do Biura Komendy Powiatowej. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 15 września 1932 r. za aktywne uczestnictwo w dochodzeniu zakończonym wykryciem i ujęciem bandy Pachółka. Kary: 3-dniowy areszt w 1926 r., 5-dniowy areszt w 1927 r., 1-dniowy areszt w 1928 r. (wszystkie kary wykreślono w 1931 r.). Stan cywilny: żony: 1) Michalina z d. Szczot, zm. 22 grudnia 1925 r.; 2) Marianna z d. Stasiak, córka Franciszka i Marianny z d. Marciniak, ur. 8 czerwca 1901 r. w Kaliszu; ślub w 1927 r.

w Kaliszu w parafii św. Mikołaja; dzieci: Antoni (ur. 13 czerwca 1915 r.), Jan (ur. 22 maja 1919 r. w Kaliszu), Józef (zm. 7 listopada 1921 r.), Adam (ur. 6 listopada 1922 r. w Kaliszu), Michalina (ur. 10 grudnia 1925 r. w Kaliszu), Leszek Feliks (ur. 7 maja 1929 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: prawdopodobnie w 1940 r. wyjechał do Chełma, skąd wrócił do Kalisza 17 sierpnia 1944 r., zm. przed 1952 r. (na indywidualnej karcie meldunkowej żona określona jest jako wdowa).

APK, AmK, sygn. 4394, s. 9-10, sygn. 4551, k. 389-390, 417-418, KPPPwK, sygn. 3, s. 198, 226, 232, 243, 301, sygn. 5, s. 15; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 168v, sygn. 11, k. 96v, sygn. 13, k. 152v-153, 161v, sygn. 14, k. 53v, 120v, sygn. 15, k. 36, 42-42v, sygn. 16, k. 44, sygn. 18, k. 16v; zob. też aneks źródłowy nr 12.

KMIECIK KACPER, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

KNOLL ADAM (nr ewid. 3632), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 3 stycznia 1923 r., z dniem 16 lutego 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Brzezinach k. Łodzi.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 4, 128v, sygn. 12, k. 142.

KODAJ PAWEŁ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51.

KOŁACIŃSKI WŁADYSŁAW, syn Stanisława i Julii z d. Włodarczyk, ur. 27 marca 1894 r. w Woźnikach. Stopień służbowy: podkomisarz (od 1 kwietnia 1923 r.), komisarz (od 1 stycznia 1924 r.), nadkomisarz (od 1 lutego 1935 r.). Wykształcenie zawodowe: Piotrkowska Szkoła Aleksandryjska, kursy pedagogiczne. Przebieg służby: do policji wstąpił w 1919 r., delegowany z dniem 15 grudnia, a przeniesiony z dniem 30 grudnia 1927 r. z Komendy PP Województwa Poleskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, kierownik Komisariatu PP w Kaliszu, przeniesiony z dniem 27 listopada 1931 r. do policji województwa poznańskiego na analogiczne stanowisko w Bydgoszczy, następnie komendant PP m. Lwowa (1935 r.) i komendant powiatowy PP w Drohobyczu (1936 r.). Nagrody: uznanie komendanta wojewódzkiego z 9 grudnia 1931 r. za pracę na dotychczasowym stanowisku. Odznaczenia: Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości, Złoty i Srebrny Krzyż Zasługi. Stan cywilny: żona Aniela Franciszka z d. Babińska, córka Józefa i Marii z d. Sołtygi, ur. 4 października 1898 r. w Kępnie.

AAN, KGPPwW, sygn. 7, s. 69, sygn. 850, s. 6; APK, AmK, sygn. 4552, s. 732-733, 870-871; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 93-93v, sygn. 15, k. 60.

KOŁATA IGNACY, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony z dniem 31 lipca 1921 r. na własną prośbę. Stan cywilny: żona Stefania z d. Kubiak; zezwolenie na ślub z 27 maja 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38, 72, 104.

KOŁODZIEJCZYK WALENTY, stopień służbowy: posterunkowy służby śledczej. Przebieg służby: zwolniony na własną prośbę z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 31 sierpnia 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 108v.

KOMOROWSKI BRONISŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51.

KOPCZYŃSKI WACŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: delegowany do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z Rezerwy Szeregowych przy Komendzie Głównej w Żyrardowie z dniem 2 lutego 1938 r.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 67.

KOPEĆ KONSTANTY (nr ewid. 1737, 1751), syn Michała i Antoniny, ur. 4 kwietnia 1885 r. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lutego 1937 r.). Stopień wojskowy: strzelec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Tłokini, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1919 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Posterunku PP w Tyńcu (1925 r.), stąd delegowany do Komendy Powiatowej PP w Łodzi (od 4 do 15 kwietnia 1929 r.), z dniem 10 września 1929 r. przeniesiony do Komisariatu PP w Kaliszu, a z dniem 1 czerwca 1933 r. na własną prośbę do Posterunku PP w Stawie, gdzie służył jeszcze w 1937 r. Sport: Złota Państwowa Odznaka Sportowa przyznana w 1932 r. Kary: dwie nagany w 1929 r., 3-dniowy areszt w 1929 r., nagana w 1932 r. (wszystkie kary wykreślono w 1936 r.). Stan cywilny: żonaty; dzieci: 5, m.in. Leon (ur. 6 lipca 1922 r.), Maria Wanda (ur. 6 stycznia 1925 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 27, sygn. 2, s. 57, sygn. 3, s. 178, 198, 265, 324, sygn. 5, s. 17; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 97, sygn. 11, k. 96, 128v, sygn. 13, k. 8v, sygn. 14, k. 198, 206v, 219, sygn. 17, k. 6, 35v, sygn. 20, k. 14, sygn. 21, k. 3.

KOPLIN KAZIMIERZ (nr ewid. 3633, 1753), ur. 9 lipca 1899 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 3 oddziały szkoły powszechnej w Łodzi, 3 października 1925 r. ukończył VII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na próbną służbę z dniem 3 stycznia 1923 r.,

10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, w 1925 r. służył na Posterunku PP w Stawie, z dniem 28 grudnia 1928 r. przeniesiony do Komendy PP m.st. Warszawy. Kary: 5-dniowy areszt w 1928 r.

APK, KPPPwK, sygn. 5, s. 33; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 35, 134, sygn. 11, k. 4, 113v, sygn. 12, k. 120, sygn. 14, k. 108v, 175v.

KOPLIN MICHAŁ (nr ewid. 699), stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 1 października 1927 r. z Komendy Powiatowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z dniem 20 listopada 1927 r. z powrotem do Komendy Powiatowej PP w Łodzi.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 74v, 87v.

KOPROWSKI ANTONI (nr ewid. 3672), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., zwolniony na własną prośbę z dniem 31 stycznia 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, 11v.

KOPROWSKI BERNARD (nr ewid. 3694), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 29 grudnia 1922 r. z Komendy PP Okręgu Pomorskiego, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 stycznia 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, 11v.

KORNACKI JÓZEF (nr ewid. 2792), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 2 lipca 1929 r., zwolniony z dniem 30 czerwca 1930 r. na podstawie ust. 3 art. 95 rozporządzenia o policji państwowej z 1928 r. z przyznaniem odprawy w wysokości jednomiesięcznego uposażenia.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 208v, 288v.

KORNY JAN (nr ewid. 72, 1297), ur. 2 lutego 1894 r. Stopień służbowy: starszy przodownik (od 12 listopada 1918 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, 20 grudnia 1921 r. ukończył IV kurs przodowników w Głównej Szkole Policyjnej w Warszawie z wynikiem bardzo dobrym. Przed służbą w PP: służył w II Brygadzie Legionów Polskich. Przebieg służby: do policji wstąpił 12 listopada 1918 r., w maju 1919 r. komendant I Obwodu Policji Powiatowej w Stawiszynie, od 15 sierpnia 1919 r. komendant Posterunku PP w Błazskach, potem w Komisariacie PP w Tyńcu, skąd 1 września 1922 r. przeniesiony do Komisariatu PP w Kaliszu, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, członek Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego Funkcjonariuszy PP Powiatu Kaliskiego (1922 r.), delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego z dniem 26 maja 1924 r., następnie komendant Posterunku PP w Stawie (1925-1926), zawieszony w urzęd-

waniu z dniem 22 października 1926 r. z poborami w wysokości 50%, wydany 28 lutego 1927 r. za „samowolne przetrzymywanie wyegzekwowanych kar, fałszywe powiadomienie władz sądowych o biegu powyższych spraw, samowolne zniszczenie protokołu, niedbalstwo służbowe, kłamstwo i wprowadzenie władzy przełożonej kilkakrotnie w błąd” (cyt. z rozkazu). Nagrody: pochwała w 1922 r. za złożenie przy odpowiednim raporcie 10 000 mk pozostawionych dla niego przez nieznaną kobietę jako wynagrodzenie za jego czynności służbowe. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Irena Czesława (ur. 16 grudnia 1925 w Stawie).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 24, 85, 117, 128, 138, 159, 196, 217, 225, 232, 249, sygn. 5, s. 2; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 6, k. 36, sygn. 9, k. 120v, sygn. 11, k. 96, sygn. 12, k. 99, sygn. 13, k. 162v, 226v, sygn. 14, k. 16v; *Ujęcie herszta rozbójników z Orlej Góry*, KP, 1919, nr 118, s. 4, *Z Błaszek*, KP, 1919, nr 195, s. 3

KOSIŃSKI STEFAN (nr ewid. 2651), syn Tomasza i Marianny, ur. 4 października 1900 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: przydzielony z dniem 17 lutego 1932 r. z Powiatowej Komendy PP w Łasku do Posterunku PP w Stawiszynie, stąd z dniem 1 lutego 1934 r. przeniesiony na własną prośbę do Posterunku PP w Szczypiornie, gdzie służył przynajmniej do 1936 r. Kary: 1-dniowy areszt w 1935 r., 7-dniowy areszt w 1936 r.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 15, sygn. 3, s. 256, 291, 302, 323; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 18, k. 5.

KOSTENKO MIKOŁAJ, ur. 6 grudnia 1871 r. Stopień służbowy: podkomisarz (od 10 marca 1920 r.), komisarz (od 1 lutego 1921 r.). Przebieg służby: w 1920 r. zastępca komendanta powiatowego PP w Kaliszu, w marcu 1920 r. wykładowca w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu, od 20 lipca 1920 r. odpowiedzialny za prowadzenie administracji i kasy Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, przeniesiony z dniem 1 marca 1921 r. do Komendy PP na m. Łódź, stąd delegowany z dniem 10 lutego 1926 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, po powrocie przeniesiony z dniem 30 listopada 1928 r. w stan nieczynny, a z dniem 31 maja 1929 r. w stan spoczynku.

AAN, KGPPwW, sygn. 3, s. 44, sygn. 7, s. 66; APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 24, 43; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 28-28v, sygn. 13, k. 166, sygn. 14, k. 170v, 206v, *Otwarcie szkoły policyjnej w Kaliszu*, GK, 1920, nr 72, s. 3; zob. też aneks źródłowy nr 9.

KOSTOWSKI ZYGMUNT (nr ewid. 3799, 1760), syn Józefa i Władysławy z d. Karwickiej, ur. 2 kwietnia 1899 r. w Chełmcach. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1933 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Godzieszach, 14 marca 1925 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem bardzo dobrym. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 16 lutego 1923 r., służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1925-1926), delegowany do Komendy PP Okręgu Wołyńskiego (od 10 maja do 26 czerwca 1923 r.) i Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 26 maja do 8 grudnia 1924 r.), zawieszony w urzędowaniu z dniem 26 maja 1925 r.,

przywrócony 19 czerwca 1925 r., z dniem 10 lutego 1933 r. przeniesiony na własną prośbę z Komisariatu PP w Kaliszu do Posterunku PP w Opatówku, przeniesiony w stan spoczynku z dniem 28 lutego 1935 r. z zachowaniem praw emerytalnych „z powodu trwałej niezdolności do służby państwowej w ogóle” (cyt. z rozkazu). Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 2-dniowy areszt w 1923 r., 7-dniowy areszt w 1925 r., nagana w 1928 r., nagana w 1929 r. (wszystkie kary wykreślono w 1932 r.). Stan cywilny: żona Bronisława z d. Kołodziejczyk, córka Stanisława i Weroniki z d. Mróz, ur. 2 sierpnia 1902 r. w Kamieniu; dzieci: Barbara Daniela (ur. 6 sierpnia 1928 r. w Kaliszu), Andrzej Bronisław (ur. 31 sierpnia 1929 r. w Kaliszu).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 169, 180, 187, 233, 279, sygn. 5, s. 16, Księgi, sygn. 453, k. 64; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 67v, 95, sygn. 12, k. 8v, 99, sygn. 13, k. 36, 58, 70, 71, sygn. 16, k. 50v, sygn. 17, k. 6, 9v, 16v, 24, sygn. 19, k. 12.

KOSZELA TOMASZ (nr ewid. 35-D), stanowisko służbowe: woźnica. Przebieg pracy: zatrudniony w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, zm. 16 stycznia 1924 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 12, k. 153.

KOŚBA (KOŻBA) WACŁAW (nr ewid. 2654, 1530), syn Stanisława i Julianny z d. Kules, ur. 26 marca 1903 r. w Wilamowie. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1939 r.), aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie zawodowe: 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: przyjęty z dniem 19 września 1927 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę, z dniem 20 lipca 1933 r. przeniesiony na własną prośbę z Komisariatu PP w Kaliszu do Posterunku PP w Koźminku, na Wartownię w Liskowie, gdzie mieszkał od 19 września 1933 r., z dniem 20 kwietnia 1937 r. przeniesiony na własną prośbę do Komisariatu PP w Kaliszu, od 6 września 1938 r. przydzielony, także na własną prośbę, z powrotem do Posterunku PP w Koźminku, jako komendant Wartowni w Liskowie, gdzie zamieszkał 3 grudnia 1938 r. Sport: Odznaka Strzelecka III klasy przyznana w 1932 r. Stan cywilny: żona Józefa z d. Lewandowska, córka Franciszka i Marii z d. Lewandowskiej, ur. 26 grudnia 1902 r. w Gostyniu; ślub 26 grudnia 1928 r. w Kaliszu w parafii św. Mikołaja. Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszku, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 023/5 z 10 kwietnia 1940 r., poz. 16), jednocześnie Sąd Grodzki w Kaliszu, postanowieniem z 13 września 1948 r. uznał go za zmarłego, a datę śmierci ustalił na 9 maja 1946 r., bez podania miejsca, opierając się głównie na zeznaniu żony: „Z chwilą wybuchu wojny mąż mój ewakuował się wraz z posterunkiem PP w Liskowie. Uciekając od najeźdźców niemieckich udałam się do Brześcia, a następnie do Białegostoku i tam spotkałam męża w mundurze żołnierza polskiego. Mąż mój zdał mi wtedy mundur policjanta na przechowanie. Po kilku dniach spotkałam męża na Wołyniu, gdzie mąż dostał się do niewoli armii radzieckiej. Mąż mój został wywieziony w głąb Związku Radzieckiego i od tej chwili wszelki ślad po nim zaginął. Nie otrzymałam żadnego listu”.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 15, sygn. 3, s. 302, Księgi, sygn. 591, s. 159 (pierwszy raz zapisany jako Kośba, drugi Koźba), SGwK, sygn. 425; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 74, sygn. 17, k. 9, 44, sygn. 21, k. 19v; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 150, 247; S. Ferenc, *Krótkie dzieje policji w Liskowie*, „Liskowianin”, 2004, nr 1-4, s. 37, tenże, *Dzieje Gminy Lisków 1939-1945*, wyd. II uzupeł., Kalisz 2014, s. 108 (Kośba); *Kaliszanie*, s. 66 (Kośba), *Miednoje*, s. 431 (Koźba), *Mieszkańcy*, 368-369 (fot.; oba warianty nazwiska), *Tam zostali. Z Ziemi Untejowskiej. Z Ziemi Poddębickiej*, red. A. Urbaniak, Uniejów 2010, s. 111 (Koźba).

KOŚCIELAK FRANCISZEK (nr ewid. 262), ur. 15 czerwca 1882 r. Stopień służbowy: przodownik (od 1 kwietnia 1919 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, 5 lipca 1924 r. ukończył IX kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1919 r., a od października służył w Komendzie Miejskiej PP w Kaliszu, następnie w Komisariacie PP w Kaliszu, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony z dniem 31 stycznia 1926 r. na zasadzie art. 29 ustawy emerytalnej funkcjonariuszy państwowych z 1921 r., z zachowaniem praw emerytalnych.

APK, KPPPwK, sygn. 5, s. 37, 226; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 63v, sygn. 11, k. 96, sygn. 12, k. 78v, sygn. 13, k. 154; *Z policji miejskiej*, GK, 1919, nr 231, s. 4.

KOŚCIUSZKO ANTONI (nr ewid. 263, 1314, 95), syn Antoniego i Magdaleny z d. Bajer, ur. 5 czerwca 1883 r. w Gronowie (pow. grodziski). Stopień służbowy: przodownik (od 15 stycznia 1919 r.), starszy przodownik (od 1 grudnia 1926 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, w 1921 r. ukończył V kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem bardzo dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 15 stycznia 1919 r., w następnym roku służył na Posterunku PP w Stawie, członek Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego Funkcjonariuszy PP Powiatu Kaliskiego (1922 r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Pomorskiego (od 20 do 24 czerwca 1924 r.), następnie służył jako komendant na Posterunku PP na Stacji Kolejowej w Kaliszu (1925 r.), Komisariacie PP w Kaliszu (1926 r.), ponownie na stacji kolejowej jako komendant od 1 czerwca 1926 r., komendant Posterunku PP w Koźminku od 29 lipca 1926 r., przeniesiony z dniem 15 lipca 1929 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, a z dniem 30 grudnia 1931 r. do policji województwa wileńskiego. Nagrody: pochwała komendanta powiatowego w 1920 r. za złożenie na Komendzie Powiatowej 1000 marek otrzymanych jako łapówkę. Kary: 3-dniowy areszt w 1929 r. Stan cywilny: żona Agnieszka z d. Fabiś, córka Wojciecha i Julianny z d. Iwańskiej, ur. 21 stycznia 1884 r. w pow. czempieńskim; dziupca 1902 r. w Bauer Hassel w Niemczech), Wanda Zofia (ur. 15 maja 1914 r. w Osterfeld w Niemczech), Zofia (ur. 27 stycznia 1916 r. w Osterfeld w Niemczech), Tadeusz Antoni (ur. 7 lutego 1920 r. w Stawie).

APK, AmK, sygn. 4396, s. 891-894, KPPPwK, sygn. 3, s. 28, 138, 202, 217, 226, 241, 243, 250, sygn. 5, s. 29; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 172v, sygn. 9, k. 167, sygn. 11, k. 96, sygn. 12, k. 87v, sygn. 13, k. 231, sygn. 14, k. 210, 213, sygn. 15, k. 63.

KOTERBA STANISŁAW (nr ewid. 4773), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 21 lipca 1925 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, zwolniony ze służby na własną prośbę z dniem 31 sierpnia 1925 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 192, 197, 200; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 82v, 101v.

KOTLAREWICZ JAN, ur. 5 kwietnia 1885 r. Stopień służbowy: komisarz (od 26 lipca 1919 r.). Przebieg służby: delegowany z dniem 13 lutego 1926 r. z Komendy PP Województwa Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu w charakterze p.o. kierownika Komisariatu PP w Kaliszu, przeniesiony i mianowany z dniem 1 kwietnia 1926 r. kierownikiem, z dniem 20 sierpnia 1927 r. przeniesiony do Komendy PP Województwa Poleskiego.

AAN, KGPPwW, sygn. 7, s. 63; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 166, 182; sygn. 14, k. 68.

KOWALCZYK FELIKS (nr ewid. 1738), stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1924 r.), przodownik (od 16 lipca 1924 r.). Wykształcenie zawodowe: 16 lutego 1924 r. ukończył kurs przodowników w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, następnie służył na Posterunku PP w Żydowie (od 1 października 1920 r.) i Posterunku PP w Choczcu (1922 r.), przeniesiony z dniem 16 lipca 1924 r. do Komendy PP Okręgu Wołyńskiego. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Leszek (ur. 11 października 1922 r. w Choczcu).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51, 57, 151; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 102v, 149v, sygn. 12, k. 70-70v, 129, 139v.

KOWALCZYK JÓZEF (nr ewid. 1735, 1739), syn Walentego i Marii z d. Kopackiej, ur. 12 listopada 1884 r. w Cielcach (gm. Grzybki, pow. sieradzki). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1934 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła elementarna w Witowie, 15 czerwca 1925 r. ukończył 6-tygodniowy VI kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 28 października 1919 r., w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, 16 października 1922 r. powrócił z delegacji z Komendy PP Okręgu Wileńskiego, z dniem 17 października 1922 r. przydzielony do Posterunku PP w Blizanowie, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, od 1925 r. do września 1939 r. służył w Kaliszu. Sport: Złota Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 2-dniowy areszt w 1925 r., nagana w 1938 r. Stan cywilny: żona Józefa z d. Kurzawska, córka Adama i Marii z d. Tylińskiej, ur. 16 października 1898 r. w Cielcach; ślub 18 października 1920 r.; dzieci: Antoni (ur. 26 marca 1922 r. w Cielcach), Jan Zdzisław (ur. 22 maja 1924 r. w Brudzewie). Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszku, zamor-

dowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 026/4 14 kwietnia 1940 r., poz. 27), jednocześnie Sąd Grodzki w Kaliszu postanowieniem z 24 sierpnia 1949 r. uznał go za zmarłego, ustalając datę zgonu na 9 maja 1947 r., bez podania miejsca, opierając się na zeznaniu żony: „Józef Kowalczyk, mój mąż, był funkcjonariuszem PP w Kaliszu i w pierwszych dniach września 1939 r. wraz z oddziałem policji opuścił Kalisz cofając się na Wschód. Od znajomej dowiedziałam się, że mąż dotarł do Kowla, a tam został zatrzymany przez władze radzieckie i wysłany do ZSRR. Od męża otrzymała 1 kartę poczt[ową] z 2 grudnia 1939 r. [z Ostaszkowa]. Od tej chwili nie miałam od męża żadnej wiadomości”.

APK, AmK, sygn. 4397, s. 159-160, sygn. 4555, s. 209-210, KPPPwK, sygn. 1, s. 27, sygn. 3, s. 42, 94, 117, 131, 142, 167, 171, 180, 192, 195, 301, sygn. 5, s. 16, SGwK, sygn. 1014; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 91, 124v, sygn. 12, k. 88, 120, sygn. 13, k. 75, sygn. 17, k. 6, 9, sygn. 18, k. 16v; APP, KWPPwP, sygn. 24, s. 160; USC w Kaliszu, akt zgonu nr 679/1949; *Kaliszka Policja*, nlb, *Kaliszanie*, s. 66, *Miednoje*, s. 417, *Z dziejów policji*, s. 61-62.

KOWALCZYK JÓZEF (nr ewid. 256, 264), stopień służbowy: przodownik. Przebieg służby: początkowo służył w Komisariacie PP w Kaliszu, skąd z dniem 15 marca 1922 r. przeniesiony na stanowisko komendanta Posterunku PP na Stacji Kolejowej w Kaliszu, dalej z dniem 1 września 1922 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, a z dniem 16 czerwca 1923 r. do Komendy PP Okręgu Poleskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 94, 117; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 92.

KOWALCZYK LUDWIK, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 14 lutego 1920 r. z Posterunku PP w Cekowie do Rezerwy Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 7.

KOWALKIEWICZ ANTONI, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty na służbę w PP w lipcu 1920 r., służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 maja 1921 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 42; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 59.

KOWALSKI, stopień służbowy: starszy przodownik. Wykształcenie zawodowe: 14 lutego 1920 r. delegowany na 15-dniowy kurs starszych przodowników w Łodzi. Przebieg służby: komendant I Obwodu Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, członek Zarządu Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego Funkcjonariuszy PP Powiatu Kaliskiego (1922 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 7, 137.

KOWALSKI FRANCISZEK, syn Stanisława i Józefy z d. Pyszel, ur. 24 października 1900 r. w Czachulcu (gm. Skarżyn, pow. turecki). Stopień służbowy: starszy posterunkowy (inf. z karty meldunkowej). Stopień wojskowy: kapral. Przebieg służby: według karty meldunkowej do Kalisza przybył 25 września 1938 r. ze wsi Słowita (gm. Gliniany, pow. przemyski). Stan cywilny: żona Józefa z d. Gryczyńska, córka Antoniego i Klary z d. Czażki, ur. 18 marca 1903 r. w Kotwasicach (pow. turecki);

ślub 7 lutego 1923 r. w Malanowie; dzieci: Genowefa (ur. 14 listopada 1923 r. w Czachulcu, zm. 8 kwietnia 1940 r. w Kaliszu), Mieczysław (ur. 4 stycznia 1926 r. we wsi Snowicz, pow. złoczowski), Zbigniew (ur. 1 kwietnia 1928 r. we wsi Snowicz), Helena (ur. 20 kwietnia 1932 w Podhorcach, pow. złoczowski), Alfred Marian (ur. 21 marca 1940 r. w Kaliszu), Ryszard Benedykt (ur. 21 marca 1946 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: wyjechał z Kalisza 19 stycznia 1940 r. do Rudnik (pow. krasnostawski), do miasta powrócił 28 listopada 1945 r.

APK, AmK, sygn. 4397, s. 435-436, sygn. 4555, s. 1148-1149, 1176-1177, 2205-2208, 2145-2146.

KOWALSKI KAZIMIERZ (nr ewid. 3917), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 kwietnia 1923 r., z dniem 16 lutego 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Łasku.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 44v, sygn. 12, k. 142.

KOWALSKI STANISŁAW, stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony 1 kwietnia 1920 r. ze służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu na własną prośbę.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 20.

KOWALSKI STANISŁAW (nr ewid. 1737, 938), syn Jana Antoniego i Marcjanny z d. Cichej, ur. 29 marca 1906 r. w Łodzi. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: starszy szeregowiec. Wykształcenie zawodowe: 23 listopada 1938 r. ukończył tygodniowe ćwiczenia w obsłudze i jeździe pojazdami mechanicznymi w Grupie Rezerwowej Policji w Warszawie. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 16 listopada 1931 r. z Komendy PP m. Łodzi, służył na Posterunku PP w Choczu (w 1932 r.) i Posterunku PP w Stawie (od 20 sierpnia 1936 r.), skąd z dniem 11 maja 1938 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu. Sport: Złota Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 3-dniowy areszt w 1932 r. Stan cywilny: żona Stanisława z d. Szymańska, córka Józefa i Agnieszki z d. Woldańskiej, ur. 8 maja 1910 r. w Choczu; dzieci: Leonard Henryk Jan (ur. 6 listopada 1935 r. w Choczu), Eleonora (ur. 30 października 1938 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: wyjechał z Kalisza 12 października 1940 r. do Dorohuska (pow. chełmski), do miasta powrócił 10 maja 1947 r.

APK, AmK, sygn. 4397, s. 369-370, sygn. 4555, s. 2123-2124, KPPPwK, sygn. 3, s. 262, Księgi, sygn. 536, s. 12; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 15, k. 58, sygn. 17, k. 6, 9, sygn. 20, k. 44v; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 119, 186; zob. też s. 349.

KOWALSKI STEFAN JERZY (nr ewid. 73, 89), ur. 8 września 1884 r. Stopień służbowy: starszy przodownik (od 17 listopada 1918 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, szkoła policyjna. Przebieg służby: do policji wstąpił 17 listopada 1918 r., przeniesiony z dniem 20 września 1922 r. z Posterunku PP w Stawiszynie do Komendy Powiatowej PP w charakterze kierownika Biura Komendy, delegowany na

czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Stawiszynie (od 4 do 6 listopada 1922 r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zawieszony w urzędowaniu z dniem 7 października 1925 r., przywrócony 26 października 1925 r., z dniem 1 listopada 1925 r. przeniesiony z Biura do Posterunku PP w Stawiszynie jako komendant, stąd przeniesiony z dniem 15 lipca 1929 r. do Posterunku PP w Koźminku, zawieszony w urzędowaniu z dniem 21 lutego 1930 r. z zmniejszeniem poborów o połowę, zwolniony dyscyplinarnie z dniem 30 kwietnia 1930 r. z jednoczesnym zmniejszeniem emerytury o 5% za cały szereg wykroczeń karno-dyscyplinarnych. Kary: 1-dniowy areszt w 1925 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 4, m.in. Maciej Tadeusz (ur. 6 sierpnia 1928 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 6, sygn. 3, s. 124, 128, 140, 143, 210, 212, 217, 219, sygn. 5, s. 2; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 168v, sygn. 10, k. 117, sygn. 11, k. 96, sygn. 13, k. 120, 125v, sygn. 14, k. 213, 268v, 276.

KOWALSKI WŁADYSŁAW (nr ewid. 1740, 1758), syn Michała i Bronisławy, ur. 26 sierpnia 1882 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła elementarna w Tokarach, 15 czerwca 1925 r. ukończył 6-tygodniowy kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 15 grudnia 1918 r., przeniesiony 10 kwietnia 1920 r. z Posterunku PP w Stawie do Posterunku PP w Błaszach, delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego (od sierpnia 1921 r. do 4 maja 1922 r.), w kolejnych latach służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1925-1936), 14 stycznia 1926 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby. Sport: Złota Państwowa Odznaka Sportowa przyznana w 1932 r. Nagrody: uznanie komendanta powiatowego z 31 maja 1935 r. za sumienną pracę przy dochodzeniu w sprawie postrzelenia przez kłusowników gajowego lasów majątku Rożdżały w listopadzie 1934 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 2. APK, KPPPwK, sygn. 1, 7, s. 29, sygn. 3, s. 24, 105, 167, 192, 197, 200, 206, 226, 281, 302, sygn. 5, s. 16; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 56v, 75v, sygn. 13, k. 152, sygn. 17, k. 6.

KOZANECKI FELIKS (nr ewid. 1741, 609), syn Kazimierza i Praksedy z d. Sabczewskiej, ur. 28 maja 1876 r. w Starych Holendrach Cekowskich (pow. kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 stycznia 1925 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: 4 oddziały szkoły powszechnej w Cekowie, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1919 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu (1925-1935), przeniesiony w stan spoczynku z dniem 31 stycznia 1935 r. z zachowaniem praw emerytalnych „z powodu trwałej niezdolności do służby państwowej w ogóle” (cyt. z rozkazu). Kary: 7-dniowy areszt w 1925 r. Stan cywilny: żona Antonina z d. Bąkowska, córka Walentego i Józefy z d. Bąkowskiej, ur. 30 sierpnia 1885 r.

we wsi Rajsków (pow. kaliski); dzieci: Stefan (ur. 29 stycznia 1905 r. w Kaliszu), Felicja (ur. 15 maja 1910 r. w Kaliszu), Janina (ur. 27 stycznia 1915 r. w Starym Cekowie). Losy wojenne: na karcie meldunkowej adnotacja o ewakuacji z Kalisza 22 sierpnia 1940 r., do miasta powrócił 29 listopada 1945 r.

APK, AmK, sygn. 4555, s. 2485-2488, 2499-2500, 2525-2526, 2545-2546, KPPPwK, sygn. 3, s. 154, 171, 187, 195, 206, 278, sygn. 5, s. 7; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 96, 128v, sygn. 13, k. 71, sygn. 18, k. 3v, sygn. 19, k. 3v.

KOZIBURSKI JÓZEF (nr ewid. 1742), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: wstąpił jako ochotnik do armii polskiej w sierpniu 1920 r., w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, a z dniem 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 48, 131; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 122.

KOZŁOWSKI ADAM (nr ewid. 521, 4521, 610), syn Henryka i Natalii z d. Hypś, ur. 23 grudnia 1890 r. w Kaliszu. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 28 listopada 1919 r.), starszy posterunkowy służby śledczej (1925 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 4 oddziały szkoły ludowej w Kaliszu, 24 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przed służbą w PP: członek Straży Obywatelskiej w Kaliszu w 1918 r. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1919 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, w 1925 r. w Ekspozyturze Urzędu Śledczego w Kaliszu, przeniesiony z dniem 1 marca 1930 r. z Komisariatu PP do Biura Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, potem w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu (1936 r.), w 1939 r. miał służyć w Wydziale Śledczym. Nagrody: pochwała i nagroda 50 zł komendanta wojewódzkiego z 15 września 1932 r. za aktywne uczestnictwo w dochodzeniu zakończonym wykryciem i ujęciem bandy Pachółka. Stan cywilny: żona Władysława z d. Smolińska, córka Michała i Agnieszki z d. Jarek, ur. 21 maja 1888 r. w Kaliszu; ślub w 1911 r. w Kaliszu w parafii NMP; dzieci: Teodor (ur. 20 lipca 1911 r. w Kaliszu), Ryszard (ur. 15 kwietnia 1919 r. w Kaliszu), Regina (ur. 20 grudnia 1920 r. w Kaliszu), Sylwester (ur. 11 grudnia 1926 r. w Kaliszu). Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 019/1 z 7 kwietnia 1940 r., poz. 99), jednocześnie Sąd Grodzki w Kaliszu, postanowieniem z dnia 24 grudnia 1950 r. uznał go za zmarłego, ustalając datę zgonu na 9 maja 1946 r.

APK, AmK, sygn. 4397, s. 961-962, sygn. 4555, s. 3567-3568. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej św. Mikołaja Kalisz, sygn. 52, akt urodzenia nr 343/1890, KPPPwK, sygn. 3, s. 161, 200, 301, sygn. 5, s. 7; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 149, sygn. 13, k. 197, sygn. 14, k. 264, sygn. 16, k. 44-44v; Muzeum, sygn. MK 1072 M; USC w Kaliszu, akt zgonu nr 250/1950; *Kaliszanie*, s. 66 (tu ur. 23 marca 1889 r.), *Miednoje*, s. 426 (fot.; tu ur. 23 grudnia 1889 r.), *Mieszkańcy*, s. 377 (fot.; tu ur. 23 grudnia 1889 r.) J. Wypych, *Rola Straży Obywatelskiej w wyzwoleniu Kalisza 11 listopada 1918 r.*, „Rocznik Kaliski”, t. XLIV, 2018, s. 138, *Z dziejów policji*, s. 62-63; zob. też aneks źródłowy nr 12; zob. też s. 346.

KOZŁOWSKI IGNACY (nr ewid. 1938), syn Jana i Antoniny z d. Piątek, ur. 17 marca 1907 r. w Dębniakach (pow. kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 5 listopada 1930 r. ukończył 5-miesięczny kurs w Szkole dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły skierowany do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem od 10 listopada 1930 r. do Posterunku PP w Opatówku, stąd z dniem 1 sierpnia 1932 r. na własną prośbę przeniesiony do Posterunku PP w Blizanowie, następnie przydzielony z dniem 16 czerwca 1934 r. na własną prośbę do Posterunku PP w Cekowie, w 1938 r. służył w Komisariacie PP w Kaliszu (w księdze meldunkowej brak wymeldowania z Cekowa). Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 31 maja 1933 r. za „niestrudzoną pracę i wybitny udział w wykryciu w dwa dni po wypadku sprawców morderstwa Rafała Śmigielskiego, zamordowanego w dniu 28 kwietnia 1933 r. na szosie obok Blizanowa” (cyt. z rozkazu). Kary: 3-dniowy areszt i nagana w 1933 r., 5-dniowy areszt w 1934 r. (wszystkie kary wykreślono w 1937 r.), nagana w 1938 r. Stan cywilny: żona Stanisława z d. Nowicka, córka Franciszka i Antoniny z d. Mazurowskiej, ur. 7 października 1906 r. w Oszczeklinie; dzieci: Józef (ur. 20 stycznia 1931 r. w Dębniakach, gm. Brudzew), Daniela oraz Maria Lucyna (ur. 24 sierpnia 1936 r. w Cekowie). Losy wojenne i powojenne: 17 września 1939 r. przebywał w Kowlu, w 1949 r. mieszkał w Oszczeklinie, na jego informacje powoływała się Marianna Drewicz w sprawie o uznanie za zmarłego swego męża Michała.

APK, KPPPwK, sygn. 1, k. 14, sygn. 2, s. 58, sygn. 5, s. 167, Księgi, sygn. 107, s. 155, sygn. 140, s. 30, SGwK, sygn. 883, k. 8-8v; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 310v, sygn. 16, k. 37, sygn. 17, k. 33, sygn. 18, k. 29v, sygn. 21, k. 30; APP, KWPPwP, sygn. 24, s. 163.

KOZŁOWSKI ZYGMUNT (nr ewid. 3799), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w 1924 r. służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 12, k. 120v.

KOŹMIŃSKI STEFAN LUDWIK, syn Klemensa i Heleny z d. Cieleckiej, ur. 19 sierpnia 1890 r. we wsi Mokracz (gm. Łęka, pow. piotrkowski). Stanowisko służbowe: dietariusz, urzędnik (od 1 sierpnia 1920 r., awansowany „Za gorliwą, sumienną i ze znajomością rzeczy wykonywaną pracę oraz gorliwą i taktowną postawę i zachowanie się służbowe” – cyt. z rozkazu). Stopień wojskowy: plutonowy. Przed służbą w PP: członek Straży Obywatelskiej w Kaliszu w 1918 r. Przebieg pracy: zatrudniony w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, w 1920 r., zwolniony z powodu redukcji etatów z dniem 31 sierpnia 1921 r., w latach 30. XX w. był urzędnikiem komunalnym. Stan cywilny: żona Helena z d. Snaglewska, córka Piotra i Praksedy z d. Ruszkowskiej, ur. 17 kwietnia 1891 r. w Kaliszu; ślub w Kaliszu w 1913 r., rozwód w 1950 r.; dzieci: Jerzy (ur. 11 lipca 1914 r. w Kaliszu), Włodzimierz Stanisław (ur. 19 listopada 1915 r. w Kaliszu), Regina Maria (ur. 24 czerwca 1919 r. w Kaliszu), Zbigniew (ur. 27 listopada 1929 r. w Kaliszu).

APK, AmK, sygn. 4397, s. 997-998; KPPPwK, sygn. 3, s. 46; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 90v; J. Wypych, *Rola Straży Obywatelskiej w wyzwoleniu Kalisza 11 listopada 1918 r.*, „Rocznik Kaliski”, t. XLIV, 2018, s. 136; zob. też aneks źródłowy nr 2.

KRAJEWSKI WŁADYSŁAW (nr ewid. 1743), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony ze służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu z powodu redukcji z dniem 31 stycznia 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 7v.

KRAKOWSKI JAN (nr ewid. 265), stopień służbowy: przodownik. Wykształcenie zawodowe: delegowany we wrześniu 1920 r. na IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi, który ukończył w 1921 r. z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: komendant Posterunku PP w Zborowie (1920 r.), w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, a z dniem 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego. Kary: 24-godzinny areszt w 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 1, 53, 131; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 40v; 129v, sygn. 10, k. 121.

KRAKUS ANTONI (nr ewid. 1744), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w 1922 r. służył w Komisariacie PP w Kaliszu, zwolniony ze służby z dniem 31 marca 1923 r. „z innych powodów” (cyt. z rozkazu). Stan cywilny: żonaty; dzieci: Zofia (ur. 12 sierpnia 1922 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 151; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 156, sygn. 11, k. 68v.

KRASOWSKI MIKOŁAJ, stan służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 marca 1921 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 35.

KRASUCKI STANISŁAW (nr ewid. 1746), stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1924 r.), przodownik (od 16 lipca 1924 r.). Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, przeniesiony 1 października 1920 r. do Posterunku PP w Marchwaczu, następnie do Posterunku PP w Cekowie, skąd z dniem 25 listopada 1922 r. został przydzielony na zastępcę komendanta Posterunku PP w Tyńcu, 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 16 lipca 1924 r. przeniesiony do Komendy PP Okręgu Wołyńskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51, 57, 139; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 39v, sygn. 12, k. 70-70v, 129.

KRASUSKI ANTONI (nr ewid. 4775, 1419), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 16 kwietnia 1926 r. ukończył IX kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 21 lipca 1925 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu,

zwolniony z dniem 17 lipca 1926 r. na podstawie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z odprawą w wysokości 3-miesięcznego uposażenia. Kary: 1-dniowy areszt w 1925 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 192, 202, 215; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 82v, 135, 190v, 207v.

KRASZKIEWICZ JÓZEF (nr ewid. 1745, 1749), syn Stanisława i Katarzyny z d. Gil, ur. 15 stycznia 1891 r. w Kościelcu (pow. kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1933 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Korzeniewie, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 lutego 1920 r., służył w Komisariacie Kolejowym PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, początkowo służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1921 r.), potem na Posterunku PP w Opatówku (1922-1938), delegowany do Komisariatu PP w Zgierzu (od 19 do 21 marca 1927 r.), 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przeniesiony z dniem 1 czerwca 1933 r. na własną prośbę z Opatówka na Posterunek PP w Szczypiornie, w 1938 r. kupił ziemię w Kaliszu (w Noskowie) i, według informacji rodziny, odszedł ze służby. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Nagrody: pochwała komendanta powiatowego „za gorliwe spełnianie swych obowiązków, czuwanie nocami nad całością mienia glinianików i tropienia przestępców” (cyt. z rozkazu), udzielona w 1922 r. na wniosek Rady Gminy Opatówek. Stan cywilny: żona Zofia z d. Cicha, córka Walentego i Józefy z d. Grzybowskiej, ur. 19 maja 1900 r. w Kościelcu; dzieci: Tadeusz (ur. 26 sierpnia 1920 r. w Kaliszu), Leokadia (ur. 4 grudnia 1921 r. w Kaliszu), Władysław Eugeniusz (ur. 24 maja 1925 r. w Opatówku). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza, bez daty, do Generalnej Guberni, do miasta wrócił 31 grudnia 1945 r., zm. 22 grudnia 1953 r. w Kaliszu, pochowany na cmentarzu w Dobrzeczu.

APK, AmK, sygn. 4398, s. 400-401, sygn. 4556, s. 1434-1437, 1536-1537, KPPPwK, sygn. 1, s. 25, sygn. 2, s. 57, sygn. 3, s. 81, 117, 191, 210, 254, sygn. 5, s. 17, Księgi, sygn. 453, s. 245; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39, 186v, sygn. 11, k. 39v, 128v, sygn. 13, k. 79v, sygn. 17, k. 6, 9v, 29, 35v; inf. wnuczki Mirosławy Owczarek z Kalisza.

KRASZYŃSKI MICHAŁ (nr ewid. 1735), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Posterunku PP w Stawiszynie, po odbyciu próbnej służby mianowany 18 stycznia 1926 r. etatowym funkcjonariuszem PP Województwa Łódzkiego z okresem zaliczenia wcześniejszej służby.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 226.

KRAUZE JAN (nr ewid. 3671), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., zwolniony na własną prośbę z dniem 31 marca 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, 45.

KRAWCZYK, przebieg służby: p.o. pomendanta III Obwodu Komendy Powiatowej PP w Kaliszu mianowany 14 lutego 1920 r. komendantem Rezerwy w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu z równoczesnym pełnieniem dotychczasowych obowiązków.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 7.

KRAWCZYK IGNACY (nr ewid. 3114, 1750), syn Andrzeja i Antoniny, ur. 24 lipca 1895 r. w Pyszkowie (gm. Barczew). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 stycznia 1938 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 3 oddziały szkoły powszechnej w Stefanowie Barczewskim, 15 czerwca 1925 r. ukończył 6-tygodniowy kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 stycznia 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, w 1925 r. służył w Komisariacie PP w Kaliszu, przeniesiony 1 października 1930 r. do Posterunku PP w Godzieszach, stąd przeniesiony z dniem 16 czerwca 1934 r. na własną prośbę do Posterunku PP w Błazskach. Kary: 2-dniowy areszt w 1925 r., nagana w 1928 r., 7-dniowy areszt w 1929 r. (wszystkie kary wykreślone w 1932 r.), dwa 2-dniowe areszty w 1933 r. (wykreślone w 1936 r.). Stan cywilny: żona Marianna z d. Kosińska, córka Franciszka i Antoniny z d. Wojtczak lub Wojtaszek, ur. 8 września 1904 r. w Sieradzu; ślub 15 lutego 1921 r. w Sieradzu; dzieci: Halina Janina (ur. 8 lutego 1929 r. w Kaliszu).

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 18, sygn. 3, s. 167, 180, 192, 201, 275, 302, sygn. 5, s. 16, Księgi, sygn. 759, s. 15, sygn. 223, s. 99; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 1v, sygn. 12, k. 120, sygn. 13, k. 75v, sygn. 14, k. 243, 302v, sygn. 16, k. 50v, sygn. 18, k. 29v, sygn. 20, k. 59v, sygn. 22, k. 7.

KRAWCZYK JÓZEF (nr ewid. 74), stopień służbowy: przodownik, starszy przodownik (od 1 kwietnia 1921 r.). Wykształcenie zawodowe: w kwietniu 1920 r. skierowany do Szkoły Niższych Funkcjonariuszy PP w Warszawie, następnie na 12-dniowy kurs instruktorów musztry i ćwiczeń gimnastycznych w Okręgowej Szkole Policyjnej w Łodzi, delegowany z dniem 21 lutego 1922 r. do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Przodowników w Łodzi. Przebieg służby: członek Zarządu Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego Funkcjonariuszy PP Powiatu Kaliskiego (1922 r.), przeniesiony z dniem 1 lipca 1923 r. z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do Komendy PP na m. Łódź, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 26, 137; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 35, sygn. 11, k. 25v, 35v, 87, 92, 96.

KRAWCZYK SZYMON, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w 1921 r. służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 132v.

KRAWCZYK TOMASZ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

KRAWCZYK WAWRZYNIEC (nr ewid. 4021), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: delegowany z Komendy Powiatowej PP w Turku do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (od 10 do 12 lutego 1926 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 166.

KRAWCZYK WOJCIECH (nr ewid. 2632), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu, w późniejszym okresie delegowany z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (od 10 do 13 lutego 1926 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39, sygn. 13, k. 177v.

KRÓLAK ADAM (nr ewid. 2790), syn Jana i Marianny z d. Stoickiej, ur. 4 października 1902 r. w Kaliszu. Stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do policji w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 2 lipca 1929 r., z dniem 20 maja 1931 r. przeniesiony na własną prośbę z Posterunku PP w Stawiszynie do Posterunku PP w Tyńcu, a od 19 lutego 1932 r. na własną prośbę do Komisariatu PP w Kaliszu, z dniem 27 grudnia 1933 r. przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Łasku. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 1-dniowy areszt w 1929 r. (wykreślony w 1933 r.). Stan cywilny: żona Stanisława, rozwiedziony.

APK, AmK, sygn. 4557, s. 1550-1551, KPPPwK, sygn. 3, s. 256; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 208v, sygn. 15, k. 27, sygn. 16, k. 9, sygn. 17, k. 6, 9, 30v, sygn. 18, k. 1v.

KRÓLIKIEWICZ ANDRZEJ (nr ewid. 1788), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 stycznia 1923 r. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa przyznana w 1932 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 1v, sygn. 17, k. 6.

KRÓLIKOWSKI, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: początkowo służył w Rezerwie Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, mianowany 10 stycznia 1920 r. p.o. podoficera broni, od 20 lipca 1920 r. pomagał prowadzić magazyn ekwipunkowy.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 5, 43.

KRÜGER ZYGMUNT (nr ewid. 2162), syn Józefa i Stanisławy, ur. 4 kwietnia 1910 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 25 lipca 1932 r. ukończył 5-miesięczny kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Sosnowcu z wynikiem dostatecznym, 5-tygodniowy kurs prozo-

downików ćwiczeń ruchowych w Obozie Letnim Okręgu Korpusu nr VII w Sierakowie 16 lipca 1938 r. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kłajszu przeniesiony z dniem 25 lipca 1932 r. ze Szkoły dla Szeregowych PP w Sosnowcu z przydziałem do Posterunku PP w Szczypiornie, przeniesiony na własną prośbę z dniem 23 listopada 1934 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, stąd na własną prośbę z dniem 21 czerwca 1936 r. do Posterunku PP w Zbiersku, potem służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu (1938-1939). Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 3-dniowy areszt w 1939 r. APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 14, sygn. 3, s. 265; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 16, k. 32v, sygn. 17, k. 6, 9, sygn. 18, k. 55, sygn. 20, k. 38v; APP KWPPwP, sygn. 21, s. 143, 216.

KRUK JAKUB (nr ewid. 3634, 1754), syn Jana i Marii z d. Bąskiej, ur. 27 czerwca 1897 r. w Żupawie (pow. tarnobrzeski). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: starszy strzelec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 2 oddziały szkoły ludowej w Tarnobrzegu, 24 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 4 stycznia 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, w 1925 r. służył w Oddziale Konnym, z dniem 1 marca 1930 r. przydzielony do Posterunku PP w Cekowie, z dniem 16 czerwca 1934 r. przeniesiony na własną prośbę do Posterunku PP w Blizanowie, a z dniem 30 listopada 1934 r. w stan spoczynku z zachowaniem praw emerytalnych (w lipcu 1935 r. wyprowadził się do Cekowa, a stąd 15 czerwca 1937 r. do Kalisza). Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 5-dniowy areszt w 1930 r. Stan cywilny: żona Eugenia z d. Januszewska, córka Kazimierza i Marianny z d. Szamburskiej, ur. 12 kwietnia 1903 r. w Łodzi; ślub 23 kwietnia 1922 r. w Koluszkach; dzieci: Wanda (ur. 10 czerwca 1923 r. w Kaliszu), Irena (ur. 3 kwietnia 1925 r. w Kaliszu), Eugenia (ur. 23 lipca 1926 r. w Kaliszu).

APK, KPPPwK, sygn. 5, s. 32, 198, Księgi, sygn. 107, s. 5, sygn. 140, s. 5, 41; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 35, sygn. 11, k. 4, sygn. 12, k. 120, sygn. 13, k. 44v, 197, sygn. 14, k. 264, 311v, sygn. 17, k. 6, 9, sygn. 18, k. 29v, 50v.

KRUPKA ANTONI (nr ewid. 1770), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: z dniem 1 lutego 1928 r. przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę, w 1932 r. służył w Komisariacie PP w Kaliszu, przeniesiony z dniem 20 maja 1932 r. na własną prośbę do Komendy PP m. Łodzi. Kary: 1-dniowy areszt w 1932 r. Stan cywilny: kawaler.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 262, sygn. 6, s. 7; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 108, sygn. 16, k. 23.

KRUSZKOWSKI ALOJZY (nr ewid. 3665), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., zwolniony z dniem 31 stycznia 1923 r. na własną prośbę.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, 11v.

KRUSZWIC JERZY, stopień służbowy: przodownik. Wykształcenie zawodowe: w kwietniu 1920 r. skierowany do Szkoły Niższych Funkcjonariuszy PP w Warszawie. Przebieg służby: przeniesiony 6 stycznia 1920 r. z Rezerwy Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na komendanta Posterunku PP w Tyńcu, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 lipca 1921 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 1, 26; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 104.

KRYGIER JÓZEF (nr ewid. 339), stopień służbowy: starszy przodownik. Przebieg służby: delegowany z dniem 15 stycznia 1923 r. z Komendy Powiatowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, przeniesiony z dniem 1 lutego 1923 r. Stan cywilny: żona Helena Irena z d. Sączkowska; ślub 7 lutego 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 7, 30.

KRYSIAK MARIAN, stanowisko służbowe: dietariusz, p.o. pomocnika sekretarza (od 1 sierpnia 1920 r., awansowany „Za gorliwą, sumienną i ze znajomością rzeczy wykonywaną pracę oraz gorliwą i taktowną postawę i zachowanie się służbowe” – cyt. z rozkazu), p.o. sekretarza (grudzień 1921), p.o. kancelisty (od 1 stycznia 1922 r.), kancelista (od 8 kwietnia 1922 r.), pomocnik sekretarza (od 15 marca 1923 r.). Przebieg pracy: urzędnik Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony z dniem 31 grudnia 1921 r. z powodu redukcji etatów, ostatecznie pozostał w pracy na innym stanowisku (rozkaz o zwolnieniu odwołano 2 lutego 1922 r.), zwolniony z dniem 30 listopada 1923 r. na zasadzie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 46, 81, 90, 96; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 168, sygn. 10, k. 16, 39, sygn. 11, k. 39, 156v, 170.

KRYSIAK WINCENTY (nr ewid. 61), stopień służbowy: starszy przodownik (od 1 stycznia 1921 r.). Wykształcenie zawodowe: 7 października 1923 r. ukończył VIII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: urzędnik Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, od 1 stycznia 1922 r. służył w Komisariacie PP w Kaliszu, 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 4 kwietnia 1925 r. przeszedł na stanowisko sekretarza gminnego do powiatu tureckiego, członek Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego Funkcjonariuszy PP Powiatu Kaliskiego (1922 r.). Nagrody: uznanie komendanta powiatowego z 27 kwietnia 1925 r. „za kilkuletnią sumienną i owocną służbę w policji państwowej” (cyt. z rozkazu), wyrażone przy zakończeniu służby.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 81, 138, 171-172; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 39v, 142v, sygn. 13, k.44v.

KRYSIŃSKI JAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 20 sierpnia 1920 r. z Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego do Komendy PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 44.

KRZYMUSKI IGNACY, ur. 30 maja 1882 r. Wykształcenie ogólne: absolwent Męskiego Gimnazjum Klasycznego w Kaliszu w 1900 r. Stanowisko służbowe: nadkomisarz, inspektor (od 15 kwietnia 1920 r.). Przed służbą w PP: podczas I wojny światowej nadkomisarz Milicji Miejskiej w Warszawie. Przebieg służby: delegowany 17 czerwca 1919 r. przez Komendanta Głównego Policji Komunalnej i Milicji Ludowej do Kalisza celem zorganizowania Okręgu III Straży Bezpieczeństwa (do miasta przybył na początku lipca), z powodu zmiany koncepcji terytorialnej organizacji PP odwołany pod koniec lipca 1919 r. do Warszawy, przydzielony do Komendy Głównej PP, m.in. naczelnik Wydziału I Ogólnego (od 15 lipca 1920 r. do 1 kwietnia 1923 r.) i inspektor do szczególnych zleceń (1926 r.). Odznaczenia: Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (2 maja 1923 r.).

AAN, KGPPwW, sygn. 1, s. 3, sygn. 7, s. 57; *Osobiste*, GK, 1919, nr 146, s. 4, *Osobiste*, KP, 1919, nr 145, s. 3, *Przeniesienie Okręgu policyjnego KP*, 1919, nr 165, s. 3, *Skasowanie inspektoratu policji*, GK, 1919, nr 166, s. 3; *Ignacy Krzymuski*, [w:] Wikipedia.pl [dokument elektroniczny]. — Tryb dostępu: https://pl.wikipedia.org/wiki/Ignacy_Krzymuski (dostęp: 21 listopada 2019 r.); *Szkoła kaliska. Nauczyciele i wychowankowie*, pod red. K. Walczaka, Kalisz 1995, s. 209.

KRZYŻAŃSKI SZCZEPAN (nr ewid. 2751), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: delegowany z Komendy Powiatowej PP w Turku do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (od 10 do 12 lutego 1926 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 166.

KSIÓRSKI STANISŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

KUBCZYK JAKUB, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

KUBIAK BOLESŁAW (nr ewid. 124), syn Walentego i Tekli z d. Pietrzak, ur. 3 grudnia 1887 r. w Borkach. Stopień służbowy: starszy przodownik. Stopień wojskowy: chorąży. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 10 marca 1934 r. z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu na własną prośbę (do Kalisza przybył 5 kwietnia 1934 r. z Burzenina), w 1936 r. służył w Komisariacie PP w Kaliszu. Kary: nagana w 1936 r. Stan cywilny: żona Natalia. Losy wojenne: wymeldowany z Kalisza 3 listopada 1939 r. do Błaszek.

APK, AmK, sygn. 4558, s. 2853-2854, KPPPwK, sygn. 1, s. 27, sygn. 3, s. 323; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 18, k. 13.

KUBIAK FRANCISZEK, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku

reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego, służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony ze służby na własną prośbę z dniem 31 stycznia 1922 r. Kary: 5-dniowy areszt w 1921 r. Stan cywilny: żona Anna z d. Nawrocka; zezwolenie na ślub z 22 czerwca 1921 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 94; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38, 83v, 101v, 129v, sygn. 10, k. 31.

KUBICKI ZENON (nr ewid. 914), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 6 sierpnia 1937 r. z policji województwa kieleckiego na własną prośbę. Kary: nagana w 1935 r. (wykreślona w 1938 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 21, k. 39; APP, KWPPwP, sygn. 24, s. 171.

KUCHARSKI FELIKS (nr ewid. 3007), stopień służbowy: starszy przodownik służby śledczej. Przebieg służby: kierownik Ekspozytury Urzędu Śledczego przy Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu (listopad 1919 r., kwiecień 1920 r.), 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony na własną prośbę z dniem 15 lutego 1924 r. Kary: nagana w 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 26; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 65v, sygn. 11, k. 39v, sygn. 12, k. 144v; *Ekspozytury policyjno-śledcze w Kaliszu*, PK, 1919, nr 259, s. 3.

KUCZYŃSKI STANISŁAW, stopień służbowy: przodownik służby śledczej. Przebieg służby: przydzielony do Ekspozytury Urzędu Śledczego w Kaliszu, zwolniony z dniem 27 maja 1921 r. za „pijaństwo w czasie urzędowania i awanturowanie się w nocy z mieszkańcami hotelu” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 71v.

KUDLIŃSKI JAN (nr ewid. 1748, 1341), ur. 26 grudnia 1888 r. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 marca 1923 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: 1-klasowa szkoła w Kaliszu, szkoła policyjna. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, na Posterunku PP w Błazkach (1925 r.) i Komisariacie PP w Kaliszu (od 12 października 1925 r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zm. 4 grudnia 1926 r. w Kaliszu, pochowany na cmentarzu tyńieckim. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Irena (ur. 5 września 1922 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 5, s. 7, 128, 207, 252, 326; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 119v, sygn. 11, k. 28, 96, sygn. 13, k. 245v.

KUJAWA JAN (nr ewid. 3586), syn Michała i Katarzyny, ur. ok. 1895 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 16 grudnia 1922 r. skierowany do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przyjęty 16 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, zginął podczas pełnienia obowiązków służbowych w nocy z 14 na 15 stycznia 1924 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 149; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 158, sygn. 12, k. 156v; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 176; USC w Kaliszu, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej św. Mikołaja Kalisz, akt zgonu nr 87/1924 (akt wystawiony 15 lutego 1924 r.); R. Litwiński, *Korpus Policji w II Rzeczypospolitej. Służba i życie prywatne*, Lublin 2010, s. 548, poz. 268; zob. też aneks źródłowy nr 7.

KUKIELCZYŃSKI BOLESŁAW, stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

KULCZYCKI MARIAN BOLESŁAW (nr ewid. 2346), syn Michała i Józefy z d. Bednarskiej, ur. 22 stycznia 1906 r. we wsi Jezierzany (pow. borszczowski), prezenca zewnętrzna dobra, wzrost 165 cm. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lutego 1935 r.), przodownik (od 1 kwietnia 1938 r.). Stopień wojskowy: podporucznik. Wykształcenie ogólne i zawodowe: matura w państwowym gimnazjum w Borszczowie, znajomość języka niemieckiego i ruskiego (ukraińskiego), ukończył kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich, 26 lutego 1938 r. ukończył 8 ½-tygodniowy kurs specjalny szeregowych – kandydatów na kurs oficerski przy Szkole Oficerskiej PP w Warszawie. Przebieg służby: do policji wstąpił 16 czerwca 1933 r., początkowo służył na Posterunku PP w Sieradzu (od 15 grudnia 1933 r.), następnie w Komisariacie PP w Kaliszu (od 1 listopada 1934 r.), z dniem 17 lutego 1936 r. przeniesiony do Posterunku PP w Koźminku na własną prośbę, jako komendant Wartowni w Liskowie, gdzie mieszkał od 4 marca 1936 r., z dniem 8 marca 1937 r. przeniesiony na własną prośbę na stanowisko komendanta Posterunku PP w Zbiersku, z dniem 3 marca 1938 r. przydzielony do służby śledczej, z dniem 8 marca 1938 r. przeniesiony do Wydziału Śledczego przy Komendzie Powiatowej w Łodzi z przydziałem do Posterunku PP w Rudzie Pabianickiej, według opinii bezpośredniego przełożonego z 1938 r.: „Zrównoważony, ambitny, inteligentny, posiada dużo inicjatywy i energii, w pracy orientuje się bardzo szybko i trafnie, z obecnej funkcji wywiązuje się bez zarzutu; potrafi utrzymać swój autorytet, zdyscyplinowany i wyszkolony, koleżeński, pilny i pracowity, posiada duże wyrobienie życiowe i towarzyskie. St. post. Kulczycki po przesłużeniu jeszcze 3-4 lat i przejściu wyszkolenia oficerskiego w zupełności nadawać się będzie na oficera policji”, opinia generalnie potwierdzona przez komendanta wojewódzkiego: „Jakkolwiek w latach 1934-1935 był w służbie nieco opieszalszy, jednak obecnie poprawił się, wobec czego podzielam opinię bezpośredniego przełożonego i uważam, że będzie się nadawać w przyszłości na oficera policji”. Kary: nagana w 1934 r. Stan cywilny: kawaler.

AAN, KGPPwW, sygn. 921, s. 13; APK, AmK, sygn. 4401, s. 466-467, Księgi, sygn. 591, a. 160, KPPPwK, sygn. 1, s. 28, sygn. 3, s. 278; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 19, k. 5, sygn. 20, k. 9, sygn. 21, k. 9, 24, sygn. 22, k. 5a, 21-21v; S. Ferenc, *Krótkie dzieje policji w Liskowie*, „Liskowianin”, 2004, nr 1-4, s. 37.

KURPIK EDMUND (nr ewid. 260), stopień służbowy: starszy posterunkowy, przodownik (od 1 maja 1920 r.). Wykształcenie zawodowe: 16 stycznia 1920 r. delegowany do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Przodowników w Łodzi. Przebieg służby: przydzielony do Posterunku PP w Opatówku (1920 r.), Posterunku PP w Żydowie (od 28 kwietnia 1920 r.) i w Komisariacie PP w Kaliszu (1922 r.), delegowany do Komendy PP Okręgu Wołyńskiego (od 10 maja do 26 czerwca 1923 r.), wydany z dniem 24 czerwca 1924 r. za „opilstwo poza służbą” (cyt. z rozkazu). Kary: 2-dniowy i 5-dniowy areszt w 1922 r., zdegradowany na rok do stopnia starszego posterunkowego z dniem 30 kwietnia 1924 r. za „niewypłacenie podkomendnym całkowitych poborów za miesiąc marzec i dawanie kłamliwych zeznań przez władzę zwierzchnią” (cyt. z rozkazu).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 5, 26, 51, 124; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 67v, 95, sygn. 12, k. 89, 110v.

KUSZ FRANCISZEK (nr ewid. 1749, 1755), syn Walentego i Michaliny, ur. 16 listopada 1884 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Godzieszach, 22 stycznia 1921 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Stopień wojskowy: kanonier. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, w 1925 r. na Posterunku PP w Blizanowie, następnie służył na Posterunku PP w Szczypiornie (od 6 lipca 1925 r.), Posterunku PP w Stawiszynie (od 1 lutego 1934 r. na własną prośbę). Sport: Złota Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 4-dniowy areszt w 1924, 2-dniowy areszt w 1925, 1-dniowy areszt w 1928 r. (wszystkie kary wykreślono w 1931 r.), 1-dniowy areszt w 1935 r. (wykreślony w 1939). Stan cywilny: żonaty; dzieci: 9, m.in. Henryk (ur. 24 maja 1922 r.), Eugeniusz (ur. 4 września 1924 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 8, 27, sygn. 2, s. 58, sygn. 3, s. 116, 188, 212, 215, 241, 291, sygn. 5, s. 33; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 86v, sygn. 12, k. 34, 120, sygn. 15, k. 36, sygn. 17, k. 6, 9, sygn. 18, k. 5; APP, KWPPwP, sygn. 24, s. 181.

KUŚ FRANCISZEK (nr ewid. 1752, 3993), syn Walentego i Anny z d. Trzebiniak, ur. 30 listopada 1899 r. w Jedlcu (pow. pleszewski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lutego 1935 r.). Wykształcenie zawodowe: 16 kwietnia 1926 r. ukończył IX kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 czerwca 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, w latach 30. XX w. służył w Komisariacie PP w Kaliszu. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa przyznana w 1932 r. Kary: 4-dniowy areszt w 1923 r. (wykreślony w 1929 r.). Odznaczenia: Krzyż Niepodległości. Stan cywilny: żona Franciszka z d. Dulaska, córka Józefa i Stanisławy z d. Merczak, ur. 7 października 1898 r. w Kokaninie (pow. kaliski); ślub 5 października 1920 r. w Kokaninie; dzieci:

Marian (ur. 4 kwietnia 1922 r. w Kokaninie), Janina (ur. 14 lipca 1923 r. w Kaliszu), Leon (ur. 5 lutego 1925 r. w Kaliszu), Krystyna (ur. 20 lipca 1926 r. w Kaliszu). Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszku, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 05/5 z 5 kwietnia 1940 r., poz. 3).

APK, AmK, sygn. 4403, s. 67-68, KPPPwK, sygn. 3, s. 278, 301; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 83v, sygn. 12, k. 46, 120v, sygn. 13, k. 22v, 190, 228v, sygn. 17, k. 6, sygn. 19, k. 5; *Kaliszanie*, s. 66 (tu ur. 6 grudnia 1899 r. w Jedlni pow. radomski), *Miednoje*, s. 474 (j.w.), *Mieszkańcy*, s. 400 (fot.; tu ur. 6 grudnia 1899 r. w Jedlcu).

KUŚMIERCZYK MICHAŁ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: delegowany do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z Rezerwy Szeregowych przy Komendzie Głównej w Żyrardowie z dniem 2 lutego 1938 r.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 67.

KWAŚNIEWSKI WALENTY (nr ewid. 1750), ur. 16 lutego 1885 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Tubądzinie, 24 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, Posterunku PP w Obozie Internowanych nr 10 w Kaliszu, Komisariacie PP w Kaliszu (od 1 stycznia 1924 r. do przynajmniej lipca 1925 r.), 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zawieszony w urzędowaniu z dniem 1 maja 1923 r., wydany ze służby z dniem 10 lipca tego samego roku za nieodpowiednie wykonanie obowiązków służbowych, przywrócony do służby z dniem 15 stycznia 1924 r. Kary: 2-dniowy areszt w 1925 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Józefa (ur. 12 marca 1922 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 100, 154, 188-189, sygn. 5, s. 16; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 12v, sygn. 10, k. 46, sygn. 11, k. 61v, 105, sygn. 12, k. 120, 153v, sygn. 13, k. 197v.

KWIATKOWSKI MARIAN (nr ewid. 1723, 689), syn Józefa i Antoniny z d. Dospiałów, ur. 1 sierpnia 1895 r. w Dąbrówkach (pow. łódzki). Stopień służbowy: starszy posterunkowy służby śledczej. Stopień wojskowy: szeregowiec. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 19 czerwca 1935 r. z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu (do Kalisza przyjechał ze Zduńskiej Woli), do Wydziału Śledczego, gdzie był wywiadowcą w sprawach kryminalnych. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 2 sierpnia 1938 r. za zasługi w służbie bezpieczeństwa publicznego. Kary: 2 dni aresztu w 1934 r., 2 dni aresztu w 1935 r., nagana w 1935 r. (wszystkie kary wykreślono w 1938 r.). Stan cywilny: żona Maria. Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 12 lutego 1940 r. do Krasnegostawu, dalsze losy nieznane.

APK, AmK, sygn. 4561, s. 2146-2137, KPPwK, sygn. 1, s. 54; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 19, k. 29; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 171, sygn. 24, s. 170.

KWIATKOWSKI STANISŁAW (nr ewid. 3693, 1428, 1761), ur. 18 maja 1887 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła

powszechna w Lisewie, 3 października 1925 r. ukończył VII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 20 lub 29 grudnia 1922 r., przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Pomorskiego (od 20 do 24 czerwca 1924 r.), służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1925-1926), przeniesiony z dniem 18 czerwca 1931 r. na własną prośbę do policji województwa pomorskiego. Kary: nagana formalna i 24-godzinny areszt w 1926 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 4, m.in. Alfons (ur. 6 kwietnia 1924 r.), Wiktor Stanisław (ur. 20 czerwca 1925 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 8, sygn. 3, s. 191, 234, 250, sygn. 5, s. 16, sygn. 6, s. 7; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, sygn. 12, k. 87v, 114v, 120v, sygn. 13, k. 79v, 118v, sygn. 15, k. 29v.

LAMCZAK STANISŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 14 lutego 1920 r. z Rezerwy Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na Posterunek PP w Tyńcu, stąd 1 października 1920 r. do Komisariatu PP w Kaliszu. Kary: 2-dniowy i 3-dniowy areszt w 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 7, 57, 63.

LANGE EDMUND, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 21 lipca 1920 r. do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 3, s. 44, sygn. 9, k. 38.

LANGE HENRYK (nr ewid. 1751, 1430, 632), syn Józefa i Teodozji z d. Krzyżańskiej, ur. 29 czerwca 1892 r. we wsi Brzezcie (gm. Gołuchów). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 grudnia 1926 r.). Stopień wojskowy: kanonier. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Gołuchowie, 1 marca 1920 r. skierowany na I kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych, 15 czerwca 1925 r. ukończył VI 6-tygodniowy kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przed służbą w PP: w czasie I wojny światowej służył w wojsku pruskim w artylerii lekkiej jako szeregowiec (1915-1918), a następnie w 6 Baterii II Dywizjonu 2 Pułku Artylerii Lekkiej w Poznańskim (1919 r.). Przebieg służby: do policji przyjęty 21 lutego 1920 r., w sierpniu 1920 r. wstąpił jako ochotnik do armii polskiej, w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego, a następnie do Komendy PP Okręgu Wileńskiego (powrócił 16 października 1922 r.), w 1922 r. służył na Posterunku PP w Strzałkowie, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, następnie przydzielony do Posterunku PP w Szczypiornie (1922-1926), z dniem 1 października 1926 r. przeniesiony do Posterunku PP w Koźminku, od 20 sierpnia 1933 r. służył na Wartowni w Liskowie, gdzie mieszkał i zm. 10 lutego 1936 r. Sport: Odznaka Strzelecka III klasy przyznana w 1932 r. Kary: 1-dniowy areszt

w 1928 r. (wykreślony w 1932 r.). Stan cywilny: żona Zofia z d. Placzek, córka Józefa i Małgorzaty z d. Szymoniak, ur. 31 marca 1894 r. w Gołuchowie; zezwolenie na ślub z 20 lipca 1920 r., ślub 24 kwietnia 1921 r. w Gołuchowie; dzieci: Teodozja Józefa (ur. 7 marca 1922 r. w Strzałkowie), Maria Barbara (ur. 27 listopada 1923 r. w Noskowie, ob. Kalisz), Irena Jadwiga (ur. 28 września 1925 r. w Noskowie).

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 25, sygn. 3, s. 13, 20, 43, 48, 131, 161, 167, 192, 212, 245, 250, sygn. 5, s. 17, Księgi, sygn. 345, s. 42, sygn. 591, s. 136, Spuścizna Henryka Langego z Kalisza, sygn. 1-11; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 124v, 164, sygn. 13, k. 75, 127, 232, sygn. 16, k. 12v, sygn. 17, k. 9, sygn. 20, k. 9v; S. Ferenc, *Krótkie dzieje policji w Liskowie*, „Liskowianin”, 2004, nr 1-4, s. 37 (fot.); zob. też s. 326, 328, 342-343, 346, 353-356.

LANGEROWICZ JAN, stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: skierowany 1 marca 1920 r. na I kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: przyjęty do policji 21 lutego 1920 r. na próbną służbę, zwolniony na własną prośbę z dniem 30 kwietnia 1921 r. Kary: nagana formalna w 1920 r. Stan cywilny: żona Kazimiera z d. Jerzyk; zezwolenie na ślub z 16 września 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 13, 20, 51, 67; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 52 v.

LANGNER WŁADYSŁAW, stopień służbowy: wywiadowca. Przebieg służby: w 1920 r. służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu. Stan cywilny: żona Maria z d. Schwarc; zezwolenie na ślub z października? 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 57.

LASKOWSKI EDMUND (nr ewid. 87-D, 4493, 1434, 1766, 782), syn Stanisława i Doroty z d. Wittich, ur. 23 listopada 1901 r. w Kaliszu. Stanowisko i stopień służbowy: goniec, posterunkowy (od 1 września 1924 r.), starszy posterunkowy (przed 1932 r.), przodownik (od 1 kwietnia 1934 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 23 stycznia 1926 r. ukończył VIII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 29 kwietnia 1933 r. ukończył 5-miesięczny kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Przebieg pracy i służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 czerwca 1923 r. jako goniec, z dniem 1 września 1924 r. przemianowany na funkcjonariusza – prowizorycznego posterunkowego, z dniem 25 marca 1927 r. przeniesiony z Komisariatu PP w Kaliszu do Biura Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 24 września 1925 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, od 15 kwietnia 1928 r. przydzielony do Poznania do szkoły tresury psów policyjnych (na etat Wydziału IV Komendy Głównej), do Biura Komendy wrócił 2 listopada 1931 r., by z dniem 14 czerwca 1933 r. zostać przeniesionym do Komisariatu PP w Kaliszu; według opinii bezpośredniego przełożonego z 1926 r.: „1) Zalety osobiste (charakter, poczucie honoru, odwaga, ambicja, wyrobienie życiowe, zachowanie się poza służbą, obycie towarzyskie): charakter ustalony, ambitny, reszta dobry; 2) Inteligencja (bystrość umysłu, zmysł orientacyjny, zdolności do nauki): wrodzona inteligencja, do nauki zdolny; 3) Zdolności wykonawcze, zdol-

ności kierownicze, inicjatywa, energia i stanowczość: wykonawca dobry, zdolności kierownicze dobre, energiczny, stanowczy; 4) Zdolności wychowawcze, zdolności w kierunku fachowego i wojskowego szkolenia funkcjonariuszów Policji: instruktor dobry; 5) Zalety służbowe (wykształcenie zawodowe, wojskowe, doświadczenie fachowe, zachowanie w służbie, stosunek do podwładnych kolegów i interesantów, obowiązkowość i pilność, wydatność pracy, specjalność służbowa): szkołę posterunkowych ukończył, fachowo wyrobiony, w służbie dobry, koleżeński, obowiązkowy, grzeczny, bardzo pilny; 6) Wniosek na przydatność (czy odpowiada na obecnym stanowisku? czy nadaje się na inne stanowiska i na jakie?): nadaje się; 7) Ogólna ocena kwalifikacji (bardzo dobra – dobra – dostateczna – niedostateczna): bardzo dobra”. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa w 1932 r. i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 11 listopada 1937 r. Losy wojenne: wymeldowany 7 października 1939 r. w niewiadomym kierunku, dalsze losy nieznane.

APK, AmK, sygn. 4404, s. 753-754, KPPPwK, sygn. 3, s. 186, 189, 193, 206, 208, 232, 254, 273, SPwK, sygn. 23, k. 280; APL, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 87, sygn. 12, k. 62v, sygn. 13, k. 109v, 161v, sygn. 14, k. 23v, 124v, sygn. 15, k. 57v, sygn. 17, k. 5v, 9, 29, 37v, sygn. 18, k. 16v, sygn. 21, k. 52.

LASOCKI KAZIMIERZ (nr ewid. 3778), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 lutego 1923 r., zwolniony na własną prośbę z dniem 31 sierpnia 1923 r.

APL, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 18.

LASOTA KLEMENS (nr ewid. 3635), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 8 stycznia 1923 r., zwolniony na własną prośbę z dniem 31 marca 1924 r. Stan cywilny: żonaty, dzieci: Henryk (ur. 22 czerwca 1923 r.).

APL, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 4, 103v, sygn. 12, k. 126v.

LATOŃ JAN (nr ewid. 1752, 1762), ur. 2 czerwca 1880 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła ludowa w Tyńcu, 24 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 stycznia 1919 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Posterunku PP w Cekowie (1925-1926), zwolniony z dniem 27 marca 1929 r. na podstawie art. 151 rozporządzenia o policji państwowej z 1928 r., z zachowaniem praw emerytalnych. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 7, m.in. Stanisław Leon (ur. 30 marca 1922 r.), Bolesław Wojciech (ur. 16 kwietnia 1924 r.), Henryk Tadeusz (ur. 10 stycznia 1926 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 5, s. 33, 212, 233; APL, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 14v, sygn. 10, k. 60v, sygn. 11, k. 96, sygn. 12, k. 109v, sygn. 13, k. 164v, 197v, sygn. 14, k. 185.

LECIEJEWSKI STANISŁAW (nr ewid. 2507, 1040), syn Władysława i Zofii z d. Pawlickiej, ur. 2 listopada 1907 r. w Poznaniu. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 stycznia 1938 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe:

27 sierpnia 1932 r. ukończył kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony 27 grudnia 1933 r. na własną prośbę z Komendy Powiatowej PP w Łodzi, służył na Posterunku PP w Zbiersku, skąd z dniem 25 marca 1938 r. przeniesiony na komendanta Posterunku PP w Blizanowie na własną prośbę, z dniem 9 września 1938 r. przeniesiony na stanowisko komendanta Posterunku PP w Wielichowie w pow. kościańskim na własną prośbę. Nagrody: uznanie komendanta powiatowego z 31 stycznia 1935 r. za energiczne i umiejętnie prowadzone dochodzenie w sprawie włamania do agencji pocztowej w Zbiersku w nocy z 10 na 11 stycznia 1933 r. Stan cywilny: żona Janina z d. Sieradzan, córka Jana i Stanisławy z d. Szurek, ur. 28 lutego 1917 r. w Zbiersku.

APK, KPPPwK, sygn. 2, s. 61, sygn. 3, s. 277, Księgi, sygn. 107, s. 124; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 18, k. 2, sygn. 22, k. 7, 23; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 149.

LEGART FRANCISZEK, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51.

LENARCZUK WACŁAW (nr ewid. 4801, 1435), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 3 października 1925 r. ukończył VII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 21 lipca 1925 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, 14 stycznia 1926 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony z dniem 17 lipca 1926 r. na podstawie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z odprawą w wysokości 3-miesięcznego uposażenia.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 192, 210, 226; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 82v, 118v, 152, 207v.

LENDZION ZDZIŚŁAW (nr ewid. 66, 1300, 91), ur. 21 listopada 1886 r. Stopień służbowy: starszy przodownik (od 1 grudnia 1918 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, szkoła policyjna. Przed służbą w PP: 2 lata służby policyjnej w okresie okupacji niemieckiej w czasie I wojny światowej. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., z dniem 1 lutego 1923 r. przeniesiony z Komendy Powiatowej PP w Brzezinach k. Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, komendant Posterunku PP w Blizanowie (1925-1926), przeniesiony z dniem 1 stycznia 1926 r. do Komisariatu PP w Kaliszu w charakterze kierownika kancelarii, zwolniony z dniem 30 czerwca 1927 r. na podstawie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z przyznaniem odprawy w wysokości trzech miesięcznych poborów. Kary: 1-dniowy areszt w 1925 r., nagana formalna w 1926 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 156, 195, 217, 225, 245, 248, sygn. 5, s. 2; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 6, k. 36, sygn. 11, k. 7, 39v, sygn. 14, k. 57.

LESZCZYŃSKA WŁADYSŁAWA (nr ewid. 2189), córka Adama i Stefanii, ur. 2 września 1912 r. Stopień służbowy: posterunkowy służby śledczej. Przebieg służby: przeniesiona z Komendy PP m.st. Warszawy do Wydziału Śledczego Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 3 sierpnia 1936 r., z dniem 22 marca 1937 r. przeniesiona na własną prośbę z powrotem do Komendy PP m.st. Warszawy.

APK, AmK, sygn. 4563, s. 632-633; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 21, k. 15v.

LESZKO JAN (nr ewid. 525, 1342), ur. 8 maja 1891 r. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 września 1920 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Blizanowie, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym, 20 grudnia 1923 r. ukończył X kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1919 r., przeniesiony 6 stycznia 1920 r. z Posterunku PP w Zbiersku na p.o. komendanta Posterunku PP w Kościelcu, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, w 1925 r. na Posterunku PP w Stawiszynie, gdzie zm. 1 lipca 1926 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Zbigniew Tadeusz (ur. 5 maja 1924 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 1, 154, 174, 178, sygn. 5, s. 7, 326; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 53v, sygn. 11, k. 96, 128v, sygn. 12, k. 2, 88, sygn. 13, k. 202.

LEŚNIEWICZ STANISŁAW, stanowisko służbowe: goniec, woźny (od 1 kwietnia 1921 r.). Przebieg pracy: przeniesiony 20 maja 1920 r. z Komisariatu PP w Kaliszu do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z dniem 1 kwietnia 1921 r. przemianowany na woźnego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 31; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 35.

LEŚNIEWSKI BERNARD (nr ewid. 874), syn Stefana i Franciszki z d. Kosztownej, ur. 21 października 1912 r. w Czernikowie (pow. lipnowski). Stopień służbowy: posterunkowy, aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Wykształcenie zawodowe: 1 czerwca 1938 r. ukończył Normalną Szkołę Fachową dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Przebieg służby: do policji przyjęty w 1937 r. jako kandydat kontraktowy na szeregowego z przydziałem do Grupy Rezerwy PP w Warszawie, po ukończeniu szkoły w Mostach Wielkich przeniesiony do policji województwa poznańskiego z przydziałem do Posterunku PP w Stawie z dniem 1 czerwca 1938 r. Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 026/1 z 13 kwietnia 1940 r., poz. 19).

APK, Księgi, sygn. 536, s. 165; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 124; *Kaliszanie*, s. 67, *Miednoje*, s. 497 (fot.), *Mieszkańcy*, s. 414 (fot.).

LEWANDOWSKI HENRYK (nr ewid. 3636), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 4 stycznia 1923 r., zwolniony z dniem 31 stycznia 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 4, 19.

LEWANDOWSKI JAN (nr ewid. 3670), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., delegowany do Komendy PP Okręgu Wileńskiego (od 8 lutego do 16 marca 1923 r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Białostockiego z dniem 11 lipca 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, 21v, 41, 97v-98.

LEWIŃSKI WACŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 10 stycznia 1921 r. z Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 10.

LIKA WINCENTY (nr ewid. 1753), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: delegowany z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego (od sierpnia 1921 r. do 4 lipca 1922 r.), służył w Komisariacie PP w Kaliszu w 1922 r., delegowany na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Stawiszynie (od 4 do 6 listopada 1922 r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony z dniem 30 listopada 1924 r. na zasadzie art. 115 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Krystyna (ur. 11 stycznia 1923 r.), Marian (ur. 25 lipca 1924 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 140; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 83, sygn. 11, k. 18, 96, sygn. 12, k. 19, 63.

LIPIŃSKI ALBIN lub **FRANCISZEK** (nr ewid. 1754), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w 1921 r. służył na Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 30 kwietnia 1922 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Henryk (ur. 20 grudnia 1921 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 85, 103; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 7, 39v.

LIPIŃSKI FRANCISZEK (nr ewid. 1755), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zawieszony w urzędowaniu z dniem 1 maja 1923 r., wydany ze służby z dniem 10 lipca 1923 r. za nieodpowiednie wykonanie obowiązków służbowych. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Telesfor (ur. 1 stycznia 1923 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 19, 61v, 105.

LIPKA WINCENTY (nr ewid. 1753), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: wrócił 4 lipca 1922 r. z delegacji z Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego do Komisariatu PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 114.

LIS ANTONI (nr ewid. 3688, 1765), syn Dionizego i Marianny z d. Fankidejskiej, ur. 30 czerwca 1895 r. w m. Skórcz (pow. starogardzki). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: starszy szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 1-klasowa szkoła w Skórczu, 15 czerwca 1925 r. ukończył VI 6-tygodniowy kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 29 grudnia 1922 r., przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu (1925-1926), z dniem 21 stycznia 1932 r. przeniesiony, ale w rozkazie nie podano dokąd (prawdopodobnie do innej Komendy Powiatowej, 29 grudnia 1931 r. wyjechał do wsi Piszcz w pow. lubońskim na Wołyniu). Stan cywilny: żona Anna z d. Kruczyńska, córka Leonarda i Franciszki z d. Kirszenstein, ur. 10 czerwca 1894 r. w m. Wolental (gm. Skórcz); dzieci: Stanisława (ur. 3 czerwca 1923 r. w Kaliszu), Alojzy (ur. 7 marca 1925 r. w Kaliszu).

APK, AmK, sygn. 4408, s. 672-673, 676-677, KPPPwK, sygn. 3, s. 167, 171, 192, 195, 222, 224, 226, 239, sygn. 5, s. 17; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 34v, sygn. 11, k. 10, 103v, sygn. 12, k. 120v, sygn. 13, k. 39v, 75, sygn. 15, k. 63v, sygn. 16, k. 6.

LISEK ANDRZEJ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Łasku. APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

LITWIŃSKI ADAM, syn Tomasza i Konstancji z d. Wieczorkiewicz, ur. 22 grudnia 1893 r. w Lublinie. Stopień służbowy: nadkomisarz (od 1 sierpnia 1936 r.). Stopień wojskowy: kapitan w stanie spoczynku. Wykształcenie ogólne i zawodowe: w 1915 r. zdał maturę w rządowej szkole handlowej w Lublinie, 15 lutego 1936 r. ukończył kurs w Szkole Oficerów PP w Warszawie, a potem odbył praktykę w policji w Warszawie i w powiecie warszawskim. Przed służbą w PP: przed I wojną światową działał wraz z ojcem i stryjem w PPS, potem w POW, w 1915 r. wstąpił do Legionów Polskich, służył w Polskiej Sile Zbrojnej i Wojsku Polskim, będąc 3-krotnie rannym, w armii służył do 31 października 1935 r. osiągając stopień kapitana. Przebieg służby: powołany z dniem 1 sierpnia 1936 r. do służby czynnej w PP i równocześnie mianowany nadkomisarzem i komendantem powiatowym PP w Kaliszu. Odznaczenia: Virtuti Militari V klasy, Krzyż Walecznych, Krzyż Niepodległości, Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921, Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości, Medal Łotewski, Złoty Krzyż Zasługi nadany 27 października 1937 r. Stan cywilny: żona Irena z d. Bołdok, córka Leonarda i Anieli z d. Stołkowskiej, ur. 8 października 1898 r. w Turyjsku na Ukrainie, w 1938 r. przeska Przysposobienia Wojskowego Kobiet oraz aktywna działaczka Rodziny Policyjnej w Kaliszu; dzieci: pasierb Andrzej Dąbkowski (ur. 1924 r.).

AmK, sygn. 4409, s. 267-277; KPPPwK, sygn. 3, s. 313, SPwK, sygn. 23, k. 79, sygn. 24, k. 174; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 20, k. 44v, sygn. 21, k. 51.

LUDWICZAK WALENTY (nr ewid. 1756, 1763), syn Mateusza i Jadwigi z d. Przybyłek, ur. 14 lutego 1888 r. w Jamnicach (pow. kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lipca 1927 r.), aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne-domowe, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym, 7 czerwca 1925 r. ukończył XI kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dostatecznym, 17 lutego 1934 r. ukończył specjalny kurs dla komendantów posterunków w Śledczej Szkole Fachowej dla Szeregowych w Warszawie. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Posterunku PP w Blizanowie, skąd przeniesiony z dniem 22 czerwca 1925 r. do Posterunku PP w Opatówku, jako zastępca komendanta, a od 10 lutego 1933 r. na własną prośbę do Posterunku PP w Iwanowicach, gdzie służył do 1939 r. Sport: Złota Państwowa Odznaka Sportowa przyznana w 1932 r. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 2 sierpnia 1938 r. za zasługi w służbie bezpieczeństwa publicznego. Stan cywilny: żona: Waleria; dzieci: Józefa (ur. 12 lutego 1917 r. w Kaliszu), Tadeusz (ur. 29 sierpnia 1918 r. w Kaliszu), Eugenia (ur. 18 czerwca 1920 r. w Piwonicach), Henryk Mieczysław (ur. 18 czerwca 1922 r. w Grodzisku). Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr z 027/3 z 13 kwietnia 1940 r., poz. 26), jednocześnie Sąd Grodzki w Kaliszu, postanowieniem 26 lutego 1949 r. uznał go za zmarłego, ustalając datę śmierci na 1 stycznia 1947 r., bez podania miejsca, opierając się m.in. na zeznaniach żony: „Mąż mój ewakuował się z Iwanowic wraz z posterunkiem PP 3 września 1939 r. Po trzech dniach spotkałam męża w Łęczyckiem. Był jeszcze wtedy w mundurze PP i uzbrojony. Od tej pory mąż mój nie pisał ani do mnie, ani do rodziny i nie miałam od niego żadnej wiadomości, pomimo że robiłam poszukiwania przez Czerwony Krzyż. Koledzy męża, którzy potem zginęli w Dachau, mówili mi, że we wrześniu 1939 r. widzieli mego męża nad Bugiem”.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 26, sygn. 2, s. 61, sygn. 3, s. 116, 180, 182, 184, 189, sygn. 5, s. 17, SGwK, sygn. 656; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 86v, sygn. 11, k. 96, 128v, sygn. 13, k. 60v, sygn. 14, k. 60v, sygn. 17, k. 6, 16v, 65v, sygn. 18, k. 8; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 171; *Kaliszanie*, s. 67, *Miednoje*, s. 509, *Mieszkańcy*, s. 425-426 (fot.).

LABSZ ROBERT BERTHOLD (nr ewid. 1757, 1219, 310), syn Karola i Pauliny z d. Franke, ur. 27 lutego 1886 r. w Zduńskiej Woli. Stopień służbowy: starszy posterunkowy (od 1 maja 1923 r.), przodownik (od 16 lutego 1924 r.). Stopień wojskowy: sierżant. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, 16 lutego 1924 r. ukończył kurs przodowników w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem bardzo dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służb, instruktor w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu (lipiec 1925 r.), z dniem 4 grudnia 1926 r.

przydzielony do Komisariatu PP Kaliszu jako dzielnicowy, z dniem 30 marca 1936 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu na własną prośbę (1 kwietnia 1936 r. wyjechał do wsi Stęszyce). Kary: 1-dniowy areszt (wykreślony w 1931 r.). Stan cywilny: żona Lidia z d. Morgensztorn, córka Ludwika i Emilii z d. Szultz, ur. 22 września 1902 r. w Stęszycach (gm. Zduńska Wola); dzieci: Berthold Henryk (ur. 19 stycznia 1921 r. w Choczcu), Ryszard Rober (ur. 6 czerwca 1923 r. w Kaliszu), Jerzy Bruno (ur. 22 grudnia 1926 r. w Kaliszu), Karol Harry (ur. 19 marca 1932 r. w Kaliszu).

APK, AmK, sygn. 4411, s. 33-34, KPPPwK, sygn. 3, s. 188, 252, 305, sygn. 5, s. 29; APL, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 55, 96, 103v, sygn. 12, k. 139v, 142, sygn. 15, k. 53v, sygn. 20, k. 28v.

ŁAGODZIŃSKI STANISŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, zawieszony w urzędowaniu z dniem 31 grudnia 1920 r., zwolniony dyscyplinarnie z dniem 24 lutego 1921 r. za „tolerowanie szmuglu i pijaństwo” (cyt. z rozkazu).

APL, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 2, 24.

ŁASKI STEFAN MARIAN syn Bogumiła i Marii z d. Kosko, ur. 16 stycznia 1900 r. w Warszawie, prezencja zewnętrzna dobra, wzrost 168 cm. Stopień służbowy: starszy przodownik (od 1 lipca 1928 r.). Stopień wojskowy: podporucznik. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 6 klas gimnazjum, w 1928 r. ukończył Szkołę Oficerów PP w Warszawie. Przed PP: brał udział w walkach 1918-1921. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1926 r., służył kolejno w: Urzędzie Śledczym m.st. Warszawy (1926-1930), Komendzie Powiatowej PP w Mińsku Mazowieckim (1930-1931), Komendzie PP m. st. Warszawy (1931-1932), Komendzie Powiatowej PP w Łodzi (1932-1935), Rezerwie Pieszej Komendy Wojewódzkiej w Łodzi (1935 r.), Komendzie PP m. Łodzi (w 1935 r.), z tej ostatniej przeniesiony do Komisariatu PP w Kaliszu na własną prośbę z dniem 15 czerwca 1935 r., z dniem 3 grudnia 1935 r. przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Koninie na stanowisko p.o. komendanta Posterunku PP w Słupcy, według opinii bezpośredniego przełożonego z 1938 r.: „W ciągu swej służby wykazał duże walory służbowe. Energiczny, stanowczy, zdyscyplinowany, wykonawca bardzo dobry, zdolny, w pracy wydajny, posiada dużą inicjatywę i szybką orientację, koleżeński i usłużny, od podkomendnych wymagający. W życiu prywatnym zachowuje się bez zarzutu, tak on, jak i jego żona utrzymują stosunki towarzyskie z osobami ze środowiska inteligencji. Na stanowisko oficerskie w zupełności się nadaje”, co zostało następnie potwierdzone przez komendanta wojewódzkiego. Odznaczenie: Krzyż Walecznych nadany 6 grudnia 1920 r. Stan cywilny: żona Helena z d. Tworyńska (Tuszyńska?), córka Maksymiliana i Anny, ur. 24 grudnia 1895 r. w Warszawie; 1 dziecko.

AAN, KGPPwW, sygn. 921, s. 30; APK, AmK, sygn. 4411, s. 291-292, sygn. 4567, s. 615-616, 655-656, KPPwK, sygn. 1, s. 57; APL, KWPPwŁ, sygn. 19, k. 29, 53; Archiwum Państwowe w Warszawie, Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej Matki Boskiej Loretańskiej w Warszawie (Praga), sygn. 161, akt urodzenia nr 1557/1900; *Zawsze wierni*, s. 56, 66.

ŁAŻNIAK MARCIN, syn Michała i Katarzyny z d. Marek, ur. 1 listopada 1880 r. w Dębie. Stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: w lipcu 1919 r. służył w Policji Komunalnej, następnie w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, zm. 15 lipca 1921 r. w Kaliszu. Stan cywilny: żona Wiktoria.

APK, Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej Dębe, sygn. 9, akt urodzenia nr 90/1880; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 109; USC w Kaliszu, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej św. Mikołaja Kalisz, akt zgonu nr 316/1921; *Widać nie zdążył*, PK, 1919, nr 147, s. 3.

ŁĘGOWSKI WŁADYSŁAW (nr ewid. 257 lub 267, 314), syn Andrzeja i Ludwiki z d. Ziębickiej, ur. w 1882 r. w Radomiu. Stopień służbowy: przodownik (od 1 kwietnia 1919 r.). Stopień wojskowy: podporucznik. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, w 1921 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1919 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przynajmniej od 1925 r. na Posterunku PP w Iwanowicach (w 1927 r. komendant), skąd z dniem 10 lutego 1928 r. przeniesiony na Posterunek PP w Stawie, a z dniem 15 lipca 1929 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, zm. 2 stycznia 1934 r. w Kaliszu. Kary: 7-dniowy areszt w 1923 r., 1-dniowy areszt w 1930 r., 7-dniowy areszt w 1933 r. Stan cywilny: żona Apolonia z d. Gilczyńska, córka Józefa i Barbary z d. Kędzi, ur. 28 września 1886 r. w Dobrzeczu Małym (ob. Kalisz); ślub 12 listopada 1932 r. w Kaliszu w parafii św. Mikołaja.

APK, AmK, sygn. 4412, s. 25-26, sygn. 4567, s. 1615-1616, KPPPwK, sygn. 3, s. 53, 195, sygn. 5, s. 29; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 162, sygn. 9, k. 40, sygn. 11, k. 139, sygn. 12, k. 120, sygn. 14, k. 111, 213, 311v, sygn. 17, k. 64v, sygn. 18, k. 5.

ŁOSZAK JÓZEF (nr ewid. 2615), syn Ignacego i Anny z d. Ikaluk, ur. 4 sierpnia 1909 r. w Horodence. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kapral. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 1 listopada 1934 r. z Komendy PP m. Łodzi z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, z dniem 2 października 1935 r. przeniesiony na własną prośbę do Komendy PP m. Łodzi. Kary: 5-dniowy i 2-dniowy areszt oraz nagana w 1935 r. Stan cywilny: kawaler.

APK, AmK, sygn. 4567, s. 1904-1905, KPPPwK, sygn. 3, s. 281, 283, 286; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 18, k. 46, sygn. 19, k. 40v.

LUCZAK JÓZEF (nr ewid. 3949), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 maja 1923 r., zwolniony z dniem 31 października 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 67, 146.

ŁUCZYŃSKI RYSZARD (nr ewid. 2794), syn Wojciecha i Anieli z d. Kwiecińskiej, ur. 27 stycznia 1904 r. w Bełchatowie (pow. piotrkowski). Przebieg służby: posterunkowy. Stopień wojskowy: kapral. Przebieg służby: przyjęty do służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 2 lipca 1929 r., przeniesiony z dniem 20 maja 1931 r. na własną prośbę z Posterunku PP w Opatówku do Komisariatu PP w Kaliszu,

w lutym 1932 r. ciężko postrzelony w czasie pełnienia służby patrolowej 16 lutego 1932 r., przeniesiony z dniem 16 maja 1932 r. do Komendy PP m. Łodzi. Stan cywilny: kawaler.

APK, AmK, sygn. 4412, s. 407-408; KPPPwK, sygn. 5, s. 332, SPwK, sygn. 165; APL, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 208v, sygn. 15, k. 27, sygn. 16, k. 23; zob. też s. 347.

LUGIEWICZ ANTONI (nr ewid. 3690, 1767), syn Franciszka i Julianny z d. Kowalskiej, ur. 14 grudnia 1899 r. w Lubawie. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Samplawie, 15 czerwca 1925 r. ukończył 6-tygodniowy kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 20 lub 29 grudnia 1922 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, w 1925 r. w Oddziale Konnym, następnie w Komisariacie PP w Kaliszu (1925-1936), delegowany do Komisariatu PP w Żgierzu (od 19 do 21 marca 1927 r.). Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 1-dniowe areszty w 1923 r., 1925 r. i 1929 r., nagana w 1931 r. (wszystkie kary wykreślono w 1934 r.). Stan cywilny: żona Anna z d. Kosznicka, córka Stanisława i Jadwigi z d. Koźlik, ur. 21 grudnia 1903 r. w Opoczku (pow. inowrocławski); dzieci: Felicjan Antoni (ur. 15 października 1930 r. w Kaliszu), Witold (ur. 19 stycznia 1932 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 5 lutego 1940 r. do Żmudzi (pow. chełmski), do miasta wrócił 11 stycznia 1946 r., w 1949 r. był świadkiem w sprawie o uznanie za zmarłego policjanta Piotra Mikołajczyka (był wtedy pracownikiem Starostwa Powiatowego w Kaliszu).

APK, AmK, sygn. 4412, s. 411-412, sygn. 4568, s. 538-541, 544-545, KPPPwK, sygn. 3, s. 167, 192, 201, 206, 254, 302, sygn. 5, s. 18, SGwK, sygn. 880, k. 14; APL, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 34v, sygn. 12, k. 120v, sygn. 13, k. 75v, sygn. 17, k. 6, 9, sygn. 18, k. 22.

LUGOWSKI JAN (nr ewid. 2344), syn Tomasza i Teofili z d. Powązki, ur. 28 maja 1887 r. w Siemirowicach. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie zawodowe: 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 maja 1919 r., do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 10 listopada 1933 r. na własną prośbę z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu (przyjechał z Wróblewa), w 1936 r. służył w Komisariacie PP w Kaliszu, zawieszony w urzędowaniu z dniem 11 czerwca 1937 r., przywrócony z dniem 3 lipca 1937 r., przydzielony z dniem 9 października 1937 r. do Rezerwy Szeregowych przy Komendzie Głównej w Żyrardowie, przeniesiony z powrotem z dniem 11 grudnia 1937 r. na własną prośbę. Kary: 7-dniowy areszt z ostrzeżeniem w 1937 r. Stan cywilny: wdowiec (żona zm. przed 1932 r.). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 16 września 1939 r. do wojska polskiego, wrócił 14 listopada 1939 r., by 7 czerwca 1940 r. wyjechać do Chełma Lubelskiego, do miasta wrócił 29 października 1945 r.

APK, AmK, sygn. 4568, s. 591-592, KPPPwK, sygn. 1, s. 27, sygn. 3, s. 302; APL, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 19, sygn. 17, k. 61, sygn. 19, k. 51v, sygn. 21, k. 34, 47, 49-49v, sygn. 22, k. 1.

ŁYSZCZAK PAWEŁ (nr ewid. 3994, 1764), syn Józef i Marianny z d. Koziół, ur. 1 czerwca 1897 r. w Kościelnej Wsi (pow. kaliski), niekiedy występował jako Piotr. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: starszy szeregowiec. Wykształcenie zawodowe: 16 kwietnia 1926 r. ukończył IX kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 czerwca 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu (1925-1936) i Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu (1938 r.). Kary: 1-dniowy areszt w 1928 r., 3-dniowy areszt w 1932 r., 7-dniowy areszt w 1935 r., 7-dniowy areszt w 1938 r. Stan cywilny: żona Petronela z d. Woźniak, córka Walentego i Jadwigi z d. Szymczak, ur. 28 czerwca 1899 r. w Kościelnej Wsi; dzieci: Stanisława (ur. 23 października 1917 r. w Kościelnej Wsi), Leon (ur. 26 marca 1921 r. w Kościelnej Wsi), Józef (ur. 13 marca 1923 r. w Kościelnej Wsi, zm. 29 maja 1931 r. w Kaliszu), Tadeusz (ur. 19 marca 1925 r. w Kaliszu), Maria (ur. 6 czerwca 1927 w Kaliszu, zm. 21 sierpnia 1942 r. w Kaliszu), Walentyna (ur. 11 września 1930 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: prawdopodobnie całą okupację niemiecką spędził w Kaliszu, w listopadzie 1945 r. mieszkał przy ul. Staszica.

APK, AmK, sygn. 4412, s. 875-786, sygn. 4568, s. 1339-1340, KPPPwK, sygn. 3, s. 182, 258, 302; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 83v, sygn. 12, k. 120v, sygn. 13, k. 6, 13, 190, sygn. 14, k. 132, sygn. 19, k. 27v; APP, KWPPwP, sygn. 24, s. 136.

ŁYŻWA ANTONI, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony dyscyplinarnie z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 30 czerwca 1921 r. za „nadużycia służbowe, opuszczenie służby i pijaństwo” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 91v.

MAAS RYSZARD (nr ewid. 3888), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 20 marca 1923 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zawieszony w urzędowaniu z dniem 10 grudnia 1923 r., wydany z dniem 22 stycznia 1924 r. za „dwukrotne pijaństwo poza służbą, nietaktowne zachowanie się wobec kobiety, zakłócanie spokoju publicznego, symulację choroby, pobicie i poszarpanie na człowieku wierzchniej odzieży” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 40v, 165, sygn. 12, k. 153.

MACIEJEWSKI ANTONI, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 20 sierpnia 1920 r. z Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, a następnie, z dniem 14 stycznia 1921 r., do Komendy PP w Wilnie.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 44; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 34.

MACIEJEWSKI STANISŁAW (nr ewid. 1758, 1774), syn Stanisława i Apolonii z d. Rosińskiej, ur. 5 grudnia 1884 r. we wsi Rosocha (pow. koniński). Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne: szkoła powszechna w Brudzewie. Przebieg służby: do policji wstąpił 15 stycznia 1919 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (1921 r.) i na Posterunku PP w Koźminku (1925 r.), zwolniony z dniem 27 marca 1929 r. na podstawie art. 151 rozporządzenia o policji państwowej z 1928 r., z zachowaniem praw emerytalnych, w sierpniu 1935 r. zamieszkał w Kolonii Ceków. Stan cywilny: żona Joanna z d. Nowicka, córka Franciszka i Antoniny z d. Mazurowskiej, ur. 17 maja 1893 r. w Dębniakach (pow. kaliski); dzieci: Stanisław (ur. 14 listopada 1912 r. w Dębniakach), Bolesław (ur. 12 października 1914 r. w Niemczech), Leokadia (ur. 20 czerwca 1919 r. w Russowie), Irena (ur. 8 grudnia 1921 r. w Koźminku), Eugeniusz (ur. 12 sierpnia 1926 r. w Koźminku), Marianna (ur. 28 września 1929 r. w Oszczeklinie). APK, KPPpW, sygn. 3, s. 85, 197, sygn. 5, s. 33, Księgi, sygn. 141, s. 79; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 7, sygn. 11, k. 96, sygn. 14, k. 185.

MACIOŁEK JAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

MACNIAK WŁADYSŁAW (nr ewid. 1759, 634), syn Michała i Katarzyny z d. Skoniecznej, ur. 22 stycznia 1891 r. w Turku. Stopień służbowy: posterunkowy, posterunkowy służby śledczej (od 1 lutego 1924 r.), starszy posterunkowy służby śledczej (od 1 grudnia 1924 r.), przodownik służby śledczej (od 1 lipca 1930 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: wykształcenie domowo-elementarne, 22 grudnia 1925 r. ukończył XII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 lutego 1920 r., służył w Komisariacie Kolejowym PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 15 sierpnia 1922 r. przeniesiony z Komisariatu PP w Kaliszu do miejscowej Ekspozytury Urzędu Śledczego, w 1925 r. z powrotem do Komisariatu, przed 1 września 1929 r. wywiadowca w Wydziale Śledczym w Kaliszu w zakresie spraw kryminalnych, współzałożyciel stowarzyszenia „Świećlica Niższych Funkcjonariuszy Policji Państwowej w Kaliszu” w 1927 r. Nagrody: 1) pochwała i nagroda 50 zł komendanta wojewódzkiego z 15 września 1932 r. za aktywne uczestnictwo w dochodzeniu zakończonym wykryciem i ujęciem bandy Pachółka; 2) pochwała komendanta wojewódzkiego z 31 maja 1933 r. za „niestrudzoną pracę i wybitny udział w wykryciu w dwa dni po wypadku sprawców morderstwa Rafała Śmigielskiego, zamordowanego w dniu 28 kwietnia 1933 r. na szosie obok

Blizanowa” (cyt. z rozkazu); 3) pochwała komendanta wojewódzkiego z 30 czerwca 1937 r. za wykrycie sprawcy morderstwa w Opatówku 3 stycznia 1937 r. i udowodnienie mu winy. Kary: 5-dniowy areszt w 1927 r., nagana w 1930 r. (obie wykreślane w 1933 r.). Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 19 marca 1936 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 1. Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 26 lipca 1940 r. do Kościelca, do miasta wrócił 18 września 1946 r., według karty meldunkowej był wtedy urzędnikiem (starszy rejestrator).

APK, AmK, sygn. 4413, s. 757-758, sygn. 4569, s. 1537-1638, 1545-1546, KPPPwK, sygn. 2, s. 62, sygn. 3, s. 117, 195, 198, 225, 237, 239, 254, sygn. 5, s. 7, SPwK, sygn. 173, k. 1-6; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38, sygn. 11, k. 39v, sygn. 12, k. 17, 150, sygn. 13, k. 150, sygn. 14, k. 24, 276, 290v, sygn. 16, k. 44-44v, sygn. 17, k. 30v, 33, sygn. 20, k. 21v, sygn. 21, k. 32; zob. też aneks źródłowy nr 12, 19.

MACZKOWSKI JÓZEF (nr ewid. 3687), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego z dniem 29 grudnia 1922 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10.

MAĆKOWSKI JAKUB (nr ewid. 2679), ur. 8 lipca 1887 r. Stopień służbowy: posterunkowy (od 6 lipca 1920 r.), starszy posterunkowy (od 1 listopada 1922 r.). Przebieg służby: do policji wstąpił prawdopodobnie w 1920 r., przeniesiony z dniem 17 października 1927 r. z Komendy PP Województwa Lwowskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, służył na Posterunku PP w Iwanowicach, przeniesiony z dniem 31 stycznia 1932 r. w stan spoczynku z zachowaniem praw emerytalnych. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 4.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 6, sygn. 5, s. 139; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 151, sygn. 14, k. 80, sygn. 16, k. 5v.

MAGDZIŃSKA MARTA, stopień służbowy: p.o. kancelisty, kancelista (od 7 sierpnia 1924 r.). Przebieg pracy: przyjęta 15 września 1922 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę, zwolniona z dniem 31 października 1925 r. na zasadzie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z przyznaniem 3-miesięcznej odprawy. Stan cywilny: zob. **MAGDZIŃSKI MIECZYŚLAW**.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 124, 180, 214; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 12, k. 67, 144, sygn. 13, k. 127v.

MAGDZIŃSKI MIECZYŚLAW (nr ewid. 4213), stanowisko i stopień służbowy: p.o. kancelisty (1922 r.), starszy posterunkowy (1924 r.). Przebieg pracy i służby: przyjęty 1 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę w charakterze p.o. kancelisty do Biura Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, przemianowany na funkcjonariusza PP z dniem 1 września 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony ze służby z dniem 31 grudnia 1924 r. na własną prośbę. Stan cywilny: żona: Marta z d. Kolańska; zezwolenie na ślub z 24 lutego 1924 r., ślub 28 lutego 1924 r. – zob. **MAGDZIŃSKA MARTA**.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 148, 157; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 155, sygn. 11, k. 123v, sygn. 12, k. 120, 129v, 144, sygn. 13, k. 2.

MAJCHERSKI (MAJCHEREK) PIOTR (nr ewid. 3950), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 maja 1923 r., z dniem 16 lutego 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Brzezinach k. Łodzi.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 67, sygn. 12, k. 142.

MAJCHRZAK ADAM, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu w lipcu 1920 r. Kary: nagana formalna w 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 42, 67.

MAJCHRZAK FRANCISZEK, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony ze służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu 1 grudnia 1920 r. na własną prośbę.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 67.

MAJDECKI MIECZYŚLAW (nr ewid. 3779), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 lutego 1923 r., zwolniony z dniem 15 lutego 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 18, 30v.

MAJEWSKI ANTONI, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 21 lipca 1920 r. do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 3, s. 44, sygn. 9, k. 39.

MAJEWSKI JAN (nr ewid. 3486, 1447), ur. 21 października 1897 r. Stopień służbowy: posterunkowy (1925 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne-domowe, 15 czerwca 1925 r. ukończył VI 6-tygodniowy kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 6 listopada lub 6 grudnia 1922 r., z dniem 20 marca 1923 r. przeniesiony z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, początkowo służył w Komisariacie PP w Kaliszu, z dniem 15 lutego 1925 r. przeniesiony do Posterunku PP w Blizanowie, a 11 lutego 1926 r. z powrotem do Komisariatu, z dniem 15 sierpnia 1926 r. przydzielony do Oddziału Konnego Komendy PP m. Łódź. Kary: 2-dniowy areszt w 1925 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 159, 167, 180, 192, 195, 233, sygn. 5, s. 18; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 33, sygn. 11, k. 40v, sygn. 12, k. 120, sygn. 13, k. 75, 206v.

MAJSTRZAK FRANCISZEK, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51.

MALCZEWSKA MARIA – zob. **BORKIEWICZ MARIA**.

MALCZEWSKI FRANCISZEK (nr ewid. 4810, 1772), ur. 24 listopada 1900 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 24 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 stycznia 1924 r., przeniesiony z Komendy PP Okręgu Poleskiego do Komendy PP Okręgu Łódzkiego i z dniem 6 kwietnia 1925 r. przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu, 14 stycznia 1926 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 28 lutego 1930 r. przeniesiony w stan spoczynku z zachowaniem praw emerytalnych. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 3.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 8, sygn. 3, s. 171, 208, 210, 219, 226, 233, 240; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 43, sygn. 13, k. 38v, 152, 197, sygn. 14, k. 259v.

MALCZEWSKI MICHAŁ (nr ewid. 1763), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony z dniem 30 listopada 1924 r. na zasadzie art. 115 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 96, sygn. 12, k. 19.

MALINOWSKI JÓZEF (nr ewid. 3677), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10.

MALISZ WACŁAW (nr ewid. 3023, 97), ur. 12 września 1894 r. Stopień służbowy: przodownik służby śledczej (od 16 września 1919 r.), starszy przodownik służby śledczej (od 1 kwietnia 1925 r.), starszy przodownik służby mundurowej (od 1 lipca 1928 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, szkoła policyjna. Przed służbą w PP: 2 lata służby policyjnej w okresie okupacji niemieckiej w czasie I wojny światowej. Przebieg służby: do policji wstąpił 18 listopada 1918 r., delegowany z dniem 15 grudnia 1924 r., a z dniem 1 kwietnia 1925 r. przeniesiony z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, kierownik Ekspozytury Urzędu Śledczego w Kaliszu, z dniem 1 czerwca 1928 r. przeniesiony do kancelarii Komendanta Wojewódzkiego PP w Łodzi na etat Urzędu Śledczego, a z dniem 1 lipca 1928 r. z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 23 lipca 1925 r. „za odwagę, zimną krew i gorliwość w pościgu” przy ujęciu bandytów Stefana Wojciechowskiego i Wawrzyńca Karasia, którzy zamordowali dwóch policjantów (cyt. z rozkazu). Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 2 maja 1930 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 164, 191-192, sygn. 5, s. 2, 45; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 171v, sygn. 12, k. 11, sygn. 13, k. 31, 82, sygn. 14, k. 130, 134, 275.

MARCHEWA JÓZEF (nr ewid. 3531), ur. 8 września 1899 r. Wykształcenie zawodowe: skierowany 5 grudnia 1922 r. do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu 5 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego z dniem 26 maja 1924 r., przeniesiony z dniem 1 kwietnia 1925 r. do Komendy Powiatowej PP w Łodzi. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Józef (ur. 2 czerwca 1923 r.). APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 148, 167; APL, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 152, sygn. 11, k. 87v, sygn. 12, k. 99, 120, sygn. 13, k. 34.

MARCINIAK JAN (nr ewid. 1390), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 10 października 1928 r. ukończył 6-tygodniowy kurs rzeczny przy Komisariacie Wodnym PP w Warszawie z wynikiem dostatecznym, 8 marca 1930 r. ukończył 4-tygodniowy kurs przeciwłodowy i przeciwpowodziowy w batalionie saperów w Poznaniu. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przyjęty z dniem 1 lutego 1928 r. na tymczasową próbną służbę, przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Radomsku od 1 grudnia 1930 r. Stan cywilny: żonaty. APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 8; APL, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 108, 144, 159v, 271v, 314.

MARCZAK MICHAŁ (nr ewid. 1761, 1438, 1769), syn Jana i Marianny z d. Czolnik, ur. 21 sierpnia 1890 r. w Kościelnej Wsi (pow. kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1933 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne-domowe, skierowany 1 marca 1920 r. na I kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: do policji wstąpił 15 stycznia 1919 r., służył na Posterunku PP w Tyńcu, z dniem 1 maja 1922 r. przeniesiony do Komisariatu PP w Kaliszu (gdzie służył przynajmniej do 1927 r.), delegowany na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Stawiszynie (od 4 do 6 listopada 1922 r.), 29 stycznia 1927 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem PP województwa łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby (okres służby próbnej zaliczono od 25 września 1919 r.). Kary: nagana w 1934 r. (wykreślona w 1937 r.). Stan cywilny: żona Waleria z d. Dominiak, córka Józefa i Małgorzaty z d. Rosiak, ur. 27 lipca 1893 r. w Chlewie (gm. Staw, pow. kaliski); zezwolenie na ślub sprzed 27 sierpnia 1920 r.; dzieci: Stanisław (ur. 18 lipca 1921 r. w Kaliszu), Marian Władysław (ur. 4 września 1923 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: wyjechał z Kalisza 10 kwietnia 1940 r. do Krasnegostawu (pow. lubelski), dalsze losy nieznane.

APK, AmK, sygn. 4416, s. 829-830, sygn. 4571, s. 1660-1661, KPPPwK, sygn. 3, s. 13, 44, 103, 140, 159, 201, 253, sygn. 5, s. 18; APL, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 138v, sygn. 14, k. 7, sygn. 17, k. 24, sygn. 21, k. 30.

MARCZEWSKI WŁODZIMIERZ (nr ewid. 3113), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 1 grudnia 1921 r. skierowany do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia

1921 r., służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 stycznia 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 87; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 168, sygn. 10, k. 13.

MARKIEWICZ, stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 10 lipca 1920 r. z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 42-43.

MAROSEK BRONISŁAW (nr ewid. 3637), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 4 stycznia 1923 r., zwolniony na własną prośbę z dniem 30 kwietnia 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 4, 55v.

MARSZAŁ ADAM (nr ewid. 3612, 1439, 1761), ur. 18 października 1897 r. Stopień służbowy: posterunkowy (1925 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, 10 grudnia 1922 r. skierowany do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia, 14 marca 1925 r. ukończył kurs w tejże szkole z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do PP przyjęty 10 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu, delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 26 maja do 8 grudnia 1924 r.), 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony z dniem 17 lipca 1926 r. na podstawie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z odprawą w wysokości 3-miesięcznego uposażenia. Kary: 1-dniowy areszt w 1925 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 150, 169, 202, 206, sygn. 5, s. 18; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 34, sygn. 10, k. 161, sygn. 12, k. 8v-9, 99, 120, sygn. 13, k. 36, 207v.

MARTOŁ LUDWIK (nr ewid. 3904). Stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: delegowany z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (od 10 do 13 lutego 1926 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 177v.

MARZEC JÓZEF (nr ewid. 3889), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 20 marca 1923 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 października 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 40v, 142v.

MASALECKI ALEKSANDER (nr ewid. 1894), syn NN, ur. 4 lutego 1893 r. w Warszawie. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (po lipcu 1925 r.). Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 1 marca 1937 r. z Komendy Powiatowej PP w Koninie na własną prośbę (przyjechał z Tuliszkowa). Kary: 5-dniowy areszt w 1935 r. (wykre-

ślony w 1939 r.). Stan cywilny: żona Anna z d. Wilim, córka Feliksa i Petroneli z d. Borkowskiej, ur. 6 marca 1896 r. w Dyneburgu na Łotwie; dzieci: Jadwiga (ur. 28 września 1918 r. w Warszawie), Aleksandra (ur. 25 stycznia 1923 r. w Rychwale), Irena Aniela (ur. 31 maja 1924 r. w Tuliszkowie), Stanisław Zbigniew (ur. 6 maja 1931 r. w Tuliszkowie). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 9 września 1940 r. do wsi Morawice (pow. kielecki), gdzie służył w Policji Granatowej, do miasta wrócił 22 listopada 1945 r.

APK, AmK, sygn. 4418, s. 3-4, sygn. 4572, s. 1194-1195; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 12, sygn. 21, k. 9; APP, KWPPwP, sygn. 24, s. 179.

MAŚLAK WŁADYSŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 23 stycznia 1926 r. ukończył VIII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: w 1926 r. służył na Posterunku PP w Szczypiornie.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 231.

MATJATKO MIKOŁAJ (nr ewid. 702), stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony na własną prośbę z dniem 16 listopada 1937 r. z Komendy Powiatowej PP w Kole, z dniem 15 lutego 1938 r. przeniesiony do Komendy PP m. Łodzi na własną prośbę.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 21, k. 49, 55, sygn. 22, k. 15.

MATUSIAK WACŁAW (nr ewid. 3780), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 lutego 1923 r., zwolniony ze służby z dniem 30 czerwca 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 18, 88v.

MATUSZKIEWICZ ANDRZEJ (nr ewid. 532), stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 września 1921 r.). Wykształcenie zawodowe: w sierpniu 1921 r. ukończył kurs w szkole policyjnej z wynikiem bardzo dobrym. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zm. 20 sierpnia 1922 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 112, sygn. 10, k. 114.

MATYKIEWICZ JAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony dyscyplinarnie z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 30 kwietnia 1921 r. za „lekceważenie obowiązków służbowych, pijaństwo i zagubienie karabinu służbowego” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 56v.

MATYSIAK MICHAŁ, stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 1 marca 1920 r. skierowany na I kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: delegowany 14 lutego 1920 r. na zakup artykułów

żywnościowych i furażu, zwolniony z dniem 27 maja 1921 r. za „picie wódki na służbie i niesubordynację” (cyt. z rozkazu).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 7, 13; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 71.

MATYSIAK WŁADYSŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 października 1920 r. z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do oddziału przyfrontowego PP.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 55.

MATYSIEWICZ LUCJAN ALEKSANDER, syn Mikołaja i Walerii z d. Kunickiej, ur. 28 maja 1887 r. w Janowie Lubelskim. Stopień służbowy: podkomisarz (od 1 stycznia 1921 r.), komisarz. Stopień wojskowy: chorąży. Przebieg służby: z dniem 22 grudnia 1931 r. przydzielony z policji województwa wileńskiego na stanowisko kierownika Komisariatu PP w Kaliszu, przeniesiony z dniem 29 lipca 1932 r. w stan nieczynny, a z dniem 31 stycznia 1933 r. w stan spoczynku z zachowaniem praw emerytalnych (wyjechał z Kalisza 2 września 1932 r. do Popowa w pow. częstochowski). Stan cywilny: żona Józefa z d. Wodzyńska, córka Józefa i Marii z d. Pstrokońskiej, ur. 25 lutego 1896 r. w Kamieńszczyźnie (pow. częstochowski); na indywidualnej karcie meldunkowej Matysiewicza widnieje zapis, że był rozwiedziony, na karcie żony brak takiej adnotacji; dzieci: Zbigniew (ur. 8 stycznia 1922 r. w Będzinie), Lucjan Aleksander (ur. 15 maja 1924 r. w Zawierciu), Jerzy Otton (ur. 15 września 1925 r. w Zawierciu).

AAN, KGPPwW, sygn. 7, s. 72; APK, AmK, sygn. 4419, s. 283-284, sygn. 4572, s. 3739-3740, KPPPwK, sygn. 3, s. 262, 265; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 15, k. 63, sygn. 16, k. 37v, 45v, sygn. 17, k. 12v.

MĄCZKOWSKI JÓZEF (nr ewid. 3687, 1443, 1771), syn Józefa i Marianny z d. Szulz, ur. 20 listopada 1888 r. we wsi Zbiernia? (gm. Brodnica). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1934 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Zgniłobłotach, 30 października 1926 r. ukończył XI kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu w wyniku dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 29 grudnia 1922 r., służył na Posterunku PP w Szczypiornie (1924), Posterunku PP w Błazskach (1925 r.), Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu (1926 r.) i ponownie na Posterunku PP w Błazskach (1926-1934), stąd delegowany do Komisariatu PP w Zgierzu (od 19 do 21 marca 1927 r.), z dniem 16 czerwca 1934 r. przeniesiony na własną prośbę do Posterunku PP Brzezcinach. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 16 lutego 1935 r. za sprawne schwytanie sprawcy morderstwa popełnionego we wsi Borek w nocy z 21 na 22 listopada 1934 r. Sport: Złota Państwowa Odznaka Sportowa przyznana w 1932 r. Kary: 1-dniowy areszt w 1925 r. (wykreślony w 1929 r.). Stan cywilny: żona Salomea z d. Łupkowska, córka Franciszka i Rozalii z d. Śmiglewskiej, ur. 2 października 1887 r. w Pniewitem, zm. 9 maja 1933 r. w Błazskach; ślub 27 czerwca 1909 r. w parafii Nieżywieć, pow. brodnicki; dzieci: Leon (ur. 21 maja 1910 r. w Buczku, gm. Brodnica), Jadwiga (ur. 20 kwietnia 1912 r. w Chelmnie).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 195, 219, 241, 247, 254, sygn. 5, s. 33, Księgi, sygn. 759, s. 101; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 34v, sygn. 13, k. 246, sygn. 14, k. 228v, sygn. 17, k. 6, sygn. 18, k. 16v, 29, sygn. 19, k. 8; zob. też aneks źródłowy nr 14.

MEKSA SZCZEPAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 14 lutego 1920 r. z Posterunku PP w Zborowie do Posterunku PP w Liskowie, zwolniony ze służby 1 grudnia 1920 r. na własną prośbę. Kary: 3-dniowy areszt w 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 7, 63, 67.

MIAZEK WŁADYSŁAW, syn Jana i Teodory z d. Chorarych, ur. 10 lipca 1910 r. w Piotrkowie. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: w 1938 r. ukończył Normalną Szkołę Fachową dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły przeniesiony do policji województwa poznańskiego z przydziałem do Posterunku PP w Koźminku z dniem 1 czerwca 1938 r. (przybył z Jaworzna w pow. chrzanowskim 20 czerwca 1938 r.). Losy wojenne: wymeldowany z Koźminka 10 października 1939 r. do Piotrkowa.

APK, Księgi, sygn. 344, s. 32; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 125.

MIAZGOWICZ JÓZEF (nr ewid. 3557), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: skierowany 6 grudnia 1922 r. do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 6 grudnia 1922 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony z dniem 30 listopada 1924 r. na zasadzie art. 115 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Maria (ur. 3 lutego 1924 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 149, APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 152v, sygn. 12, k. 19, 142v.

MICHALAK WOJCIECH (nr ewid. 2129, 1440), ur. 13 październik 1899 r. Stopień służbowy: posterunkowy (1925 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Chałupie Małej, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 stycznia 1923 r., służył w Komisariacie PP w Kaliszu, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zawieszony w urzędowaniu z dniem 26 maja 1925 r., przywrócony z dniem 19 czerwca 1925 r., z dniem 15 sierpnia 1926 r. przeniesiony do Oddziału Konnego Komendy PP na m. Łódź. Kary: 7-dniowy areszt w 1925 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 180, 187, 219; sygn. 5, s. 18; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 35, sygn. 11, k. 1v, 128v, sygn. 12, k. 120, sygn. 13, k. 58, 71, 206v.

MICHALSKI JÓZEF, ur. ok. 1897 r. Stopień służbowy: przodownik. Wykształcenie ogólne: szkoła rzemieślnicza w Warszawie. Przed służbą w PP: 20 lat służby rosyjskiej.

skiej. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 lutego 1919 r., w 1924 r. służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 5, s. 43, 47.

MICHALSKI LEON (nr ewid. 3867), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 20 marca 1923 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi, z dniem 16 lutego 1924 r. przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Łasku.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 40v, sygn. 12, k. 142.

MICHALSKI MICHAŁ (nr ewid. 269, 1317, 315), syn Wojciecha i Marianny z d. Bronka, ur. 8 września 1888 r. we wsi Brzeźno (pow. sieradzki). Stopień służbowy: przodownik (od 1 kwietnia 1919 r.). Wykształcenie zawodowe: we wrześniu 1920 r. ukończył III kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1919 r., służył w Komisaracie PP w Kaliszu (przynajmniej do października 1926 r.), zawieszony w urzędowaniu od 1 września 1922 r., przywrócony do urzędowania z dniem 30 stycznia 1923 r., 29 października 1925 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony z dniem 30 września 1927 r. na zasadzie art. 29 ustawy emerytalnej funkcjonariuszy państwowych z 1921 r., z zachowaniem praw emerytalnych. Kary: 2-dniowy areszt w 1925 r. Stan cywilny: wdowiec (żona zm. po 1932 r.).

APK, AmK, sygn. 4421, s. 357-358, sygn. 4574, s. 2207-2208, KPPPwK, sygn. 3, s. 26, 51, 124, 195, 206, 210, 218, 248; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 63v, sygn. 10, k. 111v, sygn. 11, k. 15, sygn. 13, k. 113v, 124, sygn. 14, k. 71v.

MICHALSKI ZYGMUNT (nr ewid. 1749, 2580), ur. 9 lutego 1900 r. Stopień służbowy: posterunkowy (od 1 października 1923 r.). Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 stycznia 1923 r., zwolniony na własną prośbę z tym samym dniem, prawdopodobnie przyjęty ponownie do PP, bo z dniem 4 maja 1927 r. przeniesiony z Komendy PP Województwa Tarnopolskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, w grudniu 1927 r. służył na Posterunku PP w Chocz, z dniem 16 września 1931 r. przeniesiony na własną prośbę do Komendy Powiatowej PP w Słupcy. Stan cywilny: żonaty; 3 dzieci.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 8, sygn. 5, s. 139; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 1v, 5, sygn. 14, k. 39, sygn. 15, k. 45; *Zawsze wierni*, s. 66.

MICKIEWICZ JAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, a 1 października 1920 r. do oddziału przyfrontowego PP.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51, 55.

MIELC(Z)AREK STANISŁAW (nr ewid. 533, 1343, 612), syn Tomasza i Franciszki z d. Brutkowskiej, ur. 1 marca 1891 r. w Kuźnicy Bobrowskiej (pow. ostrzeszowski). Stopień służbowy: posterunkowy (od 14 stycznia 1919 r.), starszy posterunkowy (od

1 września 1921 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: wykształcenie elementarne, 1 marca 1920 r. skierowany do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu, w sierpniu 1921 r. ukończył kurs w szkole policyjnej z wynikiem bardzo dobrym, 16 lutego 1924 r. ukończył kurs przodowników w tejże szkole z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 14 stycznia 1919 r., służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu (1921, 1932-1934) i Komisariacie PP w Kaliszu (1925-1926), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa przyznana w 1932 r. Kary: 3-dniowy areszt w 1926 r., nagana w 1928 r., nagana i 2-dniowy areszt w 1931 r. (wszystkie kary wykreślone w 1934 r.). Stan cywilny: żona Zofia z d. Jakubowska, córka Romana i Marty z d. Rychter, ur. 20 kwietnia 1892 r. w Kaliszu; dzieci: Witold (ur. 29 maja 1901 r. w Kaliszu), Henryk (ur. 17 listopada 1921 r. w Godzieszach), Helena (ur. 25 listopada 1923 r. w Kaliszu), Melania (ur. 9 kwietnia 1925 r. w Kaliszu).

APK, AmK, sygn. 4421, s. 801-802, KPPPwK, sygn. 1, s. 20, sygn. 3, s. 13, 81, 198, 244, sygn. 5, s. 7; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 148, sygn. 9, k. 97, 112, 182, sygn. 11, k. 96, sygn. 12, k. 139v, sygn. 13, k. 44v, sygn. 17, k. 5v, sygn. 18, k. 51.

MIELCZAREK ANTONI, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: delegowany z dniem 23 grudnia 1920 r. z Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego do Komendy PP Terenów przyfrontowych i etapowych.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 18v.

MIELNICZAK STANISŁAW (nr ewid. 3781), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 lutego 1923 r., zwolniony z dniem 31 sierpnia 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 18, 124.

MIJAKOWSKI JERZY (nr ewid. 1764), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do PP 1 listopada 1920 r., zwolniony na własną prośbę z dniem 31 sierpnia 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 62; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 108.

MIKA WACŁAW MICHAŁ, syn Franciszka i Agnieszki z d. Kossakowskiej, ur. 28 września 1887 r. w Pławnie. Stopień służbowy: p.o. aspiranta (od 1 kwietnia 1920 r.), aspirant (od 31 grudnia 1920 r.), podkomisarz (od 1 lipca 1925 r.), komisarz (od 1 stycznia 1928 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie ogólne: 4 klasy szkoły prywatnej. Przed służbą w PP: członek Organizacji Młodzieży Niepodległościowej (1905-1908 i 1912-1915), żołnierz Legionów Polskich (od 5 maja 1915 r.), internowany w Szczypiornie w 1917 r. Przebieg służby: do policji wstąpił prawdopodobnie 27 września 1919 r., w 1920 r. w Ekspozyturze Urzędu Śledczego m. Łodzi, mianowany z dniem 29 lipca 1927 r. zastępcą kierownika Wydziału Śledczego przy Komendzie PP na m. Łódź, z dniem 21 marca 1932 r. przeniesiony do policji województwa lwowskiego, stąd z dniem 24 września 1934 r. przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu

w charakterze kierownika Wydziału Śledczego. Nagrody: uznanie komendanta powiatowego z 31 maja 1935 r. za energiczne i umiejętne pokierowanie dochodzenia w sprawie postrzelenia przez kłusowników gajowego lasów majątku Rożdżały w listopadzie 1934 r. Odznaczenia: Krzyż Niepodległości, Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości, Srebrny Krzyż Zasługi nadany 25 października 1937 r. Stan cywilny: żona Maria z d. Próchnicka, córka Ignacego i Herminy z d. Hirsza, ur. 10 marca 1899 r. w Kijowie; ślub w 1932 r. w Łodzi w parafii św. Stanisława Kostki. Losy wojenne i powojenne: we wrześniu 1939 r. ewakuował się z Kalisza samochodem, do miasta wrócił 16 listopada 1945 r., był świadkiem w sprawie o uznanie za zmarłego policjanta Wacława Kośby (był wtedy administratorem domów).

AAN, KGPPwW, sygn. 2, s. 70, 181, sygn. 7, s. 80, sygn. 9, s. 142, sygn. 848, s. 9; APK, AmK, sygn. 4422, s. 403-404, sygn. 4575, s. 1589-1590, 1597-1598, SGwK, sygn. 425, k. 25, KPPPwK, sygn. 3, s. 281; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 79, sygn. 14, k. 65v, 93, sygn. 16, k. 11v, 16, sygn. 18, k. 39, sygn. 21, k. 51; *Mika Wacław Michał*, [w:] *Wykaz Legionistów Polskich 1914-1918* [dokument elektroniczny]. — Tryb dostępu: <http://62.181.8.74/wykaz-legionistow/wykaz/legionista/16469-mika> (dostęp: 15 listopada 2019 r.); zob. też aneks źródłowy nr 9.

MIKLASZEWSKI STEFAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do PP 21 lutego 1920 r. na próbną służbę, przeniesiony 24 listopada 1920 r. na tereny przyfrontowe.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 20, 68.

MIKOŁAJCZYK PIOTR (nr ewid. 3675, 1773), syn Łukasza i Agnieszki z d. Frąckowiak, ur. 8 lipca 1888 r. w Śniatych (pow. śmigieński). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lipca 1930 r.). Stopień wojskowy: starszy szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Śniatych, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 19 lub 29 grudnia 1922 r., przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, od 1925 r. służył w Komisariacie PP w Kaliszu. Sport: Złota Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Stan cywilny: żona Magdalena z d. Duczmał, córka Stanisława i Marianny z d. Tomczyk, ur. 12 lipca 1887 r. w Nowej Wsi k. Rozdrażewa; dzieci: Czesław (ur. 29 stycznia 1914 r. w Herne w Niemczech), Edmund (ur. 23 lutego 1915 r. w Herne w Niemczech). Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 050/2 z kwietnia 1940 r.), jednocześnie Sąd Grodzki w Kaliszu postanowieniem z 11 kwietnia 1949 r., na wniosek żony, uznał go za zmarłego, ustalając datę śmierci na 9 maja 1946 r., bez podania miejsca, w oparciu o zeznania m.in. Wiktora Stępnia: „Dnia 2 albo 3 września 1939 r. na skutek polecenia K[omendan]ta Policji w Kaliszu ewakuowaliśmy się z Kalisza. Wśród wyjeżdżających widziałem również policjanta Piotra Mikołajczyka, st. posterunkowego, znałem go dobrze, gdyż żeśmy razem z nim służyli w Policji. Jak mi wiadomo Mikołajczyk od tego czasu nie dał żadnej wiadomości. Z Piotrem Mikołaj-

czykiem dojechałem do Turku, gdzie cała kolumna się rozbiła”, policjant miał być także rozstrzelany przez Niemców (zob. Jabłoński Jan).

APK, AmK, sygn. 4422, s. 707-708, KPPPwK, sygn. 3, s. 223, sygn. 5, s. 18, SGwK, sygn. 880; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, 128v, sygn. 12, k. 120, sygn. 14, k. 290v, sygn. 17, k. 5v, 9; USC w Kaliszu, akt zgonu nr 365/1949; *Kaliszanie*, s. 67, *Miednoje*, s. 580, *Mieszkańcy*, s. 475.

MIKOŁAJEWSKI, stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 6 stycznia 1920 r. z Posterunku z PP w Kamieniu na Posterunek PP w Opatówku. Kary: nagana służbowa w 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 1.

MIKOŁAJEWSKI FRANCISZEK, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na własną prośbę z dniem 31 stycznia 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 20v.

MILCZAREK JAN (nr ewid. 2604), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: delegowany z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (od 10 do 13 lutego 1926 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 177v.

MILECKI JÓZEF (nr ewid. 620, 1770), ur. 4 grudnia 1897 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: do policji wstąpił 16 marca 1924 r., przeniesiony z dniem 12 czerwca 1925 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, a z dniem 6 lipca 1925 r. do Posterunku PP w Szczypiornie (gdzie służył przynajmniej do 1927 r.), 14 stycznia 1926 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komisariatu PP w Zgierzu (od 19 do 21 marca 1927 r.), z dniem 1 kwietnia 1927 r. przeniesiony do Komendy PP Województwa Stanisławowskiego. Kary: nagana formalna i 3-dniowy areszt w 1926 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 182, 188, 208, 210, 223, 226, 230, 237, 254; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 44, sygn. 13, k. 61v, 152, sygn. 14, k. 33v.

MILLER JÓZEF lub **ROMAN**, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, wstąpił jako ochotnik do armii polskiej w sierpniu 1920 r., zwolniony dyscyplinarnie z dniem 21 kwietnia 1921 r. za „samowolne opuszczenie służby na dłuższy czas” (cyt. z rozkazu).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 48l; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 53.

MIROWSKI KAZIMIERZ (nr ewid. 3534), syn Andrzeja i Domiceli z d. Siech, ur. 5 października 1898 r. w Łodzi. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: szeregowiec. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 5 grudnia 1922 r., z dniem 16 lutego 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Łęczycy. Kary: 2-dniowy i 1-dniowy areszt w 1923 r. (wykreślone w 1927 r.). Odznaczenia: Krzyż Walecznych nadany w 1923 r. Stan cywilny: żona Helena z d. Bąkowska, córka Wawrzyńca i Nepomu-

ceny z d. Wróbel, ur. 6 maja 1902 r. w Brzeźnie; ślub 5 lipca 1926 r. w Koninie; dzieci: Anna (ur. 15 lutego 1934 r. w Golinie).

APK, AmK, sygn. 4423, s. 537-538; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 152, sygn. 11, k. 127, sygn. 12, k. 142, sygn. 14, k. 54.

MISTRZAK WŁADYSŁAW (nr ewid. 1762), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na własną prośbę z dniem 31 sierpnia 1922 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 108.

MIŚ FRANCISZEK, stopień służbowy: przodownik. Przebieg służby: przeniesiony 28 kwietnia 1920 r. na Posterunek PP w Tyńcu, w sierpniu 1920 r. wstąpił jako ochotnik do armii polskiej, wrócił 30 września 1920 r., zwolniony ze służby 1 listopada 1920 r. „z innych powodów” (cyt. z rozkazu).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 26, 48, 57, 67.

MIŚKO STANISŁAW (nr ewid. 2184), syn Franciszka i Franciszki z d. Pajko, ur. 26 września 1911 r. we wsi Jażyniec (pow. wolsztyński). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 4 klasy szkoły powszechnej w Jażyncu, potem uczył się zawodu ślusarza, 7 grudnia 1934 r. ukończył Normalną Szkołę Fachową dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z dniem 25 listopada 1936 r. przeniesiony z Komisariatu PP w Kaliszu do Posterunku PP w Koźminku na własną prośbę, służył na Wartowni w Liskowie, gdzie mieszkał od 14 stycznia 1937 r. Stan cywilny: kawaler. Losy wojenne: aresztowany przez NKWD 18 września 1939 r. w Równem, 28 marca 1940 r. umieszczony w więzieniu w Charkowie, zamordowany w więzieniu w Kijowie, pochowany w Kijowie-Bykowni (lista wywozowa nr 042 z kwietnia 1940 r., poz. 273).

APK, Księgi, sygn. 591, s. 18; AmK, sygn. 4423, s. 707-708; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 18, k. 54v, sygn. 20, k. 66v; S. Ferenc, *Krótkie dzieje policji w Liskowie*, „Liskowianin”, 2004, nr 1-4, s. 37 (fot.), tenże, *Dzieje Gminy Lisków 1939-1945*, wyd. II uzupeł., Kalisz 2014, s. 78, 108 (fot.), *Kaliszanie*, s. 75, *Mieszkańcy*, s. 478; inf. Kazimierza Miśko z Jażyńca; zob. też s. 347.

MODRZEJEWSKI MICHAŁ (nr ewid. 2506), syn Józefa i Rozalii z d. Kosetskij, ur. 8 czerwca 1906 r. w Woli Będkowskiej. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: starszy strzelec. Przebieg służby: przyjęty do służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 1 kwietnia 1929 r. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r.

APK, AmK, sygn. 4424, s. 257-258; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 190, sygn. 17, k. 6, 9.

MOSICA JAKUB (nr ewid. 1763, 1768), syn Michała i Marianny z d. Śmiłowskiej, ur. 29 lipca 1886 r. w Jastrzębnikach (pow. kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 3 oddziały szkoły powszechnej w Pamięcinie, 6 sierpnia 1921 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: do policji wstąpił 18 października 1919 r., służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1922 r.) i na Poste-

runku PP w Stawie (1922-1936), delegowany na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Stawie (od 4 do 6 listopada 1922 r.) oraz do Komisariatu PP w Zgierzu (od 19 do 21 marca 1927 r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przeniesiony na własną prośbę z dniem 18 sierpnia 1936 r. z Posterunku PP w Stawie do Posterunku PP w Choczu. Stan cywilny: żona Aniela z d. Burek, córka Franciszka i Józefy z d. Cichowicz (ur. 26 grudnia 1890 r. w Tłokini); ślub 14 stycznia 1912 r. w Tłokini; dzieci: Marian Bronisław (ur. 22 lipca 1924 r. w Tłokini), Eugenia Henryka (ur. 24 sierpnia 1930 r. w Stawie).

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 27, sygn. 2, s. 63, sygn. 3, s. 140, 191, 254, sygn. 5, s. 18, Księgi, sygn. 536, s. 4; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 96, sygn. 12, k. 65v, sygn. 20, k. 44v.

MOSZCZYŃSKI WALENTY (nr ewid. 3782), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 lutego 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przeniesiony z dniem 15 kwietnia 1924 r. do Komendy PP na m. Łódź. Odznaczenia: Krzyż Walecznych nadany w 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 18, 127, sygn. 12, k. 120-120v.

MROWIŃSKI ZYGMUNT, syn Wincentego i Anny z d. Findler, ur. 1 czerwca 1869 r. w majątku Góra Bałdrzychowska, zm. 28 listopada 1929 r. w Kaliszu na serce i zapalenie płuc. Stopień służbowy: naczelnik, komisarz. Przed służbą w PP: właściciel składu aptecznego, komendant straży ogniowej w Kaliszu, działacz społeczny. Przebieg służby: organizator i (formalnie) od 21 listopada 1918 r. naczelnik Milicji Miejskiej w Kaliszu, od 17 marca 1919 r. Policji Komunalnej w Kaliszu (z przerwą od 1 do 27 maja 1919 r.), następnie komendant PP m. Kalisza, zwolniony z dniem 1 kwietnia 1920 r. na własną prośbę. Nagrody: podziękowanie komendanta wojewódzkiego z 1 kwietnia 1920 r. „za gorliwą i wytrwałą pracę dla dobra odradzającej się ojczyzny i stawia go [tj. Komenda Okręgowa] jako przykład dla innych” (cyt. z rozkazu). Stan cywilny: żona Antonina z d. Koprowska.

AAN, KGPPwW, sygn. 2, s. 70; APŁ, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Bałdrzychowie, sygn 201, akt urodzenia nr 6/1870; USC w Kaliszu, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej św. Mikołaja Kalisz, akt zgonu nr 450/1929; *Z Rady Miejskiej*, „Kurier Powszechny”, 1918, nr 49, s. 3; *Zmiany w Milicji Miejskiej*, GK, 1919, nr 99, s. 2; *Naczelnik Policji Miejskiej*, KP, 1919, nr 122, s. 3, *Rocznica istnienia policji polskiej w Kaliszu*, 1919, nr 280, s. 3; *Zmiany w Policji Państwowej*, GK, 1920, nr 80, s. 3, *Z Policji*, GK, 1920, nr 82, s. 3; E. Andrysiak, *Mrowiński-Jelita Zygmunt*, [w:] *Słownik biograficzny Wielkopolski południowo-wschodniej (ziemi kaliskiej)*, t. III, pod red. D. Wańki, Kalisz 2007, s. 290-291, S. Małyszko, *Zabytkowe cmentarze przy Rogatce w Kaliszu*, Kalisz 2003, s. 148-149.

MUSZYŃSKI SABIN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51.

MUSZYŃSKI STANISŁAW (nr ewid. 3558, 1442, 622, 1226), syn Jakuba i Anny z d. Piątkowskiej, ur. 22 marca 1896 r. w Bałutach (ob. Łódź). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 grudnia 1926 r.), przodownik (od 1 marca 1936 r.). Stopień wojskowy: strzelec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 2 oddziały szkoły powszechnej w Łodzi, 5 grudnia 1922 r. skierowany do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w tejże szkole z wynikiem dobrym. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 6 grudnia 1922 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu (1925-1936), następnie służył na Posterunku PP w Koźminku (1937 r.) i ponownie w kaliskim Komisariacie. Sport: I miejsce w biegu na 400 metrów i III miejsce w biegu na 3 km na eliminacyjnych zawodach sportowych PP Województwa Łódzkiego (15-17 czerwca 1928 r.), Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 1-dniowy areszt w 1923 r., 2-dniowy areszt w 1924 r., 3-dniowy areszt w 1925 r. (wszystkie kary wykreślono w 1929 r.), 1-dniowy areszt w 1937 r. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 2 sierpnia 1938 r. za zasługi w służbie bezpieczeństwa publicznego. Stan cywilny: żona Teofila z d. Koszenicz, córka Feliksa i Katarzyny z d. Walczak, ur. 1 sierpnia 1898 r. w Kątach (pow. bialski); ślub 19 maja 1918 r. w Boćkach; dzieci: Helena (ur. 15 kwietnia 1919 r. w Andrjankach, pow. bialski), Józef (ur. 16 marca 1920 r. w Aleksandrowie Kujawskim), Stefan (ur. 10 kwietnia 1924 r. w Kaliszu), Irena Ludwika (ur. 18 lipca 1930 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: wyjechał z Kalisza 9 października 1940 r. do wsi Świerże (pow. chełmski), do miasta wrócił 31 maja 1946 r.

APK, AmK, sygn. 4425, s. 311-312, sygn. 4578, s. 925-926, 1043-1044, KPPPwK, sygn. 1, s. 18, sygn. 3, s. 149, 208, 250, 301, 326, sygn. 5, s. 18; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 152v, sygn. 11, k. 128v, sygn. 12, k. 12v, 104, 120, sygn. 13, k. 232, sygn. 14, k. 137v, 228v, sygn. 17, k. 5v, 9, sygn. 20, k. 17; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 171.

MYSZAK JÓZEF (nr ewid. 1832), syn Stefana i Balbiny, ur. 13 lutego 1907 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 8 listopada 1930 r. ukończył 5-miesięczny kurs w Szkole dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły skierowany do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem od 10 listopada 1930 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, delegowany do Komendy Wojewódzkiej PP w Toruniu celem czasowego wzmocnienia stanu policji na wybrzeżu morskim w okresie letnim (6 czerwca 1935 r.), z dniem 26 czerwca 1936 r. przeniesiony do PP województwa pomorskiego. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 14, sygn. 5, s. 167; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 310v, sygn. 17, k. 6, 9, sygn. 19, k. 29-29v, sygn. 20, k. 38v.

NADOBNY ANTONI (nr ewid. 2766), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 10 lipca 1920 r. z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do

Komendy Powiatowej PP w Turku i z powrotem z dniem 9 kwietnia 1923 r., następnie służył w Posterunku PP w Obozie Internowanych nr 10 w Kaliszu, z dniem 1 stycznia 1924 r. przeniesiony do Oddziału Konnego PP, zwolniony ze służby na własną prośbę z dniem 30 czerwca 1925 r. Kary: 2-dniowy areszt w 1925 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 44, 154, 183, 186; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 52, sygn. 13, k. 70v.

NAGÓRSKI EDMUND (nr ewid. 4790, 1451, 1777), syn Edwarda i Florentyny, urodzony 24 października 1888 r. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1934 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne-domowe, 3 października 1925 r. ukończył VII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 października 1920 r., przeniesiony z dniem 21 lipca 1925 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do miejscowego Komisariatu (1925-1935), delegowany z dniem 7 listopada 1932 r. do Komisariatu PP w Radomsku celem pełnienia służby w oddziale konwojowania pociągów węgla. Sport: Złota Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Nagrody: 1) uznanie w imieniu służby komendanta powiatowego z 30 lipca 1935 r. za sumienną i umiejętną pracę przy wykryciu sprawców kradzieży bielizny wartości 400 zł w lipcu 1935 r. w Kaliszu; 2) pochwała komendanta wojewódzkiego z 28 marca 1938 r. za umiejętne prowadzenie wywiadów i dochodzenia, w wyniku których został ujęty zawodowy przestępca. Kary: 2-dniowy areszt w 1925 r. (wykreślony w 1929 r.), nagana formalna w 1927 r., nagana w 1929 r. (ta ostatnia wykreślona w 1933 r.), 5-dniowy areszt w 1935 r. (wykreślony w 1939 r.). Stan cywilny: żonaty; dzieci: 1.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 8, 26, sygn. 3, s. 192, 222-223, 253, 273, 283, 302, sygn. 5, s. 19; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 82v, 118v, sygn. 14, k. 228v, sygn. 17, k. 6, 9, 12v, sygn. 18, k. 16v, sygn. 20, k. 7, sygn. 22, k. 18; APP, KWPPwP, sygn. 24, s. 179.

NAJGEBAUER KAZIMIERZ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51.

NAPIERAŁA WALENTY (nr ewid. 1765), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu dniem 15 października 1923 r. na zasadzie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 145.

NARCZYŃSKI ZENON, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony dyscyplinarnie z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 30 czerwca 1921 r. za „wymuszanie poczęstunku w formie trunków od transportowanych aresztantów, wstąpienie z aresztantami do szynku i upicie się” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 91v.

NASKRĘT JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38.

NASKRĘT TEOFIL, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

NEUMAN RYSZARD, stanowisko służbowe: dietariusz, urzędnik (od 1 sierpnia 1920 r., awansowany „Za gorliwą, sumienną i ze znajomością rzeczy wykonywaną pracę oraz gorliwą i taktowną postawę i zachowanie się służbowe” – cyt. z rozkazu). Przebieg pracy: zatrudniony w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony z powodu redukcji etatów z dniem 31 sierpnia 1921 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 46; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 90v.

NIECKA JÓZEF (nr ewid. 1766, 1450), ur. 29 czerwca 1872 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne: elementarno-domowe. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 marca 1919 r., służył w Komisariacie PP w Kaliszu, zwolniony z dniem 30 listopada 1924 r. na zasadzie art. 115 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r., przywrócony do służby 17 lutego 1925 r., zm. 3 października 1926 r. w Kaliszu, pochowany na cmentarzu tyńieckim. Kary: 3-dniowy areszt w 1925 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 161, 187, 210, 225-226, 247, sygn. 5, s. 33, 326; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 17v, sygn. 12, k. 19v, sygn. 13, k. 19, 71, 222.

NIEMCZEWSKI STANISŁAW (nr ewid. 1776, 4204), syn Jana i Wiktorii, ur. 29 marca 1898 r. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1933 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Kazimierzu, 24 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym, z dniem 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 17 lipca 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu (1924-1936). Kary: 5-dniowy areszt i nagana w 1928 r., nagana w 1930 r. (wszystkie kary wykreślono w 1933 r.). Stan cywilny: żonaty.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 8, 17, sygn. 3, s. 155, 167, 215, 302, sygn. 5, s. 19; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 12, k. 120v, sygn. 13, k. 197, sygn. 17, k. 24, 30v.

NIEMIEC ANTONI (nr ewid. 3882, 3482), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 20 marca 1923 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi

do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z dniem 16 lutego 1924 r. przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Brzezinach k. Łodzi.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 40v, sygn. 12, k. 142.

NIEMIRA JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51.

NIKLEWSKI TEODOR (nr ewid. 3667), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., zwolniony na własną prośbę z dniem 31 marca 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, 45.

NIKONOROW WŁODZIMIERZ, stopień służbowy: aspirant. Przebieg służby: wrócił 9 sierpnia 1923 r. do Komendy PP na m. Łódź z delegacji do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 123v.

NITECKI STANISŁAW (nr ewid. 270, 316), ur. 3 marca 1888 r. Stopień służbowy: przodownik (od 1 grudnia 1918 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, w 1922 r. ukończył VI kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi w wyniku dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu (1922 r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, potem komendant Posterunku PP w Opatówku (1925 r.), zawieszony w urzędowaniu z dniem 19 października 1929 r., przywrócony z dniem 3 lutego 1930 r., zwolniony dyscyplinarnie z dniem 3 lutego 1930 r. z jednoczesnym zmniejszeniem emerytury o 25% za „słowne i czynne znieważenie podkomendnego, niedbalstwo i tchórzostwo w służbie, nietaktowne zachowanie się oraz pijaństwo” (cyt. z rozkazu). Nagrody: pochwała komendanta powiatowego z dnia 15 sierpnia 1922 r. „za gorliwe spełnianie swych obowiązków, czuwanie nocami nad całością mienia gliniaków i tropienia przestępców” (cyt. z rozkazu), udzielona na wniosek Rady Gminy Opatówek. Kary: 24-godzinny areszt w 1925 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 4.

APK, KPPPwK, sygn. 1, k. 6, sygn. 3, s. 113, 117, 184, 218, sygn. 5, s. 29; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, s. k. 161v, sygn. 10, k. 77, sygn. 11, k. 96, sygn. 13, k. 67v, sygn. 14, k. 242v, 257-257v.

NOWACKI JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38.

NOWACKI WIKTOR (nr ewid. 3589), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 18 grudnia 1922 r., zwolniony tego samego dnia z powodu niestawienia się do służby.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 158, sygn. 11, k. 7v.

NOWAK ANDRZEJ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty na służbę do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu w lipcu 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 42.

NOWAK FRANCISZEK, syn Jana i Magdaleny z d. Kowalskiej, ur. 4 września 1893 r. we wsi Szarbia. Stopień służbowy: starszy przodownik (od 28 lipca 1919 r.), aspirant (od 1 marca 1921 r.), podkomisarz (od 1 stycznia 1925 r.), komisarz (od 1 stycznia 1928 r.), nadkomisarz (od 1 lutego 1935 r.). Stopień wojskowy: podporucznik. Wykształcenie ogólne: 4 klasy gimnazjum. Przed służbą w PP: członek POW (od 22 sierpnia 1915 r. do 10 grudnia 1918 r.), w 1920 r. służył w 213 Ochotniczym Pułku Piechoty. Przebieg służby: do policji wstąpił 31 grudnia 1918 r. w charakterze sierżanta, z przydziałem do szkoły policyjnej w Łodzi jako instruktor, od 1927 r. komendant powiatowy PP w Łodzi przeniesiony z dniem 23 kwietnia 1929 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na analogiczne stanowisko, z dniem 20 sierpnia 1936 r. przeniesiony do PP województwa białostockiego, gdzie był oficerem inspekcyjnym. Sport: Odznaka Strzelecka III klasy przyznana w 1932 r. Nagrody: 1) pochwała komendanta wojewódzkiego z 27 października 1930 r. za „energiczne i celowe kierownictwo aparatem policyjnym, dzięki czemu wykryto i ujęto włamywaczy, odebrano większą część łupu oraz zlikwidowano melinę złodziejską na terenie m. Kalisza” (cyt. z rozkazu”; 2) pochwała komendanta wojewódzkiego z 27 października 1931 r. za energiczne kierowanie dochodzeniem w sprawie morderstwa zakończone wykryciem sprawcy; 3) nagroda 100 zł udzielona 18 grudnia 1933 r. przez Izbę Skarbową w Łodzi za gorliwe kierownictwo akcją zwalczania nadużyć na szkodę Państwowego Monopolu Spirytusowego. Odznaczenia: Krzyż Walecznych, Krzyż Niepodległości, Złoty i Srebrny Krzyż Zasługi, Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921, Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości. Stan cywilny: żona Róża lub Rozalia z d. Świątecka córka Rafała i Marii z d. Bonieckiej, ur. 8 sierpnia 1896 r.; dzieci: Zbigniew Jerzy (ur. 7 lipca 1919 r. w Łodzi), Leszek Janusz (ur. 7 grudnia 1922 r. w Łodzi), Jan Włodzimierz (ur. 26 czerwca 1925 r. w Łodzi). Losy wojenne: według K. Bedyńskiego uwięziony w obozie NKWD w Ostaszku, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje pod nazwiskiem Powak (lista wywozowa nr 033/1 z 16 kwietnia 1940 r., poz. 53).

AAN, KGPPwW, sygn. 3, s. 50, 142, sygn. 7, s. 78, sygn. 850, s. 7; APK, AmK, sygn. 4429, s. 7-8, sygn. 4581, s. 1277-1278, 1632-1633, KPPPwK, sygn. 3, s. 257, 262, 312, sygn. 5, s. 200; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 93, 197, 304, sygn. 15, k. 52v, sygn. 17, k. 5v, 63, sygn. 19, k. 6, sygn. 20, k. 44v; *Kaliszanie*, s. 67; zob. też aneks źródłowy nr 9-11; zob. też s. 340, 347, 352.

NOWAK FRANCISZEK (nr ewid. 3114), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 1 grudnia 1921 r. skierowany do szkoły posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: przyjęty na próbną służbę 1 grudnia 1921 r., zwolniony 28 lutego 1922 r., bez odszkodowania, jako „nie nadający się do służby” (cyt. z rozkazu). APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 91; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 168, sygn. 10, k. 22.

NOWAK JAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu. APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

NOWAK KAROL (nr ewid. 1042), syn Ludwika i Franciszki z d. Dryi, ur. 17 czerwca 1903 r. w Krzyszkowicach (pow. rybnicki). Stopień służbowy: starszy posterunkowy, aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Wykształcenie zawodowe: 5 marca 1938 r. ukończył 5-dniowy kurs dla niewyszkolonych szeregowych z wynikiem dobrym. Przebieg służby: w policji od 1929 r., do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony na własną prośbę z dniem 18 lipca 1937 r. z policji województwa tarnopolskiego (z Komarówki w pow. buczackim), od lipca 1937 r. do września 1939 r. służył na Posterunku PP w Blizanowie. Stan cywilny: żona Ludwika z d. Pehrecka, córka Jana i Joanny z d. Lipińskiej, ur. 4 lutego 1912 r. we wsi Nagorzanka (pow. czortkowski); ślub w parafii w Jagielnicy, pow. czortkowski; dzieci: Łucja Franciszka (ur. 13 grudnia 1934 r. w Komarówce, pow. buczacki). Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 038/4 z 20 kwietnia 1940 r., poz. 16), jednocześnie Sąd Grodzki w Kaliszu postanowieniem z 21 grudnia 1948 r., na wniosek żony, uznał go za zmarłego w dniu 30 września 1939 r., bez podania miejsca, na podstawie zeznań świadków, z których jeden zeznał: „W czasie wojny opowiadał mi gdzieś policjant, którego osobiście nie znam, że Karol Nowak został podobno zabity we wrześniu 1939 r. odłamkiem pocisku lotniczego między Starą Miłosną a Pragą Warszawską”.

APK, Księgi, sygn. 107, s. 155, SGwK, sygn. 814; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 21, k. 36v, sygn. 22, k. 18; *Kaliszanie*, s. 68, *Miednoje*, s. 626, *Mieszkańcy*, s. 507-508.

NOWICKI JÓZEF (nr ewid. 2692), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 16 maja 1929 r., zwolniony z dniem 31 sierpnia 1930 r. na podstawie art. 95 rozporządzenia o policji państwowej z 1928 r., bez odprawy. Sport: II miejsce w skoku o tyczce na Wojewódzkich Zawodach Eliminacyjnych PP w Łodzi (3-4 sierpnia 1929 r.). APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 200, 227, 296.

NOWICKI STANISŁAW (nr ewid. 1734), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 20 maja 1922 r. ukończył III kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: przyjęty 3 lutego

1922 r. do PP na próbną służbę, służył w Komisariacie PP w Kaliszu, delegowany na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Stawie (od 4 do 6 listopada 1922 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 89, 140; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 15, 134v.

NOWICKI WIKTOR (nr ewid. 3589), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 18 grudnia 1922 r. skierowany do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przyjęty do policji 18 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 150.

NOWOSIELSKI BRONISŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 1 marca 1920 r. skierowany na I kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, w sierpniu 1920 r. wstąpił jako ochotnik do armii polskiej, zwolniony na własną prośbę z dniem 30 czerwca 1921 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 13, 48, sygn. 9, k. 83v.

NURKOWSKI STANISŁAW (nr ewid. 1854, 1778, 435, 1718), syn Franciszka i Józefy z d. Czerwińskiej, ur. 5 września 1895 r. w Grzegorzewie (pow. kolski) Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lipca 1927 r.), starszy posterunkowy służby śledczej (od 1 kwietnia 1928 r.), przodownik służby śledczej (od 1 lutego 1935 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Grzegorzewie, 15 października 1922 r. ukończył kurs tresury psów policyjnych w Warszawie, 24 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym, 2 czerwca 1934 r. ukończył kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 stycznia 1919 r., przeniesiony z dniem 15 sierpnia 1923 r. z Komendy PP na m. Łódź do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu razem z psem policyjnym, suką „Lorą”, przydzielony do Urzędu Śledczego, zawieszony w urzędowaniu z dniem 7 marca 1925 r., przywrócony z dniem 26 marca 1925 r., wydalony ze służby z dniem 12 maja 1925 r. za „wywołanie poza służbą kłótni i bójki na ulicy, zakłócenie spokoju publicznego, czynne znieważenie kolegi posterunkowego i nieodpowiednie zachowanie się wobec wyższego szarżą w miejscu publicznym” (cyt. z rozkazu), wydalenie zamienione rozkazem komendanta wojewódzkiego z 25 czerwca 1925 r. na 7-dniowy areszt, z dniem 1 kwietnia 1928 r. przeniesiony z Komisariatu PP w Kaliszu do Wydziału Śledczego przy miejscowej Komendzie Powiatowej, gdzie był wywiadowcą w sprawach kryminalnych. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 7-dniowy areszt w 1925 r. (wykreślony w 1929 r.), 2-dniowy areszt z 1936 r. (wykreślony w 1939 r.). Nagrody: 1) pochwała i nagroda pieniężna 50 zł komendanta wojewódzkiego z 27 października 1930 r. udzielone za umiejętne, sumienne i celowe przeprowadzenie wywiadów i dochodzenia, dzięki którym wykryto i ujęto szajkę włamywaczy na terenie Kalisza; 2) pochwała komendanta wojewódz-

kiego z 27 października 1931 r. za gorliwe i umiejętne przeprowadzenie wywiadów, wskutek których współprzyczynił się do wykrycia sprawcy morderstwa; 3) pochwała komendanta wojewódzkiego z 24 maja 1932 r. za wyteżoną pracę, energię i umiejętne prowadzenie dochodzenia w sprawie kradzieży z włamaniem w Sądzie Grodzkim w Kaliszu, dzięki którym sprawcy zostali ujęci; 4) pochwała i nagroda 50 zł komendanta wojewódzkiego z 15 września 1932 r. za aktywne uczestnictwo w dochodzeniu zakończonym wykryciem i ujęciem bandy Pachółka; 5) pochwała komendanta wojewódzkiego z 15 września 1934 r. za zlikwidowanie szajki fałszerzy monet działającej na terenie powiatów kaliskiego i tureckiego; 6) uznanie komendanta powiatowego z 31 maja 1935 r. za sumienną pracę przy dochodzeniu w sprawie postrzelenia przez kłusowników gajowego lasów majątku Rożdżały w listopadzie 1934 r. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 11 listopada 1937 r., Krzyż Zasługi za Dzielność nadany 29 października 1938 r. za czyn wyjątkowej odwagi w służbie bezpieczeństwa publicznego. Stan cywilny: żony: 1) Jadwiga Anna z d. Królik, córka Henryka i Janiny z d. Maciaszek, ur. 25 sierpnia 1906 r. w Hermanowie (pow. warszawski); ślub 29 grudnia 1929 r. w Piotrkowie w parafii św. Jacka; zm. 8 kwietnia 1933 r. w Kaliszu; 2) Romana Henryka z d. Panasenko, córka Michała i Katarzyny z d. Olewińskiej, ur. 24 stycznia 1906 r. w Kaliszu; ślub 3 września 1938 r. w Kaliszu w parafii NMP; dzieci: Hanna Krystyna (ur. 16 lutego 1939 r. w Kaliszu), Jerzy (ur. 18 kwietnia 1940 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 10 października 1940 r. do Biłgoraja na Lubelszczyźnie, dalsze losy nieznane, żona wróciła do miasta 24 stycznia 1948 r.

APK, AmK, sygn. 4430, 149-150, sygn. 4582, s. 1853-1862, KPPPwK, sygn. 1, s. 18, 54, sygn. 2, s. 65, sygn. 3, s. 163, 167, 177, 187, 277, 281, sygn. 5, s. 19, SPwK, sygn. 23, k. 280; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 109, sygn. 13, k. 30v, 35, 51v, 71v, 197, sygn. 14, k. 60v, 120, 228v, 304, sygn. 15, k. 52v, sygn. 16, k. 20, 44-44v, sygn. 17, k. 5v, 9, 65v, sygn. 18, k. 28, 36, sygn. 19, k. 5, sygn. 20, k. 30, sygn. 21 k. 52; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 179, sygn. 24, s. 194; zob. też aneks źródłowy nr 10-12.

NYKIEL FRANCISZEK (nr ewid. 1754, 1775), syn Teofila i Józefy, ur. 17 lutego 1898 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne-domowe, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 stycznia 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, w 1925 r. w Komisariacie PP w Kaliszu, z dniem 14 stycznia 1929 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Łasku z przydziałem do Posterunku PP w Lutomiersku. Kary: 7-dniowy areszt w 1925 r. Stan cywilny: żona Janina z d. Wielgosz; ślub 27 kwietnia 1924 r.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 17, sygn. 3, s. 167, 189, 191, 193, 196, 198, sygn. 5, s. 19; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 1v, 128v, sygn. 12, k. 120, sygn. 13, k. 35, 36v, sygn. 14, k. 178.

NYKIEL ZYGMUNT (nr ewid. 1782, 1779, 1404), syn Teofila i Józefy z d. Góralskiej, ur. 17 lutego 1898 r. w Czarkowie (gm. Gosławice). Stopień służbowy: posterun-

kowy, starszy posterunkowy (od 1 lipca 1927 r.), przodownik (od 1 kwietnia 1939 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła handlowa w Koninie, szkoła policyjna. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 stycznia 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Posterunku PP na Stacji Kolejowej w Kaliszu (przynajmniej od 1925 r.), przeniesiony z dniem 21 czerwca 1928 r. do Biura Komendy Powiatowej, a stąd z dniem 1 marca 1930 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, potem służył na Posterunku PP w Szczypiornie, by z początkiem stycznia 1935 wrócić do kaliskiego Komisariatu. Kary: 7-dniowy areszt w 1925 r. (wykreślony w 1929 r.). Stan cywilny: żona Apolonia z d. Szadkowska, córka Romana i Marianny z d. Żarskiej, ur. 27 stycznia 1903 r. w Łodzi; ślub 2 marca 1924 r. w Kaliszu w parafii św. Mikołaja; dzieci: Halina Jadwiga (ur. 1 stycznia 1925 r. w Kaliszu). Losy wojenne: wymeldowany z Kalisza 15 lutego 1940 r. do Warszawy, dalsze losy nieznane.

APK, AmK, sygn. 4430, s. 211-212, sygn. 4582, s. 1963-1964, KPPPwK, sygn. 3, s. 164, 169, 188, 196-197, sygn. 5, s. 19; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 1v, sygn. 12, k. 120, sygn. 13, k. 24, 25, sygn. 14, k. 60v, 134, 228v, 264; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 246.

ODZIEMSKI HENRYK (nr ewid. 271), stopień służbowy: przodownik. Wykształcenie zawodowe: skierowany w kwietniu 1920 r. do Szkoły Niższych Funkcjonariuszy PP w Warszawie. Przebieg służby: w listopadzie 1919 r. służył w Komendzie PP m. Kalisza, przeniesiony z dniem 25 listopada 1922 r. z Komisariatu PP w Kaliszu do Posterunku PP w Choczu jako komendant, zm. 30 października 1923 r. Kary: 5-dniowym areszt w 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 26, 128, 139; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 154; *Rocznica istnienia policji polskiej w Kaliszu*, GK, 1919, nr 280, s. 3.

OLCZAK STANISŁAW (nr ewid. 3167), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: pozostający na próbnej służbie zwolniony z dniem 30 kwietnia 1922 r., jako „nie nadający się do służby” (cyt. z rozkazu).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 105; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 58.

OLCZYK ROMAN, stopień służbowy: przodownik. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 30 kwietnia 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38, 53v.

OLEJNICZAK JAN (nr ewid. 2057), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 1 kwietnia 1929 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 190.

OLSZEWSKI JAN, syn Pawła i Marii z d. Maciejewskiej, ur. 20 czerwca 1890 r. w Łodzi. Stopień służbowy: starszy przodownik (od 12 czerwca 1919 r.), aspirant

(od 1 lipca 1928 r.), podkomisarz (od 1 kwietnia 1934 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: ukończył dwie klasy szkoły powszechnej, w 1927 r. ukończył kurs instruktorski, a w 1932 r. 6-miesięczny kurs śledczy (oba) w Szkole Oficerskiej PP w Warszawie. Przed służbą w PP: członek Narodowego Związku Robotniczego, żołnierz Legionów Polskich. Przebieg służby: w policji od 11 listopada 1918 r. od razu w stopniu przodownika, do 1927 r. służył w V Komisariacie Komendy PP m. Łodzi, stamtąd delegowany na zastępstwo kierownika Komisariatu PP w Kaliszu (od 14 sierpnia do 20 września 1928 r.), od 1931 r. służył w Komendzie Powiatowej PP w Piotrkowie jako kierownik Wydziału Śledczego. Odznaczenia: Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921 (1929 r.), Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości (1929 r.), Srebrny Krzyż Zasługi (1938 r.). Stan cywilny: żona Helena; dzieci Mirosław, Halina. Losy wojenne: z rozkazu przełożonych wraz z grupą oficerów i podoficerów 3 września 1939 r. wyjechał do Warszawy i potem w kierunku południowo-wschodnim, wzięty do niewoli przez Rosjan 17 września 1939 r. w Tarnopolu, uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 033/1 z 16 kwietnia 1940 r., poz. 47).

AAN, KGPPwW, sygn. 847, s. 17; APL, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 142v, 152; Muzeum, sygn. MK 347 IM, r186, r838-842, rb2179; *Funkcjonariusze*, s. 405, *Kaliszanie*, s. 68; zob. też s. 347.

OPALSKI STANISŁAW (nr ewid. 1707, 1767), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 1 maja 1922 r. z Komisariatu PP w Kaliszu na Posterunek PP w Tyńcu, 1 lipca 1922 r. przydzielony z powrotem do Komisariatu, zwolniony ze służby z powodu redukcji z dniem 31 stycznia 1923 r. Kary: 3-dniowy areszt w 1922 r. Stan cywilny: dzieci: Stanisław Mieczysław (ur. 24 kwietnia 1922 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 103, 105, 112-113, 116; APL, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38, sygn. 10, k. 91, sygn. 11, k. 7v.

ORŁOWSKI JAN (nr ewid. 1911), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zm. 1 lutego 1922 r.

APL, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 27v.

ORWAT JAN (nr ewid. 534, 1316, 311), syn Wincentego i Marianny z d. Brychel, ur. 4 lipca 1884 r. w Tuchorzy (pow. wolsztyński). Stopień służbowy: starszy posterunkowy (od 1 września 1921 r.), przodownik (od 16 lutego 1924 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, w sierpniu 1921 r. ukończył kurs w szkole policyjnej z wynikiem bardzo dobrym, 16 lutego 1924 r. ukończył kurs przodowników w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem bardzo dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 21 lutego 1920 r., instruktor w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 4 grudnia 1926 r. przydzielony do Komisariatu PP jako plutonowy, delegowany do Komisariatu PP w Zgierzu (od 19 do 21 marca 1927 r.), przeniesiony z dniem 30 grudnia 1931 r.

do policji województwa poleskiego. Kary: 2-dniowy i 4-dniowy areszt w 1925 r. (wykreślone w 1929 r.). Stan cywilny: żona Marianna z d. Bartkowska, córka Ignacego i Marianny z d. Brzozowskiej, ur. 14 czerwca 1885 r. w Wielichowie (pow. śmigieński); dzieci: Helena (ur. 30 lipca 1911 r. w Bochum w Niemczech), Łucja (ur. 25 września 1913 r. w Starym Bochum w Niemczech), Leon Marian (ur. 28 lutego 1923 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: żona wróciła do Kalisza 21 listopada 1945 r., na karcie meldunkowej zapisana jako wdowa.

APK, AmK, sygn. 4432, s. 950-953, sygn. 4584, s. 917-926, KPPPwK, sygn. 3, s. 20, 212, 252, 254, sygn. 5, s. 30; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 112, sygn. 11, k. 42, 96, sygn. 12, k. 139v, 142, sygn. 14, k. 228v, sygn. 15, k. 63.

OSIŃSKI STEFAN (nr ewid. 3638), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 3 stycznia 1923 r., zwolniony z dniem 30 kwietnia 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 4, 107v.

OSTER FRANCISZEK (nr ewid. 3035), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 15 listopada 1921 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, delegowany od 18 stycznia 1922 r. do Komendy PP Okręgowej Nowogrodzkiej, a z dniem 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 87, 131; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 168, sygn. 10, k. 12v, 122.

OSTROWSKI BOLESŁAW ANDRZEJ, ur. 30 września lub 30 listopada 1891 r. w Warszawie. Stopień służbowy: porucznik (1918 r.). Przed służbą w PP: członek Organizacji Bojowej PPS, żołnierz Legionów Polskich, internowany w Szczypiornie i obozach w Niemczech, od 1918 r. w Wojsku Polskim. Przebieg służby: w styczniu 1919 r. mianowany komendantem Milicji Ludowej w Kaliszu (w stopniu porucznika), od lutego 1919 r. ponownie w armii polskiej, gdzie służył do września 1939 r., dochodząc do dowodzenia brygadą i stopnia pułkownika. Losy wojenne i powojenne: walczył w kampanii wrześniowej w Armii „Prusy”, a następnie w II Korpusie Polskim na Zachodzie, po demobilizacji osiadł w Argentynie, gdzie zm. 15 marca 1964 r.

(as), *Milicja Ludowa*, KP, nr 32 z 8 lutego 1919, s. 1-2; W. K. Cygan, *Oficerowie Legionów Polskich 1914-1917. Słownik biograficzny*, Warszawa 2006, s. 260; P. Zaliwski, *Powstanie i organizacja policji państwowej w województwie łódzkim*, „Rocznik Łódzki, t. XLI, 1994, s. 92.

OWCZAREK JÓZEF (nr ewid. 1768), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego (od sierpnia 1921 r. do 4 lipca 1922 r.), służył wtedy na Posterunku PP w Szczypiornie, 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby,

zawieszony z dniem 4 grudnia 1924 r., przywrócony od 24 stycznia 1925 r., z dniem 1 lutego 1925 r. przeniesiony do Posterunku PP w Tyńcu, a z dniem 1 marca 1925 r. do Komendy Powiatowej PP w Łęczycy. Kary: 24-godzinny areszt w 1922 r., 5-dniowy areszt w 1925 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Janina (ur. 31 stycznia 1923 r.), Maria (zm. 29 października 1924 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 114, 124, 128, 159, 233; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39, 129v, sygn. 10, k. 83, sygn. 11, k. 7, 30, 39v, sygn. 12, k. 12v, 26, sygn. 13, k. 12v, 20; zob. też aneks źródłowy nr 7.

PACEWICZ MIECZYSLAW (nr ewid. 3587), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: skierowany 16 grudnia 1922 r. do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przyjęty do policji 16 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Białostockiego z dniem 11 lipca 1923 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 149; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 158, 97v, sygn. 11, k. 98.

PACHOLSKI JÓZEF (nr ewid. 272), stopień służbowy: przodownik. Przebieg służby: przeniesiony 28 kwietnia 1920 r. na Posterunek PP w Marchwaczu, delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego (od sierpnia 1921 r. do 20 maja 1922 r.), później komendant Posterunku PP w Choczu zwolniony ze służby 30 listopada 1922 r. na własną prośbę. Nagrody: podziękowanie komendanta powiatowego z 15 listopada 1922 r. za ofiarowanie 1000 mk na fundusz kulturalno-oświatowy, które otrzymał od Franciszka Drygasa, rolnika ze wsi Pacanowice, za „przyczynienie się do odnalezienia zabłąkanej świni” (cyt. z rozkazu).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 26, 109, 142, 151; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 63v, 149v.

PACZKOWSKI FELIKS (nr ewid. 3686, 1784, 441, 1458), syn Jana i Stanisławy, ur. 25 października 1899 r. w Radajewicach (pow. inowrocławski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lipca 1929 r.), przodownik (od 1 kwietnia 1934 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Koźminku, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem bardzo dobrym, 5 lipca 1924 r. ukończył IX kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 20 lub 29 grudnia 1922 r., przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., służył na Posterunku PP w Koźminku, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 25 listopada 1925 r. przeniesiony do Okręgowej Szkoły Policyjnej w Kaliszu w charakterze instruktora, potem kancelista szkoły, z dniem 4 grudnia 1926 r. przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu do służby egzekutywnej, z dniem 14 września 1935 r. przeniesiony na własną prośbę do Biura Komendy Powiatowej. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 11 listo-

pada 1937 r. Stan cywilny: żona Marta z d. Gmirz, córka Franciszka i Leokadii z d. Bączkiewicz, ur. 12 sierpnia 1907 r. w Biniewie (pow. ostrowski); dzieci: Józef (ur. 8 marca 1934 r. w Kaliszu), Kazimierz (ur. 2 stycznia 1938 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 16 stycznia 1940 r. w niewiadomym kierunku, do miasta wrócił 12 października 1945 r.

APK, AmK, sygn. 4434, s. 347-348, sygn. 4585, s. 855-856, KPPWk, sygn. 3, s. 217, 235, 237, 252, sygn. 5, s. 20, SPWk, sygn. 23, k. 280; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 34v, sygn. 11, k. 10, 128, sygn. 12, k. 78v, 120v, sygn. 14, k. 208v, sygn. 18, k. 16v, sygn. 19, k. 37v, sygn. 21, k. 52.

PACZKOWSKI JÓZEF (nr ewid. 3387), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 12, k. 120v.

PAKUŁA STANISŁAW (nr ewid. 24), syn Walentego i Magdaleny, urodzony 25 kwietnia 1886 r. w Gałkowie (pow. brzeziński). Stopień służbowy: starszy przodownik. Wykształcenie zawodowe: 18 października 1936 r. ukończył 1-miesięczny kurs specjalny dla szeregowych pełniących funkcję szefów szwadronów w oddziałach konnych PP w Szkole Oficerów PP w Warszawie. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 15 maja 1935 r. z Komendy PP m. Łodzi (przyjechał z Rudy Pabianickiej), z przydziałem od 16 czerwca 1935 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, z dniem 1 listopada 1936 r. przeniesiony do PP województwa wołyńskiego (wymeldowany do Łucka). Stan cywilny: żonaty.

APK, AmK, sygn. 4434, s. 495-496, sygn. 4585, s. 1214-1215, KPPWk, sygn. 1, s. 57, sygn. 3, s. 314; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 19, k. 29, sygn. 20, k. 50v, 52v, 56.

PALAT WINCENTY (nr ewid. 1769), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na własną prośbę z dniem 31 marca 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 45.

PAŃCZYK STANISŁAW (nr ewid. 614, 613), syn Józefa i Józefy z d. Wawrzyniak, ur. 1 kwietnia 1892 r. w Kilanji (gm. Piętno, pow. turecki). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 czerwca 1919 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła ludowa w Muchlinie, 24 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 28 listopada 1918 r., przeniesiony z dniem 1 września 1925 r. z Komendy Powiatowej PP w Turku do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu. Kary: 1-dniowy areszt w 1922 r., 3-dniowy areszt w 1924 r., 1-dniowy areszt w 1929 r. (wszystkie kary wykreślono w 1932 r.). Sport: odnosił sukcesy w tenisie stołowym. Stan cywilny: żona Marianna z d. Graczyk, córka Franciszka i Katarzyny z d. Wojtysiak, ur. 10 sierpnia 1891 r. w Skarżynie; dzieci: Tadeusz (ur. 6 grudnia 1919 r. w Turku),

Stanisław (ur. 5 stycznia 1921 r. w Turku). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 21 czerwca 1940 r. do wsi Świerże (pow. chełmski), do miasta wrócił 5 listopada 1945 r., w 1947 r. pozytywnie zweryfikowany przez Komisję Rahabilitacyjno-Kwalifikacyjną przy Prezydium Rady Ministrów dla byłych funkcjonariuszy PP i dopuszczony do zatrudnienia w służbie państwowej, pracował jako kontroler: od 1 lipca 1949 r. w Wydziale Opieki Społecznej Zarządu Miejskiego w Kaliszu, od 1 stycznia 1951 r. w Wydziale Handlowym, a od 1 stycznia 1952 r. w Wydziale Rolnictwa i Leśnictwa w Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Kaliszu, z dniem 30 czerwca 1952 r. zwolniony (zob. też aneks nr.).

APK, AmK, sygn. 4435, s. 75-76, KPPPwK, sygn. 3, s. 198, 302, sygn. 5, s. 9; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 148, sygn. 13, k. 197, sygn. 16, k. 22; Archiwum Zakładowe Urzędu Miejskiego w Kaliszu, akta osobowe S. Pańczyka, *Z dziejów policji*, s. 15; zob. też aneks źródłowy nr 4; zob. też s. 368.

PAPIS JÓZEF (nr ewid. 2445, 419), stopień służbowy: przodownik. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 20 lutego 1927 r. z Posterunku PP w Ostrowitem Komendy Powiatowej PP w Słupcy do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem od 2 marca 1927 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, zwolniony z dniem 30 czerwca 1927 r. na podstawie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z przyznaniem odprawy w wysokości 3-miesięcznych poborów.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 254; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 15v, 57; *Zawsze wierni*, s. 65.

PAPROCKI FRANCISZEK, stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

PAPRZYCKI FRANCISZEK, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

PARADA WALENTY (nr ewid. 273, 1320, 347), ur. 9 grudnia 1876 r. Stopień służbowy: przodownik (od 1 grudnia 1918 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, 20 grudnia 1921 r. ukończył VI kurs przodowników w Głównej Szkole Policyjnej w Warszawie z wynikiem bardzo dobrym. Przed służbą w PP: przez 13 lat, 1 miesiąc i 23 dni pracował jako dozorca więzienny w służbie rosyjskiej. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., komendant Posterunku PP w Koźminku (1922-1926), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, wydany z dniem 31 lipca 1926 r. za pobicie obywatela na Posterunku, odwołane rozkazem komendanta wojewódzkiego z 15 listopada 1926 r., przydzielony z dniem 20 listopada 1926 r. do Komendy Powiatowej PP w Łasku, przeniesiony z powrotem do Komendy

Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 20 maja 1927 r., zm. 8 lipca 1929 r. w Kaliszu. Nagrody: 31 grudnia 1922 r. otrzymał srebrny zegarek, ufundowany przez Towarzystwo Prawidłowego Myślistwa w Kaliszu za walkę z kłusownictwem. Kary: nagana służbowa w 1920 r., 2-dniowy i 7-dniowy areszt w 1925 r. Stan cywilny: żona Maria (Marianna) Stanisława z d. Warmińska, zm. 30 czerwca 1925 r. w Koźminku; dzieci: Janina (ur. 23 września 1906 r. w Kaliszu), Helena (ur. 10 grudnia 1907 r. w Kaliszu), Wanda (ur. 24 marca 1910 r. w Kole).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 5, 85, 148, 156, 189, 191, 210, 218, 250, sygn. 5, s. 30, Księgi, sygn. 141, s. 44; APL, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 161, sygn. 9, k. 120v, sygn. 10, k. 6, sygn. 11, k. 96, sygn. 13, k. 80, 125v, 205, 234, 240v, sygn. 14, k. 48v, 214v.

PASIK IGNACY (nr ewid. 275, 1320, 317), syn Wojciecha i Marianny z d. Goral, ur. 5 lipca 1883 r. w Kamieniu (pow. kaliski). Stopień służbowy: przodownik (od 1 grudnia 1918 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, w 1921 r. ukończył V kurs w Głównej Szkole Policyjnej w Warszawie dla przodowników z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., przeniesiony 6 stycznia 1920 r. z Posterunku PP w Tyńcu na komendanta Posterunku PP w Stawiszynie, potem służył w Komisariacie PP w Kaliszu, jako dzielnicowy (1925-1927), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przeniesiony z dniem 31 stycznia 1932 r. w stan spoczynku z zachowaniem praw emerytalnych. Kary: 2-dniowy areszt w 1922 r., 1-dniowy areszt w 1924 r., 5-dniowy areszt w 1928 r., nagana w 1928 r. (wszystkie kary wykreślono w 1931 r.). Stan cywilny: żona Janina Konstancja z d. Kozłowska, córka Józefa i Julii z d. Kuleszy, ur. 17 czerwca 1888 r. w Warszawie; ślub w 1909 r. w Warszawie w parafii św. Trójcy; zm. 8 czerwca 1953 r. w Kaliszu; dzieci: Józef Marian (ur. 18 marca 1911 r. w Warszawie), Elżbieta Janina (ur. 18 listopada 1913 r. w Warszawie), Janina (ur. 14 czerwca 1916 r. w Rosji), Maria (ur. 21 marca 1918 r. w Warszawie), Zdzisław Zenon (ur. 18 czerwca 1920 r. w Stawiszynie), Hipolit Jan (ur. 19 września 1922 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: okupację niemiecką spędził w Kaliszu, w 1949 r. mieszkał przy ul. Żymierskiego (ob. Śródmiejska).

APK, AmK, sygn. 4435, s. 564-566, KPPPwK, sygn. 3, s. 1, 188, 218, 248, sygn. 5, s. 30; APL, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 161, sygn. 9, k. 138, sygn. 11, k. 96, sygn. 15, k. 36, sygn. 16, k. 5v.

PASTERNAK ANDRZEJ, stanowisko służbowe: stajenny. Przebieg pracy: zatrudniony w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony 1 stycznia 1920 r. „z innych powodów” (cyt. z rozkazu).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 20.

PASTUSZAK WŁADYSŁAW (nr ewid. 45), syn Mikołaja i Marianny, ur. 14 czerwca 1884 r. Stopień służbowy: starszy przodownik służby śledczej (1935 r.). Stopień wojskowy: wachmistrz. Wykształcenie zawodowe: 18 grudnia 1925 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej w Poznaniu. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 1 maja 1931 r. z policji województwa poznańskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, w 1935 r. służył w Wydziale Śledczym w Kaliszu jako zastępca kierow-

nika i wywiadowca w sprawach kryminalnych. Nagrody: 1) pochwała komendanta wojewódzkiego z 27 października 1931 r. za gorliwe i umiejętne przeprowadzenie wywiadów, wskutek których współprzyczynił się do wykrycia sprawcy morderstwa; 2) pochwała komendanta wojewódzkiego z 15 września 1932 r. za aktywne uczestnictwo w dochodzeniu zakończonym wykryciem i ujęciem bandy Pachółka. Kary: 1-dniowy areszt w 1936 r. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 19 marca 1935 r.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 27, 54, sygn. 2, s. 66, sygn. 3, s. 311; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 15, k. 24v, 52v, sygn. 16, k. 44, sygn. 18, k. 22, sygn. 19, k. 19; zob. też aneks źródłowy nr 11-12.

PATEK JAN (nr ewid. 2739), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: delegowany z Komendy Powiatowej PP w Turku do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (od 10 do 12 lutego 1926 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 166.

PATYNOWSKI (POTYNOWSKI) ROMAN (nr ewid. 1944), syn Wojciecha i Marianny z d. Fidał, ur. 31 marca 1906 r. w Dziebałtowie. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 8 listopada 1930 r. ukończył 5-miesięczny kurs w Szkole dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły skierowany do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem od 10 listopada 1930 r. do Posterunku PP w Stawiszynie, z dniem 19 lutego 1932 r. przeniesiony na własną prośbę do Posterunku PP w Tyńcu, zawieszony w urzędowaniu z dniem 7 czerwca 1934 r. ze zmniejszonymi o 15% poborami, przywrócony z dniem 7 lipca 1934 r., z dniem 26 lipca 1934 r. przeniesiony na własną prośbę do Komendy Powiatowej PP w Koninie. Sport: brązowy Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 7-dniowy areszt w 1934 r. Stan cywilny: kawaler.

APK, AmK, sygn. 4436, s. 120-121, KPPPwK, sygn. 1, k. 14, sygn. 3, s. 256, sygn. 5, s. 167; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 310v, sygn. 16, k. 9, sygn. 17, k. 6, 9v, sygn. 18, k. 29v-30v, 41.

PAWELSKI LEON (nr ewid. 2558), syn Michała i Marii z d. Paceny, ur. 28 kwietnia 1905 r. we wsi Brozec Dolny. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kapral. Przebieg służby: przyjęty do służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 1 kwietnia 1929 r., z dniem 15 grudnia 1932 r. przeniesiony na własną prośbę do Komendy Powiatowej w Sieradzu. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Stan cywilny: kawaler.

AmK, sygn. 4436, s. 228v-229, sygn. 4586, s. 1862-1863; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 190, sygn. 17, k. 3v, 6, 9.

PAWLAK JAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: z dniem 26 lipca 1921 r. przeniesiony z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 115.

PAWLAK JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony ze służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu w lipcu 1920 r. na własną prośbę.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 42.

PAWLAK ROMAN (nr ewid. 1770), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, w sierpniu 1920 r. wstąpił jako ochotnik do armii polskiej, w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, a z dniem 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego. Stan cywilny: żona Zofia z d. Tomaszewska; zezwolenie na ślub z 12 maja 1921 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 48, 131; APL, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 63, 129v, sygn. 10, k. 122.

PAWLAK WALERIAN (nr ewid. 1950), syn Marcina i Józefy z d. Królak, ur. 8 października 1904 r. w Wójcicach (gm. Błaszki). Stopień służbowy: posterunkowy, posterunkowy służby śledczej (od 1 stycznia 1932 r.), starszy posterunkowy służby śledczej (od 1 lutego 1937 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Wykształcenie zawodowe: 8 listopada 1930 r. ukończył 5-miesięczny kurs w Szkole dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich z wynikiem dostatecznym, 30 października 1931 r. ukończył 5-miesięczny kurs w Śledczej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły skierowany do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem od 10 listopada 1930 r. do Posterunku PP w Tyńcu, stąd z dniem 29 stycznia 1932 r. przeniesiony na własną prośbę do Wydziału Śledczego w Kaliszu, gdzie był wywiadowcą w sprawach politycznych. Nagrody: 1) pochwała komendanta wojewódzkiego z 15 września 1932 r. za aktywne uczestnictwo w dochodzeniu zakończonym wykryciem i ujęciem bandy Pachółka; 2) pochwała komendanta wojewódzkiego z 15 września 1934 r. za zlikwidowanie szajki fałszerzy monet działającej na terenie powiatów kaliskiego i tureckiego. Stan cywilny: żona Maria z d. Banasiak, córka Mateusza i Stanisławy z d. Jabłońskiej, ur. 21 marca 1910 r. w Wydorach (ob. Kalisz); ślub 10 września 1933 r. w Kaliszu w parafii św. Gotarda; dzieci: Tadeusz Walerian (ur. 9 lipca 1934 r. w Kaliszu), Wiesława Maria (ur. 25 sierpnia 1938 r. w Kaliszu).

APK, AmK, sygn. 4436, s. 710-711, KPPPwK, sygn. 1, s. 15, sygn. 2, s. 68, sygn. 3, s. 324, sygn. 5, s. 167; APL, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 310v, sygn. 15, k. 58, sygn. 16, k. 7-7v, 44, sygn. 18, k. 36, sygn. 21, k. 3; zob. też aneks źródłowy nr 12; zob. też s. 327.

PAWLIK JAN (nr ewid. 1091), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: funkcjonariusz Komendy PP na m. Łódź przeniesiony dyscyplinarnie za „danie kłamliwej odpowiedzi swemu przełożonemu i nie wykonanie rozkazu” (cyt. z rozkazu) do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 16 stycznia 1923 r., zwolniony ze służby z dniem 31 stycznia 1925 r. na zasadzie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z jednorazową odprawą w wysokości 3-miesięcznego wynagrodzenia. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Maria Mirosława (19 czerwca 1924 r.).

APL, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 4, 5v, 30v, sygn. 12, k. 76v, sygn. 13, k. 5.

PAWŁOWSKI MICHAŁ (nr ewid. 3869), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 20 marca 1923 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony ze służby z dniem 30 czerwca 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 41, 88v.

PAWŁOWSKI STEFAN (nr ewid. 3475, 1459, 623), syn Jana i Anny z d. Zawadzkiej, ur. 8 lipca 1897 r. w Pabianicach. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 grudnia 1926 r.), aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 4 oddziały szkoły powszechnej w Pabianicach, 15 czerwca 1925 r. ukończył 6-tygodniowy VI kurs Okręgowej Szkoły Policijnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przed służbą w PP: w latach 1918-1920 służył w 29 Pułku Strzelców Kaniowskich. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 listopada 1922 r., przeniesiony z dniem 20 marca 1923 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 1 lutego 1931 r. przeniesiony z Komisariatu PP w Kaliszu do Biura Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, potem w Wydziale Śledczym w Kaliszu (1932-1939). Nagrody: pochwała i nagroda 50 zł komendanta wojewódzkiego z 15 września 1932 r. za aktywne uczestnictwo w dochodzeniu zakończonym wykryciem i ujęciem bandy Pachółka. Kary: 1-dniowy areszt, 2-dniowy areszt w 1925 r. (wykreślone w 1929 r.), nagana w 1932 r. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 28 września 1938 r. za zasługi w służbie bezpieczeństwa publicznego, Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921, Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości, Odznaka Dywizji Podlaskiej. Stan cywilny: żona Marta z d. Lewandowska, córka Jana i Katarzyny z d. Wentland, ur. 18 maja 1898 r. w Kole; ślub 2 września 1926 r. w Kaliszu w parafii św. Mikołaja; dzieci: Jerzy Stefan (ur. 19 marca 1937 r. w Kaliszu). Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 019/2 z 7 kwietnia 1940 r., poz. 33), jednocześnie Sąd Grodzki w Kaliszu postanowieniem z 3 lutego 1948 r. uznał go za zmarłego, ustalając datę śmierci na 31 grudnia 1940 r. w Katyniu, opierając się na zeznaniach żony: „We wrześniu 1939 [mąż] został ewakuowany wraz z posterunkiem w kierunku Warszawy. Gdy Niemcy wkroczyli do Warszawy otrzymałam list, że mąż mój pod Warszawą dostał się do niewoli. List był ze Stankowa adresowany i otrzymałam go w 1939 r. Po trzech miesiącach utrzymałam żółtą kartkę z Katynia, że mój mąż zmarł na udar serca. Karta pisana była w dwóch językach: polskim i rosyjskim. Tę kartę otrzymałam jesienią 1940 r.”.

APK, AmK, sygn. 4437, s. 269-270, sygn. 4587, s. 641-642, KPPWwK, sygn. 3, s. 167, 180, 192, 202, 219, 250, 256, 302, sygn. 5, s. 19; SGwK, sygn. 388; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 33, 157, sygn. 10, k. 134, sygn. 11, k. 40v, sygn. 12, k. 120, sygn. 13, k. 75, 232, sygn. 14, k. 228v, 311, sygn. 15, k. 6v, sygn. 16, k. 10, 44-44v; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 181; USC w Kaliszu, akt zgonu nr 165/1948; *Kaliszanie*, s. 68, *Miednoje*, s. 672, *Mieszkańcy*, s. 540 (fot.); zob. też aneks źródłowy nr 12.

PAWŁOWSKI TADEUSZ (nr ewid. 1375, 748), syn Antoniego i Franciszki, ur. 6 czerwca 1899 r. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 marca 1936 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 5 listopada 1930 r. ukończył 5-miesięczny kurs w Szkole dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich z wynikiem dobrym, 3 czerwca 1938 r. ukończył 3-miesięczny kurs specjalny szeregowych na stanowiska podoficerskie w Szkole Oficerów PP w Warszawie z wynikiem dobrym. Przebieg służby: przyjęty do służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 1 kwietnia 1929 r., służył na Posterunku PP w Stawiszynie, przeniesiony na własną prośbę do Posterunku PP w Choczu z dniem 4 lipca 1936 r., jako zastępca komendanta, a z dniem 20 marca 1939 r. na komendanta Posterunku PP w Osiecznej w pow. leszczyńskim, na własną prośbę. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 16, sygn. 2, s. 68, sygn. 3, s. 301, 310; APL, KWPPwL, sygn. 14, k. 190, 311, sygn. 17, k. 6, 9, sygn. 20, k. 17v, 41, sygn. 22, k. 22; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 121, 250.

PERA STANISŁAW (nr ewid. 1771), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, a z dniem 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 131; APL, KWPPwL, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 122.

PERDEK JÓZEF (nr ewid. 3958, 1782), ur. 29 lutego 1900 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 24 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 15 maja 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu (1925-1928), wydalony ze służby z dniem 30 stycznia 1928 r. za pobicie doprowadzanego do Komisariatu i niesubordynację. Kary: 7-dniowy areszt w 1924 r., dwa razy 2-dniowy areszt w 1925 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Jadwiga (ur. 9 sierpnia 1923 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 167, 180, 201, 215, 240; APL, KWPPwL, sygn. 5, k. 37v, sygn. 11, k. 71v, sygn. 12, k. 86v, 94v, 120v, sygn. 13, k. 197, sygn. 14, k. 109.

PERLIŃSKI STANISŁAW (nr ewid. 441), stopień służbowy: przodownik. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 1 maja 1923 r. z Komendy Powiatowej PP w Turku do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, komendant Posterunku PP w Obozie Internowanych nr 10 w Kaliszu przeniesiony do Komisariatu PP w Kaliszu z dniem 1 stycznia 1924 r., 29 października 1925 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony ze służby z dniem 31 stycznia 1926 r. na zasadzie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z zachowaniem praw emerytalnych. Kary: 2-dniowy areszt w 1925 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 154, 184, 210, 218, 225; APL, KWPPwL, sygn. 11, k. 50, sygn. 13, k. 67, 124. 151.

PETROL WACŁAW (nr ewid. 1772, 1781), syn Jana i Julii z d. Bogusiak, ur. 28 września 1880 r. w Kaliszu. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1934 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła elementarna w Kaliszu, 24 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 19 czerwca 1930 r. ukończył kurs w Szkole dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1919 r., służył na Posterunku PP w Obozie Internowanych nr 10 w Kaliszu, z chwilą jego likwidacji przeniesiony z dniem 1 stycznia 1924 r. do Oddziału Konnego PP, a stąd z dniem 5 kwietnia 1925 r. do Komisariatu PP w Kaliszu (gdzie służył jeszcze w marcu 1936 r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany z dniem 8 czerwca 1928 r. do dyspozycji Komendanta Wojewódzkiego PP we Lwowie. Stan cywilny: żona Maria z d. Berek, córka Antoniego i Franciszki z d. Marczak, ur. 1 lipca 1881 r. w Kaliszu, ślub 10 lutego 1901 r. w Kaliszu w parafii NMP; skazana przez Amtsgericht Kalisch (Sąd Obwodowy w Kaliszu) 29 czerwca 1940 r. na 2 lata i 6 miesięcy więzienia, zm. 4 maja 1942 r. w Gdańsku; dzieci: Tadeusz (ur. 23 października 1907 r. w Kaliszu), Aleksandra (ur. 23 listopada 1911 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: wyjechał z Kalisza 5 stycznia 1940 r. do Kielc, dalsze losy nieznane.

APK, AmK, sygn. 4438, s. 197-198, sygn. 4588, s. 276-277, 300-301, KPPPwK, sygn. 3, s. 154, 164, 210, 237, 240, 302, sygn. 5, s. 33; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 96, sygn. 13, k. 197v, sygn. 14, k. 134v, 290v, sygn. 18, k. 16v.

PETRYKOWSKI MARIAN (nr ewid. 1773), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 1 września 1922 r. z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do Komendy PP na m. Łódź. Kary: nagana w 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 113; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 107, sygn. 12, k. 120v.

PIECHOCKI JAN (nr ewid. 3685, 1785, 746), syn Franciszka i Anny z d. Wiśniewskiej, ur. 20 marca 1898 r. we wsi Lipniki (pow. świecki). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lipca 1927 r.), przodownik (od 1 marca 1932 r.). Stopień wojskowy: starszy strzelec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Lipinkach, 14 marca 1925 r. ukończył V kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym, 31 grudnia 1926 r. ukończył XV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 29 grudnia 1922 r., przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Wileńskiego (od 8 lutego do 16 marca 1923 r.) i Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 26 maja do 8 grudnia 1924 r.), służył na Posterunku PP w Cekowie (przynajmniej od 1925 r.), stąd przeniesiony w 1926 r. na komendanta Posterunku PP w Godzieszach (zamieszkał 1 czerwca 1926 r.), dalej z dniem 20 maja 1931 r. na

własną prośbę do Posterunku PP w Choczcu na stanowisko komendanta, a z dniem 22 listopad 1938 r. na analogiczne stanowisko do Posterunku PP w Cekowie. Kary: nagana w 1928 r., nagana w 1929 r. (obie wykreślono w 1932 r.). Stan cywilny: żona Marta z d. Guz, córka Jana i Katarzyny z d. Chmurzyńskiej, ur. 29 marca 1900 r. w Starej Hucie w pow. świeckim; ślub w 1928 r. w Lipnikach; dzieci: Janusz Marian (ur. 3 grudnia 1932 r. w Choczcu), Jerzy Antoni (ur. 26 października 1937 r. w Choczcu). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 4 marca 1940 r. do Cycowa (pow. chełmski), do miasta wrócił 15 października 1945 r.

APK, AmK, sygn. 4438, s. 702-703, sygn. 4588, s. 1360-1361, 1390-1391, KPPPwK, sygn. 2, s. 66, sygn. 3, s. 169, 206, sygn. 5, s. 20, Księgi, sygn. 141, s. 81, sygn. 223, s. 92; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 34v, sygn. 11, k. 10, 21v, 41, sygn. 12, k. 9, 99, sygn. 13, k. 36, sygn. 14, k. 5v, 60v, sygn. 15, k. 27, sygn. 16, k. 11v, 21v; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 191; zob. też s. 349.

PIECHOTA KONSTANTY, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 30 kwietnia 1921 r. APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38, 52v.

PIETRAS ADAM (nr ewid. 3639), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 3 stycznia 1923 r., zwolniony z dniem 28 lutego 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 210, sygn. 11, k. 4; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 124v.

PIETRZAK JÓZEF (nr ewid. 3115), stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 16 lipca 1924 r.). Wykształcenie zawodowe: 1 grudnia 1921 r. skierowany do szkoły posterunkowych w Kaliszu, 20 maja 1922 r. ukończył III kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 16 lutego 1924 r. ukończył kurs przodowników w tejże szkole z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1921 r., służył w Komisariacie PP w Kaliszu, delegowany na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Tyńcu (od 4 do 6 listopada 1922 r.), 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby. Stan cywilny: żona Marianna z d. Węgierska; ślub 13 października 1923 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 140; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 168, sygn. 10, k. 134v, sygn. 11, k. 39v, sygn. 12, k. 70, 123v, 139v-140.

PIETRZAK LEON (nr ewid. 1774), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu w 1922 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, wydany z dniem 25 lutego 1924 r. za „opilstwo poza służbą do utraty przytomności skutkiem czego nie mógł pełnić służbę następnego dnia” (cyt. z rozkazu). Kary: 5-dniowy areszt w 1922 r. Stan cywilny: żona Marianna (zm. 5 listopada 1923 r.); dzieci: Kazimierz (ur. 13 stycznia 1923 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 109; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 15v, 96, 158v, sygn. 12, k. 141.

PIETRZAK ROCH, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w styczniu 1920 r. służył w Komisariacie Kolejowym PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, uzyskał urlop z powodu wstąpienia do wojska, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 stycznia 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 2, 23.

PIOTROWSKI WOJCIECH (nr ewid. 3870), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 20 marca 1923 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony z dniem 31 maja 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 41, 77.

PIRÓG EMIL (nr ewid. 474), stopień służbowy: przodownik. Przebieg służby: delegowany z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu od 1 do 20 października 1922 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 124v.

PISARCZYK STANISŁAW (nr ewid. 1682), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 2 lutego 1935 r. ukończył Normalną Szkołę Fachową dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 19, k. 11.

PISARKIEWICZ ANTONI (nr ewid. 738), stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 stycznia 1938 r.). Przebieg służby: w 1938 r. służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 22, k. 7v.

PISZCZOROWICZ STANISŁAW (nr ewid. 1775, 630), syn Leona i Józefy z d. Dobrowolskiej, ur. 13 listopada 1891 r. w Kaliszu. Stopień służbowy: starszy posterunkowy (od 1 stycznia 1924 r.), przodownik (od 1 lipca 1927 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 7 klas szkoły powszechnej w Kaliszu, 6 sierpnia 1921 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu, 20 grudnia 1923 r. ukończył X kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 15 lipca 1919 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat pracy w policji, służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu w 1922 r., na Posterunku PP w Szczypiornie w 1925 r. (zastępca komendanta w 1927 r.), stąd przeniesiony do Posterunku PP w Stawiszynie z dniem 15 lipca 1929 r., gdzie był komendantem w latach 1935-1939, przeniesiony do Komisariatu PP w Kaliszu z dniem 16 marca 1939 r. na własną prośbę. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 21 lipca 1930 r. oraz nagroda pieniężna Warszawskiego Okręgu Legalizacji Narzędzi Mierniczych za gorliwe spełnianie

nadzoru nad rzetelnością obrotu publicznego i obowiązków przewidzianych w art. 23 dekretu o miarach z 1929 r. Kary: nagana w 1935 r. (wykreślona w 1938 r.), nagana w 1939 r. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 9 lipca 1938 r. za zasługi w służbie bezpieczeństwa publicznego. Stan cywilny: żona Jolanta z d. Stawicka; zezwolenie na ślub z 10 czerwca 1922 r., ślub 2 lipca 1922 r.; dzieci: 3, m.in. Marian (ur. 25 listopada 1923 r.), Stanisław Tadeusz (ur. 12 października 1925 r.). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 25 maja 1940 r. do Lwowa, do miasta wrócił 15 listopada 1945 r.

APK, AmK, sygn. 4590, s. 463-464, KPPPwK, sygn. 1, s. 25, sygn. 2, s. 66, sygn. 3, s. 13, 111, 154, 195, 212, 281, sygn. 5, s. 7; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 166v, sygn. 10, k. 99v, sygn. 11, k. 96, 169, sygn. 12, k. 2, 160, sygn. 13, k. 127, sygn. 14, k. 60, 213, 288; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 146, 250, sygn. 24, s. 132, 188.

PISZCZYK WŁADYSŁAW (nr ewid. 1962, 1543), syn Wojciecha i Heleny z d. Kałuży, ur. 1 grudnia 1907 r. w Sosnowcu. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 21 lutego 1935 r. ukończył Normalną Szkołę Fachową dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Przebieg służby: po skończeniu szkoły przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu (od 28 lutego 1935 r.), skąd przeniesiony z dniem 9 maja 1939 r. do Posterunku PP w Koźminku. Kary: nagana w 1937 r. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 2 sierpnia 1938 r. za zasługi w służbie bezpieczeństwa publicznego.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 35, 46, sygn. 3, s. 171, 272, 279, 326, Księgi, sygn. 344, s. 35; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 19, k. 11.

PLUCIŃSKI FLORIAN MARIAN (nr ewid. 1268, 1415), syn Wincentego i Marii z d. Suchorskiej, ur. 28 kwietnia 1909 r. w Pleszewie. Stopień służbowy: posterunkowy (1935), starszy posterunkowy (1938), aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stan wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 7 grudnia 1934 r. ukończył Normalną Szkołę Fachową dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1935), potem na Posterunku PP w Opatówku, skąd z dniem 10 sierpnia 1938 r. przeniesiony z powrotem do Komisariatu na własną prośbę. Kary: nagana w 1935 (wykreślona w 1939 r.). Stan cywilny: kawaler. Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 037/4 z 20 kwietnia 1940 r., 57).

APK, AmK, sygn. 4440, s. 847-848, sygn. 4590, s. 1079-1080, KPPPwK, sygn. 3, s. 291; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 18, k. 54v; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 143, 179; *Kaliszanie*, s. 68, *Miednoje*, s. 703, *Mieszkańcy*, s. 558 (fot.: tu ur. w Słupsku).

PLACHTA WŁADYSŁAW (nr ewid. 3539), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 5 grudnia 1922 r., zwolniony tego samego dnia z powodu niestawienia się do służby.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 152v, 162.

PŁOSZYŃSKI WOJCIECH (nr ewid. 3906), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: delegowany z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (od 10 do 13 lutego 1926 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 177v.

PŁOTEK, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Posterunku PP w Liskowie, zwolniony ze służby z dniem 1 stycznia 1920 r. na własną prośbę.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 5.

POCZĄTEK LUKASZ BOLESŁAW, syn Franciszka i Bronisławy z d. Kołodziej, ur. 20 stycznia 1878 r. w Dąbrowie w Małopolsce. Stopień służbowy: starszy przodownik, aspirant (od 1 lutego lub 1 marca 1921 r.). Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (1922-1926), delegowany na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Błaszczach (od 4 do 6 listopada 1922 r.), członek Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego Funkcjonariuszy PP Powiatu Kaliskiego (1922 r.), delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 26 maja do 15 września 1924 r.), przeniesiony w stan nieczynny z dniem 1 kwietnia 1926 r. na podstawie art. 54 Ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r., z dniem 1 października 1926 r. przeniesiony na emeryturę na podstawie art. 56 tejże ustawy. Stan cywilny: żona Maria z d. Wlassak, córka Jana i Marii z d. Pełczak, ur. 24 marca 1889 r. w Sasowie (pow. złoczewski); ślub 1 grudnia 1920 r. w parafii Sasów; dzieci: Tadeusz Józef (ur. 12 października 1908 r.), bliźniaczki Janina oraz Wilhelmina (ur. 30 marca 1912 r. w Toporowie, pow. Brody). Losy wojenne i powojenne: okupację niemiecką prawdopodobnie spędził w Kaliszu, w 1945 r. mieszkał przy ul. Żymierskiego.

AAN, KGPPwW, sygn. 3, s. 43, sygn. 7, s. 81; APK, AmK, sygn. 4441, s. 317-318, sygn. 4590, s. 1872-1873, 1876-1883, KPPPwK, sygn. 3, s. 138-139, 207, 239; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 28, sygn. 12, k. 48, 98v, sygn. 13, k. 182, 214.

PODKOWSKI WŁADYSŁAW, stopień służbowy: wywiadowca (1920 r.), posterunkowy służby śledczej (1921 r.). Wykształcenie zawodowe: 1 marca 1920 r. skierowany na I kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: przydzielony do Ekspozytury Urzędu Śledczego w Kaliszu, przeniesiony do Ekspozytury Urzędu Śledczego na m. Łódź z dniem 1 września 1921 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 13; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 123.

POKRZYWIECKI IGNACY (nr ewid. 616), stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: delegowany z Komendy Powiatowej PP w Turku do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (od 10 do 12 lutego 1926 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 166.

POŁANIECKI ALEKSANDER, stopień służbowy: przodownik. Przebieg służby: komendant Posterunku PP w Chocz, zawieszony z dniem 14 lutego 1920 r. w czynnościach służbowych za nadużycia, przeniesiony 15 maja 1920 r. do Rezerwy przy Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony z dniem 24 marca 1921 r. za

„niedbalstwo w wykonywaniu obowiązków służbowych i jako już dyscyplinarnie karany” (cyt. z rozkazu).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 7, 28; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 37v.

PONIATOWSKI ANTONI (nr ewid. 1776, 1461), ur. 7 maja 1888 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła ludowa w Kościelcu, szkoła policyjna. Przebieg służby: do policji wstąpił 21 lutego 1920 r., służył w Komisariacie Kolejowym PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat pracy w policji, służył na Posterunku PP w Cekowie (luty 1925 r.), Posterunku PP w Stawiszynie (kwiecień 1925 r.) i w Komisariacie PP w Kaliszu (lipiec 1925 r.), zwolniony z dniem 16 lipca 1926 r. na podstawie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z odprawą w wysokości 3-miesięcznego uposażenia.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 161, 171, 174, 212, 219, sygn. 5, s. 19; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 25v, sygn. 9, k. 38, sygn. 11, k. 39v, sygn. 13, k. 207v.

PORAZIŃSKI BOLESŁAW (nr ewid. 3167), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 stycznia 1923 r., zawieszony w urzędowaniu z dniem 1 lutego 1924 r., przywrócony z dniem 29 lutego, ponownie zawieszony z dniem 24 marca, wydany z dniem 19 kwietnia 1924 r. za „samowolne opuszczenie miejsca urzędowania bez zezwolenia władzy przełożonej i 4-krotne pominiecie drogi służbowej” (cyt. z rozkazu). Kary: 7-dniowy areszt w 1924 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 1v, sygn. 12, k. 115, 124, 132-132v, 144v.

POTASIŃSKI ALEKSANDER (nr ewid. 3484, 1783), syn Konstantego i Magdaleny z d. Kłoz, ur. 15 lutego 1895 r. w Moskarzewie (pow. włoszczowski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1933 r.). Stopień wojskowy: saper. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 3 oddziały szkoły powszechnej w Sosnowcu, 15 czerwca 1925 r. ukończył 6-tygodniowy VI kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 2 listopada 1922 r., przeniesiony z dniem 20 marca 1923 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu (1925-1936). Kary: 2-dniowy areszt w 1925 r. (wykreślono w 1929 r.). Stan cywilny: żona Janina z d. Blum, córka Feliksa i Marii z d. Gutkowskiej, ur. 24 marca 1892 r. lub 24 kwietnia 1898 r. w Jesionce (gm. Domanice, pow. łęczycki); zezwolenie na ślub z 5 listopada 1925 r., ślub w 1926 r. w Kaliszu w parafii św. Mikołaja; dzieci: Krystyna Mirosława (ur. 11 listopada 1929 r. w Kaliszu), Anna Aleksandra (ur. 29 stycznia 1934 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: aresztowany przez NKWD 18 wrze-

śnia 1939 r. w Równem, 28 marca 1940 r. umieszczony w więzieniu w Kijowie i tam zamordowany, pochowany w Kijowie-Bykowni (lista wywozowa nr 042 z kwietnia 1940 r., poz. 267), żona cały czas, także po wojnie, mieszkała w Kaliszu.

APK, AmK, sygn. 4442, s. 669-670, sygn. 4592, s. 74-75, 78-79, 82-83, KPPPwK, sygn. 1, s. 18, sygn. 3, s. 167, 180, 192, 212, 302, sygn. 5, s. 20; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 40v, sygn. 12, k. 120, sygn. 13, k. 75, 127, sygn. 14, k. 228v, sygn. 17, k. 24; Muzeum, sygn. ar1304-1306, MK 351 IU, *Kaliszka Policja*, nlb (fot.), *Kaliszanie*, s. 25 (fot.), 75, *Mieszkańcy*, s. 569 (fot.); zob. też s. 329-330, 348.

POTASIŃSKI STANISŁAW (nr ewid. 4636), ur. 23 kwietnia 1890 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: do policji wstąpił 15 maja 1922 r., delegowany z Komendy Powiatowej PP w Turku do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (od 10 do 12 lutego 1926 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 31v, sygn. 13, k. 166.

POZNAŃSKI ADAM, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 20 lipca 1920 r. z Komendy Powiatowej PP na m. Łódź do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 43.

PRZEDPELSKI FRANCISZEK (nr ewid. 3559), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: skierowany 5 grudnia 1922 r. do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 6 grudnia 1922 r., wydany ze służby z dniem 28 lutego 1923 r. za „strzelanie po pijanemu z rewolweru i kłamliwe zeznanie” (cyt. z rozkazu).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 149; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 152v, sygn. 11, k. 30v.

PRZYBYCIN LEON (nr ewid. 3957), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 15 maja 1923 r., z dniem 16 lutego 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Łęczycy. Odznaczenia: Odznaka Honorowa Frontu Litewsko-Białoruskiego nadana w 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 71v, 127, sygn. 12, k. 142.

PRZYBYŁ FRANCISZEK (nr ewid. 109-D, 1473), syn Józefa i Marianny z d. Nowak, ur. 13 stycznia 1900 r. w Dobrzecu (ob. Kalisz). Stanowisko i stopień służbowy: goniec, pomocnik woźnego, posterunkowy. Stopień wojskowy: ułan. Wykształcenie zawodowe: 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: przyjęty z dniem 1 sierpnia 1925 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową służbę jako goniec, 28 października 1928 r. mianowany etatowym pomocnikiem woźnego PP Województwa Łódzkiego z uwzględnieniem rzeczywistej służby, zwolniony z dniem 30 września 1930 r., od 1 października 1930 r. przyjęty jako funkcjonariusz policji do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem od 10 października 1930 r. do Komisariatu PP w Kaliszu (gdzie

służył przynajmniej do 1936 r.). Sport: Odznaka Strzelecka III klasy przyznana w 1932 r. Stan cywilny: żona Marianna z d. Cicha, córka Andrzeja i Marianny z d. Ptak, ur. 28 stycznia 1903 r. w Dobrzecu; dzieci: Stanisława (ur. 29 marca 1928 r. w Dobrzecu), Czesław (ur. 20 maja 1931 r. w Dobrzecu), Florian Bohdan (ur. 30 maja 1933 r. w Dobrzecu, zm. 22 października 1936 r. w Kaliszu), Jan (ur. 2 czerwca 1938 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: okupację niemiecką spędził w obozie jenieckim (Stalag IV G), dalsze losy niezane.

APK, AmK, sygn. 4444, s. 459-460, KPPPwK, sygn. 1, s. 15, sygn. 3, s. 302; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 82v, 304v, sygn. 14, k. 154, 304-304v, sygn. 17, k. 9v.

PRZYBYŁ TOMASZ, stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zm. 5 października 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 157.

PRZYŁĘCKI WAWRZYNIEC (nr ewid. 3534, 1454, 1780), syn Leona i Marianny z d. Rogalskiej, ur. 4 sierpnia 1896 r. w Marcjanowie (pow. turecki). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 marca 1936 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne domowe, skierowany 5 grudnia 1922 r. do Okręgowej Szkoły Policijnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w tejże szkole z wynikiem dobrym. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 5 grudnia 1922 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu (1926-1936). Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa przyznana w 1932 r. Kary: nagana w 1926 r. oraz nagany, 3 areszty 1-dniowe i jeden 3-dniowy udzielone w 1927 r., 1929 r. i 1931 r. (wszystkie kary wykreślone w 1934 r.), 1-dniowy areszt w 1936 r. Stan cywilny: żona Józefa z d. Łapczyńska, córka Ignacego i Anny z d. Szkudlarskiej, ur. 14 marca 1904 r. w Nowym Świecie (gm. Kowale, pow. turecki); ślub 26 kwietnia 1922 r. w Przespolewie; dzieci: Zofia (ur. 24 kwietnia 1923 r. w Kaliszu), Stefania (ur. 14 sierpnia 1924 r. w Kowalach), Zenon Julian (ur. 15 października 1926 r. w Kaliszu), Andrzej (ur. 13 października 1941 r. we wsi Świerze, pow. chełmski). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 10 października 1940 r. do wsi Świerze (pow. chełmski), do miasta wrócił 8 lutego 1946 r., zatrudniony jako pracownik umysłowy.

APK, AmK, sygn. 4444, s. 848-849, sygn. 4593, s. 824-825, KPPPwK, sygn. 3, s. 149, 244, 254, 301, 323, sygn. 5, s. 19; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 152v, sygn. 11, k. 128v, sygn. 12, k. 120, sygn. 13, k. 4v, sygn. 17, k. 6, sygn. 18, k. 51, sygn. 20, k. 17v.

PRZYRĘBEL WŁADYSŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony ze służby 1 maja 1920 r. na własne żądanie.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 26.

PRZYWARA JÓZEF (nr ewid. 1946), syn Józefa i Franciszki z d. Wójciak, ur. 8 września 1898 r. w Sokolnikach (pow. wieluński). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: szeregowiec. Przebieg służby: w 1935 r. służył w Komisariacie PP w Kaliszu. Nagrody: 20 zł od Naczelnika Okręgu Administracji Miar w Warszawie za współpracę w nadzorze nad narzędziami mierniczymi w obrocie publicznym. Kary: nagana i 1-dniowy areszt w 1935 r. (wykreślone w 1939 r.). Stan cywilny: żona Apolonia z d. Stasiak, córka Walentego i Zofii z d. Olesko, ur. 5 lutego 1904 r. we wsi Kiki (pow. łaski); ślub w 1935 r. w Łasku; dzieci: Józef Jerzy (ur. 16 kwietnia 1932 r. we wsi Kiki). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 30 sierpnia 1940 r. do Białogon (pow. kielecki), dalsze losy nieznane.

APK, AmK, sygn. 4444, s. 922-923, sygn. 4593, s. 989-990, KPPPwK, sygn. 3, s. 303; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 19, k. 23; APP, KWPPwP, sygn. 24, s. 181.

PTASIŃSKI FRANCISZEK, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, zawieszony w urzędowaniu z dniem 31 grudnia 1920 r., zwolniony dyscyplinarnie z dniem 24 lutego 1921 r. za „pijaństwo, awanturowanie się po pijanemu i obrazę urzędnika państwowego” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 2, 24.

PTASZYŃSKI STANISŁAW (nr ewid. 225), stopień służbowy: starszy posterunkowy, przodownik. Wykształcenie zawodowe: delegowany 16 stycznia 1920 r. do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Przodowników w Łodzi. Przebieg służby: przeniesiony 1 sierpnia 1920 r. do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego, przeniesiony 28 kwietnia 1920 r. na Posterunek PP w Kaliszu, potem w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony ze służby na własną prośbę z dniem 31 marca 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 5, 26, 50, 94; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 33v.

PTASZYŃSKI STANISŁAW (nr ewid. 3995), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 czerwca 1923 r., zwolniony na własną prośbę z dniem 31 lipca 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 84, 110.

PYTKA (PYTKO) JAN (nr ewid. 2439), stopień służbowy starszy posterunkowy, przodownik (od 1 kwietnia 1938 r.). Przebieg służby: przeniesiony z dniem 6 marca 1938 r. z Komendy PP m. Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na stanowisko komendanta Posterunku PP w Zbiersku.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 22, k. 21v, 23.

RABSZ ROBERT, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w 1920 r. przydzielony do Posterunku PP w Choczu. Kary: nagana formalna w 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 10.

RACZYK TOMASZ, stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 1 marca 1920 r. skierowany na I kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: w 1920 r. służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 13.

RACZYŃSKI FRANCISZEK, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Łasku.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

RADLICKI EDMUND, stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 1 marca 1920 r. skierowany na I kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: w 1920 r. służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 13.

RADOMSKI JÓZEF (nr ewid. 1936), ur. 29 lutego 1908 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 8 listopada 1930 r. ukończył 5-miesięczny kurs w Szkole dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły skierowany do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem od 10 listopada 1930 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, skąd z dniem 1 marca 1931 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Brzezinach, z przydziałem do Komisariatu PP w Tomaszowie Mazowieckim. Kary: 3-dniowy areszt w 1931 r. Stan cywilny: żona Stanisława z d. Hank; zezwolenie na ślub z 20 lipca 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 5, s. 166-167; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 3, s. 43, sygn. 14, k. 310v, sygn. 15, k. 10.

RADTKE ALEKSANDER (nr ewid. 3918), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 31 sierpnia 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu). Odznaczenia: Krzyż Walecznych nadany w 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 121, 127.

RADUCH IZYDOR (nr ewid. 144), ur. 29 sierpnia 1877 r. Stopień służbowy: starszy przodownik (od 19 listopada 1920 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, 2 klasy gimnazjum we Lwowie, szkoła policyjna. Przed służbą w PP: 16 lat, 11 miesięcy i 16 dni służby w żandarmerii austriackiej. Przebieg służby: do policji wstąpił 19 listopada 1920 r., służył wtedy w Rezerwie Okręgowej w Łodzi, zawieszony w urzędowaniu z dniem 22 grudnia 1920 r., przywrócony 17 marca 1921 r., przeniesiony z dniem 21 kwietnia 1925 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, z dniem 1 stycznia 1926 r. przeniesiony do PP Województwa Stanisławowskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 172, 174, 191, 217-218, 224, 226, sygn. 5, s. 45; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 6, k. 37v, sygn. 9, k. 29, 39v, 48v, sygn. 13, k. 42, 155.

RADZIEJEWSKI STANISŁAW (nr ewid. 404, 409, 1232), syn Andrzeja i Marianny, ur. 9 października 1887 r. we Wróblewie. Stopień służbowy: przodownik. Przebieg służby: delegowany (od 10 do 13 lutego 1926 r.), a następnie przeniesiony z dniem 23 marca 1936 r. z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, zmarł 12 maja 1939 r.

APK, AmK, sygn. 4594, s. 1762-1763, KPPPwK, sygn. 3, s. 305; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 177v, sygn. 20, k. 21v; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 271.

RAFALSKI JÓZEF (nr ewid. 3613, 1789), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 10 grudnia 1922 r. skierowany do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 10 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 150; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 253v, 261.

RAJSKI JAN (nr ewid. 522, 614), ur. 11 lipca 1874 r. Stopień służbowy: starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1919 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Ociężu, 21 października 1923 r. ukończył 3-tygodniowy kurs pożarniczy w Będzinie, 14 marca 1925 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 21 grudnia 1925 r. ukończył XII kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1919 r., od 20 lipca 1920 r. pomagał prowadzić magazyn ekwipunkowy, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, w 1925 r. służył w Komisariacie PP w Kaliszu, przeniesiony w stan spoczynku z dniem 30 września 1930 r. Nagrody: uznanie komendanta wojewódzkiego z 1923 r. za pokrycie z własnych środków części kosztów kursu pożarniczego w Będzinie. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 1.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 43, 169, 198, 223, 225, sygn. 5, s. 9; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 148, sygn. 11, k. 96, 159, sygn. 13, k. 36, 150, sygn. 14, k. 304v.

RAK ANDRZEJ (nr ewid. 1777), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego oraz Komendy PP Okręgu Wileńskiego (do 16 października 1922 r. oraz od 8 lutego do 16 marca 1923 r.), 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służb, służył następnie w Komisariacie PP w Kaliszu (grudzień 1922 r.) i Oddziale Konnym, tam zawieszony w urzędowaniu z dniem 10 marca 1925 r., a z dniem 31 marca 1925 r. wydany ze służby za „pijaństwo podczas służby do utraty przytomności i zezwolenie jeżdżenia osobom cywilnym na policyjnym koniu” (cyt. z rozkazu). Kary: nagana formalna w 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51, 131, 151, 163, 167; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 124v, sygn. 11, k. 21, 41, sygn. 12, k. 120, sygn. 13, k. 30v, 35.

RAPALSKI JÓZEF (nr ewid. 3613, 1465, 1789, 443, 792), syn Aleksandra i Marianny z d. Sobiesińskiej, ur. 18 sierpnia 1897 r. w Kakawie (pow. kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy (1925 r.), starszy posterunkowy (od 1 stycznia 1930 r.), przodownik (od 1 kwietnia 1935 r.), aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne-domowe, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem bardzo dobrym, 4 grudnia 1929 r. ukończył kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Sosnowcu w wyniku dobrym, 30 listopada 1933 r. ukończył specjalny kurs dla komendantów posterunków w Śledczej Szkole Fachowej dla Szeregowych w Warszawie. Przed służbą w PP: w 1919 r. wstąpił do Wojska Polskiego, w wojnie polsko-bolszewickiej brał udział w bitwach pod Lidą, Głębokiem, Połockiem i Warszawą. Przebieg służby: do policji wstąpił 10 grudnia 1922 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Posterunku PP w Iwanowicach (1925-1926), z dniem 20 października 1926 r. przeniesiony do Posterunku PP w Choczu, stąd z dniem 15 czerwca 1930 r. do Posterunku PP w Brzezinach, od 17 listopada 1931 r. p.o. komendanta, a od 28 lutego 1934 r. komendant placówki, w Brzezinach przyczynił się do polepszenia stanu bezpieczeństwa, brał udział w pracach Komitetu Budowy Szkół i organizowaniu Związku Strzeleckiego, z dniem 22 września 1937 r. przeniesiony na stanowisko komendanta Posterunku PP w Koźminku. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 16 lutego 1935 r. za sprawne schwytanie sprawcy morderstwa popełnionego we wsi Borek w nocy z 21 na 22 listopada 1934 r. Odznaczenia: Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921, Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości, Brązowy Krzyż Zasługi nadany 2 sierpnia 1938 r. za zasługi w służbie bezpieczeństwa publicznego. Stan cywilny: żona Regina z d. Skutecka, córka Marcina i Marianny z d. Śnieguli (Śnieguli?), ur. 14 lub 20 czerwca 1906 r. w Iwanowicach; zezwolenie na ślub z 17 lutego 1925 r., ślub 22 lutego 1925 r.; dzieci: Eugeniusz Aleksander (ur. 7 października 1927 r. w Choczu), Ryszard Józef (ur. 9 listopada 1929 r. w Choczu). Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 045/1 z 22 kwietnia 1940 r., poz. 53), jednocześnie Sąd Grodzki w Kaliszu postanowieniem z 15 lipca 1949 r. uznał go za zmarłego, ustalając datę zgonu na 9 maja 1946, bez podania miejsca, opierając się na zeznaniach żony: „Mąż mój Rapalski Józef był ewakuowany, jako komendant posterunku w Koźminku z całą policją i dnia 4 września 1939 spotkaliśmy się po raz ostatni pod Łęczycą i razem jechaliśmy do Leśmierz, gdzie rozstaliśmy się. Więcej męża nie widziałam. 9 stycznia 1940 r. otrzymałam pocztówkę z ZSRR od męża, że znajduje się w Ostaszkowie gub. Kalinin w obozie. Pisałam następnie kilka listów, na które odpowiedzi nie otrzymałam. Po wojnie zwróciłam się do Ambasady RP w Moskwie, skąd otrzymałam odpowiedź, że mąż mój figuruje na liście osób zamordowanych przez hitlerowców w Katyniu”.

APK, KPPPwK, sygn. 2, s. 80, sygn. 3, s. 161, 247, 277, sygn. 5, s. 20, Księgi, sygn. 347, s. 37, SGwK, sygn. 995, SPwK, sygn. 23, k. 251; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 161, sygn. 11, k. 128, sygn. 12, k. 120, sygn. 13, k. 26v, sygn. 14, k. 249v, 261, 284, sygn. 15, k. 61, sygn. 17,

k. 53, 65v, sygn. 18, k. 10, sygn. 19, k. 5, 8, sygn. 21, k. 49; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 171; *Kaliszanie*, s. 68, *Miednoje*, s. 745 (fot.), *Mieszkańcy*, s. 587, *Z dziejów policji*, s. 63; zob. też aneks źródłowy nr 14.

RASZTAR WALENTY (nr ewid. 2014), syn Michała i Agnieszki, ur. 3 lutego 1905 r. w Rosochach (pow. wieluński), prezencja zewnętrzna dobra, wzrost 172 cm. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1933 r.), przodownik (od 1 lutego 1937 r.). Stopień wojskowy: podporucznik. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 6 klas gimnazjum humanistycznego w Praszce, 28 lipca 1932 r. ukończył kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich, 17 października 1938 r. rozpoczął 10-miesięczny kurs oficerski w Szkole Oficerów w Warszawie. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1929 r., służył w Komisariacie PP w Kaliszu, początkowo w służbie zewnętrznej, a od 1 kwietnia 1926 r. na stanowisku pomocnika kancelaryjnego, według opinii bezpośredniego przełożonego z 1937 r., potwierdzonej przez komendanta wojewódzkiego, był: „Spokojny, poważny, ambicja duża, orientacja i zdolności do nauki dobre. Obowiązkowy i pilny, bardzo dobry i sumienny wykonawca. Posiada zdolności wykonawcze, dobry instruktor wojskowy, fachowo doświadczony. Inteligencja i obycie towarzyskie dobre. Zachowanie się w służbie i poza służbą wzorowe. Nadaje się na oficera PP”. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Odznaczenia: prawo do noszenia błękitno-białych wypustek u naramienników nadane rozkazem komendanta wojewódzkiego z 27 stycznia 1932 r., Brązowy Krzyż Zasługi nadany w 1937 r. Stan cywilny: żona Aniela z d. Pijaś; 1 dziecko.

AAN, KGPPwW, sygn. 921, s. 31; APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 28, sygn. 3, s. 265, SPwK, sygn. 23, k. 280; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 190, sygn. 16, k. 32v, k. 17, k. 6, 9, 24, sygn. 21, k. 3, 52; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 173.

RATAJCZYK JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 maja 1921 r. APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38, 70.

RECHTSIEGEL GUSTAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 30 kwietnia 1921 r. APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38, 53v.

RENNERT, stopień służbowy: przodownik. Wykształcenie zawodowe: we wrześniu 1920 r. ukończył III kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi. Przebieg służby: p.o. komendanta II Obwodu Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 14 lutego 1920 r. mianowany komendantem Posterunku PP w Żydowie. APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 7, 26, 51.

RICKERT (RYKERT) JAN (nr ewid. 1906), syn Wilhelma i Wiktorii z d. Szarańskiej, ur. 18 kwietnia 1906 r. we wsi Niemcz (pow. bydgoski). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 8 listopada 1930 r. ukończył 5-miesięczny kurs w Szkole dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły skierowany do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem od 10 listopada 1930 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, delegowany z dniem 7 listopada 1932 r. do Komisariatu PP w Radomsku celem pełnienia służby w oddziale konwojowania pociągów węgla. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa przyznana w 1932 r. Kary: nagana w 1934 r. (wykreślona w 1937 r.). Stan cywilny: żona Jadwiga z d. Wieszczyńska, córka Marcina i Zofii z d. Budnej, ur. 3 października 1903 r. w Niemczach; dzieci: Eugenia (ur. 16 czerwca 1927 r. w Bydgoszczy), Halina (ur. 23 sierpnia 1928 r. w Bydgoszczy), Zbigniew (ur. 28 czerwca 1930 r. w Bydgoszczy, zm. 26 września 1937 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 23 maja 1940 r. do Chełma Lubelskiego, do miasta wrócił 21 września 1946 r.

APK, AmK, sygn. 4448, s. 499-500, sygn. 4596, s. 916-917, KPPPwK, sygn. 3, s. 273, sygn. 5, s. 167; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 310v, sygn. 17, k. 6, sygn. 21, k. 44v.

ROBACZYŃSKI BOLESŁAW (nr ewid. 523, 1788, 1431), syn Kacpra i Marianny z d. Skotnickiej, ur. 12 października 1878 r. w Chałupie Małej (pow. sieradzki). Stopień służbowy: starszy posterunkowy, posterunkowy (zdegradowany od 1 grudnia 1924 r.), starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1933 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Błaszczach, szkoła policyjna. Przed służbą w PP: carski więzień polityczny zesłany na Syberię, legionista. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1922 r.), delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego (od sierpnia 1921 r. do 4 maja 1922 r. r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, następnie na Posterunku PP w Godzieszach (1925-1928), przydzielony z dniem 21 czerwca 1928 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, z dniem 10 lutego 1933 r. przeniesiony na własną prośbę z Posterunku PP w Iwanowicach do Komisariatu PP w Kaliszu, z dniem 28 lutego 1938 r. przeniesiony w stan spoczynku z powodu ukończenia 60 roku życia i uzyskania prawa do zaopatrzenia emerytalnego. Sport: Odznaka Strzelecka III klasy przyznana w 1932 r. Kary: 3-dniowy i 1-dniowy areszt w 1922 r., 3-dniowy i 4-dniowy areszt w 1924 r., degradacja ze starszego posterunkowego na posterunkowego 1 grudnia 1924 r. za „wstąpienie podczas służby patrolowej do restauracji oraz towarzyszenie kobietom niemoralnie prowadzącym się oraz samowolne opuszczenie Posterunku, kłamliwe zeznanie oraz namawianie kolegi posterunkowego do fałszywych zeznań” (cyt. z rozkazu), 2-dniowy i dwa razy 5-dniowy areszt w 1925 r., 1-dniowy areszt w 1928 r. (wszystkie kary aresztu wykreślone w 1932 r.), nagana w 1935 r. Stan cywilny: żona Bronisława z d. Madalińska, córka Tomasza i Józefy z d. Kościelak, ur. 29 czerwca 1883 r. w Zduńskiej Woli; ślub 29 kwietnia 1924 r. w Zduńskiej Woli; dzieci: Marian Ignacy (ur. 7 maja 1904 r. w Zduńskiej Woli), Leokadia (ur. 11 września 1907 r. w Zduńskiej Woli), Irena (ur. 12 czerwca 1909 r. w Nesterowo na Syberii), Jakub (ur. 5 stycznia 1918 r. w Chlewie,

pow. kaliski). Losy wojenne i powojenne: w czasie wojny wymeldowany w niewiadomym kierunku, w 1949 r. wyjechał z żoną do wsi Ościsłowo (pow. ciechanowski).

APK, AmK, sygn. 4448, s. 649-650, sygn. 4596, s. 1237-1238, 1241-1242, KPPPwK, sygn. 3, s. 105, 128, 140, 214, 291, sygn. 5, s. 20, KPPPwK, sygn. 3, s. 214; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 56v, sygn. 11, k. 96, sygn. 12, k. 15v, sygn. 14, k. 134, sygn. 16, k. 12v, 16v, sygn. 17, k. 9, 24, *Z dziejów policji*, s. 10.

ROBAKIEWICZ BOLESŁAW, stopień służbowy: starszy przodownik. Przebieg służby: przydzielony 14 lutego 1920 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na komendanta II Obwodu i Posterunku PP w Liskowie, 28 kwietnia 1920 r. przeniesiony z Koźminka na p.o. komendanta Rezerwy przy Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, a 10 lipca 1920 r. do Komendy Powiatowej PP w Koninie.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 7, 26, 31, 42.

ROGOWSKI WALENTY (nr ewid. 1778), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, a z dniem 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 131; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 122.

ROGOZIŃSKI WACŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 10 stycznia 1921 r. z Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kalińskiego do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 10.

ROJEK ANTONI (nr ewid. 3640, 1787), syn Antoniego i Antoniny z d. Lupis, ur. 15 października 1897 r. we wsi Polik (pow. brzeziński). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: starszy szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła ludowa w Poliku, w sierpniu 1921 r. ukończył kurs w szkole policyjnej z wynikiem bardzo dobrym, 24 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 8 stycznia 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Posterunku PP w Brzezinach (1924-1926), skąd z dniem 16 czerwca 1934 r. przeniesiony na własną prośbę do Posterunku PP w Błaszach. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: nagana w 1933 r. (wykreślona w 1936 r.). Stan cywilny: żona Zofia z d. Mikołajczyk, córka Andrzeja i Marianny z d. Janczak, ur. 15 lutego 1898 r. Brzezinach k. Łodzi; ślub 24 września 1918 r. w Brzezinach k. Łodzi; dzieci: Janina (ur. 1 sierpnia 1921 r. w Brzezinach k. Łodzi), Jan (ur. 13 grudnia 1922 r. w Brzezinach k. Łodzi), Marian (ur. 24 czerwca 1924 r. w Brzezinach k. Łodzi), Czesław (ur. 5 lipca 1927 r. w Brzezinach w pow. kaliskim).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 230, 302, sygn. 5, s. 34, Księgi, sygn. 759, s. 142; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, s. 35, sygn. 9, k. 112, sygn. 11, k. 4, sygn. 12, k. 65v, 120, sygn. 13, k. 197, sygn. 17, k. 6, 9v, sygn. 18, k. 29v, sygn. 20, k. 59v.

ROJEK JÓZEF (nr ewid. 535, 615), syn NN i Marianny z d. Rojek, ur. 20 sierpnia 1874 r. w Słupcy, zmarł 22 maja 1948 r. Stopień służbowy: starszy posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła elementarna, 23 stycznia 1926 r. ukończył VIII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1919 r., służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1925-1935), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przeniesiony w stan spoczynku z dniem 31 stycznia 1935 r. z zachowaniem praw emerytalnych „z powodu trwałej niezdolności do służby państwowej w ogóle” (cyt. z rozkazu). Stan cywilny: żona Agnieszka z d. Piaseczna, córka Jakuba i Łucji z d. Bartosik, ur. 3 grudnia 1869 r. w Grodźcu (pow. koniński), zm. 13 marca 1951 r. w Kaliszu; dzieci: Agnieszka (ur. 12 stycznia 1908 r. w Kaliszu), Michał (ur. 25 sierpnia 1914 r. w Rychwale).

APK, AmK, sygn. 4449, s. 75-76, KPPWk, sygn. 3, s. 208, 232, 278, sygn. 5, s. 7; APL, KWPPWŁ, sygn. 11, k. 96, 162, sygn. 19, k. 3v.

ROMAN PIOTR (nr ewid. 75, 92), ur. 10 czerwca 1877 r., zm. w Błaszczach przed 1932 r. Stopień służbowy: starszy przodownik (od 1 lipca 1919 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, 7 października 1923 r. ukończył VIII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dobrym. Przed służbą w PP: 11 lat, 9 miesięcy i 15 dni służby w żandarmerii austriackiej. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 lipca 1919 r., 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, komendant Posterunku PP w Błaszczach w 1925 r., zwolniony z dniem 31 lipca 1927 r. na podstawie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z zachowaniem praw emerytalnych. Kary: nagana w 1921 r., nagana formalna w 1927 r.

APK, KPPWk, sygn. 3, s. 159, 161, 191, 193, 208, 217; sygn. 5, s. 2, 326; APL, KWPPWŁ, sygn. 6, k. 36v, sygn. 9, k. 125v, sygn. 11, k. 39v, 142, sygn. 14, k. 34, 61.

ROMASZKIEWICZ HENRYK, syn Antoniego i Marii z d. Baniewicz, ur. 26 stycznia 1893 r. w Rosji. Stopień służbowy: komisarz. Stopień wojskowy: kapitan. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 22 marca 1935 r. z policji województwa wołyńskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na stanowisko kierownika Komisariatu PP w Kaliszu, z dniem 7 sierpnia 1937 r. przeniesiony do policji województwa kieleckiego. Stan cywilny: żona Nina, córka Jerzego i Niny z d. Żylin, ur. 8 września 1909 r. w Wołkowysku; dzieci: Regina Zofia (ur. 2 lutego 1926 r. w Słonimie, woj. nowogródzkie).

APK, AmK, sygn. 4596, s. 2450-2453; APL, KWPPWŁ, sygn. 19, k. 19v, sygn. 21, k. 41.

ROSIAK STEFAN (nr ewid. 3800, 1790), syn Michała i Marianny z d. Cierniak, ur. 6 marca 1895 r. w Kaliszu. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1933 r.). Stopień wojskowy: starszy sierżant. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła miejska w Kaliszu, 14 marca 1925 r. ukończył V kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym.

Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 16 lutego 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 26 maja do 8 grudnia 1924 r.), służył na Posterunku PP w Stawiszynie przynajmniej od 1925 r., następnie z dniem 14 września 1929 r. przydzielony do Posterunku PP w Błazskach, z dniem 26 czerwca 1933 r. przeniesiony na własną prośbę do Komendy PP m. Łodzi. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Odznaczenia: Krzyż Walecznych nadany w 1923 r. Stan cywilny: żony: 1) Janina z d. Iwankiewicz; zezwolenie na ślub z 10 września 1925 r., ślub 22 listopada 1925 r.; 2) Regina z d. Michalska, córka Stefana i Kazimierzy z d. Storeckiej, ur. 4 sierpnia 1912 r. w Cielcach; ślub 26 lutego 1930 r. w Błazskach; dzieci: Stanisław (ur. 12 listopada 1926 r. w Stawiszynie), Jerzy (ur. 1 czerwca 1931 r. w Błazskach), Barbara Anna (ur. 27 lipca 1933 r. w Błazskach).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 169, 214, 224, sygn. 5, s. 20, Księgi, sygn. 759, s. 194, sygn. 761, s. 23; APL, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 25, 127, sygn. 12, k. 9, 99, 120v, sygn. 13, k. 36, 103, 148, sygn. 14, k. 222, sygn. 17, k. 6, 9, 24, 37v.

ROSIK STANISŁAW (nr ewid. 2621), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: delegowany z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (od 10 do 13 lutego 1926 r.).

APL, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 177v.

ROSOŁOWSKI FELIKS, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony z dniem 1 marca 1922 r. na mocy art. 46 tymczasowych przepisów dla pracowników państwowych z 1918 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 91.

ROSSA IGNACY (nr ewid. 524), stopień służbowy: starszy posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 8 marca 1923 r. ukończył VII kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Przodowników w Łodzi w wyniku dobrym. Przebieg służby: przydzielony do Posterunku PP w Opatówku (1922-1925), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, wydalony ze służby z dniem 19 czerwca 1925 r. za „pijaństwo na służbie, niepatrowanie miejscowości wyznaczonej rozkazem, spanie podczas służby, użycie podwoły bez potrzeby oraz za to, że wskutek pijaństwa dopuścił się poturbowania i rozbicia go przez 3 złoczyńców” (cyt. z rozkazu). Nagrody: pochwała Komendanta Powiatowego z 15 sierpnia 1922 r., „za gorliwe spełnianie swych obowiązków, czuwanie nocami nad całością mienia gliniaków i tropienia przestępców” (cyt. z rozkazu), udzielona na wniosek Rady Gminy Opatówek.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 117, 124, 187; APL, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 33, 96, sygn. 13, k. 71.

ROSTALSKI FRANCISZEK (nr ewid. 3996, 1791, 444), syn Bartłomieja i Wiktorii z d. Walczak, ur. 3 grudnia 1888 r. w Trkusowie (pow. ostrowski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 stycznia 1930 r.), przodownik

(od 1 kwietnia 1934 r.), przodownik służby śledczej (w 1937 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Ostrowie, 14 marca 1925 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem bardzo dobrym, 31 grudnia 1926 r. ukończył XV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi w wyniku dobrym, 25 sierpnia 1933 r. ukończył specjalny kurs dla komendantów posterunków w Śledczej Szkole Fachowej dla Szeregowych w Warszawie. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 czerwca 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 26 maja do 8 grudnia 1924 r.), służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1925-1933), z dniem 1 czerwca 1933 r. przeniesiony na własną prośbę na p.o. komendanta Posterunku PP w Zbiersku, komendant od 28 lutego 1934 r., z dniem 2 lipca 1936 r. przeniesiony na komendanta Posterunku PP w Błaszczach. Nagrody: 1) pochwała komendanta wojewódzkiego z 15 września 1932 r. za aktywne uczestnictwo w dochodzeniu zakończonym wykryciem i ujęciem bandy Pachółka; 2) uznanie komendanta powiatowego z 31 stycznia 1935 r. za energiczne i umiejętne prowadzone dochodzenie w sprawie włamania do agencji pocztowej w Zbiersku w nocy z 10 na 11 stycznia 1933 r. Kary: 1-dniowy areszt w 1928 r. (wykreślony w 1931 r.). Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 19 marca 1937 r. Stan cywilny: żona Zofia z d. Adrijan, córka Szymona i Józefy z d. Praciszewskiej, ur. 24 marca 1904 r. w Pobiedziskach (pow. poznański); ślub w 1928 r. w Kaliszu, rozwiedzeni; II mąż Józef Przysiecki; dzieci: Danuta (ur. 19 lipca 1929 r.). Losy wojenne: na początku wojny pracował w blaszkowskim Magistracie, miał podpisać niemiecką listę narodowościową (Volkslistę), codziennie prowadził upokarzającą dla Żydów gimnastykę na miejscowym rynku, w czerwcu 1942 r. aresztowany (według rodziny z powodów politycznych) i wywieziony do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu, gdzie prawdopodobnie zmarł w szpitalu, jako datę śmierci Sąd Grodzki w Kaliszu uznał 23 września 1942 r. tj. datę nadania telegramu z obozu z informacją o zgonie.

APK, AmK, sygn. 4449, s. 787-788, KPPPwK, sygn. 2, s. 70, sygn. 3, s. 169, 191, 212, 214, 226, 277, 310, sygn. 5, s. 20, SGwK, sygn. 1002; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 84, sygn. 12, k. 9, 99, 120v, sygn. 13, k. 36, sygn. 14, k. 5, 253v, sygn. 15, k. 53v, sygn. 16, k. 44, sygn. 17, k. 35v, 38, 46, sygn. 18, k. 10, 16v, sygn. 20, k. 39, sygn. 21, k. 15; M. Król, *Błaszki. Skok cywilizacyjny lat 1869-1939. Dzieje miasta i ludzi, zniszczonych przez wichry wojny* (w druku), S. Szarras, *Te wakacje trwały sześć lat (1939-1945)*, Sieradz 2016, s. 31; R. Tuzin, *Błaszki „Wzgórze Anny”*, Błaszki 2000, s. 240, 252; zob. też aneks źródłowy nr 12.

ROZWANDOWICZ ANTONI (nr ewid. 3044), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 15 listopada 1921 r. z Komendy Powiatowej PP w Łasku do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, delegowany z dniem 20 marca 1922 r. do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego, a z dniem 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego. APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 94, 131; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 168, sygn. 10, k. 33v, 122.

RÓŻAŃSKI ADAM, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w sierpniu 1920 r. wstąpił jako ochotnik do armii polskiej, będąc funkcjonariuszem Komendy Powiatowej PP w Kaliszu. Kary: nagana formalna w 1920 r.
APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 48, 67.

RÓŻAŃSKI FRANCISZEK (nr ewid. 1779, 1462, 1786), syn Józefa i Michaliny z d. Krysiak, ur. 6 grudnia 1885 r. w Białobłotach (gm. Grodziec, pow. koniński). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 marca 1936 r.). Stopień wojskowy: starszy szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne-domowe, 24 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 19 października 1919 r., delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego (od sierpnia 1921 r. do 4 maja 1922 r.), 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu (1922-1936), delegowany na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Opatówku (od 4 do 6 listopada 1922 r.). Sport: Złota Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: dwa 1-dniowe areszty w 1923 r., 3-dniowy areszt w 1926 r., 3-dniowy areszt w 1928 r., nagana w 1930 r., 7-dniowy areszt w 1930 r. (wszystkie kary wykreślono w 1933 r.), nagana w 1936 r. Stan cywilny: żona Stefania z d. Sługajska, córka Wawrzyńca i Marianny z d. Woźniak, ur. 9 lipca 1893 lub 1905 r. w Orlince Małej (pow. koniński), zm. 11 września 1949 r. w Kaliszu; dzieci: Czesław (ur. 20 kwietnia 1914 r. w Słupcy), Władysław (ur. 11 września 1917 r. w Smoleńsku w Rosji), Bogdan (ur. 6 marca 1919 r. w Łądku, pow. słupecki). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 22 maja 1940 r. do Komarowa (pow. zamojski), żona wróciła do miasta 20 listopada 1945 r., na karcie meldunkowej określona jako wdowa.

APK, AmK, sygn. 4450, s. 939-940, sygn. 4598, s. 362-363, 506-507, KPPPwK, sygn. 3, s. 105, 139, 197, 250, 302, 316, sygn. 5, s. 20; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 56v, sygn. 11, k. 39v, sygn. 13, k. 197, sygn. 14, k. 311v, sygn. 17, k. 6, 9v, 61, sygn. 20, k. 17v.

RÓŻYCKI STANISŁAW (nr ewid. 3658), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 3 stycznia 1923 r., zawieszony w urzędowaniu z dniem 2 lutego 1923 r., wydany ze służby z dniem 28 lutego 1923 r. za „pijaństwo i odwiedzanie osób złego prowadzenia się” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 7, 30v.

RUCIŃSKI WŁADYSŁAW (nr ewid. 3676), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., delegowany do Komendy PP Okręgu Wileńskiego (od 8 lutego do 5 kwietnia 1923 r.), zwolniony z dniem 4 października

1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu). Stan cywilny: żonaty; dzieci: Klara (ur. 22 sierpnia 1923 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, 21v, 50, 136, 140v, 151v.

RURAŃSKI CZESŁAW WIKTOR (nr ewid. 1435, 2825, 1535), syn Ignacego i Heleny z d. Plenkiewicz, ur. 20 lipca 1909 r. w Zawierciu, prezencja zewnętrzna dobra, wzrost 170 cm. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lutego 1935 r.), starszy posterunkowy służby śledczej (od 8 marca 1935 r.), przodownik (od 1 kwietnia 1939 r.). Stopień wojskowy: kapral podchorąży. Wykształcenie ogólne i zawodowe: Państwowa Średnia Szkoła Rolnicza w Białokrynicy, 15 grudnia 1933 r. ukończył kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich, 17 kwietnia 1934 r. skierowany na kurs do Tresury Psów Policyjnych Komendy Głównej PP w Poznaniu, 16 listopada 1938 r. ukończył 6-miesięczny kurs specjalny szeregowych z cenzusem naukowym, kandydatów na kurs oficerski w Szkole Oficerskiej PP z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 16 czerwca 1933 r., po ukończeniu szkoły w Mostach przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu, gdzie służył na Posterunku PP w Szadku, z dniem 1 marca 1935 r. przeniesiony na własną prośbę do Komendy Państwowej PP w Kaliszu, od następnego dnia w Wydziale Śledczym w Kaliszu jako przewodnik psa policyjnego, z dniem 17 listopada 1938 r. przeniesiony do Posterunku PP w Tyńcu z równoczesnym przydzieleniem do służby ogólnej, a stamtąd na komendanta Posterunku PP w Stawiszynie z dniem 14 marca 1939 r. na własną prośbę. Według opinii bezpośredniego przełożonego z 1938 r.: „Zrównoważony, spokojny, ambitny, o wysokim poczuciu honoru, odważny i prawdomówny. Wyrobienie życiowe średnie, towarzyskie obycie duże. Wykonawca dobry, bardzo stanowczy, wykazuje orientację dobrą i trafną, do nauki bardzo zdolny, posłuszny, koleżeński, pilny i pracowity. St. post. Rurański, jako młody policjant samodzielnej pracy nie wykonuje, natomiast z powierzonych prac wywiązuje się zupełnie dobrze. Na oficera policji będzie się nadawał po przejściu dalszej praktyki w służbie śledczej i mundurowej, celem zdobycia większego doświadczenia”, opinia podzielona przez komendanta wojewódzkiego: „Jakkolwiek w latach 1934 i 1935 posiadał ze względu na małe wyrobienie fachowe, kwalifikacje dostateczne, jednak w ostatnim roku wykazał znaczne postępy w pracy, wobec czego, biorąc pod uwagę ocenę bezpośredniego przełożonego, uważam również, że będzie się w przyszłości nadawał się na oficera policji”. Stan cywilny: żona Jolanta z d. Tomczyk, córka Andrzeja i Józefy z d. Turkiewicz, ur. 30 stycznia 1910 r. w Kaliszu, pracownica umysłowa (urzędniczka); dzieci: Andrzej (ur. 18 września 1940 r. w Chłopicach, pow. jarosławski). Losy wojenne i powojenne: żona zamieszkała w Kaliszu 12 listopada 1945 r., na karcie meldunkowej określona jako wdowa.

AAN, KGPPwW, sygn. 921, s. 21; APK, AmK, sygn. 4451, s. 790-791, sygn. 4598, s. 1995-2000; KPPPwK, sygn. 1, s. 54; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 17, k. 65v, sygn. 18, k. 2, sygn. 19, k. 6, 13v; KWPPwP, sygn. 21, s. 121, 186, 190, 246, 250.

RUTKOWSKI FELIKS (nr ewid. 105, 1305), stopień służbowy: starszy przodownik. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 1 kwietnia 1926 r. z Komendy Powiatowej

PP w Radomsku do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Szkoły Posterunkowych jako komendant, następnie z dniem 4 grudnia 1926 r. do Komisariatu PP w Kaliszu jako zastępca kierownika, z dniem 1 marca 1927 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Radomsku.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 241, 252; APL, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 186, sygn. 14, k. 19.

RUTKOWSKI TADEUSZ (nr ewid. 3783, 1792), syn Andrzeja i Anny z d. Pietrzykowskiej, ur. 10 września 1899 r. we Włocławku. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lutego 1935 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna we Włocławku, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 lutego 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu, z dniem 1 września 1927 r. przeniesiony do Posterunku PP na Stacji Kolejowej w Kaliszu, potem znowu w Komisariacie, stąd delegowany do Oddziału konwojowania pociągów w Radomsku (od 18 października do 16 grudnia 1935 r.). Kary: nagana formalna w 1925 r. (wykreślona w 1931 r.). Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 20 sierpnia 1925 r. za wyratowanie tonącego z narażeniem własnego życia. Stan cywilny: żona Anna Weronika z d. Wojtczak, córka Józefa i Antoniny z d. Konofalskiej, ur. 26 kwietnia 1903 r. we wsi Modlna (gm. Proboszczewice, pow. łódzki); dzieci: Zofia Krystyna (ur. 26 kwietnia 1926 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: wyjechał z Kalisza do Włocławka 23 listopada 1939 r., dalsze losy nieznane.

APK, AmK, sygn. 4452, s. 93-94, sygn. 4598, s. 2588-2589, 2816-2817, KPPPwK, sygn. 3, s. 164, 191, 198, 212, 219, 292, 302, sygn. 5, s. 33; APL, KWPPwŁ, sygn. 12, k. 120v, sygn. 13, k. 95, sygn. 14, k. 68, sygn. 15, k. 54, sygn. 19, k. 5.

RYBICHÓWNA TERESA. Stanowisko służbowe: dietariusz, urzędnik (od 1 sierpnia 1920 r., awansowana za „Za gorliwą, sumienną i ze znajomością rzeczy wykonywaną pracę oraz gorliwą i taktowną postawę i zachowanie się służbowe” – cyt. z rozkazu). Przebieg pracy: zatrudniona w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 46.

RYBICKI FRANCISZEK (nr ewid. 3784), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 lutego 1923 r., z dniem 16 lutego 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Koninie.

APL, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 18, sygn. 12, k. 142.

RYKOWSKI BOLESŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 20 sierpnia 1920 r. z Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 44.

RYMARCZYK JAN (nr ewid. 3785), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 lutego 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przeniesiony z dniem 15 lutego 1925 r. z Komisariatu PP w Kaliszu do Posterunku PP w Szczypiornie, zawieszony w urzędowaniu z dniem 26 maja 1925 r., wydany ze służby z dniem 19 czerwca 1925 r. za „samowolne opuszczenie Posterunku, spanie podczas służby i pijaństwo do utraty przytomności” (cyt. z rozkazu). Stan cywilny: żonaty; dzieci: Stanisława (ur. 5 kwietnia 1923 r.), Jadwiga (ur. 3 lipca 1924 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 159, 180, 187; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 18, 149, sygn. 12, k. 76v, sygn. 13, k. 58, 71, 120v.

RYTKOWSKI TADEUSZ (nr ewid. 3783), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 lutego 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 18.

SADOWSKI STANISŁAW, stanowisko służbowe: urzędnik. Przebieg pracy: zatrudniony w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 lipca 1921 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 90v, 104.

SALAŚCIŃSKI vel **SALATA FRANCISZEK KSAWERY** (nr ewid. 1826), syn Feliksa i Władysławy z d. Wągrowskiej, ur. 14 sierpnia 1906 r. w Zduńskiej Woli. Stopień służbowy: posterunkowy, posterunkowy służby śledczej (od 1 stycznia 1932 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 8 listopada 1930 r. ukończył 5-miesięczny kurs w Szkole dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich z wynikiem dobrym, 1 listopada 1931 r. ukończył 5-miesięczny kurs w Śledczej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły skierowany do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem od 10 listopada 1930 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, z dniem 29 stycznia 1932 r. przeniesiony z Komendy Powiatowej do Wydziału Śledczego w Kaliszu, z dniem 2 kwietnia 1932 r. do policji województwa kieleckiego.

APK, AmK, sygn. 4453, s. 631-632, KPPPwK, sygn. 5, s. 167; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 310v, sygn. 15, k. 58, sygn. 16, k. 7-7v, 16v.

SALAŁAGACKI JÓZEF (nr ewid. 344), syn Andrzeja i Józefy z d. Juzgi, ur. 30 stycznia 1880 r. w Pabianicach. Stopień służbowy: przodownik. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Łasku, stąd przydzielony z dniem 1 czerwca 1931 r. do Komendy Powiatowej w Kaliszu, służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1935-1939). Kary: nagana w 1931 r. (wykreślona w 1935 r.), 2-dniowy areszt w 1935 r. (wykreślony w 1938 r.), 7-dniowy areszt w 1939 r. Stan cywilny: żona Amalia z d. Hildebrand, córka Jana i Franciszki z d. Biskup, ur. 31 maja 1883 r. w Pabianicach; dzieci: Jolanta Melania (ur. 24 listo-

pada 1910 r. w Pabianicach), Eugenia (ur. 6 czerwca 1920 r.), Maria (ur. 10 lipca 1922 r. w Pabianicach). Losy wojenne i powojenne: na karcie meldunkowej adnotacja o wymeldowaniu 16 października 1939 r. do wojska, dalsze losy nieznane.

APK, AmK, sygn. 4453, s. 639-640, sygn. 4600, s. 917-926, KPPPwK, sygn. 3, s. 286; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39, sygn. 15, k. 29, sygn. 19, k. 9; APP, KWPPwP, sygn. 24, s. 168, 212.

SARGALSKI JÓZEF (nr ewid. 1830), syn Mariana i Marianny z d. Kopaczewskiej, ur. 1 maja 1903 r. w Brodnicy. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 8 listopada 1930 r. ukończył 5-miesięczny kurs w Szkole dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły skierowany do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem od 10 listopada 1930 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, zawieszony w urzędowaniu z dniem 30 maja 1935 r., przywrócony z dniem 25 czerwca 1935 r., z dniem 30 stycznia 1936 r. przydzielony do Posterunku PP w Tyńcu, skąd z dniem 2 października 1936 r. przeniesiony na własną prośbę do Komisariatu PP w Kaliszu, zm. 22 sierpnia 1937 r. w Kaliszu. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznana w 1932 r. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 15 września 1932 r. za aktywne uczestnictwo w dochodzeniu zakończonym wykryciem i ujęciem bandy Pacholka. Kary: 7-dniowy areszt w 1935 r. Stan cywilny: żona Marianna lub Antonina z d. Zdrojewska, córka Jana i Franciszki z d. Pawłowskiej, ur. 17 stycznia 1900 r. w Ludwichowie (pow. lubawski); ślub 18 kwietnia 1928 r. w Lubawie; dzieci: Danuta Bogumiła (ur. 4 kwietnia 1929 r. w Lubawie), Teresa Józefa (ur. 28 września 1933 r. w Kaliszu).

APK, AmK, sygn. 4453, s. 939-940, sygn. 4600, s. 1705-1712, KPPPwK, sygn. 5, s. 167; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 310v, sygn. 16, k. 44, sygn. 17, k. 6, 9v, sygn. 19, k. 29v, 30v-31, sygn. 20, k. 8, 52, sygn. 21, k. 41v; zob. też aneks źródłowy nr 12.

SARZYŃSKI JÓZEF (nr ewid. 1891), stopień służbowy: posterunkowy służby śledczej. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 9 kwietnia 1930 r. z Komendy PP Województwa Lubelskiego do Wydziału Śledczego Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, przeniesiony z dniem 31 maja 1931 r. w stan spoczynku z zachowaniem praw emerytalnych.

APK, KPPPwK, sygn. 5, s. 163; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 271, sygn. 15, k. 27v.

SERWIŃSKI EDMUND (nr ewid. 3871), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: z dniem 20 marca 1923 r. przeniesiony z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z dniem 16 lutego 1924 r. przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Łęczycy.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 41, sygn. 12, k. 142.

SIARKIEWICZ KAZIMIERZ (nr ewid. 1780), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, w sierpniu 1921 r. delegowany do

Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, a z dniem 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 131; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38-39, 129v, sygn. 10, k. 122.

SIEROŃSKI ANDRZEJ (nr ewid. 1781), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, a z dniem 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 131, APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38, 129v, sygn. 10, k. 122.

SIEROŃSKI STANISŁAW (nr ewid. 1782), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, zwolniony ze służby na własną prośbę z dniem 28 lutego 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 94; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38, 129v, sygn. 10, k. 33v.

SIKORA ADAM (nr ewid. 527, 320), ur. 30 stycznia 1886 r. Stopień służbowy: starszy posterunkowy (20 czerwca 1920 r.), przodownik (od 1 stycznia 1925 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, w 1921 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 15 kwietnia 1919 r., służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu (1922 r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, komendant Posterunku PP w Tyńcu (1924-1927), przeniesiony z dniem 1 września 1930 r. do Komendy Powiatowej PP w Łasku na stanowisko komendanta Posterunku PP w Szczercowie. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 7-dniowy areszt w 1926 r., 2-dniowy areszt w 1927 r., 7-dniowy areszt w 1930 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 4, m.in. Eugenia Sabina (ur. 18 stycznia 1922 r.), Mieczysław (14 września 1924 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 6, sygn. 3, s. 53, 91, 154, 195, 237, 254, sygn. 5, s. 30; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 165, sygn. 9, k. 40, sygn. 10, k. 21v, sygn. 11, k. 96, sygn. 12, k. 2, 40v, sygn. 13, k. 173v, 276, 296, sygn. 17, k. 6, 9v, sygn. 20, k. 62.

SIKORA ANTONI (nr ewid. 2751, 711), syn Marcina i Katarzyny, ur. 21 maja 1899 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 5 marca 1938 r. ukończył 5-dniowy kurs dla niewyszkolonych szeregowych z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 1 października 1929 r. z Komendy Powiatowej PP w Łasku, z dniem 2 października 1936 r. przeniesiony z Komisariatu PP w Kaliszu do Posterunku PP w Tyńcu na własną prośbę. Kary: 1-dniowy areszt w 1930 r. (wykreślony w 1933 r.).

APK, KPPwK, sygn. 1, s. 16; APL, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 222, sygn. 17, k. 61, sygn. 20, k. 52, sygn. 22, k. 18v.

SIKORSKI ANDRZEJ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, stąd z dniem 1 października 1920 r. do Posterunku PP w Pamięcinie, 24 listopada 1920 r. przeniesiony na tereny przyfrontowe.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51, 57, 68.

SIKORSKI MICHAŁ (nr ewid. 1784, 635), syn Michała i Katarzyny z d. Kenczka, ur. 12 września 1889 r. w Zbrudzewie (pow. śremski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy z równoczesnym przemianowaniem na starszego posterunkowego służby śledczej (od 1 lutego 1924 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła ludowa z Zbrudzewie, szkoła policyjna. Przebieg służby: do policji wstąpił 15 stycznia 1920 r., służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1922 r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Błaszczkach (od 4 do 6 listopada 1922 r.), potem w służbie śledczej w Ekspozyturze Urzędu Śledczego w Kaliszu (1925-1929) i kaliskim Komisariacie (1935 r.), przeniesiony w stan spoczynku z dniem 31 stycznia 1935 r. z zachowaniem praw emerytalnych „z powodu trwałej niezdolności do służby państwowej w ogóle” (cyt. z rozkazu). Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 15 września 1932 r. za aktywne uczestnictwo w dochodzeniu zakończonym wykryciem i ujęciem bandy Pachółka. Stan cywilny: żona Stanisława z d. Przymęska, córka Ignacego i Katarzyny z d. Andrzejewskiej, ur. 10 kwietnia 1898 r. w Śremie; ślub 28 lutego 1920 r. w Śremie. Losy wojenne i powojenne: okupację niemiecką spędził w Kaliszu, w 1945 r. mieszkał przy ul. Legionów.

APK, AmK, sygn. 4456, s. 321-322, sygn. 4602, s. 2155-2156, KPPPwK, sygn. 3, s. 139, 202, 278, sygn. 5, s. 9; APL, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 96, sygn. 12, k. 150, sygn. 16, k. 44; zob. też aneks źródłowy nr 12.

SIMINIECKI (SIEMIENIECKI) BRONISŁAW (nr ewid. 2397), syn Józefa i Katarzyny z d. Woźniak, ur. 27 listopada 1883 r. w Gruszczycach (pow. sieradzki). Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: wykształcenie elementarne, w 1926 r. ukończył 6-tygodniowy kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu, w 1936 r. uznany za wyszkolonego funkcjonariusza policji. Przebieg służby: w polskich organach bezpieczeństwa publicznego od 18 listopada 1918 r., służył w Komisariacie Kolejowym PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Eugeniusz, Tadeusz, Maria, Henryka, Blandyna. Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 026/2 z 13 kwietnia 1940 r., poz. 100).

APL, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39; *Funkcjonariusze*, s. 501.

SIMINOWICZ JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 stycznia 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 14v.

SIMIŃSKI FRANCISZEK (nr ewid. 1783, 1350, 616), ur. 17 października 1893 r. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1924 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: 3 klasy gimnazjum, 16 lutego 1924 r. ukończył kurs przodowników w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1922 r.), z dniem 1 stycznia 1923 r. przeniesiony do Posterunku PP w Blizanowie (gdzie przebywał przynajmniej do 1926 r.), członek Zarządu Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego Funkcjonariuszy PP Powiatu Kaliskiego (1922 r.), 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 10 września 1928 r. przeniesiony z Komisariatu PP w Kaliszu na stanowisko p.o. komendanta Posterunku PP w Iwanowicach, a z dniem 15 lipca 1929 r. do Posterunku PP w Błaszczach, od 16 listopada 1931 r. przydzielony do Komendy PP m. Łodzi. Kary: 5-dniowy areszt w 1922 r., 2-dniowy i 3-dniowy areszt w 1926 r., 3-dniowy areszt w 1928 r., 7-dniowy areszt w 1930 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 3, m.in. Janina Krystyna (ur. 11 marca 1921 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 137, 151, 219, 224, 245, 249, sygn. 5, s. 9; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 153v, sygn. 9, k. 157, sygn. 12, k. 120, 139v, sygn. 14, k. 132, 146, 213, 268v, sygn. 15, k. 57v.

SIP ROMAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony ze służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu 1 czerwca 1920 r. z powodu choroby.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 33.

SIWA WŁADYSŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 28 lutego 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 23v.

SIWIŃSKI STANISŁAW (nr ewid. 3041), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 15 listopada 1921 r. z Komendy Powiatowej PP w Koninie do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, zwolniony ze służby z dniem 30 czerwca 1922 r. na własną prośbę. Kary: 2-dniowy i 3 dniowy areszt w 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 96, 103, 111; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 168, sygn. 10, k. 72.

SKARZYŃSKI ADAM (nr ewid. 1792), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony na własną prośbę z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 31 lipca 1922 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 94v.

SKONIECZNY JÓZEF (nr ewid. 3669), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Białostockiego z dniem 11 lipca 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, 97v-98.

SKORUPA MARCIN (nr ewid. 1148), syn Kacpra i Katarzyny z d. Borut, ur. 17 października 1897 r. w Chorobowie (pow. sokalski). Stopień służbowy: starszy posterunkowy służby śledczej (1935 r.), starszy posterunkowy (od 1 maja 1937 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 22 czerwca 1923 r. ukończył Okręgową Szkołę Policyjną we Lwowie, 30 października 1931 r. ukończył kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Przebieg służby: początkowo służył w Wydziale Śledczym w Kaliszu jako wywiadowca w sprawach kryminalnych, z dniem 1 maja 1937 r. przeniesiony na etat służby ogólnej, od 1 czerwca 1937 r. w Komisariacie PP w Kaliszu, z dniem 1 sierpnia 1937 r. przydzielony do Komendy PP m. Łodzi. Kary: 3-dniowy areszt i nagana w 1935 r., nagana i 3-dniowy areszt w 1936 r. Stan cywilny: żona Anna z d. Potażnik, córka Józefa i Aleksandry z d. Borykały, ur. 18 listopada 1905 r. w Ostrowie; dzieci: Emilia Stanisława (ur. 11 września 1925 r. w Stanisławowie).

APK, AmK, sygn. 4457, s. 247-248, sygn. 4603, s. 792-793, KPPPwK, sygn. 1, s. 54, sygn. 2, s. 73, sygn. 3, s. 283, 291, 319; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 20, k. 30, sygn. 21, k. 28, 34, 39.

SKÓRSKI WŁADYSŁAW (nr ewid. 3641), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 3 stycznia 1923 r., zwolniony na własną prośbę z dniem 30 lipca 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 4, 107v.

SKRZYPCZYŃSKI MARIAN (nr ewid. 3801), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 16 lutego 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat pracy w policji, służył w Oddziale Konnym, zawieszony w urzędowaniu z dniem 10 marca 1925 r., wydany ze służby z dniem 31 marca 1925 r. za „pijaństwo podczas służby do utraty przytomności i zezwolenie jeżdżenia osobom cywilnym na policyjnym koniu” (cyt. z rozkazu). Kary: nagana formalna w 1924 r. Stan cywilny: żona Karolina z d. Olpińska; ślub 2 marca 1924 r.; dzieci: Anna Stanisława (ur. 8 maja 1924 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 163, 167; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 25, sygn. 12, k. 43v, 97, 102v, 120, sygn. 13, k. 30v, 50.

SKUPIRZEPA JÓZEF lub **ANDRZEJ**, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu,

stamtąd 1 października 1920 r. na Posterunek PP w Zborowie, 24 listopada 1920 r. przeniesiony na tereny przyfrontowe. Kary: nagana formalna w 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51, 57, 63, 68.

SŁOMA JAN (nr ewid. 3786), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 lutego 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, wydany ze służby z dniem 30 sierpnia 1924 r. za „samowolne, dwukrotne opuszczenie Posterunku i kłamliwe usprawiedliwianie się” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 18, sygn. 12, k. 54v, 120v.

SŁOWIKOWSKI BRONISŁAW (nr ewid. 2631), ur. 24 stycznia 1896 r. Stopień służbowy: posterunkowy (od 5 września 1927 r.). Przebieg służby: do policji przyjęty prawdopodobnie w 1927 r., służył w Komisariacie PP w Kaliszu, zwolniony ze służby z dniem 30 czerwca 1928 r. na podstawie art. 101 rozporządzenia o policji państwowej z 1928 r.

APP, KPPPwK, sygn. 5, s. 139; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 136v.

SMEKCIŃSKI LEONARD (nr ewid. 4329, 1802), syn Józefa i Emilii z d. Człapskiej, ur. 2 stycznia 1900 r. w Łodzi. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 29 lutego 1925 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi. Przebieg służby: do policji wstąpił 4 stycznia 1924 r., przeniesiony z dniem 12 czerwca 1925 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu (1925-1932), 14 stycznia 1926 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 1 sierpnia 1932 r. przeniesiony na własną prośbę z Komisariatu do Posterunku PP w Zbiersku, gdzie zm. 18 marca 1936 r. Kary: 7-dniowy areszt w 1925 r. (wykreślony w 1929 r.), nagana formalna w 1928 r., 3-dniowy areszt w 1932 r. Nagrody: uznanie komendanta powiatowego 31 stycznia 1935 r. za energiczne i umiejętne prowadzone dochodzenie w sprawie włamania do agencji pocztowej w Zbiersku w nocy z 10 na 11 stycznia 1933 r. Stan cywilny: żona Maria z d. Kacprzak, córka Józefa i Antoniny z d. Piąsta, ur. 12 sierpnia 1903 r. w Łodzi; dzieci: Jadwiga Emilia (ur. 27 listopada 1925 r. w Łodzi), Krystyna Maria (ur. 18 listopada 1928 r. w Kaliszu).

APK, AmK, sygn. 4457, s. 509-510, KPPPwK, sygn. 2, s. 74, sygn. 3, s. 182, 195, 219, 224, 226, 258, 277, 305; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 43, sygn. 13, k. 61v, 148, 152, sygn. 14, k. 120v, 228v, sygn. 16, k. 37, sygn. 20, k. 21v.

SMOLAREK KAZIMIERZ (nr ewid. 1476, 3787, 1789, 447), syn Andrzeja i Józefy z d. Ochman, ur. 13 maja 1899 r. w Łodzi. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 stycznia 1929 r.), przodownik (od 1 kwietnia 1933 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, 15 czerwca 1925 r. ukończył 6-tygodniowy kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym, 4 grudnia 1929 r. ukończył kurs

w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Sosnowcu w wyniku bardzo dobrym, 1 czerwca 1934 r. ukończył specjalny kurs dla komendantów posterunków w Szkole dla Oficerów PP w Warszawie. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 lutego 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat pracy w policji, służył w Komisariacie PP w Kaliszu, skąd został 1 grudnia 1925 r. przeniesiony do Biura Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, gdzie był dziennikarzem (tj. prowadzącym sprawy kancelaryjne), z dniem 1 marca 1930 r. przydzielony do Posterunku PP w Koźminku, skąd z dniem 20 maja 1931 r. przeniesiony na własną prośbę do Posterunku PP w Stawie na stanowisko komendanta, a z dniem 6 marca 1937 r. do Posterunku PP w Szczypiornie na analogiczne stanowisko; według opinii bezpośredniego przełożonego z 1926 r.: „1) Zalety osobiste (charakter, poczucie honoru, odwaga, ambicja, wyrobienie życiowe, zachowanie się poza służbą, obycie towarzyskie): charakter ustalony, reszta dobry; 2) Inteligencja (bystrość umysłu, zmysł orientacyjny, zdolności do nauki): bardzo dobre; 3) Zdolności wykonawcze, zdolności kierownicze, inicjatywa, energia i stanowczość: wykonawca bardzo dobry, zdolności kierownicze dobre, energiczny, stanowczy; 4) Zdolności wychowawcze, zdolności w kierunku fachowego i wojskowego szkolenia funkcjonariuszów Policji: instruktor dobry; 5) Zalety służbowe (wykształcenie zawodowe, wojskowe, doświadczenie fachowe, zachowanie w służbie, stosunek do podwładnych kolegów i interesantów, obowiązkowość i pilność, wydatność pracy, specjalność służbowa): szkołę posterunkowych ukończył, fachowo wyrobiony, w służbie dobry, koleżeński, obowiązkowy, grzeczny, bardzo pilny; 6) Wniosek na przydatność (czy odpowiada na obecnym stanowisku? czy nadaje się na inne stanowiska i na jakie?): nadaje się; 7) Ogólna ocena kwalifikacji (bardzo dobra – dobra – dostateczna – niedostateczna): bardzo dobra”. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Nagrody: 1) pochwała i nagroda 25 zł komendanta wojewódzkiego z 16 stycznia 1934 r. za wykrycie sprawców morderstw w Stoku Niemieckim 26 października 1933 r. oraz w Chlewie 9 listopada 1933 r.; 2) pochwała komendanta wojewódzkiego z 15 września 1934 r. za zlikwidowanie szajki fałszerzy monet działającej na terenie powiatów kaliskiego i tureckiego. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 11 listopada 1937 r. Stan cywilny: kawaler.

APK, KPPPwK, sygn. 2, k. 72, sygn. 5, s. 23, 167, 192, 217, 223, sygn. 6, s. 7, Księgi, sygn. 536, s. 4, SPwK, sygn. 23, k. 280; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 18, sygn. 12, k. 120v, sygn. 13, k. 75, sygn. 14, k. 175, 249v, 264, sygn. 15, k. 27, sygn. 17, k. 5v, 9, 24, sygn. 18, k. 1, 10v, 28, 36, sygn. 21, k. 9, 52; zob. też aneks źródłowy nr 13; zob. też s. 342.

SMOLIGA JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty na służbę do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu w lipcu 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 42.

SMOLIŃSKI FELIKS (nr ewid. 3997), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną

służbę z dniem 1 czerwca 1923 r., zwolniony z dniem 29 lutego 1924 r. z powodu choroby.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 84, sygn. 12, k. 143.

SMORAWSKI PIOTR (nr ewid. 3041), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 stycznia 1923 r., z dniem 16 lutego 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Łodzi.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 1v, 128v, sygn. 12, k. 142v.

SOBCZAK WOJCIECH (nr ewid. 1786, 1803), ur. 20 marca 1887 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarno-domowe, 15 czerwca 1925 r. ukończył 6-tygodniowy kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu, w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, 14 stycznia 1926 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 14 stycznia 1929 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Łasku z przydziałem do Posterunku PP w Lutomiersku.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 167, 192, 202, 226, sygn. 5, s. 34; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 12v, sygn. 9, k. 129v, sygn. 13, k. 152, sygn. 14, k. 178.

SOBCZYK JAN (nr ewid. 1787, 1441, 1796), syn Franciszka i Marianny z d. Bzdyrek, ur. 13 maja 1887 r. w Borku (gm. Żydów, pow. kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1934 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne-domowe, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 lutego 1920 r., służył w Komisariacie Kolejowym PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, przydzielony z dniem 15 lipca 1929 r. z Komisariatu PP w Kaliszu do Posterunku PP w Błaszczach, stąd przeniesiony z dniem 4 stycznia 1935 r. na własną prośbę do Komisariatu PP w Kaliszu. Nagrody: pochwała i nagroda 25 zł komendanta wojewódzkiego z 16 stycznia 1934 r. za wykrycie sprawców morderstw w Stoku Niemieckim 26 października 1933 r. oraz w Chlewie 9 listopada 1933 r. Kary: nagana w 1929 r. (wykreślona w 1932 r.). Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 2 sierpnia 1938 r. za zasługi w służbie bezpieczeństwa publicznego. Stan cywilny: żona Julianna z d. Różalska, córka Pawła i Franciszki z d. Urbanowskiej, ur. 10 stycznia 1889 r. w Żydowie; ślub 3 lutego 1914 r. w parafii w Chełmcach; dzieci: Jan (ur. 7 sierpnia 1924 r. w Piwonicach), Stefania (ur. 26 sierpnia 1916 r. w Borku), Józef (ur. 15 września 1918 r. w Borku), Jan (ur. 7 sierpnia 1924 r. w kol. Piwonice). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 8 lutego 1940 r. do wsi Wola Uhruska (gm. Sobibór, pow. chełmski), do miasta wrócił 24 stycznia 1946 r.

APK, AmK, sygn. 4459, s. 732-733, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Chełmce, sygn. 75, akt urodzenia nr 47/1887, KPPPwK, sygn. 1, s. 27, sygn. 3, s. 219, sygn. 5, s. 23, Księgi, sygn. 757, s. 85, sygn. 759, s. 200; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38, sygn. 11, k. 128v, sygn. 13, k. 136v, sygn. 14, k. 213v, sygn. 16, k. 22, sygn. 17, k. 1, sygn. 18, k. 60v, sygn. 19, k. 6; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 171; zob. też aneks źródłowy nr 13.

SOBIERAJ JÓZEF (nr ewid. 3998), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 czerwca 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 26 maja do 11 czerwca 1924 r.), zwolniony na własną prośbę z dniem 31 lipca 1924 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Józef Mieczysław (ur. 29 lutego 1924 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 84, sygn. 12, k. 68, 90, 99, 120v, 126.

SOBOCKI STEFAN, syn Jana i Franciszki z d. Skotowskiej, ur. 5 października 1908 r. w Opatówku. Przebieg służby: funkcjonariusz PP, 10 lutego 1933 r. wyjechał z Opatówka do Horochowa w województwie wołyńskim, brak innych inf.

APK, Księgi, sygn. 453, s. 249.

SOBOLA JAN (nr ewid. 1789), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: delegowany z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do Komendy PP Okręgu Wileńskiego z dniem 1 października 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 131.

SOBOLEWSKI FILIP (nr ewid. 590), stopień służbowy: przodownik. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 1 lutego 1923 r. z Komendy Powiatowej PP w Piotrkowie do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 30 czerwca 1923 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Olgierd Feliks (ur. 27 stycznia 1923 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 7, 50, 107v.

SOBOTA JAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w sierpniu 1921 r. delegowany z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego, a 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 122.

SOSIŃSKI ANTONI, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Łasku.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

SOSNOWSKI LUDWIK (nr ewid. 4447), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: delegowany z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (od 10 do 13 lutego 1926 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 177v.

SOWIŃSKI LEON (nr ewid. 3477), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 20 marca 1923 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z dniem 16 lutego 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Koninie.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 41, sygn. 12, k. 142.

SOWIŃSKI PIOTR, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 30 kwietnia 1921 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 53v.

SROKA FRANCISZEK (nr ewid. 1875), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego, a z dniem 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 131, APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 122.

SROKA JAN (nr ewid. 536, 1325, 321), ur. 26 kwietnia 1892 r. Stopień służbowy: starszy posterunkowy (od 1 września 1921 r.), przodownik (od 1 stycznia 1925 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, w sierpniu 1921 r. ukończył kurs w szkole policyjnej z wynikiem bardzo dobrym, 7 października 1923 r. ukończył VIII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla przodowników w Łodzi z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 21 lutego 1920 r., służył na Posterunku PP w Szczypiornie (1922 r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, komendant Posterunku PP w Choczu (1924-1926), przeniesiony z dniem 11 lutego 1926 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, z dniem 22 lutego 1928 r. do Komendy Powiatowej PP w Piotrkowie. Kary: nagana formalna w 1925 r., 7-dniowy areszt w 1926 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Marianna (ur. 14 lipca 1922 r.), Jan (ur. 1 kwietnia 1925 r., zm. 5 marca 1926 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 20, 117, 154, 186, 198, 210, 214, 233, 237, 240, sygn. 5, s. 30; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 165, sygn. 9, k. 112, sygn. 10, k. 97, sygn. 11, k. 96, 142, sygn. 12, k. 2, sygn. 13, k. 176v, 198v, sygn. 14, k. 117.

STABNO LUDWIK (nr ewid. 1790, 1479, 1801), ur. 23 września 1885 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła miejska w Kaliszu, 23 stycznia 1926 r. ukończył VIII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu (1922-1927), delegowany do Komendy PP Okręgu Wileńskiego (powrócił 16 października 1922 r.) oraz do Komisariatu PP w Zgierzu (od 19 do 21 marca 1927 r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony z dniem 30 listopada 1928 r. na podstawie art. 151 rozporządzenia o policji państwowej z 1928 r., z zachowaniem praw emerytalnych. Kary: 24-godzinny areszt w 1926 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 132, 232, 242, 254, sygn. 5, s. 22; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 12v, sygn. 10, k. 124v, sygn. 11, k. 96v, sygn. 13, k. 162, sygn. 14, 165v.

STANISŁAWSKI MARCIN, stopień służbowy: p.o. młodszego komisarza (wrzesień 1919 r.), p.o. aspiranta, podkomisarz (od 1 kwietnia 1290 r.). Przebieg służby: w 1919 r. służył w Komendzie PP m. Kalisza, w marcu 1920 r. wykładowca w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu, przeniesiony 15 listopada 1920 r. do Pomorskiego Okręgu PP: „służył w Kaliskiej Komendzie od grudnia 1918 r. i położył duże zasługi przy organizacji policji, a jako pracownik zdolny, gorliwy i sumienny, jako instruktor fachowy był wzorem dla innych” (cyt. z rozkazu).

AAN, KGPPwW, sygn. 2, s. 69; APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 68, *Z Policji Miejskiej*, GK, 1919, nr 210, s. 4; *Otwarcie szkoły policyjnej w Kaliszu*, 1920, nr 72, s. 3.

STANISZEWSKI IGNACY (nr ewid. 381, 688), syn Józefa i Nepomuceny z d. Harłowskiej, ur. 24 czerwca 1892 r. w Bierzglinie (pow. wrzesiński). Stopień służbowy: przodownik, aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Przebieg służby: do Komedy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony na własną prośbę z dniem 1 listopada 1931 r. z Komendy Powiatowej PP w Piotrkowie, służył w Komisariacie PP w Kaliszu, następnie przeniesiony na własną prośbę z dniem 21 grudnia 1935 r. do Posterunku PP w Cekowie w charakterze komendanta, stamtąd 23 października 1938 r. do Posterunku PP w Choczynie na równorzędne stanowisko. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: nagana w 1938 r. Stan cywilny: żona Lucyna, córka Józefa i Marii z d. Szulc, ur. 30 czerwca 1907 r. w Częstochowie. Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 050/3 z kwietnia 1940 r., poz. 73).

APK, AmK, sygn. 4606, s. 985-986, KPPPwK, sygn. 3, s. 292, Księgi, sygn. 141, s. 81; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 15, k. 57v, sygn. 17, k. 5v, 9, sygn. 19, k. 38v, sygn. 20, k. 5v; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 190, sygn. 24, s. 167; *Kaliszanie*, s. 68, *Miednoje*, s. 852, *Mieszkańcy*, s. 658 (fot.), J. Wypych, *Rola Straży Obywatelskiej w wyzwoleniu Kalisza 11 listopada 1918 r.*, „Rocznik Kaliski”, t. XLIV, 2018, s. 137.

STANKIEWICZ GUSTAW (nr ewid. 2680, 555), syn Feliksa i Zofii z d. Kisiel, ur. 9 listopada 1908 r. w Mertensdorf (Marcinkowo) w Prusach Wschodnich. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 stycznia 1938 r.), starszy posterunkowy służby śledczej (1939 r.), aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Wykształcenie zawodowe: 27 lipca 1932 r. ukończył kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich z wynikiem dobrym, 14 kwietnia 1933 r. ukończył 6-miesięczny kurs w Śledczej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Warszawie z wynikiem dobrym. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły skierowany na służbę do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, początkowo służył w Komisariacie PP w Kaliszu, z dniem 16 maja 1933 r. przeniesiony do Wydziału Śledczego w Kaliszu, od 1 stycznia 1938 r. przeniesiony do służby śledczej, od 1 czerwca 1939 r. do służby śledczej w Wydziale Śledczym kaliskiej Komendy. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strze-

lecka III klasy przyznane w 1932 r. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 15 września 1934 r. za zlikwidowanie szajki fałszerzy monet działającej na terenie powiatów kaliskiego i tureckiego. Kary: 2-dniowy areszt w 1933 r. (wykreślony w 1936 r.). Stan cywilny: żona Zenobia z d. Stobienia, córka Ignacego i Joanny z d. Rutkowskiej, ur. 15 marca 1905 r. w Kaliszu; ślub 10 listopada 1934 r. w Kaliszu w parafii NMP; higienistka; dzieci: Barbara Anna (ur. 10 lipca 1935 r. w Kaliszu), Elżbieta Maria (ur. 21 maja 1939 r.). Losy wojenne: w czasie ewakuacji we wrześniu 1939 r. był odpowiedzialny za wywiezienie i zabezpieczenie materiałów tajnych, ujęty w okolicach Kowla, został uwięziony w obozie NKWD w Ostaszku, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 019/2 z 7 kwietnia 1940 r.), jednocześnie Sąd Grodzki w Kaliszu, na wniosek żony, postanowieniem z 21 grudnia 1948 r. uznał go za zmarłego, ustalając datę zgonu na 9 maja 1946 r., bez podania miejsca, opierając się na zeznaniach świadka, szwagierki: „Mąż wnioskodawczyni był starszym posterunkowym służby śledczej w Kaliszu, w pierwszych dniach września 1939 r. Gustaw Stankiewicz służbowo wyjechał z Kalisza i od tej chwili nie ma wiadomości o nim i nie wiadomo, czy pozostaje on przy życiu. Wnioskodawczyni czyniła poszukiwania przez Czerwony Krzyż w Warszawie, lecz poszukiwania te były bez rezultatów. Również wnioskodawczyni czyniła uzyskać wiadomości czy mąż jej nie przebywa za granicą i te starania były bezskuteczne”.

APK, AmK, sygn. 4461, s. 755-756, KPPPwK, sygn. 3, s. 273, SGwK, sygn. 806; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 16, k. 35, sygn. 17, k. 6, 9v, 29, 30, sygn. 18, k. 36, sygn. 20, k. 59v, sygn. 21, s. 279, sygn. 22, k. 7v; *Kaliszka Policja*, nlb, *Kaliszanie*, s. 68, *Miednoje*, s. 852 (fot.), *Mieszkańcy*, s. 659 (fot.), *Z dziejów policji*, s. 63-64.

STANKOWSKI JÓZEF (nr ewid. 3674), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Białostockiego z dniem 11 lipca 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, 97v-98.

STARKOWSKI ANDRZEJ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu 24 listopada 1920 r. na tereny przyfrontowe.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 68.

STARKOWSKI STEFAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, a stąd przeniesiony 1 października 1920 r. na Posterunek PP w Kamieniu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51, 57.

STAROSTA BRONISŁAW (nr ewid. 3666), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym

funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego z dniem 26 maja 1924 r., zawieszony w urzędowaniu z dniem 3 listopada 1924 r., wydany z dniem 17 listopada 1924 r. za zabójstwo starszego posterunkowego Stanisława Blicharskiego (zob. **BLICHARSKI STANISŁAW**). Stan cywilny: żonaty; dzieci: Bronisław Henryk (ur. 9 marca 1924 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, sygn. 12, k. 12, 21, 27, 99, 120, 126.

STARZYŃSKI ADAM (nr ewid. 3614, 1475, 629), ur. 10 grudnia 1893 r. Stopień służbowy: posterunkowy (od 10 grudnia 1922 r.), starszy posterunkowy (od 1 grudnia 1926 r.), posterunkowy (degradacja od 15 czerwca 1928 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne-domowe, skierowany 10 grudnia 1922 r. do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: początkowo służył w Komisariacie PP w Kaliszu, zwolniony ze służby z dniem 31 lipca 1922 r., po raz drugi do policji wstąpił 10 grudnia 1922 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Pomorskiego (od 20 do 24 czerwca 1924 r.), służył na Posterunku PP na Stacji Kolejowej w Kaliszu (1925 r.), Komisariacie PP w Kaliszu (1926 r.) i od 15 września 1926 r. na Posterunku PP w Cekowie, jako zastępca komendanta, zawieszony w urzędowaniu z dniem 11 kwietnia 1928 r., przywrócony z dniem 15 czerwca 1928 r., przeniesiony z dniem 25 listopada 1928 r. z Komisariatu PP w Kaliszu do Posterunku PP w Iwanowicach, z dniem 1 stycznia 1929 r. przydzielony do Komendy PP Województwa Poznańskiego. Kary: nagana formalna w 1926 r., degradacja do stopnia posterunkowego w 1928 r. za „niewłaściwe i krnąbrne zachowanie względem komendanta powiatowego” (cyt. z rozkazu), 7-dniowy areszt w 1928 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 117, 150, 200, 241, 245, 250, sygn. 5, s. 22; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 34, 157, sygn. 10, k. 161, sygn. 12, k. 87v, 120, sygn. 14, k. 128, 134v-135, 137, 170v, 175v.

STASIAK TOMASZ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 21 lipca 1920 r. do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego, zawieszony w urzędowaniu z dniem 31 grudnia 1920 r., zwolniony dyscyplinarnie z dniem 24 lutego 1921 r. za „tolerowanie szmuglu i pijaństwo” (cyt. z rozkazu).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 44; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 2, 24.

STASZAK ANTONI (nr ewid. 1795, 1484), ur. 15 lipca 1892 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne-domowe, 6 czerwca 1925 r. ukończył XI kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., początkowo w Komisariacie PP w Kaliszu, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 12 czerwca 1925 r. przeniesiony do Posterunku PP w Stawie jako zastępca komendanta Posterunku, wydany ze służby z dniem 21 stycznia 1927 r. za dopuszczenie się wykroczeń służbowych przewidzianych art. 3 pkt 1 i 4 przepisów dyscyplinarnych i przestępstwa karnego przewidzianego art. 608 i 609 Kodeksu Karnego

tj. za „niezameldowanie władzy przełożonej o ściągniętych karach od obywateli, pożyczanie pieniędzy kolegom i gospodarzom na nadmierny procent, ujawnienie tajemnicy służbowej, wyludzanie drzewa na opał dla Posterunku i przywłaszczenie go sobie, wykonanie służby nie w myśl marszruty wyznaczonej rozkazem i demoralizowanie młodszego szarżą, namawianie osoby postronnej do fałszywego zeznania” (cyt. z rozkazu).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 180, 182, 210, 235, 253, sygn. 5, s. 22; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 12, sygn. 11, k. 96v, sygn. 13, k. 60v, sygn. 14, k. 8v.

STASZEWSKI CZESŁAW (nr ewid. 1791, 1793), syn Wacława i Antoniny z d. Gintkiewicz, ur. 24 stycznia 1894 r. w Kraszewicach (pow. wieluński). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy od 1 lipca 1930 r., aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: kanonier. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Kraszewicach, 6 sierpnia 1921 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Przed służbą w PP: w 1918 r. członek POW, potem na ochotnika wstąpił do Wojska Polskiego, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. Przebieg służby: do policji wstąpił 23 grudnia 1919 r., służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu (1922 r.), na Posterunku PP w Choczu (1922 r.), w Komisariacie PP w Kaliszu (1925 r.), z dniem 6 sierpnia delegowany, a 7 września 1925 r. przeniesiony do Posterunku PP w Tyńcu, w 1939 r. służył na Wartowni Komisariatu PP w Kaliszu w Państwowym Monopolu Tytoniowym, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby. Kary: nagana w 1928 r. (wykreślona w 1931 r.), 2-dniowy areszt w 1934 r. (wykreślony w 1938 r.). Odznaczenia: Krzyż Niepodległości, Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921, medal „Za Długoletnią Służbę”. Stan cywilny: żona Maria z d. Walczak, córka Tomasza i Stanisławy z d. Orlikowskiej, ur. 26 lutego 1900 r. w Choczu; zezwolenie na ślub z 15 listopada 1922 r., ślub 21 listopada 1922 r.; zm. 8 czerwca 1951 r.; dzieci: Salomea Wacława (ur. 25 grudnia 1923 r., zm. 18 stycznia 1924 r.), Kazimierz (ur. 12 stycznia 1925 r. we wsi Stare Miasto, ob. Kalisz), Józef (ur. 26 lutego 1928 r. w Tyńcu, ob. Kalisz), Helena Teresa (ur. 11 grudnia 1929 r. w Tyńcu), Tomasz Michał (ur. 10 sierpnia 1932 r. w Tyńcu). Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 023/4 z 10 kwietnia 1940 r., poz. 69).

APK, AmK, sygn. 4462, s. 545-546, sygn. 4606, s. 1074-1075, 1104-1105, KPPPwK, sygn. 1, s. 25, sygn. 2, s. 74, sygn. 3, s. 1, 13, 140, 150, 159, 195, 200, sygn. 5, s. 22; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 24, sygn. 10, k. 153v, sygn. 11, k. 96v, 290v, sygn. 12, k. 143, 144v, 152v, sygn. 13, k. 14v, sygn. 15, k. 36, sygn. 22, k. 5a; Muzeum, sygn. MK 1485 M, r2728; *Kaliszanie*, s. 68, *Miednoje*, s. 857 (fot.), *Mieszkańcy*, s. 661 (fot.), *Z dziejów policji*, s. 64-65; zob. też s. 348.

STAWSKI JÓZEF (nr ewid. 1793), ur. 17 marca 1886 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Trkusowie, szkoła policyjna. Przebieg służby: do policji wstąpił 15 stycznia 1920 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, w 1925 r. służył w Komisariacie PP w Kaliszu,

przeniesiony z dniem 30 kwietnia 1931 r. w stan spoczynku z zachowaniem praw emerytalnych. Kary: 3-dniowy areszt w 1925 r. Stan cywilny: żonaty.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 8, sygn. 3, s. 183, 219, sygn. 5, s. 23; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 24, sygn. 11, k. 96v, sygn. 15, k. 17v.

STEFANOWSKI STANISŁAW (nr ewid. 1794, 1471), syn Jakuba i Tekli z d. Tokarek, ur. 23 marca 1891 r. we Włocinie (gm. Gruszczyce, pow. sieradzki). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Wojkowie, 30 października 1926 r. ukończył XII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przed służbą w PP: w czasie I wojny światowej służył w armii rosyjskiej. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1919 r., przydzielony do Posterunku PP w Obozie Internowanych nr 10 w Kaliszu, a po jego likwidacji przeniesiony z dniem 1 stycznia 1924 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, gdzie służył do września 1939 r., 14 stycznia 1926 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby. Stan cywilny: żona Marianna (Maria) z d. Kołoszczyk, córka Jana i Anny z d. Wągrowskiej, ur. 13 marca 1898 r. w Kąśni (gm. Gruszczyca); ślub w parafii Wojków; dzieci: Helena (zm. 17 lipca 1922 r.), Irena Janina (ur. 18 czerwca 1922 r. w Kaliszu), Henryk Władysław (ur. 22 maja 1925 r. w Kaliszu), Andrzej (ur. 21 lutego 1937 r. w Kaliszu). Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 038/1 z 20 kwietnia 1940 r., poz. 77), postanowieniem Sądu Grodzkiego w Kaliszu z 8 października 1948 r. uznany za zmarłego, datę zgonu ustalono na 9 maja 1946 r., bez podania miejsca, w oparciu o oświadczenia żony i świadków, którzy zeznali, że 2 września 1939 r. Stefanowski został przydzielony do konwojowania internowanych Niemców do Berezki Kartuskiej i od tej chwili wszelki ślad po nim zaginął.

APK, AmK, sygn. 4462, s. 749-750, sygn. 4607, s. 912-913, SGwK, sygn. 678, KPPPwK, sygn. 1, s. 25, sygn. 3, s. 116, 154, 182, 184, 186, 188, 226, sygn. 5, s. 23; sygn. 10, k. 91, sygn. 13, k. 70, 152, 246; Muzeum, sygn. MK 1197 M, r725-726; USC w Kaliszu, akt zgonu nr 880/1948; *Kaliszanie*, s. 70, 75 (fot.), *Miednoje*, s. 860 (fot.), *Mieszkańcy*, s. 663 (fot.), *Z dziejów policji*, s. 65; zob. też s. 348.

STEFAŃSKI JAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 10 stycznia 1921 r. z Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 10.

STEIFER FRANCISZEK, stopień służbowy: aspirant. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 22 kwietnia 1929 r. z Komendy Powiatowej PP w Łęczycy do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na stanowisko p.o. kierownika Wydziału Śledczego w Kaliszu, przed 22 września 1929 r. powrócił do Łęczycy.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 198, 222.

STELTER MARIAN (nr ewid. 3561), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: skierowany 5 grudnia 1922 r. do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 6 grudnia 1922 r., zwolniony ze służby na własną prośbę z dniem 31 grudnia 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 149; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 152v, sygn. 11, k. 5.

STĘPERSKI TEODOR (nr ewid. 2449, 322), stopień służbowy: starszy posterunkowy (od 1 czerwca 1923 r.), przodownik służby śledczej (od 1 lutego 1924 r.). Przebieg służby: przeniesiony z dniem 1 lipca 1926 r. z Komendy Powiatowej PP w Brzezinach k. Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, w charakterze kierownika Wydziału Śledczego, z dniem 1 września 1929 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Łasku. Kary: 3-dniowy areszt w 1928 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 2.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 1, 6, sygn. 3, s. 243; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 164v, sygn. 13, k. 196v, sygn. 14, k. 154v, 219.

STĘPIEŃ (STEMPIEŃ) WIKTOR (nr ewid. 3615, 1794), syn Andrzeja i Marianny, ur. 20 grudnia 1899 r. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 lipca 1929 r.), przodownik (od 1 kwietnia 1934 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła miejska w Kaliszu, skierowany 10 grudnia 1922 r. do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs posterunkowych w tejże szkole z wynikiem dobrym, 14 marca 1925 r. ukończył kolejny kurs w kaliskiej szkole z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 10 grudnia 1922 r., delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 26 maja do 8 grudnia 1924 r.), 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat pracy w policji, służył w Komisariacie PP w Kaliszu, z dniem 25 marca 1927 r. przeniesiony do Biura Komendy Powiatowej PP w Kaliszu. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: nagana formalna w 1924 r. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 9 lipca 1938 r. za zasługi w służbie bezpieczeństwa publicznego. Stan cywilny: żona Kazimiera z d. Królikowska; zezwolenie na ślub z 9 lipca 1925 r. Losy powojenne: w 1949 r. był świadkiem w sprawie o uznanie za zmarłego policjanta Piotra Mikołajczyka (był wtedy pracownikiem Starostwa Powiatowego w Kaliszu).

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 16, sygn. 2, s. 72, sygn. 3, s. 150, 169, 189, 254, sygn. 5, s. 23, SGwK, sygn. 880; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 161, sygn. 11, k. 128v, sygn. 12, k. 9, 99, 120, 121, sygn. 13, k. 36, k. 76v, sygn. 14, k. 51, 208v, sygn. 17, k. 5v, 9, sygn. 18, k. 16v; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 146.

STĘPIŃSKI MARIAN vel WIKTOR (nr ewid. 3478, 1470, 1797), syn Walentego i Marianny z d. Szmigielskiej (Śmigielskiej), ur. 29 sierpnia 1898 r. w Łodzi. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1934 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Łodzi, 15 czerwca 1925 r. ukończył 6-tygodniowy VI kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej

dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 listopada 1922 r., z dniem 20 marca 1923 r. przeniesiony z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat pracy w policji, służył w Biurze Komendy Powiatowej PP w Kaliszu oraz w Komisariacie PP w Kaliszu, skąd z dniem 24 czerwca 1936 r. przesunięty do Posterunku PP w Cekowie; według opinii bezpośredniego przełożonego z 1926 r.: „1) Zalety osobiste (charakter, poczucie honoru, odwaga, ambicja, wyrobienie życiowe, zachowanie się poza służbą, obycie towarzyskie): charakter ustalony, reszta dobry; 2) Inteligencja (bystrość umysłu, zmysł orientacyjny, zdolności do nauki): wystarczające; 3) Zdolności wykonawcze, zdolności kierownicze, inicjatywa, energia i stanowczość: wykonawca dobry, zdolności kierownicze dobre, energiczny, stanowczy; 4) Zdolności wychowawcze, zdolności w kierunku fachowego i wojskowego szkolenia funkcjonariuszów Policji: tych zdolności nie wykazał; 5) Zalety służbowe (wykształcenie zawodowe, wojskowe, doświadczenie fachowe, zachowanie w służbie, stosunek do podwładnych kolegów i interesantów, obowiązkowość i pilność, wydatność pracy, specjalność służbowa): szkołę V kurs posterunkowych ukończył, fachowo wyrobiony, w służbie dobry, koleżeński, obowiązkowy, grzeczny, w pracy pilny; 6) Wniosek na przydatność (czy odpowiada na obecnym stanowisku? czy nadaje się na inne stanowiska i na jakie?): nadaje się; 7) Ogólna ocena kwalifikacji (bardzo dobra – dobra – dostateczna – niedostateczna): bardzo dobra”. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 16 marca 1935 r. za szybkie schwytanie sprawców kradzieży futer w mieszkaniach prywatnych w Kaliszu 6 stycznia 1935 r. Kary: nagana w 1933 r. (wykreślona w 1936 r.). Stan cywilny: żona Weronika z d. Kasprzak, córka Ignacego i Antoniny z d. Przybył, ur. 23 stycznia 1896 r. w Rudzie (gm. Dłusk, pow. koniński); zezwolenie na ślub z 16 kwietnia 1925 r., ślub 21 czerwca 1925 r.; dzieci: Marianna Barbara (ur. 4 sierpnia 1926 r. w Kaliszu).

APK, AmK, sygn. 4463, s. 130c-130d, KPPPwK, sygn. 3, s. 167, 171, 178, 186, 188, 191-193, 302, sygn. 5, s. 23, Księgi, sygn. 141, s. 86; APŁ, KWPP wŁ, sygn. 5, k. 33, sygn. 10, k. 134, sygn. 11, k. 41, sygn. 12, k. 120, sygn. 13, k. 39v, 70, 75, sygn. 14, k. 23v, sygn. 17, k. 6, 9v, sygn. 18, k. 16v, sygn. 19, k. 13, sygn. 20, k. 36, 38v.

STĘPNIAK ALEKSANDER, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, a stąd 1 października 1920 r. do Posterunku PP w Tyńcu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51, 57.

STŁOKA FRANCISZEK, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51.

STOCZEWSKI RAJMUND, ur. 2 marca 1893 r. Stopień służbowy: p.o. podkomisarza, podkomisarz (13 maja 1919 r.), komisarz (od 1 lutego 1921 r.), nadkomisarz (od 19 marca 1939 r.). Stopień wojskowy: podporucznik. Wykształcenie ogólne: 4 klasy szkoły miejskiej. Przed służbą w PP: służył w I Korpusie Wschodnim. Przebieg służby: do policji wstąpił w 1918 r., komendant powiatowy PP w Koninie, delegowany z dniem 9 maja 1925 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, a z dniem 15 czerwca 1925 r. mianowany komendantem powiatowym PP w Kaliszu, z dniem 20 maja 1926 r. delegowany do Komendy Powiatowej PP w Brzezinach k. Łodzi, z dniem 19 czerwca 1926 r. przeniesiony do Komendy PP Województwa Wołyńskiego, z dniem 3 listopada 1926 r. mianowany komendantem powiatowym PP w Słupcy, od 23 marca 1927 r. inspektor inspekcyjny w Komendzie PP na m. Łódź, delegowany do Komendy PP na m. Łódź jako p.o. komendanta z dniem 25 maja 1927 r., z dniem 20 stycznia 1933 r. przeniesiony z Komendy Powiatowej w Łęczycy do Komendy Powiatowej PP w Koninie w charakterze komendanta powiatowego. Nagrody: pismo sędziego pokoju I Okręgu w Koninie z 24 grudnia 1925 r. do Komendanta Wojewódzkiego w Łodzi, podane 28 stycznia 1926 r. do publicznej wiadomości: „Były komendant PP powiatu konińskiego komisarz Rajmund Stoczewski w czasie swej przeszło 6-letniej służby w powiecie konińskim wykazał dużo pracy i zabiegów, dzięki czemu PP powiatu konińskiego stanęła na wysokości swego zadania. Jemu jako instruktorowi przypadło ciężkie zadanie zorganizowania służby bezpieczeństwa w powiecie konińskim zaraz po wyjściu okupantów w listopadzie 1918 r. Dzięki osobistym zaletom swego charakteru potrafił komisarz Stoczewski wywiązać się z poruczonego mu zadania, zjednać sobie sympatię i poważanie władz sądowych. Jako oficer policji wpajał w podwładnych poczucie obowiązku, karność, poszanowanie prawa, gotowość niesienia pomocy zapewniania współobywatelom bezpieczeństwa i spokoju. Życząc komisarzowi Stoczewskiemu również uznania wśród społeczeństwa i władz na nowym i trudnym stanowisku, uważam za obowiązek prosić Pana Komendanta PP Województwa Łódzkiego o wyrażenie komisarzowi Stoczewskiemu Rajmundowi uznania i podziękowania w imieniu służby”. Sport: Odznaka Strzelecka III klasy nadana w 1932 r. Odznaczenia: Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921, Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości, Krzyż Niepodległości, dwa razy Srebrny Krzyż Zasługi (po raz drugi za zasługi na polu stanu sanitarno-porządkowego nadany 16 września 1938 r.). Stan cywilny: żonaty; dziecko płci żeńskiej (ur. 2 października 1925 r.).

AAN, KGPPwW, sygn. 2, s. 181, sygn. 3, s. 49, sygn. 7, s. 66, sygn. 848, s. 4; APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 176, 189, 195, 200, 208, 230, 235, 239; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 194, 245; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 28, sygn. 13, k. 50v, 75v, 122v, 158, 192, 201v, 240v, sygn. 14, k. 27v, sygn. 17, k. 8, 12; *Zawsze wierni*, s. 100.

STRZAŁKOWSKI JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, 1 października 1920 r. przeniesiony do Posterunku PP w Cekowie, a 24 listopada 1920 r. na tereny przyfrontowe.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51, 57, 68.

STRZELECKI ADAM (nr ewid. 80), stopień służbowy: starszy przodownik służby śledczej. Przebieg służby: delegowany z Komendy PP na m. Łódź do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (od 3 marca do 9 maja 1930 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 270v, 281v.

SUCHODOLSKI WALENTY (nr ewid. 1856), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 1 grudnia 1927 r. z Komendy Powiatowej PP w Kole do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, a z dniem 28 grudnia 1928 r. do Komendy PP m.st. Warszawy.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 89v, 175v.

SUDOLSKI FRANCISZEK, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, przeniesiony z dniem 14 stycznia 1921 r. do Komendy PP w Wilnie.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 7.

SUGIEWICZ ANTONI (nr ewid. 3690), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10.

SYMFLER STANISŁAW (nr ewid. 1814), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, przeniesiony w stan spoczynku z dniem 31 marca 1931 r. z zachowaniem praw emerytalnych.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 15, k. 16.

SZACHOWSKI (SZACHNOWSKI) WACŁAW (nr ewid. 3679, 1484, 1805, 1934), syn Jana i Weroniki, ur. 11 września 1897 r. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 stycznia 1930 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Inowrocławiu, 15 czerwca 1925 r. ukończył VI kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, delegowany z dniem 10 listopada 1925 r. do Szkoły Okręgowej PP w Łodzi na 14-dniowy kurs fizycznego przeszkolenia, 7 sierpnia 1926 r. ukończył XIV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 29 grudnia 1922 r., przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Pomorskiego (od 20 do 24 czerwca 1924 r.), służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1925 r.) i Posterunku PP w Stawie (1925 r.). Nagrody: pochwała i nagroda 25 zł komendanta wojewódzkiego z 16 stycznia 1934 r. za wykrycie sprawców morderstw w Stoku Niemieckim 26 października 1933 r. oraz w Chlewie 9 listopada 1933 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 1.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 8, 18, sygn. 2, s. 77, sygn. 3, s. 167, 192, 198, 212, sygn. 5, s. 22; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 34v, sygn. 11, k. 10, sygn. 12, k. 87v, 120v, 206, sygn. 13, k. 75, sygn. 14, k. 253v, sygn. 18, k. 1; zob. też aneks źródłowy nr 13.

SZADKOWSKI LEONARD, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 maja 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39, 59.

SZAFLIK JÓZEF (nr ewid. 1858), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 1 grudnia 1927 r. z Komendy Powiatowej PP w Kole do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z dniem 28 grudnia 1928 r. przydzielony do Komendy PP m.st. Warszawy.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 89v, 175v.

SZAFLIK (SZEFLIK) STANISŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, a stąd od 1 października 1920 r. do Posterunku PP w Stawie.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51, 57.

SZAFRAN FRANCISZEK (nr ewid. 2587), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 23 maja 1927 r. z Komendy PP Województwa Nowogrodzkiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z dniem 10 listopada 1927 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Słupcy.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 48, 87.

SZAMER (SZEMER) EDWARD lub **EDMUND** (nr ewid. 1800), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty na próbną służbę do PP z dniem 1 stycznia 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, delegowany w sierpniu 1921 r. do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego, a z dniem 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 131, sygn. 10, k. 122; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 4, 129v.

SZCZAPIŃSKI ADAM (nr ewid. 3617), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: skierowany 10 grudnia 1922 r. do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przyjęty 10 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Białostockiego z dniem 11 lipca 1923 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 150; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 161v, sygn. 11, k. 97v-98.

SZCZEBLEWSKI ADAM, stopień służbowy: pomocnik referenta. Przed służbą w PP: 5 lat pracy w rosyjskim Urzędzie Akcyzowym w Kaliszu, 7 lat służby w miejscowym sądownictwie i prokuraturze, w 1905 r. sekretarz kaliskiego adwokata A. Parczewskiego. Przebieg służby: 20 listopada 1918 r. wstąpił do Milicji Miejskiej w Kaliszu, sekretarz Wydziału Śledczego Komendy Miejskiej PP w Kaliszu, 8 listopada 1919 r.

mianowany kierownikiem Ekspozytury Urzędu Śledczego w Kaliszu przy tejże Komendzie, 30 grudnia 1919 r. podał się do dysmisji, pozostając w Komendzie.

Ekspozytury policyjno-śledcze w Kaliszu, PK, 1919, nr 259, s. 3, *Mianowanie*, PK, nr 259, s. 3, *Z Policji Miejskiej*, GK, 1919, nr 210, s. 4, *Zmiany w Policji*, PK, 1919, nr 295, s. 3.

SZCZEBLEWSKI WŁADYSŁAW (nr ewid. 256, 276, 1322, 318), syn Andrzeja i Marii (Marianny, Marcjanny) z d. Ochmańskiej, ur. 27 marca 1890 r. we wsi Mianów (pow. łęczycki). Stopień służbowy: przodownik (od 1 kwietnia 1919 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, szkoła policyjna. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1919 r., w październiku 1919 r. służył w Komendzie Miejskiej PP w Kaliszu, w późniejszym okresie komendant Posterunku PP w Iwanowicach przeniesiony z dniem 25 listopada 1922 r. na równorzędne stanowisko do Posterunku PP w Stawiszynie, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, od 1 listopada 1925 r. kierownik Biura Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, od 1 września 1926 r. komendant Posterunku PP w Szczypiornie, przydzielony 22 lutego 1928 r. do Posterunku PP w Chocz, z dniem 20 maja 1931 r. przeniesiony na własną prośbę do Posterunku PP w Cekowie w charakterze komendanta, a z dniem 23 grudnia 1935 r. na własną prośbę do Posterunku PP w Opatówku analogiczne stanowisko, gdzie udzielał się społecznie. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 21 lipca 1930 r. oraz nagroda pieniężna Warszawskiego Okręgu Legalizacji Narzędzi Mierniczych za gorliwe spełnianie nadzoru nad rzetelnością obrotu publicznego i obowiązków przewidzianych w art. 23 dekretu o miarach z 1929 r. Kary: 2-dniowy areszt w 1921 r. 5-dniowy areszt w 1923 r., 2-dniowy areszt w 1928 r. (wszystkie kary wykreślono w 1931 r.). Stan cywilny: żona Józefa z d. Szymczak, córka Franciszka i Marianny z d. Nowak, ur. w 1893 r.; dzieci: Halina Marianna (ur. 6 czerwca 1919 r.), Irmina Bożena (ur. 19 lipca 1920 r. w Kaliszu), Dariusz Władysław (ur. 23 lutego 1923 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 139, 201, 210, 218, 244, 292, sygn. 5, s. 30, Księgi, sygn. 141, s. 44, SPwK, sygn. 23, k. 125, 162-163; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 162, sygn. 14, k. 117, 288, sygn. 15, k. 27, 36, sygn. 20, k. 5v; *Z policji miejskiej*, GK, 1919, nr 231, s. 4; zob. też aneks źródłowy nr 5; zob. też s. 351.

SZCZEGODZIŃSKI TEOFIL (nr ewid. 2550), syn Korneliusza i Zofii z d. Łaskiej, ur. 2 lutego 1902 r. w Wiewiórowie (pow. radomski). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: starszy strzelec. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 1 kwietnia 1932 r. na własną prośbę z Komendy Powiatowej PP w Wieluniu do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Posterunku PP w Godzieszach. Kary: 3-dniowy areszt w 1934 r. (wykreślony w 1937 r.). Stan cywilny: żona Kazimiera z d. Pędziwiatr, córka Andrzeja i Heleny z d. Gatkowskiej, ur. 3 marca 1908 r. w Czajkowie (pow. wieluński); dzieci: Aleksandra Krystyna (ur. 10 listopada 1931 r. w Wieluniu). Losy wojenne i powojenne: 3 września 1939 r. wraz ze starszym posterunkowym Andrzejem Gołygą ewakuował się z Godziesz do Warszawy, w 1948 r. był świadkiem w sprawie uznania za go za zmarłego, mieszkał wtedy w Kaliszu.

APK, KPPwK, sygn. 1, s. 15, SGwK, sygn. 770, k. 11, Księgi, sygn. 223, s. 98; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 16, k. 17, sygn. 21, k. 30.

SZCZEPANIAK IGNACY (nr ewid. 2682), syn Józefa i Magdaleny z d. Mazurek, ur. 27 marca 1905 r. w Łosińcu (pow. wągrowiecki). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 27 lipca 1932 r. ukończył kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich z wynikiem dobrym. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły skierowany do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1936-1938), zawieszony w urzędowaniu z dniem 1 marca 1935 r., przywrócony z dniem 14 marca 1935 r., zwolniony ze służby w drodze dyscyplinarnej dekretem Komendanta Głównego z 22 kwietnia 1938 r. ze zmniejszeniem odprawy lub uposażenia emerytalnego o 1% za „uzależnienie czynności urzędowej od otrzymania dla siebie korzyści materialnej, pijaństwo poza służbą, lekkomyślne zaciąganie długów, lekceważenie obowiązków służbowych i zniszczenie doniesienia administracyjnego” (cyt. z rozkazu). Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 7-dniowy areszt w 1935 r., 1-dniowy areszt w 1936 r., 2-dniowy areszt w 1937 r. Stan cywilny: żona Helena z d. Gierlikowska, córka Józefa i Marianny z d. Wiertel, ur. 13 grudnia 1903 r. w Sarbi (pow. wągrowiecki); dzieci: Zofia Czesława (ur. 29 marca 1932 r. w Sarbi), Włodzimierz (ur. 29 lipca 1934 r. w Kaliszu). APK, AmK, sygn. 4465, s. 330-331, KPPPwK, sygn. 1, k. 14, sygn. 3, s. 309, 326; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 16, k. 35, sygn. 17, k. 6, 9v, sygn. 19, k. 14, 19v; APP, KWPPwP, sygn. 24, s. 136.

SZCZEPANIAK JÓZEF (nr ewid. 1417), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony ze służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu na własną prośbę z dniem 28 lutego 1923 r. APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 22v.

SZCZEPANKIEWICZ JÓZEF (nr ewid. 3616), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: skierowany 10 grudnia 1922 r. do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w tejże szkole z wynikiem dobrym. Przebieg służby: przyjęty 10 grudnia 1922 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę, przeniesiony z dniem 16 marca 1924 r. do Komendy Powiatowej PP w Łasku. APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 150; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 161v, sygn. 11, k. 128v, sygn. 12, k. 129v.

SZCZEPKOWSKI TADEUSZ, syn Zygmunta i Marii Rozalii z d. Budnej, ur. 20 września 1890 r. we wsi Pniewo-Czernuchy (pow. ciechanowski). Stopień służbowy: komisarz (od 1 lutego 1920 r.). Wykształcenie ogólne: szkoła techniczna. Przed służbą w PP: pracował w firmie Droga Żelazna Warszawsko-Wiedeńska, od 1918 r. w Straży Kolejowej, od 1919 r. w Wojskowej Straży Kolejowej. Przebieg służby: po wcielaniu Wojskowej Straży Kolejowej do PP mianowany 1 lutego 1920 r. kierownikiem Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego, z dniem 1 marca 1921 r. przydzielony do Komendy PP na m. Łódź, gdzie był kierownikiem jednego z łódzkich komisariatów, następnie oficer inspekcyjny w Łodzi (1927 r.), komendant powiatowy PP w Siedlcach (1929 r.) i Łukowie (1929 r.), kierownik Komisariatu PP w Trembowli (1925 r.) i komendant powiatowy PP w Trembowli (lipiec 1936 r.). Odznaczenia:

Srebrny Krzyż Zasługi, Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921, Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości.

AAN, KGPPwW, sygn. 7, s. 59, 64, sygn. 848, s. 2, sygn. 890, *passim*; APL, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 23; zob. też aneks źródłowy nr 6.

SZCZOT ANDRZEJ, stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 1 marca 1920 r. skierowany na I kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego. Stan cywilny: żona Józefa z d. Małolepsza; zezwolenie na ślub z grudnia 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 13, 67; APL, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v.

SZCZYGIELSKI WIKTOR (nr ewid. 668, 2732, 822), syn Mariana i Stanisławy z d. Szczygielskiej, ur. 5 grudnia 1897 r. w Gnieźnie. Stopień służbowy: posterunkowy (od 15 października 1923 r.). Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie zawodowe: 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił prawdopodobnie w 1923 r., do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przydzielony z dniem 23 grudnia 1927 r. z Komendy PP Województwa Wileńskiego, z przydziałem do Posterunku PP w Godzieszach, skąd z dniem 1 października 1930 r. przeniesiony do Posterunku PP w Koźminku, następnie z dniem 15 czerwca 1938 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, a od 11 września 1938 r., na własną prośbę, na Posterunek PP w Błaszczach, gdzie zm. 13 grudnia 1938 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 2.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 8, sygn. 3, s. 302, sygn. 5, s. 139, Księgi, sygn. 345, s. 99, sygn. 759, s. 216; APL, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 103, 302v; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 128, 150, 193; zob. też s. 342-343.

SZEWKO LEON, stopień służbowy: kapral (1919 r.), przodownik (1924 r.). Wykształcenie zawodowe: skierowany w kwietniu 1920 r. do Szkoły Niższych Funkcjonariuszy PP w Warszawie. Przebieg służby: w lipcu 1919 r. służył w Policji Komunalnej w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 31 marca 1921 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 26; APL, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 43; *Zatrzymanie nici*, PK, 1919, nr 154, s. 3.

SZŁĄZAK (ŚŁĄZAK) ADAM (nr ewid. 3959), ur. 13 kwietnia 1897 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 15 czerwca 1925 r. ukończył 6-tygodniowy kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 15 maja 1923 r., z dniem 16 lutego 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Wieluniu.

APL, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 37v, sygn. 11, k. 71v, sygn. 12, k. 142v, sygn. 13, k. 75.

SZMAJ LEON (nr ewid. 1797), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 1 marca 1920 r. skierowany na I kurs Okręgowej Szkoły Policyjnej dla

Posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, w sierpniu 1920 r. wstąpił jako ochotnik do armii polskiej, w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, a z dniem 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 13, 48, 131; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 122.

SZMAJ ROMAN, stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

SZMIGIELSKI FELIKS (nr ewid. 1788), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony ze służby z dniem 31 lipca 1922 r. na własną prośbę.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 116; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39, sygn. 10, k. 91.

SZMYT JULIAN (nr ewid. 3537), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 5 grudnia 1922 r., rozkaz odwołany 14 grudnia 1922 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 152, 157.

SZNUCHEL EMIL KAROL GUSTAW (nr ewid. 12-D), syn Karola i Berty Elżbiety z d. Tesin, ur. 18 czerwca 1894 r. w Gross Mokratz w Niemczech. Stanowisko służbowe: woźny kontraktowy, p.o. woźnego (od 1 sierpnia 1930 r.). Przebieg pracy: zatrudniony w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 1 kwietnia 1926 r. Stan cywilny: żona Katarzyna z d. Bogucka, córka Franciszka i Katarzyny z d. Nowak, ur. 14 listopada 1896 r. w Łęgu (pow. strzeliński); dzieci: Łucja Bogumiła (ur. 1 października 1919 r. w Inowrocławiu), Józef Emilian (ur. 9 lutego 1923 r. w Toruniu), Alicja (ur. 31 stycznia 1937 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: w czasie okupacji niemieckiej podpisał niemiecką listę narodowościową (Volkslistę), ostatni wpis na karcie meldunkowej pochodzi z 1942 r. dalsze losy nieznane.

AmK, sygn. 4467, s. 367-368, sygn. 4611, s. 1167-1168; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 206v, sygn. 14, k. 292.

SZNYCER JAN (nr ewid. 3560), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: skierowany 5 grudnia 1922 r. do Okręgowej Szkoły Policijnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: z dniem 6 grudnia 1922 r. przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę, z dniem 16 lutego 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Łasku.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 149, sygn. 12, k. 142; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 152v.

SZPAMA, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty na służbę w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu w lipcu 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 42.

SZTARK ANDRZEJ (nr ewid. 526, 319), syn Andrzeja i Marianny z d. Kraszewskiej, ur. 6 października 1887 r. w Zbiersku. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 26 września 1919 r.), przodownik (od 1 stycznia 1924 r.). Stopień wojskowy: starszy wachmistrz. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, 26 sierpnia 1920 r. ukończył III kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., służył na Posterunku PP w Brzezinach (1922 r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, komendant Posterunku PP w Cekowie (1925 r.), przeniesiony z dniem 20 maja 1931 r. na własną prośbę do Posterunku PP w Blizanowie w charakterze komendanta, a z dniem 31 grudnia 1935 r. do Komisariatu PP w Kaliszu, także na własną prośbę. Kary: nagana w 1928 r., 3-dniowy areszt w 1929 r., nagana w 1932 r. (wszystkie kary wykreślone w 1935 r.). Nagrody: 1) pochwała komendanta wojewódzkiego z 31 maja 1933 r. za „niestrudzoną pracę i wybitny udział w wykryciu w dwa dni po wypadku sprawców morderstwa Rafała Śmigielskiego, zamordowanego w dniu 28 kwietnia 1933 r. na szosie obok Blizanowa” (cyt. z rozkazu); 2) srebrny zegarek, ufundowany przez Towarzystwo Prawidłowego Myślistwa w Kalisza za walkę z kłusownictwem otrzymany 31 grudnia 1922 r.; 3) uznanie komendanta powiatowego z 31 stycznia 1935 r. za „współdziałanie w pościgu i udzielenie trafnych informacji” (cyt. z rozkazu), które przyczyniły się do ujęcia sprawcy włamania do agencji pocztowej w Zbiersku w nocy z 10 na 11 stycznia 1933 r. Stan cywilny: żona Tekla z d. Lelental, córka Stefana i Konstancji z d. Herman, ur. 11 września 1887 r. w Stawiszynie, zm. 16 października 1976 r. w Starachowicach; dzieci: Irena (ur. 16 marca 1915 r. w Stawiszynie). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 10 czerwca 1940 r. do pow. chełmskiego, zm. w Starachowicach 18 września 1951 r.

APK, AmK, sygn. 4468, s. 95-96, sygn. 4611, s. 2736-2737, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Stawiszyn, sygn. 14, akt urodzenia nr 64/1887 (żona), Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Zbiersk, sygn. 82, akt urodzenia nr 60/1887, KPPPwK, sygn. 2, s. 72, sygn. 3, s. 26, 51, 148, 201, 218, 256, 277, sygn. 5, s. 30, Księgi, sygn. 107, s. 137; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 164, sygn. 11, k. 96, 169, sygn. 15, k. 27, sygn. 17, k. 33, sygn. 19, k. 38v, sygn. 20, k. 5v.

SZTYBRYCH (SZTYBRYC) MARCELI (nr ewid. 1140), syn Antoniego i Józefy, ur. 25 października 1897 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: ułan. Przebieg służby: przyjęty z dniem 16 marca 1930 r. do policji z przydziałem do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, przeniesiony na własną prośbę z dniem 16 grudnia 1935 r. z Posterunku PP w Cekowie do Komendy Powiatowej PP w Turku.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 29, sygn. 3, s. 292; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 270, sygn. 20, k. 2.

SZUDEK MICHAŁ, stopień służbowy: podkomisarz. Przebieg służby: sekretarz Komisariatu PP w Kaliszu przeniesiony 10 lub 15 maja 1920 r. na analogiczne stanowisko

do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, odpowiedzialny za prowadzenie administracji i kasy Komendy, wykładowca w szkole policyjnej w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 marca 1921 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 28, 33, 43; APL, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 35; *Otwarcie szkoły policyjnej w Kaliszu*, GK, 1920, nr 72, s. 3.

SZULC LUCJAN (nr ewid. 2598, 1446?), syn Franciszka i Marii z d. Nowakowskiej, ur. 16 marca 1896 r. w Wierzchowiskach (pow. janowski). Stopień służbowy: posterunkowy (od 9 lipca 1920 r.), starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1921 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Przed służbą w PP: członek Straży Obywatelskiej w Kaliszu w 1918 r. Przebieg służby: do policji wstąpił prawdopodobnie w 1920 r., przeniesiony z dniem 4 lipca 1927 r. z Komendy PP Województwa Wileńskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, w 1927 r. służył w Komsariacie PP w Kaliszu, z dniem 16 marca 1934 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu, przeniesiony z powrotem do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 26 sierpnia 1936 r. na własną prośbę, w maju 1937 r. komendant Wartowni w Tyńcu podległej Komisariatowi PP w Kaliszu. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 24 maja 1937 r. za wykrycie grupy złodziei żywego inwentarza i rzeczy domowego użytku na terenie Kalisza i sąsiednich powiatów. Kary: 5-dniowy areszt w 1930 r., 3-dniowy areszt w 1932 r. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 2 sierpnia 1938 r. za zasługi w służbie bezpieczeństwa publicznego. Stan cywilny: kawaler. Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza w grudniu 1940 r. do Chodła (pow. lubelski), do miasta wrócił 19 listopada 1945 r., zm. 4 kwietnia 1949 r.

APK, AmK, sygn. 4468, s. 595-596, sygn. 4612, s. 538-539, KPPPwK, sygn. 1, s. 18, sygn. 3, s. 268, sygn. 5, s. 139; APL, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 60v, 68, 315v, sygn. 17, k. 5v, 9, sygn. 18, k. 18v, sygn. 20, k. 47v, sygn. 21, k. 22; USC w Kaliszu, akt zgonu nr 261/1949; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 171; zob. też aneks źródłowy nr 18.

SZURCZAK FRANCISZEK (nr ewid. 1798), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu w 1922 r., zawieszony w urzędowaniu z dniem 15 września 1923 r., wydalony z dniem 29 września 1923 r. za „spanie na Posterunku podczas służby, zejście ze służby z Posterunku, upicie się i udanie się do koszar spać” (cyt. z rozkazu). Kary: 3-dniowy areszt w 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 151; APL, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 139, 140v.

SZUREK JÓZEF (nr ewid. 33-D), stanowisko służbowe: goniec. Przebieg służby: zwolniony ze służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 30 czerwca 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APL, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 88v.

SZURMIŃSKI STANISŁAW (nr ewid. 1799, 1806), syn Franciszka i Antoniny z d. Szymczak, ur. 7 maja 1890 r. we wsi Kurza (pow. kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy, aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: ułan. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 3 oddziały

szkoły powszechnej w Rychnowie, 1 marca 1920 r. skierowany na I kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu, 16 kwietnia 1926 r. ukończył IX kurs w tejże szkole z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przed służbą w PP: w czasie I wojny światowej służył w armii rosyjskiej, potem w I Korpusie Polskim. Przebieg służby: do policji wstąpił 15 sierpnia 1919 r., delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego (od sierpnia 1921 r. do 11 lipca 1922 r.) i do Posterunku PP w Brzezinach na czas wyborów parlamentarnych (od 4 do 6 listopada 1922 r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 25 listopada 1922 r. przeniesiony z Komisariatu PP w Kaliszu do Posterunku PP w Tyńcu, w późniejszym okresie przydzielony do Oddziału Konnego (marzec-kwiecień 1925 r.), Komisariatu (lipiec-sierpień 1925 r.), Oddziału Konnego (grudzień 1925 r.) i znowu Komisariatu (1936 r.). Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: nagana formalna w 1925 r., 5-dniowy areszt w 1928 r., 2-dniowy areszt w 1929 r. (dwie ostatnie kary wykreślono w 1932 r.), nagana i 1-dniowy areszt w 1936 r. Odznaczenia: Brązowy Medal „Za Długoletnią Służbę”. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Bronisław (ur. 1 stycznia 1922 r.), Marianna (ur. 24 marca 1924 r.), Edward (ur. 5 marca, zm. 10 kwietnia 1925 r. w Kaliszu). Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszku, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 091/2 z 7 kwietnia 1940 r., poz. 86).

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 25, sygn. 3, s. 13, 116, 139-140, 167, 172, 191, 217, 302, 311, sygn. 5, s. 34; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 90v, 105, sygn. 11, k. 96v, sygn. 12, k. 104, sygn. 13, k. 34, 42v, 190, sygn. 16, k. 22, sygn. 17, k. 6, 9v; *Kaliszka Policja*, nlb (fot.), *Kaliszanie*, s. 63 (fot.), 70, *Miednoje*, s. 905, *Mieszkańcy*, s. 688-689 (fot.), *Z dziejów policji*, s. 68.

SZWEDZIŃSKI STEFAN (nr ewid. 3642, 1474), ur. 19 marca 1892 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne-domowe, 14 marca 1925 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 3 stycznia 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 26 maja do 8 grudnia 1924 r.), z Komisariatu PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 12 lipca 1925 r. na Posterunek PP na Stacji Kolejowej w Kaliszu, do służby egzekutywnej, a stamtąd z dniem 16 grudnia 1926 r. do Komendy PP na miasto Łódź. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Edward Jan (ur. 16 maja 1924 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 169, 189, 206, 252, sygn. 5, s. 22; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 35, sygn. 11, k. 4, sygn. 12, k. 9, 99, 101v, 120, sygn. 13, k. 36, 245.

SZYGIENDA STANISŁAW (nr ewid. 1801, 1679), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego (od sierpnia 1921 r. do 4 lipca 1922 r.), służył w Komendzie Powia-

towej PP w Kaliszu (styczeń 1922 r.), a potem w Komisariacie PP w Kaliszu, zwolniony ze służby na własną prośbę z dniem 30 września 1922 r. Kary: nagana formalna w 1922 r., 2-dniowy areszt w 1923 r., 1-dniowy areszt w 1927 r. (ten ostatni wykreślono w 1930 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 87, 128; APL, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 38, 129v, sygn. 10, k. 83, sygn. 14, k. 303.

SZYGIENDA STEFAN (nr ewid. 1801, 1802, 1799), syn Józefa i Kameli z d. Gartszki, ur. 25 listopada 1891 r. w Tyńcu (ob. Kalisz). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kanonier. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Tyńcu, 16 kwietnia 1926 r. ukończył IX kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 lutego 1920 r., służył w Komisariacie PP w Kaliszu, delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego (od sierpnia 1921 r. do 4 lipca 1922 r.), 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Wołyńskiego (od 10 maja do 26 czerwca 1923 r.), potem na Posterunku PP w Obozie Internowanych nr 10 w Kaliszu, a po jego likwidacji przydzielony z dniem 1 stycznia 1924 r. do Posterunku PP w Szczypiornie, z dniem 15 lutego 1925 r. przeniesiony do Komisariatu PP w Kaliszu, gdzie służył jeszcze w 1936 r. Kary: 2-dniowy areszt w 1923 r., 24-godzinny areszt w 1927 r. (wszystkie kary wykreślono w 1931 r.), 1-dniowy areszt w 1933 r. (wykreślony w 1936 r.). Pochwały: uznanie w imieniu służby komendanta powiatowego z 30 lipca 1935 r. za sumienną i umiejętną pracę przy wykryciu sprawców kradzieży bielizny wartości 400 zł w lipcu 1935 r. w Kaliszu. Stan cywilny: żona Stanisława z d. Jabłońska, córka Jana i Franciszki z d. Cieślak, ur. 28 stycznia 1895 r. w Cekowie; dzieci: Lucyna (ur. 18 stycznia 1920 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: wyjechał z Kalisza 17 czerwca 1940 r. do Radecznicy (pow. biłgorajski), do miasta wrócił w listopadzie 1945 r., wyrokiem Sądu Okręgowego w Zamościu z dnia 20 grudnia 1948 r. został skazany na utratę praw publicznych i obywatelskich honorowych z art. 45 i 46 Kodeksu Karnego na czas 5 lat od 16 kwietnia 1949 r. do 16 kwietnia 1954 r., 23 września 1949 r. wymeldowany do Ośrodka Pracy w Radecznicy.

APK, AmK, sygn. 4469, s. 393-394, sygn. 4612, s. 2416-2417, KPPPwK, sygn. 1, s. 25, sygn. 3, s. 114, 154, 159, 198, 226, 230, 254, 283, 302, sygn. 5, s. 23; APL, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 11, k. 39v, 67v, 95, sygn. 13, k. 190, sygn. 15, k. 36, sygn. 20, k. 36.

SZYMANIAK ADAM, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony ze służby 1 maja 1920 r. na własne żądanie.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 26.

SZYMAŃSKI BOLESŁAW (nr ewid. 1991), syn Antoniego i Wiktorii z d. Kosmali, ur. 10 listopada 1900 r. w Łodzi. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: starszy szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 3 klasy szkoły powszechnej,

7 czerwca 1925 r. [!] ukończył 6-tygodniowy kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Łodzi, w marcu 1938 r. ukończył 5-dniowy kurs dla niewyszkolonych szeregowych PP przy Komendzie Wojewódzkiej PP w Łodzi. Przebieg służby: przyjęty do służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 1 kwietnia 1929 r., przydzielony do Posterunku PP w Błaszczach (przyjechał z Łodzi 1 lipca 1929 r.), stąd przeniesiony na własną prośbę z dniem 10 lipca 1931 r. do Posterunku PP w Brzezinach, a z dniem 26 marca 1938 r. do Komendy PP m. Łodzi na własną prośbę. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Stan cywilny: żona Feliksa z d. Gajda, córka Marcina i Wiktorii z d. Jeziorskiej, ur. 5 czerwca 1898 r. w Borzęcinie.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 15, Księgi, sygn. 761, s. 58; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 8, k. 31v, 14, k. 190, sygn. 15, k. 34, sygn. 17, k. 6, 9v, sygn. 22, k. 25; *Funkcjonariusze*, s. 549 (prawdopodobnie połączono tutaj dwie osoby o takich samych personaliach, ale różnych nr ewid.: 1490 i 1991).

SZYMAŃSKI JAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty na służbę w PP w lipcu 1920 r., przeniesiony 1 października 1920 r. do oddziału przyfrontowego PP.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 42, 55.

SZYMAŃSKI KONSTANTY (nr ewid. 2114), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 1 kwietnia 1930 r. z Posterunku PP w Szczypiornie do Posterunku PP w Koźminku, służył na Wartowni w Liskowie, gdzie mieszkał, z dniem 19 lutego 1932 r., przydzielony do Posterunku PP w Iwanowicach, z dniem 27 grudnia 1933 r. przeniesiony na własną prośbę do Komendy PP m. Łodzi. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 11 maja 1931 r. oraz nagroda pieniężna Warszawskiego Okręgu Legalizacji Narzędzi Mierniczych za gorliwe spełnianie nadzoru nad rzetelnością obrotu publicznego i obowiązków przewidzianych w art. 23 dekretu o miarach z 1929 r. Kary: 3-dniowy areszt w 1932 r. Stan cywilny: żona Bronisława z d. Łęgosz; dzieci: Bronisław, Irena, Marian (ur. 25 listopada 1926 r. w Łodzi), Jadwiga (ur. 13 czerwca 1922 r. w Chojnach, pow. łódzki), Czesław (ur. 28 maja 1925 r. w Puchaczewie, pow. brzeski), Tadeusz (ur. 4 września 1926 r. w Puchaczewie, pow. brzeski).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 256, Księgi, sygn. 591, s. 108; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 270, sygn. 15, k. 24, sygn. 16, k. 9, sygn. 17, k. 1v, sygn. 18, k. 1v; zob. też s. 342.

SZYMCZAK JÓZEF (nr ewid. 1727), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 stycznia 1923 r., z dniem 16 lutego 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Brzezinach k. Łodzi, a z dniem 1 maja 1927 r. z Komendy Powiatowej PP w Łodzi z powrotem do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 1v, sygn. 12, k. 142, sygn. 14, k. 39v.

SZYPURA PIOTR (nr ewid. 3684, 1804), syn robotnika Szymona i Magdaleny z d. Jankowskiej, ur. 29 kwietnia 1898 r. w Ruchocicach (pow. grodziski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1934 r.), aspirant

(mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła ludowa w Ruchocicach, 15 czerwca 1925 r. ukończył 6-tygodniowy kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 20 lub 29 grudnia 1922 r., przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., delegowany do Komendy PP Okręgu Pomorskiego (od 20 do 24 czerwca 1924 r.), 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat pracy w policji, służył w Oddziale Konnym (1925 r.), potem w Komisariacie PP w Kaliszu (1925 r.), przeniesiony z dniem 12 stycznia 1926 r. do Posterunku PP w Tyńcu, stąd z dniem 20 maja 1931 r. na własną prośbę do Komisariatu PP w Kaliszu, od 16 czerwca 1934 r. przydzielony do Posterunku PP w Cekowie, a z dniem 2 października 1936 r. przeniesiony do Komisariatu PP w Kaliszu na własną prośbę. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 2-dniowy areszt w 1923 r., 2-dniowy areszt w 1924 r., 1-dniowy i 7-dniowy areszt w 1926 r., 2-dniowy areszt w 1927 r. (wszystkie kary wykreślono w 1930 r.), 1-dniowy areszt w 1937 r. Odznaczenia: Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości. Stan cywilny: żona Władysława z d. Kryszak, córka Franciszka i Marianny z d. Frankowskiej, ur. 2 października 1905 r. we wsi Pólko (pow. kaliski); zezwolenie na ślub z 7 maja 1925 r., ślub 6 września 1925 r.; dzieci: Jan Henryk (ur. 11 lutego 1928 r. w Półku), Maria Magdalena (ur. 4 stycznia 1930 r. w Tyńcu), Teresa Krystyna (ur. 8 lub 12 stycznia 1932 r. w Tyńcu), Zofia Jadwiga (ur. 1 września 1933 r. w Kaliszu), Barbara Józefa (ur. 21 marca 1935 r. w Cekowie), Wojciech (ur. 10 maja 1938 r. w Kaliszu). Losy wojenne: delegowany do konwojowania internowanych Niemców do Berezki Kartuskiej, uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 033/2 z 16 kwietnia 1940 r., poz. 67).

APK, AmK, sygn. 4470, s. 726-727, sygn. 4614, s. 454-455, KPPWpK, sygn. 3, s. 167, 174, 192, 198, 203, 217, 219, 224-225, 254, 302, 326, sygn. 5, s. 34, Księgi, sygn. 141, s. 43; APŁ, KWPPWŁ, sygn. 5, k. 34v, sygn. 11, k. 10, sygn. 12, k. 87, 120v, sygn. 13, k. 47, 75, 109v, 183, 303, sygn. 15, k. 27v, sygn. 17, k. 6, 9v, sygn. 18, k. 16v, 29, sygn. 20, k. 52; APP, Urząd Stanu Cywilnego Rakoniewice – obwód miejski, sygn. 73, akt urodzenia nr 73/1898; *Kaliszanie*, 23 (fot.), 52 (fot.), 70, *Miednoje*, s. 914 (fot.), *Mieszkańcy*, s. 697 (fot.; tu żona Zofia), *Z dziejów policji*, s. 69.

ŚLIWA WŁADYSŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem od 1 października 1920 r. do Posterunku PP w Ostrowie Kaliskim.

APK, KPPWpK, sygn. 3, s. 51, 57.

ŚWIETLIŃSKI JÓZEF (nr ewid. 4696, 1482, 2566), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 3 października 1925 r. ukończył VII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg

służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 21 lipca 1925 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, 15 stycznia 1927 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem PP województwa łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, wydany ze służby z dniem 7 kwietnia 1927 r. za „opilstwo poza służbą i niesubordynację” (cyt. z rozkazu). Kary: 1-dniowy i 3-dniowy areszt w 1926 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 169, 192, 208, 239, 244; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 82v, 118v, sygn. 14, k. 4, 34.

ŚWINIARSKI FELIKS lub **JÓZEF** (nr ewid. 3036, 1487), ur. 25 lipca 1899 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna w Sieradzu, 14 marca 1925 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 stycznia 1923 r., delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 26 maja do 8 grudnia 1924 r.), 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat pracy w policji, służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1925-1926), zwolniony z dniem 20 lipca 1926 r. na podstawie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z odprawą w wysokości 3-miesięcznego uposażenia. Kary: 1-dniowy i 5-dniowy areszt w 1925 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 169, 203, 217, 222-223, 226, 240, sygn. 5, s. 23; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 35, sygn. 11, k. 1v, sygn. 12, k. 9, 99, 120, sygn. 13, k. 36, 207v.

ŚWITALSKI AUGUSTYN, przebieg służby: zwolniony ze służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 1 sierpnia 1920 r. na własną prośbę.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 44.

TABAKA FRANCISZEK (nr ewid. 1803, 1808), syn Antoniego i Agnieszki z d. Bartosik, ur. 2 października 1892 r. w Podzborowie (pow. kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kapral. Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne-domowe, szkoła policyjna. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 czerwca 1919 r., służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1922-1937), delegowany na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Tyńcu (od 4 do 6 listopada 1922 r.), 14 stycznia 1926 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 1-dniowy areszt w 1923 r. (wykreślony w 1929 r.), 1-dniowy areszt w 1930 r., 5-dniowy areszt w 1933 r. (obie kary wykreślono w 1936 r.), nagana w 1937 r. Stan cywilny: żona Marianna z d. Mosica, córka Michała i Marianny z d. Śmiłoskiej, ur. 24 listopada 1891 r. w Bolmowie, gm. Brudzew; ślub w 1912 r. w Kaliszu w parafii św. Mikołaja; dzieci: Stefan (ur. 12 lipca 1921 r. w Kaliszu), Bronisława (ur. 9 czerwca 1923 r. w Kaliszu), Czesława (ur. 30 stycznia 1925 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: wyjechał z Kalisza 1 listopada 1940 r. do Majdanu Sopockiego (pow. zamojski), gdzie służył w Policji Granatowej, był posterunkowym w Majdanie, Tarnawatce i Bełczu, współpracował z partyzantami, do miasta wrócił 11 października 1945 r., zm. w 1964 r.

APK, AmK, sygn. 4472, s. 33-34, sygn. 4616, s. 146-147, KPPWpK, sygn. 3, s. 94, 140, 189, 226, 326, sygn. 5, s. 22; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 33, sygn. 11, k. 98v, sygn. 13, k. 22v, 152, sygn. 14, k. 228v, sygn. 17, k. 6, 9v, sygn. 20, k. 59v, *Z dziejów policji*, s. 69-70.

TALAREK KAZIMIERZ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, zginął podczas pełnienia obowiązków służbowych 12 lipca 1922 r.

APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 176; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 102v, R. Litwiński, *Korpus Policji w II Rzeczypospolitej. Służba i życie prywatne*, Lublin 2010, s. 546, poz. 176.

TARANEK KAROL (nr ewid. 1353, 619), syn Józefa i Józefy z d. Kiwacz, ur. 2 listopada 1887 r. we wsi Dworszowice. Stopień służbowy: posterunkowy (od 15 grudnia 1923 r.), starszy posterunkowy (od 1 października 1925 r.). Wykształcenie zawodowe: 30 października 1926 r. ukończył XII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił prawdopodobnie 15 grudnia 1923 r., służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu (1926 r.) i na Posterunku PP w Blizanowie, z dniem 15 listopada 1932 r. przeniesiony na własną prośbę z Komisariatu do Posterunku PP w Blizanowie, skąd z dniem 25 marca 1938 r. przydzielony do Komisariatu PP w Kaliszu. Sport: Odznaka Strzelecka III klasy przyznana w 1932 r. Nagrody: 1) pochwała komendanta wojewódzkiego z 31 maja 1933 r. za „niestrudzoną pracę i wybitny udział w wykryciu w dwa dni po wypadku sprawców morderstwa Rafała Śmigielskiego, zamordowanego w dniu 28 kwietnia 1933 r. na szosie obok Blizanowa” (cyt. z rozkazu); 2) pochwała komendanta wojewódzkiego z 30 września 1935 r. za zorganizowanie pościgu za dwoma niebezpiecznymi przestępcami zakończonego ich ujęciem. Stan cywilny: żona Eugenia z d. Milutin, ur. 7 listopada 1895 r. w m. Towołzanki w Rosji); dzieci: Wacław Eugeniusz (ur. 22 marca 1925 r. w Suwałkach), Józef (ur. 19 czerwca 1927 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 15 października 1940 do wsi Zawady (pow. zamojski), do miasta wrócił 21 grudnia 1945 r.

APK, AmK, sygn. 4472, s. 316-317, sygn. 4616, s. 716-717, KPPWpK, sygn. 3, s. 247, 302; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 156, sygn. 13, k. 246, sygn. 16, k. 56v, sygn. 17, k. 9, 33, sygn. 19, k. 37, sygn. 22, k. 25; zob. też aneks źródłowy nr 15.

TECHNER FRANCISZEK (nr ewid. 3682), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego z dniem 29 grudnia 1922 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 11 lipca 1923 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Białostockiego.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, 97v-98.

TENCKI JAN (nr ewid. 3873), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 20 marca 1923 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy

Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony z dniem 31 maja 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 41, 77.

TESKE BENJAMIN (nr ewid. 2564), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 24 września 1927 r. z Komendy Powiatowej PP w Łęczycy do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z dniem 28 lutego 1930 r. przeniesiony w stan spoczynku z zachowaniem praw emerytalnych. Stan cywilny: żonaty; dzieci: 3.

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 8; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 75, 259v.

TOKAREK ANTONI (nr ewid. 3113), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 stycznia 1923 r., zwolniony na własną prośbę z dniem 30 kwietnia 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 2, 55v.

TOLSTOUCKI (TOLSTOŁUCKI) ALEKSANDER (nr ewid. 1808, 1351, 631), syn Grzegorza i Olgi z d. Obst, ur. 10 maja 1890 r. w Wieluniu. Stopień służbowy: starszy posterunkowy (od 1 sierpnia 1922 r.), przodownik (od 1 lipca 1927 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: 4 oddziały szkoły powszechnej, 21 grudnia 1925 r. ukończył XII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1919 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat pracy w policji, służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1925-1926), z dniem 11 lutego 1926 r. przeniesiony do Posterunku PP w Chocz w charakterze zastępcy komendanta, z dniem 3 lipca 1928 r. zawieszony w urzędowaniu ze zmniejszonym do połowy uposażeniem, przywrócony z dniem 30 lipca 1928 r., z dniem 1 września 1928 r. przeniesiony z Posterunku PP w Iwanowicach do Komisariatu PP w Kaliszu, zm. tragicznie 11 grudnia 1932 r. Sport: Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 1-dniowy areszt w 1925 r., 3-dniowy areszt w 1929 r. Stan cywilny: żona Helena z d. Szaługa, córka Antoniego i Franciszki z d. Juszcak, ur. 7 kwietnia 1895 r. w Kaliszu; ślub 5 lutego 1936 r. w Kaliszu w parafii NMP; dzieci: Aleksandra (ur. 7 maja 1919 r. w Kaliszu), Maria (ur. w 1922 r. w Kaliszu), Irena Lutosława (ur. 29 marca 1923 r. w Kaliszu).

APK, AmK, sygn. 4473, s. 177-178, sygn. 4617, s. 955-956, KPPPwK, sygn. 3, s. 117, 198, 225, 233, 239, 247, sygn. 5, s. 9, 139; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 96, sygn. 11, k. 96, 140, sygn. 13, k. 150, sygn. 14, k. 60, 137, 141v, 144, 210, sygn. 17, k. 4, 5v, 9; USC w Kaliszu, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej św. Gotarda w Kaliszu, akt zgonu nr 59/1932.

TOMASZEWSKI BOLESŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 sierpnia 1922 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39, sygn. 10, k. 105.

TOMASZEWSKI JAN (nr ewid. 1806), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony ze służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 30 czerwca 1922 r. na własną prośbę.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 114; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 83v.

TOMASZEWSKI JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w 1921 r. służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu. Stan cywilny: żona; dzieci: Mieczysław (zm. 8 listopada 1921 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 168v.

TOMASZEWSKI WAWRZYNIEC (nr ewid. 1807, 1806), syn Wojciecha i Heleny z d. Pośpiech, ur. 20 lipca 1888 r. w Borkowie. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 marca 1936 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 3-oddziałowa szkoła powszechna w Morawinie, 3 października 1925 r. ukończył VII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1922 r.), skąd był delegowany na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Tyńcu (od 4 do 6 listopada 1922 r.), następnie przydzielony na stałe do tegoż Posterunku, z dniem 1 lub 4 października 1925 r. przeniesiony z powrotem do Komisariatu, gdzie służył jeszcze w 1936 r., 14 stycznia 1926 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy Powiatowej PP w Łodzi (od 4 do 15 kwietnia 1929 r.). Sport: Złota Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: nagana w 1934 r. (wykreślona w 1938 r.). Stan cywilny: żona Michalina z d. Bąkowska, córka Tomasza i Józefy z d. Jakubasz, ur. 11 lipca 1891 r. w Liskowie; ślub 2 lutego 1913 w parafii w Liskowie; dzieci: Marianna i Zygmunt (ur. 4 grudnia 1913 r. w Kaliszu), Zofia (ur. 1 czerwca 1915 r. w Liskowie), Wanda Stanisława i Stefania Józefa (ur. 27 czerwca 1924 r. w Kaliszu).

APK, AmK, sygn. 4473, s. 471-472, KPPPwK, sygn. 3, s. 140, 203, 207, 215, 226, 301-302, sygn. 5, s. 22; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 12, k. 76v, sygn. 13, k. 118v, 152, sygn. 14, k. 198, 206v, sygn. 17, k. 6, 9v, sygn. 20, k. 17v, sygn. 21, k. 5a.

TOMCZAK ANTONI (nr ewid. 3689), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., zwolniony na własną prośbę z dniem 30 kwietnia 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, 50v.

TRALA TEOFIL, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony dyscyplinarnie ze służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu 30 lipca 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 42.

TROJANOWSKI MICHAŁ (nr ewid. 2636), ur. 16 lutego 1902 r. Stopień służbowy: posterunkowy (od 7 września 1927 r.). Przebieg służby: przeniesiony z dniem 1 października 1927 r. z Komendy PP na m. Łódź do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, do Komisariatu PP w Kaliszu, z dniem 1 sierpnia 1930 r. przeniesiony z powrotem do Komendy PP na m. Łódź. Stan cywilny: kawaler.

APK, KPPwK, sygn. 1, s. 8, sygn. 5, s. 139; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 75, 292.

TROJAŃCZYK JAN (nr ewid. 3874), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 20 marca 1923 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony z dniem 31 lipca 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 41, 110.

TRUSKOLAS JAN (nr ewid. 1697, 1809), ur. 15 stycznia 1897 r. Stopień służbowy: posterunkowy (1925 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne-domowe, 14 marca 1925 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 stycznia 1923 r., początkowo służył w Komisariacie PP w Kaliszu, delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 26 maja do 8 grudnia 1924 r.), 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 3 sierpnia 1925 r. przeniesiony do Posterunku PP w Opatówku, stąd delegowany do Komisariatu PP w Zgierzu (od 19 do 21 marca 1927 r.), z dniem 1 maja 1927 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Łodzi. Kary: 2-dniowy, dwa razy 5-dniowy areszt i 7-dniowy areszt w 1925 r. Stan cywilny: żona Stanisława z d. Kubicka; ślub 23 października 1923 r.

APK, KPPwK, sygn. 3, s. 169, 174, 189, 195-196, 201, 214, 254, sygn. 5, s. 21; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 34v, sygn. 11, k. 1v, sygn. 12, k. 9, 99, 120, sygn. 13, k. 26v-27, 36, 48v, sygn. 14, k. 39v.

TRZEBIŃSKI JAN (nr ewid. 2658, 2398), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu, delegowany z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (od 10 do 13 lutego 1926 r.), zwolniony z dniem 27 marca 1929 r. na podstawie art. 151 rozporządzenia o policji państwowej z 1928 r. z zachowaniem praw emerytalnych. Stan cywilny: żonaty.

APK, KPPwK, sygn. 1, s. 8; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39, sygn. 13, k. 177v, sygn. 14, k. 185.

TRZĘSOWSKI JAN, stopień służbowy: przodownik. Wykształcenie zawodowe: w 1920 r. skierowany do Szkoły Niższych Funkcjonariuszy PP w Warszawie. Przebieg służby: komendant Posterunku PP w Kościelcu w 1920 r., z dniem 1 maja 1920 r. przeniesiony do Wydziału III Wyszkożenia Kadr Komendy Głównej w Warszawie jako instruktor. Kary: 5-dniowy areszt w 1920 r.

APK, KPPwK, sygn. 3, s. 1, 13, 28.

TUCHOWSKI ANTONI (nr ewid. 277), stopień służbowy: przodownik. Przebieg służby: z dniem 10 stycznia 1920 r. przeniesiony z Okręgowej Szkoły Policyjnej w Kaliszu do Posterunku PP w Godzieszach, następnie z dniem 28 kwietnia 1920 r. na Posterunek PP w Liskowie, w sierpniu 1920 r. wstąpił jako ochotnik do armii polskiej, w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, a z dniem 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 5, 26, 48, 131; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 122.

TUCHOWSKI WŁADYSŁAW (nr ewid. 3577), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 12 grudnia 1922 r., rozkaz odwołano 21 grudnia 1922 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 155, 160v.

TWARDOWSKI JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty na próbną służbę do PP z dniem 1 stycznia 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 4.

TWARDZIŃSKI KAZIMIERZ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony 21 czerwca 1920 r. ze służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu na własną prośbę.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 33.

TYCZYŃSKI ROMAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 1 września 1920 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, a 1 października 1920 r. do oddziału przyfrontowego PP.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51, 55.

TYMA ANTONI, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: zwolniony dyscyplinarnie ze służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu 11 marca 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 17.

TYRAKOWSKI TELESFOR (nr ewid. 278), stopień służbowy: przodownik. Wykształcenie zawodowe: w marcu 1921 r. ukończył IV kurs przewodników w Szkole Głównej PP w Warszawie z wynikiem bardzo dobrym. Przebieg służby: w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, 16 października 1922 r. powrócił z delegacji z Komendy Powiatowej PP Okręgu Wileńskiego, przydzielony z dniem 17 października 1922 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przeniesiony z dniem 1 grudnia 1923 r. do Komendy Powiatowej PP w Łasku. Kary: nagana formalna i 3-dniowy areszt w 1923 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 62, 131-132; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39v, 129v, sygn. 10, k. 124v, sygn. 11, k. 46, 96, 159, 160.

UGORNY WALENTY (nr ewid. 1809, 2563), syn Marcina i Marcjanny z d. Pogorzelc, ur. 23 stycznia 1882 r. w Borowie (gm. Opatówek). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 stycznia 1938 r.), aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: 3-oddziałowa szkoła powszechna w Opatówku, 16 marca 1936 r. uznany za wykształconego szeregowego funkcjonariusza PP. Przed służbą w PP: żołnierz I Korpusu Polskiego w Rosji, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1919 r., w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat pracy w policji, służył na Posterunku PP w Stawie, potem z dniem 15 lipca 1925 r. przeniesiony do Posterunku PP w Godzieszach, zwolniony z dniem 31 marca 1926 r. na podstawie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z zachowaniem praw emerytalnych, ponownie przyjęty do PP przez Komendę Główną z dniem 1 kwietnia 1927 r., „w drodze wyjątku” (cyt. z rozkazu), jako p.o. posterunkowego, 22 lutego 1928 r. komendant wojewódzki przedłużył mu okres próbnej służby do 1 kwietnia 1928 r., z dniem 1 kwietnia 1932 r. przeniesiony na własną prośbę z Posterunku PP w Godzieszach do Komisariatu PP w Kaliszu, gdzie służył do września 1939 r. Sport: Odznaka Strzelecka III klasy przyznana w 1932 r. Kary: 1-dniowy areszt w 1921 r., nagana formalna w 1925 r., 2-dniowy areszt w 1927 r. (areszty wykreślono w 1931 r.). Odznaczenia: Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921, Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości. Stan cywilny: żona Paulina z d. Nagiel, córka Karola i Karoliny z d. Klar, ur. 18 marca 1889 r. w Kościanach (gm. Staw); dzieci: Edward (ur. 27 lutego 1915 r. w Kościanach), Tadeusz (ur. 24 października 1919 r. w Kaliszu), Józef Jan (ur. 14 grudnia 1923 r. w Stawie, zm. 21 października 1942 r. w Kaliszu). Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 045/3 z 20 kwietnia 1940 r., poz. 64), jednocześnie Sąd Grodzki w Kaliszu postanowieniem z 10 grudnia 1949 r. uznał go za zmarłego, ustalając datę zgonu na 9 maja 1946 r., bez podania miejsca, opierając się na zeznaniach żony: „Mąż mój Walenty przed wojną pełnił funkcję policjanta Pol[icji] Państ[wowej] w Kaliszu. W pierwszych dniach września 1939 r. dostał mąż rozkaz ewakuacji z Kalisza, wyjechał razem z kolegami z policji. Ja zostałam w Kaliszu. Po miesiącu czasu wrócili z ewakuacji koledzy męża policjanci, których nazwisk już dzisiaj nie pamiętam. Mówili mi, że mąż był razem z nim w Kowlu i z Kowla chcieli jechać do Brześcia n/Bugiem. Jechali furmankami, rowerami i pieszo. Przed miastem mąż, jak opowiadali ci jego koledzy, którzy wrócili, zszedł z furmanki i poszedł do miasta po chleb i już nie wrócił. Oni zaś z furmanką już do miasta nie wjeżdżali, tylko zawrócili i skierowali się na Zachód. W październiku 39 r. wrócili do Kalisza. Co się z mężem stało nie wiedzieli. Od męża otrzymałam jedną kartę z Ostaszkowa z obozu w styczniu 1940 r. Był umieszczony w obozie, jak mi pisał, przez władze radzieckie. Kartkę tę złożyłam w Starostwie Powiatowym w Szczecinie w referacie inwalidzkim. Poza tym żadnej innej wiadomości od męża nie otrzymałam, ani bezpośrednio, ani od osób trzecich. Zapytania moje w PCK również nie odniosły rezultatu, żadnych

informacji co do jego pobytu, ani życia nie podano mi. Przypuszczam, że mój mąż nie żyje, bo nie był bardzo zdrowy i zapewne nie wytrzymał trudów obozu i innych okoliczności, które mogły mu się przytrafić i na które w czasie wojny był narażony. To wszystko co jest mi wiadomo w niniejszej sprawie”.

APK, AmK, sygn. 4477, s. 77-78, KPPpWk, sygn. 3, s. 182, 186, 188-189, 206, 214, 241, 254, 302, sygn. 5, s. 21, 139, Księgi, sygn. 223, s. 98, SGwK, sygn. 963; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 11, k. 96v, sygn. 12, k. 144, sygn. 13, k. 180v, sygn. 14, k. 27, 108, sygn. 15, k. 36, sygn. 16, k. 16v, sygn. 17, k. 9v, sygn. 22, k. 7v; Muzeum, sygn. MK 553 M, r1610-1614; USC w Kaliszu, akt zgonu nr 137/1950; *Kaliszanie*, s. 70, *Miednoje*, s. 956 (fot.), *Mieszkańcy*, s. 723-724 (fot.); zob. też s. 348.

ULAŃSKI BOLESŁAW (nr ewid. 3479, 1965), syn Józefa i Anny z d. Jobst, ur. 21 marca 1897 r. w Łodzi. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: ukończył 2 klasy szkoły powszechnej, w 1926 r. ukończył 6-tygodniowy kurs w Okręgowej Szkole dla Posterunkowych w Łodzi, w 1936 r. uznany za wyszkolonego funkcjonariusza policji. Przed służbą w PP: w wieku 17 lat wstąpił na ochotnika do wojska. Przebieg służby: przyjęty do służby w Komendzie PP Okręgu Łódzkiego z dniem 1 listopada 1922 r., delegowany do Komendy PP Okręgu Stanisławowskiego (od 4 grudnia 1922 r. do 3 lutego 1923 r.) i Komendy PP Okręgu Wileńskiego (od 9 lutego do 16 marca 1923 r.), z dniem 20 marca 1923 r. przeniesiony z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Białostockiego z dniem 11 lipca 1923 r., a z dniem 7 lipca 1925 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Łasku, w której służył do wybuchu wojny w różnych posterunkach, z krótką przerwą na służbę w Komendzie Powiatowej PP w Łodzi (1927-1928). Stan cywilny: żona Maria; ślub w 1929 r. w Pabianicach; dzieci: Roman, Jan, Jadwiga. Losy wojenne: na początku września 1939 r. ewakuował się w kierunku Rumunii, uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 037/4 poz. 17 z 20 kwietnia 1940 r., 17).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 134, sygn. 11, k. 41, 97v-98; Muzeum, sygn. MK 133 IM, r1608-1609; *Funkcjonariusze*, s. 575, *Kaliszanie*, s. 70, *Miednoje*, s. 956 (fot.); zob. też s. 349.

URBANIAK ADAM (nr ewid. 3802), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 16 lutego 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 25.

URBANOWICZ JÓZEF (nr ewid. 2679), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 16 grudnia 1936 r. z Komendy Powiatowej PP w Łasku na własną prośbę.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 21, k. 2.

URBAŃSKI BOLESŁAW (nr ewid. 3788), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 lutego 1923 r., zwolniony z dniem 15 lutego 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 18, 30v.

WACHOWSKI JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

WACHOWSKI STANISŁAW, stopień służbowy: aspirant. Przebieg służby: zastępca kierownika Komisariatu Kolejowego Odcinka Kaliskiego, w wyniku reorganizacji policji kolejowej, przeniesiony do Komendy PP na m. Łódź z dniem 1 marca 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 28v.

WACZYŃSKI STEFAN, stopień służbowy: sekretarz. Przebieg służby: przeniesiony 10 lub 15 maja 1920 r. z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na równorzędne stanowisko do Komisariatu PP w Kaliszu, zwolniony z powodu redukcji etatów z dniem 31 sierpnia 1921 r., potem zmieniono na „z własnej prośby” z dniem 31 lipca 1921 r., a w końcu rozkaz anulowano.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 28; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 90v, 99, 102v.

WAJER FRANCISZEK (nr ewid. 2781, 802), syn Stefana i Antoniny z d. Gurzyńskiej, ur. 14 sierpnia 1902 r. w Korzeczniku (pow. kolski). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: bombardier. Wykształcenie zawodowe: 5 marca 1938 r. ukończył 5-dniowy kurs dla niewyszkolonych szeregowych z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: przyjęty do służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 2 lipca 1929 r., przeniesiony z dniem 16 grudnia 1931 r. na własną prośbę z Posterunku PP w Iwanowicach do Komisariatu PP w Kaliszu, gdzie służył jeszcze w 1938 r. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 22 lipca 1936 r. za ujęcie agresywnego złodzieja z narażeniem życia na targu w Kaliszu 26 maja 1935 r. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 9 lipca 1938 r. za zasługi w służbie bezpieczeństwa publicznego. Stan cywilny: żony: 1) Władysława; 2) Walentyna z d. Borecka, córka Stanisława i Józefy z d. Owczarek, ur. 1 grudnia 1905 r. we wsi Daniel (pow. kaliski); ślub w 1931 r. w Iwanowicach; dzieci: Jadwiga Teresa (ur. 3 października 1934 r.), Zbigniew Stanisław (ur. 2 lutego 1938 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 14 kwietnia 1942 r. do Zamościa, do miasta wrócił 2 kwietnia 1946 r., na karcie meldunkowej z tego czasu określony jako urzędnik.

APK, AmK, sygn. 4478, s. 153-155, sygn. 4621, s. 417-424; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 146; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 208v, sygn. 15, k. 63v, sygn. 17, k. 6v, 9, sygn. 20, k. 38, sygn. 22, k. 19; zob. też aneks źródłowy nr 17.

WALCZAK JÓZEF (nr ewid. 1810), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, a z dniem 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 131; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 122.

WALCZYŃSKI JÓZEF (nr ewid. 123, 1304, 96), syn Michała i Józefy z d. Wawrzyński, ur. 4 stycznia 1892 r. w Książu (pow. śremski). Stopień służbowy: przodownik (od 1 grudnia 1918 r.), starszy przodownik (od 1 maja 1920 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła powszechna, skierowany 16 stycznia 1920 r. do szkoły starszych przodowników w Łodzi, 15 lipca 1923 r. ukończył kurs sprawności fizycznej w szkole policyjnej w Warszawie, delegowany z dniem 10 listopada 1925 r. do Szkoły Okręgowej PP w Łodzi na 14-dniowy kurs fizycznego przeszkolenia. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., początkowo służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, 15 maja 1920 r. przeniesiony do Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi, z dniem 1 lipca 1923 r. przydzielony z Komendy Powiatowej PP w Słupcy do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z dniem 12 stycznia 1926 r. przeniesiony na komendanta do Posterunku PP w Blizanowie, z dniem 1 października 1930 r. z Komisariatu PP w Kaliszu do Posterunku PP w Tyńcu jako komendant, z dniem 15 grudnia 1932 r. przeniesiony na własną prośbę do Komisariatu PP w Kaliszu, zwolniony dyscyplinarnie z dniem 5 stycznia 1934 r. z jednoczesnym zmniejszeniem uposażenia emerytalnego o 1% za „niewłaściwą interwencję, obrazę innego wyznania religijnego oraz czynne znieważenie obywatela” (cyt. z rozkazu). Sport: III miejsce w rzucie dyskiem i pchnięciu kulą wśród niższych funkcjonariuszy na Wojewódzkich Zawodach Sportowych Policji Państwowej w Łodzi (19-20 lipca 1927 r.), III miejsce w pchnięciu kulą na eliminacyjnych zawodach sportowych PP Województwa Łódzkiego (15-17 czerwca 1928 r.), III miejsce w strzelaniu z rewolweru i III miejsce w pchnięciu kulą na Wojewódzkich Zawodach Eliminacyjnych PP w Łodzi (3-4 sierpnia 1929 r.), Srebrna Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka II klasy nadane w 1932 r. Kary: 3-dniowy areszt w 1925 r., 3-dniowy areszt w 1928 r., nagana w 1928 r., 6-dniowy areszt w 1926 r., 3-dniowy areszt w 1929 r., 2-dniowy areszt w 1932 r., 7-dniowy areszt w 1933 r. Stan cywilny: żona Marianna z d. Kałużna, córka Józefa i Wiktorii z d. Krawiec, ur. 2 września 1889 r. w Kościelnej Wsi (pow. kaliski); ślub 26 lutego 1911 r. w Kościelnej Wsi; dzieci: Józef (ur. 3 grudnia 1911 r. w Kościelnej Wsi), Marianna (ur. 24 lutego 1915 r. w Kościelnej Wsi, zm. 17 maja 1934 r. w Kaliszu), Leokadia Helena (ur. 3 września 1919 r. w Ogrodach, ob. Kalisz). Losy wojenne i powojenne: według wspomnień rodzinnych w czasie wojny pracował w magistracie kaliskim, za pomoc mieszkańcom Kalisza próbującym przedostać się do Warszawy w Generalnej Guberni, został wysłany do obozu koncentracyjnego w Niemczech gdzie został skazany na śmierć i stracony,

na karcie meldunkowej wymeldowany 15 maja 1941 r. do Altreich (Starej Rzeszy), postanowieniem Sądu Grodzkiego w Kaliszu z dnia 10 grudnia 1949 r. uznany za zmarłego, datę zgonu ustalono na 19 lutego 1943 r.

APK, AmK, sygn. 4478, s. 327-328, sygn. 4622, s. 51-52, 68-69, KPPPwK, sygn. 3, s. 5, 28, 178, 184, 186, 212, 225-226, 237, 241, 273, sygn. 5, s. 2; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 169v, sygn. 11, k. 87, 156, sygn. 13, k. 182c, 197v, sygn. 14, k. 64, 137v, 154v, 166, 210, 226-226v, 302, sygn. 17, k. 3v, 5v, 9, 44, sygn. 18, k. 2v; USC w Kaliszu, akt zgonu nr 55/1950; S. Walczyński, *15 000 kilometrów do Nieba. Opowieść o Józefie Walczyńskim*, Kalisz 2004, s. 12-13.

WALKOWSKI WŁADYSŁAW (nr ewid. 1811), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony z dniem 30 listopada 1924 r. na zasadzie art. 115 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. Stan cywilny: żony: 1) Agnieszka, zm. 25 października 1922 r.; 2) Władysława z d. Wichlińska; zezwolenie na ślub z 7 lutego 1924 r., ślub 9 lutego 1924 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 143; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39, sygn. 10, k. 145, sygn. 11, k. 39v, sygn. 12, k. 19v, 140.

WARDA STANISŁAW (nr ewid. 822), stopień służbowy: szeregowiec PP. Wykształcenie zawodowe: ukończył XVI kurs w Szkole dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Przebieg służby: kandydat kontraktowy, przydzielony 1 lutego 1939 r. do Posterunku PP w Szczypiornie.

APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 204.

WARDULIŃSKI JAN (nr ewid. 3664), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., z dniem 16 lutego 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Łodzi.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, sygn. 12, k. 142v.

WASZAK JAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 sierpnia 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39, 120v.

WAWRZYNIAK MICHAŁ (nr ewid. 1812, 1494, 633), syn Jana i Marianny z d. Kulczak, ur. 2 września 1896 r. we wsi Kopanie (pow. gostyński). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 grudnia 1926 r.), przodownik (od 1 stycznia 1930 r.). Stopień wojskowy: strzelec. Wykształcenie ogólne i zawodowe:

szkoła ludowa w Gostyniu, 1 marca 1920 r. skierowany na I kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu, 20 maja 1922 r. ukończył III kurs w tejże szkole z wynikiem dobrym, 6 sierpnia 1926 r. ukończył XIV kurs w Szkole Przodowników PP Województwa Łódzkiego w Łodzi z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 21 lutego 1920 r., w sierpniu 1920 r. wstąpił jako ochotnik do armii polskiej, służył w 213 pułku piechoty PP, ranny, hospitalizowany w szpitalu Dzieciątka Jezus w Warszawie, wspierany finansowo przez kolegów, 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, po powrocie służył na Posterunku PP na Stacji Kolejowej w Kaliszu, także jako komendant (1925-1927), przeniesiony z Komisariatu PP do Posterunku PP w Stawie z dniem 15 lipca 1929 r., z dniem 20 maja 1931 r. przydzielony do Posterunku PP w Koźminku w charakterze komendanta, przeniesiony z dniem 1 czerwca 1933 r. na własną prośbę do Komisariatu PP w Kaliszu. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 21 czerwca 1927 r., na wniosek Warszawskiej Dyrekcji Kolei Państwowych, za schwytanie w marcu 1927 r. złodziei zboża z wagonów kolejowych na trasie Skalmierzyce-Kalisz. Kary: nagana w 1928 r. (wykreślona w 1931 r.). Stan cywilny: żona Zofia z d. Garbarska, córka Adama i Marianny z d. Białkowskiej, ur. 20 marca 1905 r. w Kamienicy (pow. lipnowski); ślub 9 czerwca 1924 r.; zm. 3 września 1939 r. (zginęła podczas działań wojennych pochowana na cmentarzu w Pabianicach); dzieci: Jerzy Zbyszko (ur. 1 stycznia 1925 r. w Kaliszu), Zygmunt Michał (ur. 26 lutego 1928 r. w Kaliszu), Alina Zofia (ur. 27 marca 1934 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: zm. 24 grudnia 1943 r. w Łodzi.

APK, AmK, sygn. 4481, s. 177-178, sygn. 4623, s. 1467-1468, 1532, KPPPwK, sygn. 1, s. 18, sygn. 3, s. 13, 20, 48, 50, 157, 191, 250, sygn. 5, s. 21, Księgi, sygn. 536, s. 4; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 134v, sygn. 11, k. 96v, sygn. 12, k. 91, sygn. 13, k. 11v, 206, 232, sygn. 14, k. 213, 261, sygn. 15, k. 27, 53v, sygn. 17, k. 35v; zob. też s. 343.

WAWRZYNIAK STEFAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 stycznia 1921 r., służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 4.

WAWRZYNIEC STANISŁAW, stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do Komendy PP Okręgu Pomorskiego z dniem 18 lutego 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 63.

WĄGROWSKI STANISŁAW (nr ewid. 1813, 1810), syn Teodora i Marianny z d. Białeckiej, ur. 13 maja 1885 r. w Pieczyskach (gm. Ostrów Kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne: elementarne-domowe. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat pracy w policji, służył na Posterunku PP w Obozie Internowanych nr 10 w Kaliszu, a po jego likwidacji z dniem 1 stycznia 1924 r. przeniesiony do Komisariatu PP w Kali-

szu, zwolniony z dniem 27 marca 1929 r. na podstawie art. 151 rozporządzenia o policji państwowej z 1928 r., z przyznaniem praw emerytalnych. Stan cywilny: żona Jadwiga z d. Płotek, córka Antoniego i Rozalii z d. Jarych, ur. 9 października 1887 r. w Godzieszach; ślub 28 listopada 1918 r. w Godzieszach; dzieci: Stanisław (ur. 11 lipca 1919 r. w Godzieszach), Jerzy (ur. 10 października 1939 r. w Kaliszu), Mieczysław (ur. 3 listopada 1950 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: okres okupacji niemieckiej spędził w Kaliszu, mieszkał w mieście jeszcze w 1951 r.

APK, AmK, sygn. 4481, s. 563-564, sygn. 4623, s. 1978-1979, 2012-2013, 2032-2033, KPPPwK, sygn. 3, s. 154, 163, 201-203, 210, sygn. 5, s. 21; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 146v, sygn. 11, k. 96v, sygn. 14, k. 190v.

WDOWCZYK IGNACY, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

WEINKRANC STANISŁAW, ur. 9 marca 1870 r. Stopień służbowy: komisarz (23 marca 1919 r.), nadkomisarz (1 stycznia 1921 r.). Przebieg służby: w policji od 29 listopada 1918 r., początkowo jako komendant PP m. Pabianic, a od 1 kwietnia 1920 r. komendant PP powiatu kaliskiego i miasta Kalisza, z dniem 1 sierpnia 1922 r. przeniesiony na stanowisko nadkomisarza inspekcyjnego do Komendy PP Okręgu Łódzkiego, z dniem 14 października delegowany, a od 1 grudnia 1923 r. przeniesiony do Wydziału II Komendy Głównej PP. Nagrody: podziękowanie komendanta wojewódzkiego za dotychczasową pracę w policji Okręgu Łódzkiego, podczas której „wykazał zmysł organizacyjny, takt oraz oddanie się z całym poświęceniem służbie policyjnej” (cyt. z rozkazu).

AAN, KGPPwW, sygn. 2, s. 70, sygn. 3, s. 35, sygn. 7, s. 60; APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 24, 51, 94, 116-117; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 93v, 167, sygn. 11, k. 167, *Pożegnanie*, GK, 1920, nr 87, s. 3.

WENDLAND AURELIA, stanowisko służbowe: dietariusz, urzędnik (od września 1920 r.). Przebieg pracy: zatrudniona w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniona z powodu redukcji etatów z dniem 31 sierpnia 1921 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 51; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 90v.

WENDLAND KAROL (nr ewid. 529), stopień służbowy: starszy posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 września 1921 r.). Wykształcenie zawodowe: w sierpniu 1921 r. ukończył kurs w szkole policyjnej z wynikiem bardzo dobrym. Przebieg służby: w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, a z dniem 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 131; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 112, 129v, sygn. 10, k. 122.

WENDLAND PAWEŁ, stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 października 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 154.

WESOŁOWSKI ANTONI, ur. 13 czerwca 1892 r. Stopień służbowy: podkomisarz (od 1 kwietnia 1919 r.), komisarz (od 1 października 1921 r.). Przebieg służby: organizator i p.o. komendanta PP na powiat kaliski (od listopada 1918 r. do 1 kwietnia 1920 r.) i po raz drugi od 1 sierpnia 1922 r. (w międzyczasie był komendantem powiatowym w Turku), członek Zarządu Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego Funkcjonariuszy PP Powiatu Kaliskiego (1922 r.), z dniem 2 lutego 1925 r. delegowany, a z dniem 1 maja 1925 r. przeniesiony do Komendy PP Okręgu Poleskiego.

AAN, KGPPwW, sygn. 2, s. 69; APK, KPPWwK, sygn. 3, s. 24, 117, 137, 176; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 93v, sygn. 13, k. 14v, 50; *Pożegnanie*, GK, 1920, nr 87, s. 3.

WESOŁOWSKI FELIKS, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony z dniem 1 marca 1921 r. na zasadzie art. 46 tymczasowych przepisów służbowych dla pracowników państwowych z 1918 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39, sygn. 10, k. 27v.

WICHORSKI FRANCISZEK (nr ewid. 3678), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10.

WIDERSKI KAZIMIERZ (nr ewid. 1814, 1493, 1811), syn Józefa i Michaliny z d. Wykrętowicz, ur. 27 stycznia 1892 r. w Zbiersku (pow. kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kanonier. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 7-klasowa szkoła powszechna w Stawiszynie, 1 marca 1920 r. skierowany na I kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu, 23 stycznia 1926 r. ukończył VIII kurs w tejże szkole z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 maja 1919 r., służył w Oddziale Konnym (1920 r.), na Posterunku PP w Obozie Internowanych nr 10 w Kaliszu, po jego likwidacji przeniesiony z dniem 1 stycznia 1924 r. do Posterunku PP w Koźminku, potem w Komisariacie PP w Kaliszu (styczeń 1926 r.), Posterunku PP w Błaszczach (grudzień 1926 r.), ponownie Posterunku PP w Koźminku (1932-1939), 15 stycznia 1927 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem PP województwa łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby. Kary: 48-godzinny areszt w 1920 r., dwa razy 1-dniowy areszt w 1923 r. (wszystkie kary wykreślono w 1929 r.), nagana w 1932 r. (wykreślona w 1936 r.). Stan cywilny: żona Marianna z d. Magnuszewska, córka Franciszka i Władysławy z d. Nowickiej, ur. 21 listopada 1896 r. w Stawiszynie; ślub 26 grudnia 1920 r. w Szczypiornie; dzieci: Edward (25 lipca

1921 r. w Kaliszu), Antoni (ur. 19 kwietnia 1923 r. w Kaliszu), Franciszek (ur. 27 sierpnia 1924 r. w Kaliszu), Maria Kazimiera (ur. 12 sierpnia 1926 r. w Koźminku).

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 25, sygn. 3, s. 7, 13, 67, 154, 202, 232, 253, 273, 302, sygn. 5, s. 21, Księgi, sygn. 346, s. 255; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 148, sygn. 11, k. 61, sygn. 12, k. 48v, sygn. 13, k. 162, sygn. 14, k. 4, 228v, sygn. 20, k. 14; *Kaliska Policja*, nlb (fot.).

WIECZOREK MARIAN (nr ewid. 3578), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 12 grudnia 1922 r., rozkaz odwołany 21 grudnia 1922 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 155, 160v.

WIELEBSKI AUGUSTYN (nr ewid. 780), syn Jakuba i Antoniny z d. Trawińskiej, ur. 9 sierpnia 1897 r. w Bestwinie (pow. krotoszyński). Stopień służbowy: starszy posterunkowy służby śledczej, aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: ukończył 7 klas szkoły ludowej, w 1931 r. ukończył kurs w Śledczej Szkole Fachowej dla Szeregowych w Mostach Wielkich. Przebieg służby: przyjęty do PP z dniem 1 kwietnia 1920 r., służył w policji województwa stanisławowskiego, m.in. w Wydziale Śledczym w Stanisławowie, do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiony z dniem 14 lipca 1936 r. na własną prośbę, tutaj również pracował w Wydziale Śledczym. Odznaczony: Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości, Brązowy Medal „Za Długoletnią Służbę”. Stan cywilny: żona Tatiana Stanisława z d. Karabowska, córka Andrzeja i Paraskiewy z d. Bartoszik, ur. 10 listopada 1889 r. we wsi Presowce (pow. zborowski na Ukrainie). Losy wojenne i powojenne: aresztowany przez NKWD jesienią 1939 r., zamordowany w więzieniu w Kijowie, pochowany w Kijowie-Bykowni (lista wywozowa nr 041/2-16 z kwietnia 1940 r.).

APK, AmK, sygn. 4483, s. 618-619, sygn. 4625, s. 1018-1019; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 21, k. 36; *Mieszkańcy*, s. 743.

WIELGOSZ MARIAN (nr ewid. 3618, 1812, 1470), syn Wojciecha i Marianny z d. Kamińskiej, ur. 20 marca 1899 r. w Wydorach (ob. Kalisz). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 stycznia 1928 r.). Stopień wojskowy: plutonowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne-domowe, skierowany 10 grudnia 1922 r. do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia, 14 marca 1925 r. ukończył kurs w tejże szkole z wynikiem bardzo dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 10 grudnia 1922 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 26 maja do 8 grudnia 1924 r.), służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1925-1938). Sport: Odznaka Strzelecka III klasy przyznana w 1932 r. Kary: 7-dniowy areszt w 1925 r. (wykreślony w 1929 r.). Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany 28 września 1938 r. za zasługi w służbie bezpieczeństwa publicznego. Stan cywilny: żona Józefa Anna z d. Czajczyńska, ur. 3 listopada 1900 r. (w innym źródle 4 lipca 1923 r.) w Kaliszu, córka Anny z d. Czajczyńskiej; dzieci: Zenon Roman (9 sierpnia 1924 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 21 stycznia

1940 r. do wsi Żółkiewka (pow. krasnostawski), dalsze losy nieznane, żona wróciła do miasta 27 października 1945 r.

APK, AmK, sygn. 4483, s. 734-735, sygn. 4625, s. 1125-1126, 1255-1256, KPPPwK, sygn. 3, s. 150, 169, 181, 197, sygn. 5, s. 21; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 161v, sygn. 12, k. 9, 99, 120, sygn. 13, k. 36, sygn. 13, k. 44, k. 105v, 228v, sygn. 17, k. 9.

WIERZCHOWSKA JANINA (nr ewid. 2265), córka Antoniego i Eleonory z d. Kaliszuk, ur. 27 stycznia 1912 r. w Radzynie Podlaskim, prezencja dobra, wzrost 152 cm. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy służby śledczej (od 1 stycznia 1938 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: matura w Gimnazjum w Radzynie, znajomość języka francuskiego, 3,5-miesięczny kurs specjalny dla szergowych kobiet w Warszawie. Przebieg służby: do PP wstąpiła 2 kwietnia 1925 r., przeniesiona z Komendy PP m.st. Warszawy do Wydziału Śledczego Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 3 sierpnia 1936 r., według opinii bezpośredniego przełożonego z 1937 r.: „Posiada charakter zrównoważony, ambitna, honorowa, inteligentna, życiowo wyrobiona, towarzysko obyta, w służbie i poza służbą zachowuje się bez zarzutu. Zdolności wychowawczych nie wykazała. W czasie swej służby dała się poznać jako pracownik dość obowiązkowy i pilny, w pracy wydatny. Ze względu na brak zdolności wykonawczych i kierowniczych oraz energii, na stanowisko oficera PP nie nadaje się”. Stan cywilny: panna.

AAN, KGPPwW, sygn. 921, s. 7; APK, AmK, sygn. 4625, s. 2138-2139; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 22, k. 7v.

WINKLER ADAM, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 lipca 1921 r. Stan cywilny: kawaler.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 96.

WIROWSKI KAZIMIERZ (nr ewid. 3534), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: skierowany 5 grudnia 1922 r. do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu 5 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 148.

WISŁOCKI JAN (nr ewid. 108), syn Stanisława i Bronisławy z d. Müller, ur. 24 czerwca 1891 r. w Woli Rozwienieckiej (pow. jarosławski). Stopień służbowy: starszy przodownik. Stopień wojskowy: plutonowy. Przebieg służby: w 1936 r. służył w Komisariacie PP w Kaliszu. Kary: 5-dniowy areszt w 1936 r. Stan cywilny: żona Stanisława z d. Beką, córka Piotra i Barbary z d. Blachowskiej, ur. 31 marca 1903 r. w Rychwale; ślub w 1921 r. w Koninie; aktywnie działała w Przysposobieniu Wojskowym Kobiet i Rodzinie Policyjnej w Kaliszu w 1938 r. Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza do Lublina 4 listopada 1940 r., do miasta wrócił 6 listopada 1945 r.

APK, AmK, sygn. 4484, s. 950-951, sygn. 4626, s. 1011-1012, KPPPwK, sygn. 3, s. 323, SPwK, sygn. 24, k. 214.

WIŚNIEWSKI, stopień służbowy: sierżant. Przebieg służby: w lipcu 1919 r. służył w Policji Komunalnej w Kaliszu.

Konfiskata, PK, 1919, nr 158, s. 3.

WIŚNIEWSKI, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 14 lutego 1920 r. z Rezerwy Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na Posterunek PP w Cekowie.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 7.

WIŚNIEWSKI APOLINARZ (nr ewid. 76), stopień służbowy: starszy przodownik. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony ze służby na własną prośbę z dniem 31 października 1922 r. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 10 lutego 1921 r., na wniosek Wydziału Przewozowo-Taryfowego Warszawskiej Dyrekcji Kolei Państwowych, za „wykazaną energię, umiejętne przeprowadzenie dochodzenia i ujęcie wraz z łupem sprawcy okradzenia wagonu zawierającego cenny ładunek” (cyt. z rozkazu).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 139; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 18, 38, sygn. 10, k. 131v.

WIŚNIEWSKI JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony dyscyplinarnie z dniem 30 czerwca 1921 r. za „lekceważenie obowiązków służbowych i jako 3-krotnie karany dyscyplinarnie” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 91v.

WIŚNIEWSKI MODEST, stopień służbowy: starszy przodownik. Przebieg służby: przeniesiony 15 maja 1920 r. z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do Komendy Powiatowej PP w Łęczycy.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 28.

WIŚNIEWSKI STANISŁAW (nr ewid. 3683), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony z dniem 30 listopada 1924 r. na zasadzie art. 115 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Władysław Stefan (ur. 11 września 1923 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, 142v, sygn. 12, k. 19v, 120.

WIŚNIEWSKI STEFAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

WIŚNIEWSKI SYLWESTER (nr ewid. 2698), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do służby w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 16 maja 1929 r., przeniesiony na własną prośbę do Komendy Powiatowej PP w Piotrkowie z dniem 1 października 1931 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 200, sygn. 15, k. 53.

WIŚNIEWSKI TEODOR (nr ewid. 673, 2735), syn Jana i Marii z d. Adamiak, ur. 18 czerwca 1905 r. w Odessie. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: starszy strzelec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: ukończył V klas Gimnazjum Państwowego w Ostrogu, 28 kwietnia 1933 r. ukończył kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Przed służbą w PP: z zawodu robotnik, służył w 44 Pułku Piechoty Strzelców Kresowych w Równem. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły skierowany do Komendy Rezerwy Pieszej w Łodzi, z dniem 27 grudnia 1933 r. przeniesiony na własną prośbę do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem do kaliskiego Komisariatu, z dniem 16 grudnia 1935 r. przeniesiony do Komendy PP m. Łodzi, do Komendy Rezerwy Pieszej, w której służył do 1939 r. Nagrody: 20 zł od Naczelnika Okręgu Administracji Miar w Warszawie za współpracę w nadzorze nad narzędziami mierniczymi w obrocie publicznym w maju 1935 r. Stan cywilny: żona Maria. Losy wojenne: 6 września 1939 r. ewakuowany wraz z całą Komendą Rezerwy Pieszej na tereny wschodnie II RP, uwięziony w obozie NKWD w Ostaszku, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 012/1 z 6 kwietnia 1940 r., poz. 40).

APK, AmK, sygn. 4485, s. 187-188, KPPPwK, sygn. 3, s. 292; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 18, k. 1v, sygn. 19, k. 23, sygn. 20, k. 2; *Funkcjonariusze*, s. 604.

WIŚNIEWSKI WOJCIECH (nr ewid. 1816), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do policji 29 grudnia 1919 r., służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu (marzec 1922 r.), na Posterunku PP w Koźminku (październik 1922 r.), delegowany do Komendy PP Okręgu Stanisławowskiego (od 4 grudnia 1922 r. do 2 lutego 1923 r.), wydany ze służby z dniem 28 lutego 1923 r. za zagubienie karabinu. Kary: 3-dniowy areszt w 1922 r. Stan cywilny: żona Marianna z d. Grobarek, zezwolenie na ślub z 16 września 1920 r.; dzieci: Marianna (ur. 25 marca 1922 r.), Józef (zm. 27 marca 1922 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 1, 51, 100, 132, 151; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 46, 153, sygn. 11, k. 18v, 30v.

WITCZAK, stopień służbowy: starszy przodownik. Przebieg służby: we wrześniu 1919 r. służył w Komendzie PP m. Kalisza.

Z Policji Miejskiej, GK, 1919, nr 210, s. 4.

WITCZAK FRANCISZEK (nr ewid. 77, 1697, 1354, 304), syn Andrzeja i Marii z d. Świątosławskiej, ur. 29 września 1883 r. w Łęczycy. Stopień służbowy: starszy posterunkowy, przodownik (przed 23 sierpnia 1924 r., ponownie od 1 listopada 1926 r.), starszy przodownik (od 1 lipca 1927 r.). Przebieg służby: przeniesiony z dniem

1 września 1922 r. z Komisariatu PP w Kaliszu do Posterunku PP na Stacji Kolejowej w Kaliszu w charakterze komendanta, skąd delegowany na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Blizanowie (od 4 do 6 listopada 1922 r.), członek Zarządu Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego Funkcjonariuszy PP Powiatu Kaliskiego (1922 r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwieszony w urzędowaniu z dniem 8 marca 1924 r., przywrócony z dniem 26 maja 1924 r., z dniem 1 września 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Łasku, od 1 lipca 1926 r. ponownie w Komendzie Powiatowej w Kaliszu z przydziałem od 7 lipca 1926 r. do kancelarii Komendy, z dniem 25 października 1931 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Łodzi na stanowisko komendanta Posterunku PP w Czarnocinie. Kary: degradacja do starszego posterunkowego na 2 lata z dniem 23 sierpnia 1924 r. za „niedbalstwo służbowe skutkiem czego zbiegł aresztant oskarżony o puszczanie w obieg milionowych banknotów” (cyt. z rozkazu), 2-dniowy areszt w 1925 r. (wykreślony w 1929 r.), 5-dniowy areszt w 1931 r. Stan cywilny: żona Kazimiera z d. Kozicka, córka Michała i Marii z d. Ast, ur. 6 stycznia 1890 r. w Kaliszu; ślub 7 czerwca 1908 r. w Kaliszu w parafii NMP; dzieci: Jan Franciszek Marian (ur. 24 czerwca 1909 r. w Kaliszu), Józef Dominik Kazimierz (ur. 17 marca 1912 r. w Kaliszu), Maria Halina Zofia (ur. 9 czerwca 1915 r. w Kaliszu), Jerzy Antoni Tadeusz (ur. 6 kwietnia 1920 r. w Kaliszu).

APK, AmK, sygn. 4485, s. 524-525, KPPPwK, sygn. 1, s. 6, sygn. 3, s. 117, 137, 139, 243, 247; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 172v, sygn. 12, k. 48, 58, 101v, 132, sygn. 13, k. 196v, 226, sygn. 14, k. 60, 228, sygn. 15, k. 29v, 57v. APK, AmK, sygn. 4485, s. 524-525, KPPPwK, sygn. 3, s. 117, 137, 139; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 12, k. 48, 58, 101v, 132.

WITCZAK JÓZEF (nr ewid. 1815), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony ze służby z powodu redukcji z dniem 31 stycznia 1923 r. Kary: 3-dniowy areszt w 1921 r. i 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 113; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39, 92v, sygn. 11, k. 7v.

WITCZAK WŁADYSŁAW (nr ewid. 3116, 1352, 254, 618), syn Szymona i Urszuli z d. Marszałek, ur. 5 kwietnia 1897 r. w Białej (gm. Godziesze). Stopień służbowy: starszy posterunkowy (od 1 stycznia 1924 r.), przodownik (od 1 lipca 1927 r.). Stopień wojskowy: sierżant. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 4 oddziały szkoły powszechnej w Godzieszach, 22 maja 1922 r. ukończył III kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem bardzo dobrym, 21 grudnia 1923 r. ukończył X kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1921 r., służył w Komisariacie PP w Kaliszu (1922-1926), delegowany na czas wyborów parlamentarnych do Posterunku PP w Stawiszynie (od 4 do 6 listopada 1922 r.), 22 marca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przeniesiony: z dniem 15 lipca 1929 r.

z Komisariatu PP w Kaliszu do Posterunku PP w Szczypiornie, z dniem 1 października 1932 r. do Posterunku PP w Błaszczach na stanowisko komendanta, z dniem 2 lipca 1936 r. na komendanta Posterunku PP w Zbiersku. Nagrody: pochwała i nagroda 25 zł komendanta wojewódzkiego z 16 stycznia 1934 r. za wykrycie sprawców morderstw w Stoku Niemieckim 26 października 1933 r. oraz w Chlewie 9 listopada 1933 r. Odznaczenia: Krzyż Walecznych nadany w 1923 r., Brązowy Krzyż Zasługi nadany 19 marca 1935 r. Stan cywilny: żona Antonina z d. Janas, córka Stanisława i Józefy z d. Olczak, ur. 31 stycznia 1892 r. w Aleksandrii; zezwolenie na ślub z 31 stycznia 1924 r., ślub 10 lutego 1924 r.; dzieci: Adam Gabriel (ur. 24 grudnia 1924 r. w Kaliszu), Alojzy Władysław (ur. 15 kwietnia 1926 r. w Kaliszu), Wanda (ur. 27 maja 1928 r. w Kaliszu).

APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Godziesze, sygn. 136, akt urodzenia nr 24/1892 (żona); KPPPwK, sygn. 1, s. 18, sygn. 2, s. 81, sygn. 3, s. 140, 154, 159, 191, 240, 248, 310, sygn. 5, s. 9, Księgi, sygn. 757, s. 6; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 168, sygn. 10, k. 134, 169, sygn. 11, k. 39v, 207, sygn. 12, k. 2v, 131v, 150, sygn. 13, k. 11v, sygn. 14, k. 60, 213, sygn. 15, k. 53, sygn. 17, k. 1, sygn. 19, k. 19, sygn. 20, k. 39; zob. też aneks źródłowy nr 13; zob. też s. 350.

WITKOWSKI BRONISŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 10 stycznia 1921 r. z Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 10.

WITKOWSKI LUCJAN (nr ewid. 3876), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 20 marca 1923 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony ze służby z dniem 31 października 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 41, 146.

WITKOWSKI STEFAN, stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 1 marca 1920 r. skierowany na I kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: przydzielony do Rezerwy Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony ze służby 1 maja 1920 r. na własne żądanie. Kary: 48-godzinny i 5-dniowy areszt w 1920 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 7, 10, 13, 26.

WITKOWSKI STEFAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

WITTICH MICHAŁ, stopień służbowy: przodownik. Wykształcenie zawodowe: we wrześniu 1920 r. ukończył III kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi. Przebieg służby: zwolniony z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu

z dniem 31 października 1921 r. z powodu redukcji na zasadzie art. 42 i 45 tymczasowych przepisów służbowych dla pracowników państwowych z 1918.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 26, 51; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 112v.

WŁODARCZYK STEFAN (nr ewid. 3789), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 lutego 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przeniesiony z dniem 10 kwietnia 1924 r. do Komendy Powiatowej PP w Brzezinach k. Łodzi.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 18, 128v, sygn. 12, k. 117, 120v.

WŁODARSKI ANTONI BRONISŁAW (nr ewid. 714), syn Andrzeja i Marianny z d. Badowskiej, ur. 16 czerwca 1897 r. w Brzeźnie (pow. sieradzki). Stopień służbowy: przodownik. Stopień wojskowy: kapral. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 28 lutego 1934 r. w stan spoczynku z zachowaniem praw emerytalnych. Stan cywilny: żona Aniela z d. Pietrzak, córka Franciszka i Katarzyny, ur. 13 sierpnia 1912 r. w Zgierzu; ślub 31 grudnia 1931 r. w Zgierzu; dzieci: Mieczysław Antoni (ur. 18 listopada 1932 r. w Kaliszu).

AmK, sygn. 4486, s. 511-512, sygn. 4627, s. 2296-2297, 2239-2240, 2347-2348; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 18, k. 10v.

WODZIŃSKI MICHAŁ, stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 lipca 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 96.

WOJCIECHOWSKI MICHAŁ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w 1921 r. służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu. Stan cywilny: żona Helena z d. Kubiak; zezwolenie na ślub z 18 sierpnia 1921 r., ślub 7 września 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 116, 137v.

WOJCIECHOWSKI ROMAN (nr ewid. 3946), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 maja 1923 r., z dniem 16 lutego 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Koninie.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 67, sygn. 12, k. 142.

WOJTASZEK MARCIN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, przeniesiony z dniem 14 stycznia 1921 r. do Komendy PP w Wilnie.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 7.

WOJTCZAK WACŁAW MATEUSZ (nr ewid. 1280), syn Stanisława i Marii z d. Błaszak, ur. 13 września 1913 r. w Wójcinie. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: w 1938 r. ukończył Normalną Szkołę Fachową dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich, a 7 marca 1939 r. kurs narciarski dla szeregowych województwa poznańskiego w Bukowinie Tatrzańskiej. Przebieg służby: po szkole przeniesiony z dniem 1 czerwca 1938 r. do policji województwa poznańskiego z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu. Stan cywilny: kawaler. Sport: w 1939 r. uprawiał z powodzeniem wielobój.

APK, AmK, sygn. 4487, s. 593-594; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 125, 229, *Z dziejów policji*, s. 16.

WOLAK ADAM, stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 21 lipca 1920 r. z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 44.

WOLIŃSKI FELIKS JAN (nr ewid. 302, 1303), syn Jana i Anny z d. Kozłowskiej, ur. 18 czerwca 1869 r. w Lublinie. Stopień służbowy: przodownik (od 20 grudnia 1918 r.), starszy przodownik (od 1 lutego 1925 r.). Przebieg służby: do policji prawdopodobnie wstąpił 20 grudnia 1918 r., przeniesiony z dniem 16 marca 1926 r. z Komendy Powiatowej PP w Koninie do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, gdzie był dzielnicowym, zwolniony ze służby z dniem 27 marca 1929 r. na podstawie art. 151 rozporządzenia o policji państwowej z 1928 r., z zachowaniem praw emerytalnych. Stan cywilny: żona Marianna z d. Borkowska; dzieci: Józefa (ur. 4 marca 1897 r. w Kaliszu), Kazimierz (ur. 15 października 1902 r. w Godzieszach), Anna (ur. 5 czerwca 1906 r. w Skulsku pow. słupecki), Ignacy Hipolit (ur. 31 sierpnia 1908 r. w Skulsku), Feliks Władysław (ur. 11 lutego 1917 r. w Skulsku), Mariusz Adam (ur. 14 października 1923 r. w Skulsku). Losy wojenne i powojenne: w czasie okupacji niemieckiej mieszkał w Kaliszu, gdzie zm. 10 kwietnia 1946 r.

APK, AmK, sygn. 4488, s. 303-304, sygn. 4628, s. 2819-2820, 2798-2799, 2811-2812, KPPPwK, sygn. 3, s. 239, 248; APL, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 171v, sygn. 13, k. 174, sygn. 14, k. 185.

WOLIŃSKI JÓZEF, stopień służbowy: starszy przodownik. Wykształcenie ogólne i zawodowe: 3 klasy progimnazjum lubelskiego, szkoła policyjna. Przed służbą w PP: służył 14 lat, 6 miesięcy i 6 dni służby w rosyjskim Urzędzie Akcyzowym. Przebieg służby: do policji wstąpił 20 grudnia 1918 r., służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu.

APK, KPPPwK, sygn. 5, s. 2.

WOLIŃSKI STEFAN, syn Feliksa, ur. 22 sierpnia 1900 r. w Kaliszu. Stopień służbowy: starszy posterunkowy, aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Przebieg służby: do policji wstąpił w 1929 r., służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu i na Posterunku PP w Brzezinach. Losy wojenne: uwięziony

w obozie NKWD w Ostaszkwie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 012/2 z kwietnia 1940 r., poz. 3).

Kaliszanie, s. 72, *Miednoje*, s. 1017, *Mieszkańcy*, s. 759.

WOLNIAK ADAM, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego, zwolniony z dniem 18 lutego 1921 r. za „tolerowanie szmuglu mąki” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 14v.

WOLNIAK JÓZEF (nr ewid. 1817), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego (od sierpnia 1921 r. do 4 maja 1922 r.), służył w Komisariacie PP w Kaliszu, zwolniony ze służby na własną prośbę z dniem 31 października 1922 r. Kary: 1-dniowy areszt w 1922 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Maria vel Marianna (ur. 6 sierpnia, zm. 23 września 1922 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 105, 113, 128, 139; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 56v, 119v, 134v.

WOLNIAK STEFAN (nr ewid. 3794, 1492), ur. 11 lipca 1899 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne-domowe, 14 marca 1925 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 16 lutego 1923 r., przeniesiony z dniem 20 marca 1923 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (od 26 maja do 8 grudnia 1924 r.), służył na Posterunku PP w Szczypiornie, z dniem 16 września 1926 r. przeniesiony do Komendy PP na m. Łódź. Kary: 7-dniowy areszt i nagana w 1925 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Zbyszko Tadeusz (ur. 13 lutego 1924 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 169, 187, 207, 217, 219, 222, 245, sygn. 5, s. 21, sygn. 12, k. 9, 99, 120v, 140, sygn. 13, k. 36, 71; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 35v, sygn. 11, k. 41, sygn. 13, k. 214.

WOLNICKI FRANCISZEK (nr ewid. 2939), stopień służbowy: starszy posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: w 1921 r. ukończył V kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Przodowników w Łodzi z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 15 listopada 1921 r. z Rezerwy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony z służby na własną prośbę z dniem 30 czerwca 1922 r. Kary: dwa razy 3-dniowy areszt w 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 100, 113-114; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 167, sygn. 10, k. 80v.

WOLNIEWICZ WACŁAW (nr ewid. 2733), ur. 8 września 1890 r. Stopień służbowy: posterunkowy (od 1 września 1922 r.), starszy posterunkowy (od 6 sierpnia 1925 r.). Przebieg służby: do policji wstąpił prawdopodobnie 1 września 1922 r., przeniesiony z dniem 24 grudnia 1927 r. z Komendy PP Województwa Stanisławowskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, służył na Posterunku PP w Błaszczach, zwolniony

z dniem 27 marca 1929 r. na podstawie art. 151 rozporządzenia o policji państwowej z 1928 r., z zachowaniem praw emerytalnych. Stan cywilny: żonaty.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 155v, sygn. 14, k. 103, 185.

WOLNY IGNACY NEPOMUCEN (nr ewid. 60, 4300, 305), syn Nepomucena i Konstancji z d. Starczewskiej, ur. 31 lipca 1899 r. w Wieruszowie. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 kwietnia 1924 r.), przodownik (od 16 lipca 1924 r.), aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: starszy sierżant. Wykształcenie ogólne i zawodowe: ukończył szkołę średnią w Kępnie, 16 lutego 1924 r. ukończył kurs przodowników w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przed służbą w PP: brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej w 28 Pułku Strzelców Kaniowskich. Przebieg służby: z dniem 25 września 1923 r. przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na próbną służbę, z dniem 4 marca 1926 r. przydzielony z PP Województwa Wołyńskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, z dniem 15 kwietnia 1929 r. przeniesiony do Komendy PP na m. Łódź, z przydziałem do Rezerwy Konnej i Pieszej, następnie skierowany do VII i XII Komisariatu PP w Łodzi, a od 10 sierpnia 1934 r. jako instruktor gimnastyki do Komendy Rezerwy Pieszej, w której służył do 1939 r. Sport: I miejsce w biegu na 1500 metrów oraz II miejsce w biegu na 200 metrów wśród niższych funkcjonariuszy na Wojewódzkich Zawodach sportowych Policji Państwowej w Łodzi (19-20 lipca 1927 r.), II miejsce w biegu na 3 km, I miejsce w biegu na 5 km oraz I miejsce w marszu na 25 km na eliminacyjnych zawodach sportowych PP Województwa Łódzkiego (15-17 czerwca 1928 r.), Odznaka Strzelecka III klasy nadana w 1932 r. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi (1938), Brązowy Medal „Za Długoletnią Służbę”. Stan cywilny: żona Maria z d. Goworkiewicz; ślub w 1929 r.; dzieci: Gabryśława, Alina. Losy wojenne: 6 września 1939 r. ewakuowany na Wschód, do niewoli sowieckiej wzięty w Brześciu nad Bugiem, uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 023/2 z 10 kwietnia 1940 r., poz. 17).

APK, KPPPwK, sygn. 5, s. 30; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 138, sygn. 12, k. 70, 129, 139v, sygn. 13, k. 172, sygn. 14, k. 63v, 137v, 197v; Muzeum, sygn. 2073 R, MK 640 M; *Funkcjonariusze*, s. 620, *Kaliszanie*, s. 72, *Miednoje*, s. 1018 (fot.), *Mieszkańcy*, s. 761-762 (fot.); zob. też s. 349.

WOLNY STANISŁAW, stanowisko służbowe: p.o. sekretarza (w maju 1920 r.), sekretarz (od 16 lutego 1922). Przebieg pracy: urzędnik Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, przeniesiony z dniem 1 lipca 1922 r. do Komendy Okręgowej PP w Łodzi.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 33, 89, 113; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 17.

WOLSKI KAZIMIERZ, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 21 lipca 1920 r. z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 44; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

WOŁKANIN IGNACY (nr ewid. 3065), stopień służbowy: starszy posterunkowy. Przebieg służby: delegowany z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (od 10 do 13 lutego 1926 r.).
APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 177v.

WOŁOWIEC JAN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 10 stycznia 1921 r. z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Sieradzu.
APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 10, 39.

WRÓBEL MARCIN, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Łasku.
APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39.

WRÓBLEWSKI, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony 14 lutego 1920 r. z Posterunku PP w Stawie do Rezerwy Komendy Powiatowej PP w Kaliszu.
APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 7.

WRÓBLEWSKI BOLESŁAW, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 sierpnia 1921 r.
APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 123v.

WRÓBLEWSKI WŁADYSŁAW (nr ewid. 4205), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 sierpnia 1923 r., delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (wrócił 8 grudnia 1923 r.), 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat pracy w policji, służył na Posterunku PP w Szczypiornie (marzec 1925 r.) i Komisariacie PP w Kaliszu, zwolniony ze służby na własną prośbę z dniem 31 marca 1925 r. Kary: 2-dniowy areszt w 1925 r.
APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 159, 164; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 117, sygn. 12, k. 9, 120v, sygn. 13, k. 32v, 44v.

ZABIELSKA MARIA LUCYNA (nr ewid. 2374), córka Józefa i Aleksandry z d. Osetowskiej, ur. 10 listopada 1912 r. we wsi Stok (pow. łukowski), prezencja dobra, wzrost 163 cm. Wykształcenie ogólne: matura w Gimnazjum w Siedlcach, 5-miesięczny kurs specjalny dla szeregowych funkcjonariuszy – kobiet w Warszawie. Stopień służbowy: posterunkowy służby śledczej. Przebieg służby: do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przeniesiona z dniem 22 marca 1937 r. z Komendy PP m.st. Warszawy do służby śledczej, według opinii bezpośredniego przełożonego z 1937 r.:

„Posiada charakter zrównoważony, poczucie honoru dostateczne, inteligentna, odważna, życiowo dość wyrobiona, towarzysko obyta, zdolności wychowawczych nie wykazała. W czasie swej służby dała się poznać jako szeregowiec dość obowiązkowy i pilny, w pracy wydatny. Ze względu na brak zdolności wykonawczych i kierowniczych oraz energii i inicjatywy, na stanowisko oficera PP nie nadaje się”. Stan cywilny: panna. Losy wojenne: wymeldowana w czasie wojny w niewiadomym kierunku (bez podania daty).

AAN, KGPPwW, sygn. 921, s. 7; APK, AmK, sygn. 4492, s. 19-20; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 21, k. 15v.

ZABŁOCKI EDMUND, stopień służbowy: przodownik. Przebieg służby: w 1923 r. służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Irena (ur. 13 maja 1923 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 77.

ZABŁOCKI FRANCISZEK (nr ewid. 641), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: w 1927 r. służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu. Kary: 3-dniowy areszt w 1927 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 83v.

ZAJĄCZKOWSKI TEODOR, stopień służbowy: przodownik służby śledczej. Przebieg służby: przydzielony do Ekspozytury Urzędu Śledczego w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 lipca 1921 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 86v, 99.

ZAJDLER JÓZEF (nr ewid. 1505), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 26 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Łodzi z wynikiem dobrym. Przebieg służby: w 1926 r. służył w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 197v.

ZAJFERT IGNACY (nr ewid. 1327), ur. 15 sierpnia 1894 r. Stopień służbowy: przodownik (od 1 maja 1926 r.). Przebieg służby: z dniem 11 maja 1926 r. ponownie przyjęty do PP przez Komendę Główną w drodze wyjątku, przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, do służby politycznej w Komisariacie PP w Kaliszu, 20 grudnia 1926 r. komendant wojewódzki przedłużył mu okres służby próbnej do 1 maja 1927 r., z dniem 25 stycznia 1927 r. przeniesiony do Komendy PP m. Łodzi.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 252-253; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 6, k. 8, sygn. 13, k. 192, 245v, sygn. 14, k. 7v.

ZAKULSKI WŁADYSŁAW (nr ewid. 279), stopień służbowy: przodownik. Wykształcenie zawodowe: w marcu 1921 r. ukończył IV kurs przodowników w Szkole Głównej PP dla Warszawy z wynikiem bardzo dobrym. Przebieg służby: p.o. komendanta Rezerwy Komendy Powiatowej PP w Kaliszu mianowany 14 lutego 1920 r.

komendantem Posterunku PP w Brzezinach, następnie w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony ze służby na własną prośbę z dniem 31 marca 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 7, 12, 62, 94; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39v, sygn. 10, k. 33v.

ZAREMBA (ZARĘBA) STANISŁAW (nr ewid. 3999, 1501, 1832, 1818), syn Konstantego i Anieli z d. Wągrowskiej, ur. 14 marca 1899 r. w Dąbrowie (pow. sieradzki). Stopień służbowy: posterunkowy, aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Przed służbą w PP: legionista. Wykształcenie zawodowe: 15 czerwca 1925 r. ukończył 6-tygodniowy kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym, 16 marca 1936 r. uznany za wyszkolonego szeregowego funkcjonariusza PP. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 czerwca 1923 r., 10 kwietnia 1924 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, przeniesiony z dniem 11 stycznia 1924 r. z Komisariatu PP w Kaliszu do Posterunku PP w Opatówku, do Komisariatu powrócił 23 lutego 1925 r. i służył w nim przynajmniej do 1937 r., delegowany do Oddziału konwojowania pociągów w Radomsku (wrócił 19 października 1935 r.). Sport: Odznaka Strzelecka III klasy przyznana w 1932 r. Kary: 7-dniowy areszt w 1924 r., 7-dniowy areszt w 1925 r., 3-dniowy areszt w 1926 r., dwie nagany w 1928 r., 1-dniowy areszt w 1930 r., 1-dniowy areszt w 1931 r., 1-dniowy areszt w 1933 r. (wszystkie kary wykreślono w 1936 r.), nagana w 1937 r. Stan cywilny: żona Felicja z d. Sługajska, córka Wawrzyńca i Marianny z d. Woźniak, ur. 3 maja 1901 r. w Białobłotach (gm. Grodziec, pow. koniński); ślub 1 marca 1924 r. w Kaliszu w parafii św. Mikołaja; dzieci: Gabriela Urszula (ur. 24 lipca 1924 r. w Kaliszu), Irena Wanda (ur. 7 czerwca 1926 r. w Kaliszu). Losy wojenne i powojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkowie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 012/4 z kwietnia 1940 r., poz. 15), rodzina otrzymała w styczniu 1940 r. kartkę pocztową wysłaną z Ostaszkowa w grudniu 1939 r.

APK, AmK, sygn. 4493, s. 675-676, sygn. 4632, s. 383-384, 492-493, KPPPwK, sygn. 3, s. 154, 161, 167, 184, 192, 201, 219, 248, 292, 302; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 84, sygn. 12, k. 120v, sygn. 13, k. 66v, 67, 75, sygn. 17, k. 9v, sygn. 20, k. 59v; Muzeum, sygn. MK 894 M, r3778-3781; *Kaliszanie*, s. 72 (tu Zaręba, ur. 16 lutego 1899 r. w Dąbrowie Wielkiej), *Miednoje*, s. 1047 (fot.; tu Zaręba, ur. 18 lutego 1899 r.), *Mieszkańcy*, s. 782 (fot.; tu Zaręba, ur. 16 lutego 1899 r. w Dąbrowie).

ZASINA WŁADYSŁAW (nr ewid. 3619), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 10 grudnia 1922 r. skierowany do Okręgowej Szkoły Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu celem przeszkolenia. Przebieg służby: przyjęty 10 grudnia 1922 r. na tymczasową próbną służbę, delegowany do Komendy PP Okręgu Wołyńskiego (od 10 maja do 26 czerwca 1923 r.), zwolniony na własną prośbę z dniem 31 lipca 1923 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 150; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 161v, sygn. 11, k. 67v, 95, 110.

ZAWADZKI MAKSYMILIAN (nr ewid. 280), stopień służbowy: posterunkowy, przodownik (1922 r.). Przebieg służby: przyjęty do służby w policji 29 grudnia 1919 r., 28 kwietnia 1920 r. przeniesiony na Posterunek PP w Pamięcinie, potem w Komendzie Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 31 maja 1922 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 1, 26, 105; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 60v.

ZAWADZKI STANISŁAW (nr ewid. 1819, 1815), ur. 24 grudnia 1889 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne-domowe, 14 marca 1925 r. ukończył VIII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 czerwca 1919 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Poleskiego (wrócił 8 grudnia 1923 r.), służył na Posterunku PP w Stawiszynie w 1925 r., zwolniony z dniem 28 lutego 1929 r. na podstawie art. 151 rozporządzenia o policji państwowej z 1928 r., z przyznaniem odprawy w wysokości 3 miesięcznych poborów. Kary: 3-dniowy areszt w 1922 r. Stan cywilny: żonaty; dzieci: Henryka Apolonia (ur. 11 grudnia 1923 r., zm. 13 sierpnia 1924 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 96, 169, 196, sygn. 5, s. 24; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 20, sygn. 11, k. 96v, sygn. 12, k. 9, 51, 131v, sygn. 13, k. 36, sygn. 14, k. 184v.

ZAWADZKI STANISŁAW (nr ewid. 4332, 1502, 766), syn Piotra i Marianny z d. Jasiacek, ur. 18 kwietnia 1900 r. w Łodzi. Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (przed 1935 r.). Stopień wojskowy: starszy szeregowiec. Wykształcenie zawodowe: 10 kwietnia 1935 r. ukończył VIII kurs specjalny dla komendantów posterunków w Szkole Oficerów PP w Warszawie. Przebieg służby: do policji wstąpił 4 stycznia 1924 r., przeniesiony z dniem 12 czerwca 1925 r. z Komendy Okręgowej PP w Łodzi do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem do Komisariatu PP w Kaliszu, 14 stycznia 1926 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, z dniem 4 stycznia 1935 r. przeniesiony na własną prośbę do Posterunku PP w Iwanowicach, gdzie służył jeszcze w 1939 r. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 1-dniowy areszt w 1926 r., nagana w 1928 r., 1-dniowy areszt w 1929 r. (wszystkie kary wykreślono w 1932 r.). Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi nadany w 1939 r. za zasługi na polu pracy społecznej. Stan cywilny: żona Marianna z d. Kolańska, córka Antoniego i Tekli z d. Chojnackiej, ur. 15 lipca 1904 r. w Tykadłowie; ślub 12 listopada 1926 r. w Tykadłowie. Losy wojenne i powojenne: zamieszkał w Kaliszu 10 października 1946 r.

APK, AmK, sygn. 4494, s. 203-204, sygn. 4632, s. 1089-1090, 1333-1334, KPPPwK, sygn. 1, s. 15, sygn. 3, s. 182, 217, 226, 237, 249; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 43, sygn. 13, k. 61v, sygn. 16, k. 22, sygn. 17, k. 6, 9v, sygn. 18, k. 16v, 152, sygn. 19, k. 6, 11v, 21v; APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 248.

ZDRAJKOWSKI STEFAN (nr ewid. 3790), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 lutego 1923 r., zwolniony z dniem 15 lutego 1923 r. jako „nieodpowiadający warunkom” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 18, 30v.

ZDUNOWSKI STANISŁAW (nr ewid. 1823, 1499, 1816), syn Franciszka i Marianny z d. Woźniak, ur. 27 sierpnia 1886 r. we wsi Lipe (gm. Brudzew, pow. kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy, starszy posterunkowy (od 1 maja 1932 r.), aspirant (mianowany pośmiertnie 5 października 2007 r.). Stopień wojskowy: szeregowiec. Wykształcenie ogólne i zawodowe: szkoła ludowa w Lipem, 5 sierpnia 1923 r. ukończył IV kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dobrym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat pracy w policji, służył na Posterunku PP w Choczcu (1925 r.), przeniesiony do Komisariatu PP w Kaliszu z dniem 11 lutego 1926 r., do służby egzekutywnej, z dniem 16 grudnia 1926 r. przydzielony do Posterunku PP na Stacji Kolejowej w Kaliszu. Sport: Złota Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: 5-dniowy areszt w 1926 r., 1-dniowy areszt w 1929 r. (obie kary wykreślono w 1932 r.), 2-dniowy areszt w 1937 r. Stan cywilny: żona Marianna z d. Podgórska, córka Józefa i Jadwigi z d. Stepin, ur. 27 stycznia 1886 r. w Mościskach (gm. Grodzisko, pow. konecki), zm. 17 października 1946 r.; dzieci: Stefan (ur. 8 stycznia 1912 r. w Kaliszu), Genowefa (ur. 8 maja 1914 r. w Kaliszu), Zofia (ur. 30 listopada 1919 r. w Kaliszu), Czesława (ur. 29 grudnia 1923 r.), Henryk (ur. 22 sierpnia 1924 r. w Choczcu). Losy wojenne: uwięziony w obozie NKWD w Ostaszkanie, zamordowany w Twerze, pochowany w Miednoje (lista wywozowa nr 050/2 z kwietnia 1940 r., poz. 68), na karcie meldunkowej zapis: wymeldowany z Kalisza 31 października 1939 r. w niewiadomym kierunku.

APK, AmK, sygn. 4494, s. 757-758, sygn. 4632, s. 2347-2348, KPPPwK, sygn. 3, s. 188, 233, 252, 326, sygn. 5, s. 24; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 96v, 128v, sygn. 12, k. 152v, sygn. 13, k. 8v, 198v, sygn. 16, k. 20v, 50, sygn. 17, k. 5v, 9; *Kaliszka Policja*, nlb, *Kaliszanie*, s. 72, *Miednoje*, s. 1055, *Mieszkańcy*, s. 786 (fot.).

ZDYCH ANTONI (nr ewid. 2773), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: delegowany z Komendy Powiatowej PP w Turku do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (od 10 do 12 lutego 1926 r.).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 166.

ZGLIŃSKI JÓZEF (nr ewid. 3803, 1813), ur. 2 stycznia 1880 r. Stopień służbowy: posterunkowy (1925 r.). Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne-domowe, 24 czerwca 1926 r. ukończył kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 16 lutego 1923 r.,

służył w Komisariacie PP w Kaliszu, 14 stycznia 1926 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, zwolniony z dniem 15 lipca 1923 r. jako „niezasługujący na zaufanie” (cyt. z rozkazu), rozkaz został prawdopodobnie anulowany ponieważ zwolniono go po raz drugi z dniem 28 lutego 1929 r. na podstawie art. 151 rozporządzenia o policji państwowej z 1928 r., z przyznaniem odprawy w wysokości 3 miesięcznych poborów. Kary: 1-dniowy, 2-dniowy, 3-dniowy i 5-dniowy areszt w 1925 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 184, 195, 198, 219, 224, 226, 237, sygn. 5, s. 24; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 35v, sygn. 11, k. 25, 103v, sygn. 13, k. 152, 197v, sygn. 14, k. 184v.

ZIELASKOWSKI IGNACY (nr ewid. 3662), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., delegowany do Komendy PP Okręgu Wileńskiego (od 8 lutego do 16 marca 1923 r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Białostockiego z dniem 11 lipca 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, 21v, 41, 97v-98.

ZIELIŃSKI JÓZEF, stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty na służbę do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony na własną prośbę z dniem 30 kwietnia 1921 r.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 42; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 52v.

ZIELIŃSKI JÓZEF (nr ewid. 2939), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 stycznia 1923 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Białostockiego z dniem 11 lipca 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 1v, 97v-98.

ZIELIŃSKI JÓZEF (nr ewid. 32-D), stanowisko służbowe: woźny. Przebieg pracy: zwolniony z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 17 lutego 1922 r. na zasadzie art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 1922 r. z jednorazowym 3-miesięcznym odszkodowaniem.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 219; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 13, k. 140.

ZIELONKA LEON (nr ewid. 4121), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 16 czerwca 1923 r., z dniem 16 lutego 1924 r. przeniesiony do Komendy Powiatowej PP w Łodzi.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 106v, sygn. 12, k. 142v.

ZIELONKA WAWRZYNIEC (nr ewid. 1821), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przydzielony do Komisariatu Kolejowego PP Odcinka Kaliskiego w Kaliszu, w wyniku reorganizacji policji kolejowej wcielony z dniem 1 lutego 1921 r. do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, zwolniony ze służby z powodu redukcji z dniem 31 stycznia 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 39, 153v, sygn. 11, k. 7v.

ZIEMBIŃSKI (ZIĘBIŃSKI) MARIAN (nr ewid. 1822), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 1 marca 1920 r. skierowany na I kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: przyjęty do służby w policji 29 grudnia 1919 r., w sierpniu 1920 r. wstąpił jako ochotnik do armii polskiej, w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogródzkiego, a z dniem 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 1, 13, 48, 131; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 122.

ZIENKO (ZIEŃKO) BRONISŁAW, ur. 8 września 1887 r. Stopień służbowy: komisarz (od 1 listopada 1920 r.). Przebieg służby: w 1925 r. służył w Komendzie Okręgowej PP w Wilnie, w sierpniu 1927 r. kierownik Komisariatu PP w Kaliszu, przeniesiony z dniem 1 stycznia 1928 r. do Komendy PP Województwa Poleskiego.

AAN, KGPPwW, sygn. 7, s. 65; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 65, 103; zob. też aneks źródłowy nr 9.

ZIENTARSKI FRANCISZEK (nr ewid. 3695), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., wydany ze służby z dniem 28 lutego 1923 r. za „samowolne zejście z Posterunku i pijaństwo na służbie” (cyt. z rozkazu).

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, 30v.

ZIĘTKOWSKI ANASTAZY (nr ewid. 3661), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Białostockiego z dniem 11 lipca 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10, 97v-98.

ZIMNY ANTONI, stopień służbowy: przodownik. Wykształcenie zawodowe: 1 marca 1920 r. skierowany na I kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 15 listopada 1921 r. z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu do Komendy PP na m. Łódź.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 13; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 161.

ZIÓŁKOWSKI BOLESŁAW (nr ewid. 3696), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przeniesiony z Komendy PP Okręgu Pomorskiego do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu z dniem 29 grudnia 1922 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 10.

ZYMAN JAN (nr ewid. 2404), syn Bolesława i Franciszki, ur. 13 czerwca 1910 r. we wsi Brynica Mokra (pow. jędrzejowski). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: bombardier. Wykształcenie zawodowe: 6 grudnia 1934 r. ukończył Normalną Szkołę Fachową dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły przydzielony do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z przydziałem na Posterunek PP w Blizanowie (gdzie przybył z Kielc), zm. 13 czerwca 1937 r. w Grodziszczku.

APK, KPPPwK, sygn. 2, s. 82, Księgi, sygn. 107, s. 155; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 18, k. 54v, sygn. 21, k. 32v.

ZYNFLER STANISŁAW (nr ewid. 1824), ur. 18 lipca 1887 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne-domowe, 23 stycznia 1926 r. ukończył VIII kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu z wynikiem dostatecznym. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 kwietnia 1919 r., w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego, a potem Komendy PP Okręgu Wileńskiego (powrócił 16 października 1922 r.), 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat pracy w policji, służył na Posterunku PP w Obozie Internowanych nr 10 w Kaliszu, a po jego likwidacji przeniesiony z dniem 1 stycznia 1924 r. do Komisariatu PP w Kaliszu (gdzie służył przynajmniej do 1926 r.). Stan cywilny: żonaty; dzieci: 3, m.in. Krystyna (ur. 8 kwietnia 1924 r.).

APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 8, sygn. 3, s. 132, 154, 201, 208, 232, sygn. 5, s. 21; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 5, k. 18v, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 124v, sygn. 11, k. 96v, sygn. 112, k. 109v, sygn. 13, k. 162.

ŻACZEK ZDZISŁAW (nr ewid. 2719, 1025, 655), syn Władysława i Franciszki, ur. 30 kwietnia 1905 r. Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: starszy ułan. Wykształcenie zawodowe: 27 lipca 1932 r. ukończył kurs w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich z wynikiem dobrym. Przebieg służby: po ukończeniu szkoły skierowany na służbę do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, z dniem 4 sierpnia 1936 r. przeniesiony z Posterunku PP w Chocz do Posterunku PP w Stawiszynie na własną prośbę, a z dniem 16 maja 1939 r. do Posterunku PP w Blizanowie. Sport: Brązowa Państwowa Odznaka Sportowa i Odznaka Strzelecka III klasy przyznane w 1932 r. Kary: nagana w 1938 r.

APK, KPPPwK, sygn. 1, k. 14, sygn. 2, s. 82, sygn. 3, s. 310; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 16, k. 35, sygn. 17, k. 6, 9v, sygn. 20, k. 41, APP, KWPPwP, sygn. 21, s. 272, sygn. 24, s. 163.

ŻARNECKI MIKOŁAJ (nr ewid. 1820), stopień służbowy: posterunkowy. Wykształcenie zawodowe: 1 marca 1920 r. skierowany na I kurs w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu. Przebieg służby: w sierpniu 1921 r. delegowany do Komendy PP Okręgu Nowogrodzkiego, a z dniem 1 października 1922 r. do Komendy PP Okręgu Wileńskiego.

APK, KPPPwK, sygn. 3, s. 13, 131; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 9, k. 129v, sygn. 10, k. 122.

ŻARNOWSKI BRONISŁAW (nr ewid. 1806), stopień służbowy: posterunkowy. Przebieg służby: przyjęty do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na tymczasową próbną służbę z dniem 1 stycznia 1923 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat służby, delegowany do Komendy PP Okręgu Białostockiego z dniem 11 lipca 1923 r.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 11, k. 1v, 97v-98.

ŻUBROWSKI JAN (nr ewid. 1825, 1817), syn Walentego Żubroskiego [!] i Anny z d. Mikołajczak, ur. 30 maja 1883 r. w Stropieszynie (pow. kaliski). Stopień służbowy: posterunkowy. Stopień wojskowy: kanonier. Wykształcenie ogólne i zawodowe: elementarne-domowe, szkoła policyjna. Przebieg służby: do policji wstąpił 1 grudnia 1918 r., 5 lipca 1923 r. mianowany etatowym funkcjonariuszem Komendy PP Okręgu Łódzkiego z zaliczeniem rzeczywistych lat pracy w policji, służył na Posterunku PP w Choczu, skąd z dniem 11 lutego 1926 r. został przeniesiony do Posterunku PP w Blizanowie, a stąd z dniem 16 czerwca 1934 r. na własną prośbę do Komisariatu PP w Kaliszu. Nagrody: pochwała komendanta wojewódzkiego z 31 maja 1933 r. za „niestrudzoną pracę i wybitny udział w wykryciu w dwa dni po wypadku sprawców morderstwa Rafała Śmigielskiego, zamordowanego w dniu 28 kwietnia 1933 r. na szosie obok Blizanowa” (cyt. z rozkazu). Kary: 24-godzinny areszt w 1925 r., nagana w 1925 r., 5-dniowy areszt w 1926 r. (wszystkie kary wykreślono w 1932 r.), 2-dniowy areszt w 1933 r. (wykreślony w 1936 r.). Stan rodzinny: żony: 1) Michalina z d. Prusaczyk; 2) Michalina z d. Janczak, córka Józefa i Józefy z d. Żubrowskiej, ur. 12 września 1901 r. w Kaliszu; zezwolenie na ślub z 6 marca 1924 r., ślub 23 marca 1924 r. w Choczu; dzieci: Janina (ur. 26 marca 1912 r. w Kaliszu), Marianna (ur. 7 września 1919 r. w Kaliszu), Tadeusz (ur. 28 października 1921 r.), Irena (zm. 30 czerwca 1923 r.), Jadwiga Urszula (ur. 19 września 1924 r. w Choczu, zm. 7 kwietnia 1940 r. w Kaliszu), Jan (ur. 27 września 1925 r. w Choczu), Wacław Józef (ur. 27 sierpnia 1926 r. w Blizanowie), Jerzy Ryszard (ur. 6 kwietnia 1929 r. w Blizanowie). Losy wojenne i powojenne: wymeldowany z Kalisza 15 października 1940 r. do Komarowa (pow. zamojski), do miasta wrócił 11 października 1945 r.

APK, AmK, sygn. 4497, s. 542-543, sygn. 4635, s. 1254-1255, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Kościelec, sygn. 112, akt urodzenia nr 43/1883, KPPPwK, sygn. 1, s. 29, sygn. 3, s. 87, 159, 206, 212, 226, 233, 239, sygn. 5, s. 24, Księgi, sygn. 107, s. 5; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 12, sygn. 11, k. 96v, 121v, sygn. 12, k. 17v, 134v, sygn. 13, k. 15v, 127, 198v, sygn. 16, k. 13, sygn. 17, k. 33, sygn. 18, k. 29v, sygn. 20, k. 59v.

ŻUCHOWSKI ANTONI (nr ewid. 473), syn Wojciecha i Małgorzaty z d. Garbarczyk, ur. 23 grudnia 1896 r. w Piekarzewie (pow. kaliski). Stopień służbowy: starszy posterunkowy. Stopień wojskowy: żandarm. Przebieg służby: przeniesiony z dniem 10 sierpnia 1933 r. z Komendy Powiatowej PP w Sieradzu (przemeldowany ze Zduńskiej Woli) do Komendy Powiatowej PP w Kaliszu na własną prośbę. Stan cywilny: żona Maria z d. Żuchowska, córka Jana i Stanisławy z d. Gozdek, ur. 5 lutego 1901 r. w Ostrowie; ślub w 1926 r. w Ostrowie Wielkopolskim; dzieci: Irena Mieczysława (ur. 25 października 1927 r. w Kowalu). Losy wojenne i powojenne: wyjechał z Kalisza 20 lutego 1940 r. do wsi Łopuszno (pow. kielecki), do miasta wrócił 12 października 1945 r.

AmK, sygn. 4497, s. 576-577, sygn. 4635, s. 1307-1308, 1311-1312; APŁ, KWPPwŁ, sygn. 17, k. 44.

ANEKS ŹRÓDŁOWY

W aneksie opublikowano 5 życiorysów funkcjonariuszy i 1 pracownika cywilnego Komendy Powiatowej PP w Kaliszu (w porządku alfabetycznym), notatkę prasową o śmierci policjanta podczas pełnienia służby, odezwę Komendanta Głównego PP wydaną po śmierci zamordowanego prezydenta RP Gabriela Narutowicza oraz fragmenty rozkazów Komendanta Wojewódzkiego PP w Łodzi zawierające pochwały kaliskich policjantów (ułożone chronologicznie). Wszędzie uwspółcześniono pisownię oraz rozwinięto skróty stopni służbowych.

1

*1995 czerwiec 15, Kalisz. – Życiorys starszego posterunkowego służby śledczej
Józefa Kaźmierczaka*

Po ukończeniu szkoły w zakresie podstawowym w Stawiszynie pracowałem w gospodarstwie ogrodniczym u swoich rodziców. W listopadzie 1918 r. ochotniczo zgłosiłem się do Wojska Polskiego. Stacjonowałem w koszarach pokadeckich w Kaliszu jako szeregowiec w 2 batalionie wchodzącym w skład nazwanego później 29 Pułku Strzelców Kaniowskich. W czerwcu 1919 r. wyjechałem na front ukraiński. Brałem udział w bitwie pod Brzeżanami. Dowódcą batalionu był Ulrych. Dalej potyczkami z wojskami ukraińskimi doszliśmy do rzeki Zbrucz. Mój batalion został przerzucony na Litwę. Z całym pułkiem wchodził on w skład 10 Dywizji gen. Żeligowskiego. Staliśmy w Dukszty na północ od Wilna na Dźwińsk. Potem byliśmy w Głębokiem, skąd cofali my się pod Warszawę. Tutaj doszło do bitwy. Został tam ciężko ranny nasz dowódca 29 Pułku Strzelców Kaniowskich major Stefan Walter. Z kolei przerzucono nas do Zamościa, a następnie do Beresteczka. Wtedy doszło do zawarcia pokoju. Potem pułk nasz stał we Włodawie i Brześciu nad Bugiem. Z kolei krótko byliśmy na pograniczu w Herbach Śląskich, skąd wróciliśmy do Kalisza. W marcu 1922 r. w stopniu kaprała przeszedłem do cywila. Przez rok byłem bez pracy. Jako uczestnik wojny bolszewickiej dostałem w przydziale gospodarstwo rolne w Kobryniu. Ja z tego przywileju zrezygnowałem. W czerwcu 1923 r., dzięki znajomościom mego ojca, zostałem przyjęty do służby w Policji Państwowej w Kaliszu. Zostałem posterunkowym Komisariatu w Wydziale Śledczym. Praca polegała na ściganiu przestępców kryminalnych i politycznych. W 1932 r. przydzielono mnie do Brygady Politycznej Komisariatu. Był to wydział oznaczony kryptonimem „V-F”. Przełożonym był starszy przodownik Michał Drytkiewicz. W brygadzie tej pracowało nas 4 osoby. Był w niej również Domański. Nazwisk pozostałych nie przypominam

sobie. W latach 1934-1936 byłem oddelegowany do Urzędu Śledczego w Łodzi. Tam się zajmowałem działalnością Stronnictwa Narodowego. Po powrocie do Kalisza nadal pracowałem w Brygadzie Politycznej z nastawieniem na działalność wywrotową Niemców. Pamiętam, że kilka dni przed wybuchem II wojny Brygada uzyskała wiadomość ze stacji kolejowej w Kaliszu o nadejściu przesyłki z Niemiec. Przesyłka ta zwróciła uwagę, gdyż zawartość była oznaczona jako produkt z fabryki Pikiliszki trudniącej się wyrobami warzywnymi m.in. grochem. Dostałem polecenie ustalenia odbiorcy tej przesyłki. Razem z moim przełożonym Drytkiewiczem pojechaliśmy na dworzec kolejowy w Kaliszu i obserwowaliśmy, kto odbierze przesyłkę, a była nią drewniana skrzynia o rozmiarach chyba 1 m x 1 m. Nie pamiętam, czy skrzynia ta była na zewnątrz opisana. Przesyłkę tę odebrał jeden młody mężczyzna i umieścił na dorożkę konną zarobkową. Pojechał w kierunku centrum Kalisza. Ja z Drytkiewiczem inną dorożką pojechaliśmy za nim. Gdy dojechaliśmy do ulicy Nowy Świat, to mężczyzna ten zbiegł z dorożki. Myśmy wsiedli do jego dorożki i wraz z przesyłką pojechaliśmy do Komisariatu Policji na Plac św. Józefa. Po otwarciu skrzyni okazało się, że jest w niej 18 puszek blaszanych. Każda z nich mogła ważyć około 1,5 kg. Na puszkach był, jak pamiętam, napis Pikiliszki. Niezwłocznie wezwaliśmy z miejscowej jednostki wojskowej pirotechnika, który stwierdził, że są to miny. Miny te zostały zabrane przez wojsko. Przejęcie przesyłki na dworcu kolejowym i jazda do miasta odbywała się już wieczorem i było ciemno. Nasze działania wywiadowcze mające na celu ustalenie odbiorcy przesyłki nie dały wyników. Mój przełożony Drytkiewicz po wybuchu wojny nie był aresztowany przez Niemców. Ja też byłem pozostawiony w spokoju. Nie ukrywałem się, choć musiałem się zarejestrować w urzędzie niemieckim jako przedwojenny policjant. Na początku 1940 r. zostałem wywieziony do Zamościa. Wkrótce przewieziona została także moja rodzina tj. żona i 3 dzieci i zamieszkaliśmy razem. Pracowałem tam jako policjant w Polskiej Policji Kryminalnej aż do końca wojny. W lutym 1945 r. wróciłem do Kalisza. Jednak zaraz wyjechałem do Olsztyna i pracowałem tam w Państwowym Urzędzie Repatriacyjnym. Następnie podjąłem pracę w Magistracie w Olsztynie. W życiorysie ujawniłem, że przed wojną pracowałem w Policji. Dnia 18 grudnia 1951 r. zostałem aresztowany przez Urząd Bezpieczeństwa w Olsztynie i osadzony w tamtejszym więzieniu. Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z dnia 1 grudnia 1952 r. (sygn. akt IV.K.229/52) zostałem skazany na karę łączną 15 lat więzienia. Zarzucono mi przestępstwa z dekretu z dnia 22 stycznia 1946 r. o odpowiedzialności za klęskę wrześniową i faszyzację życia państwowego. Karę tą w wyniku apelacji zmniejszono mi do 10 lat. W wyniku amnestii obniżono mi tę karę do 5 lat więzienia. Tę karę 5 lat odbyłem w całości. Siedziałem w więzieniu w Olsztynie, Poznaniu i na końcu na Mokotowie w Warszawie. Wolność odzyskałem 17 maja 1956 r. Sąd Wojewódzki w Kaliszu nie uwzględnił mojego wniosku o uznanie za nieważny wyrok Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z 1952 r. z tego względu, że ja będąc pracownikiem policji realizowałem jej zadania w ramach oficjalnych struktur państwowych i ta moja działalność z lat 1927-1937, polegająca na zwalczaniu ruchu komunistycznego w Polsce (za co zastałem skazany na 15 lat więzienia), nie może być utożsamiona z działalnością niepodległościową, o której mówi ustawa z 23 listopada 1991 r. Jestem kombatantem z tytułu udziału w wojnie bolszewickiej.

APK, Spuścizna Tadeusza Martyna z Kalisza, sygn. 343, s. 1-4, kserokopia, mps.

1938 październik 15, Kalisz. – Życiorys pracownika cywilnego PP Stefana Koźmińskiego

Urodziłem się we wsi Mokracz, pow. piotrkowskiego, dnia 19 sierpnia, z rodziców Klemensa i Heleny z Cieleckich małż. Koźmińskich. Uczęszczałem do gimnazjum filologicznego w Piotrkowie, gdzie w 1905 r. brałem czynny udział w strajku szkolnym i wystąpiłem wówczas z piątej klasy, nie chcąc chodzić do szkoły rosyjskiej. Następnie kształciłem się prywatnie i w tym czasie byłem kilkakrotnie aresztowany przez byłe władze rosyjskie za działalność polityczną. Następnie w 1908 r. osiedliłem się w Kaliszu i pracowałem prywatnie do czasu powołania mnie do wojska rosyjskiego. Służyłem w Lejb-Gwardii Jegierskim pułku w Petersburgu. Po zwolnieniu mnie z wojska w 1913 r. pracowałem w prywatnych przedsiębiorstwach do wybuchu wojny światowej w 1914 r. Wskutek palenia miasta Kalisza i krwawej masakry ludności przez wojska niemieckie zmuszony byłem wraz z rodziną ratować się ucieczką. Po powrocie do Kalisza w r. 1915 zostałem aresztowany przez policję niemiecką za działalność polityczną i dopiero na skutek starań śp. ks. kanonika Majewskiego i pani Brokmanowej zostałem zwolniony. We wrześniu 1918 r. wszedłem do konspiracyjnej organizacji Straży Obywatelskiej m. Kalisza i w dniu 11 listopada 1918 r. oraz w dniach następnych brałem czynny udział w akcji rozbrajania okupantów niemieckich, zajęciu koszar, magazynów i biur wojskowych niemieckich. Następnie wstąpiłem do Policji Państwowej, gdzie przesłużyłem 2 i 1/2 roku w charakterze sekretarza Komendy w X stopniu służbowym. Po tym pracowałem u adwokata Czapskiego w Kaliszu jako sekretarz, a od dnia 1 lipca 1923 r. do obecnego czasu jestem urzędnikiem w Zarządzie Miejskim m. Kalisza. W powyższym okresie pracowałem społecznie w organizacjach: Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej, Lidze Morskiej i Kolonialnej, Związku Harcerstwa Polskiego, Ochotniczej Straży Pożarnej, Polskiej Macierzy Szkolnej, Miejskim Komitecie Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego w Kaliszu, gdzie pracowałem jako członek Zarządu. Obecnie nadal pracuję w Komitecie WF i PW w charakterze sekretarza i zarazem intendenta oraz w Stowarzyszeniu byłej Straży Obywatelskiej w Kaliszu jako sekretarz.

APK, SPwK, sygn. 24, k. 390v; oryg., mps.

1937 lipiec 7, Kalisz. – Życiorys komendanta powiatowego PP w Kaliszu nadkomisarza Adama Litwińskiego

Urodziłem się 22 grudnia 1893 r. w Lublinie z rodziców Tomasza i Konstancji z Wieczorkiewiczów, wyznania rzymsko-katolickiego, narodowości polskiej, obywatelstwo – polskie. Jestem żonaty, posiadam pasierba, lat 13, nazywa się Andrzej Dąbkowski. Mam 2 braci: Marka, lat 46 i Kazimierza, lat 33 oraz siostrę Eleonorę, lat 36, zamężną.

Wychowałem się przy rodzicach w Lublinie, tam się kształciłem i w roku 1915 uzyskałem maturę rządowej szkoły handlowej. Od młodych lat będąc w szkole rosyjskiej pracowałem już niepodległościowo wraz ze swoją rodziną, a ściślej ojcem i stry-

jem w Polskiej Partii Socjalistycznej, na terenie Lubelskiego, spełniając niejednokrotnie dość poważne zlecenia i misje tej partii, w konsekwencji czego rodzina była więziona i zsyłana na Syberię. Przed samą wojną i już w początkach niej pracowałem w POW. Po zajęciu Lublina przez Austriaków w roku 1915 wstąpiłem do Legionów Polskich, 2 pułk ułanów i z tym przebyłem całą kampanię na froncie, a później w Wehrmachcie do czasu powstania Państwa Polskiego. Od 1 listopada 1919 r. do 15 marca 1921 r. 23 pułk piechoty, cały czas na froncie, a ostatnie chwile wojny w szpitalu jako ciężko ranny. Byłem 3 razy ranny: 1) w Legionach Polskich nad Stochodem 14 sierpnia 1916r., 2) w wojsku polskim – 23 pułk piechoty pod Stelmachowem 15 maja 1920 r., 3) w wojsku polskim – 23 pułku piechoty pod Mulczycami 24 lipca 1920 r.

Za służbę otrzymałem następujące odznaczenia: 1) *Virtuti Militari* V klasy, nr 4899, 2) Krzyż Niepodległości, 3) Krzyż Walecznych, nr 1996, 4) Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921, 5) Medal Pamiątkowy Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości, 6) Medal Łotewski.

Przebieg służby po wojnie: od 15 marca 1921 r. do 1 lutego 1922 r. w 23 pułku piechoty, jako dowódca plutonu i kompanii; od 1 lutego 1922 r. do 1 lipca 1922 r. w Szkole Podchorążych w Warszawie, jako słuchacz kursu; od 1 lipca 1922 r. do 25 sierpnia 1922 r. w 23 pułku piechoty jako dowódca kompanii; od 25 sierpnia 1922 r. do 1 marca 1923 r. w Szkole Podchorążych Rezerwy Piechoty nr II, jako dowódca kompanii i instruktor; od 1 marca 1923 r. do 20 lipca 1923 r. w 23 pułku piechoty jako dowódca kompanii; od 20 lipca 1923 r. do 10 sierpnia 1927 r. w DOK II w Sztapie, a następnie dowódca kompanii sztabowej; od 10 sierpnia 1927 r. do 15 lipca 1928 r. w 8 pułku piechoty jako dowódca kompanii, od 15 listopada 1928 r. do 31 października 1935 r. w Korpusie Ochrony Pogranicza w baonach: 5, 27 i 8; od 5 listopada 1925 r. do 15 lutego 1936 r. w Szkole PP Oficerów w Warszawie; od 15 listopada 1936 r. do 31 lipca 1936 r. na praktyce PP w Warszawie i w powiecie warszawskim, z dniem 1 sierpnia 1936 r. mianowany zostałem nadkomisarzem PP z przydziałem na Komendę Powiatową w Kaliszu, gdzie pełnię służbę do obecnej chwili.

Mianowany byłem: podporucznikiem piechoty (*Dziennik Rozkazów Wojskowych* nr 93/19); porucznikiem (*Dziennik Personalny* nr 49/20); kapitanem (*Dziennik Personalny* nr 13/27); nadkomisarzem PP dekretem nr III.P.4/205 z dnia 31 lipca 1936 r.

APK, SPwK, sygn. 23, k. 79, oryg., mps.

4

1948 luty 12, Kalisz. – Życiorys starszego posterunkowego Stanisława Pańczyka

Nazywam się Pańczyk Stanisław, syn gospodarza małorolnego Józefa i Józefy z d. Wawrzyniak, ur. 1 kwietnia 1892 r. we wsi Kilanja, gm. Piętno, pow. Turek, woj. Poznań. Od urodzenia do piętnastego roku życia byłem przy rodzicach we wsi Słodków, a potem w Muchlinie gm. Piętno, pow. Turek i uczęszczałem do szkoły tajnej, gdzie ukończyłem 4 oddziały na warunki szkoły powszechnej - publicznej. Po ukończeniu szkoły, od roku 1907 do 1913 pracowałem z ojcem na roli. We wrześniu 1913 r. zostałem zabrany z poboru do armii rosyjskiej i przydzielony do miasta Niezny-Nowogorod [Niżny Nowo-

gród], do 37 pułku piechoty Ekaterynburskiego. W pułku tym przebywałem przez cały czas wojny rosyjsko-niemieckiej, aż do czasu rewolucji w Rosji. Po rewolucji w roku 1918 powróciłem do kraju i zamieszkałem przy rodzicach w Muchlinie, gm. Piętno, pow. Turek. W roku 1918, 11 listopada, brałem czynny udział przy wypędzaniu Niemców z Turku, po czym objąłem funkcję w Milicji Obywatelskiej. Po pewnym czasie Milicja została przemianowana na Policję Państwową. W Turku i powiecie tureckim pełniłem służbę do sierpnia 1925 r., po czym na własną prośbę przenieśliśmy się do Kalisza. W Kaliszu służbę funkcjonariusza PP pełniłem w Komisariacie jako dzielnicowy od sierpnia 1925 r. do 1 września 1939 r. tj. do wybuchu wojny z Niemcami, po czym nastąpiła ewakuacja. Po powrocie z ewakuacji do Kalisza zam. przy ul. Widok nr 65. 30 grudnia 1939 r. pod groźbą kary śmierci wraz z innymi policjantami zostałem przymusowo wywieziony przez Niemców do Chełma Lubelskiego. Po przybyciu do Chełma zostałem przydzielony do Posterunku PP w Swierżach tejże gminy, pow. Chełm Lubelski. Dnia 1 lutego 1943 r. zostałem przeniesiony do Posterunku PP w Sawinie gm. Bukowa pow. Chełm Lubelski. Tam służbę pełniłem do czasu przybycia Armii Czerwonej i Wojska Polskiego tj. do 20 lipca 1944 r. W listopadzie 1944 r. przenieśliśmy się do Chełma, gdzie dorywczo pracowałem w spółdzielni „Społem”. Po zajęciu przez Czerwoną Armię i Wojska Polskie województw zachodnich, w czerwcu 1945 r. powróciłem do Kalisza i zamieszkałem przy ul. Widok, gdzie do chwili obecnej mieszkam pod nr 65. W Kaliszu pracowałem dorywczo w wytwórni impregnacji i lakierowania płócien przy ul. Wodnej 8 i od Bożego narodzenia jestem bez pracy, ponieważ wytwórnia ta nie jest czynna. Nadmieniam, że sądownie i administracyjnie karanym nie byłem, pod sądem i śledztwem nie pozostaję.

Archiwum Zakładowe Urzędu Miejskiego w Kaliszu, akta osobowe S. Pańczyka, s. 4-5, oryg., rkps.

5

1937 lipiec 30, Opatówek. – Życiorys przodownika Władysława Szczęblewskiego

Urodziłem się dnia 27 marca 1890 r. we wsi Mianów powiatu łęczyckiego i jestem synem Andrzeja i Marcjanny z Ochniowskich. Od piątego roku życia zamieszkałem z rodzicami we wsi Krzyżówki Koźłatkowskie, gdzie ojciec mój był kierownikiem tartaku (gmina Kamień, powiatu kaliskiego). Ukończyłem szkołę elementarną w Morawinie, a następnie kształciłem się prywatnie pod kierunkiem różnych nauczycieli zawodowych oraz księży, a między innymi pobierałem lekcje u księdza Blizińskiego, obecnego prałata i proboszcza parafii Lisków. Mając lat 12 należałem do orkiestry muzycznej w Liskowie, do chóru śpiewaczego, straży ogniowej itp. W Liskowie przebyłem do 20 roku mego życia i brałem tam czynny udział pod kierunkiem ks. Blizińskiego w budowaniu życia społecznego i patriotycznego. Prowadziłem tajną szkołę we wsi Zakrzyn, zaś w innych szkołach i ochronkach założonych przez ks. Blizińskiego uczyłem śpiewu. Miałem w tym czasie zatargi z żandarmerią rosyjską na tle politycznym. Zostałem nawet aresztowany za znalezione u mnie śpiewniki polskich piosenek patriotycznych i orzełka w [wyras nieczytelny]. Jedynie dzięki interwencji ks. Blizińskiego zostałem zwolniony.

Praktykowałem tymi czasy w Liskowie na organistę. Mając lat 20 wstąpiłem do szkoły muzycznej pani Marii Bojanowskiej w Łodzi ul. Krótka 12, obecnie ul. Moniuszki, gdzie ukończyłem kurs pierwszy. Następnie pobrany zostałem do wojska rosyjskiego, gdzie zastał mnie wybuch wojny europejskiej. Brałem czynny udział w walkach na froncie tureckim, aż do rewolucji w 1917 r. Służbę wojskową odbyłem w forticy Kars na Zakaukaziu (Mała Azja), gdzie również budziłem ducha polskiego wśród Polaków żołnierzy służących w szeregach armii rosyjskiej. Natychmiast po rewolucji wstąpiłem do organizującego się Związku Wojskowych Polaków w Karsie, w którym byłem od 20 marca 1917 r. do 17 grudnia 1917 r., po czym na wskutek uchwały Związku wstąpiłem wraz z innymi do organizującej się samostworzonej armii polskiej tj. do 3-ej dywizji I Korpusu Dowbor-Muśnickiego w Jelni pod Moskwą. W 10tym pułku piechoty tejże dywizji odbyłem przemarsz i wszystkie bitwy w drodze od Jelni do Bobrujska. Uzyskałem tam stopnie kaprała i plutonowego, na co posiadam dowody. W kwietniu 1918 r. na skutek zarządzenia Rady Regencyjnej, jako starszy rocznik zostałem zwolniony i w maju 1918 r. przyjechałem do rodziców do Marchwacza pow. kaliskiego, gdzie ojciec pracował jako leśniczy w majątku Marchwacz. Z Marchwacza przebywałem do listopada 1918 r. W dniu 16 listopada 1918 r. tj. zaraz po rozbrojeniu Niemców, w czym również brałem udział, wstąpiłem do szeregów milicji m. Kalisza, następnie upaństwowionej z dnia 1 kwietnia 1919 r. jako policja państwowa, gdzie aż do obecnej chwili służbę, pełniąc kolejno obowiązki dzielnicowego, sekretarza Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, a następnie komendanta posterunków w powiecie: Szczypiorno, Chocz, Stawiszyn, Ceków i Opatówek. Wszędzie biorę czynny udział w życiu społecznym i organizacjach pokrewnych wojskowych.

APK, SPwK, sygn. 23, k. 162-163, oryg., rkps.

6

1929 styczeń 30, Łódź. – Życiorys komisarza Tadeusza Szczepkowskiego

Urodziłem się dnia 6 stycznia 1890 r. we wsi Pniewo-Czernuchy powiatu ciechanowskiego, ziemi warszawskiej. Jestem katolikiem, narodowości polskiej, obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej. Rodzice moi śp. Zygmunt Szczepkowski były urzędnik Kolei Nadwiślańskiej (zawiaadowca drogowy w Ciechanowie) ożeniony z Marią Rozalią z Budnych - do lat 10-ciu wychowywali i kształcili mnie w domu. W roku 1900 oddano mnie do prywatnej 6-klasowej ogólnokształcącej Szkoły Akcjonariuszy byłej Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej, którą ukończyłem w roku 1906. Po zdaniu odpowiednich egzaminów wstąpiłem na Wydział Budowy Maszyn Warszawskiej Szkoły Technicznej inż. Wł. Piotrowskiego, który ukończyłem w roku 1909. Praktykę jako technik przechodziłem w Towarzystwie Akcyjnym Zakładów Ceramicznych Dziewulski i Lange w Warszawie, a następnie w Warsztatach Kolejowych byłej Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej, po czym od 27 października 1910 r. będąc zamianowany etatowym urzędnikiem w charakterze sekretarza Rewizora Wagonów stacji Warszawa Główna (Wiedeńska) przesłużyłem na kolei 7 lat i 7 miesięcy, do czasu przewrotu bolszewickiego. Jako

ewakuowany urzędnik spędził w Rosji 3 lata mieszkając i służąc w Mariupolu nad Azowskim morzem, po czym, w okresie panującej wówczas wojny domowej, opuściłem Rosję powracając do Polski w lipcu 1918 r.

Od chwili wyjścia okupantów tj. 11 listopada 1918 r., biorąc samorządnie udział w rozbrajaniu Niemców, wstąpiłem wówczas do sformowanej podówczas Straży Narodowej m.st. Warszawy, gdzie przesłużyłem przeszło miesiąc. W dniu 5 grudnia 1918 r. zostałem przyjęty do Straży Kolejowej, która następnie rozkazem Pana Ministra Spraw Wojskowych z dnia 26 kwietnia 1919 r. za nr 1542 została zmilitaryzowana i wcielona do sił zbrojnych Wojska Polskiego jako osobna jednostka. Otrzymawszy stopień podporucznika zostałem mianowany naczelnikiem odcinka w Skierniewicach i wspólnie z bezpośrednim moim zwierzchnikiem, kapitanem Klemensem Starzyńskim (obecnie major rezerwy) zajmującym stanowisko Inspektora III-go Oddziału, organizowałem wszystkie komendy na poszczególnych stacjach kolejowych od Warszawy aż do Aleksandrowa i Ciechocinka, pełniąc zarazem funkcję komendanta Wojskowej Straży Kolejowej stacji Skierniewice do dnia 1 lutego 1920 r.

Na mocy wydanej 19 lipca 1919 r. ustawy Wojskowa Straż Kolejowa została wcielona do policji, co nastąpiło w dniu 1 lutego 1920 r. Po przejściu na etat Ministerstwa Spraw Wewnętrznych zostałem mianowany komisarzem otrzymując kierownictwo odcinka policji kolejowej w Kaliszu. W rok potem 10 marca 1921 r. zostałem przeniesiony na stanowisko kierownika VI Komisariatu PP m. Łodzi na którym przesłużyłem blisko 6 lat. Od 7 listopada 1927 r. zostałem mianowany oficerem inspekcyjnym Komendy PP m. Łodzi, które to stanowisko pełnię do chwili obecnej. W okresie służby policyjnej ukończyłem w 1920 r. Szkołę Oficerską PP w Warszawie z wynikiem bardzo dobrym i kurs obrony przeciwgazowej w Łodzi.

AAN, KGPPwW, sygn. 890, s. 207-209, oryg., rkps.

7

1924 styczeń 19, Kalisz. – Informacja prasowa o śmierci na służbie i pogrzebie posterunkowego Jana Kujawy

Komenda PP w Kaliszu informuje, iż w nocy z dnia 14 na 15 bm. patrol posterunku PP w Szczypiornie pod Kaliszem, składający się z posterunkowych Owczarka Józefa i Kujawy Jana na szosie pod Kaliszem-Szczypiorno natknął się na 2 osobników niosących 2 gęsi i 2 króliki. Osobnicy ci spostrzegłszy patrol rzucili się do ucieczki, porzucając gęsi i króliki. Posterunkowi w pościgu za uciekającymi dali kilka strzałów, lecz bezskutecznie. Ponieważ zbiegli ukryli się w pobliżu stacji kolejowej Kalisz, posterunkowi udali się na posterunek stacji Kalisz celem zarządzenia pomocy dla dalszego pościgu. Zaalarmowawszy posterunek policji stacji Kalisz, posterunkowi Owczarek i Kujawa rozeszli się, by nadal patrolować teren wypadku, przy tym Kujawa udał się po szosie w kierunku Szczypiorna i gdy się znalazł w odległości pół kilometra od stacji kolejowej natknął się powtórnie na zbiegłych osobników, którzy po raz drugi poczęli uciekać polem od szosy do linii kolejowej, przy czym jeden z uciekających przewrócił się, śp. Kujawa dobiegł

do leżącego, schwycił go za rękę, w której trzymał rewolwer i usiłował mu go wyrwać. Podczas szamotania się posterunkowego z leżącym w śniegu osobnikiem, ten ostatni wystrzelił kilka razy raniąc posterunkowego w obie nogi i głowę. Od postrzału w głowę posterunkowy śp. Kujawa padł martwy, a zabójca zmarł.

Dochodzenie przeprowadzone przez Ekspozyturę Urzędu Śledczego, przy czynnej pomocy posterunków stacji Kalisz i Szczypiorno doprowadziło do aresztowania Twardowskiego Józefa i Frankowskiego Jana, którzy się do wszystkiego przyznali, przy czym Frankowski okazał się sprawcą zabójstwa. Rewolweru, którym Frankowski zastrzelił śp. posterunkowego Kujawę zaaresztowani nie chcieli wydać, lecz po dłuższym badaniach takowy znaleziono i odebrano.

Oprócz wyżej wymienionych zaaresztowano siostrę Frankowskiego Józefę za ukrywanie broni i Janika Stanisława, który uczestniczył w kradzieży odbitych Frankowskiemu i Twardowskiemu gęsi. Kradzież ta miała miejsce w Biskupicach pow. ostrowskiego.

Akta sprawy w trybie ustawy o sądach doraźnych w dniu 18 bm. skierowano do pana Prokuratora Sądu Okręgowego w Kaliszu.

Pogrzeb ofiary obowiązku ś.p. Jana Kujawy posterunkowego PP zabitego przez bandytów, którzy już osadzeni zostali w więzieniu, odbył się w ubiegły czwartek z kościoła poreformackiego na cmentarz tyński. W oddaniu ostatniej posługi przyjęli udział starosta Stefański, prezydent m. Kalisza Koszutski, prokurator Wiśniewski, podprokurator Wajs, policja państwowa w pełnym składzie z orkiestrą i kompanią honorową, wreszcie tłumy kaliszan. Przed trumną niesiono kilka wieńców z odpowiednimi napisami.

Morderstwo posterunkowego PP śp. Jana Kujawy, „Gazeta Kaliska”, nr 16 z 19 stycznia 1924, s. 3.

8

1922 grudnia 28, Łódź. — Fragment rozkazu nr 53 Komendanta Wojewódzkiego PP w Łodzi zawierającego odezwę Komendanta Głównego Policji Wiktora Hoszowskiego wydanej po zamachu na prezydenta RP Gabriela Narutowicza 16 grudnia 1922 r.

Wypadki ostatnich dni oraz niesłychany w dziejach Polski ohydny fakt targnięcia się na życie Prezydenta Rzeczypospolitej wywołały oburzenie ludności i zrozumiało w takich chwilach podniecenie umysłów. Ojczyzna nasza znów przeżywa ciężką próbę, z której jednak musi wyjść zwycięsko.

Obywatele - policjanci! Pomnijcie, że obowiązkiem waszym jest oddać wszystkie siły, a nawet życie dla dobra Najjaśniejszej Rzeczypospolitej. Żadne spory polityczne nie powinny was wytrącić z równowagi; spełniajcie sumiennie swoje obowiązki żołnierzy bezpieczeństwa, spokoju, ładu i porządku w Państwie i bądźcie surowi i nieprzejednani dla tych, którzy by chcieli ten ład i spokój, tak konieczny dla pracy wewnętrznej współobywateli, za wszelką cenę zniweczyć.

Bądźcie czujni i wszyscy twardo stojcie na swych stanowiskach pomnąc, że tylko jednością, energią, poświęceniem i umiłowaniem naszej Ojczyzny zdołamy zatrzyć tę płamę, jaką została zbrukana czysta Jej Szata.

Jestem przekonany, że Rząd Najjaśniejszej Rzeczypospolitej może być spokojny, iż święcie i bez zarzutu spełnicie zawsze swój obowiązek.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 10, k. 61, oryg., mps.

9

1927 sierpnia 31, Łódź. – Fragment rozkazu nr 49 Komendanta Wojewódzkiego PP w Łodzi, podającego do wiadomości uznanie wojewody łódzkiego dla policjantów zapewniających porządek podczas wizyty Józefa Piłsudskiego w Kaliszu

Wyrażam swoje uznanie i gorące podziękowanie Panu Komendantowi Wojewódzkiemu oraz wszystkim wyższym i niższym funkcjonariuszom Policji Państwowej, którzy przez swą sprawność i pełną taktę postawę przyczynili się do utrzymania ładu i spokoju podczas pobytu Pana Prezesa Rady Ministrów Marszałka Józefa Piłsudskiego w Kaliszu w dniach 6 i 7 sierpnia 1927 r.

Powyższe zechce Pan Komendant Wojewódzki podać do wiadomości wszystkim funkcjonariuszom Policji Państwowej w drodze umieszczenia w najbliższym rozkazie.

(-) Jaszczołt Wojewoda

Podając powyższe pismo Pana Wojewody do wiadomości za wykazaną gorliwość i sumienność w służbie, dzięki czemu został w czasie pobytu w Kaliszu Pana Marszałka Piłsudskiego utrzymany ład i porządek, ze swej strony wyrażam podziękowanie i uznanie wyższym funkcjonariuszom, w szczególności:

Komendantowi PP m. Łodzi podinspektorowi Eisesserowi Anatoliuszowi,
Komendantowi PP Powiatu Kaliskiego Domańskiemu Aleksandrowi,
Inspekcyjnemu mojej kancelarii komisarzowi Lange Edwardowi,
Kierownikowi Komisariatu PP m. Kalisza komisarzowi Zienko Bronisławowi,
Komendantowi PP Powiatu Łaskiego komisarzowi Kierońskiemu Jerzemu,
Inspekcyjnemu Komendy PP m. Łodzi komisarzowi Frankowskiemu Janowi,
Kierownikowi VII Komisariatu m. Łodzi komisarzowi Kostenko Mikołajowi,
Kierownikowi V Komisariatu m. Łodzi komisarzowi Cieślakowi Antoniemu,
Komendantowi PP Powiatu Łódzkiego podkomisarzowi Nowakowi Franciszkowi,
Komendantowi PP Powiatu Radomskiego podkomisarzowi Czabańskiemu Emilowi,

Kierownikowi Brygady Wydziału Śledczego podkomisarzowi Mice Wacławowi,
Kierownikowi Brygady Wydziału Śledczego podkomisarzowi Janowskiemu Stanisławowi,

Komendantowi PP Powiatu Tureckiego aspirantowi Leszczyńskiemu Zygmuntowi,
Kierownikowi VI Komisariatu m. Łodzi aspirantowi Lipskiemu Bronisławowi,

Zastępcy Komendanta Rezerwy m. Łodzi aspirantowi Wiśniewskiemu Kazimierzowi i wszystkim niższym funkcjonariuszom delegowanym do Kalisza oraz stale pełniącym służbę w Kaliszu.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 65, oryg., druk.

10

1930 październik 27, Łódź. – Fragment rozkazu nr 139 Komendanta Wojewódzkiego PP w Łodzi z pochwałą dla kaliskich policjantów

Niżej wymienionym funkcjonariuszom PP udzielam pochwały za sumienną i gorliwą pracę, wykazaną przy zlikwidowaniu dobrze zorganizowanej szajki złodziejskiej, która dokonała kilku śmiałych kradzieży z włamaniami w Kaliszu, a mianowicie:

1) Komisarzowi Nowakowi Franciszkowi, Komendantowi Powiatowemu PP w Kaliszu, za energiczne i celowe kierownictwo aparatem policyjnym, dzięki czemu wykryto i ujęto włamywaczy, odebrano większą część skradzionego łupu oraz zlikwidowano melinę złodziejską na terenie m. Kalisza.

2) Przodownikowi służby śledczej Olczykowi Michałowi z Komendy PP m. Łodzi, przodownikowi Jabłońskiemu Janowi, starszemu posterunkowemu służby śledczej Borkiewiczowi Feliksowi i Nurkowskiemu Stanisławowi z Komendy Powiatowej w Kaliszu, wszystkim za umiejętne, sumienne i celowe przeprowadzenie wywiadów tudzież dochodzeń.

Wymienionym szeregowym przyznałem nagrodę pieniężną po 50 zł.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 14, k. 304, oryg., druk.

11

1931 październik 27, Łódź. – Fragment rozkazu nr 166 Komendanta Wojewódzkiego PP w Łodzi z pochwałą dla kaliskich policjantów

W nocy z dnia 29 na 30 sierpnia 1931 r. we wsi Nowiny, gm. Zbiersk, powiatu kaliskiego dokonano morderstwa rabunkowego przez uduszenie na osobie Cecylii Andrzejewskiej, 65-letniej wdowy. Sprawca morderstwa dostał się do mieszkania przez okno, zadusił Andrzejewską, a następnie splądrowawszy mieszkanie, zbiegł nie pozostawiając po sobie żadnych śladów. Dom Andrzejewskiej, położony na końcu wsi pod lasem, odosobniony od reszty zabudowań wiejskich, przedstawiał odpowiednie miejsce dla popełnienia przestępstwa, co zostało wykorzystane przez nieznanego sprawcę. Jakie zrabowano przedmioty trudno było na razie ustalić, gdyż Andrzejewska zamieszkiwała sama. Podczas sekcji zwłok ustalono, że morderstwo miało miejsce wieczorem, bowiem Andrzejewska posiadała w żołądku niestrawione ziemniaki, które najprawdopodobniej spożyła na kolację. Morderstwo ujawniono dopiero dnia 30 sierpnia około godziny 15-ej, a więc po upływie około 20 godzin od czasu zbrodni. W tych warunkach prowadzący dochodzenie, zmierzające do ujęcia mordercy, napotkali na duże trudności.

Do prowadzenia dochodzenia Komendant Powiatowy PP w Kaliszu komisarz Nowak Franciszek wyznaczył starszego przodownika służby śledczej Pastuszaka Władysława, starszego posterunkowego służby śledczej Borkiewicza Feliksa i Nurkowskiego Stanisława, p.o. komendanta Posterunku w Zbiersku starszego posterunkowego Grubskiego Antoniego i posterunkowego Jabłońskiego Stanisława. Przy rozpytywaniu okolicznych mieszkańców na okoliczność zbrodni ustalono, że przed wieczorem w dniu 29 sierpnia 1931 r. widziano nieznanego osobnika w skórzanej kurtce, który przechodził w pobliżu zabudowań Andrzejewskiej. Okoliczność ta już nasunęła pewne podejrzenie. Po kilkudniowych szczegółowych poszukiwaniach ustalono, że w koloni Zbiersk zamieszkuje niejaki Jarzębski Andrzej, robotnik, przybyły przed miesiącem z Francji, nigdzie nie meldowany i że wymieniony posiada skórzaną kurtkę. Zatrzymany Jarzębski przyznał się, że przechodził w dniu 29 sierpnia 1931 r. w pobliżu wsi Nowiny, jednak do udziału w morderstwie nie przyznał się, a rewizja osobista i mieszkaniowa wypadła negatywnie. Ponieważ Jarzębski został szczegółowo przesłuchany na okoliczności alibi za okres ostatnich dni i wskazał, że był w Kaliszu u różnych osób, starszy przodownik służby śledczej Pastuszak Władysław z polecenia Komendanta Powiatowego PP przesłuchiwał te osoby. Podczas załatwiania tych czynności starszy przodownik Pastuszak, podając się za kolegę Jarzębskiego, udał się do znajomych tegoż i w rozmowie ustalili, że zaraz po morderstwie Jarzębski usiłował spieniężyć jakąś polisę amerykańską na 100 dolarów, wystawioną na imię Stanisława Andrzejewskiego. Ta okoliczność rzuciła już silne podejrzenie na Jarzębskiego, mąż bowiem zamordowanej i syn Stanisław byli swego czasu w Ameryce, przeto podobna polisa mogła być w posiadaniu zamordowanej. Jarzębski tłumaczył się, że polisę znalazł, a nie mogąc jej sprzedać - zniszczył. W czasie dalszych badań przyznał się, że morderstwa na osobie Andrzejewskiej dokonał wspólnie z sąsiadem swoim Miszczakiem i że on - Jarzębski zabrał tylko ową polisę, a portfel z papierami zabrał Miszczak. Kiedy jednak udowodniono Jarzębskiemu, że Miszczak bezspornie wykazał swoje alibi, Jarzębski zmienił pierwotne zeznanie i oświadczył, że morderstwa dokonał sam. Następnie wskazał, gdzie porzucił portfel, który odszukano i dołączono do sprawy. W ten sposób udowodniono Jarzębskiemu winę morderstwa, gdyż portfel został rozpoznany przez rodzinę Andrzejewskiej, a następnie cały szereg świadków zeznało, że Jarzębski chciał sprzedać w Kaliszu polisę pożyczki polskiej w Ameryce na nazwisko Stanisława Andrzejewskiego. Polisę tę ofiarował swojej matce Stanisław Andrzejewski po powrocie z Ameryki w 1920 r. Przekazany sędziemu śledczemu Jarzębski przyznał się również do morderstwa zgodnie z okolicznościami sprawy.

Biorąc pod uwagę przebieg dochodzenia stwierdzam, że morderstwo zostało wykryte dzięki sumiennej i systematycznej pracy, wobec czego udzielam pochwały:

- 1) Komendantowi Powiatowemu PP w Kaliszu komisarzowi Nowakowi Franciszkowi za energiczne pokierowanie dochodzeniem, które zostało uwieńczone wynikiem pomyślnym,
- 2) starszemu przodownikowi służby śledczej Pastuszakowi Władysławowi, ew. 45,
- 3) starszemu posterunkowemu służby śledczej Borkiewiczowi Feliksowi, ew. 1705,
- 4) starszemu posterunkowemu służby śledczej Nurkowskiemu Stanisławowi, ew. 1778
- 5) p.o. komendantowi Posterunku PP w Zbiersku starszemu posterunkowemu Grubskiemu Antoniemu, ew. 1730

i 6) posterunkowemu Jabłońskiemu Stanisławowi, ew. 1596, wszystkim z Komendy Powiatowej PP w Kaliszu za gorliwe i umiejętne przeprowadzenie wywiadów, wskutek czego przyczynili się do wykrycia sprawcy zagadkowego morderstwa.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 15, k. 52-52v, oryg., druk.

12

1932 wrzesień 15, Łódź. – Fragment rozkazu nr 190 Komendanta Wojewódzkiego PP w Łodzi z pochwałą dla kaliskich policjantów

W pierwszym półroczu rb. grasowała na terenie powiatu kaliskiego nieuchwytna banda przestępców, która dokonała 7 napadów rabunkowych z bronią w ręku. W trakcie swej zbrodniczej działalności bandyci postrzelili ciężko pełniącego służbę patrolową w Kaliszu posterunkowego Łuczyńskiego. Ostatniego napadu banda dokonała w dniu 16 czerwca na przejeżdżającą szosą furmankę i wówczas zabity został starszy strażnik Straży Granicznej i woźnica. Zmobilizowana policja powiatowa dokonała całego szeregu obław na terenie m. Kalisza, sprawców jednak ująć przez dłuższy czas nie mogła. Dopiero po ostatnim napadzie na podstawie wyników żmudnego śledztwa zdołano wykryć miejsce pobytu bandytów, otoczyć dom, w którym się ukrywali i zatrzymać 4 przestępców, z których 3 brało udział we wszystkich napadach i rabunkach. Hersztem bandy okazał się niebezpieczny przestępca, uzbrojony w dwa zrabowane rewolwery, niejaki Pacholek. W wykryciu sprawców położyli największe zasługi następujący funkcjonariusze PP:

- 1) Kierownik Wydziału Śledczego w Kaliszu aspirant Kabuński Romuald, który w prowadzeniu dochodzeń wykazał dużą energię, umiejętność i bystrą orientację, a po ustaleniu miejsca pobytu przestępców odważnie wtargnął na czele funkcjonariuszów policji do mieszkania zajmowanego przez Pacholka, sterroryzował go i ujął z narażeniem własnego życia,
- 2) Starszy przodownik służby śledczej Stefankiewicz Zygmunt z Urzędu Śledczego,
- 3) Starszy przodownik służby śledczej Pastuszek Władysław z Komendy Powiatowej w Kaliszu,
- 4) Przodownik służby śledczej Macniak Władysław z Komendy Powiatowej w Kaliszu,
- 5) Starszy posterunkowy służby śledczej Nurkowski Stanisław z Komendy Powiatowej w Kaliszu,
- 6) Starszy posterunkowy służby śledczej Borkiewicz Feliks z Komendy Powiatowej w Kaliszu,
- 7) Starszy posterunkowy służby śledczej Sikorski Michał z Komendy Powiatowej w Kaliszu,
- 8) Starszy posterunkowy służby śledczej Kaźmierczak Józef z Komendy Powiatowej w Kaliszu,
- 9) Posterunkowy służby śledczej Pawlak Walerian z Komendy Powiatowej w Kaliszu,
- 10) Posterunkowy służby śledczej Dominiak Józef z Komendy Powiatowej w Kaliszu,
- 11) Starszy posterunkowy Kozłowski Adam z Komendy Powiatowej w Kaliszu,
- 12) Starszy posterunkowy Pawłowski Stefan z Komendy Powiatowej w Kaliszu,
- 13) Starszy posterunkowy Domański Józef z Komendy Powiatowej w Kaliszu,

- 14) Starszy posterunkowy Rostalski Franciszek z Komendy Powiatowej w Kaliszu,
- 15) Posterunkowy Górski Czesław z Komendy Powiatowej w Kaliszu,
- 16) Posterunkowy Kmiecik Mikołaj z Komendy Powiatowej w Kaliszu,
- 17) Posterunkowy Sargalski Józef z Komendy Powiatowej w Kaliszu.

Wszystkim wyżej wymienionym udzielam pochwały za niestrudzoną pracę i wybitny udział w likwidacji bandy. Niezależnie od tego udzielam nagrody pieniężnej:

- 1) Starszemu przodownikowi służby śledczej Stefankiewiczowi Zygmuntowi zł 50,
- 2) Przodownikowi służby śledczej Macniakowi Władysławowi zł 50,
- 3) Starszemu posterunkowemu służby śledczej Nurkowskiemu Stanisławowi zł 50,
- 4) Starszemu posterunkowemu służby śledczej Borkiewiczowi Feliksowi zł 50,
- 5) Starszemu posterunkowemu Kozłowskiemu Adamowi zł 50,
- 6) Starszemu posterunkowemu Pawłowskiemu Stefanowi zł 50.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 16, k. 44-44v, oryg., druk.

13

1934 styczeń 16, Łódź. — Fragment rozkazu nr 229 Komendanta Wojewódzkiego PP w Łodzi z pochwałą dla kaliskich policjantów

W dniu 26 października 1933 r. o godzinie 18 minut 30 we wsi Stok Niemiecki, gm. Błaszki, pow. kaliskiego, we własnym mieszkaniu dwoma strzałami z rewolweru został zabity Antoni Felusiak. Sprawca niezauważony przez nikogo po dokonanych morderstwie zbiegł nie zostawiając po sobie żadnych śladów dokonanego czynu. Drogą jednak żmudnego dochodzenia przeprowadzonego przez przodownika służby śledczej Feliksa Borkiewicza wspólnie z przodownikiem Witczakiem Władysławem, starszym posterunkowym Bróździakiem Rochem i posterunkowym Janem Sobczykiem z Komendy Powiatowej w Kaliszu, sprawcy zabójstwa w osobach braci Wilhelma i Edwarda Norków zostali ujęci i wraz z dowodami rzeczowymi przekazani władzy sądowej.

W dniu 9 listopada 1933 r. około godziny 18-ej we wsi Chlewo, gm. Staw, pow. kaliskiego, w mieszkaniu własnym wystrzałem z fuzji przez okno zabita została właścicielka 50-morgowego gospodarstwa Adamina Andrychowska, lat 63. Po dokonanych morderstwie sprawca zbiegł. Delegowany na miejsce zbrodni przodownik służby śledczej Borkiewicz Feliks, wspólnie z przodownikiem Kazimierzem Smolarkiem i przy pomocy starszego posterunkowego Wacława Szachnowskiego oraz posterunkowego Władysława Jaroszewskiego z Komendy Powiatowej po żmudnym i drobiazgowym dochodzeniu, sprawców zabójstwa ujął i przekazał wraz z dowodem rzeczowym do sądu.

W związku z wykryciem sprawców w obydwóch wyżej opisanych wypadkach udzielam pochwały i nagród pieniężnych po zł 25: 1) przodownikowi służby śledczej Borkiewiczowi Feliksowi, 2) przodownikowi Witczakowi Władysławowi, 3) starszemu posterunkowemu Bróździakowi Rochowi, 4) posterunkowemu Sobczykowi Janowi, 5) przodownikowi Smolarkowi Kazimierzowi, 6) starszemu posterunkowemu Szachnowskiemu Wacławowi, 7) posterunkowemu Jaroszewskiemu Władysławowi.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 18, k. 1, oryg., druk.

1935 luty 16, Łódź. – Fragment rozkazu nr 260 Komendanta Wojewódzkiego PP w Łodzi z pochwałą dla policjantów z Posterunku PP w Błaszach

Po zamordowaniu Stanisława Kuświka w nocy z dnia 21 na 22-go listopada 1934 r. we wsi Borek, gminy Żydów, pow. kaliskiego, komendant powiatowy PP w Kaliszu zaalarmował Posterunek PP w Brzezinach, na skutek czego komendant posterunku, starszy posterunkowy Józef Rapalski i starszy posterunkowy Józef Mączkowski - aczkolwiek z przeciwnego krańca powiatu - udali się natychmiast na obławę i ujęli sprawcę zabójstwa Kuświka w osobie pasierba jego Stanisława Karolaka. Oceniając znaczenie ujęcia sprawcy, które nastąpiło tylko dzięki natychmiastowemu udaniu się do służby starszego posterunkowego Józefa Rapalskiego i Józefa Mączkowskiego, udzielam wyżej wymienionym pochwały.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 19, k. 8, oryg., druk.

1935 wrzesień 30, Łódź. – Fragment rozkazu nr 276 Komendanta Wojewódzkiego PP w Łodzi z pochwałą dla starszego posterunkowego Karola Taranka

Dnia 17 września 1935 r. urzędy policyjne powiatu kaliskiego otrzymały telefoniczne zawiadomienie o dokonanych ubiegłej nocy włamaniu do Agencji Pocztovej i do Posterunku PP w Gołuchowie, pow. jarocińskiego, w województwie poznańskim. W związku z zarządzoną penetracją terenu, starszy posterunkowy Taranek Karol z Posterunku Blizanów, pow. kaliskiego, prowadząc wywiady natknął się na ślad podejrzanych o dokonanie powyższego przestępstwa i w trakcie dalszych poszukiwań spotkał we wsi Bogucice trzech osobników, którzy na jego widok rzucili się do ucieczki. Starszy posterunkowy Taranek ścigał ich na przestrzeni 10 km. Po drodze jeden z uciekających odłączył się i zbiegł w niewiadomym kierunku, dwaj zaś pozostali skryli się w kukurydzy we wsi Góry. Starszy posterunkowy Taranek zorganizował pomoc spośród miejscowej ludności oraz telefonicznie poprosił o pomoc Komendę Powiatową PP w Kaliszu. Po przybyciu na miejsce posiłków, przeszukano kilkumorgowe pole kukurydzy i ujęto obu ściganych oraz porzucony przez nich łup, pochodzący z kradzieży dokonanych na terenie powiatu jarocińskiego. Przytrzymanymi okazali się dwaj poszukiwani przestępcy, którzy zbiegli z więzienia w Sieradzu, a mianowicie: Lorenc i Wojciechowski. Obydwaj w toku dochodzenia przyznali się do dokonania włamań do Posterunku PP i Agencji Pocztovej w Szymanowicach, pow. konińskiego, tudzież do włamań na terenie województwa poznańskiego. U jednego z ujętych znaleziono rewolwer „Nagant”, pochodzący z kradzieży w Agencji Pocztovej w Szymanowicach. Uznając, że wykonanie służby przez starszego posterunkowego Taranka zasługuje na wyróżnienie, gdyż przez przeprowadzenie dokładnych wywiadów, umiejętne wykorzystanie śladów, wytrwałość w pościgu i szybką orientację przy zorganizowaniu pomocy doprowadził do ujęcia dwóch niebezpiecznych zbrodniarzy, udzielam mu pochwały.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 19, k. 37, oryg., druk.

*1936 maj 18, Łódź. – Fragment rozkazu nr 293 Komendanta Wojewódzkiego
PP w Łodzi z pochwałą dla przodownika Jana Jabłońskiego*

Dnia 10 kwietnia rb. w Kaliszu przechodzący ulicą przodownik Jan Jabłoński (ew. 256) słysząc krzyki „bandyta”, niezwłocznie podążył w tym kierunku i zobaczył uciekającego osobnika, który jak oznajmili przechodnie, usiłował przed chwilą dokonać rabunku w sklepie jubilerskim Leona Kronenberga. Przodownik Jabłoński z rewolwerem w rękę pobiegł za uciekającym, starając się go pochwycić. W trakcie pościgu uciekający kilkakrotnie odwracał się do przodownika Jabłońskiego i mierzył do niego z rewolweru. Kiedy odległość pomiędzy przeciwnikami doszła do 15 m, uciekający odwrócił się jeszcze raz i strzelił do policjanta, lecz chybił. Przodownik Jabłoński nie mógł użyć broni palnej, ponieważ w tym miejscu panował ożywiony ruch publiczny, jednak pościgu nie przerwał. W pewnym momencie uciekający osobnik, widząc beznadziejność swego położenia strzelił do siebie z rewolweru, raniąc się ciężko w skroń. Przewieziony do szpitala, zmarł po kilku godzinach. Ustalono, że jest to Kazimierz Stelmaszczyk, lat 29, zam. w Grodźcu, pow. konińskiego. Za szybką orientację i odważne wystąpienie przodownika Jana Jabłońskiego, wytrzymały i skuteczny pościg mimo grożącego mu niebezpieczeństwa ze strony uzbrojonego przestępcy, udzielam wymienionemu pochwały.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 20, k. 28, oryg., druk.

*1936 lipiec 22, Łódź. – Fragment rozkazu nr 297 Komendanta Wojewódzkiego
PP w Łodzi z pochwałą dla posterunkowego Franciszka Wajera*

Dnia 26 maja 1935 r., podczas służby patrolowej na targu w Kaliszu, posterunkowy Franciszek Wajer, ew. 802, usiłował doprowadzić do Komisariatu znanego złodzieja Józefa Garncarka, celem przeciwdziałania kradzieżom. Garncarek stawiał opór i zadał policjantowi kilka ran nożem, po czym rzucił się do ucieczki, torując sobie drogę przez grupy przechodniów, aby tym sposobem stworzyć zasłonę przed ewentualnymi strzałami ze strony ścigającego. Posterunkowy Wajer, mimo odniesionych ciężkich ran, ścigał Garncarka, lecz kiedy siły poczęły go opuszczać, a uciekający zamierzał przesadzić parkan i schronić się, strzelił do niego z rewolweru, ranił go i tym sposobem obezwładnił. Za szybkie wystąpienie i wytrzymały pościg, uwięziony ujęciem agresywnego przestępcy zaopatrzonego w ostre narzędzie, a także doskonałą znajomość przepisów o użyciu broni, udzielam posterunkowemu Franciszkowi Wajerowi pochwały.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 20, k. 38, oryg., druk.

*1937 maj 24, Łódź. — Fragment rozkazu nr 317 Komendanta Wojewódzkiego
PP w Łodzi z pochwałą dla starszego posterunkowego Lucjana Szulca*

Starszy posterunkowy Szulc Lucjan, ze stanu Komisariatu w Kaliszu, Komendant Wartowni w Tyńcu, przeprowadził ostatnio szereg dochodzeń w sprawie kradzieży żywego inwentarza i rzeczy domowego użytku, dokonywanych na terenie m. Kalisza i sąsiednich powiatów, w trakcie czego wykazał dokładną znajomość metod służby śledczej i dużą gorliwość, połączoną z szybką inicjatywą i bystrą orientacją. W rezultacie została zlikwidowana banda złodziejska, przy czym pociągnięto do odpowiedzialności 7 bezpośrednich sprawców i 6 paserów. Za osiągnięcie powyższego wyniku udzielani starszemu posterunkowemu Lucjanowi Szulcowi pochwały.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 21, k. 22, oryg., druk.

19

1937 czerwiec 30, Łódź. — Fragment rozkazu nr 320 komendanta wojewódzkiego PP w Łodzi z pochwałami dla przodownika służby śledczej Władysława Macniaka i starszego posterunkowego służby śledczej Wojciecha Dobrowolskiego

Dnia 3 stycznia 1937 r. w Opatówku, pow. kaliskiego, w mieszkaniu Lucyny Wizo-
wej, właścicielki składu win i wódek, zamordowano jej służącą Józefę Michalakową
i zrabowano 450 zł. Dochodzenie w tej sprawie powierzono przodownikowi służby
śledczej Władysławowi Macniakowi ze stanu Wydziału Śledczego w Kaliszu, który
gorliwą i wytrwałą pracą, przy umiejętnym zastosowaniu właściwych metod śledczych,
doprowadził do ujawnienia sprawcy mordu rabunkowego, w osobie Stanisława Śniocha
i udowodnienia mu zbrodni. Na podstawie wyników dochodzenia policyjnego Śnioch
został zasądzony na dożywotnie więzienie. Za powyższy, bardzo poważny wynik służ-
bowy, udzielam przodownikowi służby śledczej Władysławowi Macniakowi pochwały.

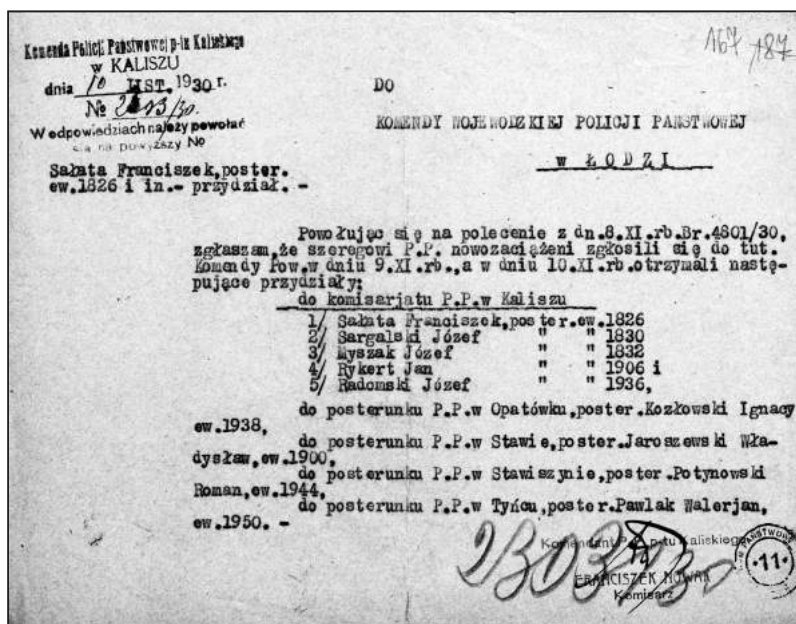
Dnia 4 maja 1937 r. w godzinach wieczorowych, przy ul. Pułaskiego w Kaliszu,
nieznany sprawca pozbawił życia tamtejszego mieszkańca Majera Kronenberga, lat
17. Bezpośrednio po wydarzeniu zaistniało przypuszczenie, że zabójstwo ma podłoże
polityczne i w tym kierunku prowadzono dochodzenie. Na wstępie dochodzenia
m.in. wszczął wywiady starszy posterunkowy służby śledczej Wojciech Dobrowolski,
a znając doskonale stosunki miejscowe i osobowe bardzo szybko ustalił, że zabójstwo
poprzedziła zwykła bójka uliczna, którą stoczyło dwóch Żydów i dwóch chrześcijan.
Po upływie 3ch godzin od chwili wydarzenia, został ujęty sprawca zabójstwa Tadeusz
Rybczyński oraz odnaleziono narzędzie przestępstwa - zakrwawiony sztylet. Za szyb-
kie, skrupulatne i umiejętne przeprowadzenie wywiadu, przyczyniającego się do ujęcia
sprawcy morderstwa, udzielam starszemu posterunkowemu służby śledczej Dobrowol-
skiemu pochwały.

APŁ, KWPPwŁ, sygn. 21, k. 32, oryg., druk.

ILUSTRACJE

1. Rota przysięgi policyjnej, stanowiąca aneks do ustawy z dnia 24 lipca 1919 r. o policji państwowej. DzPPP, 1919, nr 61, poz. 363

2. Przydziały służbowe nowo przyjętych policjantów w listopadzie 1930 r. APK, KPPPwK, sygn. 5, s. 167

WOJEWÓDZTWO POZNAŃSKIE
KOMENDA WOJEWÓDZKA
POLICJA PAŃSTWOWEJ
Nr.3668/38. ✓

Poznań, dnia 6 maja 1938r. 468 485

Kędzior Antoni, asp.
- przeniesienie.-

Pan
Starosta
w K A L I S Z U.

Zawiadamiam Pana Starostę, że dekretem Pana Ministra
Spraw Wewn. z dnia 2.V.1938r. Nr. III.-17645 asp. Kędzior Antoni
przeniesiony został z poster. w Chełmnie do Komis. w Kaliszu.
Wymieniony obejmie urządowanie na nowym miejscu służ-
bowym w bież. miesiącu.-

AP. *BSP*
10/11/38

Komendant Wojewódzki P. P.
[Signature]
Szwedzi Podinspektor

9 MAJ 1938 r. KALISZ

11

3. Informacja o przeniesieniu aspiranta Antoniego Kędziora z Posterunku PP w Chełmnie do Komisariatu PP w Kaliszu w maju 1938 r. APK, KPPWk, sygn. 5, s. 451

Komenda Wojewódzka P. P. w Łodzi

Legitymacja Nr 632 6

P. *Lange*
Henryk
st. posterunkowy P. P.
województwa łódzkiego
Łódź, dn. 10 II 1935 r.
Komendant Wojewódzki P. P.
[Signature]
ZŁOTOWSKI, podinspektor

Uprawnia
do przejazdów
państwowymi
środkami
komunikacyjnymi
według ulg
taryfowych dla
służby
zawodowych

[Portrait of Henryk Lange]

Ważna na rok wystawienia.
Ważność legitymacji przedłuża się na rok:

19	19	19

4. Legitymacja służbowa starszego posterunkowego Henryka Langego z 1935 r. APK, Spuścizna Henryka Langego z Kalisza, sygn. 10

Posterunek Policji Panstwowej
w Tyńcu

Pawlak Walerian poster. ew. 1950
prośba o przeniesienie do policyj-
formej -

Do

Pana Komendanta
Posterunku Policji Panstwowej
w Tyńcu

Raport

Proszę Pana Komendanta o wyjednanie
mi przeniesienia się z szeregu Policji Panstwowej
pierzej do jednego z oddziałów konnych w mieście
Łodzi.

Proszę swą motywację tem, że służbę wojskową
pełniłem w kawalerji szmucygu 3ch lat, w tym
trochę służby ochotniczej w charakterze nadterminanta
i mam wielkie zamiłowanie do pełnienia
służby policyjnej konnej.

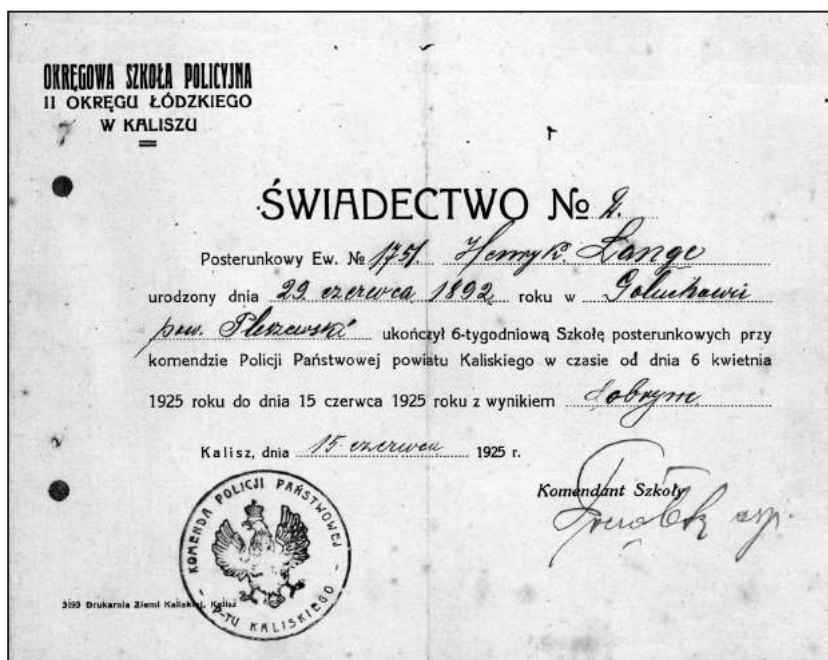
Wynikłe z powyższego przeniesienia
zabawiające się sam pracię, jak również przeniesienia
o ile bym miał otrzymać i mieć się.

Pawlak Walerian poster. ew. 1950
Tyńiec, d. 19/12/30.

5. Podanie posterunkowego Waleriana Pawlaka z 19 grudnia 1930 r. z prośbą o przeniesienie do oddziału konnego w Łodzi. APK, KPPPwK, sygn. 2, s. 13

6. Wykład z administracji w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich w 1934 r. Zbiory prywatne Kazimierza Miśko z Jażyńca

7. Świadectwo ukończenia przez posterunkowego Henryka Langego kursu w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu w 1925 r. APK, Spuścizna Henryka Langego z Kalisza, sygn. 5

KURS POLICYJNY
ZORGANIZOWANY PRZEZ ZWIĄZEK POLSKIEGO NAUCZYCIELSTWA
SZKÓŁ POWSZECHNYCH W KALISZU.

Nr. 59

ZAŚWIADCZENIE.

Pan Potasiński Aleksander posler.
(Nazwisko i imię) (Stopień)

Policji Państwowej w Kaliszu uczęszczał na kurs policyjny ogólnokształcący, trwający od dnia 9 stycznia do 29 kwietnia 1931 roku.

Kierownik kursu:

Prelegenci:

[Handwritten signatures of prelegents: Jan Kukuła, Janusz, Mostowski, J. T. Tosiowa, A. S. S. S. S., 26. 7. 1931, J. S. S. S.]

Kalisz, dn. 29 kwietnia 1931 roku.

Drukarnia Wydawnicza — Kalisz

8. Zaświadczenie ukończenia przez posterunkowego Aleksandra Potasińskiego ogólnokształcącego kursu policyjnego organizowanego przez Związek Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych w Kaliszu w 1931 r. Muzeum, sygn. ar1306

KOMENDA WOJEWÓDZKA
POLICJI PAŃSTWOWEJ
w ŁODZI

Łódź, dnia 1 kwietnia 1933 r.

№ I.P.7/1/1933 r.

Do

Pana Potasińskiego Aleksandra
posterunkowego Komendy Powiatowej P.P.
w Kaliszu

Na podstawie art. 73-a rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej
o Policji Państwowej w brzmieniu obwieszczenia z dnia 31 grudnia 1930 r.
(Dz. Ust. № 5/1931 r., poz. 27) i upoważnienia Komendanta Głównego P.P.
z dnia 14 marca 1933 r. № I. O. 11/1, awansuję Pana z dniem
1 kwietnia 1933 r. na starszego posterunkowego. -

KOMENDANT WOJEWÓDZKI P. P.

[Signature]
Dr. Torwiński, Inspektor.

9. Pismo Komendanta Wojewódzkiego PP w Łodzi awansujące posterunkowego Aleksandra Potasińskiego na stopień starszego posterunkowego z dniem 1 kwietnia 1933 r. Muzeum, sygn. ar1305

Komenda Policji Państwowej p-tu Kaliskiego
 w KALISZU
 dnia 26 lipca 1929 r.
 Nr 1726
 W odpowiedzi należy polecić
 się na powyższy Nr

TERMINOWE
 DO
 PANA KOMENDANTA WOJEWÓDZKIEGO
 Policji Państwowej
 w Łodzi

Wniosek za nadzwyczajną
 gorliwość. -

Powołując się na polecenie PANA KOMENDANTA z dn.
 26.czerwca 1928 r. Nr.6199/29, proszę o przyznanie nagród,niżej
 wymienionym szereg. P.P.,za nadzwyczajną gorliwość:

1/ Drytkiewiczowi Michałowi,przod.ew.621,przydzie-
 lonego do Wydziału Śledczego,który prowadzi wywiady w spra-
 wach politycznych. Drytkiewicz jako bardzo gorliwy,pracowity
 i sumienny funk. pracuje z pełnym poświęceniem. Dzięki jego
 sumienności i pracy wkładze są zawsze zorientowane w sytuacji
 politycznej,a szczególnie w ugrupowaniach antypaństwowych,
 wskutek czego w porę paraliżuje się wszelkie usiłowania wybry-
 ków antypaństwowych. -

Wobec powyższych zasług upraszam o przyznanie
 mu nagrody w wysokości 100 złotych. Jednocześnie nadmieniam, że
 Drytkiewicz jest w stanie opłakany wskutek materialnych strat,
 wynikłych z powodu choroby żony i dzieci.

2/ Stempniowi Wiktorowi,st.post.ew.1794, który
 prowadzi w Komendzie Pow. akta personalne,oraz pisze na maszy-
 nie,wskutek czego obciążony jest nadmierną pracą, nie licząc
 się zupełnie z godzinami urzędowymi.

Dzięki jego gorliwości zostały doprowadzone do
 porządku akta personalne,co zostało stwierdzone na ostatniej
 inspekcji przez P.Nadkomisarza Dąbrowskiego Wacława,oraz nie
 dopuszcza zupełnie do zaległości w przepisywaniu na maszynie.

Z powyższych względów upraszam o przyznanie mu
 nagrody w wysokości 100 złotych. -

Komendant p-tu Kaliskiego
 FRANCISZEK NOWAK
 Komisarz

W.
 WS.

10. Wniosek komendanta powiatowego PP w Kaliszu z 26 listopada 1929 r. do komendanta wojewódzkiego PP w Łodzi w sprawie nagród dla przodownika Michała Drytkiewicza oraz starszego przodownika Wiktora Stępnia (Stempnia) za „nadzwyczajną gorliwość” w służbie. APK, KPPWk, sygn. 25, s. 2

36
17

Rozkaz № 337.

Łódź, dnia 26 marca 1938 r.

Na podstawie ustawy z dnia 12 czerwca 1937 r. (Dz. U. R. P. № 46, poz. 350) cztery powiaty z województwa łódzkiego: kaliski, kolski, koniński i turecki, włączone będą z dniem 1 kwietnia r. b. do obszaru województwa poznańskiego.

Ponieważ organizacja P. P. pod względem terytorialnym przystosowana jest do administracyjnego podziału Państwa, następuje równocześnie wyłączenie odnośnych obwodów policyjnych z łódzkiego okręgu wojewódzkiego i wcielenie ich do okręgu poznańskiego.

Z tej okazji zwracam się do oficerów i szeregowych, stacjonowanych w powyższych obwodach policyjnych, aby podziękować tym wszystkim, którzy w rzetelnym poczuciu poruczonych im obowiązków, świadomi swego powołania, ofiarnie i sumiennie wykonywali pod moimi rozkazami twardą służbę w dziedzinie bezpieczeństwa spokoju i porządku publicznego, utrwalając dobre imię policji i zdobywając zaufanie wśród społeczeństwa.

Jestem głęboko przekonany, że nieposkąpicie wysiłków, by tę dobrą opinię, jaką uzyskaliście w dotychczasowej służbie na terenie podległego mi okręgu, utrzymać nadal i ugruntować w okręgu poznańskim.

Żegnając Wszystkich serdecznie życzę Wam, Policjanci, pełnego powodzenia i jak najlepszych osiągnięć tak w służbie jak również w życiu osobistym.

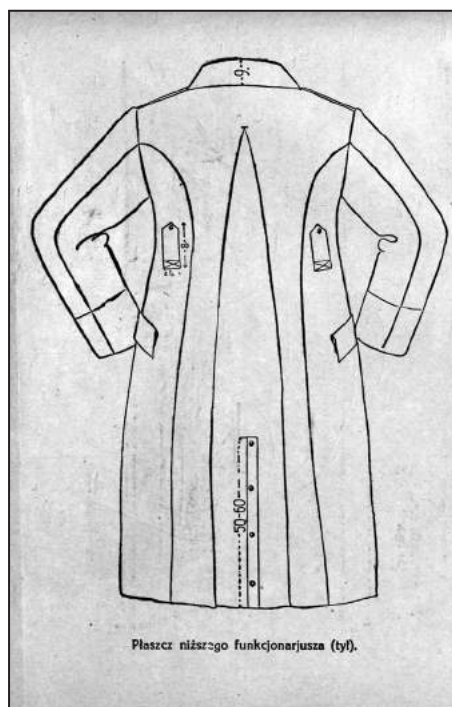
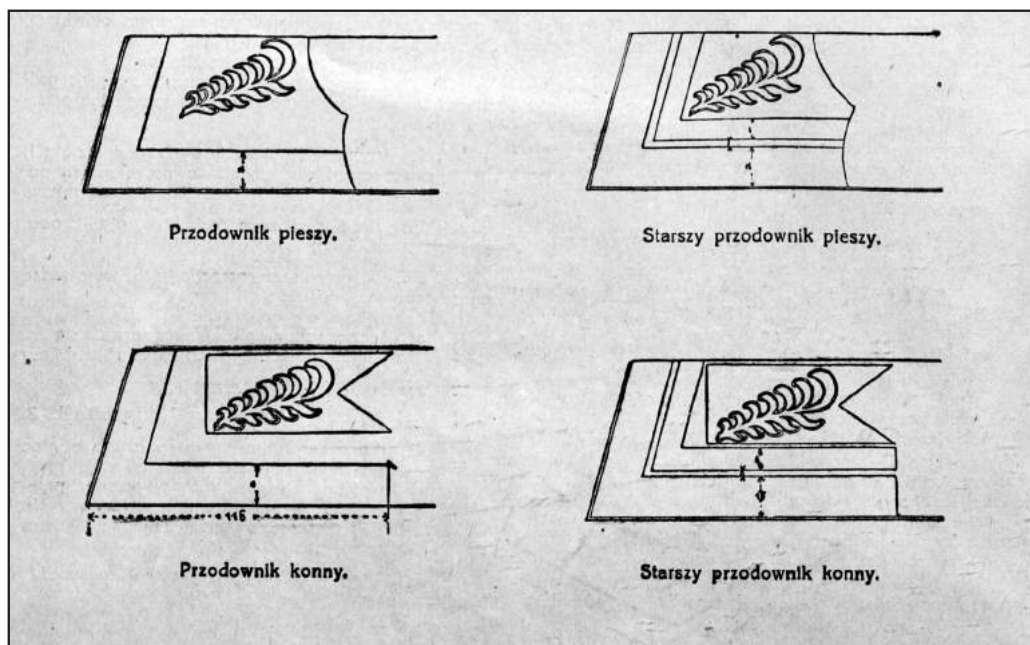
Rozkaz ten odczytać przed frontem oddziałów i we wszystkich jednostkach policyjnych, należących do wymienionych na wstępie obwodów powiatowych, w dniu 31 marca r. b.

Komendant Wojewódzki P. P.
Dr Torwiński, Inspektor.

Rozdzielnik, jak w rozkazie № 172/32.

Odbito w Komendzie Wojewódzkiej P. P. w Łodzi, ul. Przejazd № 36.

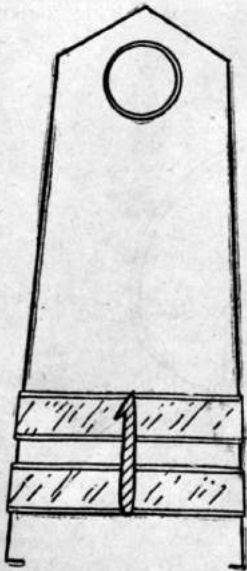
11. Rozkaz nr 337 komendanta wojewódzkiego PP w Łodzi z 26 marca 1938 r. wydany z okazji przeniesienia policji powiatów: kaliskiego, kolskiego, konińskiego i tureckiego z województwa łódzkiego do poznańskiego. APL, KWPPwŁ, sygn. 22, k. 17

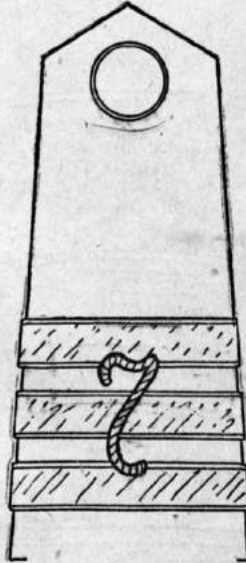
12. Wzory naramienników przodowników i starszych przodowników oraz płaszcz funkcjonariusza niższego z 1927 r. *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych z dnia 3 listopada 1927 r. w sprawie umundurowania i uzbrojenia policji państwowej*, DzU, 1927, nr 99, poz. 862, załączniki

TABLICA I.

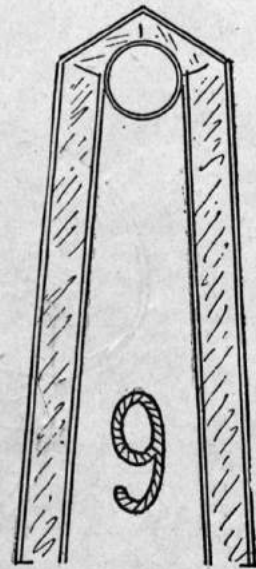
Załączniki do rozp. Min. Spraw
Wewn. z dn. 15 czerwca 1936 r.
(poz. 364).

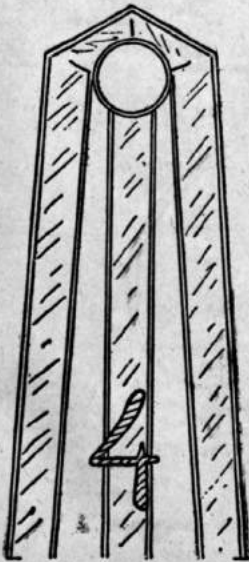
WZÓR nr 1.

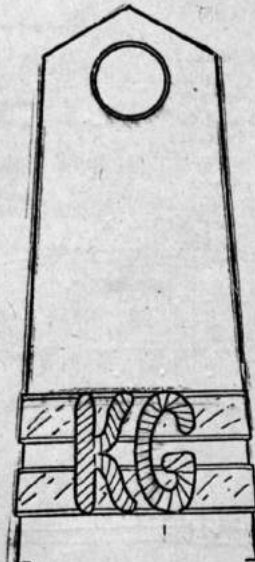
WZÓR nr 2.

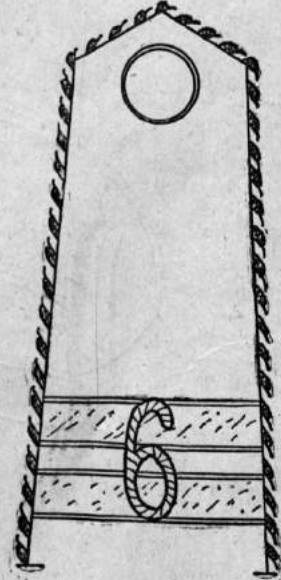
WZÓR nr 3.

WZÓR nr 4.

WZÓR nr 5.

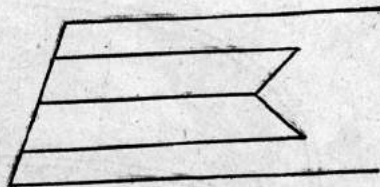
WZÓR nr 6.

13. Wzory naramienników i patek oraz znacznka ewidencyjnego szeregowych z 1936 r. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 czerwca 1936 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych w sprawie zmiany przepisów o umundurowaniu i uzbrojeniu Policji Państwowej, DzU, 1936, nr 51, poz. 364, załączniki

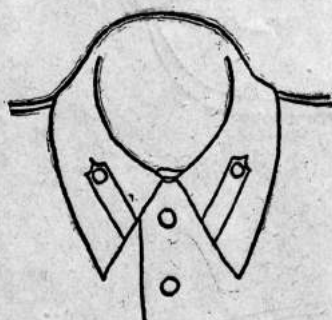
TABLICA IV.

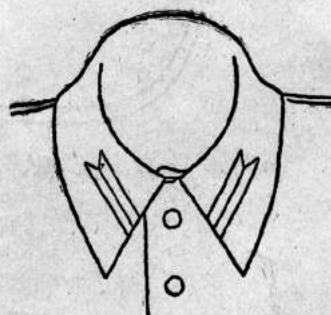
WZÓR nr. 1.

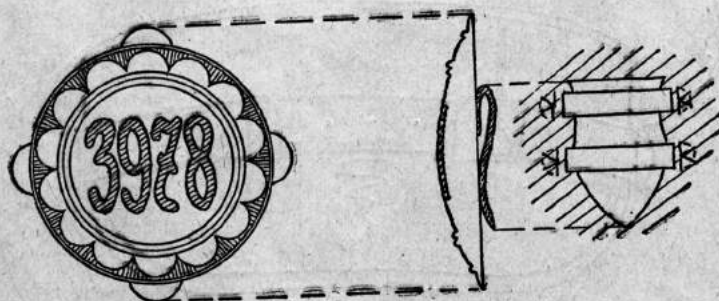
WZÓR nr. 2.

WZÓR nr. 3.

WZÓR nr. 4.

WZÓR nr. 5.

TABLICA III.

WZÓR nr. 1.

WZÓR nr. 2.

TABLICA XI

WZÓR nr. 1.

STR. PRAWA

STR. LEWA

14. Wzory stopni służbowych przodownika i starszego przodownika na czapce oraz znaczka ewidencyjnego służby śledczej z 1936 r. *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 czerwca 1936 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych w sprawie zmiany przepisów o umundurowaniu i uzbrojeniu Policji Państwowej*, DzU, 1936, nr 51, poz. 364, załączniki

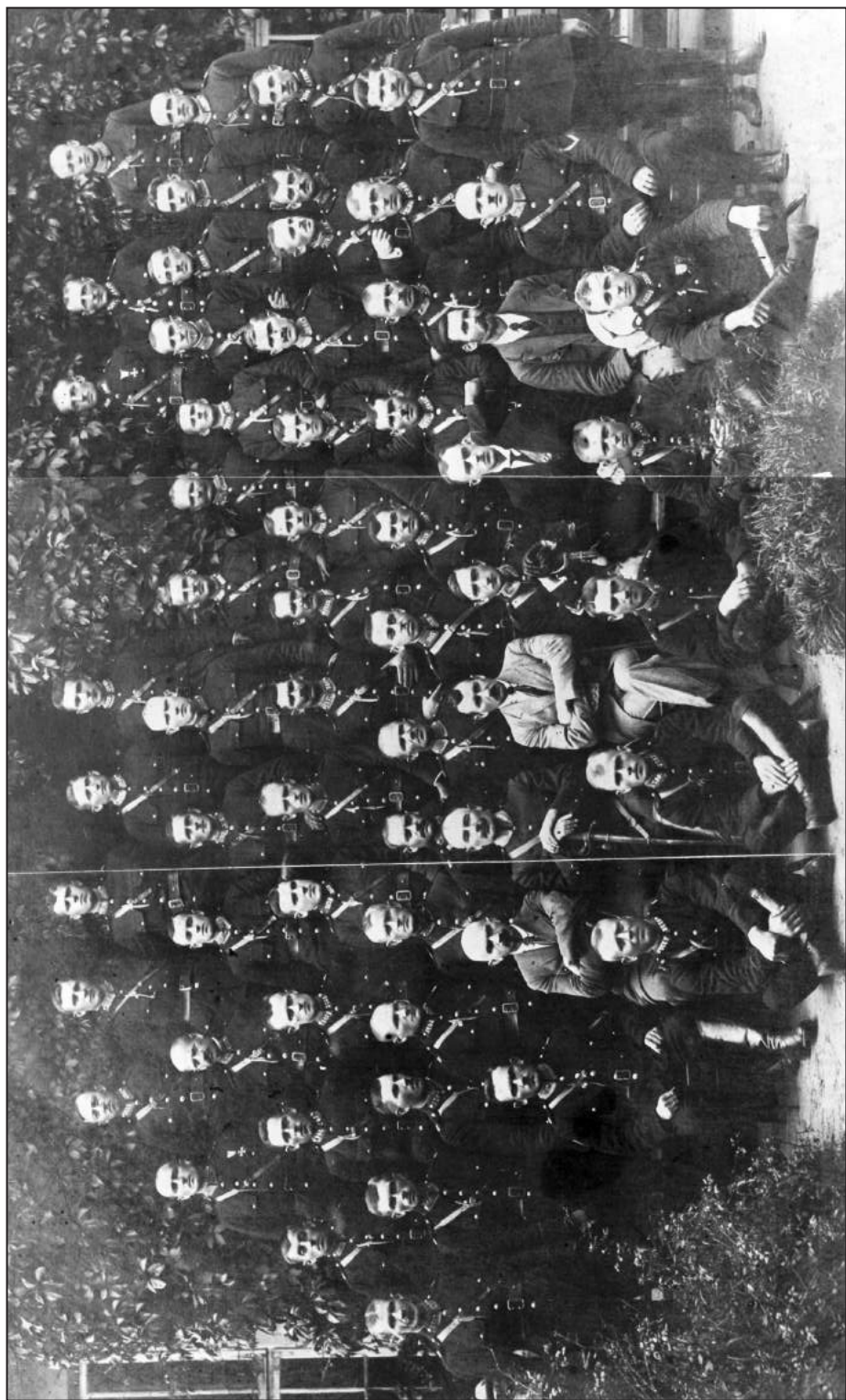
15. Szkolenie strzeleckie, lata 30. XX w. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza

16. Budynek Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przy ul. Niecałej, lata 30. XX w. APK, Spuścizna Tadeusza Martyna z Kalisza, sygn. 1784

17. Grupa policjantów z rowerami przed Komisariatem PP w Kaliszu, ok. 1928-1936. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza

18. Funkcjonariusze PP z Kalisza, lata 20. XX w. W piątym rzędzie, szósty od prawej stoi posterunkowy Wiktor Karasiński. Zbiory prywatne Krystyny Kaźmierczak z Kalisza

19. Pracownicy Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, m.in. Wydziału Śledczego, ok. 1934-1936. Pośrodku siedzi komendant powiatowy PP w Kaliszu komisarz Franciszek Nowak, w trzecim rzędzie, trzeci od prawej starszy przodownik służby śledczej Czesław Brzeg. Zbiory prywatne Andrzeja Bernata z Zagórowa

20. Oficerowie Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, lata 30. XX w. Pierwszy z lewej starszy przodownik Bolesław Borowski, trzeci komendant powiatowy PP w Kaliszu komisarz Franciszek Nowak. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza

21. Oddział szturmowy kaliskiej policji, lata 30. XX w. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza

22. Jedyńy samochód Komendy Powiatowej PP w Kaliszu. Obok kierowcy siedzi starszy przewodnik Bolesław Borowski, z tyłu prawdopodobnie funkcjonariusze Wydziału Śledczego z psem policyjnym, ok. 1928-1936. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza

23. Grupa policjantów przed Posterunkiem PP w Tyńcu, ok. 1928-1936. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza

24. Funkcjonariusze Posterunku PP w Koźminku, ok. 1930-1931. Siedzą od lewej: starszy posterunkowy Henryk Lange, komendant starszy posterunkowy Kazimierz Smolarek, posterunkowy Konstanty Szymański, stoją od lewej: NN, posterunkowy Jan Ciężarek, posterunkowy Wiktor Szczygielski. Zbiory prywatne Grzegorza Walisia z Liskowa

25. Funkcjonariusze Posterunku PP w Koźminku, ok. 1931-1933. Stoją od lewej: starszy posterunkowy Henryk Lange, NN, komendant przodownik Michał Wawrzyniak, posterunkowy Wiktor Szczygieski, starszy posterunkowy Teodor Hładki. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza

26. Rowerowy patrol policjantów z Koźminka w dniu 1 sierpnia 1937 r. Zbiory prywatne Kazimierza Miśko z Jażyńca

27. Starszy przodownik Czesław Brzeg z rodziną w 1934 r. Zbiory prywatne Andrzeja Bernata z Zagórowa

28. Starszy przodownik Bolesław Borowski z rodziną, ok. 1932 r. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza

29. Posterunkowy Michał Binduga, lata 30. XX w. Muzeum, sygn. m4138

30. Starszy przodownik Bolesław Borowski, ok. 1928-1936. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza

31. Starszy posterunkowy Piotr Jarzębski, lata 30. XX w. Muzeum, sygn. MK 154.1 M

32. Komisarz Romuald Kabuński, kierownik Wydziału Śledczego w Kaliszu w 1932 r. U., *Wampirzy Kalisza*, „Tajny Detektyw”, 1932, nr 26, s. 5

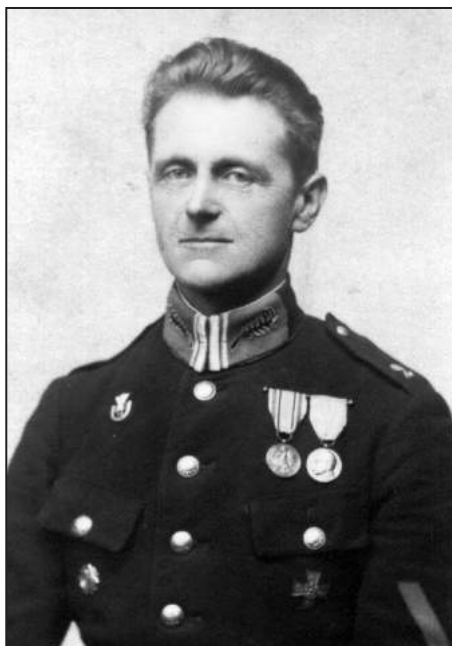
33. Posterunkowy Wiktor Karasiński, lata 20. XX w. Zbiory prywatne Krystyny Kaźmierczak z Kalisza

34. Starszy posterunkowy służby śledczej Józef Kaźmierczak, lata 30. XX w. Zbiory prywatne Jerzego Kaźmierczaka z Kalisza

35. Starszy posterunkowy służby śledczej Adam Kozłowski, lata 30. XX w. Muzeum, sygn. MK 1072 M

36. Starszy posterunkowy Henryk Lange, lata 30. XX w. Zbiory prywatne Grzegorza Walisia z Liskowa

37. Posterunkowy Ryszard Łuczyński w 1932 r. U., *Dwie sensacje z Kalisza*, „Tajny Detektyw”, 1932, nr 36, s. 6

38. Posterunkowy Stanisław Miśko, ok. 1934-1936. Zbiory prywatne Kazimierza Miśko z Jażyńca

39. Komisarz Franciszek Nowak, komendant powiatowy PP w Kaliszu, ok. 1934-1936. Zbiory prywatne Andrzeja Bernata z Zagórowa

40. Podkomisarz Jan Olszewski, lata 30. XX w. Muzeum, sygn. MK 347 IM

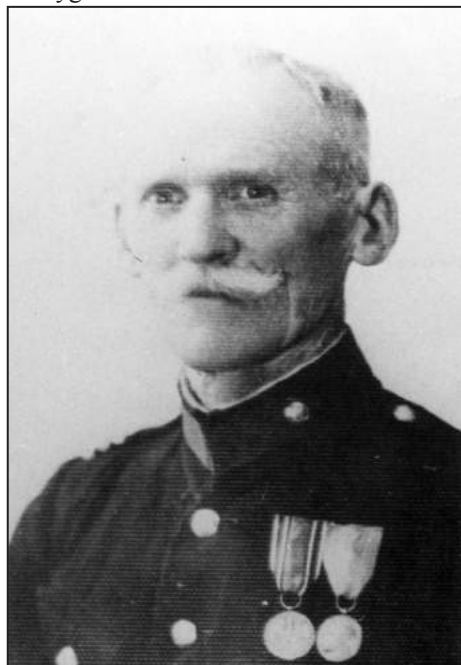
41. Starszy posterunkowy Aleksander Potasiński, lata 30. XX w. Muzeum, sygn. MK 351 IU

42. Starszy posterunkowy Czesław Staszewski, lata 30. XX w. Muzeum, sygn. MK 1485 M

43. Posterunkowy Stanisław Stefanowski, lata 30. XX w. Muzeum, sygn. MK 1197 M

44. Starszy posterunkowy Walenty Ugorny, lata 30. XX w. Muzeum, sygn. MK 553 M

45. Posterunkowy Bolesław Ulański, lata 30. XX w. Muzeum, sygn. MK 133 IM

46. Przodownik Ignacy Wolny, lata 30. XX w. Muzeum, sygn. MK 640 M

47. Wizyta wojewody łódzkiego Aleksandra Hauke-Nowaka w Chocz, ok. 1934-1936. Od prawej stoją: emerytowany proboszcz Chocza ks. Franciszek Nowak, gwardian klasztoru franciszkanów ks. Czesław Elsner, proboszcz choczi ks. Edmund Krauze, wójt Chocza Czesław Malinowski, wojewoda Hauke-Nowak, starosta kaliski Henryk Ostaszewski, komendant Posterunku PP w Chocz przodownik Jan Piechocki, posterunkowy Stanisław Kowalski. Zbiory prywatne Zdzisławy Flisińskiej z Chocza

48. Obchody Dni Morza w Błazkach, ok. 1932-1936. Wśród siedzących komendant Posterunku PP przodownik Władysław Witczak. Zbiory prywatne Marka Króla z Błazek

49. Członkowie Ochotniczej Straży Pożarnej w Opatówku w 1937 r. Pośrodku siedzi komendant Posterunku PP przodownik Władysław Szczeblewski. Zbiory Gminnej Biblioteki Publicznej im. Braci Gillerów w Opatówku

50. Otwarcie teatru w Kaliszu w listopadzie 1936 r. W pierwszym rzędzie kaliscy policjanci. APK, Spuścizna Witolda Wardęskiego z Kalisz, sygn. 24

Komenda Policji Powiatowej p.p. w Kaliszu
w KALISZU
dnia 10 GRUD 1930 r.
Nr 2484/30
W odpowiedzi na pismo nr 2484/30
z dnia 10 grudnia 1930 r.

TERMINOWE

DO
KOMENDY WOJEWÓDZKIEJ POLICJI PAŃSTWOWEJ
w Ł O D Z I

Przod. Ferdynus Józef, ew. 606
i in. - bezzwrotne zapomogi. -

Powołując się na rozkaz PANA KOMENDANTA z dn. 7.I.29r. Nr. 91 p. XI, upraszam o przyznanie bezzwrotnych zapomóg w wysokości po 50 zł. niżej wymienionym szeregowym P.P. tutejszego powiatu, jako zasługujących na takie zapomogi:

1/ Przod. Ferdynusowi Józefowi, ew. 606, z biura k-dy Pow. ze względu na poniesione duże wydatki związane z kształceniem córki w gimnazjum, oraz chorobę jego żony, cierpiącej na chroniczny restrykt nerwowy.
Wymieniony ma na swym wyłącznym utrzymaniu starych niezdolnych do pracy zarobkowej teściów, żonę i 3-je dzieci, jest pracowitym i sumiennym funkcjonariuszem, kwalifikacje za rok 1929 otrzymał dobrą. -

2/ Przod. Jabłońskiemu Janowi, ew. 620, z Komisariatu P.P. w Kaliszu, który posiada na wyłącznym utrzymaniu ojca, trwale chorego od trzech lat, ponosząc bardzo duże straty materialne. Wskutek czego dalsze leczenie ojca z poborów kawalerskich jest dla niego nadal uciążliwe.
Wymieniony jest pilnym i subordynowanym funkcjonariuszem, kwalifikacje za rok 1929 otrzymał dobrą. -

3/ Przod. skł. śl. Maciakowi Władysławowi, ew. 634, z Wydziału Sledczego w Kaliszu ze względu na poniesione wydatki związane z kształceniem syna w gimnazjum w Kaliszu, który musiał wpłacić za niego 85 zł., ponieważ pozostał drugi rok w klasie I-oj. -
Wymieniony obecnie pełni funkcję Kierownika Wydziału Sledczego, do czasu przydzielenia na to stanowisko oficera, jest pracowitym i sumiennym funkcjonariuszem, kwalifikacje za rok 1929 otrzymał dobrą. -

4/ Poster. Brzegowi Czesławowi, ew. 2782, z posterunku P.I w Blizanowie ze względu na chorobę jego żony, która po porodzie dziecka bardzo na zdrowiu naniemogła. -
Wymieniony ma na swym wyłącznym utrzymaniu 4 osoby, jest pracowitym i dyscyplinowanym funkcjonariuszem, kwalifikacje za rok 1929 otrzymał dostateczną. -

Zak. 4.

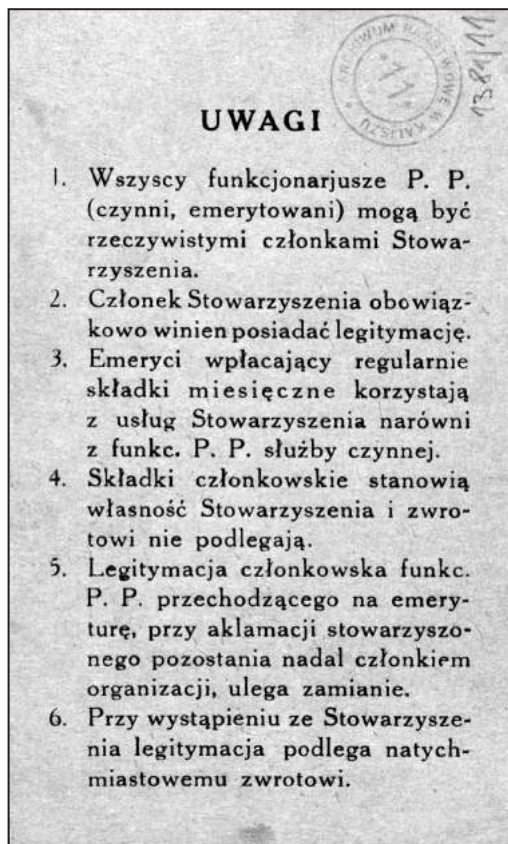
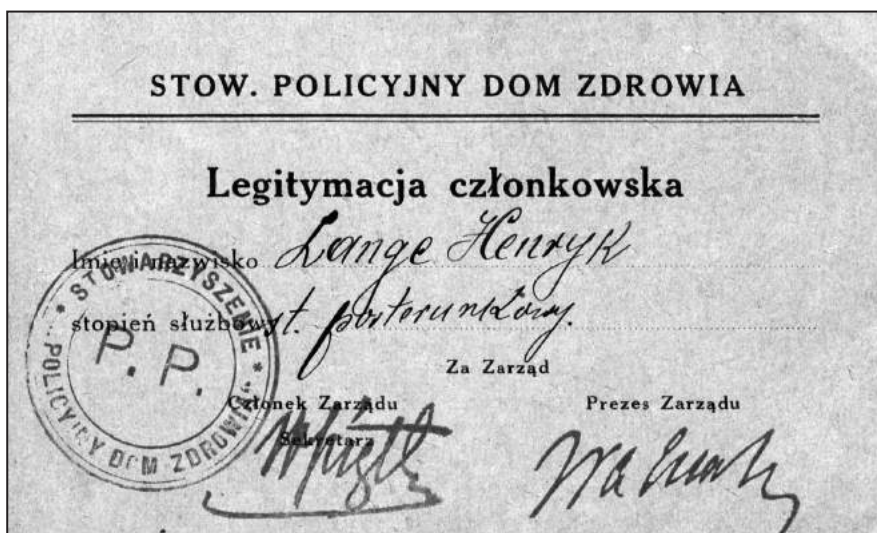
Komendant P. Powiatu Kaliskiego
FRANCISZEK NOWAK
Komisarz

40

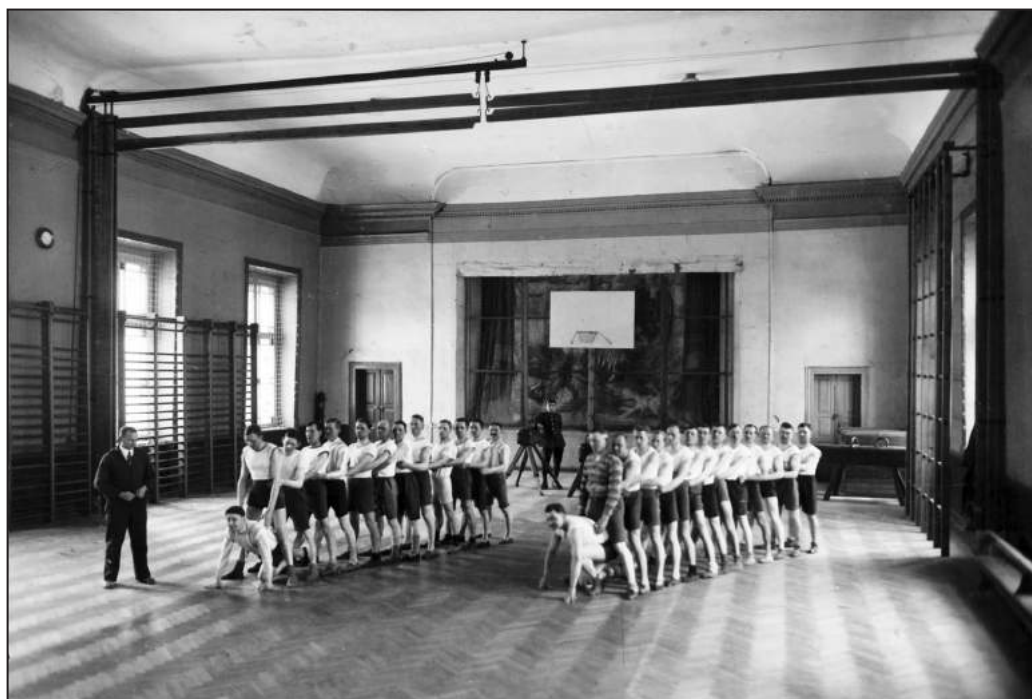
2484/30

11

51. Wniosek komendanta powiatowego PP w Kaliszu komisarza Franciszka Nowaka z 10 grudnia 1930 r. do Komendy Wojewódzkiej PP w Łodzi w sprawie bezzwrotnych zapomóg dla funkcjonariuszy Komendy Powiatowej. APK, KPPWk, sygn. 5, s. 202

52. Legitymacja członkowska Stowarzyszenia „Policyjny Dom Zdrowia” Henryka Langego, lata 20-30 XX w. APK, Spuścizna Henryka Langego z Kalisza, sygn. 11

53. Zajęcia z wychowania fizycznego, lata 30. XX w. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza

Pułk _____
 Kompanja _____
 OKRĘGOWA SZKOŁA POLICYJNA
 Okręgu II Łódzkiego w Kaliszu

KSIĄŻKA STRZELECKA

NA ROK 1925

Dla *pułk. Langego Henryka*
ew. A. 5. 1925.

Rocznik: _____
 Wtrotek: _____
 Nr.: *44. 108.*
 Kb. Przyszczelany dnia: _____
 Strzela: _____

UWAGA: Liczby w mianownikach odnoszą się do karabinów austriackich.

Nr. 1008. 15 10 26 10.000. Drukarnia D. O. K. VII. Poznań.

— 7 —

L. p. 5. Strzelanie szkolne (do celu) na odległość normalną.
 Tarcza pierścieniowa na 100 m.
 Odległość 100/150. Celownik najniższy.
 Leżąc bez oparcia.
 5 strzałów (z tego 3 próbne).

Data strzelania: *16. V. 1925.*

Warunek: wynik conajmniej dostateczny.
 Średnica koła celowniczego: 12 cm.
 Średnice pierścieni: 12, 24, 36, 48, 60 cm.
 Osiągnięty wynik: *44*

Warunki wypełniono: _____
 Tak Nie
 Uwagi instruktora _____
 Podpis instruktora *Langego Henryka*

54. Książka strzelecka starszego posterunkowego Henryka Langego z 1925 r. APK, Spuścizna Henryka Langego z Kalisza, sygn. 6

Przedłużam ważność legitymacji na
rok 193... w myśl rozkazu Nr.....
z dnia
Podpis

Przedłużam ważność legitymacji na
rok 193... w myśl rozkazu Nr.....
z dnia
Podpis

Przedłużam ważność legitymacji na
rok 193... w myśl rozkazu Nr.....
z dnia
Podpis

Przedłużam ważność legitymacji na
rok 193... w myśl rozkazu Nr.....
z dnia
Podpis 17. 1384/8

ZWIĄZEK STRZELECKI
KOMENDA OKRĘGU NR. VII

LEGITYMACJA
„ODZNAKI STRZELECKIEJ”
III KLASY

Nr 147108 ✱

Pl. pastor Lange Henryk
Pol. Klub Sport. Kalisz
przdział (klub, organizacja)

MA PRAWO NOSIĆ
„ODZNAKĘ STRZELECKĄ”
III KLASY

Nr 147108 ✱

w myśl rozkazu Nr. *5/33*
z dnia *6 kwietnia 1933*
KOMENDANT OKRĘGU

Podpis właściciela legitymacji

Podpis Komendanta	Klasa	Ilość osiągniętych pkt.	Siła strzelania	Tytuł zawodów (miejscowość)	Data
<i>Oliver</i>	<i>III</i>	<i>84</i>	<i>E.S. 18</i>	<i>Pol. Klub Sport. Kalisz</i>	<i>22.12.1932</i>

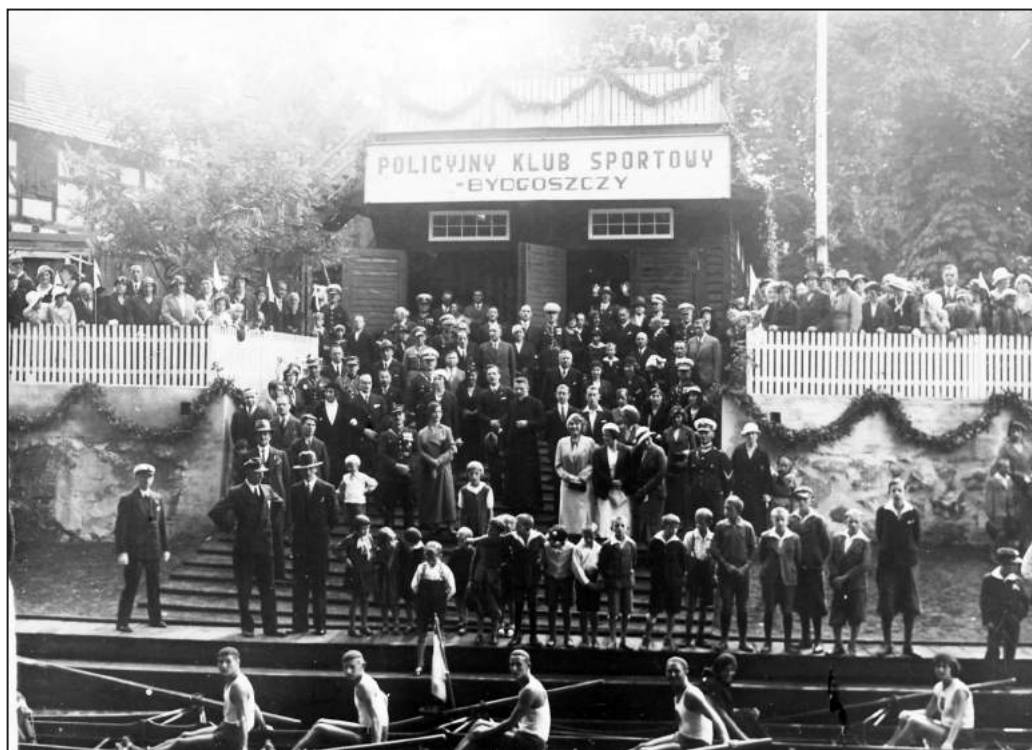
57. Świadectwo Srebrnej Państwowej Odznaki Sportowej dla starszego posterunkowego Henryka Langego z 1934 r. APK, Spuścizna Henryka Langego z Kalisza, sygn. 9

58. Mecz piłki siatkowej w Policyjnym Klubie Sportowym w Kaliszu za budynkiem przystani wioślarskiej, ok. 1934-1936. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza

59. Obsada wioślarska Policyjnego Klubu Sportowego w Kaliszu. Pierwszy z prawej starszy przodownik Bolesław Borowski, przed 1936 r. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza

60. Na zawodach wioślarskich 7 lipca 1935 r. w Bydgoszczy czwórka Policyjnego Klubu Sportowego w Kaliszu zajęła szóste miejsce. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza

61. Zwycięska drużyna z Kalisza w kategorii czwórek ze sternikiem na zawodach policyjnych organizowanych na przystani Klubu Wioślarskiego „Wisła” w Warszawie. NAC, Koncern Ilustrowany Kurier Codzienny – Archiwum Ilustracji, sygn. 199

62. Cegiełka na budowę przystani wioślarskiej Policyjnego Klubu Sportowego w Kaliszu z ok. 1932 r. APK, Zbiór druków ulotnych, sygn. 1334

63. Przystanie: Wojskowego Klubu Wioślarskiego „Prosna” oraz Policyjnego Klubu Sportowego w Kaliszu, ok. 1937-1939. NAC, Koncern Ilustrowany Kurier Codzienny – Archiwum Ilustracji, sygn. 3286

64. Zniszczone podczas tzw. wypadków lutowych w 1926 r. stajnie Oddziału Konnego. APK, Zbiór czasopism, sygn. 94 (*Krwawe rozruchy w Kaliszu*, „Światowid”, 1926, nr 8, s. 8)

Stan służby na 1.V.1931r. Komisarjatu Policji Państwowej w Kaliszu.

F t a t :	a) z-Komisarjatu	85 szeregowych
	b) wzmocnienie z powiatu	25 "
	R a z e m	110 szeregowych i 2 oficerów
	c) służba śledcza	13
	O g ę d n i e	123 szeregowych i 2 oficerów

I. Służba:

1) na pochodem Poalej Sjon	2 wyw. i 13 szer.	(przed. Bieracki)
2) pochod P.P.S.C.K.W.	3 wyw. i 8 "	(wyw. Domański i Górecki) (st. przed. Borowski)
3) Rynek Dekerta (targowica)	2 wyw. i 8 "	(wyw. Kaźmierczak, Borkiewicz, Pawłowski, Sikorski, Dziadek i Kmiecik) (st. przed. Burchacki)
4) Pl. 11 Listopada (wyloty ulic)	4 "	(wyw. Dobrowolski i Kosiński)
5) posterunki stałe nr. 1, 2, 3, 6 i 9	5 "	(przed. Bańkiewicz)
6) obserwacja w mieście (masówki)	2 wyw. i - "	(przed. Drytkiewicz i Burkowski)
7) wiec u Rzemieślników godz. 11-ta	2 "	
8) dyżurny Komisarjatu	1 "	(st. post. Paczkowski)
9) prowadzenie karatadyjnej	1 "	(st. poster. Tarasak)
10) kancelarja Wydz. 21.	1 wyw.	(przed. Macniak)
11) służba nieprzewidziana	8 "	(st. post. Chojecki)
R a z e m	13 wyw. i 50 mundurowych	

II. POGOTOWIE:

1) nowy oddział szturmowy: a) w hełmach	20 szeregowych	(przed. Grust)
	b) gazowy	5 (przed. Jabłoński)
Oddział gazowy występuje z krótką bronią, w maskach, z tozami		
2) 2-ty oddział z karabinem maszynowym pod komendą st. przed. Walczyńskiego	35 szeregowych	
R a z e m	60 mundurowych.	

U w a g a: Do dyspozycji pogotowia jest samochód ciężarowy i trzy samochody osobowe.

30. IV. 31

[Signature]
Kalisz

DO

Polak
Polne

13

8 STYC. 1933 r.
Na o. 4/10
odpowiedzialnych powiatu PP powiatu PP

KOMENDY WOJEWODZKIEJ POLICJI PAŃSTWOWEJ

W K O D Z I

SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE ZA IV- KWARTAŁ 1932 r.

I. STAN BEZPIECZENSTWA.

Stan bezpieczeŃstwa w okresie sprawozdawczym na terenie tut. powiatu ogólnie przedstawia się dobrze.

II. RUCH SPOŁECZNY.

W okresie sprawozdawczym działalnoŃ organizacyjnej zawodowych na tut. terenie naogół przedstawia się słabo. Zapoczątkowany z poprzednim kwartale rozkład Zw. Budowlanego Z.Z.P. trwa nadal. Ostatnio pozostali członkowie nazwanego Związku zgłosili akces do Klasowego Związku Budowlanego przy P.P.S., wskutek czego liczba członków tego ostatniego wzrosła do 130 osób.

W kwartale sprawozdawczym powstał w Kaliszu Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Skórzanego /skomunizowany/.

W m-cu grudnia 1932 r. zanotowano kilka zatargów między właścicielami majątków rolnych, a robotnikami na tle nie regulowania zarobków, które zostały zlikwidowane w drodze polubownej.

Stronnictwo Narodowe w okresie sprawozdawczym odbyło kilka wieców i zebrań, na których mówcy krytykowali działalnoŃ rządów pomajowych w dziedzinie politycznej i gospodarczej.

Po rozwiązaniu O.W.P. na Pomorzu i wojew. poznańskiego, działalnoŃ tej organizacji na tut. terenie znacznie osłabła.

Stronnictwo Indowe wykazało bardzo ożywioną działalnoŃ organizacyjną na tut. terenie. Liczba kół z 10 wzrosła do 29. Nadto Stronnictwo to zorganizowało kilka wieców z udziałem senatora Januskiego i posła Pijałkowskiego. Wybrano nowy zarząd powiatowy.

W związku z obchodem 40 rocznicy istnienia P.P.S. G.K.W. w dniu 4. XII. 1932 r. w Kaliszu, został zwołany wiec z udziałem posła Czapińskiego, który w swej 2 godzinnej mowie zapowiedział bliski upadek "sanacji" i zwycięstwo lewicy.

W okresie sprawozdawczym, organizacje wywrotowe w dalszym ciągu przejawiają żywą działalnoŃ wśród bezrobotnych, która jednak nie dała poważniejszego rezultatu z powodu panującego rozłam, który ostatnio przybrał poważniejsze formy. Przywódcy przeciwnych grup starają się przeciągnąć członków na swoją stronę. W związku z czym rozpętała się zacięta walka między grupą Stalina, a Trockiego powodując znaczne osłabienie spójności partyjnej i nieufnoŃ.

W dniach 26 i 27 listopada 1932 r. odbyło się przeniesienie zwłok legionistów ze Szczypiorna do Kalisza. W dniu 26 odbyła się ekshumacja zwłok i Msza Św., a 27 listopada pochowanie zwłok w mauzoleum na cmentarzu miejskim w Kaliszu z udziałem przedstawicieli władz.

/ v e r t e /

113

III. STOSUNEK DO LUDNOSCI I WŁAZI.

- a/ w okresie sprawozdawczym stosunek ludności i władz państwowych do P.P. dobry,
- b/ stosunek do władz wojskowych dobry,
- c/ z władzami samorządowymi kontakt utrzymany i stosunek dobry,
- d/ zająć nie było; wykroczenia w stosunku do ludności przez funkcjon. P.P. ściągane były dyscyplinarnie. Ludność odnosi się do P.P. życzliwie.

IV. STAN ORGANIZACYJI POLICJI.

W okresie sprawozdawczym było skoszarowanych 11 szeregowych z Komisarjatu P.P. i Wydziału Śledczego w Kaliszu.

Policja zorganizowana jest w myśl istniejących przepisów.

Badanie lekarskie kawalerów i skoszarowanych szeregowych P.P. w okresie sprawozdawczym zwoływane przez lekarza powiatowego nie było.

V. STAN WYSZKOLENIA.

Wszyscy oficerowie P.P. tut. Komendy Powiatowej P.P. ukończyli kursy policyjne dla wyższych funkcjonariuszy P.P.

Kurs nowego typu w szkołach fashowych dla szeregowych P.P. w Mostach-Wielkich i Sosnowcu ukończyło 21 szeregowych P.P. - Kursy damniejszego typu przodowników i posterunkowych, trwających najmniej 3 miesiące ukończyło 77 szeregowych P.P.

Nauczanie szeregowych P.P. odbywa się według miesięcznych programów ustalonego przez Komendę Powiatową. Oprócz tego w okresie zimowym odbywa się kurs dokształcający dla szeregowych Komisarjatu, Wydziału Śledczego i posterunków podmiejskich, na którym wykładają profesorowie gimnazjum T. Kościuszki i gimn. A. Asnyka w Kaliszu.

Powyższe sprawozdanie sytuacyjne za IV-ty kwartał 1932 r. przedkładam do dyspozycji. -

Komendant P. P. Powiatowego

WŁADYSŁAW KOWAL
Komisarz

KOMENDA POWIATOWA POL. PAŃSTW.
WYDZIAŁ ŚLEDZOZY
- KALISZ -

Kalisz, dnia 23 listopada 1932 r. AK

Do
Starostwa Powiatowego
w Kaliszu

telef. _____
No P-8/117

W odpowiedzi należy się odwołać do dowódcy P.
**Akcja Stronnictwa Ludowego
w sprawie bojkotu miast.-**

W wykonaniu polecenia z dnia 21.XI.1932 r. L:290/Tj.
w sprawie przedmiotowej Wydział Śledczy zgłasza co nastę-
puje:
W dniu dzisiejszym na odbywający się targ w Kozmini-
ku wogóle chłopów pozamiejscowi nie przybyli, jedynie znaj-
duje się tam minimalna ilość ludności miejscowej. Ogólnie
ludność, znajdującą się na targu stanowi 2% normalnej ilości.
Poza agitacją w powiecie panuje ogólnie spokój.-

Komendant Powiatowy P. P.
[Signature]
Kierownik Wydziału Śledczego

67. Raport Wydziału Śledczego w Kaliszu z 23 listopada 1932 r. do Starostwa Powiatowego w Kaliszu w sprawie akcji strajkowej Stronnictwa Ludowego. APK, KPPPWK, sygn. 23, s. 11

KOMENDA POWIATOWA POL. PAŃSTW.
WYDZIAŁ ŚLEDZOZY
- KALISZ -

Kalisz, dnia 17 grudnia 1932 r. 7

Do
w/g rozdzielnika

telef. _____
No P-47

W odpowiedzi należy się odwołać do dowódcy P.
P.S.-działalność.-

Polecam ustalić i donieść, czy na terenie tamt. Poste-
runku istnieje komitet lokalny /koło/ P.P.S., C.K.W., jeżeli
tak, to należy podać imiona i nazwiska członków komitetów
/koł/, miejscowość w której komitet /koło/ istnieje, liczbę
członków, procentowe porównanie wpływów spadek lub wzrost,
obecna działalność.
W sprawozdaniach należy również uwzględnić organiza-
cje młodzieżowe-Towarzystwo Uniwersytetu Robotniczego/TUR/.
działające przy P.P.S.
Termin nieprzekraczalny 26.XII.32 r.

Otrzymują:
Posterunki P.P. Błaszki, Brzeziny,
Otocz, Kozminiek, Opatówek, Stawi-
syn i Żbiersk.-

Komendant Powiatowy P. P.
[Signature]
(KABŁSKI)
Kierownik Wydziału Śledczego

P 157

68. Polecenia kierownika Wydziału Śledczego w Kaliszu z 17 grudnia 1932 r. do Posterunków PP w powiecie kaliskim w sprawie działalności Polskiej Partii Socjalistycznej. APK, KPPPWK, sygn. 25, s. 7

POSTERUNEK POLICJI PAŃSTWOWEJ

P-tu KALISKIEGO
w BRZEZINACH

Nr 3844

Brzeziny, dnia 30 września 1938 roku

TAJNE!

108
104

przedmiot: Wybory do Sejmu -
prawozdanie.-

Do

Pana Starosty Powiatowego

w K a l i s z u . -

=====

W wykonaniu polecenia z dnia 24 września r.b. Nr. 8-Wyb. zgłaszam, że według uzyskanych wiadomości dotyczących stosunku ludności do wyborów do Sejmu. Ustaliłem, że ludność wogóle głosować nie będzie za wyjątkiem członków O.Z.N. i sympatów do Rządu, których na tym terenie jest znikoma ilość.

Jeżeli chodzi o Stronnictwo Narodowe to członkowie i sympatycy stanowczo głosować nie będą, członkowie i sympatycy Stronnictwa Ludowego mówią, że będą głosować o ile otrzymają polecenie głosowania od Centralnego Komitetu Stronnictwa Ludowego w przeciwnym razie głosować nie będą. Rolnicy nie należący do żadnej partii także głosować nie będą. Robotnicy folwarczni, tartaczni i inni oraz większa część członków Stronnictwa Połowi i Wólków także głosować nie będą. Działalność agitacyjną za głosowaniem lub nie dotychczas nie przejawia się na terenie tego posterunku.

Na podstawie dotychczasowego wybiłtowania się należy wnioskować, że % głosujących w porównaniu do wyborów w roku 1935 będzie mniejszy.

Uzyskałem również informacje, że ludność nie ma zaufania do obecnego Rządu a także i do Pana Premiera. Mówią także, że Pan Premier idzie na rękę klerowi co nie nie pójdzie na dobro chłopom. Mówią także, że niepotrzebnie buduje się Pomnik Ks. Kordeckiemu, przez co męczy się chłopów wtedy kiedy chłop ma najwięcej pracy rolnej. Mówią również, że wydane rozporządzenie ograniczające handel mąką i kaszą także nie wpłynie na dobro chłopów, bowiem na zboże ceny nie ma przeto za bożę piacą b. niskie ceny i zamiast żyto zdrożyć - staniało.

Takimi argumentami operują czołowi działacze Stron. Narodowe i Ludowego w rozmowach z rolnikami i tym robią uprzedzenie rolników do Rządu i Walcz.-

KOMENDANT POSTERUNKU P.P.

Antoni GRUBSKI-przod.

69. Sprawozdanie komendanta Posterunku PP w Brzezinach z 30 września 1938 r. dotyczące stosunku ludności do najbliższych wyborów parlamentarnych

447
ODPIS 14

Raport № 2

Przestępczości za miesiąc luty 1922 r.

Rodzaj przestępstwa	Wyniżyto	nie wyniżyto	aresztowanych kobiet. miesięcy
Przywłaszczenie pieniędzy	1 -		
Kłusownictwo	2 -		
Karcmarstwo	1 -		
Nie trzymanie psa na łańcuszku	1 -		
Nieprawne posiadanie broni	1 -		
Sanitarne	1 -		
Sanitarne	1 -		
Wzwanie wsiadła kuropatwy	1 -		
Niepełnienie obowiązku stróża	1 -		
Nie trzymanie psa na łańcuszku	1 -		
" "	1 -		
Wzwanie podwoły szostek jurej	1 -		
Sanitarne	1 -		
Niepełnienie obowiązku stróża	1 -		
Grzebie	1 -		
Wachlarz pszczoł	1 -	1 -	
	16		

Posterunek Policji Państwowej
P-tu Kaliskiego
w STAWIE
pocztą GŁASZKI

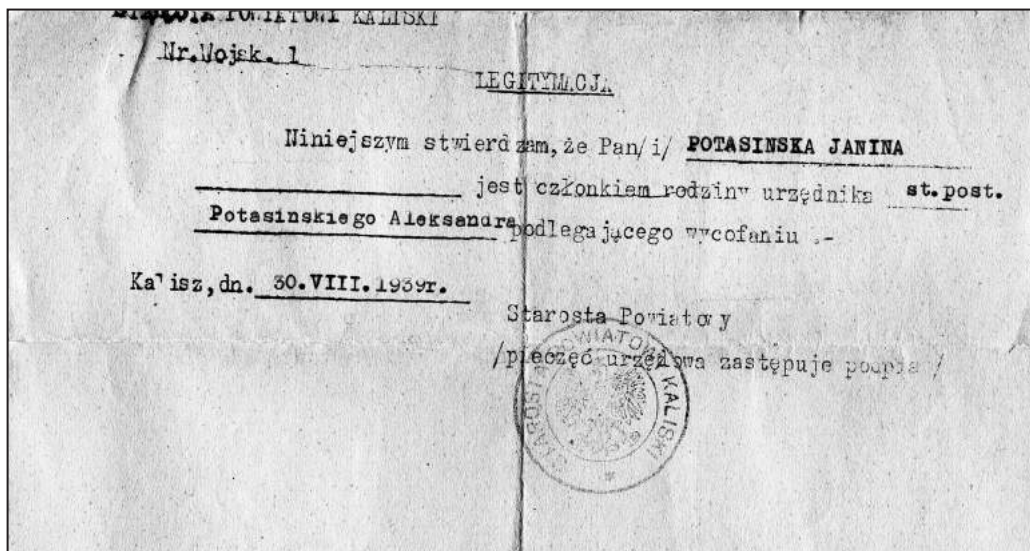
Dnia 1 marca 1922 r.
182

P.
Komendy forestano
Odpis.

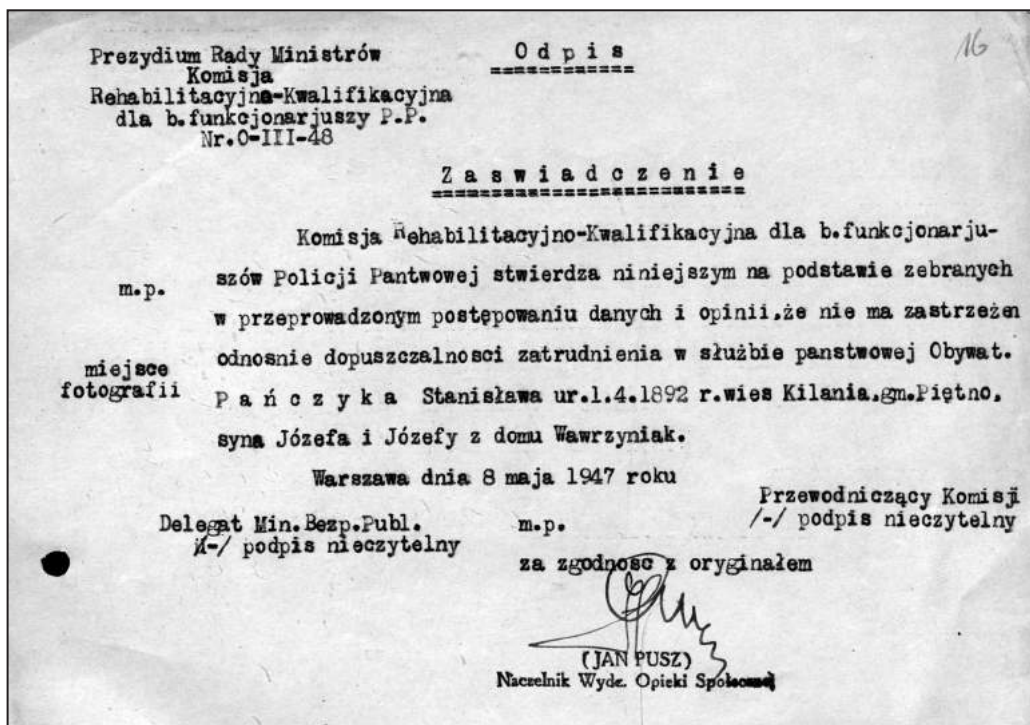
70. Raport Posterunku PP w Stawie w sprawie przestępczości za luty 1922 r. APK, Starostwo Powiatowe w Kaliszu 1918-1939, sygn. 154. k. 14

71. Tytułowa strona czasopisma tygodnika „Tajny Detektyw” z 26 czerwca 1932 r. zawierającego artykuł o ujęciu przez kaliską policję tzw. bandy Pacholka. U., *Wampiry Kalisza*, „Tajny Detektyw”, 1932, nr 26, s. 1

72. Zaświadczenie starosty kaliskiego z 30 sierpnia 1939 r. o podleganiu Janiny Potasińskiej, jako członka rodziny urzędnika państwowego, ewakuacji. Muzeum, sygn. ar1304

73. Zaświadczenie Komisji Rehabilitacyjno-Kwalifikacyjnej dla byłych Funkcjonariuszy PP z 8 maja 1947 r. dopuszczające Stanisława Pańczyka do służby państwowej. Archiwum Zakładowe Urzędu Miejskiego w Kaliszu, akta osobowe Stanisława Pańczyka

Spis ilustracji

1. Rota przysięgi policyjnej, stanowiąca aneks do ustawy z dnia 24 lipca 1919 r. o policji państwowej. DzPPP, 1919, nr 61, poz. 363.
2. Przydziały służbowe nowo przyjętych policjantów w listopadzie 1930 r. APK, KPPPwK, sygn. 5, s. 167.
3. Informacja o przeniesieniu aspiranta Antoniego Kędziora z Posterunku PP w Chełmnie do Komisariatu PP w Kaliszu w maju 1938 r. APK, KPPPwK, sygn. 5, s. 451.
4. Legitymacja służbowa starszego posterunkowego Henryka Langego z 1935 r. APK, Spuścizna Henryka Langego z Kalisza, sygn. 10.
5. Podanie posterunkowego Waleriana Pawlaka z 19 grudnia 1930 r. z prośbą o przeniesienie do oddziału konnego w Łodzi. APK, KPPPwK, sygn. 2, s. 13.
6. Wykład z administracji w Normalnej Szkole Fachowej dla Szeregowych PP w Mostach Wielkich w 1934 r. Zbiory prywatne Kazimierza Miśko z Jażyńca.
7. Świadectwo ukończenia przez posterunkowego Henryka Langego kursu w Okręgowej Szkole Policyjnej dla Posterunkowych w Kaliszu w 1925 r. APK, Spuścizna Henryka Langego z Kalisza, sygn. 5.
8. Zaświadczenie ukończenia przez posterunkowego Aleksandra Potasińskiego ogólnokształcącego kursu policyjnego organizowanego przez Związek Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych w Kaliszu w 1931 r. Muzeum, sygn. ar1306.
9. Pismo Komendanta Wojewódzkiego PP w Łodzi awansujące posterunkowego Aleksandra Potasińskiego na stopień starszego posterunkowego z dniem 1 kwietnia 1933 r. Muzeum, sygn. ar1305.
10. Wniosek komendanta powiatowego PP w Kaliszu z 26 listopada 1929 r. do komendanta wojewódzkiego PP w Łodzi w sprawie nagród dla przodownika Michała Drytkiewicza oraz starszego przodownika Wiktora Stępnia (Stempnia) za „nadzwyczajną gorliwość” w służbie. APK, KPPPwK, sygn. 25, s. 2.
11. Rozkaz nr 337 komendanta wojewódzkiego PP w Łodzi z 26 marca 1938 r. wydany z okazji przeniesienia policji powiatów: kaliskiego, kolskiego, konińskiego i tureckiego z województwa łódzkiego do poznańskiego. APŁ, KWPPwŁ, sygn. 22, k. 17.
12. Wzory naramienników przodowników i starszych przodowników oraz płaszcz funkcyjariusza niższego z 1927 r. *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych z dnia 3 listopada 1927 r. w sprawie umundurowania i uzbrojenia policji państwowej*, DzU, 1927, nr 99, poz. 862, załączniki.
13. Wzory naramienników i patek oraz znaczka ewidencyjnego szeregowych z 1936 r. *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 czerwca 1936 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych w sprawie zmiany przepisów o umundurowaniu i uzbrojeniu Policji Państwowej*, DzU, 1936, nr 51, poz. 364, załączniki.

14. Wzory stopni służbowych przodownika i starszego przodownika na czapce oraz znaczka ewidencyjnego służby śledczej z 1936 r. *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 czerwca 1936 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych w sprawie zmiany przepisów o umundurowaniu i uzbrojeniu Policji Państwowej*, DzU, 1936, nr 51, poz. 364, załączniki.
15. Szkolenie strzeleckie, lata 30. XX w. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza.
16. Budynek Komendy Powiatowej PP w Kaliszu przy ul. Niecałej, lata 30. XX w. APK, Spuścizna Tadeusza Martyna z Kalisza, sygn. 1784.
17. Grupa policjantów z rowerami przed Komisariatem PP w Kaliszu, ok. 1928-1936. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza.
18. Funkcjonariusze PP z Kalisza, lata 20. XX w. W piątym rzędzie, szósty od prawej stoi posterunkowy Wiktor Karasiński. Zbiory prywatne Krystyny Kaźmierczak z Kalisza.
19. Pracownicy Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, m.in. Wydziału Śledczego, ok. 1934-1936. Pośrodku siedzi komendant powiatowy PP w Kaliszu komisarz Franciszek Nowak, w trzecim rzędzie, trzeci od prawej starszy przodownik służby śledczej Czesław Brzeg. Zbiory prywatne Andrzeja Bernata z Zagórowa.
20. Oficerowie Komendy Powiatowej PP w Kaliszu, lata 30. XX w. Pierwszy z lewej starszy przodownik Bolesław Borowski, trzeci komendant powiatowy PP w Kaliszu komisarz Franciszek Nowak. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza.
21. Oddział szturmowy kaliskiej policji, lata 30. XX w. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza.
22. Jedyne samochód Komendy Powiatowej PP w Kaliszu. Obok kierowcy siedzi starszy przodownik Bolesław Borowski, z tyłu prawdopodobnie funkcjonariusze Wydziału Śledczego z psem policyjnym, ok. 1928-1936. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza.
23. Grupa policjantów przed Posterunkiem PP w Tyńcu, ok. 1928-1936. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza.
24. Funkcjonariusze Posterunku PP w Koźminku, ok. 1930-1931. Siedzą od lewej: starszy posterunkowy Henryk Lange, komendant starszy posterunkowy Kazimierz Smolarek, posterunkowy Konstanty Szymański, stoją od lewej: NN, posterunkowy Jan Ciężarek, posterunkowy Wiktor Szczygielski. Zbiory prywatne Grzegorza Walisia z Liskowa.
25. Funkcjonariusze Posterunku PP w Koźminku, ok. 1931-1933. Stoją od lewej: starszy posterunkowy Henryk Lange, NN, komendant przodownik Michał Wawrzyniak, posterunkowy Wiktor Szczygielski, starszy posterunkowy Teodor Hładki. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza.
26. Rowerowy patrol policjantów z Koźminka w dniu 1 sierpnia 1937 r. Zbiory prywatne Kazimierza Miśko z Jażyńca.
27. Starszy przodownik Czesław Brzeg z rodziną w 1934 r. Zbiory prywatne Andrzeja Bernata z Zagórowa.
28. Starszy przodownik Bolesław Borowski z rodziną, ok. 1932 r. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza.

29. Posterunkowy Michał Binduga, lata 30. XX w. Muzeum, sygn. m4138.
30. Starszy przodownik Bolesław Borowski, ok. 1928-1936. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza.
31. Starszy posterunkowy Piotr Jarzębski, lata 30. XX w. Muzeum, sygn. MK 154.1 M.
32. Komisarz Romuald Kabulski, kierownik Wydziału Śledczego w Kaliszu w 1932 r. U., *Wampiry Kalisza*, „Tajny Detektyw”, 1932, nr 26, s. 5.
33. Posterunkowy Wiktor Karasiński, lata 20. XX w. Zbiory prywatne Krystyny Kaźmierczak z Kalisza.
34. Starszy posterunkowy służby śledczej Józef Kaźmierczak, lata 30. XX w. Zbiory prywatne Jerzego Kaźmierczaka z Kalisza.
35. Starszy posterunkowy służby śledczej Adam Kozłowski, lata 30. XX w. Muzeum, sygn. MK 1072 M.
36. Starszy posterunkowy Henryk Lange, lata 30. XX w. Zbiory prywatne Grzegorza Walisia z Liskowa
37. Posterunkowy Ryszard Łuczyński w 1932 r. U., *Dwie sensacje z Kalisza*, „Tajny Detektyw”, 1932, nr 36, s. 6.
38. Posterunkowy Stanisław Miśko, ok. 1934-1936. Zbiory prywatne Kazimierza Miśko z Jażyńca.
39. Komisarz Kazimierz Nowak, komendant powiatowy PP w Kaliszu, ok. 1934-1936. Zbiory prywatne Andrzeja Bernata z Zagórowa.
40. Podkomisarz Jan Olszewski, lata 30. XX w. Muzeum, sygn. MK 347 IM.
41. Starszy posterunkowy Aleksander Potasiński, lata 30. XX w. Muzeum, sygn. MK 351 IU.
42. Starszy posterunkowy Czesław Staszewski, lata 30. XX w. Muzeum, sygn. MK 1485 M.
43. Posterunkowy Stanisław Stefanowski, lata 30. XX w. Muzeum, sygn. MK 1197 M.
44. Starszy posterunkowy Walenty Ugorny, lata 30. XX w. Muzeum, sygn. MK 553 M.
45. Posterunkowy Bolesław Ulański, lata 30. XX w. Muzeum, sygn. MK 133 IM.
46. Przodownik Ignacy Wolny, lata 30. XX w. Muzeum, sygn. MK 640 M.
47. Wizyta wojewody łódzkiego Aleksandra Hauke-Nowaka w Choczu, ok. 1934-1936. Od prawej stoją: emerytowany proboszcz Chocza ks. Franciszek Nowak, gwardian klasztoru franciszkanów ks. Czesław Elsner, proboszcz chocki ks. Edmund Krauze, wójt Chocza Czesław Malinowski, wojewoda Hauke-Nowak, starosta kaliski Henryk Ostaszewski, komendant Posterunku PP w Choczu przodownik Jan Piechocki, posterunkowy Stanisław Kowalski. Zbiory prywatne Zdzisławy Flisińskiej z Chocza.
48. Obchody Dni Morza w Błazskach, ok. 1932-1936. Wśród siedzących komendant Posterunku PP przodownik Władysław Witczak. Zbiory prywatne Marka Króla z Błazsek.
49. Członkowie Ochotniczej Straży Pożarnej w Opatówku w 1937 r. Pośrodku siedzi komendant Posterunku PP przodownik Władysław Szczeblewski. Zbiory Gminnej Biblioteki Publicznej im. Braci Gillerów w Opatówku.

50. Otwarcie teatru w Kaliszu w listopadzie 1936 r. W pierwszym rzędzie kaliscy policjanci. APK, Spuścizna Witolda Wardęskiego z Kalisz, sygn. 24.
51. Wniosek komendanta powiatowego PP w Kaliszu komisarza Franciszka Nowaka z 10 grudnia 1930 r. do Komendy Wojewódzkiej PP w Łodzi w sprawie bezzwrotnych zapomóg dla funkcjonariuszy Komendy Powiatowej. APK, KPPPwK, sygn. 5, s. 202.
52. Legitymacja członkowska Stowarzyszenia „Policyjny Dom Zdrowia” Henryka Langeo, lata 20-30 XX w. APK, Spuścizna Henryka Langeo z Kalisza, sygn. 11.
53. Zajęcia z wychowania fizycznego, lata 30. XX w. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza.
54. Książka strzelecka starszego posterunkowego Henryka Langeo z 1925 r. APK, Spuścizna Henryka Langeo z Kalisza, sygn. 6.
55. Uczestnicy zawodów strzeleckich Policijnego Klubu Sportowego w Kaliszu, lata 30. XX w. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza.
56. Legitymacja „Odznaki Strzeleckiej” starszego posterunkowego Henryka Langeo z 1933 r. APK, Spuścizna Henryka Langeo z Kalisza, sygn. 8.
57. Świadectwo Srebrnej Państwowej Odznaki Sportowej dla starszego posterunkowego Henryka Langeo z 1934 r. APK, Spuścizna Henryka Langeo z Kalisza, sygn. 9.
58. Mecz piłki siatkowej w Policijnym Klubie Sportowym w Kaliszu za budynkiem przystani wioślarskiej, ok. 1934-1936. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza.
59. Obsada wioślarska Policijnego Klubu Sportowego w Kaliszu. Pierwszy z prawej starszy przodownik Bolesław Borowski, przed 1936 r. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza.
60. Na zawodach wioślarskich 7 lipca 1935 r. w Bydgoszczy czwórka Policijnego Klubu Sportowego w Kaliszu zajęła szóste miejsce. Zbiory prywatne Pawła Borowskiego z Kalisza.
61. Zwycięska drużyna z Kalisza w kategorii czwórek ze sternikiem na zawodach policyjnych organizowanych na przystani Klubu Wioślarskiego „Wisła” w Warszawie. NAC, Koncern Ilustrowany Kurier Codzienny – Archiwum Ilustracji, sygn. 199.
62. Cegielka na budowę przystani wioślarskiej Policijnego Klubu Sportowego w Kaliszu z ok. 1932 r. APK, Zbiór druków ulotnych, sygn. 1334.
63. Przystanie: Wojskowego Klubu Wioślarskiego „Prosna” oraz Policijnego Klubu Sportowego w Kaliszu, ok. 1937-1939. NAC, Koncern Ilustrowany Kurier Codzienny – Archiwum Ilustracji, sygn. 3286.
64. Zniszczone podczas tzw. wypadków lutowych w 1926 r. stajnie Oddziału Konnego. APK, Zbiór czasopism, sygn. 94 (*Krwawe rozruchy w Kaliszu*, „Światowid”, 1926, nr 8, s. 8).
65. Plan służby policji powiatu kaliskiego na dzień 1 maja 1931 r. APK, KPPPwK, sygn. 1, s. 5.
66. Sprawozdanie sytuacyjne Komendy Powiatowej PP w Kaliszu za IV kwartał 1932 r. APK, KPPPwK, sygn. 25, s. 12-13.
67. Raport Wydziału Śledczego w Kaliszu z 23 listopada 1932 r. do Starostwa Powiatowego w Kaliszu w sprawie akcji strajkowej Stronnictwa Ludowego. APK, KPPPwK, sygn. 23, s. 11.

68. Polecenia kierownika Wydziału Śledczego w Kaliszu z 17 grudnia 1932 r. do Posterunków PP w powiecie kaliskim w sprawie działalności Polskiej Partii Socjalistycznej. APK, KPPPwK, sygn. 25, s. 7.
 69. Sprawozdanie komendanta Posterunku PP w Brzezinach z 30 września 1938 r. dotyczące stosunku ludności do najbliższych wyborów parlamentarnych. APK, KPPPwK, sygn. 6, s. 87.
 70. Raport Posterunku PP w Stawie w sprawie przestępczości za luty 1922 r. APK, Starostwo Powiatowe w Kaliszu 1918-1939, sygn. 154. k. 14.
 71. Tytułowa strona czasopisma tygodnika „Tajny Detektyw” z 26 czerwca 1932 r. zawierającego artykuł o ujęciu przez kaliską policję tzw. bandy Pachołka. U., *Wampiry Kalisza*, „Tajny Detektyw”, 1932, nr 26, s. 1.
 72. Zaświadczenie starosty kaliskiego z 30 sierpnia 1939 r. o podleganiu Janiny Potasińskiej, jako członka rodziny urzędnika państwowego, ewakuacji. Muzeum, sygn. ar1304.
 73. Zaświadczenie Komisji Rehabilitacyjno-Kwalifikacyjnej dla byłych Funkcjonariuszy PP z 8 maja 1947 r. dopuszczające Stanisława Pańczyka do służby państwowej. Archiwum Zakładowe Urzędu Miejskiego w Kaliszu, akta osobowe Stanisława Pańczyka.
- Dodatek (tableau): funkcjonariusze Komendy Powiatowej PP w Kaliszu w 1932 r.

Wykaz skrótów

AAN	– Archiwum Akt Nowych
AmK	– Akta miasta Kalisza
APK	– Archiwum Państwowe w Kaliszu
APŁ	– Archiwum Państwowe w Łodzi
APP	– Archiwum Państwowe w Poznaniu
DP	– Dywizja Piechoty
DzPPP	– „Dziennik Prawa Państwa Polskiego”
DzU	– „Dziennik Ustaw”
DzUrz MSW	– „Dziennik Urzędowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych”
GK	– „Gazeta Kaliska”
gm.	– gmina
Kaliszanie	– K. Bedyński, <i>Kaliszanie – ofiary zbrodni katyńskiej</i> , Kalisz 2010
KGPPwW	– Komenda Gówna Policji Państwowej w Warszawie
KP	– „Kurier Powszechny”
KPP	– Komunistyczna Partia Polski
KPPPwK	– Komenda Powiatowa Policji Państwowej w Kaliszu
Księgi	– Księgi ludności stałej, rejestry mieszkańców i księgi kontroli ruchu ludności powiatu kaliskiego
KWPPwŁ	– Komenda Wojewódzka Policji Państwowej w Kaliszu
KWPPwP	– Komendant Wojewódzki Policji Państwowej w Poznaniu
KZMP	– Komunistyczny Związek Młodzieży Polskiej
m.	– miasto
Martyn	– Spuścizna Tadeusza Martina z Kalisza
mk	– marek
MP	– „Monitor Polski”
Muzeum	– Muzeum Katyńskie Oddział Martyrologiczny Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie
NKWD	– Narodnyj Komissariat Wnutriennich Diel (Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych)
NMP	– Najświętszej Maryi Panny
POW	– Polska Organizacja Wojskowa
pow.	– powiat
PP	– Policja Państwowa
SGwK	– Sąd Grodzki w Kaliszu (1945-1950)
SPwK	– Starostwo Powiatowe w Kaliszu (1918-1939)
USC	– Urząd Stanu Cywilnego
w.	– wieś
woj.	– województwo

Indeks geograficzny

- Aleksandria, w., pow. kaliski 294
 Aleksandrów Kujawski, m. 204
 Aleksandrów, m. 315
 Ameryka, kraj 56, 319
 Andrjanki, w., pow. bialski 204
 Argentyna, kraj 6, 215
 Auschwitz zob. Oświęcim
 Austria, kraj 31
 Azowskie, morze 315
- Babiak, w., pow. kolski 152
 Bałuty, w., ob. część Łodzi 204
 Bartochów, gm., pow. sieradzki 21
 Bauer Hassel, w., Niemcy 159
 Bełchatów, w., pow. piotrkowski 186
 Bełzec, w., pow. tomaszowski 275
 Beresteczko, m., pow. horochowski 145, 309
 Bereza Kartuska, m., pow. prużański 259, 274
 Bestwin, w., pow. krotoszyński 289
 Biała, w., pow. kaliski 293
 Białobłoty, w., pow. koniński 241, 301
 Białogon, w., pow. kielecki 231
 Białokrynica, w., pow. krzemieniecki 242
 Białystok, m. 82
 Białystok, okręg 113, 140, 182, 215, 249, 256, 264, 276, 282, 304-305, 307
 Białystok, woj. 6, 71, 81, 138, 140, 208
 Biernatki, w., pow. kaliski 74
 Bierzplin, w., pow. wrzesiński 255
 Bieżyn, w., pow. kościański 113
 Biłgoraj, m. 211
 Biniew, w., pow. ostrowski 316
 Biskupice, w., pow. ostrowski 316
 Blizanów, w., pow. kaliski 22, 24-25, 66, 68-70, 85-86, 97, 102, 107, 110-112, 118, 138, 147, 160, 165, 170, 175, 180-181, 184, 190-191, 209, 248, 269, 276, 284, 293, 306-307, 322
- Błaszki, gm., pow. kaliski 21, 42, 60
 Błaszki, m., pow. kaliski 8, 13, 21-22, 24-25, 27, 51, 65, 76-78, 85, 90, 100, 115, 138-140, 144, 156, 163, 168, 172-173, 196, 227, 236-240, 247-248, 252, 267, 273, 288, 294, 297, 322, 350
 Bobrujsk, m., Białoruś 67, 314
 Bochum, m., Niemcy 214
 Bogucice, w., pow. kaliski 322
 Bolesławice, miejscowość niezidentyfikowana 106
 Bolmów, w., pow. kaliski 275
 Borek, w., pow. kaliski 196, 234, 322
 Borków Stary, w., pow. kaliski 61
 Borków, maj., pow. kaliski 61
 Borków, w., pow. kaliski 278
 Borów, w., pow. kaliski 281
 Borzęcin, w., pow. brzeski 140, 273
 Braciejówka, w., pow. olkuski 71
 Brodnica, m. 245
 Bronowice, w., ob. część Krakowa 151
 Brozec Dolny, miejscowość niezidentyfikowana 219
 Brudzew, gm., pow. kaliski 21-22, 25
 Brudzew, w., pow. kaliski 160, 189
 Brylewo, w., pow. leszczyński 104
 Brynica Mokra, w., pow. jędrzejowski 306
 Brześć nad Bugiem, m. 99, 131-132, 158, 281, 298, 309
 Brzezie, w., pow. pleszewski 177
 Brzeziny, m. 66, 72, 84, 115, 126, 130, 154, 180, 191, 207, 237, 260, 262, 273, 295
 Brzeziny, w., pow. kaliski 22, 24, 74, 88, 92, 120, 122, 196, 232, 234, 237, 269, 271, 273, 296, 301, 322, 365
 Brzeźnio, w., pow. sieradzki 295
 Brzeźno, miejscowość niezidentyfikowana 202

Brzeżany, m. 309
 Buczek, w., pow. brodnicki 196
 Budziszław, w., pow. kolski 133
 Bug, rzeka 184
 Bukowina Tatrzańska, w., pow. tatrzański 36, 296
 Burzenin, w., pow. sieradzki 152
 Bydgoszcz, m. 51, 154, 236, 358
 Bykownia, w., ob. część Kijowa 131, 202, 229, 289

 Ceków, gm., pow. kaliski 21
 Ceków, kol., pow. kaliski 102, 189
 Ceków, w., pow. kaliski 24, 65, 86, 102, 110, 123, 153, 161, 163-166, 170, 179, 189, 223-224, 228, 255, 257, 261, 262, 265, 269, 272-274, 291, 314
 Charków, m. 202
 Charlottenburg, ob. cz. Berlina 73
 Charłupia Mała, w., pow. sieradzki 197, 236
 Chełm, m. 84, 88, 105, 154, 187, 236, 313
 Chełm, pow. 269
 Chełmce, w., pow. kaliski 123, 139, 157, 252
 Chełmno, m. 151, 196, 326
 Chełmszczyzna 71
 Chile, kraj 31
 Chiny, kraj 56
 Chlewo, w., pow. kaliski 80, 85, 136, 193, 236, 251-252, 263, 294, 321
 Chłopice, w., pow. jarosławski 242
 Chmielnik, w., ob. część Kalisza 77
 Chocz, gm., pow. kaliski 21, 60
 Chocz, m. pow. pleszewski 8
 Chocz, w., pow. kaliski 24-25, 47, 79, 94-95, 112, 116-117, 125, 129, 144, 160, 162, 185, 198, 203, 212, 215, 222, 224, 227, 231, 234, 254-255, 258, 265, 277, 303, 306-307, 314, 349
 Chodel, w., pow. lubelski 270
 Chojno, w., pow. kaliski 22
 Chojny, w., ob. część Łodzi 273
 Chorobów, w., pow. sokalski 249
 Ciechanów, m. 314
 Ciechocinek, m., pow. aleksandrowski 315
 Cielce, w. pow. turecki 160, 239
 Cieszanów, w., pow. lubaczowski 151
 Cieszyn, miejscowość niezidentyfikowana 143
 Cyców, w., pow. chełmski 111, 224
 Czachulec, w., pow. turecki 87, 161-162
 Czajków, w., pow. wieluński 265
 Czarków, w., pow. koniński 211
 Czarnocin, w., pow. łódzki 293
 Czartki Wielkie, gromada, pow. kaliski 21
 Czartki, w., pow. kaliski 74, 115
 Czaszki, w., ob. część Kalisza 79
 Czechosłowacja, kraj 31, 83
 Czepin, pow. 159
 Czerników, w., pow. lipnowski 181
 Częstochowa, m. 78, 255

 Dachau, obóz koncentracyjny 184
 Daniel, w., pow. kaliski 283
 Dankowice, w., pow. częstochowski 103
 Dąbrowa, w., Małopolska 227
 Dąbrowa, w., pow. sieradzki 301
 Dąbrówki, w., pow. łódzki 176
 Dębe, w., pow. kaliski 87, 146, 186
 Dębniałki, w., pow. kaliski 165, 189
 Długa Wieś, w., pow. kaliski 122
 Dniepropietrowsk, m. 131
 Dobrzec Mały, w., ob. część Kalisza 100, 145, 186
 Dobrzec, w., ob. część Kalisza 70, 151, 167, 229
 Domaniew, w., pow. kaliski 145
 Dominikowice, w., pow. turecki 122
 Donatkowice, w., pow. piotrkowski 141
 Dorohusk, w., pow. chełmski 162
 Drażna, w., pow. koniński 118
 Drohobycz, m. 154
 Dubno, m. 131
 Dukszty, m., pow. święciański 309
 Dworszowice, pow. radomski 276
 Dyneburg, m., Łotwa 195
 Dziadaki, w., pow. wieluński 104
 Dziebałów, w., pow. koński 219
 Dźwińsk, m., Łotwa 309

 Francja, kraj 31

Gać Wartcka, gromada, pow. kaliski 21
 Galicja, region 14, 23
 Gałków, w., pow. brzeziński 216
 Garzyn, w., pow. leszczyński 104
 Gdańsk, m. 223
 Gdynia, m. 41
 Głębokie, m., Białoruś 5, 234, 309
 Głębów, w., pow. kolski 133
 Gniewkowo, m. 124
 Gniezno, m. 267
 Godziesze, gm., pow. kaliski 21-22
 Godziesze, w., pow. kaliski 5, 24, 69, 72,
 107-108, 111, 115, 121, 130, 135, 157,
 168, 175, 199, 223, 236, 265, 267, 280-
 281, 287, 293-294, 296
 Golina, m., pow. koniński 202
 Gołuchów, w., pow. pleszewski 177-178, 322
 Gorzechowo, w., pow. płoński 109
 Gorzkowice, w., pow. piotrkowski 130
 Gostyń, m. 83, 158, 286
 Góra Bałdrzychowska, w., pow. łeczycki 203
 Góra, gromada, pow. kaliski 21
 Góry, w., pow. kaliski 150, 322
 Grodno, m. 83
 Grodziec, w., pow. koniński 238, 323
 Grodzisko, w., pow. leszczyński 104, 184
 Grodziszczko, miejscowość
 niezidentyfikowana 306
 Gronów, w., pow. grodziski 159
 Gross Mokratz, w., Niemcy 268
 Gruszczyce, gm., pow. sieradzki 21
 Gruszczyce, w., pow. sieradzki 247
 Grzegorzew, w., pow. kolski 210

 Hel, m. 41
 Herstein, m., Niemcy 86
 Herby Śląskie, m., pow. lubliniecki 309
 Hermanów, w., pow. warszawski 211
 Herne, m., Niemcy 200
 Horochów, m., pow. horochowski 253

 Indie, kraj 56
 Inowrocław, m. 263, 268
 Iwanowice, gm., pow. kaliski 21
 Iwanowice, w., pow. kaliski 24, 67, 69, 77,
 91, 100-102, 123, 136, 148, 184, 186,
 190, 234-236, 248, 257, 265, 273, 277,
 283, 302
 Izabelów, w., pow. sieradzki 80
 Izbica nad Wieprzem, w., pow. krasnostawski
 106
 Izbica, m., pow. krasnostawski 147

 Jagielnica, w., pow. czortkowski 209
 Jamnice, w., pow. kaliski 184
 Janów Lubelski, m. 196
 Janówka, w., pow. tomaszowski 76
 Japonia, kraj 31, 56
 Jarkowekyń, w., Syberia 70
 Jastrzębniki, w., pow. kaliski 123, 202
 Jaworzno, m., pow. chrzanowski 197
 Jażyniec, w., pow. wolsztyński 8, 202, 328,
 343, 347
 Jedlec, w., pow. pleszewski 175
 Jelnia, m., Rosja 314
 Jesionka, w., pow. łeczycki 228
 Jezierzany, w., pow. borszczowski 174
 Jeziorsko, w., pow. turecki 152
 Jędrzejów, m., pow. nieznany 88
 Jutrków, w., pow. kępiński 113

 Kakawa, w., pow. kaliski 5, 234
 Kalinin zob. Twer
 Kalisz, gm. 22, 60
 Kalisz, m. 3-14, 19-27, 29-32, 34-38, 40,
 42-324, 326, 328-329, 331, 338-341,
 351-352, 355, 357, 359-360, 362-364,
 367-368
 Kalisz, obwód 14
 Kalisz, okręg 14
 Kalisz, pow. 17, 21, 26, 31, 55, 80, 105, 256,
 332
 Kamienica, w., pow. lipnowski 286
 Kamień, gm., pow. kaliski 21, 25, 60, 313
 Kamień, w., pow. kaliski 74, 145-146, 152,
 158, 201, 218, 256
 Kamięszczyzna, w., pow. częstochowski
 196

Kamionka, w., pow. wieluński 106
 Kanada, kraj 56
 Karminiek, w. pow. jarociński 97
 Kars, m., Turcja 314
 Katowice, m. 50, 98, 106
 Katyń, w., Rosja 5, 221, 234
 Kawęczyna, w. pow. kielecki 90
 Kazimierz, miejscowość niezidentyfikowana 206
 Kąsnia, w., pow. sieradzki 259
 Kąty, w., pow. bialski 204
 Kępno, m. 154, 298
 Kielce, m. 76, 141, 223, 306
 Kielce, woj. 108, 173, 238, 244
 Kijów, m. 131, 200, 202, 229, 289
 Kiki, w., pow. łaski 231
 Kilanja, w., pow. turecki 216, 312
 Kirchlinde, w., Niemcy 113
 Kłodawa, m., pow. kolski 82
 Kobryń, m. 309
 Kochów, w., pow. koniński 94
 Kokanin, w., pow. kaliski 175
 Koluszki, m., pow. brzeziński 170
 Koło, m. 35, 66-67, 103, 129, 152, 195, 263-264
 Koło, obwód 14
 Koło, pow. 26, 332
 Komarów, w., pow. zamojski 241
 Komarówka, w., pow. buczacki 209
 Konin, m. 35, 44, 75, 83, 89, 91, 96-97, 108, 115, 118, 125, 185, 194, 202, 212, 219, 237, 243, 248, 254, 262, 290, 295-296
 Konin, obwód 14
 Konin, pow. 26, 45, 332
 Kopanie, w., pow. gostyński 285
 Koropiec, w., pow. buczacki 129
 Korzecznik, w., pow. kolski 283
 Korzeniew, w., pow. kaliski 167
 Kościany, w., pow. kaliski 281
 Kościelec, gm., pow. kaliski 21
 Kościelec, w., pow. kaliski 57, 67, 118, 167, 181, 190, 228, 279, 307
 Kościelna Wieś, w., pow. kaliski 188, 193, 284
 Kotwasice, w., pow. turecki 161
 Kowal, miejscowość niezidentyfikowana 308
 Kowel, m. 102, 161, 165, 256, 281
 Kozłów Biskupi, w., pow. sochaczewski 92
 Kozuby, w., pow. łaski 132
 Koźminek, gm., pow. kaliski 21, 60
 Koźminek, w., pow. kaliski 4, 24, 27, 65, 92, 102, 107, 118, 122, 125, 128-129, 131, 142, 145, 149, 158-159, 163, 174, 177, 189, 197, 202, 204, 215, 217-218, 226, 234, 237, 251, 267, 273, 286, 288-289, 292, 342, 343
 Kraków, m. 56, 129, 136, 151
 Krasnystaw, m. 176, 193
 Kraszewice, w., pow. wieluński 258
 Krępa, w., ob. część Ostrowa Wielkopolskiego 72
 Krotoszyn, m. 142
 Królestwo Polskie, kraj 13
 Krzemieniec, m., woj. wołyńskie 26
 Krzyszkowice, w., pow. rybnicki 209
 Krzyżówki, w., pow. kaliski 150, 313
 Książ, m., pow. śremski 284
 Kuchary Borowe, w., pow. koniński 123
 Kuchary, w. pow. jarociński 97
 Kurza, w., pow. kaliski 270
 Kutno, m. 110
 Łądek, w. pow. słupecki 241
 Leszno, m. 104, 112
 Leśmierz, w., pow. zgierski 115, 234
 Lida, m. 5, 234
 Ligota, w., pow. ostrowski 127
 Lipe, w. pow. kaliski 303
 Lipnica, w., pow. turecki 89
 Lipniki, w., pow. świecki 223
 Lisewo, miejscowość niezidentyfikowana 177
 Lisków, w., pow. kaliski 22, 24, 69, 79, 118, 158-159, 174, 177-178, 197, 202, 227, 237, 273, 278, 280, 313-314
 Litwa, kraj 4, 117
 Lubawa, m. 187, 245
 Lubelszczyzna 62, 80, 211

Lublin, m. 7, 106, 183, 290, 296, 311
 Ludwichowo, w., pow. lubawski 245
 Lutomiersk, m., pow. łaski 211, 252
 Lwów, m. 99, 114, 126-127, 132, 136, 154,
 223, 226, 232, 249
 Lwów, okręg 81
 Lwów, woj. 113, 190, 199

 Łask, m. 23, 66, 68, 74, 86, 92, 109, 123,
 126-127, 149, 153, 157, 162, 169, 183,
 198, 211, 217, 231-232, 240, 244, 246,
 252-253, 260, 267, 268, 280-282, 293,
 299
 Łask, obwód 14
 Łęczycza, m. 65, 70, 72, 89, 133, 135, 140,
 149, 201, 215, 229, 234, 245, 259, 262,
 277, 291, 292
 Łęczyckie, region 184
 Łęg, w., pow. strzeliński 268
 Łękawa, w., pow. piotrkowski 90
 Łopuszno, w., pow. kielecki 308
 Łosiniec, w., pow. wągrowiecki 266
 Łódź, m. 3-4, 6-7, 13-14, 17, 22, 23, 26-27,
 30, 32, 34, 36, 38-39, 43-52, 55-56, 63-
 69, 71-73, 75-77, 79-90, 92-95, 98-99,
 101-104, 106, 108, 110-113, 115-123,
 126, 129-131, 133-134, 137-138, 142,
 144-146, 148-149, 151, 153-156, 158-
 160, 162, 166-167, 169, 170-171, 180-
 181, 184, 186-187, 189-195, 198-200,
 202, 204-210, 212-214, 216-217, 221,
 224-227, 229, 231-234, 236, 238-240,
 246-252, 254-255, 257-258, 260-264,
 266-267, 269-270, 273-275, 277, 279-
 286, 292-295, 297-302, 309-324, 327,
 394
 Łódź, okręg 12, 26, 32-33, 48, 50, 64-65, 67-
 73, 75-78, 80, 83, 86-89, 91-92, 94, 96,
 98-102, 105-107, 109-117, 119-125, 127-
 132, 135, 138, 140-141, 144-151, 154-
 157, 159, 161, 163-165, 167-170, 172-
 193, 195, 198-199, 201-204, 207-208,
 212, 214-216, 218, 221, 223-26, 228-230,
 234, 237-241, 243-244, 247-253, 255,
 257-259, 261, 264-265, 269, 271-272,
 274-279, 281-282, 285-287, 290, 292-
 295, 297, 299, 301-307
 Łódź, woj. 21, 35, 51, 53, 60, 85, 118, 133,
 144, 148, 168, 194, 204, 230, 263, 275,
 286, 289, 298, 332
 Łuck, m. 83, 132, 216
 Łuków, m. 267

 Majdan Sopocki, w., pow. zamojski 104, 275
 Majdanek, obóz koncentracyjny 76
 Majków, w., ob. część Kalisza 105
 Małanów, w., pow. turecki 162
 Małusy Wielkie, w., pow. częstochowski 77
 Manichów, miejscowość niezidentyfikowana
 94
 Marchwacz, gm., pow. kaliski 21-22
 Marchwacz, maj., pow. kaliski 314
 Marchwacz, w., pow. kaliski 166, 215, 314
 Marcinkowo, w., Prusy Wschodnie 255
 Marcjanów, w., pow. turecki 230
 Mariupol, m., Ukraina 315
 Mauthausen, obóz koncentracyjny 57
 Mertensdorf zob. Marcinkowo
 Mianów, w., pow. łęczycki 265, 313
 Michajłówka, w., Ukraina 81
 Miednoje, w., Rosja 5, 68, 75, 77, 80, 86, 89,
 92-94, 99, 102, 114-115, 119, 121, 127,
 137, 140, 144, 148, 158, 161, 164, 176,
 181, 184, 200, 208-209, 213, 221, 226,
 234, 247, 255-256, 258-259, 271, 274,
 281-282, 292, 297-298, 301, 303
 Mielęcín, w., pow. wieluński 114
 Miesiączkowo, w., pow. brodnicki 136
 Mińsk Mazowiecki, m. 185
 Modlna, w., pow. łódzki 243
 Mokotów, dzielnica Warszawy 310
 Mokracz, w., pow. piotrkowski 165, 311
 Monte Cassino, wzgórze, Włochy 6, 82
 Morawice, w., pow. kielecki 195
 Morawin, w., pow. kaliski 278, 313
 Morgi, miejscowość niezidentyfikowana 87
 Moskarzew, w., pow. włoszczowski 228
 Moskwa, m. 5, 75, 234, 314

- Mosty Wielkie, m., pow. żółkiewski 33, 35-36, 68, 77, 79, 83-84, 88, 94, 100, 104, 115, 118, 126, 130, 132, 136, 138, 146, 165, 174, 178-181, 197, 202, 204, 210, 219-220, 222-223, 225-226, 232, 235-236, 242, 244-245, 249, 255, 266, 285, 289, 292, 296, 306, 328
- Mościska, w., pow. konecki 303
- Muchlin, w., pow. turecki 216, 312-313
- Mulczyce, w., pow. sarneński, 312
- Nadbrzezie, w., pow. tarnobrzewski 138
- Nagorzanka, w., pow. czortkowski 209
- Nakwasin, w., pow. kaliski 102
- Narol, m., pow. zamojski 73
- Nesterowo, w., Syberia 236, 312
- Niechcice, w., pow. piotrkowski 136
- Niemcy, kraj 11, 56, 59, 113, 124, 133, 150, 189, 214, 236, 284
- Niemcz, w., pow. bygdoski 236
- Nieszawa, obwód 14
- Nieżywiec, w., pow. brodnicki 196
- Niżny Nowogród, m., Rosja 313
- Norwegia, kraj 56
- Nosków, w., ob. część Kalisza 56, 67, 167, 178
- Nowa Wieś, w., pow. krotoszyński 200
- Nowe Chojny, w., ob. część Łodzi 110
- Nowe Skalmierzyce, m., pow. ostrowski 72
- Nowiny, w., pow. kaliski 318
- Nowogródek, okręg 60-61, 65, 69, 78-79, 84, 86, 90-91, 95-96, 100-101, 114, 116-117, 121, 124, 143, 148, 160, 163-164, 166, 173, 177, 182, 214-215, 219-220, 222, 233, 236-238, 240-241, 246, 252, 253-254, 264, 267-268, 271-272, 276, 280-281, 284, 287, 297, 305-307
- Nowy Świat, w., pow. turecki 230
- Nysa, m. 103
- Ociąg, w., pow. ostrowski 73, 233
- Odessa, m. 292
- Ogrody, w., ob. część Kalisza 284
- Olsztyn, m. 6, 151, 310
- Opatówek, gm., pow. kaliski 21, 60
- Opatówek, w., pow. kaliski 7, 13, 24, 27, 44, 48, 67, 73, 78, 88, 93, 109, 111, 113-114, 118, 126, 141, 158, 165, 167, 175, 184, 186, 190, 201, 207, 226, 239, 241, 253, 265, 279, 281, 301, 313-314, 324, 351
- Opoczki, w., pow. inowrocławski 187
- Orlinka Mała, w., pow. koniński 241
- Orzeżyn, gromada, pow. sieradzki 21
- Osieczna, w., pow. leszczyński 222
- Ostaszów, m., Rosja 5, 68, 75, 77, 80, 86, 89, 92-94, 99, 102, 114-115, 119, 121, 127, 137, 140, 144, 148, 158, 160-161, 164, 176, 181, 184, 200, 208, 213, 221, 226, 234, 247, 256, 258-259, 271, 274, 281-282, 292, 297-298, 301, 303
- Osterfeld, m., Niemcy 159
- Ostrowite, w., pow. słupecki 217
- Ostróg, m. 26, 292
- Ostrów Kaliski, gm., pow. kaliski 21-22, 60
- Ostrów Kaliski, w., pow. kaliski 274
- Ostrów Wielkopolski, m. 56, 308
- Ostrów, miejscowość niezidentyfikowana 240, 249-250, 308
- Osuchów, w., pow. kaliski 74
- Oszczeklin, w., pow. kaliski 102, 120, 165, 189
- Ościsłowo, w., pow. ciechanowski 237
- Oświęcim, obóz koncentracyjny 4, 74, 240
- Ozorków, m., pow. łęczycki 121
- Pabianice, m., pow. łaski 130, 221, 244-245, 282, 286-287
- Pacanowice, w., pow. jarociński 47, 215
- Palestyna, kraj 6, 82
- Pamięcin, gm., pow. kaliski 21-22, 25, 60
- Pamięcin, w., pow. kaliski 202, 247, 302
- Pasieka, w., pow. kutnowski 110
- Petersburg, m. 124, 311
- Pichlice, w., pow. wieluński 111
- Pieczyska, w., pow. kaliski 286
- Piekarzew, w., pow. kaliski 308
- Pińsk, m. 99

- Piotrków Trybunalski, m. 34, 84, 89-90, 111-112, 130, 136-137, 146-147, 154, 197, 211, 213, 253-254, 292, 311
- Piszcz, w., pow. luboński 183
- Piwiaki, w., pow. piotrkowski 146
- Piwonice, kol., ob. część Kalisza 252
- Piwonice, w., ob. część Kalisza 56, 60, 184, 252
- Pleszew, m. 114, 226
- Płaskirów, m., ob. Chmielnicki 73
- Płońsk, m. 126
- Pniewite, w., pow. chełmiński 196
- Pniewo-Czernuchy, w., pow. ciechanowski 266
- Pobiedziska, m., pow. poznański 240
- Podgrodzie Kaliskie, gm., pow. kaliski 22
- Podhorce, w. pow. złoczowski 162
- Podzamcze, w., pow. kępiński 113
- Podzborów, w., pow. kaliski 275
- Pokrzydowo, w., pow. brodnicki 143
- Pokrzywnia, w., pow. brodnicki 143
- Polesie Konstantynowskie, rezerwat, ob. część Konstantynowa 50
- Polesie, okręg 20, 35, 53, 60-61, 78, 89, 90, 97, 99, 106, 110, 115, 116, 119, 124-125, 128-129, 131, 154, 156-157, 160-161, 192-194, 223, 227, 239-240, 253, 257, 260, 271, 275, 279, 288-289, 297, 299, 302
- Polesie, woj. 160, 214, 305
- Polik, w., pow. brzeziński 237
- Połock, m., Białoruś 5, 234
- Pomorze, okręg 95, 105, 114, 125, 128, 134, 142, 143, 146, 156, 159-160, 167, 170, 177, 182-183, 190, 192, 200, 207, 215, 223, 241, 249, 255-257, 263, 274, 276, 278, 285-286, 288, 291, 304-306
- Pomorze, woj. 142, 151, 177, 204
- Popów, w., pow. częstochowski 196
- Poznań, m. 6-7, 14, 30-31, 36, 52, 72, 103-104, 114, 178, 193, 218, 242, 310
- Poznań, woj. 7, 21, 36, 52, 83, 88, 94, 136, 154, 181, 197, 218, 257, 296, 322, 332
- Półko, w., pow. kaliski 274
- Praga, dzielnica Warszawy 185, 209
- Praszka, m., pow. wieluński 235
- Presowce, w., pow. zborowski 289
- Prosna, rzeka 46, 51
- Prusinowice, w. pow. sieradzki 100
- Prusy, kraj 31
- Przemiwiółki, w., pow. żółkiewski 68
- Przespolew, w., pow. kaliski 230
- Puchaczew, w., pow. brzeski 273
- Pyszków, w., pow. sieradzki 168
- Rachanie, gm., pow. tomaszowski 72
- Radajewice, w., pow. inowrocławski 215
- Radecznica, w., pow. biłgorajski 272
- Radom, m. 186
- Radomsko, m. 87, 104, 117, 137, 193, 205, 236, 243, 301
- Radzyń Podlaski, m. 290
- Rajsko, w., pow. kaliski 22
- Rajsków, w., ob. część Kalisza 164
- Raszków, m., pow. ostrowski 56
- Rataje, w., ob. część Poznania 72
- Rejowiec, w., pow. chełmiński 87
- Robertów, w., pow. gostyński 109
- Rosja, kraj 60, 161, 218, 238, 234, 241, 276, 281, 313, 315
- Rosocha, w., pow. koniński 189
- Rosochy, w., pow. wieluński 235
- Różdżały, maj., pow. kaliski 163, 200, 211
- Równe, m. 131, 202, 229, 292
- Ruchocice, w., pow. grodziski 273-274
- Ruda Guzowska, miejscowość niezidentyfikowana 121
- Ruda Pabianicka, w., pow. łódzki 174, 216
- Ruda, w., pow. koniński 261
- Rudnik, w., pow. krasnostawski 162
- Rumunia, kraj 282
- Russów, w., pow. kaliski 189
- Rychnów, w., pow. kaliski 110, 271
- Rychwał, m., pow. koniński 195, 290, 238
- Rypinek, w., ob. część Kalisza 60
- Sarbia, w., pow. wągrowiecki 266
- Sasów, w., pow. złoczowski 227

- Sawin, w., pow. chełmski 313
- Semenów, w., pow. trembowelski 119
- Sędów, w., pow. opoczyński 97
- Sędów, w., pow. turecki 97
- Sędziejowice, w., pow. łaski 130
- Siedlce, m. 142, 266, 299
- Siemierowice, miejscowość niezidentyfikowana 187
- Sieradz, m. 23, 57, 63-64, 66, 69, 78, 83, 86, 89, 91, 93, 107-110, 119, 133, 138-139, 153, 168-169, 172, 174, 176, 182, 185, 187, 191-192, 194, 201, 206, 217, 219, 227, 232, 239, 242, 247, 253, 259, 268, 270, 275, 279, 291, 294, 298-299, 308
- Sieradz, obwód 14
- Sieradz, pow. 26
- Sieraków, m., pow. międzychodzki 119, 170
- Siniawka, w., pow. nieświeski 145
- Skalmierzyce, w., pow. ostrowski 22, 145, 286
- Skarszew, w., pow. kaliski 87, 101, 120
- Skarżyn, w., pow. turecki 216
- Skierniewice, m. 315
- Skórcz, m. pow. starogardzki 183
- Skulsk, w., pow. słupecki 296
- Sławuta, m., pow. zasławski 142
- Słonim, m. 238
- Słowita, w., pow. przemyski 161
- Słupca, m. 34-35, 81, 89, 108, 131, 185, 198, 217, 238, 241, 262, 264, 284
- Słupca, obwód 14
- Słupca, pow. 26
- Słuszków, w., pow. kaliski 56
- Smoleńsk, m., Rosja 241
- Snowicz, w., pow. złoczowski 162
- Sobienie Biskupie, w., pow. garwoliński 141
- Sokolniki, w., pow. wieluński 106, 231
- Sosnowica, w., pow. chełmski 110
- Sosnowiec, m. 33, 36, 126, 169, 226, 228, 234, 251
- Stanisławów (ob. Iwano-Frankiowsk), m. 249, 289
- Stanisławów, woj. 201, 232, 282, 292, 297
- Stanków, miejscowość niezidentyfikowana 221
- Stara Huta, w., pow. świecki 224
- Stara Miłosna, w., ob. część Warszawy 209
- Stare Bochum, m., Niemcy 214
- Stare Holendry Cekowskie, w., pow. kaliski 163
- Stare Miasto, w., ob. część Kalisza 60, 258
- Stary Ceków, w., pow. kaliski 164
- Staw, gm., pow. kaliski 21
- Staw, w., pow. kaliski 24-25, 65, 86, 91, 97, 111, 126, 136, 138, 155-156, 159, 162-163, 181, 186, 203, 210, 251, 257, 263-264, 281, 286, 299, 366
- Stawiszyn, gm., pow. kaliski 60
- Stawiszyn, m., pow. kaliski 13, 21, 24-25, 66-67, 79, 112, 122, 133, 138, 140, 146, 148, 156-157, 162-163, 167, 169, 175, 181-182, 193, 218-219, 222, 225, 228, 239, 242, 265, 269, 288, 293, 302, 306, 309, 314
- Stefanów Barczewski, w., pow. sieradzki 168
- Stelmachowo, w., woj. wileńskie 312
- Stęszyce, w., pow. sieradzki 185
- Stochód, rzeka 312
- Stok Niemiecki, w., pow. kaliski 80, 85, 136, 251-252, 263, 294, 321
- Stok, w., pow. łukowski 299
- Stropieszyn, w., pow. kaliski 307
- Strzałków, gm., pow. kaliski 21-22
- Strzałków, w., pow. kaliski 79, 177
- Suchałówka, w., pow. inowrocławski 149
- Sulisławice, w., ob. część Kalisza 70
- Suwałki, m. 276
- Syberia, region 4, 236, 312
- Szadek, m., pow. łaski 242
- Szarbia, w., pow. miechowski 208
- Szczecin, m. 281
- Szczepno, w., pow. kościański 119
- Szczypiorno, w., ob. część Kalisza 4, 6, 22-24, 43, 58, 61, 65, 68, 92, 97, 112, 114-115, 123, 127, 134, 140, 141, 157, 167, 170, 175, 177, 195-196, 199, 201, 212, 214, 225, 244, 251, 254, 265, 272-273, 285, 288, 294, 297, 299, 314-316
- Szymanowice, w., pow. koniński 322

Ślesin, w., pow. koniński 75
 Śniaty, w., pow. śmigielski 200
 Śrem, m. 247
 Świerże, w., pow. chełmski 124, 204, 217,
 230, 313
 Święty Krzyż, wzgórze, pow. kielecki 57

 Tarnopol, m. 68, 116, 213
 Tarnopol, woj. 99, 119, 198, 209
 Tarnawatka, miejscowość
 niezidentyfikowana 275
 Tczew, m. 142
 Tłokinia, w., pow. kaliski 155, 203
 Tobruk, m., Libia 6, 82
 Tokary, w., pow. turecki 163
 Tomaszów Lubelski, m. 100
 Tomaszów Mazowiecki, m. 232
 Topola, w., pow. łączycki 132
 Toporów, w., pow. brodzki 227
 Toruń, m. 14, 125, 142, 150, 204, 268
 Towoźłanki, m., Rosja 277
 Trembowla, m. 266
 Trkusów, w., pow. ostrowski 239, 258
 Tubądzin, w., pow. sieradzki 69, 176
 Tuchorza, w., pow. wolsztyński 213
 Tuliszków, m., pow. koniński 194
 Turcja, kraj 31
 Turek, m. 35, 81, 83, 96, 97, 131, 139, 142,
 152, 169, 172, 189, 201, 205, 216-217,
 219, 222, 227, 229, 269, 288, 303, 313
 Turek, obwód 14
 Turek, pow. 22, 26, 80, 105, 136, 171, 211,
 220, 251, 256, 313, 332
 Turyjsk (Turzysk), m., pow. kowelski 183
 Twier (wcześniej Kalinin), m., Rosja 5, 68,
 75, 77, 80, 86, 89, 92-94, 99, 102, 114-
 115, 119, 121, 127, 137, 140, 144, 148,
 158, 161, 164, 176, 181, 184, 200, 209-
 209, 213, 221, 226, 234, 247, 255-256,
 258-259, 271, 274, 281-282, 292, 297-
 298, 301, 303
 Tykadłów, w., pow. kaliski 302
 Tyniec, gm., pow. kaliski 21-22, 25, 60

Tyniec, w., ob. część Kalisza 4, 23-25, 77-78,
 83-84, 87, 90, 92, 96, 101, 110, 120, 127,
 133, 146-148, 150, 152, 155, 156, 166,
 169, 171, 174, 177, 179, 193, 202, 213,
 215, 218-220, 224, 242, 245, 246, 258,
 261, 270-272, 274-276, 278, 284, 316,
 324, 342

 Uniejów, m., pow. turecki 152

 Warszawa, m. 4-5, 6-7, 14, 31-33, 36, 38, 41,
 45, 51, 53, 66, 68, 73, 80-81, 84, 87, 92,
 95, 99-100, 103, 109-110, 115-118, 120,
 122, 126-127, 130-131, 136, 141-142,
 147-149, 151, 156, 162, 168, 171-172,
 174, 181, 183-185, 193-195, 197, 209-
 214, 216-218, 221-222, 231, 234-235,
 240, 251, 255-256, 263-267, 273, 279-
 280, 284, 286, 290-292, 299-300, 302,
 309-310, 312, 314-315, 358
 Warszawa, okręg 45, 225, 265, 273
 Wąbrzeźno, m. 144
 Węgry, kraj 6, 82
 Widawa, m., pow. łaski 143
 Wielichowo, w., pow. kościański 180, 214
 Wielkie Jeziora, w., pow. średzki 145
 Wieluń, m. 35, 121, 128, 132, 138, 145, 265,
 267, 277
 Wieluń, obwód 14
 Wieluń, pow. 26
 Wieruszów, m., pow. wieluński 298
 Wierchowiska, pow. janowski 270
 Wiewiórow, w., pow. radomski 265
 Wilamów, w., pow. turecki 158
 Wilczyn, w., pow. koniński 90
 Wilno, m. 51, 82, 84, 104, 108, 116, 121,
 141-143, 152, 188, 263, 295, 305
 Wilno, okręg 60, 63, 65-66, 77, 116-117,
 121, 124, 140, 143, 160, 164, 166, 177,
 182, 214, 220, 222, 223, 233, 237, 240-
 241, 246, 253-254, 264, 267-268, 280,
 282, 284, 287, 304-307, 309
 Wilno, woj. 159, 196, 270
 Włochy, kraj 6

Włocin, w., pow. sieradzki 259
 Włocławek, m. 243
 Włocławek, obwód 14
 Wojków, w., pow. sieradzki 259
 Wojsławice, w., pow. chełmski 87
 Wola Będkowska, w., pow. sieradzki 202
 Wola Droszewska, w., pow. kaliski 111
 Wola Rozwieniecka, w., pow. jarosławski 290
 Wola Uhruska, w. pow. chełmski 252
 Wolental, m., pow. starogardzki 183
 Wołkowyśk, m. 238
 Wołtn, region 81, 158, 183
 Wołyń, okręg 60, 63, 120, 157, 160, 166, 175, 272, 302
 Wołyń, woj. 28, 88, 97, 105, 153, 216, 238, 253, 262, 298
 Woźniki, miejscowość niezidentyfikowana 154
 Wójcice, w., pow. kaliski 220
 Wójcin, miejscowość niezidentyfikowana 296
 Wrocław, m. 56
 Wronki, m., pow. szamotulski 103
 Wróblew, w., pow. sieradzki 187, 233
 Wydory, w., ob. część Kalisza 220, 289

 Zagorzynek, w., ob. część Kalisza 24, 60
 Zagórow, m., pow. koniński 8, 85-86, 140, 340, 344, 347
 Zakaukazie, region 314
 Zakrzyn, w., pow. kaliski, 313
 Zaleszczyki, m. 4, 142
 Zamość, m. 103, 151, 272, 283, 309-310
 Zaścianańce, pow. tarnopolski 72
 Zawady, w., pow. lubelski 98
 Zawady, w., pow. zamojski 276
 Zawiercie, m. 242
 Zawodzie, w., ob. część Kalisza 60
 Zbiersk, gm., pow. kaliski 21, 60
 Zbiersk, w., pow. kaliski 24-25, 51, 65, 94, 122-123, 132, 170, 174, 180-181, 231, 240, 250, 269, 270, 288, 294, 318-319
 Zbijew, w., pow. włocławski 71
 Zborów, gm., pow. kaliski 21, 25
 Zborów, w., pow. kaliski 166, 197, 250
 Zbrudzewo, w., pow. śremski 247
 Zduńska Wola, m., pow. sieradzki 63-64, 80, 115, 176, 184, 236, 244, 308
 Zelów, m., pow. łaski 64
 Zgierz, m., pow. łódzki 77, 90, 92, 94, 100, 103, 105, 111, 121, 128-129, 140, 146, 149, 167, 187, 196, 201, 203, 213, 254, 279, 295
 Zgniłobłoty, w., pow. brodnicki 196
 Złoczów, m. 83
 ZSRR zob. Rosja

 Żelazków, w., pow. kaliski 5, 113
 Żeliszaw, w., pow. kaliski 21, 100
 Żmudź, w., pow. chełmski 88, 187
 Żółkiew, m. 68
 Żółkiewka, w., pow. krasnostawski 290
 Żupawa, w., pow. tarnobrzski 170
 Żydów, gm., pow. kaliski 21-22, 60
 Żydów, w., pow. kaliski 22, 152, 160, 175, 235, 252
 Żyrardów, m., pow. grodziski 33, 64, 74, 81-82, 121, 155, 176, 187

Bibliografia

I. Źródła archiwalne

Archiwum Akt Nowych

Komenda Główna Policji Państwowej w Warszawie, sygn.: 1-20, 582, 846-847, 850-851, 890, 921, 938

Archiwum Państwowe w Kaliszu

Akta miasta Kalisza, sygn.: 378, 2520, 4326-4635

Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Borków, sygn. 56

Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej św. Józefa Kalisz, sygn. 85

Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Kościelec, sygn. 119

Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Stawiszyn, sygn. 14

Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Zbiersk, sygn. 82

Komenda Powiatowa Policji Państwowej w Kaliszu, sygn. 1-25

Księgi ludności stałej, rejestry mieszkańców i księgi kontroli ruchu ludności powiatu kaliskiego, sygn.: 107-108, 140-141, 223, 280, 345-347, 453, 536, 757, 759, 591

Sąd Grodzki w Kaliszu (1945-1950), sygn.: 359, 388, 425, 581, 590, 648, 656, 678, 695, 770, 814, 880, 883, 963, 991, 995, 1014, 1016, 1054

Sąd Powiatowy w Kaliszu, sygn. 1346

Spuścizna Witolda Wardęskiego z Kalisza, sygn. 24

Spuścizna Tadeusza Martyna z Kalisza, sygn.: 343, 377

Starostwo Powiatowe w Kaliszu (1918-1939), sygn.: 23-25, 27, 59, 165, 167, 173-175, 586

Zbiór czasopism, sygn.: 93-94

Zbiór druków ulotnych, sygn. 1334

Archiwum Państwowe w Łodzi

Komenda Wojewódzka Policji Państwowej w Łodzi, sygn.: 1, 5-22

Archiwum Państwowe w Poznaniu

Komendant Wojewódzki Policji Państwowej w Poznaniu, sygn.: 21, 24, 68

Urząd Stanu Cywilnego Rakoniewice – obwód miejski, sygn. 73

Archiwum Zakładowe Urzędu Miejskiego w Kaliszu

Akta osobowe Stanisława Pańczyka

Gminna Biblioteka Publiczna im. Braci Gillerów w Opatówku

Fotografie

Muzeum Katyńskie Oddział Martyrologiczny Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie, sygn.:

2073 R, ar1304-1306, m3148, MK 1072 M, MK 1197 M, MK 133 IM, MK 1485 M, MK 151 M, MK 151.1 M, MK 347 IM, MK 351 IU, MK 48 IM, MK 553 M, MK 640 M, MK 894 M, r1608-1609, r1610-1614, r186, r2728, r3664-3666, r3778-3781, r725-726, r800-801, r838-842, rb2179, rb2337, rb2727

Narodowe Archiwum Cyfrowe w Warszawie

Koncern Ilustrowany Kurier Codzienny – Archiwum Ilustracji, sygn. 199, 3286, 3287

Urząd Stanu Cywilnego w Kaliszu

Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej św. Gotarda w Kaliszu, księga zgonu 1932

Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej św. Józefa Kalisz, księga zgonu 1928.

Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej św. Mikołaja Kalisz, księgi zgonów: 1921, 1924, 1929, 1932

Urząd Stanu Cywilnego w Kaliszu, księgi zgonów: 1943, 1948-1950, 1953, 1976

Zbiory prywatne

Andrzeja Bernata z Zagórowa

Pawła Borowskiego z Kalisza

Zdzisławy Flisińskiej z Chocza

Jerzego i Krystyny Kaźmierczaków z Kalisza

Marka Króla z Błaszek

Kazimierza Miśko z Jeżyńca

Grzegorza Walisia z Liskowa

II. Źródła drukowane

„Ofiarom obowiązku”. Wydawnictwo poświęcone pamięci poległych funkcjonariuszów policyjnych państwa polskiego z kalendarzem na rok 1926, t. III, 1926.

Bliźniński W., *Wspomnienia z mego życia i pracy*, oprac. G. Waliś, Kalisz 2003.

Dekret o organizacji policji komunalnej, MP, 1919, nr 6, poz. 98.

Dekret w przedmiocie uzupełnienia przepisów o organizacji Milicji Ludowej, DzPPP, poz. 153.

Drugi Powszechny Spis Ludności z dn. 9 XII 1931 r. Mieszkania i gospodarstwa domowe. Ludność, stosunki zawodowe. Województwo łódzkie bez miasta Łodzi, Warszawa 1938.

Instrukcja policyjna z dnia 16 sierpnia 1935 r. wydana przez Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych w sprawie stosunku do władz sądowych i prokuratorских oraz czynności dochodzenia przestępstw, DzUrz MSW, 1935, nr 27, poz. 154.

Koźmiński S., *Zarys historyczny Straży Obywatelskiej miasta Kalisza z 1918 r.*, „Echo Kaliskie Ilustrowane”, 1938, nr 86, s. 8; nr 87, s. 8; nr 88, s. 8; nr 89, s. 8.

Koźmiński S., *Straż Obywatelska m. Kalisza z 1918 roku. Zarys historyczny*, Kalisz 1938.

Mały rocznik statystyczny 1935, Warszawa 1935.

Materiały źródłowe do dziejów legionistów internowanych w Szczypiornie w 1917 roku, wybór i oprac. G. Waliś, Kalisz 2017.

Przepisy o organizacji Milicji Ludowej, DzPPP, 1918, nr 19, poz. 53.

Przepisy o organizacji powiatowych komend Policji, wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych na podstawie art. 5 i 8 ustawy z dnia 24 lipca 1919 roku o Policji Państwowej, DzU, 1919, nr 94, poz. 940.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawie przekształcenia obecnie istniejących Milicji Miejskich i Policji na Policje Komunalne, MP, 1919, nr 62, s. 1.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 lipca 1926 r. o organizacji urzędów śledczych, DzU, 1926, nr 8, poz. 455.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 stycznia 1922 r. o organizacji urzędów śledczych, DzU, 1922, nr 7, poz. 54.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 grudnia 1935 r. o zmianie granic niektórych gmin w powiecie kaliskim, województwie łódzkim, DzU, 1935, nr 96, poz. 607.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 7 kwietnia 1930 r. o wydziałach i urzędach śledczych, DzU, 1930, nr 28, poz. 254.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 7 października 1935 r. o wyszkoleniu zawodowym oraz o zasadach doszkolenia szeregowych Policji Państwowej, DzUrz MSW, 1935, nr 332, poz. 165.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 8 kwietnia 1927 r. o wydziałach i urzędach śledczych, DzU, 1927, nr 40, poz. 358.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 kwietnia 1931 r. o organizacji szkół policyjnych, DzUrz MSW, 1931, nr 3, poz. 71.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 grudnia 1924 r. o reorganizacji okręgowych komend policji państwowej, DzU, 1924, nr 114, poz. 1014.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu oficerów i szeregowych Policji Państwowej i Straży Granicznej, DzU, 1933, nr 86, poz. 666.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o Policji Państwowej, DzU, 1928, nr 28, poz. 257.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 kwietnia 1922 r. o włączeniu gminy Strzałków do powiatu kaliskiego, DzU, 1922, nr 36, poz. 308.

Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej opracowany na podstawie wyników pierwszego Powszechnego Spisu Ludności z dn. 30 września 1921 r. i innych źródeł urzędowych, t. II, Województwo łódzkie, Warszawa 1925.

Slużba śledcza. Podręcznik do użytku Policji Państwowej, Warszawa 1920.

Slużba śledcza. Pytania i odpowiedzi dla użytku Policji Państwowej, Warszawa 1925.

Spis alfabetyczny ulic i nieruchomości położonych na terenie m. Kalisza, Kalisz 1931.

Statut Stowarzyszenia „Rodzina Policyjna”, Warszawa 1929.

Tymczasowa instrukcja dla Policji Państwowej, Warszawa 1920.

Ustawa z dnia 13 lipca 1920 r. o uposażeniu wyższych i niższych funkcjonariuszów policji państwowej, DzU, 1920, nr 65, poz. 431.

Ustawa z dnia 24 lipca 1919 roku o policji państwowej, DzPPP, 1919, nr 61, poz. 363.

Zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 25 lipca 1936 r. o wyszkoleniu Policji Państwowej, DzUrz MSW, 1936, nr 21, poz. 145.

III. Prasa

„Gazeta Kaliska” 1918-1924

„Kurier Powszechny” 1918-1920

„Na Posterunku” 1938

„Sport Wodny” 1932-1938

„Tajny Detektyw” 1932

IV. Opracowania

- Andrysiak E., Mrowiński-Jelita Zygmunt, [w:] *Słownik biograficzny Wielkopolski południowo-wschodniej (ziemi kaliskiej)*, t. III, pod red. D. Wańki, Kalisz 2007, s. 290-291.
- Bandurka M., *Rozwój administracyjno-terytorialny powiatu kaliskiego oraz powiatów sąsiednich w XIX i XX wieku (do 1945 r.)*, „Rocznik Kaliski”, t. IX, 1976, s. 185-216.
- Bedyński K., *Kaliszanie – ofiary zbrodni katyńskiej*, Kalisz 2010.
- Bedyński K., *Z dziejów Państwowej Policji w Kaliszu 1918-1944 (1956)*, „Rocznik Kaliski”, t. XLV, 2019, s. 53-81.
- Bedyński K., *Z dziejów policji państwowej na ziemi kaliskiej 1918-1944*, Kalisz 1994.
- Bogajewski W., *Mieszkańcy województwa poznańskiego ofiary ludobójstwa katyńskiego*, Poznań 2018.
- Bonusiak W., *Rozwój gospodarczy Kalisza w latach 1918-1939. Gospodarka komunalna*, [w:] *Dzieje Kalisza*, praca zb. pod. red. W. Rusińskiego, Poznań 1977, s. 565-588.
- Dworzecki J., *Sport w szeregach Policji Państwowej II Rzeczypospolitej*, „Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa”, 2010, nr 4, s. 118-131.
- Fabryki Kalisza i okolic*, oprac. J. Dolat, Kalisz 2016.
- Ferenc S., *Dzieje Gminy Lisków 1939-1945*, wyd. II uzupeł., Kalisz 2014.
- Ferenc S., *Krótkie dzieje policji w Liskowie*, „Liskowianin”, 2004, nr 1-4, s. 37-38.
- Funkcjonariusze Komendy Wojewódzkiej Policji Państwowej w Łodzi ofiary zbrodni katyńskiej*, oprac. i red. nauk. P. Zawilski, T. Walkiewicz, T. Szczepański, J. Olbrychowski, Łódź 2015.
- Halicki K., *Policja polityczna w województwie pomorskim w latach 1920-1939*, Łódź 2015.
- Jaworska-Wojnicz A., Sobczak B., Maciejewski P., *Kaliszka Policja – wczoraj i dziś*, Kalisz 2019.
- Kania M., *Policja Państwowa w powiecie zawierciańskim 1927-1939. Struktury, działalność, wojenne i powojenne losy funkcjonariuszy*, Katowice-Warszawa 2019.
- Kolańczuk A., *Internowani żołnierze Armii UNR w Kaliszu 1920-1939*, Kalisz- Przemysł-Lwów 1995.
- Kostrubiec K., *Organizacja i funkcjonowanie Policji Państwowej w II Rzeczypospolitej*, [w:] *Prawo policyjne*, pod red. M. Czuryk, M. Karpiuka, J. Kostrubca, K. Orzeszyny, Warszawa 2014, s. 13-22.
- Kozdrowski S., *Kształtowanie się modelu wyszkolenia policyjnego w II Rzeczypospolitej*, [w:] *Bezpieczeństwo wewnętrzne Drugiej Rzeczypospolitej*, red. nauk. A. Peplowski, A. Szymanowicz, współudz. A. Gołębiowski, Wrocław 2010, s. 184-201.
- Król M., *Błaszki. Skok cywilizacyjny lat 1869-1939. Dzieje miasta i ludzi, zniszczonych przez wichry wojny* (w druku).
- Kujawa W., Nowicki D., Rubajczyk A., *Zawsze wierni. Dzieje Policji Państwowej na Ziemi Ślupeckiej w latach 1918-1939*, Słupca 2013.
- Litwiński R., *Korpus Policji w II Rzeczypospolitej. Służba i życie prywatne*, Lublin 2010.
- Małyшко S., *Zabytkowe cmentarze przy Rogatce w Kaliszu*, Kalisz 2003.

Mączyński M., *Policja Państwowa w II Rzeczypospolitej. Organizacyjno-prawne podstawy funkcjonowanie*, Kraków 1997.

Mączyński M., *Zasady naboru i kwalifikacji kandydatów do służby w Policji Państwowej w latach 1919-1945*, [w:] *Policja Państwowa w Drugiej Rzeczypospolitej. Wybrane aspekty organizacji i funkcjonowania*, red. A. Tyszkiewicz, Kraków 2015, s. 39-85.

Mikitin J., Grześkowiak G., *Policja Województwa Śląskiego 1922-1939*, Piekary Śląskie-Warszawa 2008.

Pacanowska R., *Powiat kaliski i samorządowa administracja powiatu w okresie II Rzeczypospolitej*, „Rocznik Kaliski”, t. XXXI, 2005, s. 89-114.

Perz G., *Wybrane zagadnienia historii Policji*, Legionowo 2013.

Razyhrayev O., *Policja Państwowa w województwie wołyńskim w okresie międzywojennym*, Warszawa 2019.

Razyhrayev O., *Udział Policji Państwowej województwa wołyńskiego w ochronie granicy wschodniej w latach 1921-1924*, „Pamięć i Sprawiedliwość”, 2010, nr 1, s. 211-231.

Pustuła Z., *Policja Państwowa*, [w:] *Encyklopedia historii Drugiej Rzeczypospolitej*, red. nauk. Andrzej Garlicki, Warszawa 1999, s. 310.

Sobczak-Waliś M., *Kaliskie wypadki lutowe 1926 roku w świetle materiałów źródłowych*, „Rocznik Kaliski”, t. XLIII, 2017, s. 119-159.

Sto dokumentów na stulecie. Wybór materiałów archiwalnych z zasobu Archiwum Państwowego w Kaliszu, pod red. G. Schlender, Kalisz 2019.

Szachówna M., *Kalisz i jego okolice*, Kalisz 1927.

Tam zostali. Z Ziemi Uniejowskiej. Z Ziemi Poddębickiej, red. A. Urbaniak, Uniejów 2010.

Walczyński S., *15 000 kilometrów do Nieba. Opowieść o Józefie Walczyńskim*, Kalisz 2004.

Waliś G., *Materiały źródłowe do ruchu niepodległościowego w Kaliszu w okresie I wojny światowej*, „Rocznik Kaliski”, t. XLIV, 2018, s. 182-264.

Więzienie kaliskie 1846-2015, oprac. E. Pietrzak, Kalisz 2016.

Wypych J., *Rola Straży Obywatelskiej w wyzwoleniu Kalisza 11 listopada 1918 r.*, „Rocznik Kaliski”, t. XLIV, 2018, s. 124-141.

Zawilski P., *Powstanie i organizacja policji państwowej w województwie łódzkim*, „Rocznik Łódzki”, t. XLI, 1994, s. 89-105.

V. Strony internetowe

Baza ofiar cywilnych Powstania Warszawskiego [dokument elektroniczny]. – Tryb dostępu: <https://www.1944.pl/ofiary-cywilne.html>.

Ignacy Krzymuski, [w:] [Wikipedia.pl](https://pl.wikipedia.org/wiki/Ignacy_Krzymuski) [dokument elektroniczny]. – Tryb dostępu: https://pl.wikipedia.org/wiki/Ignacy_Krzymuski.

Mika Waclaw Michał, [w:] *Wykaz Legionistów Polskich 1914-1918* [dokument elektroniczny]. – Tryb dostępu: <http://62.181.8.74/wykaz-legionistow/wykaz/legionista/16469-mika>.

Summary

The aim of the publication entitled „Kalisz Police and policemen in the Second Republic of Poland” is presenting the organisation of the State Police in Kalisz district in 1918 thru 1939, its operations in the field of safety protection, peace and public order, as well as describing people being the essence of this institution.

The book is composed of four parts. The first part – “Police in Kalisz and Kalisz district in 1918 thru 1939” is a monographic outline of the unit from the time of its creation till the end of its activity in the moment of World War II outbreak. The book begins with description of the origins of police in Kalisz, which was created of Urban Militia, Municipal Police and District State Police. The two remaining institutions dealing with public safety – Vigilante Group in Kalisz and Peoples’ Militia were also depicted, even though they did not directly take part in creating local State Police. However, they also ensured safety and peace for Kalisz inhabitants in 1918/1919, particularly the former one. Afterwards, the legal framework and organisational structure of the State Police is presented with special focus on its lowest instance: district police offices, police stations, guardhouses and estates. Special attention is also paid to organisational separateness of political police and investigative services. On the basis of this data the organisational structure of State Police Headquarters in Kalisz is also presented with its changes: connection of Urban Police Headquarters with District Police Headquarters in one Headquarter including the town and district on 1st April 1920, changes in localisation of headquarters and guardhouses, their staff, dividing Kalisz into police districts, as well as organisation of Investigation Department.

The next book’s subsections are devoted to characterizing State Police Corps and issues connected with recruitment, number, training, motivational system (remuneration, disciplinary proceedings, prizes), social and cultural life and sports activity. Related legal framework, state and local (Kalisz) solutions are also depicted.

The last part of the chapter is dedicated to describing police tasks related to peace and public safety. The main focus is put on preventive activity, ensuring safety on roads, criminal statistics, political police operations, tasks related to ensuring order and other issues not connected directly with the act on police. The participation of police in Polish-Bolshevik War and protection of the border with Soviet Russia is also mentioned.

The second part of the book includes a list of 947 policemen and civil workers of Municipal Police and State Police in Kalisz in 1918 thru 1939. Biographical notes of officers and civil workers of Polish Security Services in Kalisz and Kalisz district in interwar period were elaborated on the basis of source material (mainly commanders’ orders: main, voivodship and district) local press, historical elaborations and biographical dictionaries.

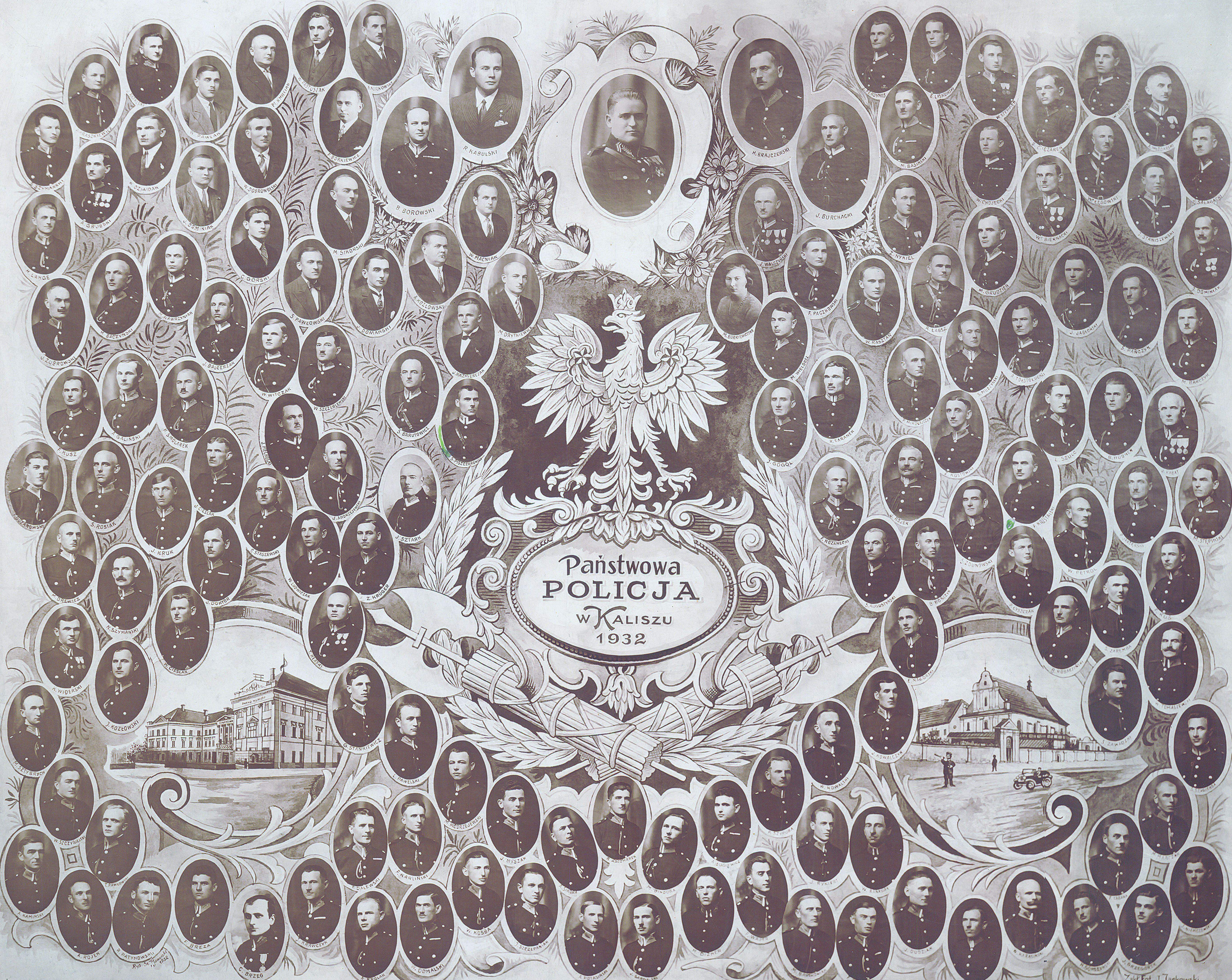
The source annex, comprising the third part of this publication, involves five biographies of officers and one of a civil worker in District Headquarter of State Police in Kalisz (in alphabetical order), press note about the death of a policeman, who was on duty, a Chief Constable’s proclamation issued after murder of a Polish President Gabriel Narutowicz and parts of orders of a Voivodship Commander of State Police in Łódź with commendations of policemen in Kalisz (ordered alphabetically).

The main part of this book is accomplished with illustrations – these are mainly policemen photos (single and group) and source documents reproductions.

This publication is also furnished with the list of abbreviations, list of illustrations, geographical index and bibliography.

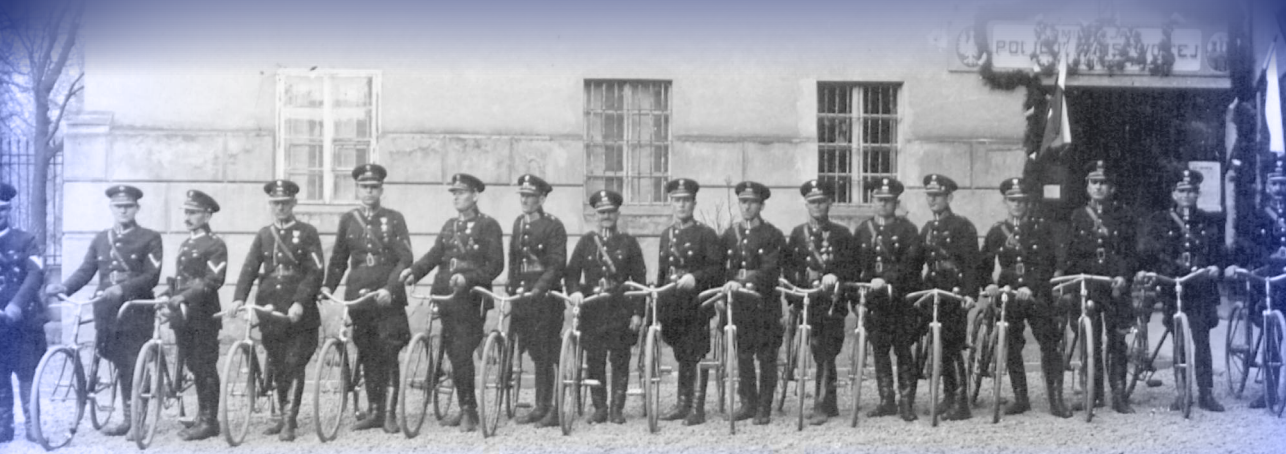
Spis treści

PRZEDMOWA	3
ZARYS DZIEJÓW POLICJI PAŃSTWOWEJ W KALISZU I POWIECIE KALISKIM W LATACH 1918-1939	9
WYKAZ POLICJANTÓW I PRACOWNIKÓW SŁUŻBY CYWILNEJ POLICJI KOMUNALNEJ ORAZ POLICJI PAŃSTWOWEJ W KALISZU	63
ANEKS ŹRÓDŁOWY	309
ILUSTRACJE	325
Spis ilustracji	369
Wykaz skrótów	374
Indeks geograficzny	375
Bibliografia	385
Summary	390

Państwowa
POLICJA
W KALISZU
1932

Archiwum Państwowe w Kaliszu
ISBN 978-83-950226-2-3